בנימין קלוגר

ירושלים שכונות סביב לה

70/04

בנימין קלוגר

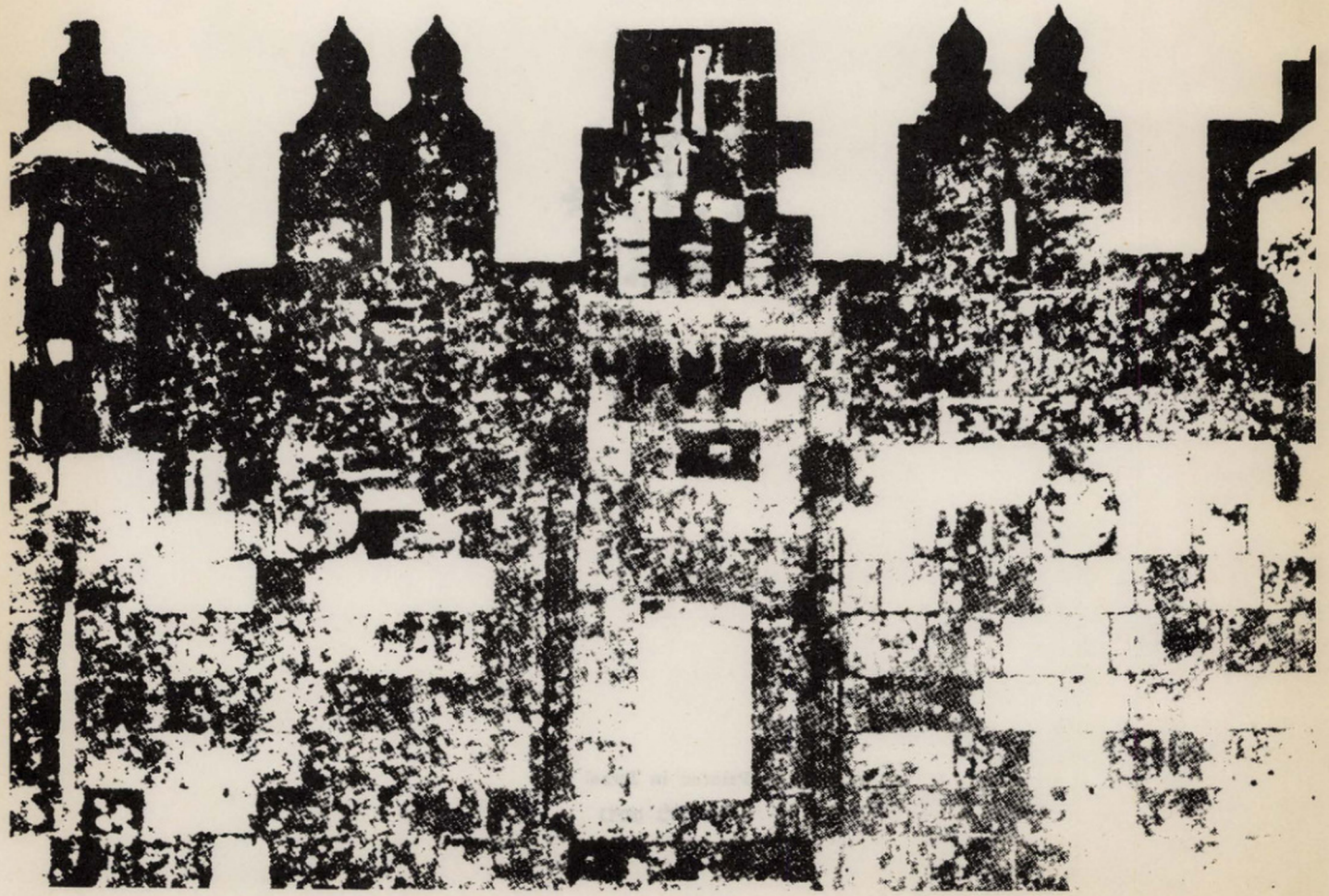
ירושלים שכונות סביב לה

השכונות מחוץ לחומה

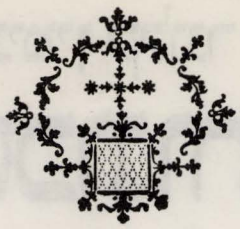
בשנות תר"כ-ת"ש

יסודן ומפעלן, מייסדיהן ומתיישביהן
בצירוף פנקסי התקנות

ירושלים תשל"ט

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2026

©
כל הזכויות שמורות להמחבר

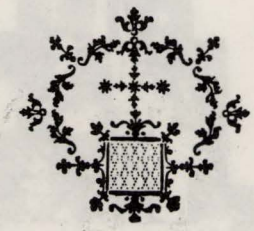
כתובת המחבר:

בנימין קלוגר

רחוב גבעת שאול 12

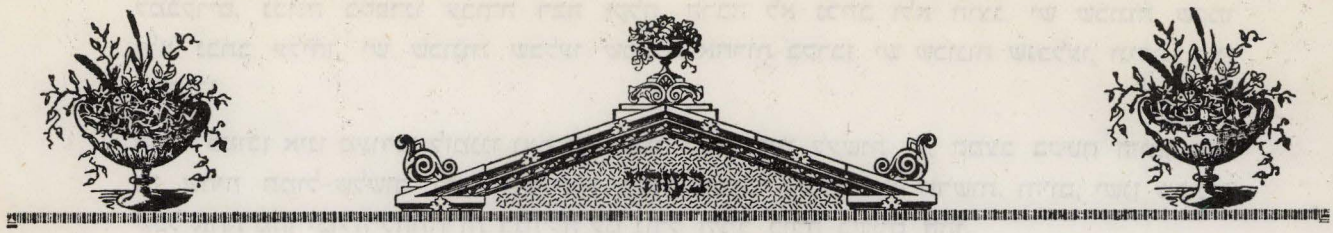
קרית שומרי החומות בלוק ג'

פעה"ק **ירושלם** תובב"א

Printed in Israel

נדפס בישראל

בשערי ירושלים

ספר זה לא בא לחלק ציונים או שבחים לשכונה זו או אחרת, או לציין את יופיה וטיבה של שכונה מסויימת, כי על כן כל המעיין בספר, יגיע עד מהרה למסקנה כי טיבה של שכונה אינו נמדד בגודל השטח ש„קיבלה" בספר, או במספר העמודים.

לא באנו לעסוק בתיאור אנשי השכונות, ואף לא במיבנים היסטוריים, אך באנו בזה למלא חלל גדול בספרות העניפה על ירושלים, שהרי אין עיר שכה רבות נכתב עליה, שצולמה וצויירה כ״כ הרבה מכל זוויותיה כירושלים.

גם קדושתה ויופיה אינם נמדדים בכמות הספרים המתארים אותה, אך למרות זאת, כל ספר על ירושלים מוסיף נדבך לבנין הגדול של „ובנה ירושלים".

סוגית ירושלים שמחוץ לחומה שאנו עוסקים בה, הינו סיפור גדול וארוך, ולמעשה כל שכונה ראויה שיכתב עליה ספר בנפרד, אך הנושא שבו בחרנו, תקנות השכונות והסובב אותן, עדיין לא עובד.

שכונותיה של ירושלים, נבנו כל אחת בנפרד וכולן יחד מהוות כיום את ירושלים רבתי. בני ירושלים הראשונים דאגו יותר לישוב שבתוך העיר העתיקה. ורק במשך הזמן, עם העליות מהגולה וכן תופעת המחלות שנבעה מתוך צפיפות הדיור, אצה להם הדרך להתרחב ולהתפשט אל מחוץ לחומה.

ה„פטריוטים" ואנשי הביצוע הנועזים שהתלהבות רוחנית לישוב עיר הקודש אחזה בהם, התאספו תקנו תקנות, ועל פיהם התיישבו התושבים בשכונות החדשות. את אלה אספנו במרוכז, עם מבואות של חקירה מאומצת, לבנין קורותיה של כל שכונה ושכונה.

הראשון להעלאת קורות שכונותיה של ירושלים בספר, היה ר׳ פנחס גרייבסקי ב„ספר הישוב" וניתן לומר שאילולא הוא היו נעלמות רוב הידיעות הנחוצות לכתיבת היסטוריה זו, גרייבסקי הציל את ההיסטוריה גם בקבציו „זכרון לחובבים הראשונים" „מגנזי ירושלים", ועוד. שהוציאם לאור מתוך מצוקה כספית גדולה וברבצו תחת משא של חובות כפי שהוא בעצמו מתאר זאת שוב ושוב בחוברותיו שפרסם (171). וראוי האיש לאיזכור בכל ספר על הישוב בירושלים. ספרנו זה, אף מתבסס רבות על ספריו של גרייבסקי. יהא זכרו ברוך.

כ״כ ראוי אף לציין את חלקו של מכובדי הרב יעקב גליס יבדל״א, בחקירת נושאים ירושלמיים, במיוחד בספרו "שכונות בירושלים".

* * *

נוסף למבואות, אף שיבצנו בתחילת הספר מאמרים אקטואליים אשר משלימים את תיאורו ובנינו של הישוב החדש מראשית התארגנותו, כגון מאמרו של רבי אברהם משה לונץ חוקר הישוב. וכן מאמרו של ד״ר אברהם פירסט, כל זה בלווי טבלאות מפורטות.
אך כאמור עיקר עבודתי היתה בריכוז כל ספרי התקנות של השכונות, ואני מקוה כי בעז״ה הצלחתי. יש אשר השגתי אותם רק בכתב יד אצל אנשים המחזיקים בהם במקרה (כיורשים, אך כעוול להיסטוריה) מבלי שהחוקרים וכותבי ההיסטוריה ידעו על כך.

* * *

למבקרים, נכונה בספרנו עבודה רבה וקלה. הרבה לא נכתב ולא הוצג. יש שכונות שקמו ולא נכתב עליהן, יש שכונות שבלעו שכונות אחרות בקרבן. יש שכונות שנבלעו, וניסינו כאן לשחזרן.

הספר כמובן אינו מעודכן לזמננו ואף לא נעשה כאן נסיון לעשות כן, המצב בשטח היום, אינו זה שהיה תמול-שלשום ורוב השכונות בהן המדובר קיבלו פנים חדשות. והיום, ישנן שכונות שכל אחת מהן יכולה להתחרות בגודלה עם גודל העיר כולה בשנים ההן.

שיבצנו כאן גם כרוזים השייכים לשכונות, שבלעדיהם אין שלמות לתיאור חיי השכונה, וכן תמונות ראשונות, שלמרות איכותן הלקוייה, בלעדיהן היה הספר לוקה בחסר.

בסיום הנני להודות לארכיון ההיסטורי של עירית ירושלים במיוחד למנהלו החביב מר מנחם לוין שהגיש והמריץ אותי בעבודתי תוך הגשת חומר שדרשתי ואשר לא דרשתי, חומר ארכיוני ממדרגה ראשונה. ועל כך תודתי נתונה לו.

חלק מתוך פנקסי התקנות שבספר צולמו מהפנקסים הנמצאים בבית הספרים הלאומי שע"י האוניברסיטה בירושלים, תודתי הרבה מוגשת בזה.

ואחרונים, החביבים, אשר הגישו לי חומר לאחר פרסום ספרי „**מן המקור**" — הישוב הישן על לוח המודעות. ירושלים, תשל"ח: כרוזים ומודעות וכן דברים „פיקנטיים" אחרים יחד עם עדוד וברכות. אלה המריצוני לגשת לעבודה נוספת חשובה ומועילה. לכולם אני מודה מקרב לב.

ירושלים, ט"ו בשבט תשל"ט.

בנימין קלוגר

אינני יכול להימנע מהזכרת שם רעיתי נוות ביתי אשת חיל רחל לאה תחי',
העומדת לימיני ומסייעת לי בעבודתי.

לוח השוואות תאריכים:

	לועזי
ת"ר	**1840**
תר"ך	**1860**
תר"מ	**1880**
תר"ס	**1900**
תר"פ	**1920**
ת"ש	**1940**

אברהם משה לונץ

ירושלים החדשה

כאשר ייסד הרמב"ן ז"ל את הישוב האחרון בירושלים (ה"א כ"ז) החזיק באחת מהחורבות הרבות — אשר היו אז הפקר — שמצא ברחוב הנקרא עד היום "רחוב היהודים" ובה כונן גם בית הכנסת. וכמובן כל הפליטים, אשר נאספו לקול קריאתו ירושלימה, וגם אלה אשר באו במאה ההיא אחריהם, נתיישבו בחורבה הזאת והתחצרות הסמוכות לה. בשנות־מאות הבאות, כאשר גדלה העדה והתרחבה, השתרעה לפאת דרום ומזרח של הרחוב הזה עד בתי הכנסיות של עדת הספרדים, ועד רחוב המידאן. ורק בסוף המאה החולפת כאשר החלו גם אחינו בני ארץ רוסיה ופולין לעלות לארץ הקודש, התישבו גם ברחובות אשר למערב רחוב היהודים עד סמוך לרובע הארמנים, עד כי מעט מעט כללו רחובות מושב היהודים רובע מיוחד הנודע עד היום בשם "רובע היהודים" (חארט אליהוד), המשתרע על פני כל מורד הר ציון. בעשור השני של המאה הזאת כאשר רבו העולים מארץ רוסיה ופולין שנה שנה להתאחז בארץ הקודש, והרחובות האחדים אשר בתוך הרובע הזה לא יכלו עוד לשאת את כל הבאים, הרהיבו אחדים מהאשכנזים עוז בנפשם להעתיק את מעונם מרחובות הרובע הזה, לצפון רובע היהודים, לרחובות אשר משמאל ל"שוק הירק". הרחובות האלה נקראים עד היום בפי אחינו בשם "שוק חברון", על כי הראשונים מהמתיישבים בהם היו ילידי חברון. וכה העתיקו את עצמם מעט מעט, לרגל ריבוי העולים, לצפון העיר, עד לפני שער שכם.

אפס מספר העולים מאחינו בכל ארצות פזוריהם הלך הולך וגדול שנה שנה. ורוב האנשים החדשים, אשר שפת הארץ היתה זרה להם, אבו וגם נאלצו לקחת להם בתי מעון בתוך רחוב היהודים. לרגל הדבר הזה נרגש דוחק גדול בבתי מעון, וגם שכר הדירות עלה שנה שנה. להעתיק את מעונם מחוץ לחומת העיר, לא יכול אז כלל לעלות על הדעת, מפני פחד גנבים ושודדי ליל, וגם בתים מוכנים לא היו עוד. השר משה מונטיפיורי בנה אמנם בשנת תר"ך עשרים בתים מחוץ לחומת העיר על דרך חברון. ובקושי עלה בידו להשיג עשרים משפחות (מחציתן מהספרדים ומחציתן מהאשכנזים), אשר רצו להיאחז בהם. אך השכונה הזאת לא יכלה לסלול מסילה לשכונות אחרות, מאשר כי היא היתה מוקפת בחומה גבוהה, ומיסדה הבטיח עוד לחמוד בידי מתאחזיה שנה שנה. אולם לכל יש זמן: בעשר שנים הבאות כאשר החלו בני העמים לבנות להם בתים אחדים על דרך יפו, והרוסים בנו את המגרש הגדול שלהם, אז הרהיבו אחדים מבני עדת המערבים לעשות את הצעד הראשון ולהעתיק את מעונם מחוץ לחומת העיר, ויבנו להם בתים אחדים הלאה מדרך יפו אצל "בריכת מאמילא". והשכונה הזאת אשר היא כעת הקטנה שבכל השכונות, פתחה פתח להשכונות הבאות אחריה. ובשנת תרכ"ח בא הרעיון בלב אחדים מאחינו האשכנזים ילידי עיר קדשנו ותושביה. לקנות להם אחוזת נחלה על דרך יפו ולבנות להם בתי מעון. שבעה היו החלוצים הראשונים אשר התאזרו עוז לקנות להם נחלה מחוץ לחומת העיר, ואחרי אשר חילקו את נחלתם ביניהם, נתן איש איש מהם סך שנים עשר לירא זהב למען בנות בית אחד בחלק האיש אשר יזכה בגורל, והוא ישלם לחבריו את הכסף במשך שבע שנים. ובשנת תר"ל נבנה הבית הראשון ויקראו שם השכונה "נחלת שבעה", ובשנים הבאות בנו להם איש איש ממייסדיה את ביתו. והמה משכו אחריהם עוד מספר אנשים אשר קנו להם חלקת אדמה בהשכונה הזאת, ויבנו להם בתים.

בראשית התישבם היה מצבם רע מאוד, כי מיד עם הערב שמש סוגרו כל שערי העיר, ומחוץ לחומה לא היו אז לא חנות ולא רופא ובית רפואות. אך מצבם זה לא ארך ימים רבים, כי האירופיים, אשר רבים מהם החלו לעלות ירושלימה, עזבו גם הם את העיר, אשר בתיה צפופים ודחוקים יחד, ויבנו להם בתים מחוץ לחומתה, ועל ידי זה הוצער הפחד מגנבים ושודדי ליל, וגם את שער יפו החלו לסגור רק אחרי עבור שתי שעות מהלילה, ואז החלו גם אנשים יחידים מאחינו לבנות להם בתים על דרך יפו.

הבתים האחדים האלה לא יכלו להסיר את הדוחק ואת העלאת שכר הדירות אשר התחזק בפנים העיר משנה לשנה, לרגל רביית יושביה והעליה המרובה. ובשנת תרל"ח עלה שכר הבתים במידה הכבדה מנשוא, ותהי התרגשות אחינו האשכנזים חזקה במאוד. אז יסדו אחדים מטובי עירנו חברה לבנין בתים מחוץ להחומה, באופן אשר גם אנשים בינוניים יוכלו לרכוש להם במשך הזמן, בית קנוי לצמיתות, ועל פי הסדר הזה: מאה חברים יקובלו בהחברה, וכל אחד ישלם מלבד דמי הקרקע, סך עשרה לירא, בכל שנה משך עשר שנים. ומהאלף לירא אשר יקובץ בכל שנה יבנו עשרה בתים, ובהם יזכו עשרה מהחברים על פי גורל, ובכלות עשר שנים ייגמרו כל בתי החברה. מספר חברי החברה נמלא מהר, ולא רק העשירים והבינוניים אשר היכולת בידם לתת בכל שנה את הסכום האמור, כי אם גם עניים אשר לא היה בידם כסף מזומן לשלם את דמי הקרקע, באו בבריתה, וימכרו וימשכנו את תכשיטיהם וישעבדו את זכותם בהחלוקה, רק למען פרק מעל צווארם את עול שכירות הדירה המשתלמת במוקדם כמנהג הארץ. וחבריה החליטו לקנות חלקת אדמה גדולה, לא על דרך יפו, למען יהיה מחיר הקרקע יותר בזול; ומיד אחרי היוסדה, קנו כברת ארץ גדולה, בהדרך אשר מעבר השני של מגרש הרוסים, הנקרא כיום בפי אחינו וגם בפי רבים שאינם בני ברית "דרך מאה שערים" על שם החברה. ועוד בשנה זו החלו לחצוב בורות ולבנות הבתים הראשונים. ומיד כאשר נגמרה בנינם, ובעליהם ישבו בהם מבלי כל פחד ומגור שמחו יושבי ירושלים שמחה גדולה, ועד מהרה צצו חברות רבות, השונות באופני הבנינים ומקומם וסדרי התשלומים, מהן בעד משפחות אמידות אשר חפצו לרכוש להם בתים יותר טובים ויותר מרווחים ועל דרך יפו, ומהן בעד משפחות עניות הנאלצות לבנות למו בתים יותר קטנים ולרכשם בזמן יותר רחוק. וכל החברות האלו נקראו בשמות עבריים. ובמהרה נתייסדו בהן בתי כנסיות והנויות־מאכל, מקולין ובתי רפואות. וירד גם מספר היחידים יהודים ואינם יהודים אשר בנו להם בתים (ובהם בתים גדולים וארמונות מרווחים), עד כי במשך עשר שנים נבנתה ירושלים חדשה מחוץ לחומת העיר. והממשלה בראותה כי הישוב מחוץ לחומה על דרך יפו גדל במאוד, חדלה מלסגור כל הלילה את שער יפו, וגם בצהרים של יום הששי (אשר אז סוגרו על פי מנהג קדום כל השערים משך שעה אחת), למען לא יעצרו הישבים מחוץ לחומת העיר ללכת דרכו. ואז החלו גם רבים מאחינו הישבים בפנים העיר, אשר לא היה לאל ידם לרכוש להם בית באחת החברות, לעזוב את מעונם הצר והדחוק ולשכור להם בית מרווח מחוצה לה.

מרבית החברות האלה גמרו לבנות את מספר בתיהם בזמן המוגבל. אולם החברה האחת אשר נוסדה בעד עניי העיר, לא יכלה סוף סוף לבצע את זממה. מייסדיה עמלו ויתאמצו לבנות שלושים בתים, אך לא יכלו לגמור את מספר הבתים אשר קצבו מראש, כי חבריה לא יכלו להביא לאוצר החברה, למרות חסכם והתאמצותם העזה גם את הסך המצער של עשרה פראנק לחודש כפי תקנותיה. ולכן נאלצו ראשיה לחדול מלבנות, ולמכור את חלק הקרקע לחברות אחרות אשר קמו אחריה. וכאשר ראו העניים כי לא עלתה בידם להאציל מהכנסותיהם הקלות אף חמש לירא לשנה (גם בתשלומים למנויות) לתשלומי בית אשר יזכו אחרי חמש, עשר שנים, התעוררו להציע לפני אחינו בחוץ לארץ, כי ילוו להם את הכסף הדרוש לבנין כל הבתים בפעם אחת. והמה יהיו בטוחים בכספם, כי עד אשר יגמרו החברים לשלם את מחיר הבתים, יהיו הבתים כתובים בערכאות הממשלה על שם המלווים. והזוכים ישלמו את מחיר הבתים במשך חמש, עשר שנים, באופן כי בהישכר דירה אשר העני משלם בעד מעונו, יהי אחרי עבור חמש עשרה שנה, בעל ביתו. אך מי יבאר לפני אחינו בחוץ לארץ את ערך הדבר הזה, ותועלתו הרבה להטבת מצב עניי ירושלים, לעומת ההפסד הקל של רבית הכסף במשך הזמן, ומי יוציא הדבר לפעלו?

אך עת לכל חפץ: בשנת תרל"ט בא הנה הרה"ח מהרי"מ פינס בתור בא כוח של "מכון מזכרת משה" מלונדון ואחרי היוכחו, כי לייסד מושבות לעבודת האדמה אין לאל ידי ועד המכון הזה, הציע כי הועד יוציא את חפץ עניי ירושלים הנזכרים לפעולות, והצעתו קמה ונהיתה. ובשנת תרמ"ג נוסדו על ידי המכון הזה שתי שכונות גדולות אחת לעדת אשכנזים ואחת לעדת הספרדים אשר שם השר משה מונטיפיורי שלוב בשמן. והזוכים בהם נכנסו מיד בבתים, ובשכר הדירה (ועוד תוספת קטנה) אשר שילמו לידי באי כוח החברה פה, קמו ונהיו הבתים האלה להם לצמיתות. ומהכסף אשר הושב לידי המכון, בנה לפני שלוש שנים עוד שכונה גדולה (לשתי העדות), בחלקה הגדולה אשר קנה השר מונטיפיורי ז"ל בחייו, על דרך חברון. ודבר הבתים והשכונות הלך הולך וגדול, ועמה גם החפץ וההשתדלות אשר ברבע הראשון למאה הזאת, חפצו העולים החדשים לגור רק בתוך רחוב היהודים, לקחו להם כעת בתים רק מחוץ לעיר מפני האויר הזך והבריא השורר בהם. וגם הספרדים, אשר עמדו כמעט מנגד לרעיון והחפץ הזה, החלו להבין את ערכו ותועלתו. ועל ידי זה עלה שכר הדירה אשר מחוץ לעיר, על שכר הבתים אשר בפנים העיר.

ובשנת תרמ"ז פשט דבר בנין השכונות מעליו את צורת טובת הכלל ולבש צורה פשוטה של עסק ומסחר. כי כאשר ראו בעלי הכסף, שבעירנו כי יש קונים לבתים בתשלומים למנויות, החלו הם לייסד חברות ולבנות שכונות על פי האופנים הנזכרים. והראשון שבהם היה הבאנקיר פרוטיגר, ועל ידו נוסדו שתי שכונות אשר בתיהם נבנו בפעם אחת, האחת על דרך יפו בעלת שני חדרים והשניה בעלת חדר אחד מהלאה לדרך חברון, למען יוכלו כל יושבי העיר, הבינוניים כעניים, לרכוש להם בית, וספרי המקנה של השכונות האלה נמכרו מהר. ומיד אחרי אשר נבנו הבתים הראשונים, עלה מחירם בסכום לא מצער. אחריו ניסו גם אחדים מעשירי אחינו להתחבר יחד ולכונן חברות כאלה, וביחוד בשנות תרמ"ט־תר"ן כאשר החלו אחינו בני רוסיה ופולין לעלות ירושלימה בהמון, וספרי המקנה של החברות עלו בשוק הסוחרים כשטרי מניות בשער הבירזה בחוץ לארץ. וגם החברות אשר מכרו רק רצועות קרקע די בנין בית לתשלומים קלים, מצאו גואלים וקונים. אולם בשנת תרנ"א, כאשר סגרה ממשלתנו יר"ה את שערי ארץ הקודש לפני אחינו בני רוסיה ופולין, הושם מעצור להרחבת בניני העיר. ואחדות מהחברות עמדו מלגמור את מספר בתיהן ומהן נתבטלו כליל (בין החברות האלה נוכל לחשוב חברת "שעריים" על דרך יפו הלאה מהדרך ההולכת ל"עין כרם" אשר כל חלקה נמכרו וגם בור חצוב בה). וערך מחיר הבתים ועמהם ספרי המקנה, החלו לרדת אחורנית בה במידה אשר עלה לפנים, עד כי אחדים מהסוחרים והקונים אבדו את כספם בענין רע. אפס היחידים אשר קנו למו כברת ארץ, יבנו למו מעט מעט בתים לבדם. ולא רק בדרך יפו, כי אם גם בדרך שכם וחברון וגם במזרח העיר בצלע הר הזיתים. ואצל שכונת חברת "עזרת נידחים" נבנו בתים קטנים רבים ליחידים, עד כי כעת פתוחים כל שערי העיר בלילה כביום. ונתקיימה נבואת החוזה (זכריה ב' ח') פרזות תשב ירושלים.

1 בעיר העתיקה.

שמות השכונות והפרוורים, מקומם, אופן וזמן התייסדותם ומספר יושביהם

על דרך יפו

1) נחלת שבעה (על שם מספר מייסדיה) — נוסדה מיחידים בשנת תרכ"ט, והיא הראשונה בשכונות. בעליה כעת אשכנזים וספרדים, ובה שני בתי כנסיות אחד לעדת אשכנזים ואחד לעדת הספרדים; ולאחרונה יש גם ישיבה קטנה. מספר בתיה 160. (בשם הזה חושבים הנגו חדר אחד או שני חדרים ואולם לפניהם, אשר

בו תגור על הרוב משפחה אחת. והבתים בעלי שתי קומות או חדרים אחדים, חשבונם לשניים).

2) עזרת ישראל — נוסדה מחברת מסחר בשנת תרנ"א. מספר בתיה 26.

3) אבן ישראל (על שם הנ"ג בתים במנין "אבן" אשר קצבו מייסדיה לבנות) — נוסדה מחברת הרחבת הבנינים בשנת תרל"ט. בה שני בתי כנסיות אחד לאשכנזים ואחד לספרדים. ולאחרונה יש גם ישיבה. מספר בתיה 126.

4) מחנה יהודה — נוסדה מהבאנקיר פרוטיגר בשנת תרמ"ז. בה בית כנסת אחד לספרדים. מספר בתיה 162.

5) בית יעקב (על שם השבעים בתים אשר היה בדעת מייסדיה לבנות) — נוסדה מחברת הרחבת הבנינים, בשנת תר"מ, בה בית כנסת. מספר בתיה 30.

6) אהל שלמה — מחברת מסחר בשנת תרנ"א. מספר בתיה 45.

7) שערי ירושלים מחברת מסחר בשנת תרנ"א. מספר בתיה 40.

8) כרם שלמה מחברת מסחר בשנת תרנ"א. מספר בתיה 25.

סך הכל 614

לפנים מדרך יפו לצד שמאל

9) מחנה ישראל או שכונת המערבים (אצל "בריכת מאמילא") — נוסדה מיחידים בשנת תרכ"ח, וחלק ממנה אחוזת כולל המערבים. בה בית כנסת. מספר בתיה 30.

10) סוכת שלום נוסדה מהבאנקיר פרוטיגר בשנת תרמ"ט. מספר בתיה 20.

11) משכנות ישראל — נוסדה מחברת הרחבת הבנינים בשנת תרל"ו. בה שלושה בתי כנסיות. מספר בתיה 103.

12) שכונת התימנים (השכונה הזאת נבנתה מנדיבי אחינו בלונדון בהשתדלות מר מרדכי אדלר ד' ישמרהו ויצילהו, ובה יושבים עניי התימנים שלוש שנים חליפות, חינם) — נוסדה בשנת תרמ"ה. בה בית כנסת. בתיה 13.

13) מזכרת משה (מונטיפיורי) לאשכנזים — נוסדה ממכון "מזכרת משה" אשר בלונדון בשנת תרמ"ב, לשלם מחיר הבתים במשך ט"ו שנים. בה בית כנסת ותלמוד תורה, ובאמצעה גן יפה. מספר בתיה 130.

14) אוהל משה (מונטיפיורי) לספרדים — נוסדה גם כן ממכון "מזכרת משה" אשר בלונדון בשנת תרמ"ב, לשלם מחיר הבתים במשך ט"ו שנים. בה בית כנסת. מספר בתיה 110.

15) זכרון טוביה — נוסדה מחברת מסחר בשנת תר"ן. מספר בתיה 30.

16) נחלת ציון — מחברת מסחר בשנת תרנ"ג. מספר בתיה 40.

17) שבת אחים — נוסדה מחברת מסחר בשנת תרנ"ב אך החברה לא יכלה לגמור את מספר הבתים. מספר בתיה 6.

18) כנסת ישראל — נוסדה מאת ועד כל הכוללים בשנת תרנ"ד לתת את בתיה לעניי כל קהילותיה על משך מספר שנים חינם, אך הועד לא בצע את אשר החל. בה בית כנסת. מספר בתיה 15.

19) נוה שלום — נוסדה בשנת תרנ"ו מבני פרס ותימן אשר רכשו למו רצועות אדמה מאת הבאנקיר פרוטיגר. מספר בתיה 13.

20) שבת צדק או שכונת בתי עץ (הם התימנים, הפרסים וכו' אשר נתאחזו במגרש מונטיפיורי מבלי שאלת פי יורשיו וראשי העדה. וכאשר נגרשו משם בחזקת היד, קנה למו ועד עדת הספרדים חלקת אדמה קטנה, והמה בנו להם בתים קטנים רעועים ודלים, מחמרי עץ ופח) — נוסדה מיחידים בשנת תר"ן. בה חמשה בתי כנסיות. מספר בתיה 209.

סך הכל 719

לפנים מדרך יפו לצד ימין

21) בית דוד (על שם המייסד מר דוד רייס מאנובה בפולין) — נוסדה בשנת תרל"ז. בה יושבים עניי עדת אשכנזים שלוש שנים חליפות חינם, ובה בית כנסת. מספר בתיה 10.

22) שערי צדק — נוסדה מחברת מסחר בשנת תרמ"ט. בה בית כנסת לספרדים. מספר בתיה 31.

23) דמשק אליעזר או בתי כולל הורודנא — נוסדה בשנת תרנ"ב. בה בית כנסת. מספר בתיה 20.

24) אוהלי שמחה או בתי פליטי רוסיה (על שם הגאון מוהר"ר שמחה בונם סופר אב"ד דק"ק פרסבורג, אשר בהשתדלותו נאספ הכסף בארץ אונגארן לטובת פליטי רוסיה אשר בארץ הקודש. ומאשר כי הכסף איחר לבוא, נבנו מהכסף הנזכר הבתים האלה, ובהם יושבים עניי ארץ רוסיה שלוש שנים חליפות חינם) — נוסדה בשנת תרנ"ד. מספר בתיה 16.

25) בית אברהם או בתי כולל ווילנא — נוסדה מחברת הרחבת הבנינים בשנת תרנ"ב, אך לא יכלה לבצע את מחשבתה. בה בית כנסת. מספר בתיה 32. (שמונה עשר מהם שייכים לכולל ווילנא וזאמוט, ובהם יישבו עניני הכולל הזה שלוש שנים חליפות).

סך הכל 109

על דרך מאה שערים

26) עיר שלם — נוסדה מחברת מסחר, אך לא נשארה כולה בידי אחינו. מספר בתי אחינו 15.

27) מאה שערים (על שם המאה בתים אשר קצבו מייסדי החברה לבנות, וגם מאשר כי נתייסדה לסדר "ויזרע וכו' וימצא מאה שערים") — נוסדה בשנת תרל"ה מהחברה הראשונה לבנות בתים מחוץ לחומת העיר בתשלומים למנויות והיא כעת הגדולה בכל השכונות. בה ה' בתי כנסיות, תלמוד־תורה וישיבה. מספר בתיה 300.

28) בני משה — נבנתה מעניי אשכנזים (הם האשכנזים שנתאחזו בכרם מונטיפיורי, כנזכר לעיל, בלי רשות וכאשר נגרשו שם בחזקת היד, קנה למו ועד עדת האשכנזים חלקת אדמה, והמה בנו להם בעצמם את הבתים) על הקרקע אשר קנה להם ועד כל הכוללים. ואצלם נספחו בתים רבים ליחידים. בתיה 60.

29) בית ישראל — נוסדה מחברת הרחבת הבנינים בשנת תרמ"ה. בה שני בתי כנסיות. מספר בתיה 160.

30) שער הפינה — מחברת מסחר בשנת תרמ"ח. מספר בתיה 40.

31) מזכרת צבי (נוסדה מהשר בארון משה די הירש ז"ל לשלם את מחירם בתשלומים הקלים מאוד במשך ט"ו שנה. ובכסף המקובץ יבנו בתים אחרים בעד עניי העדה הזאת. הוא בנה רק שלושים בתים. והמ"ה בתים הנשארים נבנה אחר כך מהתושבים בעצמם) — לבני התימנים. מספר בתיה 75.

32) אוהל יצחק או בתי ההונגרים (נוסדה מנדיבים אחדים בהונגריה לטובת עניי בני ארצם אשר בירושלים וביחוד מהגביר יצחק ראצעסדארפער באנט־ווערפין) — בה בית כנסת. נוסדה בשנת תרנ"ב. מספר בתיה 18.

33) בתי משה וויטנברג — נוסדה בשנת תרמ"ה. בה בית כנסת. מספר בתיה 39 (הכנסת השכונה ושאר בתיה הקדיש המייסד למוסדי צדקה שונים אשר בארץ הקודש).

34) רחבות — נוסדה מאת בני הבוכארים בשנת תרנ"ג. בה שלושה בתי כנסיות, ת"ת וישיבה. מספר בתיה 179 (השכונה הזאת היא היותר יפה ומרווחת שבכל השכונות. חוצותיה רחבים, בתיה גדולים ולכל בית יש גן ומייסדיה אומרים לבנות בה בית־כנסת גדול ויפה, מיד כאשר ישיגו רשיון מהממשלה ירום הודה).

35) אבן יהושע — נוסדה מאחד מבעלי הקרקע בשנת תרנ"א. אך לא עלה בידו לבצע את מחשבתו, ובקרקע הנשארת נבנתה השכונה הבאה. מספר בתיה 12.

36) נחלת יעקב או בתי כולל וואַרשא (השכונה הזאת נבנתה בנדבת הגביר יעקב טננווּרצל ז"ל מוואַרשה, ובה ישבו עניי הכולל הזה שלוש שנים חליפות חינם) — נוסדה בשנת תרנ"ז. מספר בתיה 50.

37) אגודת שלמה (מילנר) — נוסדה בשנת תרנ"ב מאחד הסוחרים. מספר בתיה 31.

סך הכל 989

על דרך חברון

38) שכונת ג'אראח אלאנאב (מאשר כי היא נבנתה מיחידים לכן אין לה שם מיוחד ונקראה על שם השפלה אשר בה נבנתה) — נוסדה בשנת תרנ"ה מיחידים, אשר קנו להם איש איש לבדו רצועות אדמה ויבנו להם בתים קטנים ודלים למעונם. מספר בתיה 47.

39) בתי משכנות שאננים בכרם משה ויהודית מונטיפיורי — נוסדה מעזבון טורא בניו אורליאַנס בהשתדלות השר משה מונטיפיורי בשנת תר"כ, והיא השכונה הראשונה בכל השכונות שנבנו מחוץ לעיר. בה שני בתי כנסיות אחד לאשכנזים ואחד לספרדים. מספר בתיה 26.

40) ימין משה — נבנתה בכרם משה ויהודית — נוסדה ממכון "מזכרת משה" אשר בלונדון בשנת תרנ"ד, לשלם את מחיר הבתים במשך עשר שנים. בה שני רחובות, האחד לאשכנזים בשם רחוב נתן (על שם הרה"ג מוהר"ר נתן אדלר ז"ל) והשני לספרדים בשם רחוב יהודית (על שם אשת השר מונטיפיורי). בה שני בתי כנסיות. מספר בתיה 130.

41) בית יוסף — נוסדה מהבאנקיר פרוטיגער, אך לא נשארה כולה בידי אחינו. מספר בתי אחינו 15.

סך הכל 218

על דרך שכם

42) בתי ניסן בק — נוסדה מחברת הרחבת הבנינים בשנת תרל"ט. אך החברה לא יכלה לגמור את כל מספר הבתים. ובקרקע הנשארת נוסדה שכונה מבני ארם צובא, בבל ופרס. ויבנו להם בתים קטנים ודלים. בה שלושה בתי כנסת. מספר בתיה 120.

43) אשל אברהם — נוסדה מאחד מאחינו הג'ורג'סטונים ונשען אליה נבנו בתים רבים מבני העדה הזאת. בה בית כנסת. מספר בתיה 100.

44) בתי שמעון הצדיק — נוסדה בשנת תר"ן מנדבות אשר נאספו מאת אחד משלוחי עדת הספרדים ובה יושבים עניי כל הקהלות של העדה הזאת ג' שנים חליפות. בה בית כנסת. מספר בתיה 13.

45) נחלת שמעון (על שם קבר שמעון הצדיק אשר ממולה) — נוסדה מחברת מסחר בשנת תרנ"א, אשר מכרה קרקע המקום ליחידים לשלם את מחירה למנויות, ואת הבתים בנו הקונים בעצמם. מספר בתיה 22.

סך הכל 255

בצלע הר הזיתים

46) בתי "עזרת נידחים" (בשכונה הזאת יש עשרה בתים אשר נבנו מנדבת השר משה די הירש ז"ל, ובתים אחדים בהשתדלות הרה"ג כמוהר"ר אריה ד"ר סלפגדי ראב"ד דק"ק דירקהיים והגליל, ועוד נדיבים אחדים) — נוסדה בשנת תרמ"ט. בה יושבים עניי כל העדות השונות שלוש שנים חינם. ואצל בתי החברה בנו להם יחידים בתים רבים. בה בית כנסת. מספר בתי החברה 65, ומספר כל בתי השכונה הוא 130.

והנה לפי המספרים האמורים אשר אספנו בדיוק האפשרי, יעלה מספר כל בתי השכונות והבתים הסמוכים להם לסך שלושת אלפים וארבע ושלושים. אך מספר המשפחות היושבות בהן, עולה מעט על מספרם. כי בבתים רבים אשר חשבנום לאחד, יושבות שתים ולפעמים שלוש משפחות עניות יחד. ומלבד השכונות האלה יש לאחינו מחוץ לעיר עוד כארבעים בתי חומה גדולים ונהדרים בעלי שתים ושלוש קומות — אשר בכל אחד מהם יש מקום למשפחות רבות — מלבד בתי חסד גדולים אשר נבנו או נקנו מאת נדיבי חו"ל, כבית החולים של שרי בית רוטשילד, בית הספר התורה והמלאכה אשר לחברת "כל ישראל חברים" (אשר לו לבד יש שלושה חצרות וכו' נרחב מאוד לפניהן ולאחריהן), בית הספר לבנות "אוולין די רוטשילד", בית היתומים הנוסד מנדיבי אשכנז ועוד.

לוח ארץ ישראל ג (תרנ"ג), עמ' 59—71

ירושלים רבעון לחקר ירושלים ותולדותיה

שנה ב' חוברת ג-ד, ניסן-אלול תש"ט.

ירושלים החדשה

מאת א. פירסט

התחלותיה של ירושלים החדשה הונחו ע"י בני הישוב הישן, שרוח חיים חדשה עוררתם ליזמה ולמפעל עם נצנוצי רעיון התחיה. עוד לפני תשעים שנה אפף השממון את העיר העתיקה מכל צד. שעריה היו סגורים ומסוגרים משקיעת החמה עד עלות השחר. שודדים היו אורבים להולכים בדרכים המובילות אל העיר, והעולים אליה ממרחקים היו נוסעים בשיירות בלוית משמר חזק. בין החומות היתה רבה הצפיפות, שגרמה להפצת מחלות מדבקות ולתמותה גדולה. משה מונטיפיורי, שחיפש את הדרכים להרמת קרן הישוב היהודי בירושלים פתח לפניו את הדרך למרחב בהקימו את השכונה הראשונה מחוץ לחומה, קרוב לשער יפו. בעקבותיו הלכו עסקני הציבור הירושלמי. הם התארגנו וארגנו קבוצות או חברות של בונים, ואלה בנו שכונות במדבר, שהפך מעט מעט לארץ נושבת. במעשיהם הם שימשו דוגמה ומופת ליתר תושבי ירושלים, שהתחילו רק לפני יובל שנים לבנות מחוץ לעיר.

עם הגברת העליה לירושלים ראו גם כוללות החלוקה ונדיבים פרטיים בבנין בתי משכנות לעניי העיר את העזרה הרצויה ביותר לתקומתם, ויש שגם בעלי הון לקחו את היזמה לעזור לאנשי המעמד הבינוני לרכוש להם דירות משלהם בתנאים נוחים ביותר. בדרכים אלו קמה במשך שלשה דורות ירושלים החדשה היהודית על שטח העולה פי חמשה עשר על שטחה של העיר העתיקה.

ברשימות המתפרסמות להלן רכזנו בצורה מוחשית את כל החומר על פרברי ירושלים ושכונותיה, על תולדות הקמתן והתישבותן, על שטחיהן ומדת צפיפות הישוב בהן.

טבלה א' מכילה רשימה אלפאביתית של שמות השכונות, גם השמות הכפולים, ושמות השכונות שנעלמו במשך הזמן. במדור ז מסומנים מראי המקומות במפת ירושלים המדויקת הערוכה ע"י האגודה העברית למען ירושלים, שנספחה לאנציקלופדיה ארץ-ישראל, כרך שני, בעריכת ישעיהו פרס. (הוצאת ראובן מס. תש"ח).

טבלה ב' מכילה רשימה כרונולוגית-דמוגרפית של השכונות, המכוונת לתת את תמציתו של החומר ההיסטורי, שעובד בחקירתי*) בצורה מסודרת ומרוכזת. במדור ד' נקראים בשם מיסדים אותן החברות, המוסדות או האישים הראשיים, שבנו את השכונות או השתדלו בהקמתן. הואיל והמ"מ בענין זה נמשך לעתים שנים רבות, לכן שנת היסוד במדור ג' אינה מדויקת כל כך. במדור ו' אלה הם סימני העדות השונות: א=אשכנזים, או=אורפלים, ב=בבליים, בו=בוכרים, ס=ספרדים, פ=פרסים, ק=קורדים, ת=תימנים. במדור ז' ציינתי את המוסדות הציבוריים החשובים הנמצאים בשכונה.

טבלה ג', הטופוגרפית, ערכתי את השכונות לפי גושים טופוגרפיים, שהם ברובם גם גושים אתנוגרפיים. בטבלא זו השתדלתי לרכז ולפרסם גם את כל החומר הסטאטיסטי, שהופיע עד היום על מספר הדירות ונפשות הדיירים בכל שכונה ושכונה. מספר הדירות (המשפחות) במדור ד' לקוח מן "השקפה" של לונץ בלוח ארץ-ישראל שלו משנת תרנ"ז (1897), תאריכי המדורות ה' ו' (בתים ונפשות) לקוחים מן המפקד הראשון, שנערך בפקודת הועד הארצישראלי ע"י חברו מאיר וילקנסקי: "ספירת יהודי א"י", חוברת א' (יפו תרע"ח (1916). אולם מפני שעבודה זו נעשתה דוקא באמצע מלחמת העולם הראשונה, בשעת המשבר והירידה בארץ, ערכו הממשי והמעשי לקוי. במדור ז' אני מביא רשימה, שנערכה ע"י ועד הקהלה הירושלמית בשנת תרצ"ח (1938), בה נמנו 65 שכונות. הועד ההוא בעצמו מעיד ומעיר: "ברור שהמספרים האלה עגולים הם, ואין בהם משום דיוק גמור" (דף 16 ב"דין וחשבון הראשון של ועד הקהלה העברית"). כנראה נעשה המפקד דרך אומדנה.

המספרים במדור ח' (מספר התושבים בשנת 1940) לקוחים מן המפקד השני, שנעשה ע"י ד"ר דוד גורביץ: "יהודי ירושלים" בהוצאת המחלקה לסטאטיסטיקה של הסוכנות היהודית לארץ ישראל, בשנת תש"א. מפני שהמפקד לא התחשב כלל בגבולות השכונות, כל המספרים היו זקוקים לחישובים ותיקונים שונים, שנעשו ע"י האינג' מ. הקר.

המדורים ט', י'—י"ב: "גודל שטחי השכונות בדונמים", וצפיפות ישובן לפי מספר הנפשות היושבות בממוצע על דונם אחד, ערוכים ע"י מ. הקר בשעה שהיה עובד בירושלים כמהנדס העיריה. הוא הקדיש ימים ושנים לחקירת השכונות היהודיות, סייר אותן ומדדן בדיקנות הנדסית. הוא מסר לי את כל רשימותיו החשובות בלוית הערות מאלפות. אני מחזיק לו תודה כפולה ומכופלת על זאת, וגם על אשר נסתיעתי על ידו במדור הטבלאות ובפרטים רבים, שהסכמתי לדעתו.

*) ד"ר אהרן פירסט: ירושלים החדשה. ירושלים תש"י.

טבלא א

רשימה אלפאביתית של שמות השכונות בירושלים

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
מספר	שם השכונה	נקראת על שם	נקראת גם	מספר השכונה: לפי סדר הבניה	מספר השכונה: לפי סדר האלפבית	מראה מקום במפה
1	אבן יהושע	יהושע הלפמן	בתי הלפמן	48	VIII. 7.	ד 4
		53 מיסדיה				
2	אבן ישראל	בראשית מס. כד	—	6	II. 3.	(135) ד 4
3	אגודת שלמה	שלמה מיקנר	בתי מילנר	39	IX. 7.	ג 4
4	אהל יצחק	יצחק צבי ראצרסדורפר	נחלת צבי, בתי אונגרן	46	IX. 5.	ב 4
5	אהל משה	משה מונטיפיורי	—	12	IV. 2.	ד 4
6	אהלי משה	משה זילברמן	בתי ורנר	56	VIII. 3.	ד 4
7	אהלי יעקב	יעקב ברוידא	בתי ברוידא	55	IV. 5.	ד 4
8	אהלי שלמה	שלמה מזרחי	כרם שלמה	30	III. 10.	ד 4
9	אהלי (שערי) שכחה	ר' שמחה בונם סופר	פליטי רוסיה	17	III. 9.	ד 4
10	אוצר יוסף	"רב חסד" מיכדה	בית יוסף האמריקני1)	53	VIII. 6.	ג 4
11	אחוה	אגודת "אחוה"	—	60	X. 3.	ד 4
12	אחוות בני ברית	לשכה "בני ברית"	—	92	XIII. 8.	ו 4
13	ארנונה	נחל ארנון	—	98	XIV. 3.	ה 4
14	אשל אברהם	בראשית כ"א, ל"ג	שער שכם 2)	40	I. 5.	ג 4
15	בית אברהם	אברהם זברדוסקי	בתי וילנה	34	X. 6.	ד 4
16	בית אהרן	אהרן יעקבס	חלק מן רחביה	71	VII. 2.	ד 5
17	בית דוד	דוד ריים	בתי יעובר	9	II. 2.	ג/ד 4
18	בית הכרם	שם תנ"כי	(בוני בית)	73	XIII. 4.	ד/ו 5/4
19	בית וגן	כפמה כן היא	—	75	XIII. 7.	ו 4
20	בית יוסף	יוסף נבון	אבו־תור 2)	20	I. 7.	ג 4
21	בית יוסף האמריקני	מיסדה	אוצר יוסף "רב חסד"1)	53	VIII. 6.	—
22	בית יעקב	הכונה לבנות 70 בית	—	8	III. 4.	ד 4
23	בית ישראל (וויסוצקי)	שם מקראי	—	14	IX. 1.	ג 4
24	" " (החדשה)	שם מקראי		70	IX. 2.	ג 4
	בואינוס־אירס	מליצה על יפיה	נחלת צדוק	63	VI. 6.	(140) ד 5
25	בני משה	זכר למושבם במגרש מונטיפיורי	בתי משה 3)	—	—	ג 4
26	בנין ומלאכה	ע"ש הפסוק	בעלי מלאכה	101	XIII. 4.	ג 8
	ברכת ממילא	קרבתה לברכה	מתנה ישראל	3	I. 3.	ג 5
	בתי אברבצל	בוכר בצלים (יצחק ליפקין)	שערי ירושלים	31	III. 12.	(141) ה 4
	בתי אתנגרן	הכולל ההונגרי	אהל יצחק, נחלת צבי	33	IX. 5.	ג 4
27	בתי בן־ציון	ד"ר בן־ציון	—	110		ו 3
	בתי ברוידא	יעקב ברוידא	אהלי יעקב	55	IV. 5.	ד 4
	בתי הורודנה	כולל הורודנה	דמשק אליעזר	35	VIII. 2.	ד 4
28	בתי הורנשטיין	דוד הכהן הורנשטיין	בתי ואהלין	59	X. 2.	(137) ד 4
	בתי הלפמן	יהושע הלפמן	אבן יהושע	48	VIII. 7.	ד 4
	בתי ואהלין	כולל ואהלין	בתי הורנשטיין	59	X. 2.	(137) ד 4
29	בתי וישנברג	משה וישנברג	שערי משה	13	VIII. 4.	ד 4
	בתי וילנה	כולל וילנה	בית אברהם	34	X. 6.	ד 4
	בתי ורנר	מנדל ורנר	אהלי משה	56	VIII. 3.	ד 4
30	בתי ורשא	כולל ורשא	נחלת יעקב	49	VIII. 8.	ד 4
31	בתי זיבנבירגן	כולל זיבנבירגן	—	62	IX. 8.	ג 4
	בתי טורא	יהודה טורא	משכנות שאננים	1	I. 1.	ג 5
32	בתי יוסף קרונהיימר	יוסף קרונהיימר הלוי	חלק מן כנסת ישראל	43	IV. 3.	ד 4
	בתי יעובר	מולדת מיסדה	בית דוד	9	II. 2.	ג/ד 4
33	בתי יעקבזוהן	ש. פ. יעקבזוהן	חלק מן כנסת ישראל	43	IV. 3.	ד 4
	בתי לוי	זלדוביץ הלוי מפינסק	בתי מינסק	43	IV. 4.	ד 4
	בתי מילנר	שלמה מילנר	אגודת שלמה	39	IX. 7.	ג 4
34	בתי מינסק	כולל מינסק	בתי לוי	43	IV. 4.	ד 4
35	בתי מונקטש	כולל מונקטש	—	90	IV. 7.	ד 4
36	בתי ניסין	נחום מ. ניסין	—	57	IX. 6.	ג 4
	בתי נסן בק	נסן בק	קריה נאמנה 4)	10	I. 4.	ג 4
37	בתי סיעדוף	מיסדה	—	69	III. 5.	ד 4
38	בתי פרלמן	אלימלך פרלמן	עיר שלום	127	VIII. 2.	ג 4
39	בתי שמעון הצדיק	קבר שמעון הצדיק	—	27	IX. 9.	ג 3
40	בתי ראגז (וגז)	מנדל רגז	—	68	IV. 6.	ד 4
41	גאולה	גאולה מן המיסיון	—	78	XI. 2.	ד ½
42	גיורת אל־ענב	שם ערבי	—	45	I. 8.	ג 5
43	גבעת שאול	ר' שאול אלישר	—	65	XII. 2.	ו 3
44	דמשק אליעזר	אליעזר כהנא	בתי הורודנה	35	III. 2.	ד 4
	דיר אבו־תור	השם הערבי למקום	בית יוסף 2)	20	I. 7.	ג 4
45	הלואה וחסכון	הבנק המיסד	(בית משותף)	100	III. 6.	ד 4
	שכ' חלפוזהן	ש. וחלפוזהן	עץ חיים	88	XII. 3.	ה 4
46	זכרון אחים	ע"ש הסכונה הסמוכה: נחלת אחים	—	99	VI. 2.	ד/ה 4
47	זכרון טוביה	תהלים קמ"ה	—	24	V. 3.	ד 4
48	זכרון יוסף	יוסף הלוי	—	86	V. 5.	ה 4
49	זכרון יעקב	יעקב בן ג'נגא מזרחי	—	106	V. 6.	ה 4
50	זכרון משה	משה מונטיפיורי	—	58	X. 1.	ד 4
51	חבצלת	עתונו של י.ד. פרומקין5)	—	—	—	ג 5
	חסד לאלפים	שמות כ' ו'	יפה נוף	93	XIII. 6.	ז 5
52	חצר הרב מלובלין	ר' שניאור זלמן 5)	—	54	VIII. 5.	—
53	חצר שטראוס	שמואל שטראוס 5)	—	51	I. 9.	ג 3
54	יגיע כפים	חברת בעלי מלאכה	—	61	X. 4.	ד 4
55	ימין משה	משה מונטיפיורי	—	44	I. 2.	ג 5
56	יפה נוף	תהלים, מ"ח, ג'	חסד לאלפים	93	XIII. 6.	ז 5
57	כנסת ישראל	בסוד תלמודי	—	43	IV. 3.	ד 4
58	כפר השלוח	השלוח הקרוב	עזרת נדחים 6)	16	I. 6.	ב 6
59	כרם	המקום	לעתים: בתי וילנה לעתים פליטי רוסיה	17	X. 5.	ד ½

רשימה אלפאביתית (המשך)

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
מספר הסידור	שם השכונה	נקראת על שם	נקראת גם	מספר השכונה במפה	מספר הגוש	מספר החלקה
60	כרם אברהם	שם הערבי הקודם	—	96	XI. 1.	ד 3
	כרם שלמה	שלמה מזרחי	—	31	III. 11.	ד 4
61	מאה שערים	בראשית כ"ו, י"ב	רחובות	5	VIII. 1.	ד 3
62	מזכרת משה	משה מונטיפיורי		11	IV. 1.	ד 4
63	מזכרת בצי	הברון בצי הירש	נחלת בצי (התימנים)	46	IX. 4.	ג 4
64	מחנה יהודה	יהודה נבון	—	18	III. 1.	ד 4
65	מחנה ישראל	בסוי מקראי	ברכת ממילא 5)	3	I. 3.	ג 5/ד 5
		שכ' המערבים	—			
66	מעונות עובדים	יושביהם	חלקים מרחביה	—		ד 5
67	מחנים	בראשית, ל', ב'	—	85	XI. 5.	ד 3
68	מקור ברוך	משלי ה', י"ח	—	80	X. 7.	ד/ה 4
69	מקור חיים	חיים כהן מחרקוב	—	67	XIV. 6.	ד 7
70	מרחביה	ההלים קי"ח, ה'	—	108	VII. 5.	ד 6
71	מרכז מסחרי	אליהו י. שמאע	שכ' שמאע	91	I. 11.	ג 6
72	משכנות ישראל	במדבר כ"ד, ח'	—	7	II. 6.	ד 4
73	משכנות שאננים	ישעיה ל"ב, י"ח	בתי סורא	2	I. 1.	ג 5
74	נוה בצלאל	לעובדי „בצלאל"	—	64	VI. 5.	ד 5 (139)
75	נוה שאנן	ישעי' ל"ב, י"ח	—	77	VII. 7.	ה 5
76	נוה שלום	שלום קונסטרום	—	50	V. 4.	ד 4
77	נחלת אחים	חברת „אחים"	—	76	VI. 1.	ד 5
	נחלת בית	כפשוטה	סנהדריה	84	XI. 6.	ג 3/ד 3
	נחלת יעקב	יעקב סנגורוב	בתי ורשה	49	VIII. 8.	ד 4
78	נחלת יעקב	יעקב מוכתאר	—	87	VI. 3.	ד 5
79	נחלת יצחק	יצחק אלחריר	—	103	IX. 11.	ג 2
	נחלת צבי	צבי ראבינסוהר	בתי אורנגרן (אהל יצחק)	35	IX. 5.	ג 4
	(התימנית)					
	נחלת צבי (התימנים)	הברון צבי הירש	מזכרת צבי	46	IX. 4.	ג 4
81	נחלת צדוק	הרב צדוק כהן	בראיינט־איירם	63	VI. 6.	ד 5 (140)
82	נחלת ציון	ציון	—	42	V. 1.	ד 4
83	נחלת שבעה	שבעת מיסדיה	—	4	II. 1.	ד 4
84	נחלת שמעון	שמעון הצדיק	—	28	IX. 10.	ג 3
85	סוכת שלום	שלום קונסטרום	—	19	II. 5.	ד 4 (136)
86	סנהדריה	קברי הסנהדרין	נחלת בית	84	XI. 6.	ג 3/ד 3
87	עזרת ישראל	בסוי בתפלה	—	29	II. 4.	ד 4 (134)
	עזרת נדחים	הברת הבונים	כפר השלח 7)	16	I. 6.	ב 6
	עיר שלום	שלום קונסטרום	בתי פרלמן	21	VIII. 2.	ג 4
88	עץ חיים	ת"ת עץ חיים	שכ' וולפזוהן	88	XII. 3.	ה 4 (142)
89	שכ' מאביי	פועלי אגודת ישראל	—	109	XI. 7.	ג 2
90	שכ' המרכזים	המיסדים	—	89	XIII. 5.	ד 5
91	שכ' הפועל המזרחי	מיסודה	—	104	XII. 4.	ד 4
	שכ' הפועלים	כשמה	שכת צדק	25	V. 7.	ה 3
	שכ' הפקידים	הבתישבים בה	מטע תלפיות	102	XIV. 2.	ג 8
	סליסי רוסיה	הבתישבים הראשונים	אהלי (שערי) שמחה	47	III. 9.	ד 3
92	מטע תלפיות	כקומה	שכ' הפקידים	102	XIV. 2.	ג 8
93	קרית משה	משה מונטיפיורי	מונטיפיורי הנרשה	79	XIII. 1.	ד 4
94	קרית נאמנה	ישעי' א', כ"א	בתי ניסן בק 9)	10	I-4.	ג 3
95	קרית שמואל	ר' שמואל סלאנט	—	83	VII. 5.	ד 6
96	שכ' המקשר	קואופרטיב „המקשר"	—	105	XIII. 2.	ה/ד 4
	שכ' הרבנים	מתסיידה	חלק מרוממה	72	XII. 5.	ה 3
97	רוחמה	הושע ב', ה', מ', י"ז	—	65	X. 5.	ד 4
98	רוממה	תהלים קי"ח, ה'	—	72	XII. 1.	ה 3
99	רחביה	שם בדברי הימים א'	—	71	VII. 1.	ד 5
	רחביה המורחבת					ה/ד 5
100	רחובות הבוכרים	בראשית כ"ו, כ"ב	שכ' הבוכרים	41	XI. 3.	ד 3
	שכ' רשיבון	המגזר המסוך	תלקה של רחביה	—	VII. 1.	ד 5
101	רמת רחל	קבר רחל הקרוב	—	62	XIV. 3.	ד 9
102	שבת אחים	תהלים קל"ג, א'	—	27	V. 2.	ד 4
103	שבת צדק		שכ' האחים	25	V. 7.	ה 3
104	שוק מחנה יהודה			95	III. 3.	ד 4 (88)
105	שושנת ציון	קרשן הביכה	—	94	XIII. 3.	ד 4
	שכונת הבוכרים	מישביה	רחובות הבוכרים	41	XI. 3.	ד 3
	" הגרגים	"	אשלאברהם 10)	40	I. 5.	ג 4
	" המערבים	"	מחנה ישראל)	3	I. 3.	ג 5/ד 5
	" הקורדים	"	שערי רחמים	38	VI. 4.	ה 4
	" התימנים	"	—	7	II. 7.	ד 4
	ע"י משכנות	—	—			
	שמאע	אליהו שמאע	כרכז מסחרי	91	I. 11.	ג 6
106	שמחת (שמחה)	שם ערבי־צרפתי	בית הגנט	52	I. 10.	ג 6
	שער שכם	מקומה	אשל אברהם 10)	10	I. 5.	ג 4
107	שער הפינה	כשמה		22	IX. 3.	ג 4
108	שערי חסד	קופת גמילות חסד		67	VIII. 3.	ד 5
109	שערי ירושלים	בקום הכניסה לירושלים	בתי אברבנל	32	III. 12.	ה 4 (141)
	שערי משה	משה וישנברג	בתי וישנברג	13	VIII. 4.	ד 4
110	שערי צדק	תהלים קי"ח, י"ט	—	23	III. 8.	ד 4
111	שערי רחמים	בסוי התפלות	שכ' הקורדים	38	VI. 4.	ה 4
	(ר' אדמה)					
112	שערי שמחה	ר' שמחה בבאום סופר	סליסי רוסיה	47	III. 9.	ד 4
113	תל־אדרה	—	—	97	XI. 4.	ד 3
114	תלביה	הצורה הערבית לשם צליבה	—	—	VII. 4.	ד 6
115	תלפיות	שיר השירים ד', ד'	—	74	XIV. 1.	ג 8

טבלא ג.

רשימה טופוגרפית — סטטיסטית

לפי גושים, לשם השואה

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י
מספר הסידור	שם השכונה	שנת הוסדה	בתי־אב לפי לינין	משפחות 1916 לפי ז. וילינסקי	נפשות	נפשות 1938 לפי ועד הקהלה	נפשות לפי ד. גורביץ	דונמים 1940 לפי מ. הקר	הצפיפות
	I. אזור השכונות הסמוכות לחומה								
1.	משכנות שאננים	1856—60	26	57	201	2,000	700	13.2	
2.	ימין משה	1892—94	130	271	890	—	—	28.3	17
3.	מחנה ישראל	1866—68	30	—	—	—	—	—	—
4.	קריה נאמנה	1897	120			—	—	—	—
5.	אשל אברהם	1893	100	297	812	—	—	—	—
6.	כפר השלוח	1886—7	130	102	255	—	—	—	—
7.	בית יוסף (נבון)	1888—9	15	15	53	—	—	—	—
8.	גזרת אל־שנב	1893—5	47	26	81	—	—	—	—
9.	חצר שפראים	1896	—	—	—	—	—	—	—
10.	שמוע	1900	82	82	269	—	—	—	—
11.	מרכז מסחרי שמאע	1929	—	—	—	—	400	31.6	13
			680	850	2.561	2.000	1.100	73.1	24
	אזור השכונות לאורך רחוב יפו, ובקרבתו עד מחנה יהודה.								
	II. גוש אבן ישראל								
1.	נחלת שבעה	1869	160	253	861	3.501	503	9.5	53
2.	בית דוד	1877	—	24	59	—	—	—	—
3.	אבן ישראל	1875	126	152	417	454	520	10.0	52
4.	עזרת ישראל	1891	26	37	121	204	183	3.5	52
5.	סוכת שלום	1888	20	136	417	401	479	6.5	74
6.	משכנות ישראל	1876—8	103						
7.	שכונת התימנים	1885	43	99	293	601	555	6.5	77
			478	701	2.168	5.150	2.240		
	אזור השכונות לאורך רחוב יפו, ובקרבתו עד „שערי ירושלים"								
	III. גוש מחנה יהודה								
1.	מחנה יהודה	1886—7	—	21	37	—	645	17.8	35
2.	בתי הורודנה	1892	20	36	82	—		2.0	
3.	שוק מחנה יהודה	1930	—	—	—	4.500	1.300	24.8	52
4.	בית יעקב	1877—90	30	50	197	200	263	6.7	40
5.	בתי סעידוף	1911	—	—	—	—		4.8	6.5
6.	הלואה וחסכון	1935	—	—	—	—	134	15.1	
7.	בתי כולל האהלין	1892	—	21	37	—	—	—	
8.	שערי צדק	1889	31	51	166	—			
9.	שערי שמחה	1895	16	17	61	—	383	8.5	4.5
10.	אהל שלמה	1891	45	56	215	—	268	10.2	26
11.	כרם שלמה	1891	25						
12.	שערי ירושלים	1891	40	44	187	500	252	9.1	29
			207	296	982	5.200	3.245	99.0	—
	אזור השכונות מדרום לרחוב יפו								
	IV. גוש מזכרת משה (שכונות המוסדות)								
1.	מזכרת משה	1882—8	130	139	435	700	684	12.3	56
2.	אהל משה	1882—8	110	112	388	500	531	11.0	48
3.	כנסת ישראל	1893—1906							
4.	בתי מנטש	1894	15	121	198	300	2.259	39.2	60
5.	בתי ברודא	1902	—	—	—	—	181	8.5	21
6.	בתי ראגד	1907—10	—	30	102	—	—	—	—
7.	בתי מונקאטש	1928	—	—	—	—	100	4.0	40
			255	402	1,123	1,500	3.755	75.0	—
	V. גוש נחלת ציון (שכונות העוני)								
1.	נחלת ציון (נוה ציון)	1893	40	295	925	1.500	2.000	20.0	75
2.	שבת אחים	1852—60	6	—	—	500		6.5	
3.	זכרון יוביה	1890	30	92	298	300	495	9.0	55
4.	נוה שלום	1896—7	13	354	1,103	3.000	1.360	20.2	67
5.	זכרון יוסף	1927—31	—	—	—	—			
6.	זכרון יעקב	1937	—	—	—	1,200	3.389	25.9	117
7.	שבת צדק	1890—2	209(?)	142	422	1,200	907	10.5	86
			298(?)	883	2,748	7.700	8.151	95.2	—

רשימה טופוגרפית—סטטיסטית (המשך)

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י
מספר הגוש ושמו	שם השכונה	שנת הוסדה	בתראב 1897 לפי לונץ	נפשות משפחות 1916 לפי מ. וילינסקי	נפשות	נפשות 1938 לפי ועד הקהלה	נפשות לפי ד. גרבין	דונמים הצפיפות 1940 לפי מ. הקר	

VI. גוש נחלת אחים

1.	נחלת אחים	1922—3	—	—	—		1.956	57.4	36
2.	זכרון אחים	1937—3	—	—	—	3.000	2.027	22.0	92
3.	נחלת יעקב	1927—31	—	—	—				
4.	שערי רחמים	1892—1902	—	30	92	—	835	11.5	73
5.	נוה בצלאל	1908—27	—	—	—	800	304	16.3	18.5
6.	נחלת צדוק	1908	—	—	27	500	265	8.0	3.3
			30		119	4.300	5.387	115.5	—

VII. גוש רחביה

1.	רחביה	1920—4	—	—	—	3.200	4.744	357.0	
2.	בית אהרן		—	—	—	—	—	11.5	13
3.	שערי חסד	1908	—	—	76	500	940	40.8	23
4.	בתים בתלביה		—	—	—	400	148	470.0	0.3
5.	קרית שמואל	1926—8	—	—	—	400	552	49.0	4.1
6.	מרחביה	1938	—	—	—			85.7	
7.	נוה שאנן	1925	—	—	—	—	—	120.0	
					76	4.500	6.384	1.134.0	

אזור השכונות מצפון לרחוב יפו

(א) ממזרח לרחוב נתן שטרוים

VIII. גוש מאה שערים

1.	מאה שערים	1874	300	362	818				
2.	בתי פרלמן	1889—92	—	55	178	1.500	2.325	29.2	77
3.	בתי ורנר	1902—6	—	16	64				
4.	בתי וינברג	1885—8	—	148	406				
5.	חצר הרב מלובלין	1902	—	38	119	—	353	25.4	14
6.	בית יוסף האמריקני	1901	—	17	54				
7.	אבן יהושע	1892—5	—	13	43	500	534	10.5	51
8.	בתי ורשה	1896	—	112	352	1.000	568	11.0	51
			300	761	2.034	3.000	3.780	76.1	—

IX. גוש בית ישראל

1.	בית ישראל (הישנה)	1885	160	582	1.595	7.000	6.344	143.0	44
2.	בית ישראל (החדשה)	1914	—	—	—	3.000			
3.	שער הפינה	1889	40	170	530	1.000	406	5.2	78
4.	מזכרת צבי	1894	75	136	150	1.000	439	5.8	72
5.	בתי אונגרן	1892	18	276	1.082	1.700	1.973	22.0	79
6.	בתי נייסין	1902	—	77	257	300		3.2	
7.	בתי מילנר	1892	31	69	123	—	203	4.9	40
8.	בתי זיבנבירגן	1908	—	25	59	150	84	2.2	41
9.	בתי שמעון הצדיק	1891	13	13	45	200	440	18.3	18
10.	נחלת שמעון	1891	22	93	259			5.1	
11.	נחלת יצחק	1935	—	—	—	—	251	15.0	17
	רחוב שמואל הנביא וסביבתו		—	—	—	—	1.100	80.0	13
			359	1.441	4.309	14.350	11.234	304.7	

(ב) ממערב לרחוב שטרוים

X. גוש זכרון משה (ומקור ברוך)

1.	זכרון משה	1903—8	—	176	553	3.200	1.815	45.0	40
2.	בתי הורנשטיין	1908	—	30	134	200		5.9	
3.	אחוה	1908	—	—	—	1.000	1.144	25.3	38
4.	יגיע כפים	1908—9	—	—	—	1.200	1.482	20.0	74
5.	רוחמה	1921	—	—	—	2.000	1.548	39.0	40
6.	כרם (בתי וילנה)	1895—6	32	84	273	1.300	514	16.5	31
7.	מקור ברוך	1924	—	—	—	2.500	3.472	53.0	65
			32	290	960	11.400	9.975	204.7	—

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י
מספר הגוש ושמו	שם השכונה	הוסדה שנת	בתראב 1897 לפי לונץ	נפשות 1916 לפי מ. וילינסקי		נפשות 1938 לפי ועד הקהלה	נפשות לפי ד. גרבין	דונמים הצפיפות 1940 לפי מ. הקר	

XI. גוש כרם אברהם

1.	כרם אברהם	1930	—	—	—	3.500	3.082	71.6	43
2.	באולה	1923—4	—	—	—	2.500	3.305	71.0	45
3.	שכ' הבוכרים	1893	179	513	1.473	4.500	4.366	139.0	31
4.	תל-ארזה	1931	—	—	—		488	107.0	4.6
5.	מתנים	1926	—	—	—		833	61.0	13
6.	סנהדריה	1926	—	—	—	500	380	86.0	4.4
7.	שכ' מאגיי	1946	—	—	—	—	—	—	—
	מצפון לשכ' הבוכרים		—	—	—			32.0	—
			179	513	1.473	11.000	12.454	855.5	

XII. גוש רוממה

1.	רוממה	1921	—	—	—	500	479	54.5	3.4
2.	גבעת שאול	1908	—	21	53	1.000	1.022	225.0	4.5
3.	עין חיים	1928—32	—	—	—				
4.	המרעל המזרחי	1936	—	—	—	—	258	16.2	16
5.	בתי בן-ציון	1946	—	—	—	—	—	—	—
	בקצה המערבי של רחוב יפו							84.8	
				21	53	1.500	1.759	380.5	

XIII. גוש בית הכרם, הפרברים המערביים

1.	קרית משה	1924—8	—	—	—	400			
2.	המקשר	1936	—	—	—	—	609	115.0	3.5
3.	שרשנת ציון	1930	—	—	—	—		59.0	
4.	בית הכרם	1922	—	—	—	800	—	315.0	
5.	שכ' הפועלים	1927	—	—	—		790	47.0	1.7
6.	יפה נוף	1928—9	—	—	—		—	108.0	—
7.	בית גן	1922—5				500	366	534.0	0.6
8.	אחוזת בני ברית	1929							
	בסביבת השכונות							2.230.0	
						1.700	1.763	3.408.0	—

XIV. גוש תלפיות, הפרברים הדרומיים

1.	תלפיות	1922	—	—	—			442.0	
2.	צמרון תלפיות	1935	—	—	—	400	634	30.0	
3.	ארנונה	1931	—	—	—			13.0	1.3
4.	בנין ומלאכה	1935	—	—	—			17.0	
5.	רמת רחל	1926—30	—	—	—	250	603	95.0	3
6.	מקור חיים	1926	—	—	—	250		104.0	
	בסביבת השכונות							837	
						900	1.237	1.538.0	

	1940 מס' התושבים	הדונמים	הצפיפות
כידרום לרחוב יפו (הרצל) רחוב בצלאל וסביבתו	564		
" " רחוב בן-יהודה וסביבתו	1.363	170	
" " רחוב המלך ג'ורג'	1.867		
מצפון לרחוב יפו רח' הנביאים והחבשים	936	55	
מסביב למגרש הרוסים	1.560	66	
איזור הרחוב סט. פאול			
וסיס ג'ורג'	100	45	
	6.390	336	19

XVI. גוש מרכז העיר

סכום כל הגושים

מספר הגוש ושמו	1897 בתראב	1916 משפחות	1916 נפשות	1938 נפשות	1940 דונמים	1940 הצפיפות
I. שכונות בודדות	680	850	2.561	2.000	73.1	24
II. אבן ישראל	478	701	2.168	5.150	36.0	61
III. מחנה יהודה	207	296	982	5.200	99.0	32.4
IV. מזכרת משה	255	402	1.123	1.500	75.0	50
V. נחלת ציון	298	883	2.748	7.700	95.2	85
VI. נחלת אחים	—	30	119	4.300	115.2	47
VII. רחביה	—	—	76	4.500	1.134.0	5.6
VIII. מאה שערים	300	761	2.034	3.000	76.1	50
IX. בית ישראל	359	1.441	4300	14.350	304.7	37
X. זכרון משה	32	84	960	11.400	204.7	49
XI. כרם אברהם	179	513	1.473	11.000	855.5	14.5
XII. רוממה	—	21	53	1.500	380.5	4.6
XIII. בית הכרם	—	—	—	1.700	3.408.0	0.5
XIV. תלפיות	—	—	—	900	1.538.0	0.8
XV. הר הצופים	—	—	—	154	619.0	0.2
XVI. מרכז העיר	—	—	—	6.390	336.0	19
	2.788	5.982	18.597	74.200	9350	8.4

טבלא ב

רשימה כרונולוגית — דימוגרפית

לפי תקופות היוסדן

סימני הקיצורים: א=אשכנזים; ס=ספרדים; פ=פרסים; ק=קורדים; ת=תימנים; בו=בוכרים;

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
מספר	שם השכונה	נבנתה בשנת	על ידי	בשביל	עדות בשכונה	מוסדות בשכונה
	I. תקופת החלוציות: תרט"ו—תר"ם (1855—1880)					
1	משכנות שאננים	תרט"ו—ך	מונטיפיורי, מכספי י. טורא	עניי ירושלים		
2	מחנה ישראל	תרכ"ו—ח	ר' דוד בן שמעון (דב"ש)	עדת המערבים	—	
3	נחלת שבעה	תרכ"ט	ר' יוסף ריבלין והבריו	שבעת החברים הראשונים	א. ס.	ישיבת „אחד" ; בהכ"נ חוני המעגל
4	מאה שערים	תרל"ד	ר' זלמן בן ר' נחום והבריו	חברי החברה	א.	ישיבת מאה שערים, ישיבת תפארת ירושל"ם ביהכ"נ ישועת יעקב, שוק מאה שערים
5	אבן ישראל	תרל"ה	י. ריבלין, ד. ילין, ב. סלאנט והבריהם	החברים	א. ס.	
6	משכנות ישראל	תרל"ו—ח	סלומון, ילין, ב. סלאנט	הזוברים	א. ס. תימנים	
8	בית יעקב	תרל"ז—ם	כולל הורודנא	אנשי הכולל הורודנא	א. ס.	שוק עירוני לירקנים
9	בית דוד	תרל"ז	דוד רייס	עניים		ישיבת מרכז הרב, הועד הכללי (לכוללים)
10	קריה נאמנה	תרל"ס	ניסן בק, חב' להרחבת הישוב	עולי ארם־צובא כבלים, גורג'ם	א. —	
	II. תקופת הבנין המזורז: תר"מ—תרע"ד (1880—1914)					
11	מזכרת משה	תרמ"ב—ח	קרן מונטיפיורי	אשכנזים	א.	
12	אהל משה	תרמ"ה—ח	קרן מונטיפיורי	ספרדים	ס.	על ידה ישיבת „עץ חיים"
13	שערי משה (ויסנברג)	תרמ"ה—ח	ר' משה ויסנברג	לעניים	א.	
14	בית ישראל (הישנה)	תרמ"ה	אנש' מאה שערים	לכוונים	א. ס.	
15	שכ' התימנים (ע"י משכנות)	תרמ"ה	הרב מרדכי אדלר מלונדון	תימנים	ת.	בהכ"נ „גורל" או הגרלה
16	כפר השלוח	תרמ"ו—ז	בועד הבבלי, „זר נדחים"	תימנים	—	
17	כרם	תרמ"ה—ו	כולל וילנה	לעניים מוילנא	א. ס.	
18	מחנה יהודה	תרמ"ו—ז	סרוסיגר ושותפיו	לכוונים	א. ס.	השוק הגדול ר' מספר 95 ביהכ"נ אורחים : תפארת ציון, ישיבת „שפת אמת" עם בכ"נ זהרי חמה
19	סוכת שלום	תרמ"ח	פרוסיגר ושותפיו	"	א. ס. ת.	ת"ת מזרחי
20	בית יוסף (דיר אבו־תור)	תרמ"ח	פרוסיגר ושותפיו	"	—	
21	עיר שלום	תרמ"ט—נב	פרוסיגר ופרלמן	"	א.	
22	שער הפינה	תרמ"ט	—	"	ת. א. ס.	
23	שערי צדק	תרמ"ט	חב' להרחבת הישוב	"	ס. א. ת.	
24	זכרון טוביה	תר"ן	ריבלין, מיוחס, המבורגר והבריהם	"	ס. ס. ב. א.	
25	שבת צדק (שכ' הפחים)	תר"ן—נ"ב	עדת הספרדים	למגורשים ממגרש מונטיפיורי	ס. ת. ס.	
בני (בתי) משה		תר"ן—נ"א	הועד הכללי	"	—	
27	בתי שמעון הצדיק	תרנ"א	כולל הספרדים והאשכנזים	לעניים	ס. ת.	
28	נחלת שמעון	תרנ"א	ר' ד פרומקין, לונץ	"	ת. ס.	
29	עזרת ישראל	תרנ"א	עסקנים ספרדים ואשכנזים	לקונים	א. ס.	בית החולים : „בקור חולים הוספיטל"
30	אהל שלמה (בתי אבו בצל)	תרנ"א	שלמה מזרחי	"	א. ס.	
31	כרם שלמה	תרנ"א	שלמה מזרחי	"	ס. א. בו	
32	שערי ירושלים	תרנ"א	יצחק ליפקין	לתימנים, לבוכרים	ס. ת.	בית החולים שערי צדק בית זקנים וזקנות כללי הספרדי
33	בתי אונגרן (נחלת צבי)	תרנ"ב	ר' יצחק צבי ראצסדורפר	לכולל אונגרן	א.	ישיבת חתם סופר,
34	בתי וילנה (בית אברהם)	תרנ"ב	ר' אברהם זברודסקי	לכולל וילנה	א.	ישיבת כתב סופר
35	בתי הורודנה (דמשק אליעזר)	תרנ"ב	ר' אליעזר כהנא	לכולל הורדנה	א.	
36	בתי וואהלין	תרנ"ב	הכולל וואהלין	לשכירה	א.	בית העם
37	שבת אחים	תרנ"ב—ס	מ. קנטרוביץ—מילר	לכונים מזרחיים	ב. ס. ת.	
38	שערי רחמים (ישוע'	תרנ"ב—ס"ו	עדת הקורדים	לקונים מזרחיים	ק. אר. ס. ת.	

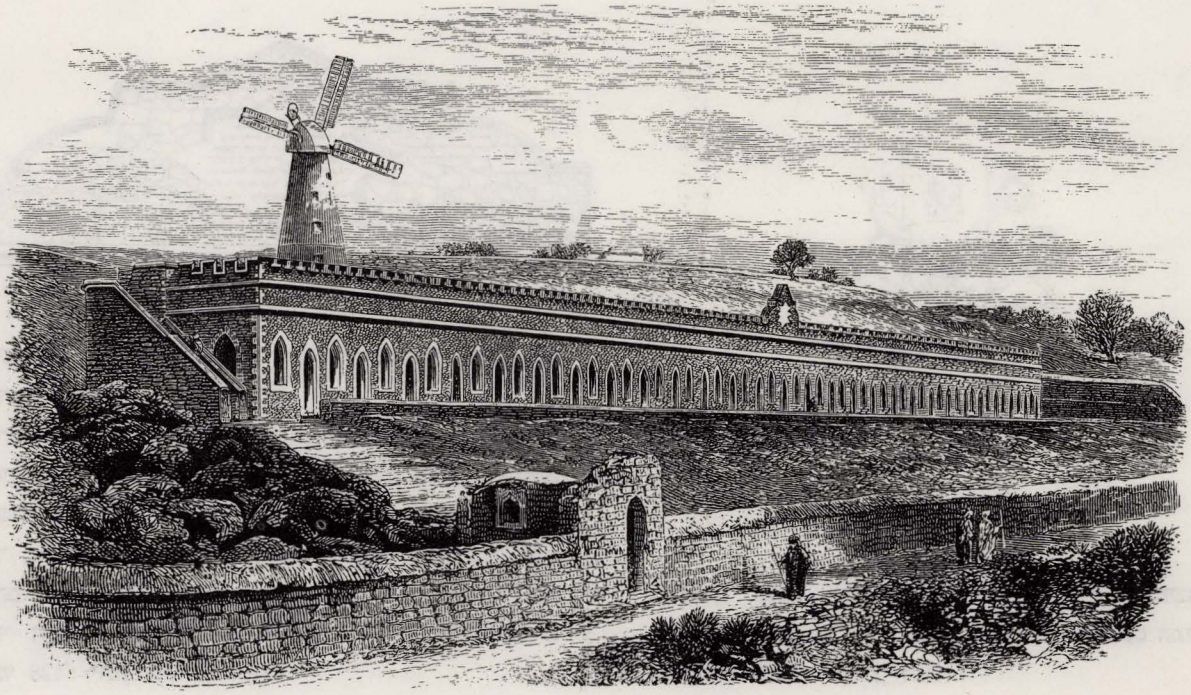
א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
מספר	שם השכונה	נבנתה בשנת	על ידי	בשביל	עדות בשכונה	מוסדות בשכונה
	II. תקופת הבנין המזורז תר"מ—תרע"ד (המשך)					
39	אגודת שלמה (בתי מילנר)	תרנ"ב	שלמה מילנר	לכולל מרמרוש	א.	ישיבת מיר
40	אשל אברהם	תרנ"ג	ר' ניסן בק	לגורניים	—	
41	רחובות הבוכרים	תרנ"ג	הרב יעקב מאיר	לבוכרים	בו. ס.	בהכ"נ למקובלים, מכון ע"ש הרי סישל, שוק גדול, בתי ספר לבנות מזרחי, בית יתומים ע"ש בלומנטל
42	נחלת ציון	תרנ"ג	א. ענתבי	לפועלים ואמנים	ס. חלבים, ס.	ששה בתי־כנסת לפרסים. גם ת"ת לפרסים
43	כנסת ישראל א', ב', ג'	תרנ"ג—א תרס"ח—ב תרס"ו—ג	הועד הכללי	לעניי הכוללים	א.	
44	כנסת בתי יעקבזון	תרנ"ג—ד	ש. ם יעקובזון	לעניי הכוללים	א.	
45	" בתי קרונהיימר	תרס"ב	יוסף קרונהיימר	לעניי הכוללים	א.	
46	" בתי מינסק	תרנ"ד	ר' א. הוכשטיין	לכולל מינסק	א.	
47	ימין משה	תרס"ו—נ"ד	קרן מונטיפיורי	לעניים	ס. א.	
48	גרת אל־ענב	תרנ"ג—ה'	חב' ספרדים	לעניים	—	
46	מזכרת צבי	תרנ"ד	נסים בכר והברון הירש	לחימני	ת. א.	
47	שערי שמחה (פליטי רוסיה)	תרנ"ה	נדבות מהונגריה	לעניי		
48	אבן יהושע (בתי הלפמן)	תרנ"ב—ה	יהושע הלפמן	לכולל ורשה		
49	בתי ורשה (נחלת יעקב)	תרנ"ו	יעקב סנגורצל	לכולל ורשה		
50	נוה שלום (שלם)	תרנ"ו—ז	פרוסיגר ושותפיו	לפרסים	פ. קורדים	
51	חצר שטראוס	תרנ"ו	ר' שמואל שטראוס	לתלמידי חכמים	—	
52	שמוע	תר"ס	דלת העם	לכוונים	—	
53	אוצר יוסף "רב חסד" (האמריקני)	תרס"א	עזבונו של ר' יוסף בן זאב הכהן	לכולל אמריקה	—	
4"	חצר הרב מלובלין	תרס"ב	ר' שניאור זלמן מליאדי	לכולל חב"ד	—	
55	בתי ברוידא	תרס"ב	ר' יעקב יוסף ברוידא	לעדת פרושים	א.	
56	בתי ורנר (אהלי משה)	תרס"ב—ו'	עזב"ן משה אלכסנדר זילברמן ע"י האפי' סרופוס מנדל ורנר	לעניים	א.	
57	בתי נייטין	תרס"ב	מנחם בן נטע נייטין	לעניים	א.	
58	זכרון משה	תרס"ד—ו	קרן מונטיפיורי	לבני "זכרון משה"	א. ס.	בה"ס "למל" ; בה"ס "דורש ציון", בהכ"נ אהל יעקב
59	בתי הורנשטיין	תרס"ח	דוו הכהן הורנשטיין	לעניי ואהלין	א.	ישיבת "חיי עולם"
60	אחוה	תרס"ח	אגודה אחוה	לחבריה	א.	"אגודת אחים אנשי אמריקה" (א.א.א.א.) (כעין שכונה נפרדת)
61	יגיע כפים	תרס"ח—ט	אגודת בעלי מלאכה	להבריה	א.	
62	בתי זיברבירגן	תרס"ח	כולל זיבנבירגן	לעניים	א.	ישיבת הרב דושינסקי
63	נחלת צדוק	תרס"ח	ע"תבי, הלואת איק"א	לקונים	א. ס.	
64	נוה בצלאל	תרס"ח—ס"ו	פרופ' שץ	לעובדי "בצלאל"	א. ס.	בית הנכאת "בצלאל"
65	גבעת שאול	תרס"ח—	ר' נסים אלישר וחבריו	לקונים	ת. נ. א. ס. קורדים	בית היתומים ע"ש דיסקין
66	שערי חסד	תרס"ח	קופת גמילות חסדים כללי	לחרדים	א.	בהכ"נ ע"ש הגר"א
67	בתי ראנד	תרס"ו—ע'	ר' מנדל ראנד	לעדת חסידים	א.	
68	בתי סעידוף	תרע"א	סעידוף הבוכרי	לבוכרים	א. ס. בו.	
69	בית ישראל החדשה	תרע"ד	שונים	לשונים	א. ס. ת. כורדים	שוק גדול
	III. אחרי הכבוש הבריטי : תרפ"א—תרפ"ט (1921—1929)					
70	רוחמה	תרפ"א	אנשים פרטיים	צורך דיור	ס.	בה"ס לבנות מזרחי; בו "שכון שירת ישראל" בה"מ למורות "בית יעקב"
71	רחביה	תרפ"א—צ"ד	חב' הכשרת הישוב, קק"ל	"	א.	בנין המוסדות הלאומיים, הרבנות הראשית, הגימנסיה העברית, בה"מ למורות מזרחי, בהכ"נ ישורון, בהכ"נ רחביה, ישיבת בית דוד, ספרית שוקן
	בית אהרן (חלק של רחביה)	תרצ"ד	קבוצה פרטית	"	א.	

מספר	שם השכונה	נבנתה בשנת	על ידי	בשביל	עדות בשכונה	מוסדות בשכונה
			III. אחרי הכבוש הבריטי: תרפ"א—תרפ"ט (המשך)			
72	רוממה	תרפ"א	יחידים	"	א.	מגרש הזקנים והזקנות המאוחד, שכונת הרבנים
73	בית הכרם	תרפ"ב	אגודת סוסרים ופקידים	להברית	א.	בית המדרש למורים העברי
74	תלפיות	תרפ"ב	יחידים, אפ"ק	לקונים	א.	
75	בית וגן	תרפ"ב—ה	יחידים, "המזרחי"	"	א. ס.	
76	נחלת אחים	תרפ"ב—ד	ח. ש. עראקי התימני וחבריו	"	ת. או. ס. א.	ביהכ"נ וביה"ס לתימנים, בהכ"נ לאורפלים
77	נוה שאנן	תרפ"ה	אנשי "שערי חסד"	להרדים	א.	
78	גאולה	תרפ"ג—ה	יחידים, אמדורסקי, אחים שלוש	לקוניב	א.	ישיבת חברון
79	קרית משה	תרפ"ד—ח	קרן מזכרת משה (מונטיפיורי)	"	א. ס. ס.	פנימית בהמ"ד למורים "מזרחי"
80	מקור ברוך	תרפ"ד	יחידים	"	א. ס.	בי"ס תחכמוני, בית צעירות מזרחי.
81	מקור חיים	תרפ"ו	קק"ל	לחרדים	א. ס.	בית הבראה לחולי שחפת
82	רמת רחל	תרפ"ו—ץ	קרן היסוד, גדוד העבודה ע"ש סרומסלדור	לקבוצת עובדים	א.	
83	קרית שמואל	תרפ"ו—ח	אוצר החסד: קרית שמואל	לחרדים	א.	
84	סנהדריה	תרפ"ו	אגודת "נחלת בית"	לחבריה	א. ב. ת.	
85	מחנים	תרפ"ו	המזרחי הצעיר	לתימנים	ת. ס. א.	
86	זכרון יוסף	תרפ"ז—צ"א	יצחק הלוי ע"ש אביו יוסף	לכורדים	ק. ס. ס. ת.	בהכ"נ לחלבים ע"ש "עדס"
87	נחלת יעקב	תרפ"ז	שבתאי המוכתאר ע"ש אביו	לאורפלים	או. ק. ס.	
88	עץ חיים	תר"פ—צ"ב	וולפזוהן	לישיבת עץ חיים	א.	ממולו בית חולי רוח
89	שכ' הפרפלים	תרפ"ח	פועלים יחידים	חבריהב	א.	
90	בתי מונקטש	תרפ"ח	כולל מונקטש	לאנשי הכולל	א.	
			IV. אחרי מאורעות תרפ"ט (1929)			
91	מרכז מסחרי שמאע	תרפ"ט	אליהו יוסף שאמע	לבעלי מסחר ומלאכה	א. ס.	
92	אחוזת בני ברית	תרפ"ט	הלואות קרן בני ברית	לסונים	ס. א.	
93	יסה נוף	תרפ"ט	יחידים	"	א.	
94	שושנת ציון	תר"ץ	יחידים	לפרסים	ס. א.	
95	שוק "מחנה יהודה"	תר"ץ	העיריה, בנק להלואה וחסכון	לחנויות	א. ס. א.	
96	כרם אברהם	תר"ץ	חב' עזרת נדחים, לונדון	לקוניב	א.	
97	תל-ארזה	תרצ"א	יחידים	לקונים, לתעשיות	א. בו. ס.	
98	ארנונה	תרצ"א	חב' הכשרת הישוב	לקונים	א.	
99	זכרון אחים	תרצ"א—ד	קבוצה תימנים ומזרחיים	"	ת. או ק. ס. א.	
100	שכ' הלואה וחסכון	תרצ"ה	בנק להלואה וחסכון	"	א.	
101	בנין ומלאכה	תרצ"ה	בנק הלואה וחסכון	לבעלי מלאכה	א.	בית תנוך עורים
102	צפון תלפיות	תרצ"ה	חב' הכשרת הישוב	לפקידים	א.	
103	נחלת יצחק	תרצ"ה	יצחק אלחסיד הפרסי	לפרסים	ס. ס.א.	
104	שכ' הפועל המזרחי	הרצ"ו	הפועל המזרחי	לחברים	א.	
105	שכ' המקשר	תרצ"ו	קואופרטיב המקשר	לחבריהם	א. ס.	
106	זכרון יעקב	תרצ"ז	נחום יעקב מזרחי	לקורדים	ק. ס.	
107	גבעת אליהו	תרצ"ה	קהלית ציון, הכשרת הישוב	לחסלאות	א.	
108	מרחביה	הרצ"ח	יחידים	לקונים	א.	
109	שכ' ראטיסבון	הרצ"ט	יחידים	—	א.	
110	שכ' מאגי'	תש"ו	פועלי אגודת ישראל	לחבריב	א.	
112	בתי בן-ציון	תש"ו	הרב ד"ר בן-ציון	לקוניב	א. ס.	

משכנות שאננים תר"כ

יהודה בן יצחק טורא, שמכספו, מעזבונו החלו לבנות את השכונה הראשונה מחוץ לחומות העיר העתיקה, וקראו לה „משכנות שאננים", ויש שקראו לה „בתי יהודה טורא". יהודה טורא עשה לו בחייו שם גדול בפעולותיו ובפזרון כספו לצדקות שונות. ובתמיכות סדורות במוסדות צדקה. נולד תקל"ו—1776 ונפטר בניואורליינס תרי"ד—1854. בעזבונו הניח חצי מליון דולר לצדקות שונות. מהם ששים אלף לטובת ירושלים ויושביה. (לונץ כותב ששים אלף הגר"ד אייזנשטיין ב„אוצר ישראל" כותב שלושים אלף, אך אפשר להניח שלונץ העסקן הירושלמי, ידע מקרוב). לאפוטרופסים על העזבון הפקיד את ר' משה מונטיפיורי (ר' יעקב גולדמן ב„האסיף", תרמ"ה: וישם את מלכת בריטניה לאפוטרופסית, והיא מסרה את הכסף למונטיפיורי לעשות בו כטוב בעיניו") וה' גרשון קורסיט, והרשה להם לעשות בעזבונו ככל אשר ימצאו לטוב, לכונן ולייסד בירושלים, ולמען לספק את רצונו של ר' יהודה טורא, עלו מונטיפיורי ומר קורסיט בעצמם ירושלימה בחודש מנחם־אב תרט"ו—1855, קנו מיד מגרש גדול מול הר ציון, בצד הדרך לחברון שהכיל 66.225 אמות מרובעות (38.250 ממ"ר) במחיר אלף לירות שטרלינג, התכנית מעיקרו היתה לבנות על המגרש בית חולים, אך אח"כ שבו החליטו על בניית בתים למגורים, עוד לפני עזבם את ירושלים ירו את אבן הפינה לבנין שני הבתים הראשונים בצד מזרח־דרום של המגרש אשר משם תחל הבניה, מונטיפיורי הניח באבן היסוד העתק שטר־המקנה, ומר קורסיט הניח בו את טבעתו של יהודה טורא.

בשוב מונטיפיורי לביתו בלונדון שלח אדריכל מיוחד לבנות עשרים דירות, שמחירם עלה 600 ליש"ט, כל דירה שני חדרים, — גדול וקטן —, מטבח ומחסן. וכן שתי בתי כנסיות, אחד לאשכנזים ואחד לספרדים, מקוה, תנור לאפיה, וגם „ריחיים של רוח" להקל על תושבי המקום לבל יאלצו לשלוח חיטיהם העירה (בעיר העתיקה) לטחון.

המכונה והכלים הדרושים שלח מונטיפיורי מלונדון, בלווית אנגלי היודע היטב את המלאכה. ביגיעה ובעמל רב הובא המטען מיפו ירושלימה.

המגדל, שגבהו „חמשים רגל" נבנתה מאבני גזית מרובעות „כנפי הריחיים הוליכו בעוז רוחם ארבעה זוגות אבנים גדולות". במשך הזמן התקלקלו כמה כלים ממנו. והבנין עם כל כליו ושברי כליו נשארו שוממים עד היום הזה.

המגרש נקנה בשנת תרט"ז (יומן, ב', עמ' 51). בסך 1000 ליש"ט עשרים הבתים הראשונים נגמרו בשנת תר"כ ונמסרו לתעודתם, מחציתם לעדת הספרדים ומחציתם לעדת האשכנזים.

השר משה מונטיפיורי

שישה עשר מפעלים יסד מונטיפיורי לטובת יהודי ארץ ישראל, שכולם נהרסו ונחרבו (לונץ, ירושלים, ב', עמ' 106) פרט לאחד, הוא בתי „משכנות שאננים" — (אפרים רייס־כהן: מזכרונות, רשומות, ו', עמ' 279).

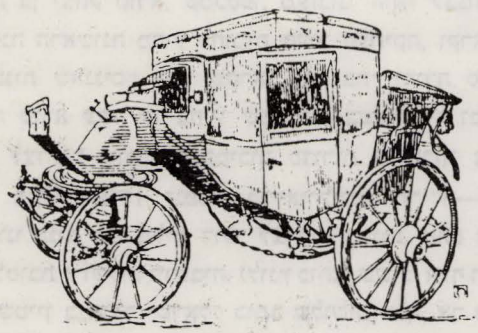

בשנת תרכ"ו, ביקורו השני של מונטיפיורי הוסיף עוד ארבע בתים על המגרש הזה.

בתחילה לא נמצאו אנשים שירצו לגור בבתים אלו מרוב פחד, שבו היו רגילים התושבים בעיר העתיקה. אשר מחוץ לחומה פיחדו לצאת אף ביום, ובמיוחד בלילות. אך „אמיצי הלב שסכנו את עצמם" ובאו לגור שם, הכיר להם מונטיפיורי טובה והעניק להם „שכר טוב" לכל ימי חייהם, וגם לבניהם אחריהם, (לונץ, ירושלים, ב' עמ' 128: יומן, ב', עמ' 169).

הבתים נבנו בשתי שורות אריכות, זו למעלה מזו. נבנו כמו מבצר חזק, קירות רחבות ומוצקות, גם הרעשים שפקדו את ירושלים, לא נפגעו קירות אלו. הדלתות שהובאו מלונדון, גדולות וקשות מכוסות פסי ברזל. לכל בית ניתן חלקת־אדמה מוקף גדר לגן ביתי. בשנים הראשונות היה מונטיפיורי שולח גם „זרעונים" וכלים לעבודת הגינה.

בלילות, הפחד היה גדול, חיות טורפות מסתובבות בשטח, המציא ר' אליהו זלמן באסאן (שעשה את המפתח הסודי ב„קבר רחל") מלכודת לחיות כשבמלכודת בשר צלי, ובעת החיה נכנסת נטרקת הדלת אחריה.

העגלה שבה עלה משה מונטיפיורי אל ירושלים בביקורו האחרון, בשנת 1875.
שמור בחדר שנבנה במיוחד, ונמצא סמיך אל משכנות־שאננים, על־יד טחנת־הרוח.

בשנת תרכ"ו—1866, מגפת החלי־רע שעשתה שמות בישוב הצפוף והמכונס בעיר העתיקה, לא נגעה בשכונה הזו כלל, כאן היה אויר צח, ואכן זה היה אחד הגורמים לישוב החדש מחוץ לחומה.

סמל משפחת מונטיפיורי

על המגן, שבו שני ציורי מגני־דוד, נשען מצד אחד אריה ואל מולו צבי. ביניהם אריה קטן. כל חיה מחזיקה דגל ועליו כתוב באנגלית: Think and Thank — חשוב והודה.

הדיירים שזכו בהגרלה בדירות החדשות ב„משכנות שאננים", קבלו, כל אחד, עם כניסתו לבתים. פנקס התקנות ובו שלש עשרה תקנות, לאמר:

א) לא יפתח השוער את דלתי הבתים לאנשים, כי אם ברשות הגבאים או בכתב רשיון אשר יתנו בידי השוער.

ב) לעת ערב כבוא השמש יסגור השוער את דלתות שערי משכנות שאננים ולא תפתחנה עד הבוקר בצאת השמש כי אם לעת ההכרח.

ג) כל האורחים הבאים לראות את משכנות שאננים יכתבו שמם בספר.

ד) לא ילין איש זר בתוך הבתים האלה וגם הקרובים ליושבי משכנות שאננים לא לינו כי אם לעת ההכרח.

ה) כל איש ואיש מיושבי משכנות שאננים יצוה על עושי רצונו לטהר את ביתו בכל יום ויום מכל אשפה ומכל דבר אשר איננו טהור, גם להזות מים טהורים על פני רצפת חדרי ביתו לכל הפחות פעם אחת ביום.

ו) כל איש ואיש מיושבי משכנות שאננים יוצה על אנשי ביתו לבלתי השלך כל אשפה לפני הבית חוצה ויטהרו את המקומות סביב למשכנותם וישליכו האשפה למקום המוכן לו ויכסו אותו תיכף ומיד.

ז) כל הבורות והבריכות שיש בהן מים סגורות לא תפתחנה כי אם בעת אשר יבואו אנשי הבית לשאוב מים והמפתחות תהיינה תחת ידי הגבאים ולא יבוא איש זר מחוץ לבית לשאוב מים מתוך הבורות והבריכות.

ח) בכל יום ויום אחר לימוד פרק משניות, יאמר אחד קדיש דרבנן עבור נשמת הגביר המנוח ר' יהודא טורא ע"ה, ולעת תקופת יום מיתתו ללמוד משניות לזכות נשמתו ולהזכיר אותו בתפלת „אדון העולמים" ויאמרו קדיש.

ט) צריך לטהר פעמיים בכל יום את בית הכנסת ובית המדרש ויזרקו מים על פני הרצפה לכל הפחות פעם אחת ביום וטרם יתאספו שם הבאים להתפלל.

חותם השכונה משכנות־שאננים, משנת תרמ"ו/1886.
משמאל: השכונה וטחנת־הרוח.
מימין: שטח בשם כרם־משה. עליו בנויה ימין־משה של ימינו.
מסביב כתוב: 'חותם חברת כרם משה מונטיפיורי ויהודית אשר על נחלת יהודה טורא ז"ל'.
מתחת לציור מובא התאריך לפרט, לפי דברי התהלים: 'עני ואביון יהללו שמך'.
החותם היה שמור באוסף של ה. פוישונגר, ירושלים.

י) כל הנדבות אשר יתנדבו תחת יד הגבאים יהיו לצרכי בית הכנסת ובהמ"ד ולכל צרכי תיקון הבתים.

יא) ארון אחד עם חור צר ישימו מימין לפתח בית הכנסת לתת שמה את כל כסף הצדקות אשר יעלה על לב איש להביא למשכנות שאננים, והיה בראותם כי רב הכסף יוציאום הגבאים לצרכי הנ"ז.

יב) בית הטבילה ומקוה המים צריך להיות נקי מכל לכלוך ולא יראה שם שום דבר לכלוך וטיט.

יג) אין ליושבי משכנות שאננים שום טענות חזקה על בתי המשכנות הנז'.

„ספר התקנות" מסתיים בפניה לתושבים: השמרו לכם לבלתי הפר ברית אחים לבל יצאו ריב ומדון ביניהם. דרשו שלום אחיכם בכל מדרך כף רגליכם ובכל מעשי ידיכם, וישבתם לבטח במשכנותיכם". (לונץ: ירושלים, ב', עמ' 128, תרמ"ז).

מה זאת שכונה?

בנין שכונה אינו רק חלוקה למגרשים עם סלילת רחובות בלבד, גם בנין בתים או אגוד משתכנים גרידא אינם מהוים שכונה: שכונה, משמעה שלמות וליכוד, משמעה אחדות. השכונה היא דמות דיוקנו של הכלל.

פעמים רבות ומצדדים שונים כבר נשמעה התלונה, שבכמה מקרים נעשה שכון בארץ, הן עירוני והן בסביבות העיר, ללא נקודות מבט ברורות, אף ללא רגש האחריות המרובה כלפי בני דורנו ובני הדור הבא, דרישות מסוימות של הבטחון וההיגיינה נקלטו אמנם לתוך תחוקת הבניה. אבל בדרך כלל לא יכלו למנוע את ההצטופפות ללא תכנית קבועה ואת חוסר הצורה של גבולותיהן ומעברן, היו עושים שכונות מתוך סמון רשת של חלקות אדמה פעם בצורה מקרית ופעם ערוכה כלוח-השח, החלקות נמכרו לבעלים ונמסרו בזה למשתכנים לעשות בהן כרצונם. חשבו לנהוג בתבונה כלכלית, כשהיו עושים כך, או כשהיו מחלקים לחלקות היות ובמקרה נמצא רחוב סלול או פשוט מפני שקרקע זולה נמצאה לממכר וכיוצא באלו מן הנמוקים הקלושים.

דרוש שדרשתי ביום ש"ק בבהכ"נ תחר גבנה מתדש
והבתים שבנבו **משכנות שאננים**
מקדושת דמים כסף הקד'
תחר הקדים האמות תגביר תשכיל ותשיב רוג"ו הנפט'
גם"ט כהר' סי' **דודה טורא** ג"ע על ד'
האשתדל שר נשרי"ם ועניך עניים
הגביר השר הרחמן סי' **משה מונטיפיורי**
הי"ו וזוגתו הנכבדת
מעטירה אשת חיל עטרת בעלה סי' **יהודית**
תח"ת • ועל טוב יזכר שיהו הגביר האחרון
רע"ו סי' **גרשון קורשיט** נר"ו כי גם הוא
טרח ויגע ה' ובא מתחת' תהלתו
תוכני פיה"ק **ירושלם** תובב"א לעשות תועלת
הבתים • יהא רעות יעלם ה' פעל' הון
ועושר בביתם יהריכו ימים ושנות חיים עד כי יבא
הגואל משיח ליראל בימ"ה • דברי הצעיר היושב הזי'
בתכלית שלגים לעבד נאמר **יוסף נסים**

בורלא ס"ט

נדפס בדפוס הגדול ע"י הרב המרפ"ח
מוהר"ר ישראל ב"ק הי"ו .

על מכבש הדפוס משאת משה הי"ו :
ויהודית נשמתה בגנזי מרומים :

פעה"ק **ירושלים** תובב"א
בשנת **הגידו השמים צדקו** לפ"ק

דרשתי אותו ח"י נח' השון יום שבת קדש השמת כי אותך
ראית"י פיק לפ"ק **כדר וירא**
והשמח בח
נעשה נא עלית קיר קטנה ונשים לו מטה ושלחן
וכסא ומנורה והיה בבאו אלינו יסור שמה

תניא בתורת כהנים ויקי ניזם השמיני מה תלמוד לומר ויהי
תלמוד שהיתה שמחה לפניו כשחזם כיום שנברא בו
שמים וארץ בשמשה נרחשית בתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ויהי
ניזם השמיני • וכיון שכלו ישרא תלאכת המשכן בא **משה** וברכן
שנאמר וירא **משה** את כל המלאכה והנה עשו אותה **משה**
מה ברכה ברכן יהי רצון שתשרה שכינה במעשה
ידיכם • ר' תחיר אומר כן ברכן ה' אלהי אבותיכם **יוסף** עליכם
ככם אלף פעמים וייבך כאשר דבר לכם ומה דבר
לכם ככם שכיחם להשכן כך תזכו לבית הבחירה ותשרה שכינה •
וכם אמרו ויהי ניזם עליו ומשמה ידיו כונה עליו א
משכן ומשמש ידיו כונתו זו בנין בית הבחירה עכ"ל :
ירוע הדבר ומפורסם הענין כמה גדלה מעלת
פה"ק **ירושלם**
פיר לאיש אחד קדש שקיבשת קדישת עולמי' ולא בתרגנה
שכינה לא זזה מ**כתל המערבי** ועיני ה' לאיש בה תמיד כל
הימים • וזין נרת' כי כל השל' ערי' וחזקי'
תחיט צמי ישרא תמיד תעיניים פין הבתחתם נהיות ולבטח הארץ
כדי שנהיה לט ישוב ניזם לעבדתו ית"ש • **ומי האיש הלזה**
שאר עניין יחוו כי הקב"ה תוהב שערי ציין ובמו
שאמר אחד האלף ע"ה **אוהב ה' שערי ציין** ואח"ב לא ילך
בדרכו לאהב את שערי ציין הא לחי
ידוק כאדי ולבניה יקום לעשות ככל הבא אחד להפש היושב עליה
מאחר כי שכינה שרויה ביניהם וכמו שנא' **ירושלם הרים**
סביב לה וה' סביב לעמו
ולא זן הפש כי הפש
שאר

שאר נאר ה' לעבין שבינתו נהם יהיו בזוהק ובגיר על הפתיה
ועל הכלבלה ומה גם עתה כי טרפה נחלתינו נהפכה לזרים בתינו
לנכרים ונגלה **יוכך שבירות הבתים** מלא מקדם •
ואין ידיט מבשת לא על התחם
לבדו ע"כ תרוג מהבתי ית"ש עם ישרא עמו • הגה העם הפשם
בציון ומשבש בעה"ק **ירושלם** רואה את עניים ואת יגיע
כפם ונודע לרחם מהכרון כיום אתן בגב מיני
עמי הארי ורחני שיבנו בתי בעה"ק יחכל' **משכנות שאננים**
להיות לט ישוב על הדירה כדי שגל ידי זה יהיו כושבים במבטחת
שוכנים שכחת ה' • ואף כי עדיין אין לט מחסה על
התחים ועל הכלבלה ומחוטי שכירות הבתים • מה נעשה על
התחים ועל הכלבלה כי עולים שא להם הב בן תזני ואחל סחקת
ואתי תורת מבטחיו בה' כי ה' שהיו אב הרחמן כי אתן בנפש
לעשות לט מבטחים שוכנים • הא אתן בנפש נהשיב לט ולהסניק
לט כדי חיותיט טפיט ושגיט דם מחסריט . **וזאת** עשה לט
בתחילה בית דירה כמאמר רז"ל בפס' סיטה דמ"ד ת"ר
אשר בנה אשר נטע אשר ארם לתדה תור' דרך
ארץ שיבנה תדם
בית ויטע כרם ואח"כ ישא אשה • ואף **שלמה** בחכמתו **אשר**
כן הבן בחוץ מלאכתיך ועתדה בשד'ך הכן ואחר מבתי'
א בית ועתדה בשדה לך א כרם ואחר ובנית ביתך א תשה • ואם
לתדם שים יכולת ביתו לעשות לו כל זאת ואם לא הוא ואין יד ותשנת
ובפרט בשנים הללו ובזמן הזה כי תעש כח הסבל וכח אין לעשות
כל אש • ועוד יעוץ האחזיק לאחזיק ידי רשש • כן יאמר עתה אחזיל
וברשעתי יבנה לו בית ואח"כ יאן לי כרם ההייט די מהשרע
להתם־כם אף ועפש ואח"כ אשה הפה תעתיט שקושה כמ"ש
ח"ל תורה צוה לנו משה מירשה ז תקרי מורשה אל תקרי מורשה,
ושמנה ריקיש ספרים דבי רב לגמיד ולמד • וכן תצא
בתיט ותלבט הקב"ה שעשה ק לתניט אדם הר אשון וכמ
שאמר **ויקח ה' אלהים את האדם ויניחהו בגן עדן**
ושמיך ליה מכל עץ הגן אכל תאכל ושמך ליה לא שוב
האות

היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו ומה שבתו
הבתיים הללו נרחת לט שדרך בעלי דעה שלמד מדת
קיט שבתחילה נתנו להדם בגן עדן שהיא רמז לבנין הבית שבנה
ט בית תחילה שהוא גן עדן ואח"כ הכין ט פרנסתו ואמר ט מכל
עץ הגן תאכל שהוא הפרנסה ואמר שבנה ט בית והכין ט
הפרנסה הז ויאמר ה' אלהי"ם לא טוב היות הדם לבדו אעשה ט
עזר כנגדו • **כן נמצא וכן יהיה** בעזרת הא ית"ש בהבתי' אשר
נבנו מהקדם האמות הגביר האכסא האמרומם אור יומם הלא רלא כבוד
שמו סי' **יאודה טורא** ג"ע על ד' האשתדל פקדיט ושריט שר
בשרים ועניך עניים נשיא ישרא הגביר הרחמן נושל חסדי' טיבים
ורחף מדקה ואהב תם ויאר ירח אלקי"ם סי' **משה**
מונטיפיורי הי"ו וזוגתו הנכבדת הנברת המעטירה
מ"ת עטרת בעלה סי' **יאודית** תח"ת אשר
האשתדל בכל פח להוציי לאור הבנין האפואר זה שמו
משכנות שאננים • וזן בעון האמת האקדים לא הספיק
גרמות את יפיו והדרו בנין הבתים הנ' • ובא לידי גמר טוב
לערך על האיגמר להבין ולהספיק לט שוכני הבתים מזוטיטיו כדי
מיחיט ד' מהשריני כדי לעבוד את ה' אלהיט בכל לבביט הנה
שאתה אתנו יעיתן יניתן ואתרך את ה' אשר ילא אלקי"ם סי' **משה**
עד ויין לט לאיר לאמרים הגר הרחמן **משה רעיא מהימנא**
כי גדול האמצעה יותר מן השיעה והוא התחיל במלוה זו לבנית
לט **בתי מחסה** • הא ולאי חוזק רמייך עליה לידיה לערך על
האמגמר לעשות כבל הבא אחד להטייב אשי ביטיט מזוטיטיו בריוח
לעבודתו ית"ש דהכי קיימנן ן המתחיל במצוה אומרים לו
גמור וכתבו הפוסקים זל דאומרים ט טיה בעל כרחו דאם לא
יעשה לגמור חיובא רמיא עליה דידיה לגמור ואם דקאמר לאחרי'
ט להיניו בעל כרחו • **וכן** ידידיט הגביר התכם האדומם אור יומם
חזק מדקה ואחל סי' **גרשום קורשיט** הי"ו אשר טרח
ויגע לבנ' מחמד' תתאמץ לעשות תלוקת
האבי' בשאמר הגר הרחמן **משה שפיר** נר"ו ועל פי **הגורל**
היה' תלוקת הבתים הא הללי כי גם הוא יהיה
לאחד

כהד"ר עז"ר ולהחזי' נידיט שיכני הבתים **בית יאודה** והיו עיניה' ולבנם לאום ורחם עליו להחזיק ידי רשם כיד ה' הטובה עליהם **והיו טעמא** כי הקדימו בנין הבתים כמו שכתיב בברייתא בסוטה וכתו שתיני בהקב"ה דעשה בן נהביו מדם הרשעים כנ"ל **כרם הרמב"ם** ז"ל בהל' דעות כתב תיבעת"ד דרך בעלי דעה ליעט כרם ותמ"ל בית ותה"כ תשה וכו' וע"ש למען יכתוב תשנה שתיק דמדמקט בעון הברייתא שיבנה אדם בית ויטע כרם ותמ"ל תשה דלעבי תשה דוקא נקט ותמ"ל ולא נקט ותה"כ יטע כרם כמו גבי תשה משמע דאין קפידא אי יקדים כרם לבית או בית לכרם אלא דוקא דקדושי תשה תהים בתחילה **אשר** בזה תמרתי לפרש לפקע"ד כונת הכתיב בתלים תערי כל ירח ה' התולך בדרכיו יגיע כפיך כי תאכל תאריך וטוב לך תשתך בנף פריה בירכתי ביתך • הכונה תערי כל ירח ה' התולך בדרכיו דמי שהוא ירח ה' סולך בדרכי ה' לעשות כמו שעשה הקב"ה לאדם הראשון דתחילה ננה ע"ז בית כנ"ל ובמדר בברייתא • ות"ת מתן ליתן לן דהכתיב בברייתא דיעלת הלבתך כמ"ש הרמב"ם דתחילה יטע כרם כדי שיתפרנס בו לזה תמר יגיע כפיך כי תאכל תאריך וטוב לך הכונה לף כי תעשה תחילה מלאכה דהויא יגיע כפיך כי תאכל אפי' הכי תאריך וטוב לך • כרם זאת תעשה תשתך בנף פוריה דהויה קדושי תשה היו תהיה בידתי ביתך דהויו בהוות לך בית דיהיה הבית תחילה קודם תשה ואין להקפיד מי בית יקדים לכרם או כרם לבית זו בגבד דהתשה תהיה נתחרונה וכמ"ש הרב כסף תשנה חוק • **והנה** הלזה הלזה שר ונחל תריס **יאודה** תשר נפשו תותה ויעש **הקדש** שלם קדושת תמים לבנין הבתים הנו' לתקן ידיס רשות הוא ולהי כי טו **בחר** ה' להיות לו לסגולתו כי הלך מדרכיו לחבב ולאהב **שערי ציון** ולהעשם היסב בפיו • והיתה שרו מנוחתו כבוד תתעתן בנין האלהים יסב והנה תזו הסבירה **והאיש הירא** ממו יהלה וכן יעשה ממו הוא כמעשהו לשרש' בדיריס • **ומי האיש אשר נדבה רוחו אתו להחזיק לב** מלחים יושבי **משכנות שאננים** לחן לאהל ובגד **לעשם שלם**

כ'

ה' מה תפ"ל לפקע"ד דרך נתת טוחת הכתיב בתהלים מ' ע"ח **כי** מה תפ"ל לפקע"ד דרך נתת טוחת הכתיב בתהלים מ' ע"ח **ויבחר את שבט יאודה את הר ציון אשר אהב ויבן כמו רמים מקדשו כאר יסדה לעולם** הכונה דמיהי תיא טעמת דבחר ה' ביאודה לזה תאר את הר ציון **אשר אהב** דהבן בדרכי ה' עשרי ציון וגם הוא תאר את הר ציון תאר תהב • והשתא תיל ותעדים תה היתה להבתו ויכן כמו רמים מקדשו דנבנה בנין מפיהר רם ונשא מקדשי הכונה ע"י שהקדש שהקדים טרם תיתו כאדץ יסדה לעולם דתיסדו בנין הבתים לזכר עולם • **ועוד** היתה ט לאר **יאודה** המטות המקדים הנו' כי בדבר הזה תאר הקדי' לבנין הבתים הנו' טולם פיתחים בברוך ומהללים ומשבחי' בהקב"ה כי לף שיה מבלעדיו ותמיד שבוקתו תפה על ישרל עמו וכי רוחה לת עמי עמו ישרל • ומתן בלב הסרים לחזינו בני ישרל רוח נדיבה להטיב טיו • ובכונת הכונה עליו לתבוי מברכי' ומשבחי' לת שם ה' שלקו • ומי גרם להם לזה והשבח הזה טיו לת המטות זה המקדים תר **יאודה** : **כי** זה תמרתי לפרש לפקע"ד דרך נחות כיוצ הכתוב בתהלים מ' ע"ו **נודע ביאוד' אלהים בישר גדול שמו ויהי בשלם סכו ומעונתו בציון** הכונה טהע בילהה והבי"ת פי' בעבור יהודה נילע כי אלים בישרל כי עדיין תביבתת נבן וגן יטוע ה' עמו ותלתו לת יעזוב וע"כ נתן בלבו להקדים לת כסף הפיוס לבנין הבתים הנו' וע"י זה גדול שמו מתגדל שמו יתברך בפי כל מי והיטו טעמת ויפי בשלם סכו ומעונתו בציון רחם הלים שם מנחתו ומשכו לתיה בציון בית מיטו עיר הלהי' נלים מזה הת ולהי כי הנה שברו יתו והיתה נפש תר יתהה נרוזה בצרור החיים כיר"ל : **והנה בנין הבתי'** תשר נפש תן לך פירסים נחול יתמו ובכן יש לתקור דלפיס ריהבת טיעט ככן • והלא טוב יקר בעיני לחיים ולתר' גדולים טעשה פיקים בשחר ולת בנלוי מפני התשה התזי כיוצרת וכהגיה דסל"ב **דברכית** לענין קריית שמע דתזנוק רגן ורשב"ג דרבן **סברי** דתתן לם בת לקרות ק"ש בלילה רשתה קורת • רשב"ג **תומר** לת כל הרוצה ליטול לת ס' יטול • ולתריך בגמ' בטעמים

ורשב"ג תשם תחיים ליזרת וקיימת לן כרשב"ג • ותה גם נמ"ם **ל"ק דבתרא** הניח לתר לזו ריב"ז לתלמידו נמי תיו שתמר הכתיב פקה תרותם גוי ותחד לעומים תטחת • ובגמ ר"ג ותמר פקה תרותם טו לו ישרל דכתיב ומי כעמך ישרל גוי לחד בלרן ותחד לעומים תטחת כל פקה ותחד פל"ה שעשם תטע תיא לסם פלין שעשים לת לתתייהר וכו' תרי תבורר דהיטו נכון לעשות התנית בפרסים דע"י ק יבא להתייהר ולהתגדל ותה גם לם היתה טוטע נכך ביהגלותו הברזית בפערי תעשו ותכה פן הטוה"ז תתכניו • **תשובה** זזה עפ"י מ"ש הרב תוספת יו"ט והרב תתר"ם ז"ל דהם לתרו הרתי"ק ז"ל והרתב"ם ז"ל פסקו כרבנו שיבא דרב שעשה דגל תחליף הבעות וכ"ע לית להו דתיתין ליזרת ותלי דגל תיתי ליזרת נבי תתן בק"ש היה טוטע דהיו דכ"ע קרו ולהיו נמי קרי לן בו תשם יזרת והרב הגדול תורר"ר תיל"ת זפק"ל בם' ברכי יוסף ת"ח סי' ע' הסכים לדברי הרב תרתב"ם ז"ל והתיו"ט שדבריהם לתת ותק • **אבור** תעתה דתיא טפא תיכ לתימר בענין בנין הבתי' הנ' **משכנות שאננים** הטעשה בפרסים דהנה כיון דכל ישרל קיימים וכיום כלתי' טונים בנינים ועושים תלת בפרסים ותי לו גדול כתכונת הבעיר הפר והנפיר רחק תקה ותחד סי' **בארון ראדטו שילד** ה' ישתרתו ויתיו תורך ימי' יבניעתו לתר פעל ועשה ענן לפריין **בית** הרולי כתתר תשרים נכל סטלם לת בעיה"ק **ירושל'** תיבב"ת בלמד • כי הנ' נכתה תקיתית תתר נפסם תיתה להיות להם בית התלים ודבק תינק לת הכיב תתר ימיו תעשות כל • ובפרט פעה"ק **ירושל' ת"ו** תתר נזה תהנו תהל ישרים בית התלים הזה ונזה תתלל נכל התתבותת ותת כל לה פעל ועשה על יד ציר לתיים נרוך **אברהם** הרב התשורס, שתי נדיב בבערי הטבילתי ותקתתי רב כהגיל תיתר"ר מי **אברהם אלברט כהן** סי"ל ישלם ה' פעלם כיר"ל וק פעה תפעל הת **משה** סי"ל בעיר תהלה **איזמיר** ע"ה בית התלים ורופל תחנכן בחזק ת"כ לל נפלאת היא ולל

דחיכו הוי הדרך נהזיק ולנוסף ולבטו' תנבוסי רנגן דוקף כדי מיטוף
לידי סיעמעס וגיף יוכטו לכסוק בתורה וחוק :

ובנן טריכים לחבנים טו גם אח זאת תגיסות אמנות ותאוקה
דרנגן ולקיים תטת הבטחת טרוחים ליך לאחרי ה' כמ"ש
ח"ל ממ"ק דסוטה אר"ח ב"ח מאי דכתיב אחרי ה' תלכו וכי אפשר
ט לידמה להקב"ה אלא להלך אחרי המדות הכתיב כי ה' אלהיך הוא מוליכה הוא
את הקב"ה אתר מידותיו מה הוא מלבים ערומים שנאמר ויעש ה'
אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם אף אתה הנבם ערומים
פ"ם • ולך תהיה מדקה נפני אלקיך • **ואחרי** עשות טו כל אה
תאו בחים לעגיות האחרון לדעת תכמה ולהבין לאחרי כיטה לפטוק
בחורה יוחם וגילה • ואף גם אזת ותגדל חסדיך להביאה טו הני
ספרי דבי רב נוסי תור' תלמוד גדול הרי"ף **הרמב"ם טורים**
וישרון סחוכין עליהי יפיכה גדולה ותשבחת טשפת תך בעיני כל
רואיה • ומה היום אשר נפגו הקב"ה בתורה נפסוי אתט אף
מיהן יושבי מבבעות עלגים נשב סחה על התורה ועל המצוה
ואקראם נסם **בני משה ודת יאודית** ועל טוב יזכר
סחם לעולן עד נילת סטוף :
והאיש אשר יפגה טו את כל אלה הלי יחתה ט לתת ומה
ביום פקודתו לאחר לאחר ימי ומני ויאמו גא נקראתו מלאחי עליון
לקבלו בשמחה ובטוב נגב בתופים ובמחולות ויאמרו ט יגא שלום
והוא יושב בין מיקים והחדים ואחרי הפגה יושב והנה הדיו
פכביכה חסו סיפלה ט ליום פקהלתו וחמ"ם ז"ל ע"פ אם כסף
תלוה את עמי את העני עמך הכוונה כמ"ם ז"ל אין תנוף
ט לאחד נא כסף ולא זכב אח הדוה ותעשים טובים : **וזרז**
שאחר אם כסף תלוה אח עמי אף הכסף פוגה ט ליום לאחר אחר
ימים וגיים נחתיה אח אח הפני ענף הכוונה הם שאתה עושה
לעני זה יהיה ענף וחמ"ם הכאוה ואלך לפניך צדק וכבוד ה'
יאספך חוק : **כיפא** דחלתא אלכם מיהים לחדא בדים ורחני
עלינם לחיות בני ישראל תוכל לנרדעל החזנחר לעשות אח כל הכתוב
בספר הזה • ומה גם לקבוע תמידים **מלמדי תינוקות** שקבה
להם לחבנים קטנים שפשות להם דרך מאין הציר נטוף לעתיד
תוכלי הציה ובפרט בימי החוף הפני הגחמים ולא יהי מוקף
נר תיך וגמירי דהך הכוונ תתקיים את **ברכל תינוקות** של

בית

ברוך שבחר בהם טובה טוות בברוך • והן תפסיקין ב**ברוך**
ברוך אתה וסיה הבוחם • כתובתו טוכה על
כל נשמה ן ותפרנס לכל ואהבו לאביהי ונקרני רחמי ועד
בימי כניס ל עליון קונה • טובה תיך זיך • תפת בה תתך ותיך •
טיהן לאם לכל בשר על כל מה שברית ך ושיר פעמו השוב ותחוסיב
טוב עו טוב ה' נכל ברוך תחוק **ברוך**
ברוך שם כבודו • כי הציות תבזו
דברים שעומדים ברותו • שתב וירח שתל זבולה דבר יום
ביומו • נומנים ז"ן • ונוסף זת"ן • יום ליום יביע • תבר בזדקה
רב נהאמים • כן תלקח לחיים העשיר ני ידבה • ואת עניו ירחם
וכל היל התרב"ו וכה לדברי ס"ב יח"בהא' אתן יהי תקורו **ברוך**
ברוך ה' אשר לא עזב חסדו • כי פקד ה' את עתו אשר
פקדו • כי הבנים נפח שוקקה • לבשר' תבשר ותדקה ותהן
בעב הבר **משה** שר בבתו'שראל • רחם נגול' תריל ויבן כתו רתי'
משבנות **שאננים** מבחר עשתים • ויבחיט ל התקום הזה
הדור אתם רתו כבוד הבית הזה כל נתת טוב תזה ותה • עליו
תבא ברכת טוב רב נוברים ורב חיים • דתכיון ליה שבתי'
יהי' ברב' לעתיד'בתא חזנתו הבבבד' סי' **יהודית** תמ"ת תן הטוב
ועד הטוב **ברוך**
ברוך התאיר על האתן נהירו דעיינין יוסף פיעינו הרב
הדרבן וביום הבבת תרי עבה דדוש דרש שפראתיו שושני
טושבות תר בבבת התניע ניאיים נאוה תבלה • תו תלי דקק
דמרים האוטקים • תבאים זו ותפיקים • הבניה עבה הבדיל תושיה
ברקים'תיו ברב'שרוי' ל ישראל הוא נתיבות ותשבותו בשם **ברוך**
ברוך תרח'על הלחן תה הוא היום עושה תשבע ותקן בשלן
שה שתה נתן תתן לו די תחבורו אשר יחסר ט • ט
תזתעל ול"ו תכבה בחקון לכבות אח תכבה • פוריית וכי סדיה אח
המלוה היתה בבבן נגמל על עלתו ועל בשרו יהוה שלם • אתה
הבגדים אשר יעשו בגד ביום קדשיהם אשר הוריית תעשה
בעזיבה יבניה תפני הלחם • תומכים תעשר לבשית
בשר • אח ריח בגדיו ויברכהו גם **ברוך**
ברוך נפרט הללו בעלי תנית חתת **ליאודה** התקרי אח
קדשיו כל קדשיו זבית הרבים הנוי בו הוד ותאר עצמו

ונהלתו

בית רבן ומבטחינו בה' בכח יעבו ובסף הבבוד נבא בתוכבת
נרוכה על הציקר **וזהו** שרמזתי בבשלי תקדם **נעישה נא עלית**
קיר קטנה הכינה להשר **משה** ההוא אתר תן עתה נעשה להם
קיר קטנה אי הן הבתים **כשבנות שאננים** כדי שהיה נוי
בית דירה ואתר כך בעזרת השם ונעשים לו מטה ושלחן ובבה ותנורה
דהיינו כל הבתוב נבכר הזה מזוזות ומבוטים ובני הבית ובבני
דבי רב והיה בבואו אל ינו את כל אשה יסיר שתה בתה הן
הבה לחתים **משה** דיסיר תבם תלחתו כל הבאות ולבני הנרבה
ואז נביע נבניעות האחרון ליבב על התורה ליהה כיום ולבנך
את ה' בדרך רחמנות כל קבל דבת בהחיב וקימנו ויאר נט בדוך
הוא ובדוך שתו אשר לא עזב הבדו ואחיתו • עתה היום עתו
ואל ונדעיתי • ליהות כל ימים סירר בביתו • נפפולתו ובעבדתו •
בתוך קדוש עיר קדשינו ותפארתינו • תתת יופי בית ה' אלהינו • ויהי
נועם ה' עלינו • ל יעזבנו ול יטבנו : **איכה** הבתה רעויי נברכה
העופים ן כל בם • הבונים הורבות • בזויות תתובבית • כל הד
נפים תיליה • כתה יציעות יעב ובידו תבא • תלי כדאית ליה ותלי
נדאית ליה • נפבגת עבא תמרין תייבר • ותימיבים תפוסרי תתת
ה' ון הפתים • יכלם בבבתים • הבא תרתם קלי ל ה' תקרת
קבי תפבה : חתת **ליאודה** התקרי את בסף הקדשים נכבד
בסוב תלין ל התניתה ול הבתלם • נרפת **מיבבות**
בנוטו שאננות יאודה יפפה בבחקים • בתהלי תיקים •
זל לתחד ניסף **ולמשה** אתר הוא הבר"ם **משה**
מנטיפיורי ה'ו נרבו לעד תתדתו •
תורך ימים יבביעתו • **ואל האשה** אתר
תתה זונתו הבבדת הבבוית הבטוירה סי'
יאודית תמ"ת ימים עניך לחך • בתת לך כל תבאותיך •
ומתוב כתין התבתל הוא הר' הבדול הבאון הבאתתיי
שתו נידע בפעריט הוא הרב ר' **נתן** אהבתר נר"ו ותע'
הרב התוסי' התבאך תלין טוב תיכ' **אליעזר** הלוי נ"ו ותע' הבניד
ג'רשון קורשיט מ"ו וגם כל אתב"י התתדנים אתה
ה' תכלם להם בספנם • בכל תדי תתם •
הבב גתולם • הטיבה ה' נטוב ם • נבבסים רבים • בנבים ובני
גם נטבי ובתנים בד כי יבא הנוא בי"ת נה דברי לבבר תיבר
יוסף נבים בורלא ס"ט נרך

ותקתו בנוי לכל הבתים• הולך תמים•יהא רעות שם יטוח בתוכתו
שתבות ברבת תבבנות • ויתענבו על רוב שלום • ויהבל פ־י
תעשה הלקח שלום• עליו תבא ברבה•ברבת הבית תרוממה•ויברכהו
ויאמר
ברוך **ברוך** בבלל כל ישראל אשר שם הת' **גרשום** כי טרח ויגע
בספר יהות וקם הלים תעידו וכא ל התקו' אשר נתי
ט ה' על תחתה הקדש **ירושלם** טו לתיעים לחלק בנין הבתים
עפ"י הגורל העולה לו תוה לתשבב ט גם הוא רתוי לברב' יאריך
ימים ושנות חיים ושם הבני תע' הדב התעטלב תלך טוב
נהמי'ליט כמו"ה **אליעזר** הלוי ני"ו גם הוא ברט' יעטה ברט'
שריים • ותם רתמתים• כי הוא יברך נאל **ברוך**
ברוך עושה • גדול התעשה הוא הרחם רעת להבטח
תרגניתת טבתי הרב הגדול • תפח ותעדול • הבאון התמיתי
רבנתן הכתה ונדולה • תמיית תקה ותהגה • יאריך ימים על
תתלכתו ותגשת תלטתו • טולטו שני דרב • יעלו בתחד
ותחתיים • תתת ה' תן השמים • תלטתת דלת תתחבל לעלם •
עד תתות נגעות עולם • ותולם תי ברית עדיף כתוב בספר
חיים בספר התקנה לל **ברוך**
אלה הדברים תתחט הד"ת יוסבי תשבנות
עלגנים ותתפן תהיה לעדה כי אם בשתתה
ובשלוש יחזיו בן נהיה תמיד תתאתנו כולם יחד ביום כת' כשלו
תס' **ראיתי** והנה תטרה לפ"ק ברב עז ושלוש

הבעיר יוסף	הבעיר יצחק	הג' אברהם	הבעיר אברהם
רפל טאדנאק	הבהן	תרוש	הבהן
ס"ט	ס"ט	ס"ט	ס"ם
הבעיר חיים	הג' תשה הבהן	הג' תשה תאיר	הג' תאיר
פיטו	תכולל	תכולל	תכולל
ס"ם	תב"ד	תסידים	פרושים
	הבעיר אתרן	הבעיר שלתה	
	תכולל ותרבץ	תכולל הר"ד	

קול מבשר

שמעו מלכי הזהירו רוזנים לת כל **דברי יוסף** אשר
דרום דרם נכבוד היקר התעת
הגביר המקדים רפ"ו סי' **יאודה טורא** נ"ע למען תהיה
נפשו צרורה בצרור החיים יוסב ונאמה מזיו
השכינה ובאמת תמרו **גדול המעשה** אשר פעל ועשה
השר הגביר רודף צ"ח סער **משה**
מנטפיורי הי"ו ומגלגלן זכות ע"י זכרי • וע"י נצח
הכתיב האה וב"ה כי סיתה הרוחה לכמה **ת"ח**
עניים ואביונים • וכו"ד יהו נעויה ברחמים גדולים
ומעיב לנו מתרומת כספ • כאשר בשנה
רשמוה שלח לנו מחנה לירחם לכל בע"ה ובאמת האזינו
אותנו פיקות נפשות • גם שמעינו זאת תרכ"ג כי הן בעשבעה
מד"ס בזיעתו היקרה האדקת והכשרה נגשים הגבורת התעצומים
סי' **יאודית** ל"ע • ופעמינו נימשים לה לשמה ופתחתי לני
בתילי הדרשת נספיד נשר"ה ונכבותה לעילוי נשמתה •
שגם נט פרי מדקתו עשרים נירחת ובני נירחק לי לשמי בעבור
הדחוק • ופיט מנת תהנות בעל כל נמעות יעשם ה' פעמי ירוס
הרו ותגשת מנכותו • **שמעו שרי נדיבי עמי** הביטו
ורמו לת כל מעשה די שר
משה אשר בנה בנין שלם לזכרון ולחורות שלם ואתם גם אתם
זרעו נכם למדקה נעבות כשה וכהנה ונפשר לה' מעולות
חנת • ואין ך מדקה גחונה כמ"כחוב וזה **גאולה** תתנו נארץ
תם יהים תחי' נאולתינו ופדות נפשנו כיהוע ומגן תדשו
הגן תשמשו גידו התשוררות אשר נתעוררו מע' הנגים ה"ם
חברת אוהבי ציון עיי מדינות **אשכנז** ומעורינ
והגלוי' שיכם נבע' נתי
תחנה לעניים ולאכנסת מדחים בהר הקדש ציון נית חייו וח'

בעזרם

מגן כהרכינו נמסור מידי שנה מהשתעלים כידוע • וגודל הרפה
השר מגלה את בני ציון כבר בת בהרחבה בהערת הסולת ובפנקס
אשר תכרו בית הבד"ר • ע"ז **ציון** בתר תבכה **וירושלם**
תתן קולה נבני נבי על בני אשר נתו נרע נבני
ועתה נאשה יגורשו תגבני • ע"ז דוה נבט תיכבה טבל נתצחים
ברעה אשר תמגה אותנו • והיכבה מוש ומחרוש בחבון תעלתיש
הר קדבי ועיר שקיע"ו • **ואולם** תבדי ה' אשר נמיט • ברתתיו
ונרוב הבדיו • כי הקרה נפניט נתקה תגקת בדה הרב'
אחת מאחרנו **הר ציון** וב"ה אשר עד הם הביטנו נבעות **ששה**
עשר **בתים** להגפיות בכל יופי והזור
ובכל סיה מתרות' הכסף אשר תיקף ואשר הורם
נמדינה **האלאנד** ודייטשלאנד **ועסטרייך**
ומאשר
מקומיות ומבתי הכתים המבורכים הגבירים הרמני' יקרי' ונכבדי'
הגקיבים בשם **אחי הערש** יל"ו מיתן משפב' בק"ק
האלבערשטאדט יע"ק אשר הרימו תרומה גדולה
עד ק' **ששים אלף פייאסטעהר מורקוס** אשר הסחיר
מחדיו נרכה לחוכם כרב הגדיק הגביר המעות מוה"ר **שלום**
הערש ז"ל ונבט מהמדבה הזאת בתים גדולי' ונידים
ונקרא שמם עם בעים נהקים שם התת על נתנתו
עד התבדו בשמחה ק' **עשרים אלף** ן נתשורר ברגע קדם
ובטח ידיהות לל הר ציון ר"ר וגדול ניחודים הגביר יקר ונעבד רם
וגעל **סער יעקב באראן פאן ראטהשילד** הי"ו
ירום הדו ותעבת
מלבותו שכן נמרומים נקרית פעריס ע"י התגדב לה' ק' תוף
פר'מקה ושר ידיו נטויה ותקיתיו נבעות עיד כמה בתי' נעט"י
ויהי נ"ע, ס' אשיב עניו לבעות ב"ת מחכה **לעניים ולהבנס**
אורחים לכבדים נאזות נעשם אחר הגדה ונכתבות לה' בסר
כך בירושלם • וע"ז יגלו השטחים נכל המקומות לשורר תת לב
אחב"י ומה יעמוד לנו ריוח ומגמה • ונפנתה עיד פן תילה •
לתפארת ולתהלה • כמה כי ק רוח ממרחם הפיע פליט • לשורר
ל סמשם הגדולה והרוממה והיקרה הזאת גם ל נבניהם • ובשבר
אמרש את מי נעלח ומי יך לנו • האזר ה' את פיעיו ויתן נם הלי

מרגיעתך

נעזרם כי עד עתה כבר בנו שמם פעל בתים בכל יופי והדור •
וכדי לברך על המיגמר שמיני עצרת מניה לעשות את נב
לאחב"י אשר בכל מדינות ערי **מערב החיצון** וערי **צרפת**
וערי אטליא וערי **ענגלנד**
וכלל מקומות אשר שם בני ישראל ובניו
שם' **קונסלים** מחבואר בחורך בהערת הפנקס ובשאר הערות
ומניע לכם טוב התערת הקבוצה

מבשרת ציון וירושלם

האיתנים מוהבי תרן • נבורי כח העומדים בפרך • רחבי
לבבי ישרל • נולת תריל • המתקדבי והמטוסדרי
ענף עץ חטו"ת • רחבי שם קדם לה נני ס"ם ערים ורוזנים
רחמנים בני רחמנים • רחבי לבות • המתנדבים בשם הגבירים
החכמים הרמים ומתוכם הגביר השר
וכל העוסקים עם הגביר נצ"ם אשר בכל

פרי **מערב החיצון** וערי **צרפת ואיטליא**
ועגלנד
יע"ג • ועל רחשיהם מלמעלה כתר תורה הרבנים
המובהקים • מחירים כברקים • הדיינים המצויינים : ונונה להם
הרנינים הגדולים שמהם תצא תורה יע"ו יהי כולם יחי בשם
נחילם על כי יבא שלה והשיב לב לבות כיר"ן :
לפנים השר"ם קדמתם שלי"ם שמחת עלייהו מלכי ותשרבי
זרע ברוכי ונפרו' כפיהו נא נורא עלינה השוכן **בציון**
והשומר בירושלם לחתן יאריכו ימים ושנות חיים ברוב הונם
ותפארת בנים כיר"ן :
קול בת ציון שיכם תכרוש כפיה : כמבכירה תחל חזקת
בהבנים : פרעה אין בידים : מעפר העזת
מחריה : ל גבירים מיבי ומאויים תתן בקיבם קל עוז לעמי'
ואחניה : זכרו מרחוק את ה' **וירושלם** תעלו על נבבכם :
עתו נאחו הרפותי : שומעת מרחיקים כי בכיקי
ורחמות הו נעו חסדיה ! וטפלו עילים נערים וזקנים : מבניה
ותבמיה • המרפס תבניה • כי אין מחסה ומסתור לתו מזרם ומשבר
מקור זחם • יען כי הרפו לבב כמה זרי' שעריה • ויקו ורבו
ישברו בחיים וחללות רבות עד לחם מקום נט לקח נשבור נבקי

מבן

מרגיעתך טבה • נערשתך דהבבה • פה מפיק מרגניות : דורש
כתרי לתיות : זרע רבנים חרשים ותרשישים • כולם קדושים :
מנצח בשיר והמשבה : בניתך הבנורת נפ"ט ולתהלה : ה"ה הרב
הגולל : אור נולל : ונ"ז בישראל המוכה את הרבים כמוהר"ר
יוסף נבים בורלא הי"ו יו וכבד לכרב המופלא המפורסם,
בחורו כמוהר"ר **יאודה בורלא** זלה"ה
נעמת מבך הזרע לכרב הבדול תנא דלוריתא כרב האמורכם
כמהר"ר **ישראל יעקב בורלא** זצוק"ל : ובן ורבם להבחן
המפורסם המאוה"ג הרב הבדול מחויט המלך **שאול** רב ומורה
מדק בק"ק **אבשטרדם** יע"ץ כמה מעבח ומבאר הבמת הרב
בחן יעקב הבני **ישראל** הנז' בפסק דין הבמוס תחת יד מע'
הרב המחר"ר יוסף עייע"ו נר"ו הנה הוא נכד הרב הנז' ותחיה
מכללה בן ובכד לכרב הבדול המפורסם תנא ירובלמתה רבן מסידת
כמהר"ר **יום טוב אלבאזי** זצק"ל בעל המח' ס' **שמרת יו"ט**
וס' **הלכות יו"ט** וס' **קדושת יו"ט** זיע"ץ הוא המלך קדמת
תשו"ר לעזיד לת לבבם נתבן יהמדבו נה' **נדרים ונדבות**
והקדשות בתוך בנין הבתים : **ובבן** מגיכם חיים נקרא
שרי התורה ואלופי המשרה והמריהם כל ישרי לב **שמעו**
שרים נדיבי עמים טערי כרמים : מפפי לפפה טוב עמ
לתבן **ציון** לא תחשו ונמבן לחיכם העטוקים וחרפני' בקרבה
לא הפקטו פד יפ כעת מקה לעשו'לה **נדבה גדולה והנונה**
להחזיק בדקה נרפא שבריה נעמם אבליה וא תתנו דמי לכם עד
תשיש תורבות ציון וירושלם תהגה בחק **עורו עורו** מדיני
עמו מיש לת רעהו יעזרו ובאחיו יאמר חזק ותחזק בעד עמיט
וערי נקט וכל חיש ותמה תאר נעט ירחת נקיש בלבבם יניעו
בשמחה ובניד לבב מדת לנם יד הרב המ"ר רב יוסף תהטת
ער"ו הנז' נפי מידל האמתי הזאת כיהוע נכל רוחי שתם מדקה כי
תוסב ה**שערי ציון** ומי שים ט חלק בם תשוב תא בהגן עוה"ב
ואתם נת **אחינו אנשי גאולתינו** במהו נת דבריהו ובקשתיהו
הל נבבכם בלא ערים הרשיכם נהניה תרומת יהכם יד הר'הבד"ר
הי"ד יוסף ער"ו ועל הו ייבא לת המן הקדש עמיהם וכם יהים
חלק ונחלה ויברון בירושלם עסיו נת ורחו לת כל המניע
מפדיונות תאר תקיימו בזה **התורה ותפלה הבנסת אורחים.**

מבר

מדקה וחזוק **ישוב א'** יחלק בא"י ואמיכם יזכה להיי בספר
לזכרון לדור. מהרון לערך לתכם בשבועות ס' ומשנדי קדש: בטחו
שכם ישבו לעמוד ניימין הרב הגד"ר מר"ן להיותו ולסבתו ולמלאר
את יהו קיום כל ברכה במילה נחשקה לפי כבודו כי רב הוא בן
קדושים שהקיפוהו כתרים שלשלת יוחסין תהלתם מלאה התרי"ג
תרים לקלם ועל בא תכת"ב לעות עלוו כי הם והיי יעטרוהו
בזהבים בתוך שיבת מתם תעלת הרב הגד"ר מר"ו הגו בן
ותלת ברכת ס' עם ושמח שקטו ובטוח ונלת נדרכה את להעדפה
לשותו בכתבי טוהת לשובי ובניי ושרי ישרל נמשן יעמדו לימיע
תסיה בשיש שכם יעשו ובכ"ת ובדבר הזה תתריטו ימים ושנות
חיים ועיניכם תחזינה בנחת: אין ורוש"ם כד"ת: **אד** מחיכם
המפתידים בעדכם: המדברים בשתת ובדקה: האתונים
בצרה וטוקה: המשים לב: שיתיתם לרוחה: ויחזיר במכרה לשון
שכיתה: ויקבץ עמו ונלו מרעיתו: וילון כל תבני ארן את ישעת
אלקיו: בימיכם ובימינו: ומטה יעשנו יק ויפרח: ורוב שלום
עד בלי ירח: **חברת** מאהבי **ציון וירושלים** ילידי
מדינות אשכנז
ובמבריך והגלוים שיהם **לנשות בתי**
מחסה לעניים ולהבנם אוהבי בר הקדש
ציון ת"ו התותתי' בע"ת נתהש זיו שנת תרכ"נ נס"ט שב'
ברכות טוב נפ"ג ושטש:
הק' יותן היהש בהרב מהר"ח שלמה אלח"ה:
הק' חד ליב זינבריטיין:
הק' נתן יותף בהרב מ"ה יעקב ז"ל:
הק' מתתן היב בהר"ן ז"ל:
הק' עזריאל זפליג הויזהרתן:
הק' שמוה עלב

לתלפיות בכל יופי והדור כיד ה' הטובה עליהם והכל מ' מתרומת
הכסף אשר הוקף ונאסף בהרים הנשגב והיים שלהגד ועטרייך
כשאר בת בקרוב לעטל. ועוד יהם ותקותם נבנית עיד כתה בתים
בע"ה ויקראו את בית בתי **מרסה** לעניים להבנסת אורחי'ובב"נ
וב"ת נתורה ותעודה. וע"ז יבאו הבניות בכל הנוקומות לעורר
את נב תחב"י לתעניהו גם הם לעזרת ה' בגבורי'. והנה עתה
בא עת וחק לעורר גם את נבבכם. ומניע נשלוח מיד להני
מרגניתא טבא. נברתתא דהכבא מעוז היתם ותחנה. שלוחת
לטורת נפ"ט ולתהלה. פה מפיק מרגליות הורם כתרי אותיות.
ורע רבים אראים ותרשיני. כיום קדושים ה"ה תע' הרב הנולד
בישרל להגד המזכ"ת את הרבים כמהר"ר **יוסף נסים בורלא**
סי"ו הוא הסולך קדמת תנר"ח לעורר
את לבבם הטהור ולקבץ ע"י כל הנדרי' והנדבו' תנר יקריבו נפ"י
לטובת בתן הבתים. ומאחר שהוא תיקון בללית בל יובבי הקדש
ספרדי ואשבנזי טורקי ומערבי ועניים הבאי'הים מי שיהי'
הן ודאי כל תחיט שבטולם שיבי ובירני שרי ורוזני יעמדו לימין הרב
הגד"ר יוסף ע"י מר"ן לתומטו ולסבתו ולבבתיו תניהו בפש רוח
נדיבה ולעורר את לבב תתן כיותו. וכל אים ואשה התבקש טובת
תנפי ובניי תת"ק יתנב לה' **נדבה גדולה** והביאה לבתי
הגז'לעבדה הת' הטובע' והמדתה הסולכים ודתי
ל ודתי תבית ל בית שנה בשנה. בלתי תבטון ותבבו' ועזל הלוה
כי נעים נאום כבר הפליגו רז"ל תפלה עניי הכ' בא בנה תרבה
תתת תתרטת **ירושלם** ע"כ **אהב** עזרו **לאהבת ציון**
מי בכם תבל עתו יעשה את עולתו להזות ל תנק ותפלה וחברון
וירושלם וכל הגדר והגיל'עיו ויטולו לד הרב הגדר רב יוסף
ער"ו הנז' וע"י יובא את דת"ן ל הקדש בעיתה ואת שתו
יותן נזיי'בבית תבר יבנה תתרותת בספי. ובבן **עזרו עזרו נדיבי**
עמים תזרו תיל לבתוך את יד הרב הגד"ר יוסף תהלת בן קדו'
שהקדישו בתרים שלשלת יוחסין תהלתם תלאה התרין ירנזו תרים
לקלם בנו"ל ותן תרזיו לבבתו ובנם את ותיתן ל בתבי ניית
לעזרי שרי התחד לתעון יהו בעזרתי. ואתד היים ות' הבשב
יגיעו ל תנזה תרזיו לבסף בסף תרזיו תזב ובב. בלוקן שלח
תלחם

וזאת נוכה הלשרת תבר בתב ותהתם בטבעת הנוך עט"ר
תורים ורביט הרב הגדול תשוז ותעדול הגלון
רתמן לעון זר"ק בעם"ק בתהר"ר **חיים דוד חזן** ער"ו יהב
השוה יהריך ימים על תוולבתו
בימיו ובימיט תוכב יהודה וישרל יבטן בבטח ובא לציון גוא.
על הר ציון עני לך תבשרת ציון הרימי בבח קולך תבשרת
ירושלם כי נהם ה' ציון נהם בל תרבותים עד חיים היה
לתחזיקים בה ותתביה תאוהר הברי תהוש יעבה
זאת ובן לדם יחזיק בה:
לקראת גדולי ישרל החיתים עתודי ארן. רתבי אפי ישרל
תעומדים בפרך תבה הנם תע' הגבירי' הברי' והבבי'
תהר בכל תדינ' ערי **מערב החיצון** ע"ה וכל ערי **צרפת**
ואיטלייא וענגלנד
ע"ה הניי"ה. ועל הבאהם תלומעל' כתר
תורה יובבי על תדין לתון ולתורות. וסיו לתאורות. ותתוכם הבר
הגביר ותאריכם בל
ישרי לב תהב"י יחידי סגולה. נע"ט ולתבל' יהד בולם. יבי בעוס
בחיכם. תתה ה' תשתרת וכונה רצון הטטרם יבר"ה:
קדמא ז תר"ם אמי שלו וכי תדבר שלת עניהו תלבי והפ"כי זרע
ברוכי. ובתפלה לקדש הפנה בדוד נפתי שהיה. הנה
זה עומד תחר כתלו **כתל המערבי** לעתון יהי תבניהו
פתם יעבו ישרים עשים ובתתים בטה
שלום ותשבוטת תבטחים ברב הוסיף והפארת בניס ביר"ה.
ראיתי את בל דברי הטהרת שבתבו לתעבה תחיו הרבנים
הקשבתים הע"ה תתריה תתרת. והנה היה הדברת. תיקון
בללי בל יובבי ניס"ק ירושלם תו' עתת ציון הטולבה והגדתה
והתגער. ותתת ה' היתה זאת בי נתעוררו קבלים תבר נבבו
קבלת ה' בלבם הם התה בו' לתבי הו"ד והדר הברת **אוהבי ציון**
וירושלם ילידי תדינות תשבנז ועטרייך והגלוים שיהם ותברו
עתם על קדושת האהרן לקנית קרקע גדול בתוך העיר ותוך לציון
קרית תועד"ט. תרבה גדולה תתרות ירושבים וה' היה בעזרם בי
בד בהה היו ובט **ששה עשר בתים** גדולים וטובים בעוס
להבפיות

מתתם הרב הגד"ר יל"ו מי ותלת ברבת ה' עם ושתו שקטו ובטוה
ועל הבל יבת שבמ"ה חסות לבטתו הקדושים יהיה בעזרם ותניהם
לתעון ילריהם ימים ובטות חיים ודקה תהיה להם תחת
שק בניון ותבלתו בירושלם תב"ד בתים התלאות בעטרייך יהושלם
ות' בת' זיו ב' **ובסא דוד נבון לפני ה' עד עולם** ושלום
רתמן לעון **חיים דוד**
ותתם בעשפנקא
דתבבה יד"ה **חזן ס"ט**

ואלה דברי הרב האחד המקובל התלהי בתהר"ר מי רפאל
ידידיה תבואלעפיא הי"ו.
גם אנבי הבא עתה"מ ורתה רחיתי תם שבתבו הרבני' עליונים
לתעלה תיקון לבל יושבי תתרץ ולבל השלים ממ"ל
לנקים הניבו בל תבר דברו תי יתן ותי לבב' בבנות ולעשו'בתב'. בתה
בבנות תרבות ירושלם ובבניה עיד על תלה. לתפארת ולתהלה.
ע"ב קומו הברים ותשתו תנן ליסד בציון בתי הבפש בתי **מחסה**
לעניים ולאורתים ותשבון לדרים עליה ברחתים והת
ודתי יעמדו ניתין תע"הר הגד"ר רב יוסף תהלו"ר"ן לתומטו
ולסבתו ולתלאת תת יהו קיתן בל ברכה במהם גדוהם כי רתוי הוא
לבל בבוד שבשלם בחיותו בר תורין ובר תבנן תבני עליה תבזב
היתם והתעל' שלבות יותתין תהלתם תלאה התרין. עטרתו ורתו
בי טוב הוא שלם הוא בתתות ובדבות. בעתתי שבם יעשו ותקה
תסיה לבם תלת שוק בציון ותהלתו בירושלם לעיס לבם תלק ותחלה
בירושלם ותמיכם יותק לתייס בם הזברון לתורות על'הבית
בהבנותו תתרות'בסטו יותק לתייס ע"ב פתח הבית לתעון
יהי'לזכרון עד בי"ב ובדבר הזה תתריטו ימים ושנות חיים בעה"ר
וכלה"ה תתפיתר בעתם בבית ל עתרת החייס והם' ות' פעה"ק
ירוש"ת בע"ת ב' זיו ב' בה **תברכ"ו** לפ"ב ושטש:
חי רפאל ידיריה
אבואלעפיא סט:
ותתומים עליהם הבר הקנסיל עתטרייך
והבר הקנסיל נרפת והבר הקדבאל ליענניו יד"ה

מחנה ישראל תרכ"ז

אם כי השכונה „משכנות שאננים" היתה הראשונה מחוץ לחומה, הרי השכונה „מחנה ישראל" היא הראשונה שנוסדה על ידי בני ירושלים עצמם ולא בידי נדיבים מחוץ לארץ. מקובל בציבור הירושלמי לחשוב את שכונת „נחלת שבעה" כהראשונה בפעולות השיכון העצמית של בני ירושלים, ואנחתם של כותבי תולדות הישוב לעתים: „הכל תלוי במזל", מתאימה גם לכאן: מזלה של „נחלת שבעה" הוא — שנוסדה ע"י תקיפי העדה האשכנזית, שבניהם ובני בניהם מעלים את מעשי אבותיהם על נס ותובעים להם את זכות הראשוניות, ומזלה הרע של השכונה השניה, הראשונה לפעולות השכון העצמיות, הוא — שנוסדה ע"י בני העדה העניה והנחשלת ביותר בירושלים של אותם הימים, העדה המערבית.

ראש עדת המערבים, ר' דוד בן שמעון (דב"ש) ובית הכנסת בשכונה נקראה על שמו, צוף דבש.
(ראה, תולדות חכמי ירושלים, ח"ג, עמ' 307. שהרדב"ש קנה בתרכ"ז קרקע סמוך לברכת ממילא ובנה בתים בשביל בני עדתו).
(ראה: גרייבסקי, מגנזי ירושלים, חו"ב קכ"ד, עמ' ג': גרייבסקי, ספר הישוב עמ' 6. וכן „בשעריך ירושלים" חו"ב א', עמ' ג', אומר, שנוסדה בתרכ"ח).
קירבתה של השכונה לבריכת ממילא הביא אכן גם לכינוייה כ„שכונת ממילא": כן כונתה בשם „שכונת המערביים". נראה, עם זאת, כי מספר היושבים בה היה מועט, יחסית.
בתרצ"ד נבנו הבתים מחדש, ע"י ועד עדת המערבים.

אדון יקר ונכבד!

לחרי השלום. ביחנו להודיע לרוממ גודל צרת לחיינו **קק המערביים** הי"ו כי בכל שנה בזמן **שכירות הבתים** תגדל הלעקה לשקת העניים ויתומים ואלמנות בשלם בשלש שכירות הבית, ומתן יבא עזרנו לשלם סך עלום ורב בכל שנה ושנה לבל ותק נפשורת והגם שים לנו חלר לחל **בתי מחסה** לעניים לינו מספיק לפי לשלש ולרביע, כי בכל חדר יש בו שלשה ואבשה אלמנות בקושק גדול, ונשארים כמה עניים ואלמנות מושלכים בחוצות ירושלם, כי אין יד כוללינו מגבת לשלם שכירות הבתים לכל הקהל הקדוש הזה לפי רוב העניים הלומללים, עב קחנו ונתעורל והזמין ה' לנו קרקע פנוי מחוץ לעיר עמוק **לבית הכנסת** הגדולה לשר נבנה בהשתדלות הרה"ג הלריך שטר"ר נר"ו המערבי כמוהר"ר לוף דבש זלוק"ל בהדרה הנקרלת בשם **מחנה ישראל** יצ"ו וקבינו לורתו כדי לבנות בו בתי מחסה לעניי כוללינו בני משרבק, ועל זה שלהבנו שליח תלוה על הלדר הזה

למע' יקירינו הרב המובהק, מליר בברק, זרק כמוהר"ר **יעקב בן עטר** יצ"ו להודיע לעירינו לרבים ומפיץ יקש רוח"מ גודל לרותינו בלורך ובדוחק, **ובבן** גם יקירינו שורה לת גבורתך ולבה ליעושתה לנו לעמוד לימין הרב השליר הי"ו הנז' לעזרו ולתומכו ולנשלו ולנשות לו **נדבה גדולה** לשם בנין **בתי מחסה לעני** כוללינו לחיכף קק המערביים הי"ו להיות להם למשתור ולמחסה כי הנדבה הזאת היא הובה יותר מהנהוג, שן כי זה הוא דבר של קיום לתורות עולם שימלאו לחיכף הבחים לעכון כבוד בלרלנו מקום לשבת ולא יתגוללו בחולות להרפה לעיני הגויים, וחיובא רמיא עלינו להודיע לכם כדמיון שומרי הגן שמחויבים להודיע לבעלי הגן והם יעשו לת שלהם, בטחנו בה' מה יעשה בתוספת תרובה, ויכולה מלוה רבה הזאת שתתן שלין ושל כל אשר לו למען יאריך ימים ושנות עולמים בעושר וכבוד כיולק, כי חוב ופוח כוללות קק **המערביים** יצ"ו הדורשט ומעתירים בעדו החותמי' פשה"ק **ירושלם** תו"ב בח העון התרסד ליל בן סט **למען תחיון** וריבתם ובאתם ויחי ושלוש

הלשיר נחמן ביטיטו פט

נלשיר עמוס כוהבוט פט

נלשיר אברהם אבולפיה פט

הלשיר יעקב לרוזן הי"ו

הודעות נחוצות

א

מודים אנחנו החו"מ חו"ר ויחידי כוללות קה"ק עדת הטערביים יצ"ו איך מרצונינו הטוב בחרנו בטע' הרבנים והאדונים הנכבדים האלה. טע' הרב ר' יעקב ן' עטר יצ"ו וטע' הרב ר' אברהם מורסיאנו יצ"ו וטע' הגביר החכם סי' שמואל אלעלוף יצ"ו וטע' האדון סי' ראובן בואיטון יצ"ו וטע' האדון סי' אברהם די יצחק הלוי יצ"ו וטע' האדון סי' אהרן עמיאל יצ"ו. ומנינו אותם לחברי ועד בנין בתי מחסה לעניי עדתנו הנז' לעיין ולטפל בהנהגה הדרושה בכל הענייגים השייכים לבנין הנז'. ובחירתנו זאת היא מאשרת ומקויטת בכל הבחירות הנב"י ויה"ר חפץ ה' בידם יצלח אמן ועיד אמו"ץ ח"ש פעה"ק ירושת"ו ביום כ"ב אייר התרס"ט והכל שריר וברור וקים: הצעיר נחמן בטיטו הי"ו. ע"ה מכלוף חזן ס"ט. ע"ה יוסף אלמליח ס"ט. ע"ה שמואל בוחבוט ס"ט. ע"ה מרדכי שויסא יצ"ו. ע"ה שלום אלבאז. הצעיר ן' ציון בן נאים ס"ט. ע"ה אברהם אדהאן. שלמה טולידאנו ס"ט. ע"ה דוד כהן ס"ט. ע"ה יצחק אלמסעלי. הצעיר שמואל קורקוס ס"ט. הצעיר אברהם אלמליח יצ"ו. הצעיר משה חי ן' נאים ס"ט. ע"ה דוד משה כהן הי"ו ס"ט. ע"ה בכור יוסף ן' מלכה הי"ו. הצעיר יהיא מלכה ס"ט. הצעיר חיים בהר"א כהן ס"ט.

ראה ראי' את היסוד הנוסד מהועד הנכבד ז' כוכבי לכת הנז"ל כי דבר גדול ונשגב הוא והננו מסכימ' ומעריבי' יהי"ר חפץ ה' בידם יצלח אמן. ד"ר אבושדיד הי"ו. ע"ה שלמה עמאר ס"ט. הצעיר דוד עמוס ס"ט. הצעיר מאיר אלעלוף ס"ט. ע"ה חיים ן' משה ן' עטר ס"ט. יוסף דוד בידאווי ס"ט. ע"ה מרדכי אלעלוף ס"ט.

גם אנכי הח"מ מסכי"ם ומעריב"כ לכל מה שכתבו עליונים למעלה על מגוי הנכאים הנז"ל יהיר חפץ ה' בידם יצלח אכי"ר: הצב"י מסעוד כהן אלחדאד ס"ט ראש חו"ר בית אל יכב"ן. ע"ה ישעיה הרוש ס"ט. ע"ה דוד נחמיאס. הצעיר יאודה ן' מלכא הי"ו.

ב

מאתנו אנחנו החו"מ חברי ועד הבנין לעניי עדת הטערביים יצ"ו. הננו מודיעים תחלה כי בשובו אל הקדש מע' הרב השד"ר כמהר"ר יעקב ן' עטר יצ"ו החו"מ משליחותו לבנין הנז' סמוך ונראה נסע מע' הרה"ג ס"ט ראש"ל וחכם באשי כמוהר"ר נחמן בטיטו יצ"ו הח"א לשליחות מצוה ואז הוצרך הרב השד"ר הנז' לסבור חשבונו לחברי הועד שהיה אז בתנאי שיעמידו ועד פרטי להשניה ולפקח על הבנין כפי הנדרש מאתו כמבואר בהמאמר שהרפים בסוף ברכות בחשבון. ולא אסתייעא מלתא ונתעכב הדבר עד שוב הרה"ג הנז' משליחותו ונם בבואו קרו מקרים והפתעות בארץ ובחו"ל ולא יכול הרה"ג הנז' לבצע מטרתו להעמיד הועד החדש הנז' ורק אחרי זמן מה נבחרנו אנחנו החו"מ לחברי הועד החדש. ומיד דרשנו את סדר החשבון מחברי הועד הישן מכל הכסף הנכנס לידם לשם הבנין הנז'. ולא יכלנו להוציאו לאור בזמנו כי נטרדנו את"כ בבנין שאנחנו בונים חיום. ועתה הננו פורשים אותו כשמלה לפני נדיבי עמנו כדי שיראו גלוי את מוצא הכסף הנז'.

וזה **סדר החשבון** שקבלו מחברי השד"ר הנז' בזמנו

חכתוב על פנקסם:

כללות ההכנסה

		פנקס פרוטוקול
הסך הנשאר נקי וכר אחר כל ההוצאות כמבואר בסדר חשבון שהרפים הרב השד"ר הוא.	2531 35	
הסך של הפסיטאם שהוא 14,660 תמורתם	9773 36	
	12304 71	
יגוכה מזה הסך הנשאר מופקד בדאר לביצ"א שעות לא נתקבל 2000. עוד יגוכה חלק השליח 3434.	5434	
נשאר נקי וכר	6870 71	
סך גמ"ג	—	
10 37445 תמורת הסך הנז' (יעלה גרושים ירושת"ו סך). עוד הכנסות לבנין הנז' הנמצאות בפנקס הכוללות. נתקבל מהאדון סי' שמעון קורקוס יציו אורח בשנת תרס"ד ב' ל"י"פ.	218	
חלק הכוללות מהקדש ט' עישא אפרייאט נ"ע (שנתקבל מיד הרה"ג ראש"ל כמוהר"ר ישיא ברכה וזה"ח בתנאי מפורש שיהיה לבנין בתי מחסה שכיונות התורם הנבנה מהדש במחנה ישראל מפרי שליחות הרב השד"ר הנז"ל.	5995	
מחיר הסים שנמכר מחבור החדש הנבנה בשכונה הנז' פעם ראי 425. פ"ב 20 68 ס"ה.	436	
493 20		
	44587 30	

הכנסות קופות בתי מחסה ע"י סי' שמוא"ל אבו יצ"ו

בחדש אדר תרס"נ 20 179. עוד בשנה הנז' 320. עוד מהנז' ע"י סי' מארקו צרויה יצ"ו י"נ סיון תרס"נ 20 291 ס"ה.	791
עוד מהנז' נ' כסלו תרס"ד 30 316. עוד פ"ב שנה הנז' 20 297. פעם ב' באלול 279 ס"ה.	
10 893	
	46272

סוס"ל	46272
עוד מהנז' ש' תרס"ה פ"א 20 287. פ"ב 297.	
ש' תרס"ו פ"א 50. פעם ב' 210 ס"ה. 20	844
עוד מהנז' ש' תרס"ז פ"א 397. פ"ב ב"ו ניסן 103. פ"נ בסיון 210 ס"ה.	710
(נמצא סך כל הקופות הנז' 30 3238)	
נמצאת כל ההכנסה. 20	47826

כללות ההוצאה

מחיר חלק הקרקע שקנו מאת יורשי הרה"ג המנו' כמהר"ר משה טלבה זלה"ה 60 ל"י"פ תמורתם גרושים.	6540
ביד המנו' שלמה החום נ"ע בעד התודאה (מצדקא)	
על הקרקע הנז' שהיה כתוב על שטו 5 ל"י"ש.	545
	7085

הוצאות הבנין הראשון שבנו בקרקע הנז' בשנת תרס"ב ותרס"ג החיינו חבור הגדול והתנור וכותל מפסיק בר"ה ע"כ אורך הקרקע הנז'. ועוד כותל שני לפנים. (ואלו הם פרטי ההוצאה).

שבר פנוי עפר וזבלים לחוץ, מחיר חביד והעפר, והחמס, אבנים פשוטים, אבני גזית, אבני רצפה, אבק שריפה, סימנטו, חמרא, ושאר דברים שהוצרכו לתיקון הבור וחיזוקו, מחיר כלי חפירה ושאר כלי מלאכה, קופות, קרשים, כלי מים ובוצא, שבר אומנים, פועלים, מסתתי אבנים, שבר ענלונים, תשלום הוירק"ו שהוצרכו לשלם לשרה י"ה על הקרקע הנז' עלה ס"ה. 20983

מחיר קנין החצר שקנה הכו' מאת האלמנה זוהרה דסבול תי"ם [שיש בה ה' חדרים ובית האוצר ובתי תבשילין. ובור מים. ועוד חלקת קרקע גדולה חוץ לחצר הכל סמוך למקום הבנין הנז'] עם שאר הוצאות עלה ס"ה. 28406

56474 ס"ה

הוצאות הבנין השני על ידינו 'אנחנו הח"מ שהתהלנו בו זה ד' הדשים, מהיר הסיד 1590,25. הטיר 578,30. האבנים 4875,20. אבני אש 488,20. הברזל לחלונות הבתים 482,30. אבני גזית 627,25. האומנים והפועלים 4969,20. הוצאות פרטיות לצרכי הבנין 1335,5. ס"ה. 14948 15

71422 15

ינוכה מזה ההכנסה דלעיל שהוא סך 47826,30. עוד ינוכה נדבת איש צדיק החפץ בעלום שמו סך מאה ל"י"ש תמורתם 13650. ס"ה. 61476 30

נמצאת ההוצאה יתירה על ההכנסה. 9945 25

אחינו נדיבים יקרים בחשבון זה התכבדנו להציע לפניכם את כללי ופרטי ההכנסה והוצאה לבנין בתי מחסה הנז'. והנה עיניכם רואות כי כספכם בא אל מטרתו הקדושה. גם עין בעין תראו שההוצאה רבה על ההכנסה. והזכרתנו לקבל הסך הנז' בהכשר. גם הזכרתנו לסלק את ידינו מן הבנין בראבון לכ ורנשיי עצבת ותונה. יען כי הם הכסף באמצע. ולא השננו בבנין זה האחרון רק דוקא בנין כותלים ומזוזות פתחים וחלונות והקוץ חצר לה' בתים שהתהלנו בהם ולא היה בכחנו לבא על נכר המצות לכלכל המטרה הזאת כי עוד לנו המלאכה מרובה וכל צרכי הבנין הם ביוקר עצום בזמן הזה מפני רבוי הבניינים המתחדשים בכל יום תמיד ואנה נפן לעזרה כי גם בהלואות וחכשרים לא מצאנו מי שיתן לנו עוד לפי שיד עניי אנן ואין אנו יכולים לשלם אפי' ההכשרים על הסך הנז' שקבלנו ומשו"ה נגעלה הדלת בפנינו בעוה"ר והננו יושבים חיום בחרדת לב פן יתקלקל הבנין מפני הגשמים וכו' ואז תאבד התקוה ח"ו. וכל העובר על הבנין מתעצב לראות את מצבו. כי מי זה הירך ורך הלבב אשר לא יחלא ע"ז חדרי לבו רגשי יגון ואנחה ותרדנה עיניו דמעה על צרת בת עולנינו בכלל. ועל ענייגים נודדים באין מחסה מתגוללים בחצות ומחבקי אשפתות בפרט. זה רבות בשנים מרחנו וינעגו להרים מצבינו ולחטוב מעדינו לנוד מעלינו החרפה הנדולה הזאת אשר היינו תרפה לשכנינו, ובעוה"ר קצרה ידינו מהושיע, ומה יש בכחנו לעשות עוד רק להרים כשופר קולנו קול קורא לעזרה. **ובאמת** בושנו ונכלמנו לפנות אליכם אחינו היקרים להעמיס עליכם עוד שאלות כאלה אבל מה נעשה התברה אלצנו ואל מי מקדושים נפנה אם לא לכם אחים רחמנים לעורר רחמיכם בכל מקום להושיט ידיכם לנו לכלכל המטרה הקדושה והנשגבה הזאת. בטחנו כי למען ציון אל תחשו ולמען אחיכם המתחננים לכם בכר נפש אל תשקוטו חזקו נא ידים רפות בסיוע גדול לצורך הבנין הזה ואל תעמדו על הפרק הנונו חנונו נדיבים יקרים ואל משמים יחון ויחם עליכם ויברך אתכם בברכה המשולש"ת כאשר דבר לכם ישלח עזרכם מקדש וצדקת פזרונכם תעטוד לכם עדי עד ותזכו לראות בנחמת ציון ובבנין ירושלם אמן. כעתירת אחיכם חברי ועד החדש אשר הוקם על הבנין הקדוש הזה הצופים לעזרתכם בכליון עינים הדושו"ט והוחתמים בברכה ושלום פה עיה"ק ירושת"ו בש"א לחדש אדי"ר שנת התתיר לנו לפ"נ ותתענגו על הוב שלום.

הצב"י ע"ה יעקב ן' עטר ס"ט — חברי ועד הבנין הנז' העי"א — הצעיר אברהם מרסיאנו ס"ט

הצעיר נחמן בטיטו ס"ט — הצב"י ע"ה יעקב ן' עטר ס"ט
הצעיר אברהם מרסיאנו ס"ט — הצעיר יצחק סויסיא ס"ט
הצעיר שמוא"ל אלעלוף ס"ט — ע"ה ראובן בוויטוס הי"ו
ע"ה אהרן עמיאל הי"ו

ג

בימים האחרונים האלה באה לנו ידיעה מעציבה שהרעישה אותנו, כי יצאו איזו אנשים בקרבנו ויריחיבו עוז בנפשם לחלל את הקדש ולנבות את כסף הקדשים הנאסף **בקופות בתי מחסה**. שאינם שייכים להם כלל ועיקר. אנו איננו מתמרמרים על הבוגדים האלה השואפים לעשק את העניים ולמצוא את הנאתם בבצע. אך מתפלאים אנו עליכם תושבי עיר ועיר שעברתם בשתיקה על זה ולא התמרמרתם נגדם אחרי אשר נשלח לכם ידיעה רשמית מצד הבו' בעת היותו הרב השד"ר הנז' הח"ט בכה"ק. בכה תזה"ק שאין רשות לתת שום פרוטה מקופות בתי מחסה הנז' שנקבעו ע"י הרב הנז' בכל מקום אשר דרכה רגלו. וגם משאר קופות ונדבות שהוקדשו לשם הבנין הנז' אין הרשות לשום אדם שבעולם, ואפי' לשליח כו' של עדת הטערביים בכבודו ובעצמו למסור בידו את כסף הקדשים הנז' שעל מנת כן הוקבעו מעיקרא שלא למעט הבנסתם ומי"ש שיקח מהם אפי' פרוטה קטנה יהיה מי שיהיה הרי זה גזל גמור. ועוד הפעם הננו מזהירים אתכם נדיבי עם ואחים יקרים לשים עין פקוחה לשמור את הקופות האלו לבל תגע בהם יד זרה ותחלל אותן ואף אם יבא אצליכם שליח כו' נהוג ויומצא כתוב בפירוש אצלו שתמסרנה הקופות בידו אין לכם הרשות לתת לו מאומה והרי הוא מזויף ובטל ואין מתחשבים עם הרמאים. בקשרינו אתנו אחוזים נכבדים ראשי עם קדש אשר בידכם עוז וגבורת ה' להשתדל בכל האמצעים לתפוס את העושקים ולהוציא בולעם מפיהם וחובת מצוה עליכם לפרסם את הדבר הזה **בכל הכפרים** ולהודיעם שכל הקופות הקבועות שם צריכות לחמסר ביד נבאי הבנין אשר בעי"ת מראביש יע"א הוא השר המפורסם החכם מר ישועה קורקוס נ"י וע"י יובאו אל הקדש ותשתדלו לקחת רשימה מפורשת משמות האנשים הנותנים והמקבלים כסף הקופות הנז' בלתי רשות בבדי להתחקות על שרשי האמת ולדעת איך לתקן הפרצה הזאת וזכות זה ישלם ה' פעלכם וברכת האובדים תחול עליכם ועל זרעכם אמן.

ד

בשמחה לבנו הננו מודיעים עוד בי האדון הנכבד יעקב ואלירו יצ"ו נעתר לבקשתינו שיבאו על שמו כל מהספים הנשלחים מנדיבי אחינו מחו"ל לטובת הבנין בתי מחסה לעניי עדתינו המערביים יצ"ו. ולכן הננו מבקשים מכל נדיבי אחינו היי"ו לשלוח הכסף על שם המנקור הנכבד הנז' ושותפיו. אשר שמו מפורסם לשם ולתהלה. ובזה אנחנו מקדמים פניו בתודה רבה על אשר בחוקיהו את נחיצות המפעל הקדוש הזה הואיל לחסכים לבקשתינו ונאמן בעל הנמול לשלם שברו ושכר אחינו הנדיבים שבעתים עשר אשר מנוחה ושלוה וכל טוב סלה, כ"ד החותמים בברכה פה עיה"ק ירושת"ו בשא' לח' סיון העת"ר לנו לפ"נ ותתענגו על רוב שלום.

הצב"י ע"ה יעקב ן' עטר ס"ט — חברי ועד הבנין הנז' העי"א — הצעיר אברהם מרסיאנו ס"ט

הנני בזה להביע את תודתי הרבה לבבוד הבנקיר הנכבד מרי יעקב אלירו יצ"ו על אשר הואיל לקבל עליו את פקודת ועד הבנין של בתי מחסה לעניי עדת המערביים יצ"ו ובשהתי בר' כי על ידו תהי צלילת'תינו ויה"ר שחפץ ה' בידם יצלה כיר"א. **במזה** אנכי בכבוד מעלת הנבאים של כל עיר ועיר שישימו עין פקוחה על קופות המוסד הנ"ל ולא ישנו את התפקידים ולא יתנו שום פרוטה מהכספים האלה לשום איש יהיה מי שיהיה רק ישלחו אותם ליד השר הנכבד החכם מר ישועה קורקוס נ"י לע"ת מראקש יע"א ועל ידו יבאו אל חקדש פנימה ליד הבנקיר הנכבד הנ"ל. והנני נותר **נזירה דאוריתא** לאשר ולקיים את כל מה שכתבו חו"ר וחברי ועד הבנין הנ"ל ולשומעים יגעם ועליהם תבא ברכת טוב וע"ד אמו"ן ה"ש פעה"ק ירושת"ו בזמן הנז' והשוי"ב וקים. הצעיר נחמן בטיטו ס"ט.

האדרי"ם: J. Valero & Cie. Banquiers, Jerusalem
pour „BATHÉ MAHSSÉ MAARABIM"

נחלת שבעה תרכ"ט

השכונה „נחלת שבעה" משתרעת במרחק גדול יותר מקודמותיה משערי העיר העתיקה, בדרך היורדת ליפו, ומשום כך הרבו כותבי תולדותיה לתאר, ובצדק, את הגבורה שנדרשה ממתישביה הראשונים. הסכנה בשכונה מרוחקת זו, ככל שאר השכונות, גדלה פי כמה, מפני ששערי העיר היו ננעלים משקיעת החמה ועד זריחתה ואי אפשר היה לקבל עזרה בשעת־צרה מן העיר. דבר זה היה ידוע לשודדים ולנשדדים כאחד והחריף את מצבם של המתישבים הנועזים.

שכונת „נחלת שבעה" נוסדה בשנת תרכ"ט—1869 (גרייבסקי, מגנזי ירושלים, חו"ב קכ"ד, עמ' ג') אם כי אדמתה נקנתה עוד בשנת תרכ"ז (י. י. ריבלין, ראשית הישוב מחוץ לחומת ירושלים, עמ' 11).

על זכות יסודה של שכונה זו, שהיא כביכול הראשונה מחוץ לחומה, לפי דבריהן, רבות שתי משפחות: משפחת סלומון ומשפחת ריבלין, וכל אחת מביאה ראיות, אך לא חותכות עד כדי הכרעה, בדבר „ראשוניות" של אבותיהן.

ר' יואל משה סולומון עצמו סיפר במסיבה אחת בפתח תקוה, כיצד נתקשר פעם, אגב טיול, עם ערבים, בעלי־השדה, בדבר קנית השטח, שעליו נבנתה השכונה, ומסיים: „סוף דבר נכנסתי ודברתי אל ידידי ורעי הר' יוסף ריבלין, איש הנתון לישוב בכל לבו בכל נפשו, ובאותו לילה מצאתי לי עוד חמשה חברים מקשיבים לקולו..." (מ. סלומון, שלשה דורות, עמ' 150).

לעומתו מוצאים אנו את ר' יוסף ריבלין כבר בשנת תרי"ט—1859 אוסף כסף למטרה זו ברוסיה. הסכום של 800 רובל שאסף שם, הוקדש להוצאות הציבוריות בנחלת שבעה. (י. י. ריבלין, שם, עמ' 16).

את הסיפור הנ"ל על קנית הקרקע מפריך י. י. ריבלין, באומרו: „שהיתה עוד לפני הקניה בחכירה בידי ר' לייב הורביץ ור' משה ריבלין אחי הרי"ר, למזרע חטים למצה שמורה במשך שנים אחדות. הקרקע נקנתה ע"י השותפים הנזכרים, ואליהם הצטרפו עוד חמשה: ר' משה ריבלין אחיו של הרי"ר, ר' מיכל כהן, ר' יהושע ילין, ור' יואל משה סלומון, (שם, עמ' 21.

ועיין בתעודה על התוספות בנספחות לספרו של יהושע ילין וכן אצל בבינסקי, לוח ירושלים, תש"ה).

גם גרייבסקי קורא לריבלין בשם „המייסד העיקרי" של השכונות הראשונות. (גרייבסקי, הרב יוסף ריבלין, י־ם תרפ"ו, עמ' ג').

אין ספק, שהראשון, שבנה בית במקום ויצא להתיישב שם, היה ר' יוסף ריבלין, (גרייבסקי, ספר הישוב, עמ' 7: ילין, זכרונות לבן ירושלים, עמ' 113).

ומנין הדעה, שסלומון הוא המיסד? — ריבלין כך מתרץ את הקושיה: „היחידי שלא מכר את ביתו וגר בו כל ימי חייו ונפטר בו, היה ר' יואל משה סלומון ז"ל, שהנחיל ביתו גם לבניו אחריו עד היום הזה. ומשום זה נרשם בדור המאוחר יסוד נחלת שבעה לזכותו של הרי"מ סלומון ז"ל ואולם למעשה בנה ועבר לשכונה רק כמה שנים אחרי הבנותה (י. י. ריבלין, שם, עמ' 38).

גם ביחס למחיר הקניה אין הדעות משתוות. בשעה שסלומון קובע, שמחיר אמה היה חצי גרוש — 20 פרוטה — (ספר היובל של פ"ת, עמ' ל"ט) ילין ובעקבותיו גרייבסקי נוקב את המחיר ב־25 פרוטות האמה (ילין, שם, עמ' 113: גרייבסקי, בשעריך ירושלים, א', עמ' ג') ויעקב גולדמן מספר על 35 פרוטות האמה (האסיף, א', ח"ב, עמ' 127).

אף העברת הקרקע במשטר התורכי של אז היתה כרוכה בקשיים הרבה. סלומון, ובעקבותיו אחרים, מספרים, שהלבישו את אסתר (אלטושה) אשת ר' לייב הורביץ, ילידת חברון, כישמעאלית, וכך העמידוה לפני הקאדי וקנו את האדמה, שנרשמה על שמה (ספר היובל של פ"ת, שם. גרייבסקי, שם, שם, ספר הישוב, עמ' 7. וריבלין, שם, עמ' 22, אינו צודק כשהוא משיג על הנימוק בטענה, שבאותו זמן נרשמו קושאנים ע"ש נתינים זרים. רק בתרכ"ט—1869 הותרה רכישת קרקע לנתינים זרים בא"י בהגבלות ידועות (הלבנון, ו' [תרכ"ט] גל' 33, עמ' 263).

את המגרש חילקו לשבע רצועות, כדי שכל אחד יזכה בחזית לדרך יפו (ילין, שם, שם).

עם גמר קניית המגרש וחלוקתו הקים ר' יוסף ריבלין עוד בשנת תרכ"ז—1867 בית כפרי נמוך, שעליו נבנה אח"כ בית בשנת תרכ"ט (י. י. ריבלין, שם, עמ' 25) על אף הסכנה הכרוכה בדבר. היה יוצא בימות החול לישון שם בלוית יהודי ספרדי, ועמד בפני תחנוני בני משפחתו, שרצו לפתותו לעזוב את השממה ולחזור לעיר העתיקה, אך לשווא. בעקשנותו זו הוכיח ליהודי העיר העתיקה, שאפשר ואפשר לגור גם ב„נחלת שבעה" (שם, עמ' 27). החלוצים הראשונים, שקנו את חלקותיהם ב„נחלת שבעה" כולם נשכרו, כי על ידי התרחבות הבניה עלה מחיר המגרשים במידה ניכרת (י. ילין, שם, עמ' 55). האמה, שעלתה למייסדים 20—25 פרוטות (כחצי גרוש) נמכרה אח"כ מגרוש ועד עשרה גרוש האמה (שם, עמ' 113) וכעשרים שנה לאחר שנוסדה נמכרה האמה ב־35 גרוש במקום ההוא. (גולדמן, האסיף, א', ח"ב, עמ' 127).

בשם ה' הבוחר בציון ובונה ירושלם
יבחר לנו את נחלתנו

נחלת שבעה

וירשנו סדר בבניה כירא.

ערב ליום ג' ב' איר שנת תרכ"ט התאספנו אנחנו שבעה החתומים אשר את כל א' מאתנו דכה ה' ויש לנו חלק בשדה הידועה העומדת על יד דרך המלך מירושלים ליפו, סול פוף נחלת מפשלת רוסיא ירה. וכמבואר בשטרי המקנה שיש ביד כל א' מאתנו על חלקו, והחתומים[1] נעשו בערבאותיהם על אשת האחד מאתנו החתום היה ר' ליב הורוויץ נ"י[2]. והרצון הפנימי הסופי בקרבנו לבנות שמה בתים הולך וחזק מאד ברוחנו לבבנו ותפשינו, ונמרנו ביניכו יחד להתחזק ולעשות חיל באפרתה, ואיש את רעהו יעזור וה' אלקים יעזר לנו לנסור בכי טוב, והכנו אותנו כולנו להיותנו אגודים יחד בחברה אחת, ובאלקים נעשה חיל, ישועתה לה', ועל פי הפרשים המבוארים הלאה בפנקס הזה יסבו כל ענייני חברתינו ובנין הבתים בעזר ה' ית"ש.

ב) כל אחד מאתנו יכנים לקופת החברה ביום הזה שנים עשר לירא והב סורקי וחצי, עולה יחד שבעה ושמנים לירי"ט וחצי. וכן ביום ב' איר שנת תרי"ל, יכנים כל אחד מאתנו י"ב לירי"ט וחצי, וכן ביום ב' איר תרי"א יכנים כל א' מאתנו י"ב לירי"ט וחצי.

ב) חיש סדר נשכור לנו חוצבי אבן לחצוב בהר נחלתינו (על חלק הזכים להבנות שני הבתים בחלקם) אבנים לשני בתים, ואחר היות רוב האבנים נמסרים, נתחיל במלאכה בעזה"י ונבנה בזה הקיץ על החלקה ההיא שני בתים אשר כל אחד יחזק מרת אירו הפנימי סלבר קירותיו ערך ששה ושלשים אמות, למען היות הבתים ראויים לדירה נאה והגונה, וכ"א מהבתים יעלה בכיס ער מלאת חמשים לירא והב סורקי, ובכל שנה ושנה נפיל גורל מי יזכה אשר על חלקו בשדה הנ"ל יעבד הבית הא', ומי יזכה בבית השני.

ג) הזוכים בגורל בעת להבנות שני הבתים הראשונים על חלקיהם, עליהם לשלם שכר דירה לשנה ארבעה לירא סורקי היינו בעד כל בית שני לירי"ט, והיו להחברה אחד ותשעים לירי"ט וחצי, והזוכים ישלימו עד מלאת מאה לירי"ט, ובהם יבנו שני הבתים, וכשהזוכים להדר בהם או להשכירם, והבתים עם קרקעיתם ע"ש החברה יהיו עד היות כל שבעת הבתים בנויים בעזה"י, וע"כ לא יזכלו הזוכים בראשונה ובשני להכנס לגור בבתים הנ"ל או להשכירם וכדומה עד אשר יתנו תעודות זה[illegible] ע"פ דית באוהיום ומחזק לפרד בתחדל ובקנין גויש אשר הבתים ההם הם של החברה עם קרקעיתם, ורק ביום שיעמידו החברה על הוצאות כולנו כל שבעה בתים עפ"י האופנים המבוארים בסעיפים האלה, וכל א' מאתנו כבר שולם כל אשר עליו לשלם שנה שנה, או יקומו הבתים וקרקעיתם יהיו לבעליהם לאחוזת עולם למקנה לצמיתות, ואיש בנחלתו ידבקו לארך ימים.

ד) הזוכים בגורל בשנה השנית להבנות שני הבתים בחלקם, ישלמו שכר דירתם לשנה ההיא חמשה לירי"ט כ"א שני לירי"ט וחצי, והיה זה לעזרת הוצאות בנין השני בתים ההם, והחכים בשנה הראשונה גם הם יתנו בשנה ההיא שכר דירתם חמשה לירי"ט יחד, והי' או להבונים שבעה ותשעים לירי"ט וחצי ועד מאה לירי"ט ישלימו מכיסם.

ה) וביום ב' לחדש איר שנת תרל"א, אשר או צריך כ"א לתת י"ב לירי"ט וחצי, לבנין שני בתים, והלא יחסר אז עוד בית אחד ולמען שלא להשאר בנין בית אחד לשנה מיוחדת, ע"כ נסרנו והסכמנו, אשר ביום ההוא נלוה בסף לבנין בית השביעי, וכל בני חברתינו או שלשה מהם באי כח כולנו יחתמו על השטר בשם כל החברה כל הבתים הבניים ששה וקרקעיתם יהיו משועבדים לאותו החוב למען לבנות הבית השביעי, רק אם פי ומי מאתנו אשר יצדה לתת ששה לירי"ט ורבע, ביום ההוא יצא מכלל החברה והחוב, ואז הלא כבר השלים חוק נתינתינו וקם הבית אשר לו לו לאחזה בתעודת כל החברה, ובהגיע יום ב' איר תרל"ב או מחייב כל א' לתת סך ששה לירי"ט ורבע, ואז השלים כל חוק נתינתינו אשר נטל עליו. ובשר שבת השלישית ישלמו הזכים בשנה הראשונה ובשניה דמי דירת חצי שנה, והיו לעזרת בנין בית השביעי. ואז כל א' על מקומו יבא בשלום, ויבאו איש איש על נחלתו, ואגודת החברה נפרדה באם לא יראו להמ החברה עוד ולבנות עוד, ומי שידמה ירצה.

ו) אם אחד מאתנו לא יוכל תת הכסף אשר עליו לתת שנה שנה, אין לו עוד חלק ונחלה בתוכנו וכספו אשר נתן בראשונה יהיו מוחזקים בקופת החברה בלי ריוח עד עמוד ששת הבתים של חבריו בבניהם, ואז יוחזר לו כספו אשר נתן בראשונה.

ז) אם מהזוכים בשנה הראשונה או השניה לא יוכלו תת הכסף המתוכן אשר עליהם לתת בשנה שני או השלישית או הרביעית והוא כבר ישב בדירתו, אז הוא מוכרח לצאת מהבית ההוא תיכף בלי שיהם, כי הבית עם קרקעיתה של החברה הם ואין לו חלק ונחלה שם עדי ישלים חוק נתינתינו כמבואר בסעיפים הקודמים, ואם יעבור איזה זמן על עיכוב נתינתינו עליו לשלם לקופת החברה בעד כל חדש שנים למאה, ואחרי שישלם הקצן שעליו לתת עם ריוח ב' למאה לחדש ישוב הבית וקם לו בתעודת כל החברה.

ח) ידע כי עד בלות בנין שבעת הבתים, כל הבתים הבניים על שם החברה הם, על כן כל א' ואי מאתנו מחוייב לעסוק בעזרת המלאכה איש כפי כחו וזכולתו הן בשכירות פועלים וגודרים ועושים במלאכה, והן בהשגחה וכדומה איש איש כאדם העושה בשלו בלי שום הפרש.

ט) כל ענייני החברה והבנינים, אם כי כולנו נעסוק בהם, בכל זאת, נבחרו שנים מאתנו אשר בידם יהיו ספרים החשבונות ועל פיהם יצאו כל ההוצאות מקצן ועד נחיל, והי' איש מיוחד להתקן הנאמן אשר לידו יכנסו כל הכנסות החברה ומידו יצאו עפ"י פתקת שני האנשים הנבחרים, ומבלעדיהם לא יוכל להוציא פרוטת ידו שום פרוטה השייכת להחברה. ובהסכם כולנו בחרנו את מיר הרב הגאון מיהיר שמואל סלאנט נ"י להיות נאמן חברתינו, וכל סיי הכנסות אשר יכנסו לחברתינו הן מיד באי מאתנו את כסף התשלומין שנה שנה, והן אם נשוב איזה הלואה הן מפה הן מחיל וכדומה, הכל יכנס ליד הנ"ל ולחיכוב הענין כי רב הוא קבל עליו העבודה הזאת, וכי יסי מפה או מחיל אשר יתן הלואה לחברתינו לבנות בתים, וירצה שתהי הקבלה מקויימת מיד הנ"ל הוא יקיימנה, וכל ענייי חברתינו הנעשים לדית ובאים בדרדה דמסמנא הכל יהי עפ"י הנ"ל נ"י.

י) בפירוש הותנה אשר כל נפילות חסר אשר ישי באי מאתנו לשם בנין הבתים ההם ע"י השתדלותי הן מה העירה, והן בחוץ, הן ע"י מבתיבים, הן בהתראת כי מאתנו עם א' מנדבי חיל אשר ידבנו לבו להלוות לחברתינו איזה סך למען לקרב נסר הבנינים ובדומה, הכל שייך לכל בני חברתינו יחד, ואין לאיש ההוא שום חלק ושכר וקדימה בזכות הכסף אשר ישי לתבלית הבנין הזה, גם אם הנותן יתן מפורש בעדו לתבלית הבנין, ושייך להשותפות לבנין בתים.

יא) אם מעתה יחפוץ איש אחד להתחבר לחברתינו לא יקובל מבלעדי רשות ההסכם נמור שלי כל בני חברתינו או רובם, היינו חמשה נגד שנים, והחבר החדש יקבל עליו כל התשלומין היינו לתת י"ב לירי"ט וחצי לשנה, ובעד ארבעה מפים י"ב לירי"ט וחצי נבנה לו בית, אחר בלות בנין שבעת הבתים ויהיו לו כל הזכויות של כ"א מבני חברתינו אשר כולנו מוכרחים לעזור בבנין ביתו, וכן בהלואות נפ"ח אם יהי', ובכן באותן השנים לא יצטרכו בני חברתינו לתת כל הסך י"ב לירי"ט וחצי כי יצטרף כספ האיש החדש ויטלאו זה בעת בנין הבית השמיני של החבר החדש, וכן תשועי וכו' וכו'.

יב) כל ענין וענין הנוגע לחברתינו יקום עפ"י רוב דעות, היינו חמשה—ולא פחות—נגד שנים ולד' עיניו שיחבנו וינמור בעדנו לשוב.

ובאנו עה"ח יום ד' נ' איר שנת תרכ"ט לפ"ק פעהיק ירושלם תי"ו.

נאם בנימין ביניש בהרש"ם נ"י — נאם יואל משה כהר"ם דל
נאם מיכל הכהן — נאם אהרי' ליב הורוויץ — נאם חיים הלוי
נאם יהושע יעלין — נאם יוסף ריבלין.

נחלת שבעה: התקנות, מתוך: יהושע ילין, זכרונות לבן ירושלים, תרע"ד, בהוספות.

מודעה רבה

ביום ש"ק שבת כלה ידרוש

הרה"ג המפורסם ראב"ד מקודש

כמוהר"ר דוד פאפו שליט"א

בבית הכנסת של הספרדים

בנחלת שבעה

ויטיף מילין דברי תורה ומוסר בשעה שמונה וחצי ערבית

(שעה שלש וחצי ארופית אחרי הצהרים).

הקהל מתבקש לבוא בשעה הקבועה

ונזכה לשנים רבות נעימות וטובות.

מאה שערים תרל"ד

בנסיון שרכש לו ר' יוסף ריבלין בבנין „נחלת שבעה", ניגש ביחד עם מספר מחבריו לדעה, ליסוד שכונה גדולה על יסודות הדדיים, הוקמה חברה בשם „בוני ירושלים", ששמה לה למטרה לבנות 100 בתים מחוץ לחומה. כל חבר מחוייב לשלם 2 לירות טורקיות (או 23 פראנק) לקנית הקרקע, ואחר כך „יוקח מכל בעלי החברה חמשה חמשה ליר"ט מכל א'. והיו חמש מאות ליר"ט, אשר שיערו היטב יודעי בנין, כי בכסף הזה יבנו עשרה בתים עם בית תבשיל לכ"א, ככה יתנו בני החברה עשר שנים עד היות כל הבתים בנויים" (מכתבו של יוסף ריבלין עצמו בהלבנון, י', תרל"ד, גל' 21, עמ' 165).

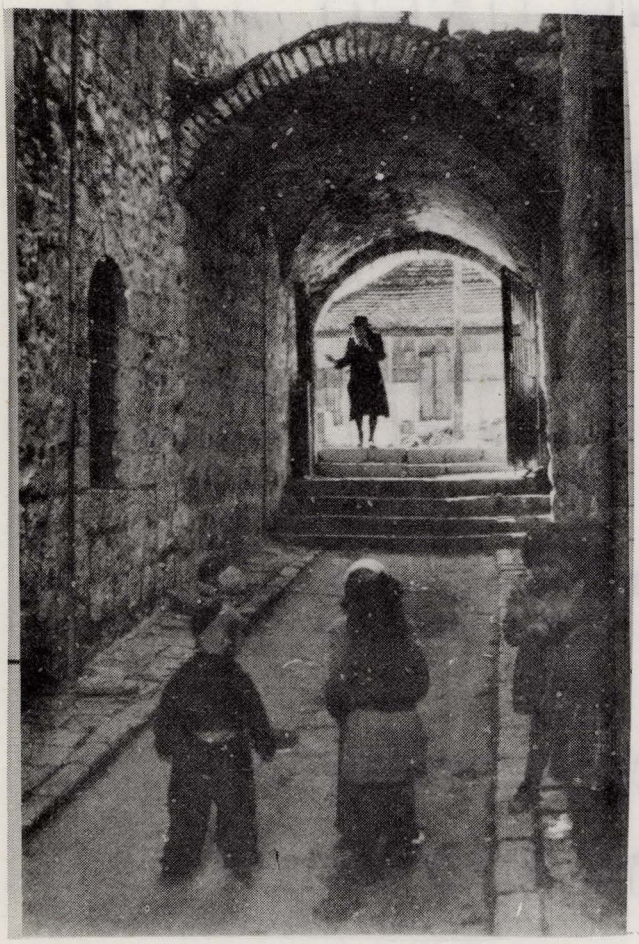
שם השכונה נקבעה „מאה שערים" משתי סיבות. ראשית, כדי לרמוז על מספר הבתים שעלה על דעת המיסדים לבנות (אמנם אח"כ גדל המספר עד ל־140 בית) ושנית „החברה נתייסדה ביום ה' כסליו הלזה [תרל"ד], לסדר ברכת ה' את יצחק וימצא בשנה ההיא מאה שערים [פרשת „תולדות"], כי על כן שם חברתינו, „מאה שערים" ושם המקום „רחובות" כי עתה ירחיב ה' לנו" (שם, שם).

אם כי בביצוע המפעל טיפלו אחרים, אף על פי כן זכרו בני מאה שערים את חסד יזמתו של ר' יוסף ריבלין, ובפנקס הגדול של הועד נרשם לזכרון: „נזכיר לטוב את הר' יוסף בהר"ר בנימין ז"ל, כי זכה בזה מאת השוכן בציון, ולו בא הדבר הגדול הזה ברעיון וקיבוץ חברים" (גרייבסקי, ספר הישוב, עמ' 11).

בין הפעילם בבנין השכונה ר' אליהו גודאל, וה"ה שמואל ברוך ובן ציון ליאון (גרייבסקי, זל"ר, חוב' 3, עמ' 26).

דבר יסוד השכונה נתקבל בהתלהבות ועד מהרה נמצא מספר החברים הדרוש להתחלת הפעולה, ואף על המקווה. (לוח א"י, י"ז, עמ' 25).

המגרש הראשון משכונת „מאה שערים" במערבה צפונה הנקרא „כרם כדכוד", נקנה ונבנה בשנת תרל"ד ע"י הר"ר שלמה זלמן לעווי ומר בן ציון ליאון וחבריהם.

הכיל 25.000 אמות מרובעות במחיר 29.608 גרוש. מחמת קשיי העברה של הקרקעות, שהזכרנו למעלה, נקבע, שה„חיג'ה" (חוזה מכירה) תכתב על שם חמישה אנשים: אחד יליד (נתין) טורקי, אחד יליד אסטרייך, אחד יליד אשכנזי, אחד יליד רוסיה, ואחד יליד אנגליה. והם יתנו כתב מקויים כל אחד בהקונסוליה שלו, כי זהו בעד מאה וארבעים אנשים והכתב יה'ה בעד הועד (גרייבסקי, ספר הישוב, עמ' 13). אולם תנאי זה קשה היה לקיים ו„החיג'ה"

נכתבה ע"ש ר' בן ציון ליאון, נתין אנגליה.
(גרייבסקי, זל"ר, חוב' ז', כותב שהשכונה עמדה תחת חסות בריטית בזכותו של גודאל).
בהתאם לתכנית נבנו בראשונה עשרה בתים, שבנינם נגמר עוד בראשית שנת תרל"ה—1875, ובן ציון ליאון ניגש מיד לבנין עשרה בתים נוספים, שיגמרו עד חודש אדר, כדי שהמתישבים הראשונים לא יהיו שרויים מחמת מספרם הקטן בפחד ובסכנה (האריאל, ה' [תרל"ה], גל' 1).
את עשרת הבתים שנגמרו לראשונה, קנה הגביר ר' דוד ריין והגרילו אותם בין עשרה תלמידי חכמים עניים, שיבואו לדור בהם (שם, שם, גל' 3).
מצבם של עשרת המתיישבים הראשונים היה קשה מפני פחד השודדים וגם מפני ריחוק השוק, שהרי את צרכיהם היו מוכרחים להביא מן העיר העתיקה, ודרכים לא היו. בר"ח ניסן, כלומר כמה חדשים לאחר שהתיישבו בבתים הללו, היתה התנפלות מאורגנת על השכונה. התושבים עמדו בגבורה והדפו את הערביים, אך אחד המגינים, ר' גדליהו שיינבוים, בן 38, נהרג בתגרה.

בינתים נקנו עוד שתי חלקות אדמה סמוכות לראשונות, האחת ב־12261 גרוש טורקי והשניה ב־12040 גרוש טורקי, על ידי קניות אלו הגיעה השכונה להקפה הסופי.
את אבן הפינה לעשרת השלישית של הבתים הניח השר משה מונטיפיורי בביקורו האחרון (תרל"ה) בירושלים. הוא מדבר מתוך הערכה מרובה על פעולות הועד, שבראשו עומדים ר' זלמן בהר"ן, מר בן ציון ליאון ור' ישעיהו אורנשטיין (מכתב גלוי, עמ' 106).
בשנת תרל"ו כבר זכתה השכונה בבית הכנסת, נדבת ר' יהושע גולדזאנד מטארנוב. וחנוכת הבית נערכה ברוב פאר. „ורבים מעדת ישראל תושבי עירנו, גדוליה ונכבדיה, לקחו חלק בשמחתם, והמון רב למאוד מאחינו בני ישראל נאסף ביום הזה על המקום ההוא, אשר לפני שנתיים ימים שממת עולם כסתהו ומפחד שודדים לא נסה איש יחידי הצג כף רגליו עליו" (חבצלת, ו', (תרל"ו), גל' 2, עמ' 62).
בשנת תרל"ט גמרה החברה לבנות את כל בתי השכונה, הדירות חולקו על פי הגורל ובעליהן קבלו קושאנים כדת וכדין. (לונץ, ירושלים, א', חלק גרמני, עמ' 192).
מאה שערים על מאה וארבעים בתיה הפכה מעין מרכז ליהודים שמחוץ לעיר העתיקה, לא עוד היו צריכים בני השכונה לכתת רגליהם לעיר העתיקה כדי לקנות מצרכיהם. רוכלים ערביים באו אל תוך השכונה והביאו את התוצרת החקלאית.
ר' אליהו גודאל, מראשוני בוניה של השכונה, הכניס בה סדרים טובים, הוא קבע מקום לשוק ודאג לנקיונו, שמר על המידות והמשקלות וחינך את הערבים, שהיו רגילים לזלזל בקוניהם היהודים, להתייחס אליהם בכבוד, וכל המחרף יהודי היה לוקה על עמוד מיוחד. ואם חזר המגדף לסורו גורש מן השכונה. המשטרה לא יכלה להתערב ב„משפטים" אלה. כי בזכותו של ר' אליהו עמדה כל השכונה תחת חסות הקונסול הבריטי.

תקונים בשכונת מאה שערים. — ועד השכונה מאה שערים מוציא בזה את הפועל תקון עיקרי וחשוב מאד בשכונה זו, והוא, רצוף כל הרחובות של השכונה באבנים, דבר זה חשוב מאד לבריאות כי בקור כל החדרים הוא רק בחצר, וביחוד ע"י הבצות הנעשות בחצר על ידי בני הנשמים והשופכין. הועד פרסם בזה גם בידיעות להני השכונה שיתנו בנקיון הרחובות.

גודאל קבע פנסים להאיר את רחובות השכונה בלילות, וממנו ראה וכן עשה פחת ירושלים, שקבע אח"כ פנסים בעיר העתיקה (גרייבסקי, זל"ר, חוב' ז', עמ' 36).
כך גדלה והתרחבה השכונה, שנעשתה אם לשכונות הרבה, שנוסדו בסביבה.

חותם של הדואר התורכי במאה־שערים.
בחותם כתוב 'מאה־שערים' בתורכית ולמטה בלועזית: Méo-Charem

פלא: לחדרים רבי אנשים על ספר שתי שנים

בית תבשיל כללי

במחיר קרן

מוסד שכזה ברכה רבה כרוכה בו לתושבים, לעוברים ושבים

וביחוד למהגרים

החסרון הזה ימולא עתה. נפתח כעת בית תבשיל שכזה שכל אחד יוכל להשיג בו יום יום מאכל מבריא וטוב במחיר קרן בלי שום רוח [1].

הקונים יוכלו לאכול את ארוחתם בבית התבשיל עצמו וגם לקחת הביתה כרצונם [2].

האוכל והשרות יהיו בתכלית ההצטינות והנקיון. הקונטרולה וההשגחה על כל דבר תהי' ג"כ מסורה בידי ועד [3]. מלבד זמן האוכל שימשך ארבע שעות ביום יוכלו להשיג בבית התבשיל גם טה ארבע שעות ביום [4].

מי שרוצה להזמין לו ארוחה לשבת צריך הוא להודיע מיום החמישי.

בית התבשיל נפתח **במאה שערים**

נבקש בזה גם מאת התושבים בעלי היכולת שאינם זקוקים בעצמם לבית תבשיל זה לבקר גם הם לפעמים בית תבשיל זה בבדי שלא לבייש את מי שאין לו, כמו שנהוג בארצות הנאורות בחו"ל.

שלמה עליאך

---

1) בעד 6 מילים יובל כ"א לקבל ארוחה הנונה אחת של תבשיל מהמינים השונים שיהיו.

2) זמן הארוחות: משעה 10 לפני הצהרים עד שעה 2 אחה"צ.

3) המוסד לא יבקל שום עזר מחוץ כי נתמך הוא ע"י רב נכבד החפץ בעלום שמו.

4) בעד 2 מילים כוס טה עם סוכריות ובעד 4 מילים כוס טה מתוק.

לא תעמוד על דם רעך

אזהרה חמורה נגד הסכנה הנשקפת לנו מן הקומוניזם

בימים אלה, שהיהודים עומדים בפני סכנה נוראה, שכמותה לא היתה מעולם, מן הראוי שנזכיר לעצמנו את הפסוק: לא תעמוד על דם רעך.

פירושו של פסוק זה הוא, שאסור לנו לעמוד מן הצד ולראות בשוויון נפש את הסכנה הנשקפת לחיי אחינו היהודים, אלא עלינו לעשות כל מה שביכולתנו כדי להצילם.

ואין ספק, שהסכנה הנשקפת לנו מן הקומוניזם היא סכנה נוראה ביותר.

בה

הדחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך ישו אל תחשכי האריכי מיתריך ויתדתיך חזקי : (ישעי' נ"ד ב) ושמתי כ'דכו'ד שמשותיך ששעריך לאבני אקדח וכל גבולך לאבי תפץ : (שם י"ג)

תקנות

חברת מאה שערים

קחברה מאה שערים נתיסדה בר"ח כסליו תרל"ד — לסדר וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה', — להיות בה לא פחות ממאה אנשים אשר בתחלה יתנו כסף די מקנח שדה לבנין מאה בתים בריוח, ואח"כ יתנו כ"א לא פחות מחמשה לירט לשנה עשר שנים רצופות, למען אשר בכל שנה בחמש מאות לירט יבנו עשרה בתים בשדה החברה לדור בם עשרה מבני החברה ע"פ גורל, וע"פ התקנות עשויות באמת וישר, — והחברה תתנהג ע"פ ועד נבחר בדעות נעלמות מרוב מבני החברה, ועד של שבעה אנשים וחמש־ כמלאי מקומות אשר לכל דבר נכבד ישבו כולם יחד, ובשנים ליסד התקנות, ואנחנו הח"מ אשר נבחרנו ברוב בני החברה בדעות נעלמות : בהתאספנו יחד כמה פעמים ונשאנו ונתננו בתקנות החברה הנחוצות לה לקיומה ולתועלתה, וקראנו עוד רבים מנכבדי החברה עמנו, מצאנו את התקנות האלה נחוצות ומועילות בעזה"י, ויהיו ביד כל אחד מבני החברה, לכען ידע מה חובתו ומה טובתו, ממה להזהר ומה לשמור ולקיים, כי ע"פ התקנות האלה כרתה החברה את בריתה אתו, ועל פיהם נכנם כל אחד אל שעריה, כי מהתקנות האלה תוצאת כבוד־החברה ואחרותה למשמרת שלום.

א השדה אשר קנתה החברה ממוך לירושלם במערבה צפונה, נקרא "כרם כרכור", החינ"ע תכתב ע"ש חמשה אנשים, א' יליד טורקיי, א' יליד עסטרייך, א' יליד אשכנז, א' יליד רוסיא. א' יליד ענגלאנד, והם יתנו כתב ערות מקויים כ"א בקונסילאריע שלו, כי זהו בעד מאה אנשים, והכתב יהי' ביד הועד או ביד אחד מהגרולים אשר יבחר הועד.

ב בכל שתי שנים בר"ח כסליו יבחרו בני החברה ועד חדש ברוב דעות נעלמות, רק יבחרו מהועד הראשון ארבעה או חמשה שיהיו בועד החדש, ויוסכר להועד החדש כל החשבונות והפנקסאות כל השייך להחברה, מיד הועד הקודם, וגם אחר כלות כל בניני החברה יהי ועד כזה, למען ישמור את המקום והבנינים בנקיות וסדרים וישמרוהו מכל ריב ומדון בין השכנים, ובפרט בעניני הנוגעים אל הנחלה המשותפת לכל החברה, ואשר בין איש לרעהו ולשכנו.

ג סדר הבתים ובנינם יבואר באר היטב בפנקס החברה, ופה יבאר בקצרה, כי יהיו הבתים סביב השדה כמו תיבה מארבע רוחותי, ויהי' לכל בית חצר ותשמישיו כאשר ישית הועד, ובתוך ישאר מקום פנוי כר נרחב, בשותפות לכל בני החברה, — אך לא ינתן ע"ז שטר מכר לעולם —, שמה יהיו בורות מים, שמה יהי' מקום לבהכנ"ס כאשר"י יחליט ה' נבונינו, שמה יטעו אילנות להביא רוח צח וריח טוב ויך ליושבי הבתים.

ד כל אחד מבני החברה חובתו לשמוע אל הועד הנבחר בזמנו לכל דבר הנוגע אל הנחלה והבנינים ותשלומי הכסף ופושב הבתים ומכירה וקנין וכדומה, ואין רשות לשום איש מהחברה לבנות או להרוס למכור למשכן להשכיר למחליף אחר בסקומו, רק ביריעת ורשות הועד, והועד ישתדל להסיק רצון בני החברה בדבר שזה נהנה ואחר לא חסר

ה בהשלומי כסף השנתי הנז"ל, ישתדל הועד להקל בכל מה שאפשר פעל בני החברה, להרחיק הנתינות. ולהודיע תודש ימים מקודם, למען יוכל כל אחד למצוא לו מוצא לכספו, אבל לא יעבור שום איש את הזמן המוגבל גם יום אחד, ומי שיעבור ולא יביא, וישלח לו הועד שלש התראות ויניחו לו איזה ריוח בין התראה להתראה, ולא יביא, תרשות בידם להוציאו מן החברה וגם אין הבית שישוב בו יום כבר זכה בו בגורל הראשון, והכסף שכבר נתן בקנית החברה עד כלות בעזה"י כל בניני החברה, ואז ישוב לו, ויהי' לו ע"ז פתקא מהועד, וכה יהי' משפט האיש אשר יפרד מהחברה בהברת או ברצון.

ו למען הרחק מבני החברה ומבתי מושבם כל דבר הגורם ריב ח"ו, נוסיף תקנה אשר אם אחד וחמשים איש מבני החברה — היינו רוב החברה — יעידו על אחד כי הוא איש מדנים ותככים, יודיעהו הועד כי חובתו לצאת מהחברה ונחלה לא יהי' לו בחברתנו ובהר נחלתה, ונם אם כבר שילם כל כסף הבנין, ישוב לו כל כספו וחלק לא יהי' לו בקרב החברה, ויצא גם בעל כרחו, ואם שכניו הקרובים אל ביתו לא יסבלוהו ולא יכצאו נ"א איש להעיד, זה מסור ביד הועד, וישכילו ויתבוננו היטב, ואם אמת דברו השכנים, מוברח לצאת מביתו ומהחברה.

ז מי שלוקח שני בתים, או קרובים או אוהבים הרוצים להיות בתיהם סמוכים זה לזה, ולהגביל חצרם בגדר להם לבדם, ישתדל הועד להסיק רצונם בכל האפשרי גם אחר הגורל הראשון, ואחר הגורל השני יותן החפץ הזה בלי כל סטרייה.

ח משפטי הגורלות כך יהיו, בכל שנה בהגמר בניני אותה השנה, יעשה הועד גורל בסעמר כל החברה, ומי שלא בא בטלה דעתו, ומי שלא ירצה להטיל א"ע בגורל הרשות בידו, ומ' אשר יצא לו בית בגורל יכנס לדור בו או ישכירהו לאיש הרצוי להועד, וידור בבית בתורת שכירות עד כלות כל בניני החברה, ובכל שנות הבנין, כח היושב בבית אינו יפה בבית הזה מכח יתר בני החברה, לכל פרטי החברה, ואם ירצה לבנות לו סמוך לביתו גם בחצר השיותר לו, ישאל רשות מהועד, והם יסדרו לו סדר הבנין, וידעו היושב כמה שהוציא, למען בצאת הגורל השני יושב לו כסף הוצאותיו מהבא אל הבית, אם לא נתקלקל ואם עודנו שוה הכסף שהוציא, כפי ראות עיני הועד.

ט בכלות כל בניני החברה, יהי' גורל שני כללי לכל הבתים, בסעמר כל בני החברה ורבים אנשים מצויינים להסיר כל לעז מהגורל, ובתחלה ישומו הבתים, והבית המעולה מצד בנינו או מקומו, יעלה בדמים, ומי שיוכה בו יתן העילוי, ומי שלא ירצה בו ובעילויו לא יבא שמו בגורל הבית הזוא, והזוכה בבית בגורל השני הזה, אחר שכבר שילם כל הוצאות בנין ביתו, יתן לו שטר מכר בר"ת מהועד, ובחתימות האנשים אשר החינ"ע היא על שכם, ואם ירצה חינ"ע בסחבטע מחוייבים האנשים ההם ללכת חנם להדות ולהצדיק לו המכירה על הבית והסיותר לו אצל ביתו, אבל על חלקו הנגלל בשדה השותפות והבור ובדומה לא יותן חינ"ע לעולם ולא ימכר ולא ינאל.

י ישתדל הועד לבנות בור, וכל בני החברה יתנו לצורך בנינו חלק כחלק, ומשפטי המים להשכנים ולהבונים וכדומה יבואר בספר התקנות בפנקס החברה.

יא בכל זכות החברה ומשפטיה ותקנותיה משפט אחד לכולם, לא יבוכר איש על רעהו, ולא יהדר פני דל או עשיר קמן או נדול, ויתר כל התקנות וההשלומין של החברה הן הישובים בבתים והן שאינם ישובים ערנה יבואר הכל בספר התקנות בפנקס החברה. ורשות לועד חדש להוסיף איזה תקנה לפי העת והזמן,

התקנות האלו, על פיהן תתנהג החברה, ועל פיהן נכנם להחברה, ה"ה
לשמור לעשות ולקיים ככל הכתוב, ונתן למקנת השדה ולהבנינים כפי המבואר מן הצד, הבונה ירושלם יהי בעזרינו, ויושעו בגבולנו, ויראו בבנין שלם בב"א. וח"ש ועד החברה, ט"ו שבט תרל"ד פעה"ק ירושלם ת"ו

שלמה זלמן כהן	מאיר לייזר דן כהרלינג	מאיר זלמן נעווין
אברהם רחמן מכריסק	כן ליון ליתון	מאיר גרלף מכריסק
יעקי' לוריכסטיין	יעקב יוסף גולדשמיט	יעקב לייזר רייפמן
חרי ליב סוכווין	יואל מאיר כהן"מ	יוסף ריכלין

תקנות

חברת מאה שערים ת"ו, הנוסדה שנת תרל"ד.

ועתה נתקנו תקנות נחוצות ומועילות עפ"י אסיפה כללית מכל חברי החברה, בחדש תמוז שנת תרפ"ה.

— ירושלם תרפ"ה —

דפוס „חדשי"—בתי ורשה ירושלים.

א) בכל שתי שנים ועד הפועל שבעת החיא, מחוייב לקרוא אסיפה כללית מכל החברים, שלשים יום לפני זמן הבחירה. אופן הזמנה אל האסיפה יהי' עפ"י טודעות וע"י הזמנות מיוחדות הנחתמות ע"י המוזמנים.

ב) האסיפה הכללית שבפי' הקודם בוחרת ע"י דעות נעלמות, ועד מסדר מבני החברה, את עניני הבחירה בהתאם לתקנות החברה. מספר חברי ועידה זו הוא שבעה חברים. ועד המועצה, או הפועל הישן אינו יכול להבחר בתוך חברי העידה הזו.

ג) ועד המסדר הבחירות ממציא לכל בני החברה רשימת מפורטת מכל בני החברה, ומרשימה זו בוחרים כל בני החברה מתוכם ע"י קלפי עשרים ושלשה אנשים, ונקראים ועד המועצה.

ד) ועד המועצה הנז' בוחר מתוכם (או שלא מתוכם כפי אשר יסכימו בעת האספה הכללית) שבעה אנשים בעלי שכל ות"ח, והמה נקראים ועד הפועל. ונזבר אחד (סוכן) ושני רואי חשבונות ופקידים בנון מזכיר ושמש. כו'.

ה) מינוי הפקידים הוא דוקא ע"י דעות נעלמות.

ו) אין לשום פקיד בהחברה שום טענת חזקה. וביד המועצה למנות פקידים ולפטרם, וכטוב בעיניהם יעשו וכן כל פקיד שיהין א"ע לשנות משום תקנה בלי הועד, מפוטר הוא ממשמרתו תיכף מבלי שום התראה מוקדמת בלי שום טו"מ ופ"פ ודי"ד כלל.

ז) ועד המועצה בוחר מתוכם יושב ראש מיוחד, וכן ועד הפועל בוחר מתוכם יו"ר מיוחד ונקראים תובעים, ושני ראשי אלה אחראים בעד מעשי ועד המועצה והפועל.

אל כל חברי „חברת מאה שערים" הי"ו

הננו מתכבדים לתת בזה לפניכם את הצעות התקנות של חברתנו, ואנו מבקשים מכל אחד מכם, שימו לב, והבינו בראוי אל התקנות הללו המוצעות בזה לפניכם. ואי"ה באספה הכללית של כל החברים, ידע כל חבר את אשר לפניו, להציע על איזה שינויים, תקונים כו' בתקנות אלו, אחרי נמר האסיפה הכללית ננש לסדור ואישור התקנות האלו כחק א"יה.

את זמן האספה הכללית והמקום, נודיע אי"ה אח"כ לחברינו

בכל הכבוד וברכת ציון

ועד הזמני לסידור הבחירות וחקים לחברת מאה שערים בעה"ק ירושלים ת"ו.

מטרות האגודה

1) החברה „מאה שערים" היא קנין פרטי, בנוי כתיבה מרובעת ובה 140 נומרין כל או"א יש לו קושנים מאת הממשלה ואין להם שום מניות ולא שום שותפות בנחלתם. כי אם יש להם רכוש ציבורי בפני עצמן, כנון הרבה חנויות תנורים, בתי טבילה. הכנסת אורחים. שוק. בתי מדרשים נדולים וקטנים כו' הכל הוא שלהם קניין ציבורי לעולם, והמה אחראים תמיד בעד החובות הציבוריים.

2) החברה מתנהנת תמיד ע"י ועד מועצה, ועד פועל. ולהם מזכיר ושמש וסוכן רואי חשבונות משניחים וכדומה. הכל ע"י קלפי בבחירות נעלמות וזמן הקלפי והבחירות הוא בכל שתי שנים בחודש תמוז עפ"י תקנות קבועות המבוארים הלאה.

ח) חברי ועד המועצה והפועל אסורים לקבל שום משכורת, כסף פצויים, סרסרות, טרחה וכו'.

ט) הפקידים מקבלים ע"י הועד משכורת חדשית, ולא יותר.

י) רשות ביד ועד המועצה להחליף שלשה חברים בכל שנה, כשימצאו צורך בכך, ולבחור בשלשה חברים חדשים במקומם.

יא) ועד המועצה בוחר בשלשה חברים מבני החברה לנבאים בהכנסת אורחים „אשל אברהם" שלא על מנת לקבל פרס, ולהם הכח בטנוי ודחית פקידים של טוסד זה, ואין לשום פקיד טענת חזקה.

יב) ועד המועצה ממנה (בדסכמת הרב דמתא) חמשה אנשים מבני השכונה להשניח על עניני דת, כנון: שמירת שבת, תרומות ומעשרות, מאכלות אסורות וכדומה, ועידה מפקחת זו עובדת שלא ע"מ לק"פ, רק הדרושות לעבודתה נתנת להם מקופת החברה.

יג) ועד הפועל מתאסף פעם בשבוע ע"י היו"ר, ובכל שני חדשים עליו להזמין, בכתב ובחתימת המוזמן, את ועד המועצה, ולכסור לפניו דו"ח מפעולותיו ולהחליט על העתיד.

יד) חבר הועד אם נהיה לפקיד בהחברה, אזי יוצא מן הועד, ועל מקומו בוחר הועד חבר אחר.

טו) רואי החשבונות מוזמנים לבקור החשבונות לפני האסף ועד המועצה, ותוצאות הבקורת נמסרות להמועצה.

טז) החלטות האספות נרשמות בפנקס פרטי־כל ונחתמות ע"י המועצה.

יז) הכנסות החברה נכנסות רק לידי הסוכן. כספים

שנכנסים בלי קבלה מהסוכן אין הועד אחראי להכנסם בחשבון;

יד) כל ההוצאות הדרושות לחברה יוצאות ע"י הסוכן, ואין רשות להסוכן להוציא שום הוצאה רק עפ"י הסכמה חתומה משלשה חברי הועד לפחות, וכל ההוצאות נרשמות בפנקס הפרטי-כל בהועד לפני הוצאתן.

יט) חנויות השכונה, בית המרחץ והטבילה, תנורים וכל דבר מרכוש החברה, עומדים תחת רשות הועד, (לבד מבתי־כנסיות הצבוריים והישיבה והת"ת).

כ) בהכנסת החברה ורכושה משתמש הועד רק לשם תיקונים ושיפורים כלליים של החברה, שהם עפ"י התורד הכתובה והמסורה דוקא. אפילו כל חברי החברה יסכימו בניגוד לזה, והמעיף הזה לא יבטל לעולם.

כא) הכנסות החברה הן מנין צבורי ולא קנין פרטי, ואפילו אם כל חברי החברה יסכימו בניגוד לזה, אין לו שום ערך כלל.

כב) אין שום כח ורשות ביד הועד הפועל להוציא הוצאות בלתי רגילות, אלא דוקא עפ"י החלטת אסיפת ועד המועצה.

כג) במקרה תכוף רשות ביד הועד הפועל להוציא עד עשרים ל"ט אף לפני אסיפת המועצה.

כד) הרשות ביד הועד הפועל לחוציא הוצאות לא רבות לצדכי צדקה לפי ראות עיניהם.

כה) אין רשות ביד ועד הפועל וועד המועצה להוסיף בחובות חדשים על החובות הישנים שנשארו לפי דין וחשבון הועד של שנת תרפ"ה אלא אחרי אסיפה כללית של כל החברים.

ולא מוחזרת מהקום למקום, והבוחרים באים למקום הקלפי ומוסרים קולם אל הקלפי במעמד ועד הסדר, או חלק ממנו. ועד אחר הבחירה ועד הסדר הוא אחראי על מהלך הבחירה שתהי' כחק.

ב) בבחירות נחשב כל בעל נחלה במאה שערים לדעה אחת. בין אם יש לו נומר אחד או יותר, בין אם הוא יחידי או מוסדי.

ג) שני שותפים בנומר נחלה אחת, מקבל שותף אחד כח הרשאה מחברו לבחירה.

ד) מי שבא בתור בא כח של איזה בעל נחלה אל הבחירה צריכה הרשאתו להיות מאושרה ומקוימה בעדים כחוק וכד"ת, ואין זה שולל את חזקת מועד תמסרר לא להתחשב עם הרשאתו גם אם עשוי בנ"ל, כי הועד הסדר צריך לאשר כל כח הרשאה.

ה) אשה שיש לה נחלה בהחברה צריכה לשלוח ע"י שליח כח הרשאה כד"ת.

ו) החבר שבא למקום הקלפי זנותן את רשימתו, צריך לרשום את הרשימה במקום הקלפי, ולא להביא אתו רשומה מביתו.

ז) כל מי שיש לו נחלה במאה שערים, יש לו זכות לבחור ולהבחר, אפנם מי שיש לו רק כח הרשאה ובא כח, ואין לו חלק ונחלה יש לו זכות לבחור אבל לא להבחר.

כל התקנות הנז' מתחלתן ועד סופן נעשו בהסכם

כו) אין שום כח ביד ועד המועצה, ועד הפועל להטיל מסים על החברה, באיזה דרך שהיא, ואם השעה צריכה לכך, על הועד לקרוא אסיפה כללית מכל בני החברה, בצירוף ב"ד קבוע שנבחר ע"י המועצה ולדון בזה, ואם יהיו מעכבים אפילו המיעוט יקוב הדין את ההר.

כז) הוצאות תיקון הנדרשות עפ"י פקודת המשלה מתכסות רק מרכוש הצבורי.

כח) הועד הפועל מחוייב להשניח על נקיון ובריאות של השכונה ולהוציא כסף על זה.

כט) בתי הכנסיות חצבוריים של החברה, בוחרים בכל שנה ושנה נבאים ע"י בחירות ממתפללי בתי הכנסיות הנ"ל, וועד הפועל של החברה מפקח על הוצאות דב־ זה לפועל ועל חוקיות בחירותיהם.

ל) הועד הפועל או משניחי הכשרות יש להם כח וזכות, שאם ישכור מי שהוא, או שימצא בעצמו שיש לו חלק ונחלה בהשכונה, והם מחללי דת ח"ו כנון שמירת שבת כו', יש להועדים הנז' כח עפ"י החק להעניש בכל האמצעים, כנון למנוע מהם זכות המים, וגם הם מאבדים כל זכותם מהחברה של מאה שערים.

לא) כל מי שמשכיר את דירתו לשכן צריך לרשום בהחוזה, שאם השוכר יחלל שבת ח"ו מוכרח הוא לעזוב את דירתו מהשכונה הנז', אפילו בתוך חזמן של החוזה.

חוקי חבחירות

א) הקלפי של החברה צריך להיות קבוע במקום אחד.

האסיפה הכללית בחדש תמוז תרפ"ה, ובכל זמן יבולים ועד המועצה בהסכם אסיפה כללית להוסיף או לגרוע או לשנות איזו תקנה, לפי הזמן, ויהיה תוקף חוקי להם, כ"ז שלא יבוטל מתוך הסכם אסיפה כללית אחרת בצירוף ועד המועצה הזמנית שבעת ההיא, חוץ מסעיף כ' כ"א ששני התקנות הללו לא יבוטלו לעולם. ויתר התקנות המבוארות בספר התקנות של מאה שערים שנדפסו בשנת תרמ"ט, שאינן מתנגדות לתקנות הללו המבוארות פה, נשארו קיימין גם להבא, ותוקף אחד להם כמו לתקנות הללו, ומוסכמים המה נ"כ מתוך האסיפה הכללית הנז', כ"ז שלא יבוטלו מתוך אסיפה כללית אחרת בהסכם ועד מועצה הזמנית כנז'.

אבן ישראל תרל"ה

השכונות החדשות, שנבנו למערבה של העיר העתיקה, שינו את פני הסביבה בעיני המבקר והתייר הבאים מיפו. במקום מדבר־שממה, שהיה מוקף שנים מועטות קודם לכן את העיר, צצו עכשיו שכונות חדשות ופורחות והחיו את הסביבה.

מראה זה עודד מאד את מונטיפיורי. הוא שראה שש פעמים את ירושלים בשממתה, כשעלה לארץ בפעם השביעית, האחרונה, זכה לראותה כשהיא מורחבת בבנותיה הצעירות (מכתב גלוי, עמ' 82). הוא נכח לדעת, שעמלו לא היה לשווא והזרע שזרע נתן פירות נאים.

בדרכו מיפו נתגלו לעיני הישיש „אבן ישראל" בראשית בנינה ו„נחלת שבעה" הבנויה. בירושלים סופר לו על השכונה החמישית החדשה „אבן ישראל", אב"ן, כמספר חבריה = 53, שבראשה עומדים ר' מאיר מייזל וחבריו ה"ה ר' משה גראף ר' ביניש סלאנט ר' יהודה ברגמן ר' אברהם זאקש יהושע ילין והמזכיר ר' יוסף ריבלין. הוגד לו, שהחברה בונה בכל שנה לפחות שישה בתים. החברה נוסדה בחודש אייר תרל"ה על אותם היסודות שעליהם נבנתה „מאה שערים" (מכתב גלוי, עמ' 106).

ואמנם בין יוזמי השכונה אנו מוצאים שוב את ר' יוסף ריבלין ואת ר' יהושע ילין, שזו השכונה השלישית, שהם בין מניחי יסודותיה ובוודאי בין יוזמיה.

המגרש נקנה בשנת תרל"ה והואיל והוא סמוך לדרך יפו עלתה כל אמה מרובעת במחיר 3 גרוש (גרייבסקי, בשעריך ירושלים, א', עמ' ג').

הבתים נבנו במשך שנים אחדות לספרדים ואשכנזים גם יחד. על סגנון, צורה, בעיות ומראה הבניה, ראה: י. ילין, אבותינו, עמ' שמ"ב—שמ"ד.

מתוך תקנות „אבן ישראל" למדים אנו על החוש הציבורי ועל הכשרון הארגוני, שמפעמים את המפעל של בניה, שהיה מושתת על יסודות ההדדיות באופן רחב ביותר.

ב„יהודה וירושלים" הקרוב אל חוגי הבונים, שהם מעדת הפרושים דוקה, מוצאים אנו ידיעה על בחירת ועד חדש ל„אבן ישראל" בהתאם לתקנות, ז"א כעבור שנתיים מאז נבחר הועד הראשון. הועד, שנבחר בבחירות נעלמות, מורכב, כמעט כקודמיו, מהחברים: מאיר מייזל מחאסלא־וויץ, ביניש סלאנט, יוסף ריבלין, יהושע ילין ורק הגביר דוד גוטמן חדש בו (יהודה וירושלים, ע' (תרל"ז), גל' 5).

אולם דעתו של עתון אחר, „החבצלת", שעורכו מתח ביקורת רבה על בנין השכונות המסכנות את מצבה הכלכלי של האוכלוסיה היהודית, כי המלווים נותנים את כספם בהלוואות לבנינים, והעני הזקוק להלוואה אינו יכול להשיגה מידם, ועל ידי כך ירד המסחר עד שפל המדרגה (החבצלת, ו' (תרל"ו), גל' 34, עמ' 325).

בפנקס שכונת „אבן ישראל" רואים אנו כי בשנת תרל"ח כבר נבנו ונגמרו 25 בתים. והגורל הגדול שהתקיימה במעמד רוב אנשי החברה ובנוכחות רבנים וראשי הישוב, הי' ביום א' כ"ח סיון, כל אחד מהזוכים קבל „שטר החלטה", כתוב וחתום מאת ועד השכונה, ה"ה מאיר מייזל הסוכן, אברהם אלקנה זכס, ור' משה גראף מבריינסק (מי שהיה אח"כ בין מייסדי שכונת „בית יעקב") באישור הבידי"צ: יעקב יהודה לעווי, יעקב במוה"ר משה, מרדכי במוהר"ר ארי' לייב זצ"ל.

אחד מכ"ה הזוכים הראשונים בגורל, היה הגאון רבי שמואל סלאנט, אך הוא נשאר לשבת בעיר העתיקה בחורבת ר' יהודה החסיד עד יום פטירתו כ"ט אב תרס"ט.

ע"י השכונה הזאת: בנין בית חנוך יתומים לעדת הספרדים בירושלים.

המגרש נקנה בתרס"ג ע"י הגאון רבי יעקב מאיר בסך 1500 נאפוליון זהב מנדבת האחים אברהם, יצחק, יעקב ומשיח בורוכוף.

בעזה"י

ת ע ו ד ה !

על חלק אחד מארבעים בשלשת חבורות ובשדה האמצעית של החברה אבן ישראל ובהדרכים הפנימיים והשערים ובכותלים שבצדיהם .

אנחנו הח"מ הננו נותנים העודה כזו לכל אחד מבני החברה אבן ישראל , להיות בידו וביד באי כחו ויו"א לראי' נו"ש , כי כל חלקת השדה שנשארה באמצע השבונה , שלא ניתן עליה שטרי קושאנעם מיוחדות לבאו"א . וכן שלשת החבורות , והדרכים , והשערים , והבתלים שבצדיהם . אם כי כל אלה כתובים על שמותינו , אבל , מודים אנחנו כי כל אלה קנין החברה המה , וכל החברים משותפים בהם — והיתה התעודה הזאת להחבר בייחוד , כי יש לו בכל הנז"ל זכות וחלק אחד מארבעים . אלא שאין כחו יפה להפקיע עצמו מהתנאים שהתנתה החברה עמו מתחלתו בעת נתנם אליה , והתנאים ההם מבוא ידות בהקנות הראשונות , ונשנו בכאן , בספר התעודה החדשה הניתן כעת מחדש ביד כל או"א אחר שבבר דבק בנחלתו ע"י קושאן מיוחר . ואלו הן התנאים והתקנות המושלות על כל בני החברה איש כאחיו —

א) בחירת ועד ויפוי כחו . ב) שמירת השלום . ג) שמירת הנקיות והטהרה . ד) שמירת כבוד המקום והדרו . ה) תשלומי הוצאות . ו) לדון רק בדיני ישראל . ז) כמה פרטים בנזקי שבנים . —

א) . בחירת ועד כיצד ? אחת לשלש שנים , או בשעה שירצו רוב בני החברה להחליף הועד , כולו או מקצתו , תיעשה בחירה מכני החברה ברוב דעות נעלמות , ויבוחר ועד חדש . וכשירצו רוב בני החברה עפ"י טענה מספקת להחליף הקושאנעם מהקורסים כולם או מקצתם (אחר שיסולק להקודמים את הוכם על הבור וכדומה), חייבים אנחנו והבאים אחרינו , כולנו או מקצתינו , ללכת חינם להצריך לפני המשלה את הכבירה על שמית הנבחרים עפ"י רוב בני החברה . והחדשים יחתמו על העודה כזו לכל אחד על חלקו . באופן , אשר ועד כזה לא יסור לעולם מחברתינו , למען ישמרו את המקום בכללו , ושיקויים ככל האמור בספר התעודה הזה . ויפה כח הועד לעשות לטובת החברה , הן עם יחיד מהחברה , הן עם שכנים הנוגעים בנחלה , כחו יפה לגבור כדעתו , ומה שעשה עשוי . והועד בעצמו אחרי רבים להטות .

ב) . שמירת השלום כיצד ? אם ירור באחד הבתים איש או אשה בעל הכבים ומעורר מרנים , ומפריע מנוחת השבנים ושלומם ע"י ריב ומצה עד שרוב יושבי המקום לא יסבלוהו , יש כח ביד הועד אחרי חקור דבר היטב , להפקיע זכות הבית ההוא מחלקו בהבורות ובכל אשר לכלל החברה , ואין לו אלא חובת ממן אחד עשר לירה טורקי שנתן לכל הנ"ל . ואין לו אפי' דריסת הרגל אל תוך ביתו . ותקותינו , כי השלום ישים משטרו בגבולינו , ויקויים בנו , וישב עמי בנוה שלום" . וכן בשאיבת מים מהבורות ארעתא דהבי נשתתפו כל החברים בהבורות , שלא יקפיד המסעיט על חברה , ולא יהי' פוסר מים ראשית מדון , ויחד ישאבו מים בששון .

ג) . שמירת הנקיון כיצד ? כל אחד חייב לשמור את כל גבולו פנימה וחוצה בנקיון וטוהר . חייב לייחד לו מקום לשופכין ולובלין ולנקותם בכל עת . ולנטוע אילנות בחצרו . ובה"כ קבוע יעשה לו בתוך חצרו , לקיים "והיה מחנך קדוש" .

ד) : שמירת כבוד המקום והדרו כיצד ? בבוא כל אחד לגדור חצרו , או לבנות כל בנין , לכדור , לאוצר , להבשיל , ישול רשות מהועד , אשר יראה אם אינו נוגע בטה שאינו שלו , ואם לא ישחית בנינו את יופי המקום והדרו , ולא יחולל כבוד אבן ישראל על ידו . ויש בכלל הדור המקום , נטיעת אילנות בשדה האמצעית אחר גמר בנין הבור והביהמ"ד בעזה"י , ויישרו הדורי המקום , ינטעו אילנות הטובות למראה ולבריאות . וחובת כל אחד לשמור את הגן ככל דבר המשחיתו , ובפרט מתרנגולים והרנגולות וכדומה .

ה) . תשלומי הוצאות כיצד ? אעפ"י שעשינו תנאי קודם למעשה , שכל הוצאות הכללות יוקחו ממכירת מיטי הבור החדש , הן השלומי החובות שנלוה עליו לגומרו , הן שארי הוצאות . בכל זאת , אם העלה איזה הוצאה כללית על כל המקום , בעת שמי הבור כבר מכורים , ישא כל אחד ככל העולה לחלקו בעת ההוצאה ואל יהי סרבן , כי מי מבלעדו ישא הוצאות של חלקו ? ויראה כל אחד לבל לגרום צער לבעלי הועד בנביית חלקו בעל כרחו , שאינם רוצים בזה .

ו) לדון רק בדיני ישראל , כמשבטו ובפשוטו . ואין שום אחד רשאי לדון בכל ענינו עם החברה בכלל או עם יחיד משכניו בפרט , רק בדיני ישראל . ואם אחד יעבור ויוודע הדבר , הן בבירור , הן באומדנא דמוכח . משפטו ככל המבואר באות ב' . וכשיש לאחד שענה ותביעה , חייב הועד להשהדל אשר לאור יצא משפטו בלי דיחוי .

ז) עוד פרטים אחדים , שהותנו מכבר , ונתחדשו כעת . א) איש כי יסבור את ביתו או ישבירהו , למי שרוב בני החברה אין חפצים בו , ובטעם כספיק לפום דינא . הכבירה או השבירה היא בטלה , ועכ"פ , כח הועד יפה , להזקיע זכותו וחלקו ממי הבורות ומדריסת הרגל וככל המבואר באות ב' . וכן משפט כל מי שלא יקיים ככל ההקנות האלה , שנעשו לטובת החברה ולמשמרת שלום . ב) כל אחד יוכל לבנות כותלו על גבי הכותל המשותפת לו ולשכנו . וכן בחצר יוכל לבנות כנגד הכותל המשותפת , ובבוא חבירו לסמוך לו בנינו , ישיב לו חצי יציאותיו של אותו הכותל . ג) אל תוך הדרכים האמצעים , יוכל כל אחד לפתוח פתחים וחלונות , אף שאינם רחבים ד' אמות , ולא יוכל חבירו למונעו . ד) מי נשמים היורדים מחצר לחצר , לא יוכלו למנוע , כשעוברים חמים דרך חצרו אל הבור , או אל הדרך , או להיכן שהולכים . וכשינדרו חצריהם , יניחו מקום חלל בשפולי הגדר שיעברו בו המים . רק שופכין לא ישפכו מחצר לחצר ולא לרשות המשותפת . ה) אלו שעור לא נבנו בתיהם או אכסדראותיהם , וכן הבית המדרש העתיד להבנות בעזה"י מנדבת הרב ר' מאיר מיוזל נ"י הח"מ , יקחו מים לבנין מהבורות ככל צורך הבנין , וכן אבנים מהשדה האמצעית , רק שלא יזיקו להבורות ולהבתים . —

את כל התנאים והתקנות האלה , שכבר קיבל עליו כל אחד בהכנסו אל החברה בתחלתה , קיבל עליו גם עתה המוכ"ז הנז"ל לשמור ולקיים . וכן אנחנו הח"מ מקבלים לשמור בעזה"י המושל עלינו , ובאנו עה"ח , אנחנו הח"מ שנכתבו הקושאנעם על שמותינו , ואשר חמשה מאתנו , הם בעלי ועד החברה , עד בחירה חדשה , יום הר' פעה"ק **ירושלם** תובב"א .

נאם נאם נאם

נאם נאם נאם

ונם אנכי באתי עה"ח לקיים ככל האמור לעיל בעזה"י . נאם

ב"ה.

הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך ישו אל תחשוכי האריכי מיתריך ויתדותיך חזקי (ישעיה נ"ד ב').

— מידי אביר יעקב משם רועה אבן ישראל —

תקנות

חברת אבן ישראל

החברה אבן ישראל נתייסדה בחדש אייר תרל"ה, לקנות שדה ולבנות בתים בשבע שנים, ותתנהג עפ"י ועד נבחר מבני החברה, חמשה בעלי הועד, ושנים ממלאי מקומות, ולדבר נכבד יבאו כולם, ובפרט לתקן תקנות — ואנחנו הח"מ אשר נבחרנו מבני החברה, עפ"י כתב מיוחד חתום מהם, בהתאספנו כמה פעמים ונשאנו ונתננו בתקנות החברה הנחוצות לה לקיומה ולתועלתה. מצאנו את התקנות האלה נחוצות ומועילות בעוה"י, ויהיו ביד כ"א מבני החברה, למען ידע מה חובתו ומה טובתו, ממה להזהר, ומה לשמור ולקיים. כי עפ"י התקנות האלה כרתה החברה את בריתה אתו, ועל פיהם נכנס כ"א אל שעריה. כי מהתקנות האלה תוצאות כבוד החברה וקיומה ואחרותה למשמרת שלום —.

א השדה אשר קנתה החברה במערבה של ירושלם עה"ק ת"ו עומד על יד דרך יפו, החינ'ע תכתב ע"ש שלשה או חמשה אנשים, שיובחרו מבני החברה בדעות נעלמות, וכ"א מהם יהן כתב מקוים מהבר"צ ובהקונסילארי' שלו, כי זהו בער החברה אבן ישראל, והכתב יהי' ביד הועד, או ביד מי שיבחר הועד;

ב בכל שתי שנים בר"ח סיון יבחרו בני החברה ועד חדש, ויהיו בו לכה"פ ששה שנים מהועד הקודם, ויומסר להועד החדש כל הפנקסים והכסף והשטרות וכל השייך להחברה, וגם אחר כלות בעוה"י כל בניני החברה לא יסור ועד כזה, למען ישמור את המקום בכללו והבנינים בסדרים ובנקיות, ומכל ריב ומרון בין השכנים, ובפרט בענינים הנוגעים אל הנחלה המשותפת לכל החברה;

ג כל שנה משבע שני הבנין חובת החברה לבנות לכה"פ ששה בתים מכסף בני החברה, וכל א' מחויב להביא את הכסף הנדרש ממנו ע"י הועד בלי איחור, והעובר ולא יביא במועדו ויותרה שלש פעמים ולא ישמע, הרשות ביד הועד להוציאו מן החברה בלי כל משוא פנים, וכספו ישאר בקופת החברה עד כלות כל בניני החברה, והועד כל מה שיוכל להקל ולא להכביד בתשלומין על היחידים, ישתדל בכל האפשריות;

ד חובת כל א' מבני החברה לבלתי עבור את פי הועד בכל הנוגע אל הנחלה והבנינים ותשלומי הכסף ומושב הבתים ושכר הדירות ומכירה וקנין וכדומה, ואין רשות למכור או למשכן או להשכיר, לבנות להרוס רק ברשות הועד, והמכירה שלא תהיה בקיום חתי' בעלי הועד בטלה ומבוטלת, וחובת הועד להפיק רצון בני החברה בדבר שזה נהנה ואחר לא חסר;

ה מי שלוקח שני בתים, או קרובים ואוהבים הרוצים להיות בתיהם סמוכים זה לזה, ישתדל הועד להפיק חפצם בכל האפשרי, ואם יש בבית איזה עילוי ברמים הוא יתן והוא קודם לאחר הנותן כמוהו:

ו למען הרחק מבני החברת כל דבר הגורם ריב ומצה בין השכנים, הושם לחוק, אשר אם רוב בני החברה יאבו להוציא את מי ומי מהחברה גם מהבית שיושב בו גם אחר ששילם כל הכסף, יש כח ביד הועד אחר חקור דבר היטב היטב, לעשות רצון רוב בני החברה, ואם רק השכנים הקרובים אל ביתו לא יסבלו כובד הריב והמרנים היוצא להם מביתו, על זה יפקחו בעלי הועד עיניהם ויזהירו ויתרו בו, וידרשו ויחקרו היטב היטב, ואם אמת כדבר השכנים יוציאוהו כנ"ל:

ז שדה החברה, נתחלקה מתחלת התייסדות החברה, לחמשה עשר נותנין, כל נותר יש בו שלשה בתים, אחד על יד דרך יפו, ואחד על יד הדרך שכנגדה, ואחר באמצע או מן הצדדין, וע"כ החברה היא של חמשה עשר—שהם חמשה וארבעים — אנשים, תשלומי כסף השדה, וכן תשלומי ככף הבנין בכל שנה יחשב על חמשה וארבעים. וכל מי שלקח נותר א' היינו שלשה בתים בנז', אותו יכיר הועד על תשלומי כל השלשה בתים, ושלשה שלקחו נותר שלם, כולם כאיש א' נחשבו אצל הועד, ומי שלקח נותר שלם, ומכר את אחד או שנים מבתי הנותר, והם יביאו את הכסף בכל עת, לא ימנע הועד מלחשוב עמהם ולתת להם שטרי קבלה בייחוד על הגליון הלז אשר בידם, בלתי אם לא ישטרו התשלומין, ישוב הועד אל בעל הנותר, ויוכל הוא לשלם ויהי הבית שלו, וככף ישיב ללוקחי הבתים וכפי שישתווה עמהם, והועד ינותר ביניהם בצדק ובמישור;

ח משפטי הגורלות כך יהיו, בהגמר בנין איזה בתים מהחברה, יוטלו כל החמשה עשר בעלי הנותרין בגורל, ואשר יצא לו הגורל, יטיל גורל בטעמר הועד בינו ובין שני בעלי הבתים השייכים אל הנותר שלו, והווכח ישלם שכר דירה כאשר ישית הועד, וא' מבעלי הבתים הפנימיים כשיוכה בבית החיצון, יכנס לדור בו ער הגמר בנין הבית הפנימי שיוכה הנותר שלו, ובהגמר אי"ה בנין כל בתי החברה, יוטל גורל חדש בטעמר בני החברה ושארי אנשים וקנים ונכסדים גדולי תורה ויראה, ובתחלה יהיה הגורל על החמשה עשר החיצונים, ויושם כל בית ובית ע"י שמאים בקיאים, והבית שיש בו עילוי או פתח, יושת עליו עילויו או פתחיו ברמים, והווכח בו הוא יתן כפי השומא, ואח"כ יהיה הגורל על יתר הבתים. וכל אחד על מקומו יבא בשלום ושמחה ואיש בנחלתו ידבקו בני החברה אחר ששילמו כל אשר עליהם, ויותן לכ"א על חלקו שטר מבר כר"ח, גם אם ירצה חינ'ע בטחכמה יותן לו על הוצאותיו, רק על הבורות והחלקים בשדה המשותפים לכל בני החברה לא יותן שטר מבר כי לכל בני החברה הוא לאיש כאחיו, ובמשך שנות הבנין יבנה הועד בורות בפי הצורך ועל כל בני החברה לשאת במשא הבנין בלי עיכוב, והיה משפט התשלומין כמשפט תשלומי הבתים בסעיף ג';

ט בכל חוקות החברה ומשפטיה ותקנותיה חובותיה וזכיותיה משפט אחד לכל מי שיש לו שטר כזה, לא יבוכר איש על רעהו ולא יהודר פני דל או עשיר קטן וגדול, וכל עוד שלא שילם כל מחיר השדה והבנינים והבורות, אין כח היושב בבית בשכירות על פי הגורל הראשון יפה מכח שאר בני החברה, ואם ירצה לבנות איזה דבר בבית שכירותו ישאל רשות מהועד וירשמו כל ההוצאות שהוציא, ובצאתו מן הבית עפ"י הגורל האחרון, ובנינו עודנו חזק וטוב יושב לו מה שהוציא מהבא אל הבית, אם שווה הכסף שהוציא, ולפי ראות עיני הועד, ורשות להועד להוסיף איזה תקנה טובה וראויה בהסכם רוב החמשה עשר בעלי הנותרין —:

התקנות האלה על פיהן תתנהג החברה. ועל פיהן נכנס אליה ה"ה אשר לו נותר בית לשמור ולעשות ולקיים ככל הכתוב בספר התקנות הזה — וה' יגמור בעדינו לטוב, ויטענו בגבולינו, ובבנין ירושלם תבנ"א נשמח כולנו, ובעה"ח יום ה' לסדר מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, י"ב תמוז התרל"ה פעה"ק ירושלם ת"ו —:

מאיר מייזל מחסלמוין — משה גרלף מכלייסק — יהודא בערנשטין

בנימין בייגם סלאנם — יהושע יעלין — מרדכי מנקוה זאקם

יוסף ביכלין

משכנות ישראל תרל"ה

השכונה השישית בין השכונות החדשות, הסמוכה ל„אבן ישראל", היא „משכנות ישראל", שנוסדה בסוף שנת תרל"ה (גרייבסקי, בשעריך ירושלים, א', עמ' ד', כותב שנוסדה בתרל"ו, אולם ב„ספר הישוב" עמ' 23 קובע גרייבסקי עצמו את שנת הוסדה לשנת תרל"ה. מתוך האריאל ה' גל' 1, עמ' 7, יוצא, שהחברה נוסדה בחודש אלול תרל"ה, כלומר בסוף השנה). גם מיסדה של שכונה זו, כרוב קודמותיה הוא ר' יוסף ריבלין.

כאמור השכונה השישית שנבנתה מחוץ לחומה, אשר לפני כן גרו צפופים ודחוקים בתוך העיר העתיקה וסבלו נוראות מהערבים, בעלי הבתים והחצרות, שהגדילו והעלו את שכר הדירה תדירות, התחילו רבים להתאמץ ולרכוש בתים בתנאים יותר קלים ובתשלומים נוחים.

כאן תוכנה תוכנית לבנין של 140 בית. כל חבר ישלם 5 לירות תורכיות לקנית המגרש ותשע וחצי גרוש לשבוע או 4 לירות לשנה לבנין של עשרה בתים, שיש להגרילם ולמסרם לעשרת הזוכים בכל שנה עד לגמר בנינם של כל הבתים.

חברי הועד של השכונה היו ר' יוסף ריבלין, ר' בנימין בייניש סלאנט, ר' יואל משה סלומון, ר' אברהם אלקנה זאקש, ר' מנחם מנדל ממינסק, ר' נטע צבי סגל, ר' יעקב מן ור' יעקב בהר"ש („יהודה וירושלים" א', גל' 5).

תקנות החברה דומות לתקנות של „אבן ישראל". כאן נקבע ועד בן שבעה חברים ,שמפקח על כל עניני הבנין והשכונה. ניתן נוסח החוזה עם חברי השכונה, אופן התשלומים הוא חדשי או שבועי, כדי לאפשר גם למעוטי האמצעים להצטרף לשכונה, הסדרים בקשר עם הגרלת הבתים ומתן שטרי קנין וכו' („האריאל" ה', גל' 1, עמ' 7).

עד חודש ניסן, תרל"ז, נגמר בנינם של שישה עשר בית (הלבנון, י"ג, גל' 35, עמ' 280).

„יהודה וירושלים" שעורכו היה אחד ממיסדי השכונה, מספר על ישיבת הועד, שבה החליטו על המשך הבניה: „גם ביום כ"ו ניסן בבוקר נתועדו בעלי הועד מחברת „משכנות ישראל". ה"ה הרבנים היקרים מנחם מענדל ממינסק, בנימין בייניש סלאנט, יואל משה שאלאמאן, יוסף ריבלין, נטע צבי סגל, יעקב בהר"ש, יעקב מן: ויועצו להכין די העבודה לבנייני ששה עשר בתים חדשים בהחברה הנ"ל..." (יהודה וירושלים, א', גל' 5).

אנשי „משכנות ישראל" נהלו תעמולה גם בין יהודים אמידים, בחוץ לארץ שיקנו להם בתים בתוך השכונה החדשה, שהרי יש בזה לא רק משום מצות הבנין של ירושלים, אלא אף סיכויים טובים לרווחים. (הלבנון, י"ג, גל' 35, עמ' 280).

החברה בנתה, כאמור, גם בית־כנסת בשכונה (בג' דחוהמ"פ תרל"ז חגגו גם את חנוכת ביהמ"ד בשכונה בהשתתפות הרבנים — יהודה וירושלים, א', גל' 5, עמ' 21), אך בנינו הכניס אותה בחובות, וכשבא ר' אברהם זוסמן, שוחט מלונדון, נדב 100 לי"ש וקנה את הבית על שמו והקדיש אותו למטרתו, ומסרו לביהמ"ד לשכונה וקראו לו על שמו „בית אברהם" עד היום הזה. (גרייבסקי, ספר הישוב, עמ' 23).

גודל הבתים: „6 על 6 אמות, מלבד עובי הבורות" התחילו אז ביסודה של השכונה, שלושה גרושים האמה. אולם לאחר שגמרו לבנות 44 בית, פסקה התפתחות השכונה מפני פיגור בתשלומים מצד החברים. עם ראשית פעולתה של „קרן מזכרת משה" ע"י ב"כ י. מ. פינס ניתנו ההלוואות הנחוצות ונבנו 160 בית בשכונה.

ונחל ה' את יהודה חלקו על אדמת הקדש כך עוד בירושלם

— מַה טֹּבוּ אׇהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל —

כה אמר ה' רנו ליעקב שמחה וצהלו בראש הגוים השמיעו הללו ואמרו הושע ז' את עמך את שארית ישראל (ירמי' ל"א ז')

תקנות

החברה משכנות ישראל

החברה "משכנות ישראל" נתיסדה בר"ח אלול ש' תרל"ה לבנין בתים בעשר שנים ע"י חברה שיהי' בה לא פחות ממאה חברים, ויותר לפי גודל השדה. וביום ראש חדש אלול בהתאסף מאה חברים, נדפסו שמות כולם על גליון שנתחלק לכל בני החברה, וכל א' הציב ציונים על שמות האנשים אשר ישרו בעיניו למנותם לראשי החברה, וע"י הדעות הנעלמות האלה נבחר ועד של שבעה אנשים [החתומים מטה] אשר רוב בני החברה הסכימו עליהם — ואנחנו בעלי הועד התאספנו פעמים רבות לפקח על אודות החברה, ומצאנו את התקנות האלה נכוחות וישרות, נחוצות ומועילות להתנהג בהן החברה, ויהיו מד כל א' מבני החברה למען ידע מה חובתו ומה טובתו וזכותו, מה לעשות ולקיים, וממה להשמר ולהתרחק, כי על פי התקנות האלה כרתה החברה את בריתה אתו, ועל פיהם נכנס אליה כי מהם תוצאות כבוד החברה וקיומה ואחדותה למשכרת שלום. — וה' יגמור בעדינו לטוב —;

א) השרה אשר קנתה החברה היא על יד הדרך אשר אחרי שדה חברת אבן ישראל, במערבה של ירושלם עה"ק ת"ו, וידועה לכל בני החברה. שטרי המקנה מהמשלה יר"ה יכתבו על שם חמשה מבני החברה, וכל א' מהם יתן כתב מקום מהבר"ץ ומהקונסלארי' שלו, כי זהו בעד החברה נשכנות ישראל. והבתב יהיה ביד הועד, או במקום אחר בטוח שיבחר הועד;

ב) בכל שתי שנים בר"ח אלול יובחר ועד חדש ברעות נעלמות ויהיו בו שנים או שלשה מהועד הקודם. ויפסור הועד הקודם להועד החדש כל הכסף וההשבונות והפנקסים וכל אשר להחברה. וגם אחר כלות כל בניני החברה בעזה"י יהיה ועד בזה, למען ישמור את המקום והבנינים בהדרים ובקיות, ומכל ריב ומדון בנזקי שבנים, ובפרט בענינים הנוגעים אל הנחלה המשותפת לכל בני החברה:

ג) מלבר הועד יהיו שבעה ראשי דגלים, ויהלקו בני החברה לשבעה דגלים על פי הועד, למען כל א' מהראשי דגלים יקבץ הכסף בכל עת מבני דגלו. ובהצטרך להועד חוות דעת רוב בני החברה לאיזה ענין נדול, יביאו הר"ד את דעת בני הדגלים ועל פיהם יקום דבר;

ד) בכל שנה חובת החברה לבנות לא פחות מעשרה בתים מכסף בני החברה. וכל א' מבני החברה מחויב להביא הכסף הנדרש מבנו ע"י הועד וראש דגלו בלי איחור. והעובר ולא יביא במועדו ויותרה שלש פעמים ולא יביא, הרשות להוציאו מן החברה בלי כל משוא פנים. ובכפו ישאר בקופת החברה עד כלות כל מעין ... ח ואדף ... לו ואבו ויותו לי אל זה פתחא מהטרח. פרוכה החברה לבנית בתים בעת שיראו בעלי הועד ההכרח לכך. ועל בני החברה לתת אשר ירשת ... הם, רק יראה הועד להקל ולא להחסיר בכל האפשרי:

ה) סדר התשלומין נעשה, שישולם כסף הבנין מדי חדש בחדשו או מדי שבת בשבתו. גודל הבתים יהיה לכה"פ שש על שש או שבע על חמש באמת הבנין פנימה מלבר הקירות, ובתחלה עלה בהחשבה לבקש אופן הזול זול יותר. ויהיו הבתים דבוקים זה בזה משלש רוחותיהם, והחלונות יהיו רק בצד הפתח אל החצר. למען יובל כל עני להשיג מעט מעט בית לשבתו בהשלומין של שלשים גרוש לחדש או שבעה ג' והצי לשבוע — . אבל רוב בני החברה וכמעט כולם מבקשים להיות החלונות בבתהל שכנגר הפתח, וגם בית חבשיל. ע"כ יהיו התשלומין שמנה ושלשים גרוש לחדש או תשעה גרוש וחצי לשבוע. ומי שיעברו עליו שלש חדשים בלי השלומין, עליו התול התקנה ד' גם בלי שלש התראות — .

ו) מי שלוקח שני בתים, או קרובים ואוהבים הרוצים להיות בחיהם סמוכים זה לזה, ישתדל הועד להפיק הפצם בכל האפשרי, ואם יש בבית איזה עילוי ברמים הוא יתן והוא קודם לאחר שנותן כמותו;

ז) למען הרחק מבני החברה כל דבר הגורם ריב ומצה מן השבנים, הושם להוק, אשר אם רוב בני החברה יאבו להוציא איש או אשר מבתי החברה גם אחר ששילם כל הכסף יש בה ביד הועד אחר חקור דבר היטב היטב, לעשות רצון רוב בני החברה. ואם רק השבנים הקרובים אל ביתו לא יסבלוהו ולא יוכלו לשאת ביבר הריב והמדנים היוצא להם מביתו, ע"ז יפקחו בעלי הועד עיניהם ויזהירו ויתרו בו, ואם אמת כדבר השבנים יוכלו להוציאו בנ"ל:

ח) כל ענני החברה הנוגעים אל הנחלה והבנינים והשלומי הכסף ומושב הבתים ושבר הדירות ומבירה וקנין והשלת גורל וכדומה, הכל בסור ביד הועד הזמני. וכל מה שיעשה הועד עשוי, כי יש הבה והרשאה ביד הועד על כל אלה. וחובה כל א' לבלתי עבור את פי הועד בכל ענני החברה. גם בהצטרך כל אחד מבני החברה למבור את ביתו או למשכנה או להחליפה או לרשבירה, או לבנות או להרוס גם אבן אחת, אשר יש רשות לכל א' על שלו, עליו לקחת רשות מהועד, והמבירה או המשכנתא וכדומה שתהיה בלי קיום בעלי הועד או לכה"פ רוב בעלי הועד, בטלה ומבוטלת. וחובת הועד למלא רצון כל א' על שלו בדבר שהוא נהנה ואחר לא חבר:

ט) משפטי הגורלות כך יהיו. בכל שנה בהגבר בנין עשרה בתים שנבנו בכסף בני החברה, יוסל גורל במעמד כל בני החברה. ומי שלא יבוא בטלה דעתו. ומי שלא ירצה להטיל עצמו בגורל הרשות בידו. ומי שיזכה לזור יבנם הוא וב"ב לדור שטה בשבירות כבל אשר יושת מהועד וראשי הדגלים, וידור בתורת שיבר עד הגורל השני, ובבל שני השבירות אין בה היושב בבית יפה מיתר בני החברה לבל דבר החברה ולבל התקנותיה, בשפט אחד לבולם. ואחר בלות בניני בל בתי החברה בעזה"י, יוסל גורל בללי פעם שני על בל הבתים, ובתחלה יושם בל בית על פי בקיאים, וישיתו על בל בית עיליוי או פחתו, ומי שיזבה בו יהן בפי השומא. ומי שלא ירצה בבית המעולה הרשות בידו שלא לבא בגורל הבית ההוא. ואח"ב יבא בל אחד על נהלתו לביתו ולחלקו לדורות עולם. ויורפסו שטרי מקנה מהועד בקיום בד"צ בבל תוקף בד"ה ובניימים ויותן לב"א על שלו. ואם מי ומי ירצה דוקא הגי"ע ממקום המשפט חייבים מי שהגי"ע על שמם ללבת ולתת לו, רק בשדה המשותפת לבל בני החברה לא יתן שטר מכר לעולם למי ומי, ולא יועיל בל טענה ותביעה ע"ז:

יוד) בבל תוקי החברה ומשפטיה ותקנותיה חובותיה וזבויותיה משפט אוד לבל מי שיש בידו שטר בזה, לא יבובר איש על רעהו ולא יהזר פני הל או עשיר קטן וגדול:

על פי התקנות

האלה נבנה אל שערי החברה ה"ה ושילם בסף השדה סך 550 גרוש

וכסף החדשי לבנין כמבואר מן הצד בחתימת ידי סיכן החבלה: ועליו לשמור ולעשות בבל הבתוב בספר התקנות הזה. ואין חלק לאיש בשדה החברה אם לא שילם בסף הבנין רק בסף ישוב לו כמבואר למעלה. — וה' יגמור בעדינו לטוב, ויטעון בגבולנו, ויראנו בבנין בל בתי הברתינו, ובבנין ירושלם ב"ב נשמח בולנו. ובאנו עה"ח אנשי ועד החברה נ' חשון הרל"ו פעה"ק ירושלם תובב"א — .

מנחם מענדל ממיינסק — יוחל מכה בהר"ם ז"ל — יוסף ריבלין — יוסף משה קדוש

נפתלי צבי סג"ל — יעקב בהר"ם ז"ל — שלמה מן מהזיע

בית יעקב תרל"ז

עוד בשעת בקורו האחרון של מונטיפיורי בתרל"ה הוגד לו על חברת בניה בשם „בית יעקב" בהנהלתם של ר' משה גראף והגזבר ר' זלמן בהר"ן. סופר לו, שהם מתכוננים לבנות מדי שנה בשנה לא פחות מעשרה בתים. שטח הקרקע שלהם משתרע סמוך ל„מאה שערים" (מכתב גלוי, עמ' 17).

השכונה היתה רחוקה מדי מן העיר העתיקה, הסביבה מדבר שממה, סלעי מגור ושיני סלעים, הבאים מיפו עברו בה רכובים על חמור, סוס ופרד. קרנות ועגלות טרם נראו בארץ. מרכולת וסחורה הביאו אז על דבשת גמלים. וגם בני אדם, נשים וילדים, ישבו אחוזים וקשורים בשולחן הפוך מזה ומזה. נסיעה כזאת נמשכה שנים־שלשה ימים. ודוקא במקום הזה אמרו הבונים, אגודת „הרחבת הבונים", לסלול דרך לכל עובר־ושב ולבנות בו שכונת יהודים, וקראו לה „בית יעקב" ע"ש שבעים הבתים, שעלה בדעת המייסדים לבנות שם, לפי הכתוב: „כל הנפש לבית יעקב, שבעים" (בראשית מ"ו, כ"ז).

אחד מן „הבונים הראשונים", שירה אבן הפונים לשכונה הזאת, ועמל בכל כחו בבניינה ובהרחבת הישוב במקום השמם הזה, היה ר' משה גראף מבריינסק — אחד הממונים של כוללות הפרושים בעת ההיא, כולל הוראדנא. הוא לא קבל שום חלוקה והתפרנס מתבואת כספו, שהביא אתו. הוא היה גם חבר הועד ב„מאה שערים" (נפטר י"ב אייר תרמ"ד).

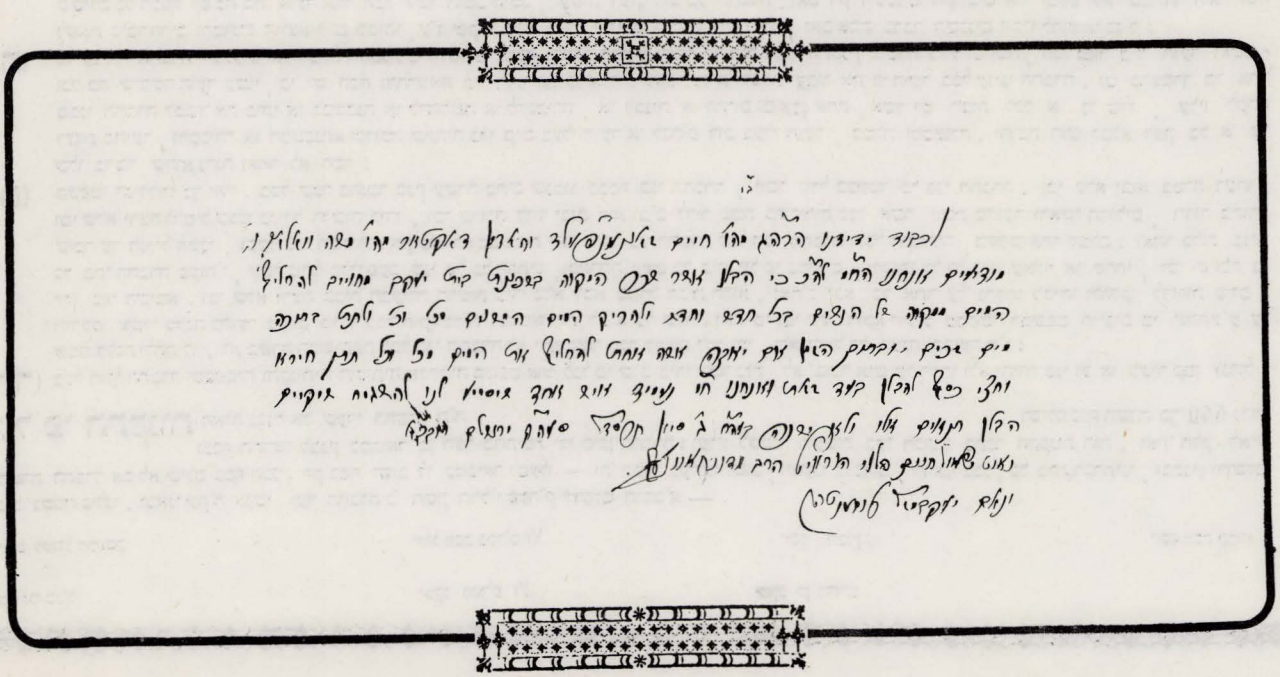
מספרי הזכרונות רואים אנו שקנה את המגרש, 44.000 אמות, במחיר 500 נאפו"ז. עשר שנה אח"כ קנה את ה„כרם" מאבדול קאדור אל חאלילי, 40.000 אמות, במחיר 600 נאפו"ז, מכרהו לר' משה וויטנברג, וזה האחרון לכולל ווילנא והוראדנא ופליטי רוסיה.

ור' אליעזר ליפמן קמניץ (בעל מלון „קמניץ" שנחרב ונהרס בשנות המלחמה) שהיה עוזרו ויד ימינו בכל פעולותיו, להרחבת הישוב.

אע"פ שהחברה „הרחבת הבונים" נוסדה בתרל"ה, לא נורתה אבן הפינה לשכונה זו אלא בשנת תרל"ז (גרייבסקי, בשעריך ירושלים, א', עמ' ג).

ר' יהודה אריה לויטס, שהיה שו"ב בעיר בירמינגהם, נדב מכספו אחד עשר אלף גרוש לבנין בית המדרש הגדול „בית יהודה" בשכונה הזאת, והוא אז בן שמונים ושבע שנים וזכה לראות את ביהמ"ד עומד על תילו.

ר' יעקב בלומנטל בנה בשכונה את המוסדות הציבוריים, המקוואות והבורות על חשבונו. (גרייבסקי, זל"ר, חוב' ד', עמ' 20).

קול קורא

מודיע אני הח"מ לאחב"י תושבי ירושלים כי יש את נפשי לתת במתנה עשרת אלפים אמה קרקע — מהקרקע שיש לי מחוץ לשער העיר על מסלת יפו לא רחוק מנחלת בית יעקב — לחמשים משפחות, מאתים אמה לכל משפחה, ואני מוכן ומזומן לכתוב תיכף ומיד קושאנעס (שטרי מקנה) על שמם כנימוס, אבל תנאי אחד אני מתנה עמהם ועל מנת כן נותן אני להם את המתנה הזאת אם כל אחד ממקבלי המתנה יבנה בית על הקרקע הנתונה לו מאתי, ועליהם להתחיל בבנין במשך ששה חדשים מיום קחתם הקרקע ממני לא יאוחר. ואם יעברו ששה חדשים ולא יתחילו לבנות עליהם להשיב לי דמי הקרקע שלש מאות גרוש בעד המאתים אמות קרקע, ולבטחון כי יקיימו התנאי על כל משפחה להשליש במקום בטוח שלש מאות גרוש, והיה אם יתחילו לבנות יושב הכסף להם, ואם לא יבנו ייתן הכסף לי והקרקע תקום להם לאחוזה. הוצאות הקושאן והפלאן — חמשה ועשרים גרוש לכל משפחה — עליהם, ומבלעדי זה אין הוצאה אחרת אף פרוטה.

בדבר הבנין לא אחוה דעה וכל א' יוכל לבנות אם בית אחד או שנים תחתים שנים ושלישים כחפץ לבבו באין מונע.

כל החפץ בדבר הזה ספרדי אשכנזי או מערבי יפנה אל מו"ל מכ"ע „החבצלת" לחתום שמו ובהאסף חמשים חתימות ויקימו התנאים המבוארים למעלה אתן לכל אחד מהם קושאן על הקרקע אשר איעד לו.

הצעיר

יוסף נבון ס"ש

החבצלת 12.207

מודעה

לכל אחד אשר לו חלק בהקרקע אשר מסביב לבתי „בית יעקב", אודיע: כי יבואו אלי הח"מ לרשום כמה אמות מגיע על חלקו, וגם יביאו אתם שטרי המקנה אשר להם, למען נוכל לברר כמה אמות מגיע לכל אחד, ולא להניח הדבר כמו שהוא, כי יבאו זרים אשר לא עמלו בזה ויקחו חלקם מהקרקע של „בית יעקב" אשר נמכר מכולל הוראדנא.

כאשר יבאו כלם אלי וארשום את שמותיהם וחלקם המגיע להם כפי הקושאנעס, אקיים זאת עפ"י הממשלה ירה"ו ואז יבא כל אחד על מקומו בשלום. וכל אשר לא יבא לרשום זכיותיו, יהי' אח"כ מהצועקין ואינם נענים.

גיסי האדון קלמי נ"י יושב בכל יום בבית הקאנזולאט לממשלת פארטוגאל סמוך לשער יפו, ואליו יואילו בעלי הקרקע להגיש דבריהם, וימצאוהו בכל יום משעה 3 עד 4 לפני הצהרים, ומשעה 7 עד 9 אחר הצהרים.

החבצלת 17.288

יוסף נבון ס"ט

חברת קרח והובלה בע"מ, ירושלים

No 21122

1 כרטיס חלקי לקרח 1 פרוטה

חברת קרח והובלה בע"מ, ירושלים

No 9482

2 כרטיס חלקי לקרח 2 פרוטות

ארגון חלבנים חרדים
מחלקי חלב עברי
ירושלים

ב"ה. ירושלים

כה תאמר

בעזה"י.

שטר החלטה

עפ"י הגורל שהיה ביום א' טו"ב לחודש סיון תרל"ט בבהמ"ד בנחלת **בית יעקב**

להיות לראייה ואות אמת ביד ה"ר אה' זאלין חרל"פ נ"י וביד ב"כ ויורשיו אחריו כי השדה המסומן 388 בנחלת בית יעקב על דרך יפו — ואלה מצריו וסימניו — 388 —

את השדה הנ"ל וגם חלק אחד ממאה וארבעים מהבור אשר אורך הבור הנ"ל שנים ועשרים אמה ורוחב תשעה אמות והבור הנ"ל הוא בין בהכ"נ ובין הבתים השייכים להספרדי ולר' זעליג ממינסק ולרמ"ג וגם חלק אחד ממאה וארבעים בבהכ"נ אשר בשדה החברה הנ"ל וגם חלק אחד משנים וארבעים בהבור הנחלב אשר אורך הבור הנ"ל ל"א אמה ורוחב י"ב אמה הוא השדה וכל הנ"ל אשר עלה לה"ר זבולון חרל"פ

וכבר שילם לקופת החברה כל המחיר שעלה על חלקו עד הפ"א, על כן הנה אנחנו הח"מ מודים בהודעה גו"ש כי מחליטים אנחנו את השדה וכל הנ"ל להזוכה הנ"ל **למקנה חלוטה אחוזת עולם** לו ולב"כ ויורשיו אחריו לצמיתות עלמין כל הנ"ל בלי שום שיור כלל ומעו"מ קם השדה וכל הנ"ל למקנה לה"ר זבולון חרל"פ

הנ"ל ולב"כ ויורשיו אחריו עד עולם והרשות ביד ה"ר זבולון חרל"פ — הנ"ל וב"כ לעשות כרצונו למכור ולהחליף ולמשכן וליתן במתנה לכל מי שירצה לבנות ולהרוס לגדור ולפרוץ לנטוע ולעקור נטוע הכל כאדם השולט בשלו באין מוחה ומערער בעולם גם זאת בפירוש הותנה שיש לכל אחד ואחד מבני החברה הנ"ל זכות ויפוי כח בהדרכים אשר על שדה החברה הנ"ל לבוא ולצאת באין מוחה ומערער שום בשום לכל אחד ואחד כל התנאים הללו נאמרו ונשנו בפירוש על כל האמור בשטר החלטה הזאת מראש ועד סוף, הנה אנחנו הח"מ מודים בהודעה גו"ש גלויה ומפורסמת וקנו"ש שקנו אחרים מידנו כד"ת

על כל הנ"ל ושטר החלטה זאת יהיה תמיד בתקפו וחזקתו כאילו נעשה בב"ד דרב הונא ורב אשי ותמיד יהיה בעהש"ע על העליונה ויהיו נידון ונדרש לטובת בעהש"ע וזכותו ועל פיו ורשותו הלך הזוכה הנ"ל והחזיק בהבית וכל השייך לה כנ"ל בחזקה וקנין מעליא בכל אופן המועיל עפ"י ד"ת ותחז"ל והכל נעשה מרצוננו הטוב והגמור דלא כאסמכתא ודלא כטופסא דשטרי בביטול מודעי ובפיסול עדי מודעי כדרך המבטילין ופוסלין בג"כ ותו"א שטר החלטה זאת כתו"א כל שטרי מכירה והחלטה דנהיגין בישראל, השוויין כד"ת ותחז"ל, וע"ד אמו"ץ בעה"ח יום לחדש תמוז שנת תרל"ט לפ"ק פה עיר הקודש **ירושלים** תובב"א, והכל שריר ובריר וקיים,

נאם אברהם מ'אלו

במותב תלתא בי דינא כחדא הוינא, ונתברר לפנינו כדת כי כל החתומים למעלה חתמו בחתימת ידם והיכון אינון חתימת ידיהם ואשרנוה וקיימנוה כדחזי וע"ד המו"ץ ח"ם יום לחדש תמוז שנת תרל"ט בעיקו"ת ירושלם תו"ב

נאם ונאם ונאם

לבית יעקב

בית דוד תרל"ג

הגידול הרב בשכונת „נחלת שבעה" הביא בעקבותיו התפתחות נוספת בקיברת השכונה, והיא הקמתה של שכונה קטנה נוספת שניתן לראות בה בעצם שכונת־בת של נחלת שבעה.

שכונת בית דוד ע"ש הגביר ר' דוד רייז, שעלה בשנת תרכ"ו מיאנובה, ומתושביה הראשונים של נחלת שבעה (התיישב בקיץ תרל"ב). הקרקע של השכונה נקנתה ע"י ועד הכוללות פרושים וחסידים, במטרה לבנות שם ישוב מורחב תחת השם „נחלת ישורון".

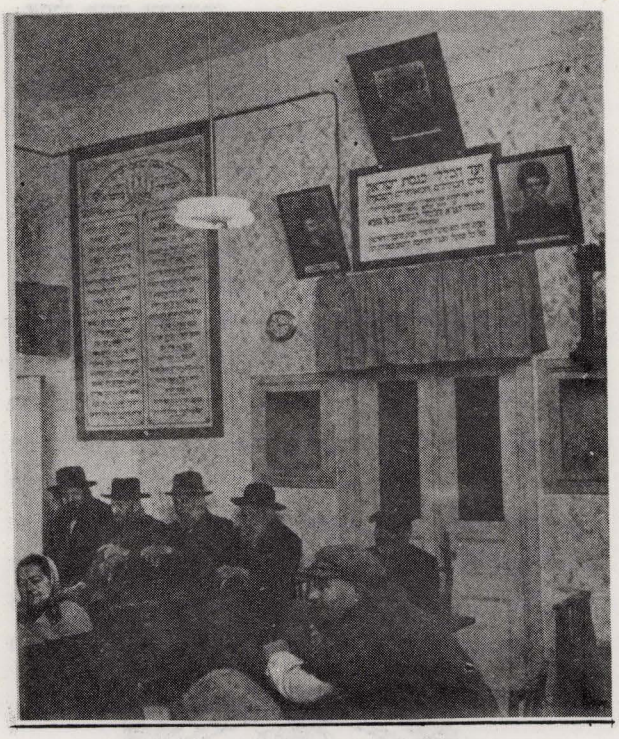
בר"ה תרל"ג נתעורר מדרשת ר' יוסף ריבלין, מראשי שכונת נחלת שבעה, אשר דיבר על מצוות הרחבת בנין השכונה — „הרחיבי מקום אהלך". בעלות ר' דוד רייז לתורה נדב את סכום הכסף שהיה דרוש לבנין בתי דוד שתוכננו עבור עניי הכולל פרושים וחסידים.

ר' דוד, עשיר מופלג, היה חשוך בנים. היתה לו חצר גדולה ברח' תבון ברובע היהודי בעיר העתיקה ובו גרו עניים שישבו בו חליפות. תרם רבות למוסדות צדקה וחסד.

בתי דוד רייז עברו התפתחויות בתאריכים שונים, והתווספו בתים בצידו. מאוחר יותר אף יוחדו בהם שני חדרים למשרד המרכזי של „הועד הכללי כנסת ישראל".

בראשית תקופת המנדאט הבריטי (תרפ"ג) עבר הרב קוק לגור במקום.

הבתים האלה נבנו ע"י הר' אברהם פראסט.

משרדי הועד הכללי, בשכונת בית דוד.

סמל סולטן תורכיה.

קריה נאמנה תרל"ט

„בתי ניסן בק"

„אהלי משה ויהודית"

העדה החסידית הוואהלינית בירושלים, שנתבססה בראשית המאה הקודמת, שאפה תמיד להתבלט כעדה שלמה בפני עצמה. בבית הכנסת הגדול (תפארת ישראל — בעיר העתיקה) בשחיטה מיוחדת, בבית קברות מיוחד, על הר הזיתים — ובשכונה מיוחדת, היא שכונת „קריה נאמנה" שהיתה קיימת ע"י שער שכם שנקראה גם בפי ההמון ע"ש מייסדה „בתי ניסן בק".

המגרש נקנה בשנת תרל"ט ע"י ר' ניסן (נישע) בק ועוזרו ר' שמואל מרדכי וורשבסקי.

הרחוב שבשכונה נקרא בשם „רחוב מונטפיורי" (החבצלת, ה', גל' 35, עמ' 282). הכוונה היתה לעורר את מונטיפיורי שיתמוך בבונים, אך תקוותם זו לא באה.

המשפחות החשובות מעדת חסידי וואהלין באו להתישב בשכונה, כנחשונים היו הראשונים במקום השמם הזה. פעם עבר המושל, רעוף פחה, ע"י השכונה בלוית מתורגמנו ר' יוסף קריגר, התעכב במקום ולחץ ידי ר' ניסן לאות תודה על עבודתו.

ירושלים והסביבה ציור משנת תי"ר/1650
מובא בספר זרכי ציון—מורה הדרך אשר ילך בה האדם... לארץ החיים.

לר' ניסן היתה דירה בשכונה. ובסוף ימיו נאלץ למוכרה בשל החובות הרבים שרבצו עליו, ועבר לדור בדירה שכורה בעיר העתיקה, ונפטר לאחר מחלה קשה בכסלו תר"ן. בן 77 היה במותו.

מסיבות שונות נבנה רק חצי ממספר הבתים שנקבע לפי התכנית.

על שאר השטח נוסדה שכונה מבני ארם צובא, בבל ופרס. הם בנו להם בתים קטנים ודלים. לפי רשימת הרא"מ לונץ, בשנת תרנ"ז היה מספר הבתים ;מאה ועשרים. (גרייבסקי, בשעריך ירושלים, א', עמ' ה').

ועל ידה שכונת „אשל אברהם" שנוסדה ע"י הקורדיסטנים, הגורז'ים. מספר בתיהם — מאה.

בימי מאורעות תרפ"ט סבלו שכונות אלו קשה: היו הרוגים ופצועים, מעשי שוד וביזה, ונשרפו שלושת בתי הכנסת.

שכונת בתי נסים בק נבנתה על ידי הרב ניסן בק בשנת... והיא השכונה היחידה העומדת במרחק איזה רגעים מהחומה על יד שער שכם הנקרא בערבית „באב אל־עמוד" ז"א שער העמוד. על ידה נבנו שתי שכונות קטנות לאחינו הגורג'ים. אחת מהן נק' בשם „אהל אברהם" על שם בעל המקום שבנה שם בתים מכל העברים וסגר על השכונה כעין חומה והשאיר רק פתח כניסה, כדי להכנס אל תוך החצר. בשכונה נמצא בית כנסת ובור גדול למים. והשניה נבנתה על ידי אחינו האשכנזים בשם בתי ישראל בק. שכונות אלה היו מלאות אוכלוסין, יותר משלושת אלפים נפשות מכל העדות: חלבים ,בני ארם צובא, דמשקאים, בבלים, פרסים, מערבים, אשכנזים, גורג'ים, קורדים ודגיסטאנים. ולכל עדה ועדה היה בית כנסת מיוחד. כשישה בתי כנסיות, מלבד שתי בתי הכנסיות של אחינו הגורג'ים שאמרתי לעיל. ואלו הן בתי הכנסיות של כל אחד ואחד בשמו: א) בית הכנסת של הרב יצחק דילא־

רוזה. ב) בית הכנסת של הדמשקאים של אבו־משה. ג) בית הכנסת של הזקנה מרת כזנא. ד) בית הכנסת של הבבלים של חכם שלום גבאי. ה) בית הכנסת של האשכנזים מרת כזנא. ו) בית הכנסת של הגורג'ים. ליד בית הכנסת של האשכנזים היו בניני צבור: בור מים גדול, תנור ומקוה טהרה. בשכונות אלה לא היה חסר דבר. רופא, חובש, מילדת ויתר צרכי צבור. כמו כן היו בה חנויות מכלת ומנפקטורה, מוכרי חלב ועוד. „עיר שלמה". והשכונה היתה ממש שכונת „קבוץ גלויות". לדאבוננו במאורעות שנת תרפ"א התנפלו ערבים על השכונה והרסו בתים רבים, שללו ובזזו את יתרם. התושבים היהודים ברחו מן השכונה ועזבו שם כל הרכוש. לאחר המאורעות ניסו אחדים לחזור אל השכונה אבל נסיונם עלה בתוהו והוכרחו שנית לעזוב את השכונה. רוב הבתים נמכרו לנוצרים וערבים. רק הוציאו משם את ספרי־התורה וכלי הקודש. יש שם עוד הרבה בתי הקדש שלא נמכרו. כיום אין זכר כלל לשכונה הזאת שהיתה אחת השכונות הגדולות והבפוארות בימים ההם. (ר' ח. הכהן, אבנים בחומה, עמ' 40).

התקנות של חברה זו דומות לתקנותיהן של שאר חברות הבנין הירושלמיות. בדבר התשלומים נקבע, ש„ההוצאה הדרושה לכל אחד מבני החברה אשר יזכה בחדר אחד. — וסדר זמנים למתן כסף, ראשונה מחיר הקרקע שבעה לי"ט, בר"ח אלול הבע"ל [תרל"ה] חמשה לי"ט, למחצב בורות למקוה מים, בר"ח אדר תרל"ו עשרה לי"ט, מר"ח ניסן תרל"ו עד ר"ה תרל"ז שלשה לי"ט. היינו בחודש הכניסה שמונה לי"ט ובח' תשרי ארבעה לי"ט. ככה יתנו עשר שנים רצופים הראשונים" (החבצלת, ה' (תרל"ה), גל' 36, עמ' 289).

התקופה הראשונה
(תר"כ — תרע"ד)

בשלושים השנים הראשונות של המאה השביעית למספרם גדל הישוב היהודי אשר בתוך החומה משלושת אלפים נפש בשנת ת"ר עד כדי עשרת אלפים — תרל"ג — ובעקבות העליה היהודית גדל גם הישוב הלא יהודי והצפיפות בתוך העיר גדל משנה לשנה, הישמעאלים בעלי הבתים העלו את שכר הדירה ואת דמי החכירה לחצרות שהחזיקו בהם היהודים ואי אפשר היה להשיג דירה נוחה ומתאימה לישיבה, כי רוב הבתים היו מיושנים וחרבים למחצה. במצב זה נאלצו היהודים לבקש שטחי קרקע מחוץ לחומה, להקים בהם שכונות ובתי מגורשים, לעצמם ולעולים החדשים שנוספו מדי שנה בשנה כל השכונות היהודיות, פרט לשתיים, משכנות-שאננים וימין משה נבנו בכוון מערבה מחומת העיר העתיקה משני צידי הדרך היוצאת משער יפו, — בשמה המקורי — דרך יפו.

עד תר"ך בערך ישבו תושבי ירושלים רק בין כותלי העיר העתיקה, ששעריה היו נסגרים עם שקיעת החמה עד אור הבוקר. הבא בלילה היה מוכרח ללון מחוץ לעיר, והיה צפוי לסכנת שוד וגזל. ביום ששי היתה העיר נסגרת גם ביום למשך שעות אחדות, עת הלכו שומרי החומות המוסלמים לתפילתם. באי כוח ונתיני אירופה היו הראשונים שהעיזו לבנות להם בתים מחוץ לעיר, על דרך יפו, ששם היו מגרשים ישרים לבניינים ולבניה.

הישוב היהודי התרכז בעיקר ברובע היהודי, בשכנות אצל בעלי הבתים הערבים. מענין הוא חוק „החזקה", שעל פיו אסור ליהודי לשכור בית, שבו גר יהודי אחר במשך „שני חזקה", לרגלי הדחק בדירות, שהיה מורגש אז בעיר העתיקה, היה החוק הזה לתועלת רבה נגד מפקיעי שער הדירות, זכות החזקה עברה בירושה מאבות לבנים, והיה אפשרי למוכרה.

מזכרת משה - אהל משה - תרמ"ג

אחרי שכונת „משכנות", נבנו בשנת תרמ"ג שתי השכונות הקרובות זו לזו, „מזכרת משה" ובה 180 בית. ו„אהל משה" — 110 בית. ראשונה לבני עדת האשכנזים והשניה לבני עדת הספרדים.

המגרש של שתי השכונות האלה נקנה בתרמ"ב במחיר 3 גרושים האמה ע"י הועד של „אבן ישראל" ו„משכנות ישראל". תודות לסניף של „קרן מזכרת השר משה מונטיפיורי" בלונדון, שבא כוחו היה ר' יחיאל מיכל פינס, נבנו הבתים האלה בהלוואות ובתשלומים כדלהלן: „החברים ישלמו מחיר המגרש (3 גרוש האמה) ושליש מהוצאות הבנינים, והקרן תלוה להם שני השלישים הנשארים לשלמם במשך חמש עשרה שנה בלי ריבית, ולבטחון יורשמו המגרשים והבנינים בספרי הממשלה ע"ש שנים מחברי הועד „מכון קרן מונטיפיורי" וככלות שנות התשלומים. רק אז יעבירו חברי המכון את המגרשים והבנינים לשם החברים".

וכן היה, ומן הכסף אשר הוחזר לקרן, נבנו עוד שכונות בתנאים דומים: „ימין משה", „זכרון משה", ו„קרית משה".

נסיעת
ב ע ג ל ו ת
חוזר שבות
ליריחו, ירדן, ים המלח, ימין ואלישע
יוצאת ביום השני בי דחורתם"פ הבא בבקר
— המחיר 15 פר. לכל נוסע —
— השיירה תלון ביריחו בהמלון היותר מפואר —
כל החפץ להשתתף בהנסיעה הנעימות הזאת יפנה אל ה'
בן ציון א. לילינבוים
הכיותו אשר בשכונת מזכרת משה

Six Moses Montefiore Testimonial.

מודעה רבה

להיות על הקיד לוכרון לגרי הבית תמיד, לא ימחה!

והיה מחנך קדוש ולא יראה בך
ערות דבר: (דברים כ"ג ט"ו).

ע"פ התנאים שהטיל הועד בלונדן על בעלי הבתים בחברת "מזכרת משה" הנגי מתרים ומזהירים לכל גרי השכונה הזאת כי ישמרו בכל משמר את ביתם ואת הצרם ואת כתי הכבוד ואת המקום הפנוי לפני ביתם בנקיון וטהרה, ואל יוציאו את זבלם ואל ישפכו את שופכיהם אלא במקום אשר התיהד להם, ולא יתנו לילדיהם לעשות צרכיהם לפיל ביתם, ולא יניחו פתחי בתי הכבוד פתוחים. והעובר על האזהרה הזאת מלבד אשר יבוה פי תורתנו הקדושה באמרה: והיה מהנך קדוש; ומלבד מה שהוא גוזל את הרבים ע"פ דין, כמבואר בשו"ע הו"ט סימן תי"ד; ומלבד שהוא עובר על חוקי המלכות ועל הוקי ההברה, עוד עגוש יענש בעגש מטון, בפעם ראשונה רבע מנידי, בפעם שניה חצי המנידי, ובפעם השלישית מנידי אחת. ואם יעמוד במרדו לבלתי שמוע לקול האותות האלה, והיה אם שכן הוא בא בשברו ולא ישביהוהו לו עוד לשנה השניה, ואם בעל הבית הוא והוציאוהו מן ההברה, ובהמכר הלקו לאהר — ווישב לו כספו.

דיא בעלי בתים פון "מזכרת משה" האבען דיך מהחייב געווארן אין דעם קאנטראקט מיט דעם ועד פון לונדן אבצוגיב צו געבען דאס אין דיא הייזער אין אויך דעם פלאץ, זאל אללעם זיין רעכט זויבער און רייגליך וויא דיא תורה הקדושה האט געבאטען, און וויא דיא חוקי המדינה און דיא בענשליבקייט פערלאנגען. ע"כ זענען כיר מתרה ומודיע אללע בעלי הבתים והשכנים הדרים במקום הזה, דאס זיי זאללען דעם הנאי מקיים זיין פונקטליך, היינו: קיין מיסט אין קיינע שלעכטע וואסערען ארויס-צו-ניסטען פאר דיא הייזער, און דיא בתי הכבוד ניט לאזען אפפען, אונד דיא קינדער ניט לאזען פעראורייניגען דעם פלאץ. אן אויב דיא פעראדנונגען וועדען ניט בעזאלנט וועדען, זא וועד דער איבעמרעטער בעשטראפט וועדען. דאס ערסטע מאהל איין פערטל מנידי. דאס צוויטע מאהל איין האלב מנידי, דאס דריטע מאהל איינע נאנצע מנידי. ועמען אבער דאס וועם ניט העלפען און וועט בייס שטיין בלייבען, זאל ער וויסען דאס אויב ער איז איין שבן וועט בען ניט לאזען פארדינגען אהם דיא דירה איין להבא, אונד וען ער איז מבני החברה וועט הברה זיין נוסבער איינען אנדערען פערקויפען, און אהם נאך הער זיין געלד אבנעבען.

ולהשיטע יונעם ותבוא עליו ברכת טוב.

נכתב ונחתם בירושלם עה"ק. ד"ה אייר שנת: נבדות **מדובר בך עיר האלהים** לפ"ק.

פקיד הועד להברת "מזכרת משה" אשר בלונדן

יחיאל מיכל פינס.

בעלי הנומרים בשכונת אהל משה יואילו נא לבחור מהם בעשרים אנשים מהמועמדים ולציין אצלם ציון כזה 0 , שהם יבחרו מהם שבעה אנשים היותר מכשרים לועד השכונה להיות באי כחם ועל פיהם יתנהלו כל עניני השכינה במשך שנתים.

2	הא׳ שבתי בבר אברהם	1	ח״ר יצחק ברוך
2	״ משה קוריאל	1	״ בכור כהן מורשה
1	״ יוסף דאר	2	הא׳ דניאל סיניור
2	״ אברהם אלבוקריק	1	אלמ׳ הר״ש מזרחי
	נמקומי הא לופו	1	הא׳ משה ברוך
1	אלמ׳ הר״ש חרוש	1	ח׳ עובדיה שמחה
	במקומה הא׳ שמעון לאבי	1	הא׳ אליהו משה
5	משגב לדך במקומו	1	״ בן ציון פרנם
	הרה״ג רפאל ישראל שיריזלי	1	הגב׳ שושה מזרחי
1	הר׳ ח״ר בנימין לוי		מורשה ח״ר שלמה פריץ
3	הא׳ נסים אופלאטסה	1	הגב׳ רבקה שוחט
1	״ דוד לוי בוכארי	1	הא׳ בן ציון בכר
1	יתומי ששון מורשה הרה״ג ה. פאפו	1	יתומי המנו׳ יצחק מזרחי
2	הא׳ יצחק לוי		חתנו הא׳ מרדכי בכר משה
1	״ חיים אהרן ואלירו	1	הא׳ יצחק מזרחי שאמי
1	האחים שיריזלי	1	״ דניאל אלקלעי
1	הא׳ אברהם ששון	1	״ עמרם אבורביע
1	המורשים הרה״ג שאמו וביג׳אנ׳ז	1	״ נסים מבורך
2	הרה״ג רפאל הכהן שאקו	1	יתומי המנו׳ רפאל אלמולי
1	הא׳ שלמה נחמיאס	1	הא׳ נסים כהן מורשה הא׳ נחטולי
1	ח״ר יעקב פראנסו	1	״ שלמה אשכנזי
1	הגב׳ וידה דאנון	1	״ משה שווילי
1	הא׳ שלמה ישראל שיריזלי	1	הרה״ג שלום הדאיה
1	הרה״ג רפאל ישראל שיריזלי	1	ח״ר דוד פיואנטי
1	הגב׳ אסתר אופלאטסה	1	הגב׳ וידה פיואנטי
1	הרב חנניה גבריאל	1	״ רבקה קואינקה
1	הא׳ יעקב מזרחי	1	הא׳ משה ארואץ

רשום שלמה ישראל שיריזלי

ב״ה.

ע״פ הסכם מתפללי בהמ״ד „ישמח משה״ בשכונת מזכרת, רשמנו את שמות המתפללים בבהמ״ד הנז׳ ומהם יבוחר שלשה גבאים, וסוכן אחד, ושני רואי חשבון, בלי קבלת פרס על משך שנה אחת ועל כבודו לבחור ולרשום בסימנים כמבואר:

לגבאים בסימן כזה o לסוכן בסימן כזה x ולרואה חשבון כזה —

ה״ר	שלום מבוסקי	ה״ר	חיים בר״י מן
	פיוויל יאקאבזאהן		חיים נח
	משה חרל״פ		הלל ריבלין
	בנציון זילבערשטיין		יעקב היילפערין
	נחום לוריא		ראובן ריבלין
	ארי׳ ליב הכהן		מרדכי ב״ר חיים צבי
	אברהם זאב ברווידא		צבי ארי׳ פרידמאן
	מנחם יעקב נאדדאן		חיים ב״ר עזריאל
	יוסף ב״ר ברוך צבי		משה צבי ב״ר שמעון
	יוסף נאדדאן		נפתלי פרוש
	יונה בר״י מן		בנימין ריבלין
	אברהם אלטער		שמואל מאונגארן
	חיים שו״ב		יצחק אויערבאך
	צבי הכהן		יעקב כהן
	יעקב הלוי		דוד שאכערלס
	ארי׳ זאב ב״ר צבי הכהן		יעקב שאכערלס
	יצחק כהן		אבא ליפשיץ
	שמואל צוקערמאן		שמואל וועניגאלער
	חיים בנימין צבי ב״ר יעקב שרהזאהן		דוד חייט
	יעקב בהרא״ד		משה ריבלין
	זלמן בנטובים		ישעי׳ שטערן
	אברהם משה קאסיווער		יהושע יעלין
	נחום נאמאנזאהן		דוד יעלין
	יעקב זאב סלאנט		מאיר האמבורגר
	שלום חעשין		אברהם שלמה סטרעלצער
	משה חעשין		אפרים ב״ר יוסף נגר
	מענדל ב״ר משה יוסף		אהרן הכהן

ב״ה.

מחאה

מאת הנהלת

הישיבה הק׳ אהל משה

ונצדק קדש.

למען לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים.

ביום עש״ק דנא נתפרסמו בשוק ובעתונים מודעות ע״ד מכירת כרטיסים להצגה בתיאטרון לטובת ישיבת אהל משה, ד״ז גרם לחוכא ואטלולא בשוקא, כי מה לכהן בבית הקברות? מה לישיבת אהל משה הקדושה, מוסדו של איש אשר קנא לשם ה׳ הצדיק והקדוש מוהרי״ל דיסקין זיע״א ולתיאטרון מקום בָּגום לשחוק ולק״ד המרגילים לערוה? ובתחילת ההשקפה הי׳ הרשם אצלנו, שאין זה אלא מעשה לצני הדור אשר חמדו להם לצון בישיבתו של אותו נאון וקנא׳ על הקדושה ועל הטהרה, ועד כמה שהוא מזר, ורחוק מן הדעת, הלא בדורינו ובזמננו זה, שבעו״ה חוצפתם פחזותם ועזותם של החפשים עברו כל גבול, גם זה אפשר, ואין כאן הצגה תיאטרונית ולא מכירת כרטיסים לשם זה, אלא מילי דכדיבי

ולישנותא בעלמא.

ואולם לדאבונינו נודע לנו אח״כ כי אמנם נעשתה התועבה הזאת מצד אחדים ממבקרי איזה ביהמ״ד בשכונת אהל משה לאחינו הספרדים, ולשופרא דשטרא קראו להם בשם ישיבת אהל משה, העובדא הזו כשהיא לעצמה שבאי ביהמ״ד יהי׳ איזה שהוא, ילכו לבקש להם מקורות לא טהורים כאלה להכנסותיהם, אשר פגול המה וכל אוכליו יאשמו, מכסה בקלון וחרפה את פני כלל ישראל כלו, ושופך קתון של בוז ע״פ אה״ק בפרט, ועד״ז ידוו כל הדוים. ואולם אנחנו הח״מ אשר בעוה״ר לקחו להם האנשים ההם קרנים בשתוף שמם כשם ישיבתינו הקדושה, הננו מביעים בזה את מחאתינו הנמרצה כלפי המעשה השפל והבזוי הזה ותובעים אנו את עלבון שם הקדוש דישיבת אהל משה מיד מחללי קדש ההם, נגדה נא כל קהלא קדישא די בעיה״ק ת״ו, וקוראים אנו אליהם שובו שובו מדרכיכם אלה, שובו אל ה׳ והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש ה׳ אלקינו, ואתה אבינו שבשמים אנא שים נא כבוד לעמך, וקדשנו בקדושתך, ויקוים בעיר קדשך יעוד הנביא: ירושלם עיר הקודש לא יוסף יבא בך ערל וטמא, והי׳ סחרה ואתנה כדש לה׳ ובכלי טהור יבא בית ה׳ ותן נא בלב חטאי עמך שישובו גם הם בתשובה שלימה לפניך לעבדך בלב שלם, ברוח קדושה וטהרה אשר הנה מופיעה בישיבתינו הקדושה אהל משה, מוסדו של גה״ג קודש הקדשים מוהרמי״ל דיסקין זיע״א וחושה נא לגאלינו גאולת עולם ולהושיענו תשועת אמת ואמונה,

ע״י בן דוד עבדך רוח אפינו משיח ה׳ בב״א.

גבאי ומנהלי הישיבה הקדושה אהל משה בתוככי עיה״ק תובב״א.

דפוס צוקרמן

מליץ ליטין משה זרוע תפארתי

בקע מים מפניהם

לעשות לו שם עולם

(ישעיה ס"ג, י"ב)

זה ספר

תקנות החברה

משכנות ישראל

מוסבת שם

מזכרת משה

לשם תפארה ולמזכרת עולם להשר הצדיק, הדגול מרגבת קדש, סיר משה מונטיפיורי בארענע

פעה"ק ירושלם תיו.

נדפס

פעה"ק ירושלם תוצב"א

בדפוס הר"ר יואל משה סאלאמאן נ"י

ואלה דברי ספר הברית וההתקשרות ההוא מועתק מלשון בריטאני לשפתנו הקדושה ע"י ה"ר דוד פיינשטיין נ"י:

ברית כרותה בין החתומים מטה על התנאים המבוארים הלאה:

האדונים ארטהור כהן, שמואל מאנטאגו, והענרי הערריס, מהושבי לאנדאן, ולהם אחוזה נחלה במדה 19601 אמות טורקי מרובעות מהוץ לשערי ירושלם סמוך לדרך יפו, המוגבלת מן הצפון בהמסילה המובלת אל הכפר דער יאסטן הפאדית בינה ובין אחוזת האדון וואליזו שולחני בירושלם, ואחוזות אחרות האחר מהם לה' אבדראהמאן אל־קאלדי, ואחרים. ולרוחות האחרות היא מוגבלת בהמסילה הפפרדת בינה ובין אחוזת ה' בינש סלאמט והבריו. — נותנים הרשיום להאדונים דוד נוטמאן, בניטן בינש סלאמט, נטע הירש האמבורנער, יוסף משה קרויז, ארבעתם חוסים בצל ממלכת אוסטריא. יואל משה סאלאמאן, אברהם אלקנה זאקס, שניהם עומדים תחת מחסה ממשלת גרמניא. ויוסף ריבלין, העומד תחת מחסה ממלכת בריטאניא, כולם מהושבי ירושלם, חברים ושותפים ועומדים בראש החברה "משכנות ישראל" בירושלם, לבנות על האחוזה הנזכרה שמונים בתים יחידים או ארבעים כפולים, בתי אבן באלה אשר נבנו מאת החברה הנזכרת, על אחותה הסמוכה אל האחוזה הנוכחית, גם בית תפלה, בורות מים, ובית טבילה, ובנינים אחרים ביו"ב הדרושים להפיץ הצבור לאלה אשר ידורו בהבתים אשר יבנו, ובניני צרכי צבור האלו יהזיקו לפחות חלק שמינית בכל מדת האחוזה.

להוצאות מלאכת הבנין הזה הנועד מצד אחד להעיר את רוח החפץ להרחבת הישוב ולפעל כפים בין תושבי ירושלם העברים, ומצד השני לשים כבוד להישיש הנכבד השר משה מונטיפיורי, האדונים ארטהור כהן, שמואל מאנטאגו, והענרי הערריס הנזכרים מקבלים עליהם להלוות להשותפים הנזכרים סך 2600 L. (אלפים ושש מאות לי"ש) נגד סך 1820 L. (אלף ושמנה מאות ועשרים לי"ש) אשר על האדונים לתת.

חלקי התשלומין יערכו לעומת חלקי מלאכת הבנין אשר יבנו, ובכל פעם רק עפ"י תעודה מאת האדרכל אשר בעת ההיא יהי' הכפקח על המלאכה או מאת אנשים אחרים אשר יופקדו לזה מאת האדונים ארטהור כהן, שמואל מאנטאגו, והענרי הערריס — ובהשבנו כי ינמרו הבתים ובור מים בתוך או ככלות שלש שנים מהיום הזה, יהיו ערכי התשלומין כזה:

בעלי הברית הנזכרים בראשונה יתנו: —

בשנה הראשונה סך 1000 לי"ש נגד סך 300 לי"ש אשר יוציאו השותפים הנז' על הבנינים האלו

בשנה השניה " 1000 לי"ש " " 500 " . . . . . .

בשנה השלישית " 600 לי"ש " " 500 " . . . . . .

וע"ד הסך 520 לי"ש הנותרים אשר על השותפים הנז' לתת עוד, יבואר בסעיף ו'.

כן יתנו הרשיום להשותפים הנזכרים ולהבאים בכחם לדור בהבתים העומדים להבנות, ויד כולם שוה בהנאת תשמיש הבנינים הנועדים לתועלת כל השכנים כאחד, או להעביר זכות דירתם שמה לאנשים אהרים עברים, עד כלות שתים עשרה שנה טיום כלות הבנינים כולם או למשך חמש עשרה שנים מהיום.

האדונים דוד נוטמאן. בניטן בינש סלאמט. נטע הירש האמבורנער. יוסף משה קרויז. יואל משה סאלאמאן. אברהם אלקנה זאקס. ויוסף ריבלין מצדם יקבלו עליהם:

א) להשתדל כי בתי הסדור הנז' ובור מים יבָנו בתוך שלשת שנים, ובניני צרכי הצבור במשך שנה הרביעית והחמישית.

ב) לבנות הבנינים כולם ע"פ הפלאן אשר יעשה האדרכל הנז.

ג) לפתח את שם השר משה מונטיפיורי על קבוצת הבנינים האלו, למען יהיה למזכרת נצח להשר הנכבד.

בנה ירושלם ה' נדחי ישראל יכנס: (תהלים קמ"ז).

החברה "משכנות ישראל" הבנויה כמו רמים, בהר מרום הרי ירושלם סערבה, בני ציון וירושלם יסדוה, חובבי ישוב הארץ הקדושה ירו אבן נחתה. ובשבע השנים אשר ספרה לה החברה, בנתה ארבעה וארבעים בתים, בעזר אל עליון בנה ירושלם ומקים הריסותיה, בכסף בני החברה אשר שקלו לאחדים, בצרוף הכסף אשר הביאו אלה ששלמו מחיר בתיהם בשלמות.

ומה נדלו מעשי ה', האומר לירושלם תושב ולערי יהודה תבנינה, כי גם אחר אשר אזלת יד בני החברה, וכשל כחם מבלתי יכולת לשקול עוד את כסף השנתי, והעמוד החברה. והנה הועד הנכבד אשר בעי"ט לונדן Sir Moses Montefiore Testimonial Committee שהוקם על לחקים באה"ק מזכרת ושם עולם להשר הצדיק אשר כל ישראל חייבים בכבודו, סיר משה מונטיפיורי בארענע"ט היו"ר, להניד נדולותיו ותפלאותיו אשר הגדיל לעשות בארץ הקדושה, הועד המרומם ההוא הסכים להצעת צירו בחירו, החכם המפואר הרי"ם פינס נ"י, והשדה אשר קנה כמוך ונשען לשדה חברתנו מבר לחברתנו בכסף מקנתו, וקבל עליו להלוות לחברתנו לבנין שמנים בתים L 2600, עפ"י האופנים והפרטים והתנאים המבוארים בספר הברית הנכתב ביום 18 יאנואר 1882 למספרם, ונחתם משני הצדדים ומקויים מהמלכות כניחום.

ד) . שלא יניחו לדור בתוך הארבעים או השטונים בתי מעון האלו בלתי בני ישראל , ואשר יקבלו עליהם למלאות אחרי התנאים והחיובים המבוארים בזה .

ה) . לשלם את מס הארץ או כל מסים אחרים אשר על האחוזה או על הבנינים , ואשר על אדוני אחוזות לשלם .

ו) . ליתן לעזר הוצאות הבנין סך L. 1820 , היינו סך L. 1300 יתנו בטועדים ובערכים המבוארים לעיל , ואת הסך 520 הנותרים יתנו מחציתם בשנה הרביעית ומחציתם בשנה החמישית מהיום .

ז) . האדונים ארטהור כהן, שמואל מאנטאנו , והענרי העררים , מקבלים עליהם להעביר אל השותפים הנזכרים לעיל או להבאים מכחם את כל זכות הקנין של הארבעים או השטונים בתי מעון והמקום אשר עליו יעמדו (לבד מהבנינים הכללים והמקום אשר עליו נבנו כי אלה לעולם ישארו לאחוזה לארטהור כהן, שמואל מאנטאנו , והענרי העררים) , על פי התנאים האלו :

1) כי השותפים הנזכרים בשטותם בזה ישלמו להצד השני מלבד הסך L. 1820 הנז׳ עוד סך L. 3100 בעשרה חלקים במשך עשר שנים , היינו החלק הראשון סך L. 310 , ישלמו בשנה הששית , והחלק העשירי והאחרון בשנת החמש עשרה מהיום .

2) כי השותפים הנז׳ יקבלו עליהם למלאות בדיוק אחרי כל התנאים והחיובים הנזכרים לעיל .

3) אם לא ימלאו אחרי סעיפי ספר הברית הזה , אזי יחשב הסך 1820 לירי״ש הנזכר בסעיף ו׳ , או מקצת מהסך הזה אשר יוציאו , לדמי דירה בעד הבנינים , וכל הבנינים ישארו לאחוזה לארטהור כהן, שמואל מאנטאנו , והענרי העררים .

ח) . בעלי האחוזה הנזכרים אחרי אשר יעבירו זכות הקנין של בתי המעון והמקום אשר עליו יבנו לשותפי משכנות ישראל יתנו להם הרשיום

להשתמש לעולם בבניני צרכי הצבור ע״פ שני התנאים המבוארים הלאה .

1) כי אך לישראלי׳ סדרי הבתים יהי׳ רשות להשתמש בבניני צרכי הצבור .

2) כי כל השבנים יקבלו עליהם לעשות סדרים נבונים להחזיק את הבנינים וכל המקום כולו בנקיון ובאופן המועיל למצב הבריאות .

ט) . השותפים הנפרטים בשטותם באהרונה מגלים את דעתם בזה כי מקבלים המה את הבטחת המכר להם או להבאים מכחם ע״פ התנאים הנזכרים לעיל .

שתי העתקות נכתבו מספר הברית הזה בין הצדדים הנזכרים ביום י״ח לירח יאנואר תרט״ב (אלף שמנה מאות ושטונים ושתים) , בלונדן בנוגע להאדונים ארטהור כהן. שמואל מאנטאנו. והענרי העררים . ובירושלם בנוגע להאדונים , דוד נוטמאן . בניטן בינש סלאנט . נטע הירש המבורנער . יוסף משה קרויז . יואל משה מאלאמאן . אברהם אלקנה זאקס . ויוסף ריבלין. כיום ט׳׳ו כסליו התרט״ב .

ארטהור כהן	דוד נוטמאן
שמואל מאנטאנו	בניטין סלאנט
הענרי העררים	יואל משה מאלאמאן
	יוסף ריבלין
	יוסף משה קרויז
	נטע הירש האמבורנער
	אברהם אלקנה זאקס

ואנחנו בטרם באנו על ההתום ועל הגלוי על כל דברי הקאנטראקט הנז׳ לקחנו מבני חברתנו רשות והורמנא ברורה וגלויה, כתובה וחתומה, וסונהה היא בידינו לשמרת , ובכח והרשאה ההוא נתננו חתימת ידינו , אחר אשר ימים רבים נשאנו ונתננו על כל פרטי הקאנטראקט , כאדם העושה בשלו , ועל כן שמנוהו כה נגד אחינו בני החברה לדעת מה זכותם , ומה חובתם , מטה להשטר ומה לשמור ולקיים .

ועל דברי הקאנטראקט הזה , אין לנו מה להוסיף , כי אם לסדר סדרי התשלומין , וסדרי הגורלות להלוקת הבתים , ולקבוץ סדר והנהגה , אשר תהיה לעולם , תפארת לה׳ ואנשים :

א) . לבנין הבתים ישלים כל אחד משמנים בני החברה עד מלאת סך L 22 , 10 , וחלק כל א׳ מהם בהלואת הועד ׳מזכרת משה׳ עולה לסך L 32 , 10 , על כן יצא מקופת החברה להוצאות בנין כל בית L. 55 ויתרון הוצאות בנין הבית ישלים הזוכה בבית בבואו לדור בו , ע״י הגורל הראשון. ואם לא ישלים הוא , יתן הבית לאחר אשר ישלים הכסף ההוא , מבלי טו״ט .

ב) . לבנין בורות ושארי בנינים הכללים , יבא הכסף הנבנם מתשלומי שכר הדירה של חמש השנים הראשונות , ואם מעט ויוסיפו בני החברה איש חלקו , ואם יותירו יותירו להם .

ג) . כסף ההלואה של הועד דלונדן , והוא אשר למכנת השדה L. 500 , ואשר לבנין הבתים L. 2600 , יחד L. 3100 יחל לשוב אל הועד משנה הששית עד תום חמש עשרה שנה מיום התחלת הבנין , בעשר שנים , כל שנה L. 310 , הכסף הזה יתקבץ מבני החברה בעלי הבתים מכל אחד כפי חלקו . ולפי שכתוב על הפרט הזה דין קשה מצד הועד דלונדן, לאמר : אשר אם לא יובא להם הכסף , הרי כל הכסף הבא עד היום ההוא כשכר דירה נחשב הוא , ע״כ חובה רמיא שיכנס הכסף לקופת חברתינו ירח ימים לפני בוא יום השילום, בראשון לחדש דעצעמבער , וטוב ונחוץ אשר כל אחד ישים החוב

הזה בין עיניו, ומראשית השנה עד אחריתה , יביא מעט מעט ככל אפשריותו , וסוכן החברה יקבל עליו הטרח הזה בכל ימות השנה , למען לא יצטרך הועד למלאות חובתו , להחליף את מי מבני החברה באחרים , שיהוייב לעשות כן מבלי משא פנים וחמלה וחנינה , למען יהי לאל ידו להביא חלק התשלומין להועד דלונדן בשלמות ביום הראשון לירח יאנואר בכל עשר שנות התשלומין , ולא יפוצו איש מאחתו .

ד) . סדר הגורלות כיצד ? , על הבתים הנבנים בכל שנה משלשת שני הבנין יוטל גורל , למי מבני החברה ינתנו , עד הנמר בנין כל בתי החברה בעזה״י , וכאשר עשינו ביום ר״ח חשון שנה זו , על שש עשרה בתים הראשונים , ואחר הנמר בעזה״י בנין כל בתי החברה ישאל הועד את בני החברה , במה הם רוצים , אם בהשארת כל א׳ בזכייתו הראשונה , אם בגורל חדש , ואם מספר שליש מבני החברה יסכימו לגורל חדש שומעין להם , ואם יטעט מספרם משליש , ישאר כל א׳ בשלו , והכל יהיה עפ״י שומת בקיאים , ולפי השומא כך ישלם כל אחד . וע״כ אין רשות להוסיף שום בנין עד ההחלטה , בלתי אם הועד יסכים כי נחוץ הוא , ואז ישוב מהשני לראשון עפ״י שומת שויו בעת ההחלטה .

ה) . שני חברים המבקשים שיהיו בתיהם סמוכים זה אצל זה , או זה למעלת מזה כשיהיו הבתים ראוים לכך , תמולא בקשתם .

ו) . ועד פרטי מיושבי הבתים יפקיד הועד הכללי בהסכם רוב נכבדי המקום , לשום עין ולב , על שמירות הנקיות והאחדות , ולהשוות כל מחלוקת ולמנוע כל ריב ומדון , ואם יהיה להם דבר בדיני נזקי שכנים וכדומה , חייבים בעלי הועדים למהר להשוות , ואשר יקשה מהם יביאו לפני הבד״צ לדון בדיני תוה״ק , וכמשפט אשר יאמרו להם יעשו. וקשה עונשן של העוברים על זה , ועל מחרחרי ריב , ועל שופכי זבלין ושופכין לרשות הרבים , וכדומה , ועונש יענשו , במניעת מים

מהבורות בפרט, ומהשתמש בכל זכות הבנינים הכללים בכלל.

ז). להוצאות תיקון ונקיון הטקוסות הכלליות, יקח הועד ראשונה את כסף שכירות בית התנור והמרחץ, דעבידי לסינר, ואם יסעט כופין את יושבי הבתים לתת איש חלקו, מבלי איחור וסירוב.

ח). יחיד הבא לבנות ברשותו, אחר ההלטת הבית, וגם אחר לקיחת הקושאן, יתן ידיעה להועד הזמני, אשר לא יסור לעולם מהמקום הזה, ואחרי ראות עיני בעלי הועד, כי בנינו איננו מזיק לא להכלל ולא להפרט, ולא להמשכת המים דרך הצנורות אשר על גגו וקידותיו ואשר בארץ מתחת, וגם איננו משחית את תואר וסדר הבנינים, יניחו לו לבנות בגבולו, ויבנה הכותל על שלו ועל שבנו, ובבוא שבנו לסמוך לו בבנין, ישיב להראשון הצי שויו של כותלו, וגם ב׳׳ד נזקקין לזה.

ט). בשני צדי הדרכים ינטעו אילנות נחמדות למראה, וכל אחד חייב לשומרם וגם להשקות האילנות הסמוכים לביתו וחצרו.

י). בבית הכנסת ובית המדרש ובעזרת הנשים יופקדו גזברים מיוחדים, לטען יתנהגו בכל מנהגי ישראל בכלל, ובמנהגי ונוסחי בית הכנסת ׳בית יעקב׳ אשר בחצר רבינו יהודא החסיד ז״ל בפרט, שכך קימו וקבלו עליהם בני חברתנו סיום הוסדה, ולטען יכינו כל ריב וכל קטטה בדברים הנוגעים בבית אלקים להולכי ברנש, וישב עמי בנוה שלום ובמשכנות מבטחים.

יא). לכבודו של השר הצדיק העומד לנם ותפארת ישורון סיר **משה מונטיפיורי** היו״, יהי שם חברתנו מעתה, מזכרת משה, והיה שמו לעולם, להניד לדור אחרון, פרשת נדולתו ורב טובו לבית ישראל, וה׳ אהב צדיקים ויודע ימי תמימים יאריך ימיו ושנותיו בנעימים, ויראהו בבנין שלם ותשועת עולמים, בקרב כל ישראל בב״א.

יב). להעזרה על קבלת כל כסף מכל איש ואיש מבני החברה הן אשר נתן עד היום, והן אשר יתן מהיום והלאה, תקובל להועד התיסת ידי סוכן החברה — הנבחר מבעלי הועד ואשר יסלאו את ידו בכה והרשאה מיוחדת בחתי׳ כל בעלי הועד — עם הותם הועד.

יג). למכור איש חלקו או למשכן או להשביר אין רשות בלי רשות הועד, ואחת מאלה אשר תעשה מבלי קיום סוכן הועד וחותמו בטלה ומבוטלת.

על פי כל דברי התקנות האלה אשר על פיהן נוסדה הברתנו מראשיתה ועל פי דברי הקאנטראקט אשר בין חברתנו ובין הנבירים בעלי הועד שבלונדן, נבנם ונתקבל אל החברה מוסכת שם ׳מזכרת משה׳ ה״ה

א [redacted]

והסך L. 22, 10 אשר נתן לקופת החברה, נבנם לבנין בתי החברה החדשים, ויתרם הוא לע״ע בבניני בתי החברה הישנים, העומד לנבות, וכנבוי דמי, — כי לא ניתנו קושאנעס לאלה שלא שילמו כל הכסף בשלמותו — וה׳ ינמוד נא בעדנו לטוב, ואיש בנחלתו ידבקו בני ישראל. כעתירת בעלי ועד החברה, בחדש כסלו שנת ׳בנה ירושלם׳, פעה״ק ירושלם תובב״א.

דוד מאיר נוטמאן	יואל משה בהרי״ם סאלאמאן
בניסין בינש סלאנט	נטע הירש סנ״ל האמבורנער
יוסף ריבלין	אברהם אלקנה זאקס
יוסף משה קרויז	

אהלי יעקב תרמ"ד

(בקרבת בתי ניסן בק)

החבצלת י"ג סיון תרמ"ד, מוסר על ביקור של הגביר הנכבד רבי קלונימוס קלמן וואללרויך מלונדון שתרם תרומות נכבדות למען בתי התימנים העניים במסגרת מזכרת משה מונטיפיורי.

במשך ביקורו הבטיח לפעול ולהפעיל ידידיו בלונדון למען עניי ירושלים, כמו כן הבטיח לבנות מכספו בית כנסת, עזרת נשים, ובית טבילה.

החבצלת כ' סיון תרמ"ד מוסר: ביום הראשון ט"ו לירח הזה, הונח אבן פינה לבית הכנסת „בית שמואל וזכריה" אשר התנדב הגביר הנכבד וי"א מוהר"ר קלונימוס קלמן וואללרויך נ"י מלאנדאן, לבנות במגרש אהלי יעקב. לבד תושבי המגרש, נאסף המון אדם רב מאחינו ב"י תושבי העיר ובתוכם רבים מנכבדי העדה, ובהלל ושירים הניח הגביר הי"ו את האבן הראשון ואחריו, נכבדי הנאספים, סעודה גדולה הוכנה בערב לתושבי המגרש על הוצאות הגביר נ"י ובשמחה וששון חגגו את החג הזה, וישתו לחיי הגביר ומשפחתו וישרו שירי תודה והלל לה'.

ההסכם שנחתם בין הג' וואללרויך ותושבי המגרש:

הברית הזה נכרת ונעשה היום בס"ט ולמז"ט בין החתומים מטה, קלונימוס קלמן וואללרויך, ופקידי ותושבי אוהלי יעקב, על פי האופנים האלה:

א) אני הח"מ קלונימוס קלמן וואללרויך, בזכות ה' אותי וב"ב ויעלנו לארץ הקדושה, התנדב לבי לכבד את ה' מאשר חנני. להקים לו בית לתורה ולתעודה, בהמגרש אהלי יעקב הסמוך לשער שכם, מקום אשר עד כה בשכירות לקחו למו בית לתפילה. וקבלתי הצעת תושבי המגרש הזה לעשות את מקום השער לבית תפילה, בצדו עזרת נשים, ותחתיו בית טבילה, וקבלתי עלי לתת את כל הוצאות הבנין ותקונו עד גמירה העולות לפי הצעתם אחרי חשבון מדויק לסך ששים נאפוליון זהב.

ב) עלי להמציא להם לא יאוחר עד משך י"ב חדשים מהיום, עשרה נאפוליון זהב, למקנה הקרקע לדרך יעברו בו מרחוב להמגרש.

ג) אחרי אשר על שמי ובני משפחתי יקרא ביהכ"נ הזה, וגם שטרי המקנה עלי' ועל עזרת הנשים, החצר, בית הטבילה והקרקע אשר נגד השער יהי' נכתבים על שמי. מתחייב אנכי בזה להקדיש את הבית וכל אשר לו להקדש עולמי לאחינו בני ישראל גרי המגרש הזה, לא ימכר ולא ימושכן, ולא יותן במתנה לאחר לעולמי עד, לא על ידי וב"ב ולא ע"י תושבי המגרש אהלי יעקב.

ד) אנחנו תושבי המגרש אהלי יעקב, ואלה אשר על שמינו נכתבו שטרי המקנה להשער והקרקע אשר לו, מקבלים ברצון וברגשי תודה, את נדבת הגביר הנכבד הרבני המופלג וירא אלקים מוהר"ר קלונימוס קלמן וואללרויך נ"י ומרצוננו הטוב ובחופש נפשינו, הננו מקנים לו ד' אמות קרקע בחצרינו, ואגבן את כל חלק וזכות אשר לנו בשער המגרש ומקום בית הטבילה אשר תחתיו והקרקע אשר למולו, המכיל מאתיים ועשר אמות, אשר הי' עד כה לקהל המגרש, ותהי' המצוה נקראת ע"ש ושם רעיתו העדינה, בניו ונכדיו יחיו, וזכותה תעמוד לו ולהם לדור דורים.

ה) עלינו, אנחנו אשר שטרי המקנה נכתבו על שמנו לתת להגביר הנ"ל שטר מקנה בד"י ובד"א על שמו כי קם בית הכנסת הזה בהבנותו וכל השייך לו לאחוזת עולם לבית וואללרויך בלאנדאן, והוא יתן שטר מקוים גם הוא בד"י ובד"א כי הקדיש את הבית וכל השייך לו לבית תורה ותפילה לתושבי המגרש אהלי יעקב להקדש עולם עד ביאת הגואל בב"א.

ו) בית הכנסת הזה יקרא בשם בית שמואל וזכריה ע"ש נכדי הגביר נ"י, שעלינו לקבוע אבן גדולה בא' קירותיו אשר עליה יהי' כתוב מעשי הצדקה אשר

עשה הגביר הנ"ל, ועלינו ועל כל באי כחנו ותושבי המגרש בכל דור, החובה מוטלת לתקן ולחזק את בדקי האבן הזאת, אם יד הזמן יגע בה.

ז) המקוה הקדש היא לכל תושבי המגרש כאשכנזים כספרדים, וכן אם ירצו הספרדים לבנות להם בית כנסת לבדם, יותן להם כברת ארץ מהקרקע השייך לביהכ"נ אשר ע"ש הגביר הנ"ל.

החומות הסוגרות על ירושלים שמו גם גבול ליכולת קליטתה של עיר זו, ועם ריבוי האוכלוסיה לא נמצא מקום בשביל העולים החדשים, שהעפילו לעלות לירושלים בזרם בלתי פוסק.

עם הצפיפות, שגדלה מיום ליום בתוך העיר, הורעו אף התנאים הסניטריים שהיו לקויים גם בלא זה, והתושבים היהודים לא יכלו להשיג גם את מעט הנוחות, שאין לוותר עליה. יתר על כן: הסימטאות האפלות והמרופשות בעיר עניה במים, היו גורמות למגיפות, שתתפשטנה במהירות ותקצורנה בתוך הדירות הצפופות, חסרות האור, האויר והמים, קרבנות הרבה.

עם גידול הביקוש לדירות עלה מחירן באופן מבהיל, ובעלי הבתים הערביים לא ידעו שבעה, עד שכל חור, שאינו ראוי למשכן חיות ובהמות, היה מושכר ליהודים עניים במחיר מלא.

אמנם נבנו בתים לעניים, „בתי מחסה" בתוך העיר העתיקה עצמה, אך אף כאן היתה מידת הקרקע הפנויה קובעת את אפשריות הבניה. ומשום כך ברור היה, שלא תמצא תרופה לצרה זו, עד שיתפשט הישוב היהודי מעבר לחומות העיר, ששם עמדו שטחים נרחבים.

אולם בפני יציאה אל מחוץ לחומה עמדו מעצורים רציניים — סובייקטיביים ואובייקטיביים: א. סובייקטיביים: קדושתה המיוחדת של העיר העתיקה, שאותה שיחרו רבים מן העולים בבואם לירושלים וכוח ההרגל: ב. אובייקטיביים: חוסר הבטחון מחוץ לעיר, ששעריה היו ננעלים משקיעת החמה ועד זריחתה, כמו"כ ריכוז כל המוסדות הציבוריים בעיר העתיקה, והצורך בקבוצה גדולה, שתצא לגור בחבורה מחוץ לעיר והאמצעים הכספיים, הדרושים למפעל של בנין מספר בתים מספיק, כדי לא לסכן את המשתכנים בהם. (ראה: משה ריישר, ספר שערי ירושלים, עמ' 17).

כפר השילוח תרמ"ה

לרגלי הר הזיתים במורד הקדרון בדרומו, במקום שמצוי היום הכפר הערבי סילואן, שכן מלפנים כפר השילוח.

כפר השילוח, הישוב התימני הראשון בארץ ישראל, שימש כמרכז חשוב לעולי תימן, ואבן שואבת לשימור המסורת המיוחדת של יהדות זו, עד אשר נעזב המקום בשנת תרצ"ו.

כפר השילוח נוסד בשנת תרמ"ה (1885), ע"י העליה התימנית הראשונה (תרמ"ב—1882). עלית יהודי תימן בתקופה זו, באה בעקבות השמועות על רכישת קרקע עבור היהודים בארץ ישראל, והרשות שניתנה באותה שעה ע"י שליטי תימן דאז לעלות ארצה.

תחילה ניסו יוצאי תימן, שבאו לירושלים בחוסר כל, למצוא מקומם ברובע היהודי, אך בשל הצפיפות ותנאי השכירות הקשים ברובע היה מצבם בכי רע (מרבית בעלי הבתים היו ערבים שדרשו את התשלום מראש).

האסיף (תרמ"ו) מספר:

„לא עצרו כח... לשכור בתים למושב ויליבו ברחובות הקריה, ויבואו בנקרות צורים ובמערות אשר מסביב לירושלים וישבו שמה. יומם יסובו בעיר לבקש אוכל למו טפם ובלילה ילינו במחילות עפר וכל עצמותיהם תרעדנה מקור וממגור".

מצב התימנים הוטב בהדרגה בהשתדלותו של ד. פרומקין, עורך עתון „החבצלת" ו„עזרת נדחים". תחילה נשקלה האפשרות ליישבם במוצא. אך בשל המרחק וקשיי הפרנסה נדחתה התוכנית. כן נדחתה התוכנית ליישבם ב„מזכרת משה" בשל חוסר המים במקום וההוצאות הגבוהות.

לבסוף נמצא הפתרון בהקמת הישוב בכפר השילוח, על קרקע שהיתה שייכת ליהודי בשם בועז בבלי. בהיות המקום בסמוך למי השלוח וביר איוב, נפתרה ממילא גם בעית המים. בשנת תרמ"ו נבנו הבתים הראשונים ששימשו את היסוד לכפר כולו.

בתי הכפר היו קטנים, בני קומה אחת. הדיירים הראשונים היו אלה הנזקקים ביותר, שלנו לפני כן במערות ובין הסלעים.

חנוכת כפר השילוח נעשתה ברב עם, והיתה מאורע חשוב בחיי תושבי ירושלים של אז, שיכלו לראשונה לעקוב מקרוב אחרי אורח התפילה והמנהגים של התימנים שהותירו רושם עז על הנוכחים.

בשנת תרנ"ח היו כבר בכפר השילוח 65 משפחות, וכעשר שנים מאוחר יותר נמצאו 5 בתי כנסת, 4 מהם בנוסח תימן, ו־1 בנוסח ספרד. בשנת תרפ"ב היו בכפר השילוח 153 תושבים.

תחילה היו היחסים עם השכנים המוסלמים תקינים, ברם הם שובשו בהמשך, עם גבור הלאומנות הערבית. תעודה המצויה בארכיון י־ם מעידה על ההגנה, שהעניקו תושבי הכפר לשכניהם היהודים בזמן מאורעות תרפ"ט. בכל זאת, נאלצו התושבים לנטוש את הכפר במאורעות אלה. המעטים שחזרו אליו לאחר מכן, לא היה בידיהם למנוע את התדרדרותו. בתקופה זו גם התפתחה העיר החדשה במערב. בשנת תרצ"ו—1936, עם המאורעות, פונה הכפר לצמיתות בהחלטת השלטונות מטעמי בטחון.

מרבית הבתים שנבנו ע"י יהודים, מיושבים כיום ע"י מוסלמים, אחרים חרבים. אחדים מן הבתים היהודים ניתנים עדיין לזיהוי, בעזרת שקעי המזוזות שנותרו במקום.

שניים מחברי הועד, מר יוסף קוביה ומר יוסף נבון נדבו כל אחד בית לשכונה. 10 בתים הוקמו מנדבת הבארון הירש, אחדים, בהשתדלות ר' יעקב סאלאפנדי מדירקהיים, והשאר משל נדיבים.

נשת.

להגיד לאדם ישרו.

אנחנו החתומים מטה תושבי כפר שילוח מודיעים בזה לכל מי שיקבל עם שאנחנו חייבים להגיש תודה למאיר שיקר, סגן ראש עיריית תל־אביב יפו, למוחמד גוזלאן, אחד מנכבדי אחינו הערבים תושבי כפר השילוח סילוון וחבריו טובי תל־אביב שהראו יחס אנושי יוצא מן הכלל לשכניהם תושבי שכונת השלוח היהודים בימי הפרעות אב תרפ"ט, ולא הרשו להקות הפורעים שהתהלכו בסביבות המושב שלנו השלוח, לגעת בנו לרעה, בדידות מושבתנו... ועד היום שורר יחס כזה בינינו ובין שכנינו אלה, ואין פרץ ואין צוחה ברחובותינו ומי יתן ומהם ילמדו אחינו הערבים יושבי יתר המקומות אשר בארץ־ישראל לספח יחס של ידידות בינם ובין שכניהם היהודים למען יראו ברכה במעשי ידיהם...

הארכיון ההיסטורי של עיריית ירושלים.

נאום יוסף סעיד מצמוני

נאום שלמה יוסף

נאום יעקב סעיד מצמוני

נאום אהרן חליח

נאום

נאום

נאום

נאום סלמה מימוני

להגיד לאדם ישרו, מאת תושבי כפר־השילוח.

התושבים מודים לתגי מוחמד ג'וזלאן, אחד מנכבדי הערבים תושבי כפר השלוח סילוון וחבריו טובי הלבב שהראו יחס אנושי יוצא מן הכלל לשכניהם תושבי שכונת השלוח היהודים בימי הפרעות אב תרפ"ט, ולא הרשו ללהקות הפורעים שהתהלכו בסביבות המושב שלנו השלוח, לגעת בנו לרעה, בדידות מושבתנו... ועד היום שורר יחס כזה בינינו ובין שכנינו אלה, ואין פרץ ואין צוחה ברחובותינו ומי יתן ומהם ילמדו אחינו הערבים יושבי יתר המקומות אשר בארץ־ישראל לספח יחס של ידידות בינם ובין שכניהם היהודים למען יראו ברכה במעשי ידיהם...

הארכיון ההיסטורי של עיריית ירושלים.

כרם תרמ"ה

השכונה נוסדה בתרמ"ה במקום כרם ענבים, ומכאן שמה, קרוב אל מחנה שנלר.

הראשון שהתיישב בשטח זה, לפני יסוד השכונה, היה ר' משה גראף. הוא נטע לראשונה כרם על חלקתו, בשנת תרל"ד בקירוב. ביתו שימש גם כעין קייטנה לאנשי ירושלים, תושבי העיר העתיקה. כל מי שהיה צריך להבראה, לשאוף אויר צח, היה יוצא אל ביתו הכפרי.

בית ההרשת לרעפים

של בית היתומים הסורי שנעללער

מוכר רעפים במחירים היותר זולים.

הרעפים הנעשים בבית החרושת של המוסד הנ"ל, מצטיינים בחזקם ובטיבם על אלו הבאים מטרסליה

רבע מליון 250,000 רעפים

כבר נמכרו פה בירושלם, והקונים שבעים רצון על צד היותר טוב.

המלבנה עושה גם מרזבי-אבן טובים, מאד ומוברתם בזול שאפשר.

הבתים המשותפים הראשונים בירושלים

כבתים משותפים ראשונים בירושלים יש לראות את הבתים שנבנו מחוץ לחומה לאו דוקא הראשונים. התכנית של כל דירה הנה כמעט אחידה בכלם, טפוסית, בלי כל ידיעת ההיסטוריה של הבנינים האלו קל לתאר שהתכנון נעשה בלי כל השתתפות הדיירים.

מטעמים מובנים (בטחון, מים) ניתנה לבניינים אלה צורת חצרות מוקפות בלוקים ארוכים וסגורות כלפי חוץ. על המבקר מבחוץ עושות רושם חזק החצר הגדולה המרוצפת אבן ומשאבות המים, המעידות על בורות המים שבתוך החצר המוקפת בתים כחומה להגנת „האוצר היקר" . . .

אבל הבנינים האלה נותנים לא רק את תאור העבר — , הם גם מעוררים רעיון, כי אחרי נתוח ידוע אפשר לשתפם בתכנית שפור העיר בעתיד, אם לתאר את כל המגרשים המרוצפים הריקים האלה מכוסים שטחי ירק וגנות מפוארות (כדוגמת בתי ורשא, וכן בצד הדרומי בבתי הונגרין) מדרכות יפות וכניסות יפות לדירות.

מחנה יהודה

סוכת שלום - עיר שלום

תרמ"ז

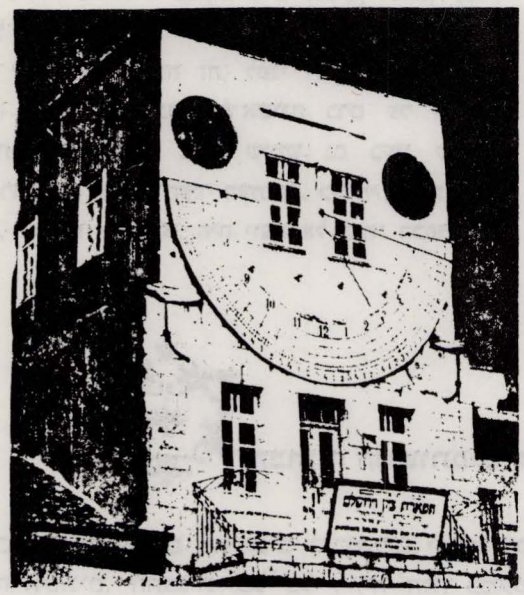
ע"י שלושת הסחורים הגדולים במגרשים. הבנקיר פרוטיגר, מר יוסף נבון ביי, קונסול הולנד־בלגיה בירושלים, ומר שלום קנסטרום, רכשו להם אחינו בתים יפים לדירה בתנאים נוחים וטובים, ואחרי גמר התלומים במשך 15 שנה, קבלו את הקושאנים, איש איש על שמו.

השכונה הראשונה שנבנתה על ידם, היא שכונת „מחנה יהודה" ע"ש יהודה ביי נבון שנפטר בגיד צעיר על אם הדרך ירושלים־יפו, הבתים נמכרו במספרים. מדת הקרקע של כל מספר חמש מאות אמה, ומחיר הבנין של כל מספר יחד עם חלק בעל הבית בבורות ובדרכים ובצרוף הרווחים היה לערך 150 נאפוליון. על הקונה היה לשלם בראשונה רק 25 נאפ׳ מחיר הקרקע, ואת הסך 150 נאפ׳ לשלם במשך 15 שנה. כל מספר הכיל חדר לפנים מחדר, חצר, מטבח וכו׳. אחרי שנבנו עשרים וחמשה הבתים הראשונים שעל אם הדרך הלך וגדל ציבור הקונים.

בשנת תרנ"ח הי׳ מספר הבתים בשכונה זו 162. כמו"כ נבנתה על ידם באותה השנה שכונת „סוכת שלום", הסמוכה לשכונת „משכנות", שנבנתה למען התימנים בכספם של נדבני לונדון ובהשתדלותו של ר׳ מרדכי אדלר ובה 20 בתים שנמכרו ליחידים.

ועוד שכונה קטנה, סמוכה ל„מאה שערים", ושמה „עיר שלום" (אח"כ נקראה בשם „בתי פרלמן", ע"ש ר׳ אלימלך פרלמן שקנה, יחד עם קרוביו, את כל המספרים והוסיף עוד בתים סביבה).

סניף הפוסטה העותמנית במחנה יהודה.— כמו בשוק היהודים בעיר פנימה כן נפתח סניף להפוסטה העותמנית בשכונת מחנה יהודה סחון לעיר תחת פקידותו של חא׳ הנכבד מר אליהו הוניג. מר חוניג אמר לנו שעוד רוצה הנהלת הפוסטה לפתוח סניף גם בשכונת מאה שערים. אחינו תושבי המקומות האלה ידעו בודאי לעשות את חובתו למולדת, ולתכוך בקיום והתכספות המניפים האלה.

קומתו העליונה ובחזיתו שעון־שמש בבית מחנה־יהודה.

סוּכַּת־שָׁלוֹם

בירושלים, בעיר החדשה, בקרבת מחנה־יהודה ובצד רחוב אגריפס, מצירי התנועה החשובים בעיר הקודש. תושביה מעדות המזרח, רובם תימנים. אבותיהם היו פועלי בניין, מהראשונים באוכלוסיה היהודית. הם בנו את בתיהם במו ידיהם, בשנת תרמ"ח/1888. נקראת על שם שלום קונסטרום, מיוצאי רוסיה, שהתיישב בירושלים, עסק בבנקאות וברכישת קרקעות. רכש את השטח הזה ומכר חלקות ממנו לבעלי אמצעים מעטים. השם לשכונה ניתן לפי דברי תהלים: 'והיה בשלם סוכו ומעונתו בציון'. שלם — שמה הקדום של ירושלים.

ירושלמי מספר בזכרונותיו על הווי סוכת־שלום בשנים קודמות: 'תושביה היו שונים משאר תושבי השכונות. בתיה וחצרותיה נקיים ומסוידים. מספר משפחות התגוררו בחדרים שמתחת לקרקע. בשעות היום היתה השכונה

שקטה ושלווה; אולם בשעות הערב התעוררה לתחיה. נשים העלו אש בכיריים שהיו עשויים חומר. חומרי הסקה שימשו קש, גזרי עצים וגללי בקר מיובשים. על אש זו הכינו עקרות הבית את ארוחת הערב לבעליהן, שהיו ברובם פועלי בנין. הגברים השתרעו על הספות שהיו פרושות על הקרקע, לוגמים עראק (משקה חריף), אוכלים גרגירי אפונה קלויים או מבושלים, משוחחים בקול רם ושרים. באותה שעה עומדות עליהם נשותיהם לשרתם ולשמשם. הן גם שימשו עוזרות בית, ואשרי אדם שזכה ב'רומיה', זה היה השם הנפוץ בקרב נשות תימן. בעיקר זכו בהן הרופאים, העסקנים הציונים וגבירי הספרדים[2].

סוכת־שלום גובלת בשכונה משכנות־ישראל, וסמוך אליה — השכונה אבן־ישראל. ביניהן עובר רחוב אגריפס, ציר תנועה סואן שהיה נקרא בראשיתו — רחוב ביל"ה.

1) תהלים עו, ג. 2) י. יהושע, שכונות בירושלים הישנה, תשל"א, עמ' 21.

המומר יעקב פרוטיגר

פרוטיגר בא מגרמניה בשנת תר"ן, ופתח בנק בשם י. פרוטגר וחבריו. הוא קנה מגרש בסוף הכביש שבאים מעיר העתיקה לשכונת מאה שערים, אחרי הכנסיה של ס"ט פאול. כן קנה מגרש גדול ברח' יפו למעלה אצל שכונת בית יעקב וגם קנה מגרשים רחוק הרבה מן העיר על דרך יפו. וכאן היה איש בשם שלום קנסטריום, שהיה פתח מודרני וקראו אותו „שלום בלכר" שהיה יוצא ונכנס אצל פרוטיגר, בנה לו בית גדול ומפואר על מגרשו שאחרי הכנסיה, ונטע הרבה אילני סרק סביב הבית. בבית הזה דר פרוטיגר עם משפחתו, בשער הכניסה לבית היתה דלת של ברזל מפותחה יפה, ועליה באותיות של ברזל השם „מחניים" ע"ש הפסוק „ויקרא „יעקב" את שם המקום ההוא מחנים".

פעם, אמר פרוטיגר לר' שלום בלכר, כי על המגרש שלו ברח' יפו רצונו לבנות שכונה בשביל יהודים, היינו: הוא ילוה את הכסף לבנות בתים, בתשלומי שנה שנה שהדיירים ישלמו, עד שיסולק כל המגיע, וקם הבית להקונה לצמיתות, נטפל לו ר' שלום ואמר ליסד שכונה בשם „מחנה יהודה". זה היה בשנת תרנ"ח, נבנתה השכונה בעד חברים שנתרצו בזה, באלו התנאים: כל חבר נתן 5 נפוליון זהב — 4 לא"י — דמי קדימה, ואח"כ שלם בשליק — 30 מא"י — לשבוע עד ששילם מחיר הבית. נבחר ועד השכונה: ר' שלום קנסטריום, ר' יחיאל צבי צימרינסקי ור' סוריאנו — ספרדי—, שאצלם יבאו החברים הבשליקעס. שלמו במשך זמן, ואח"כ הפסיקו לשלם ונשארו חייבים לפרוטיגר. לבסוף מחל להם החוב. כך כך נבנתה השכונה „מחנה יהודה", מכספי פרוטיגר, בהשתדלותו של ר' שלום קנסטריום „בלכר".

כן הלווה כסף לר' אלימלך פרלמן לבניית בתי פרלמן. כן בנה — מכספי פרוטיגר — ר' שלום בלכר את שכונת „סוכת שלום".

(מפי רבי אהרן חיות) ח. המבורגר, שלושה עולמות ח"ג עמ' נ"ז—נ"ח. ירושלים תש"ח.

מודעה

מועד הטרכזי

משמרת שבת

אישור הממשלה 8939 142

נוסח הסעיף להכנים בחוזה שכירות־הבתים בנוגע לשמירת שבת וכדומה, עפ"י חוקי הממשלה יר"ה.

השוכר צריך להשתמש בהדירה ולהתנהג באופן שלא לעורר את דעת הקהל נגדו בחילול הדת כגון חילול שבת וכדומה, ובמקרה אשר ועד השכונה יגישו התלוננות על המשכיר וימצא שאופן השמוש בדירה או התנהגתו הם למורת רוח לבני השכונה, יש רשות למשכיר לבטל את שטר החוזה וישיב להשוכר את חלק השכירות בעד הזמן שנשאר למשך החוזה אם כבר קבל אותו, ועד השכונה יהי' בר־סמכא היחידי בשאלה זו, ואין לאחד מהצדדים לערער אחרי החלטתו בנידון זה ובמקום שאין ועד, על המשכיר להביא ראי' לביה"ד על טענותיו.

מודעה שנויה

מאת מיסדי החברת

מחנה יהודה

חברה חדשה לבנין חמשים בתים, לשלם מחירם במשך שלש עשרה שנים.

(מקום הבנין הוא על כברת הארץ אשר מחין לשער יפו על אם הדרך המובלת ליפו, מול קרקע ובית עבדרחמן איפענדי איל כלדי)

בשם האדון פרוטיגער ראש הבאנק אטטאמאן פעה"ק, הנני מתכבדים אנחנו הח"מ להודיע כי **לבקשת רבים** הסכמנו להקל עול התשלומין, ולשנות סעיפים אחדים מהפלאן הראשון, ועל פי האשפנים המביארים הלאה יקום **הדבר אי"ה**

ואלה אופני הבנין:

א) כל בית משוב יכיל חדר נדול, אריך שבע אמות ברוחב שש וגיבה חמש אמות, והדר נשען לו ופתוח אליו, אריך חמש אמות ברוחב שש וגיבה חמש אמות, בית תבשיל שלש על שלש אמות, וביה"כ מיוחד לכל בית, וחצר מרוצף באבני באלאט לפני הבתים אריך ד' אמות.

ב) לכל בית הנתן גם קרקע לגן ולתשמיש, ובס"ה יעלה בדת הקרקע הזאת עם קרקע בנין שני החדרים ותשמישיהם לכך מאתים והמשה ועשרים אמה מריבעות.

ג) עזבי קדוות החצנים אשר להבתים אמה ורביע, והפנימים אמה.

ד) בכל הדר והדר מהבתים, יהיו שני ארנזי בנין מבוסים אחד בדלתות עין, ואחד בלוחות עין יבוכות. רצפות ההדרים תרצפנה נאבני באלאט קירש, ויחלונות והדלתות העצים וצבעיהם יהיו כבבתי „סיבת שלום".

ה) לכל בית יותן חלק בבורות דמים כבכל חברות דבנין.

ו) עד ירח אלול תרמ"ח יבני כל הבתים ותשמישיהם והבורות הכל כאשר לכל, ובני החברה יבאי לשבון בהם.

ז) הבתים יבני בשתי שורות, שורה את על אם הדרך אשר ליפו, ושורה את לצדה על אם הדרך האחר.

ח) מחיר כל בית והקרקע וכל תשמישיו כנז' היא מאה שלשה ושש"ם נאפאלעאן, לשלם במשך ש"ש עשרה שנים כזה: עשרה נאפאלעאן תיכף, או למצער שני נאפאלעאן תיכף והמיתר עד אלול תרמ"ו ומתשרי תרמ"ח עד סוף סיון תר"ם נאפאלעאן אחד לכל חדש, או שנים עשר נאפאלעאן לשנה בכלית השנה, יהיה בסך כל מאה ושלשה וששים נאפ'. ואשר יחפוץ בבית מרבתים אשר על אם הדרך יוסיף עד עשרה נאפאלעאן והסך הזה ישלם בפעם א' בעת יגמר הבנין ויבא לשבון בבית.

ט) הכסף יובא לבית הקאנזולאט למשלת פארטינאל אשר אצל שער יפו ויותן להאדון קלמי אשר ישב שמה בכל יום בשעה 3 עד 4 לפני הצהרים ובשעה 9 עד 10 אחר הצהרים, ינגד שטר קבלה חתום מאת האדון קלמי בשם יוסף נבון, יתן האדון פרוטיגער ראש הבאנק אטטאמאן פה להחבר קנין נמור ושלם כתוקף קישאן, כתיב חציו עברית וחציו צרפתית ובו יביארו כל התנאים אופני הבנין וסדר התשלומין כנ"ל.

י) כשלות כל איש לשלם את מחיר הבית, אם אחרי שלש עשרה שנים כפי המותנה, אי קודם בנבוי ששה למאה כנז', יתן לו האדון פרוטיגער קישאן על ביתו בנימוסי המשלה.

יא) בעבור שנה ואחד מבני החברה לא שלם את המגיע ממנו כפי המיתנה פה, ימבר חלקו לאחד במחיר אשר יושג, והחפסד עליו; וכן אם יתן ערבון עתה ולא ישלם מיתר העשרה נאפאלעאן.

באה"ח כ"ה תמוז התרמ"ז פעה"ק ירושלם תובב"א.

נאם הצעיר יוסף נבון

נאם שלום קאנסטאנטום

נשבים אני לדברים האמתיים למעלה וכן יקום

ז. פרוטיגער עם קאמפ.

J. FRUTIGER & Co.

העתק מכתב הרבנים הגאונים שליט"א דפעה"ק ת"ו

בעוה"י פה עיר קדשנו ותפארתנו ירושלם תיבב"א.

מציון מכלל יופי, יופיע ה' את הברכה, החיים והשלום, לכבוד הרבנים הגאונים המפורסמים, נבונים וקצינים, נדיבים ושוגים די בכל אתר ואתר, ה' עליהם יהיו!

אנחנו הח"מ מחלים ומבקשים מכבודכם הרם, לקרב את האיש הנוכחי הר' שמואל לעווי נ"י, אשר זה כתשע עשרה שנה שקבע דיורתו פה בקדש, פעל ועשה, זכה וזיכה את הרבים בעניגים גדולים ושובים, והכל שלא ע"מ לקבל פרס, — והנה זה כאחד עשרה שנה לקח לבבו השוב ליגע ולדעת ומן זריזות השמש „נץ החמה" בריוק, יען וה נוגע לכפה הלבתא נבירתא, ויגע כוח בכל נפשו ומאודו, ויכון לזה בנין גדול ונבוה, אשר על ירו אפשר להבחין חיסב זמן נקודת הנץ, ונשתרג עי"ז בחובות גדולות מאד. — לזאת תלותנו מאת כל איש אשר יראת ה' דופק בלבבו לקרב את הר"ש הנז' בכל מיני התקרבות, לתמכו לעזרו ולסעדו, ומובטחים אנו שאתם כמונו תכירו את אביותת האיש הזה, כי איננו מחמנזמים, והאמת נר לרגלו, ובל תמחזיק בירו ידע כי הוא ממוזבי הרבים אשר אין קץ לשבחם, והשי"ת יכונן ידי הר"ש נ"י הנז' לפעול עוד גדולות ונצורות וב"ב תושע יהודא וישראל, ואור חדש על ציון יאיר. אמ"ם.

החותמים בברכה יום י"ד שבט תרמ"ח לפ"ק.

נאם חיים ברלין (מקום החותם)
נאם שאול חיים הורוויץ הרב מדובראוונא.
הכל מסייעים לעושי מצוה ובעה"ח
הק' יוסף חיים זאנגענפעלד
נאם שלמה זלמן בהר"ן ז"ל.
נאם ארי' ליב ראשקעס משגיח פשא
נאם חיים צבי הירש במוהר"י זללה"ה ברוידא מזאנר
נאם זרח ראובן בראוערמאן
נאם דוב בער עפשטיין
נאם שמואל שפיצער סג"ל

נאם גדלי' נחמן בראדער
נאם זלמן הכהן רובין
נאם אשר זוב זוסמאן
נאם מאיר זאלצער
נאם אשר זאב יעליניחקי
נאם יצחק אליעזר הרל"פ
(מקום חותם בית ועד הכללי)

נאם זאב שחור
נאם יצחק חניז
נאם דוד פיינשטיין

דברי הרבנים הגאונים שליט"א, והרבנים המפונים ש"ז התחזקים למעלה, אינם צריכים חיזוק ולא נצרך אלא להעדפה. כי מצות גדולה שאחבי"ו יקרבו את האיש היקר הנכבד שי' הנ"ל- ולהיות בעזרתו בכל האפשרי באזור בדבריהם למעלה, והטרחם ירוחם, ויחברבו בכפ"ם, בעתירת הכ"ד החותמים בברכה, יום ב' אד"ר תרמ"ח, פעה"ק ירושלם ת"ו.

נאם משה נחום וואללענשטיין
נאם ארי' ליב בהרא"ד (מקום חותם בר"צ דקהל אשבנזים)
נאם צבי פסח פראנק
לא אמנע מלהעתיר עבור המוכז היקר ר' שמואל לעווי נ"י והנני חותם בברכה. שמו"ם פראנט (מקום החותם)

נאם ליפמאן דוד במהר"י ז"ל
נאם יוסף יהודא בהר"י הלוי ז"ל (מקום חותם בר"צ דקהל תפ"ים)
נאם אברהם בלא"א מוהר"ר דוד הכהן ז"ל
גם אנכי מ"ם חכם באשי וראשל"ל הח"ם אעתירה בעד הר' הנ"ל תמשתדל בכצוה גדולה הנז' יה"ר תפץ ה' בידו יצלח, בעתירת החותם בברכה.
הצעיר אליהו מ. פאניזיל ס"ש (מקום החותם)

שערי שלום

חברה לבנין ששה ועשרים בתים, לבנותם בשנה אחת, היינו עד אב שנת תרנ"ב בע"ה. ושנים מהם יזכו בגורל, כל אחד יזכה נומר אחד מהם אין כסף! — מחיר לשער יפו על הנחלה אשר קנינו באת הארון ז' פרוסינער ראש הבאנק אמעריקאן בעה"ק ירושלם ת"ו, בתוך חברת „מחנה יהודא" השרה הנו' סיבב והילך בשני דרכי המלך, היינו מנומר 11 עד נומר 17 ועד בכלל, על אם הדרך יפו הנרשמים מלמעלה על הבתים של „מחנה יהודא", והשרה הנו' עומדת באמצע תיכף בפנים הקרקע אחורי הנומרים הנרשמים הנו', ולה ארבעה דרכי המלך, עם בור נדול ישן ומפורסם.

№

ספר עתי אשר לו כח קושאן!

ויכיל את אופני הבנין והתשלמין.

ניתן להיות לתועלת הכלל

מאתנו { אליהו אברהם שלום / משה פרידמאן

בירושלם

בדפוס ר"ש צוקערמאן ושותפו.

אופני הבנין והתשלומין

Conditions de Construction et Modes de Paiements.

Les Vingt Six maisons en que-tion Seront construites sur les quatre parties du terrain. Suivant le plan fait par l'Jngénieur.

1) Chaque Maison contiendra: une chambre de dimension de 6 sur 7 pics, hauteur cinq pics à l'intérieur avec voûte en pierres, une cuisine, un lieu d'aisance et une part à la Citerne, Toute la maison avec ses dépendances aura une surface de 150 pics carrès, sans compter les chemins et la citerne, qui demeureront en société entre tous les acheteurs, les armoirs, les fers, et les fenêtres seront de la même façon que celles du faubourg „Chaaré Sedek".

2) Le prix de chaque maison avec ses dépendances est de 132 napoléons (Le Verku, depuis la livraison des clefs les frais pour l'obtention du cochan et les réparations, Seront à la charge des acheteurs) payables Comme suit: Cinq napoléons d'avance pour droit d'entrée une somme analogue un mois aprés, et

הששה ועשרים בתים הנו' יבנו לכל הארבעה רוחות הקרקע כפי השלאן אשר נעשה מאת המהנדרים.

א) כל בית יהי' בניי ששה על שבעה אמות, וקומתו חמישה אמית מכפנים הבית, עם ביזות אבנים ובית הבשיל, ובי"כ לכל אחד, ארגזים וברזלים ודלתות וחלונות כמו בבתי „שערי צדק", ולכל נומר יהי' לו חלק בהבור מים, ובמ"ה יהי' הבית ובית הבשיל ובה"כ והחצר וכו' מאה וחמשים אמית מרובעות, לבד חלק בהדרכים והבור יהי' משותפים לכל בני החברה כפי השלאן אשר יעשה. —

ב) מחיר בל בית והקרקע ובל השמישם כנו' הוא מאה ושנים ושלשים לי"ם (והווארקע ותקוני הבתים מיום כניסתם והוצאות הקושאן על הקונה) לשלם מחרים במשך שמונה שנים, כזה: תחי"ם תיכף בלקחו את הנו' עליו לשלם סך חמשה לי"ם, וכן אחר עבור חודש ימים מיום שלקח הנומר הנו' על החבר לשלם עוד חמשה לי"ם לידי בעל הנחלה והסוכן הח"מ

connaitré chacun sa maison à, l'exception des quatre, sises sur les coins du terrain, aura lieu après la vente intégrale des 36 numeros, celui qui en aura deux prendra possession. s'il le voudra, de l'un prés de l'autre le même droit est accordé, pour ceux qui auront pris un des quatre numeros des coins. Deux numéros seront mis au sort, et le tirage à prime aura lieu au mois de Heswan 5653. Le gagneur recevra le couchan á ces frais, et l'argent qu'il aura payé lui sera rendue. Les 4 numéros des coins sortant au tirage des primes, ne cessent pas d'avoir droit au paiement supplémentaire sus-indiqué. Le tirage de primes sera fait en deux fois, sur 13 numéros un numéro gagnant, de sorte que celui qui en aura acheté 2 numéros, aura double chance.

6) Les cochans de l'Etat, seront remis aux acheteurs. par Mr. J. FRUTIGER & Cie. dés qu'ils auront fini de payer intégralement le prix de leurs maisons, tous les frais du cochan seront à la charge des acheteurs.

7) Un rétard quelconque dans les paiements après trois mois de patience nous donnera le droit de revendre la maison du rétardataire les frais et les pertes seront a sa charge, sans qu'il ait le droit de s'en opposer.

ועשרים נומרין הנו' אזי ישליכו גורל בין החברים הי"ו בכדי שידע כל חבר את הנו' שלו, ומי שיש לו שני נומרין ינתן לו במקום אחד לבד הארבעה נומרין של ארבעה רוחות הקרקע שלא יבאו בתוך הגורל, גם מקבלי הנומרין של הארבעה רוחות הקרקע הנו', אם רצונם עוד נומרין סמוכים והלוה ינתן להם כלי נורל, וכן השני נומרין של חנם אין כסף ישלכו בגורל בין כל הששה ועשרים חברים הי"ו בחשון שנת תרנ"ג, ומי שיזכה בגורל יקבל הבית וכל השמישין כנו'חנם אין כסף וכספו אשר שלם עד אותו זכן ישיב לו, רק על הזוכה לשלם דמי הוצאות הקושאן דוקא, וגם אם יזכו בגורל א' מהארבעה נומרין של ד' רוחות השרה הנו' עליהם לשלם ההוספה כאמור לעיל. השלכת הגורל על הב' נומרין של חנם אין כסף ישלכו כזה, היינו כל שלשה עשר נומרין יומלו בגורל א' מהם יזכה נומר א' חנם, ומי מהחברים אשר יהי'לו ב' נומרין יומלו ב'פעמים בהגורל. —

ו) כל חבר אשר ישלם את כל הסך המגיע ממנו יקבל קושאן בניומס מאת הממשלה יר"ה על הוצאותיו מאת האדון סי'ר'פרוסינער עם. קאם.

ז) מי מהחברים אשר לא ישלמו את התשלומים עד משך שלשה חדשי' רצופים אזי איבד זכותו בהבית, וימכר זכותו לאחר וההפסד עליו בלתי שום מו"ם ופ"ם ודר"ד וכל דת"ג בלל וכלל. —

eliyahu shalom, o livney kho bekhol hrshoe, vkn bkhodsh hshlishi asher yhi' bsh"h khmshe osr nfsh'. vashr obor g' khdshim hrashonim hnu' ol hthbr lshlm sk ahd li"m vhtsi bkol hvdsh od sof mohrim bshnt trn"b, vbot msirt hmftkh bmhtsrm shnt trn"b ol hthbr litn ovr khmshe osr li"m, viba kol a' ldor btvk bito bshlom, vahri kn shbo shnim rtsim bkol khdsh ahd nfsh', vbot shkbl hqvshan sk shbo li"m asher yhi' bsh"h mo hnshim vshlshim li"m! —

ג) הארבעה נומרין אשר יבנו לבל הארבעה רוחות הקרקע הנו', עליהם להוסיף הוספה כזה, היינו נומר א' ננד סי' אליעזר דו'אחאני הי"ו, ונומר א' ננד סי' מאיר אלקולאי הי"ו עליהם להוסיף בל א' סך חמשה עשר לי"ם בעת מסירת ביתו, והשני נומרין א' ננד בית סי' שלום קאנסטארום הי"ו ונומר א' ננד בתי כולל הוראנא הי"ו עליהם להוסיף כ"א סך עשרה לי"ם לסלקם ג"כ בעת מסירת ביתו. —

ד) כל חבר אשר רצונו להוסיף אכסדרה לפני ביתו (לונאן) כמו בחברת „מחנה יהודא" או רצונו שיהי' נגו מכוסה ברעפים וכו' יתראה אתנו הח"מ טרם נתחיל הבנין ובאשר ישתוה עמנו נעשה כרצונו.

ה) אחד שימכרו בל הששה

encore ciuq napoléons, 30 jours après, total 15 napoléons, devant être versés, ainsi que tout le prix, entre les mains d'un des soussignés Elias Salom, propriétaire et seul administrateur de la Société, ou entre celles de la personne qui le représentera, en vertu d'un pouvoir légal' 30 frs. par mois, à partir du 1er. trimestre jusqu' au 1er. moharram 5653, 15 napoléons le jour de la livraison des clefs, un napoléon par mois durant sept ans consécutifs à partir de la livraison des clefs, et finalement sept napoléns a l'occasion de la remise du Cochan.

3) Les quatre maisons qui seront construites sur les 4 coins du terrain, seront assujetties à un paiement supplémentaire, savoir: les deux Vis-à-vis Djahon, et Alcalay, 15 napoléons chacune et les deux autres, Vis-à-vis Mr. Canstorm et Colel Horodna, 10 napoléons chaque, payable lors de la remise des clefs.

4) Les acheteurs qui voudront Construire un antichambre devant leurs maisons, ou couvrir la voûte de leur maisons par des tuiles, auront a s'entendre préalablement avec nous, et leur demande sera executée.

5) Le tirage au sort pour

ד) מי מהחברים אשר ישלמי את המגיע מהם קודם זמן המוגבל יגובה לו ששה למאה לשנה לפי חשבון השנים, ויקבל קישאן היכף על שמי וכן כאשר ישלם קד מסים קודם זמן הנו' יגובה לו ג"כ ששה למאה לפי החשבון.

ט) כל מכר או משכנתא הנעשה בלתי ידיעתנו לא יהי' לו תוקף.

י) טוטר הקרקע שהמצא בחצרות הנ"ל כפי הפלאן מהמהנדרים תחשב על בעל החצר בכהיר כל אמה ששה פרנק, ודמי המותר הנ"ל יתשלם ביום מסירת המפתח — וכן אם ימצא פחות. — וה' יגביר בעדינו לטובה!

וע"ד אמו"ץ בעה"ח יום ד' ג' לחדש מרחשון שנת תרנ"ב לפ"ק פעה"ק ירושלם תובב"א.

נאם אליהו אברהם שלום ס"ט
בעל הנחלה וסיכן החברה.

נאם משה פריידמאן בעל הנחלה.

8) Un escompte par compte numériq. de 6 % l'an, est accordé à ceux qui voudront payer tout le prix à la fois, ou une partie quelconque avant les échéances.

9) Toute vente on mise en pantissement des maisons n'étant fait par notre consentement, ne sera point valable.

10) Comme il y a dans ces numéros quelques uns dont la surface dépasse celle fixée (150 pies carrés) et d'autres ne contenant pas la surface sus-indiquée, un prix de six francs par pie est fixé que nous payerons a ceux qui auront de moins, et percevrons à ceux qui en auront davantage, ce compte sera reglé avec la livraison des clefs. Fait à Jérusalem.

ELIAS A. SALOM,

M. FRIEDMAN,

חשון	תרנ"ב	נתקבל חמשה לי"ס	תחי"נ
כסליו	„	נתקבל חמשה לי"ס	
טבת	„	נתקבל חמשה לי"ס	
שבט	„	נתקבל אחד לי"ס	יחצי
אדר	„	נתקבל אחד לי"ס	יחצי
ניסן	„	נתקבל אחד לי"ס	יחצי
אייר	„	נתקבל אחד לי"ס	יחצי
סיון	„	נתקבל אחד לי"ס	יחצי
תמוז	„	נתקבל אחד לי"ס	יחצי
מסירת מפתח		נתקבל חמשה עשר לי"	
אב	„	נתקבל א' לי"ס	
אלול	„	נתקבל א' לי"ס	
תשרי	תרנ"ג	נתקבל א' לי"ס	
חשון	„	נתקבל א' לי"ס	
כסלו	„	נתקבל א' לי"ס	
טבת	„	נתקבל א' לי"ס	
שבט	„	נתקבל א' לי"ס	
אדר	„	נתקבל א' לי"ס	
ניסן	„	נתקבל א' לי"ס	
אייר	„	נתקבל א' לי"ס	
סיון	„	נתקבל א' לי"ס	
תמוז	„	נתקבל א' לי"ס	
אב	„	נתקבל א' לי"ס	
אלול	„	נתקבל א' לי"ס	

שערי משה תרמ"ה

מערכת בנין ירושלים השתרעה והמשיכה להתרחב על פני שני כוונים, מערבה וצפונה ובעוד השכונות „אוהל משה" ו„משכנות משה" ויתר השכונות בכוון למערב העיר הולכות ומתבססות על ידי הלוואות של קרן משה מונטיפיורי הלכה והתרחבה הבניה גם בצפון העיר, בו הוקמו בזה אחר זה שכונות גדולות ששינו מיסודו את פני הצפון.

בשנת תרמ"ה הוקמה השכונה „שערי משה" על ידי רבי משה ויטנברג.

מעל לשער השכונה נקבע שלט האומר: הבתים האלה נקראים „שערי משה", נבנו שנת תרמ"ו, לזכר עולם בנה מהונו הרה"ג ר' משה בהרב ראובן זלה"ה מויטעמבערג".

רבי משה ב"ר ראובן ויטנברג היה סוחר עשיר בויטבסק עירו, יחד עם זה היה למדן ופקח גדול. בשנת תרמ"א עלה לירושלים הוא ואשתו ומאחר שהיה חשוך בנים, החליט לשים לעצמו יד ושם בשערי ירושלים ובנה בתים לעניים בתוך החומות ומחוצה להן.

בירושלים היה לרבי משה בנק פרטי ועמד בקשרי מסחר עם בנקים גדולים בפטרבורג וכן עסק בקניית ומכירת ניירות ערך ממשלתיים רוסיים ושל חברות רוסיות שונות בבורסה של פטרבורג בירושלם התלחשו עליו כי הביא מרוסיה חצי מליון רובלים רוסיים. היה זה סכום אגדי בימים ההם.

רבי משה היה חסיד חב"ד. אביו רבי ראובן הספיק בנערותו לבקר אצל הרב בעל התניא, לעת זקנתו עזב רבי ראובן יחד עם אשתו את עיר מולדתו ונסע לירושלים בה חי שנים מספר, אחר נפטר ונקבר בהר הזיתים.

בשנת תרמ"ד קנה רבי משה שני בתים גדולים בירושלם העתיקה סמוך לשער שכם שהכילו כעשרים דירות בנות שנים־שלשה חדרים. שנה לאחריה בנה שכונה בת שלושים ותשע דירות בסמוך למאה שערים וקראה בשם „שערי משה". בתוך השכונה בנה ישיבה והושיב בה עשרה תלמידי חכמים שתורתם אומנתם והוא פרנס אותם בכבוד.

ביום י"ח ניסן תרנ"ט נפטר רבי משה בשיבה טובה ובשם טוב. את הונו הגדול השאיר למוסדות תורה וחסד. אחוז ניכר מהכנסות הבית הקדיש בצוואתו לתמיכה בכלות עניות. הוא מינה עוד בחייו אפוטרופסים מהימנים שישקדו על מלוי צוואתו. והם מר יצחק שריון ומר מרדכי שלאנק.

צפירה, אות לכניסת השבת

מודעה.

הגני מתכבד להודיע להקהל הנכבד כי פתחתי „בית־איט"ל" במוך למאה־שערים, טול הטחנה של ר' בענדל כהן נ"י, במקום צה ונקי באופן היותר נעלה. במאכלי עדנות ומשקאות טובות וחדרים ללינה, **במחיר היותר נמוך.**

ביאו נא אלי ותפיק רצון עד צד היותר טוב

נאכטהויז—רעסטאראנט

זלמן ליב גינז

בית ישראל תרמ"ו

השכונה הגדולה הזאת, ע"י „מאה שערים" נוסדה ע"י בעלי בתים, חובבים נלהבים, לשם הרחבת הישוב. הלא הם: הרבנים ר' זלמן בהרן ר' יוסף חיים זוננפלד, ארי' לייב דיין (הרשלר), ר' אליהו גודל, ר' שמואל צוקרמן ור' יחזקאל מנדלבוים, את המגרש 50.000 אמות מרובעות, קנו בחודש אדר תרמ"ו במחירים שונים! מ־30 פרוטות האמה עד שלושה גרושים. במרצם הכביר נבנו הבתים במשך זמן קצר ובתנאים נוחים. נמצאו נדיבים לבתי כנסיות ומדרשות, בתי תלמוד תורה וכל צרכי הצבור. גם בריכת מים גדולה היתה בשכונה, ומפני טעמים שונים סתמו אותה ונבנו עליה בתי־צבור.

המגרש בין מאה שערים עד למעלה בבית ישראל וכן עוד מגרשים בסביבה נרכשו ע"י ר' ישראל מרדכי טננבוים שקנה אותם מאת דומיאנוב. זה היה הצעד הראשון בעבודתו בישוב החדש.

בראשיתה נקרא הגם בשם „בית שערים החדשה".

מראשוני המתעסקים לטובת מייסדי השכונה הי' הרב יצחק צבי ריבלין, וכן הרב יעקב בלומנטל.

רב השכונה במשך שנים רבות הי' הרה"ג רבי שמשון אהרן.

בפנת מאה שערים ובית ישראל קנה ובנה בתים ובית מדרש יפה, הרב הדרשן המפואר ר' יהושע צ'רבינסקי. מן הראשונים גם בשכונת בית ישראל החדשה.

(גרייבסקי ספר הישוב. עמ' 92)

בשורה טובה

לתושבי בית ישראל והסביבה

כי נמצאים אצלי למכירה

בולי דאר

וכן כל מיני בולי O.P.D.A. ו־H.J.Z.

למודעות ולשטרות וכו'

בכבוד רב

ח. י. שוואַרץ 1062

חנותי אצל בית הכנסת (מול טר אפרים זאקס)

„הַנַּחֲלָה"

אגודה לקנית ומכירת קרקעות בסביבי ירושלם. בתנאים היותר נוחים. הועד מוכן להשיב דבר לכל שואליו

Adress:

"HANAHALAH" c/o Messrs. MICHLIN & PANIGEL JERUSALEM (Palestine

אילנא דחי' מזכרת בתי' **תומר דבורה**

לזכרון בהיכל ה' בהר הקדש בירושלם תהי' צדקת הנדיבה הכבודה והחשובה יראת ה' היא תתהלל מרת **חי' בתי' דבורה** בת ר' **יצחק דוב** תחי' בכבדה את ה' מהונה, ומכסף התרומה אשר הרימה בעין יפה ורוח נדיבה נקנו שתא סדרי משנה דפוס ווילנא החדשים בשלש עשרה כרכים, ש"ס בבלי דפוס ווילנא החדשים עם רב אלפס, בעשרים כרכים, וספרי מדרש רבה דפוס ווילנא החדשים בשתי כרכים. **ומידה הוכדשו כל ספרי קדש הללו לביהמד"ר באר שבע יכב"צ בבית ישראל בתוככי ירושלם ת"ו.** לזכותה ולזכות בניה היקרים הר"ר אהרן אליעזר, והרר"מ מענדל, והר"ר יהודא, לבית הלוי הי"ו. ולעילוי נשמות יברלו לחיי עד המנוח ר' שמעון ברי"צ אייזיק הלוי, ור' יצחק דוב ב"ר אהרן, זכרם לברכה ולעילוי נשמת המנוחה נעשא בת ר' אלי', ושרה גיטיל בת ר' שמעון הלוי, נשמתם עדן.

בתנאי מפורש קודם להקדשם (אדם יכול לאסור דבר שהוא שלו) שלא להוציא אותם מפתח ביהמד"ר וחוצה בלי רשות הגבאי וידיעת עוד אחד מבע"ב ביהמד"ר או מחברי חברה ש"ס, ובחתימת השואל ברשות למען ידעו המשאילים לדרוש הספרים השאולים מיד השואל כהוגן.

זכות התורה תאיר נתיב לנוחי הנפש להוליכם ולהושיבם תחת עץ החיים, וזכות הרבים תעמוד להנדיבה ולבניה היקרים כי יאריכו ימים בטוב ובנעימים, ולא תשכח התורה מפיהם, ומפי זרעם וזרע זרעם, עד יקיצו וירננו שוכני עפר ושבו בנים לגבולם.

בירחא תליתאה.

בשנת **הנדיבה הנכבדה ובניה הלוים יחיו ברב טוב סלה** לפ"נ.

תפארת צבי

עד הגליון הזה ועדה מצבת הזכרון הזאת למזכה את הרבים בהונו בטהר לבבו, כי הש"ס בבלי דפוס ווילנא החדשים בעשרים כרכים וארבעה טורי שולחן ערוך דפוס ווילנא החדשים בשבעה כרכים, נקנו מבסף התרומה אשר הרים בעין יפה ורוח נדיבה הנדיב היקר באדם

הר"ר צבי הישר מעוב"י ווילנא יע"א

ומידו הוכדשו הספרים הנזכרים לביהמד"ר באר שבע בבית ישראל יכב"צ בתוככי ירושלם ת"ו,

בתנאי מפורש קודם להקדשם (אדם יכול לאסור דבר שהוא שלו) שלא להוציא אותם מפתח ביהמד"ר וחוצה בלי רשות הגבאי וידיעת עוד אחד מבע"ב ביהמד"ר או מחברי חברה ש"ס ובחתימת השואל ברשות, למען ידעו המשאילים לדרוש הספרים השאולים מיד השואל כהוגן, זכרה לו ה' לטובה.

זכות הרבים תעמוד להנדיב כי יאריך ימים בטוב ובנעימים, ולא תמוש התורה מפיו ומפי זרעו וזרע זרעו עד עולם.

בראשית השנה.

שנת **צבי הישר המטוב יחיה.** לפ"ק

ב"ה.

קול קורא

צו אונזערע ברידער אונד שוועסטער
פון ירושלם עיה"ק בכלל

און צו די איינוואהנער פון שכונת „בית ישראל"
אונד אומגעגענד בפרט

ברידער אונד שוועסטער!

דער נאנצער אידישער ישוב קען ניט האבן קיין קיום נאר ווען ער האט אין תלמוד תורה, דאס איז דער יסוד אין דער קיום פון אונזער פאלק פון בעפאר און יעצט אין ווייטער.

אונזערע הייליגע חכמים ז"ל שרייבן, יעדער שפאט וואס אין אים ניפינט זיך ניט קיין תלמוד תורה בעדארפטען איהר חרוב מאכן,

און יעצט איז דאס תלמוד תורה פון אונזער שכונה פערשלאסן ניוואהרן דורך דאס רעניזונג וואס איז פאדערט מאניפארישע אוים ריכטונג, וואס עס דארף באטרעפן נים ווייניגער פון 300 פונד.

כל זמן מיר האבן אליין גידאט דאס מיגליכקייטען, האבן מיר ביא איך ניט פערלאנגט, נאר יעצט ווען דאס וואסער נרייכט שוין ביז צו דעם האלדז און דאס תלמוד תורה טריינקט זיך אין אים פון צרות, דאס איז נאבן זיינן זייער פ'על אין דאס רעניזונג פאדערט מאנמאריישע אוים ריכטונג, וואס עס דארף בעטרעפן זייער ארויסער סכום, אין וועו מיר ווילין זיך ניט איילין צו מאכן דאס אויסריכטונג וויא דאס רעניזונג פאדערט ווילין מיזין בלייבן דאס מויערין פין דער תלמוד תורה פער מאכט.

ארום וועדען מיר זיך צו איך, צו דעם גביר פון צו דעם אריימאן, קיין איינער פון איך דאט ניט קיין רשות זיך צו עמזאגען

דאס זיינט פון דער נדוימער מציה יעדער איינער מוז נעמען א איינטייל אין דעם בנין פון דער תלמוד תורה.

אויב איהר ווילט זיך עמזאגען פון דער פאנגען אייער חילק אין דאס מויערין פון דער תלמוד תורה וועלין ניט גיעפינט ווערין ח"ו, שרעקען מיר זיך זייער פאר דעם זינד.

מיר זיינען זיכער דאס יעדער בעל הבית יעדער שכן סי דער גביר אין דער ארימאן וועלין זיך איילען צו זוכה זיין אין דער מצוה.

צו דעם הייליגען צווועק האבן מיר אויף געניטען ר' יחיאל פרום נ"י ער זאל אין מאנגען דאס נדבות, אין מיר האפען דאס אלע וועלין אנערקענגען דעם פ'ליכט וואס עס ליגט אויף זייא.

אין דעם זכות פין דאס תורה וואס עס וועט געלערנט ווערין אין אונזער תלמוד תורה וואס איז יעצט [illegible]

איהר זו[illegible]

און צו [illegible]

ווי עם ווינשען איך **ועד שכונת**

רשום קלישאי — ירושלים

בעה"י

מודעה!

למע"כ אחינו היקרים אשכנזים והספרדים דיירי שכונות בית ישרא"ל הישנה והחדשה ושערי פינה"ר וסביבותי'. ה' עליהם יחזו

אחינו הנכבדים והיקרים!

היות כאשר בשכונות הנז', אין לנו עירוב פרטי רק אנו סומכים על העירוב הכללי שבפעיה"ק ירושלם ת"ו בכלל, והענין הנז' עלול מאד לבוא לידי חילול שב"ק, אשר אין בידינו לתקן.

לכן הסכמנו להשתדל בעה"י להקים השכונות הנז' בעירוב מיוחד ולמנות על זה משגיח מיוחד שישגיח בכל עש"ק על זה והכל יהי' תחת השגחתו שיהי' כדת והלכה.

ובכן בקשרתי מכל אנשי השכונות הנז' שישרתפו כאו"א בדבר מועט כפי רצונו במצוה רבה כזו, כשילך הגובה לקבץ בכל עש"ק עבור הוצאות התיקונים ושכר המשגיח ועבור הגובה.

וחפץ ה' בידינו יצליח להסר מכשול מדרך עמו

יום א' ה' מ"א תרפ"ח

הבא עה"ח **שמשון אהרן פלונסקי**

רב ומו"צ בשכונת בית ישראל וסביבותיה

רשום קלישאי — ירושלים

חברת בית ישראל

נוסדה בהדש תשרי שנת **עת לחננה כי בא** לפרט פעה"ק **ירושלם** ת"ו,

בהתאסף יחד באי בריית החברה הפקודו ועד שבעה אנשים הח"ס — ונבחרו עפ"י דעות נעלמות — לפקח בכל דברי החברה, ולסדר תקנות אשר על פיהן יצאו ויבאו כל עניני החברה; הועד העריך כל דבר התנהגות החברה ויקרא עצרה מכל באי ברית החברה ויציע לפניהם הדברים, והם אשרו וקיימו הדברים ויקבלום עליהם לחק ולא יעבור ונכתבו זכרון בספר.

ואלה המה התקנות

א) מטרת החברה. לבנות בתים לבאי בריתה טכסף אשר ישלמו החברים מדי שנה בשנה לאוצרה כמבואר הלאה בסעיף י"א, כ"ב, וכ"ג.

ב) מספר החברים. הם מאה במספר, עליהם אין להוסיף ומהם אין לגרוע כי אם בהסכם רוב באי ברית החברה.

ג) התנהגות החברה. יהי' על פי ועד משבעה אנשים, וסוכן, ורואה חשבון אשר יבוחרו אחת לשתי שנים כמבואר בסעיף שאחר זה.

ד) התמנות הועד. תהי על פי דעות נעלמות מכל אנשי החברה — ואשר לא יבא לחות דעה בטלה דעתו — על משך שתי שנים. ורק הועד הראשון אשר הופקד עתה ימן כי הופקד עוד טרם נמלא כל מספר בני החברה לא ימשך רק ביתי השנה הראשונה ובשנה הבאה תהי' בחירה חדשה, מועד הבחירה, ביתי החנוכה אחת לשתי שנים.

ה) חובת הועד. לשום עינם ולבם לשובת החברה, לבלי

התיסדות החברה !

העוני והמחסור פרשו כנפי ממשלתם בעיר הק' ירושלם ת"ו ! בניה ילוקטו לה יום יום ורובם עניים ודלים ונוספו גם הם על אחיהם ויגדל עוד יותר כח המחסור לדכא חית נפש בני ציון היקרים, גם מהעמים בני הנכר יעפילו רבים עלות ציונה וישימו משכנם בה, ובכן היתה עיר האלקים לכרך גדול, וישיבת כרכים נודע כי קשה מאד, מחיר הבתים יעלה שנה שנה מעלה ראש, ועניי עמנו באפס ידם לשלם שכירות בתים גדולים ישבו צפופים דחוקים וע"ז הנם דווים סחופים לרגלי המחלות הבאות מעפוש האויר.

החלוקה אשר היתה משען מעט לעניי ירושלם לשילום שכר מעונם גם היא לרגלי סיבות שונות תלך הלוך וחסור, ועל בני ציון לראג בעוד מועד למצא להם בית למושב למען לא יאחרו העת ויהיו נאלצים חלילה לשכון בשדה בנקיקי הסלעים ובמערות.

את הדבר הזה ראו רבים וישימו לבם לבונן חברה אשר על ידה — כאשר כבר ראו סיתר החברות שנוסדו לפנים — לא תכבד העבודה על באי בריתה לנחול להם במשך שנים עשרה שנים נחלת בית, וע"י השילום מעט מעט יקום הבית לצמיתות לאשר שילם בעדו.

בישע אל עליון צלח בידם ויאספו כמאה חברים ויחקקו להם חקים ותקנות ויקנו נחלת שדה וכרם למבנה הבתים, ותקות החברה להגיע למטרתה תעל כפורחת.

לחשוך מעבל נפשם לעשות כל מה שיוכלו, לנהל החברה בדרך המוביל למטרתה בכל דבריה, בבנין בתיה, ובמכרה בורותיה, וכל יתר דבריה.

ו) על אנשי הועד להתאסף יחד אחת בשבוע לפקח על עניני החברה, ולשכור בונים וחוצבים, ולסדר חשבון ההכנסה וההוצאה בסדר נכון ומשטר ישר למען ירוץ כל קורא בם ויהי' החשבון מבורר לכל בבל עת וזמן, להטיל גורלות במועדם ולהנחיל בני החברה את נחלתם וכו' וכו'.

ז) אחרי רבים להטות. כל דבר בעניני החברה לא יעשה רק בהסכם רוב אנשי הועד ובאשר יסכים הרוב כן יקום דבר.

ח) אם יהי' לעיני הועד ענין גדול בהחברה, יצרף עמו גם את הסוכן והרואה חשבון, ואת השבעה האנשים המבוארים בסעיף י"ד, וגם את הרה"ג אשר שטרי מקנה אחוזת החברה נכתב על שמם ועפ"י הסכמתם יעשה דבר.

ט) ספר יהי' להועד. וכל מעשיו בספר נכתבים, וכל הוצאה גדולה או קטנה וכן ההכנסה יורשם בפינקס.

י) ספרי החברה יהיו פתוחים תמיד לפני כל אשר יאבה לראותם, ובכל עת שידרשו רוב בני החברה חשבון מאת הועד עליו לטלא משאלותם בלי דחוי כלל וכלל.

יא) המנהלים שנבחרו בהסכם כל אנשי החברה, נאמנים הם בכל דבריהם ופטורים משבועה וג"ש וקב"ח אם לא כי יבקשו מהם בדבר הזה רוב מנין ורוב בנין מהחברה.

יב) כאשר ימלא הועד ידי אחד מחבריו לעשות דבר מה בעניני החברה והדבר לא יצלח חלילה, אין עליו אשם כי ברשות עשה, לא כן בעשות אחד מחבריו מעשה בעצמו ואת פי

הועד לא שאל, אז ידו על התחתונה, השבח להחברה והספר לו.

יג) למען יהיו חשבונות הועד ברורים ונקל על המעיין בהם למצוא חשבון, ולבלי יהיו החשבונות סבוכים כהוצאות והכנסות מענינים שונים, לכן על הועד להשתדל להמעיט חשבונות כלליות, ועד מקום שידו מגעת ישים החשבונות על הפרט, הא כיצד? תשלומי מכס הקרקע -- וערקא — לא ישלם הועד מכסף הכלל רק בעד אלה שלא זכו בגורל ערנה שלא נברירה אחזתם, ואלה שכבר נאחזו בנחלתם הם ישלמו איש איש לבדו ע"י הועד וחשבונם יהי' פרטי ובחשבון החברה הכללי לא יבא; בדומה לו, כי ילוה הועד כסף וישלם נשך לעתים מזומנים, יחלק הועד הנשך למספר החברים והם ישלמו איש חלקו, ועמהם יבא הועד חשבון ויהי' החשבון פרטי ובחשבון הכללי לא יבא, והחבר אשר יתן חלקו מזומן בערך הכסף אשר ילוה הועד לא עליו יהי' הנשך, וכן אם אחד החברים יאחר מהביא כסף חוקו אז הרשות ביד הועד ללות על חשבונו ערך כספו בנשך ולמשכן ביתו כנימום לבלי תושבת המלאכה ע"ז, וכל אלה יהיו חשבונות פרטיים, וכן ביתר הדברים אם יוכל הועד להטיל הוצאות פרטי על כל חבר ולבא עמו חשבון בפרט, עליו לעשות כן.

יד) על הועד לתקן תקנות ולסדר סדרים נבונים בהמושב „בית ישראל" שעל פיהם יתנהג כל דבר המושב אף אחר האחז בני החברה בנחלתם, אם בדברים הנוגעים להכלל כמו בה"כ, ובהמ"ד, בתי מאפה, ובתי טבילה, הדרכים והבורות, בניני הכלל, הוצאתם והכנסתם על איזה מצרכי צבור יחולו, ואם בדברים הנוגעים לאנשים פרטים מבני החברה, כמו בדבר

חלוקת מימי הבורות, הכתלים שבין בית לבית, הגבולים והגדרים, וכל עניני נזקי שכנים, וכן בעניני ההכנסה וההוצאה הנוגע להחברה בכלל אם יקחו חלק במו אלה שבנו בתיהם על הוצאותיהם בפעם אחת או לא עליהם יהיו, כולם או מקצתם, כן לגדור בעד החברים לבלי יסבור איש אחותו — אף אחרי תום כל בניני החברה — לאשר אין רוח בני החברה נוחה היפנו, ולהציע הצעות איך לסכל עצת האיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמוע לתקנות המושב, וכו' וכו'. לתקן התקנות האלה יצרף הועד עמו עוד שבעה אנשים אשר יבוחרו גם הם עפ"י דעות נעלמות מכל בני החברה, והם יהיו במקום כל אנשי החברה, וכל מה שיתקנו ויגדרו ויסדרו ח"י האנשים האלה (היינו הועד והסוכן, והרה"ג אשר שטרי מקנת האחוזה על שמם ושבעה האנשים שנבחרו מחדש והרואה חשבון) מאושר ומקויים ומקובל על כל באי ברית החברה באין ערעור ופקפוק ועל מנת כן נכנסו החברים להחברה, ומראש קבלו עליהם כל אחד ואחד את הדבר הזה.

טו) חובת הבוחרים. לבחור להועד אנשים הראויים לדבר, ולבחור באחד או שנים מבני החברה שכבר זכו בגורל ונכנסו לגור בבתי החברה, כי הם ידעו להציע לחבריהם את הנחוץ לתקן בעניני הבנין והמושב ויתר הדברים כאשר ילמדם הנסיון.

טז) חובת החברים להועד. לשמור לקיים דבריו, ולהביא הכסף בזמן שיקבע להם מבלי דחוי מיום אל יום לבלי ירפו ידי הועד העמום בעבודה רבה, וטרחתו רבה מאד והכל לש"ש שלא ע"מ לקבל פרס.

יז) חובת החברים להחברה. לתת מדי שנה בשנה ששה

לירא נאפאלעאן זהב למבנה הבתים והבורות משך שתים עשרה שנה רצופות, והשנה הזאת בכלל, כן לתת איש איש חלקו במועדו על צרכי הכלל כאשר יקבע הועד הזמנו מבלי דחוי כלל, ואין להיחיד לאמר להועד לוו עלי, ואני פורע הקרן והנשך כי בזה אין נזקקין ליחיד.

יח) נחלת שדה לבנות בתי החברה. כבר קנה הועד מידי האברים מבפר ליפטא ומידי מחמדי תושב העיר, שטרי המקנה נכתבו על שם הרה"ג, הרב ר' שלמה זלמן בהר"ן ז"ל, והרב ר' חיים זאנענפעלד נ"י כאשר הסכימו רוב בני החברה.

יט) הנחלה הזאת — אשר תקרא בשפת ערב „כרם חמר וועד לוקא" — תחלק למאה חלקים כמספר החברים אחר נכוי וגרעון חלק הנצרך לצרכי הכלל כמו דרכים, בורות ובתים לצרכי הצבור וכו', ועוד ידי הועד נטויות לקנות בע"ה השדות המגבילים את נחלת החברה, ואם יצלה חפצם בידם ונוספו השדות על נחלת החברים להרחיב גבולם, וכל חבר יתן מה שיעלה על חלקו בעד חלקת השדה הנקנה מחדש, וחברים חדשים לא יקבלו — אף אם ירחב גבול החברה — כמבואר בסעיף ב'.

כ) צרכי הקהלה והישוב. כמו ביהכ"נ וביהמ"ד, תנור ובית טבילה ובורות הכללים יבנה הועד מכסף אשר יטיל על כל אחד מבני החברה חלק כחלק מבלי שום פדות בין עני לעשיר, והכסף הזה לא יבא בחשבון השנה לירא השנתים, כי לבד אלה יתן כל חבר באשר יוטל עליו, שטרי המקנה — קושאנעם -- מכל הדברים השייכים להציבור לא יכתבו על שם איש — אף אם יהי' נדבת יחיד — ורק על שם „ואקעף"

כא) המנהגים בכל עניני הישוב ובפרט בבתי כנסיות ובתי מדרשות ינהגו עפ"י רוב אנשי החברה, ואם יאבה איש לתת נדבה להצבור וכ"ש לבנות ביה"כ או ביהמ"ד, עליו למסור נדבתו להצבור בעין יפה וינהגו בה כמנהג רוב אנשי החברה, למען לא יוכל כל איש להזריע זרע המחלוקת חלילה ע"י נדבתו ורק שלום ואמת יהי' בהמושב וכל ריב לא יבא באהלי ישראל.

כב) בנין הבתים. מכסף אשר יביאו החברים לאוצר ההחברה יבנה הועד מדי שנה בשנה בתים על אחוזת החברה, אורך הבית פנימה אחד עשר אמה ורוחב ששה, וקומה המשה אמה באמת הבנין, שני פתחים לכל בית למען יוכל כל איש „אם דל ואם עשיר" לחלק ביתו לשני בתים, חלונות ולשכות (אלמערם) יהיו גם הם כפי הצורך לשני חלקי הבית, החצר יהי' רחב ידים וימלא אורך הבית, ולכל שני בתים יכרה הועד בור אחד חמש אמות רחבו, שבע ארכו, וחמש אמות קומתו, לבד הבורות הכלליים)

כג) הרשות ביד הועד לקחת טים לבנין הבתים מבורות היחידים כזוכי הגורלות כחבונים על חשבון עצמם, ורק אם לאחרית השנה יחסר מים לגרי הבתים, אז על הועד למלאות הסרונם.

כד) על הועד להשתדל ולבקש עצות למהר בנין כל בתי החברה, ואם ישיג ללות כסף — אף בנשך חמשה למאה — ילוה, והרשות ביד הועד להעביט אחוזת החברה בכלל להמלוה, למען תבנה מהרה העיר וכל החברים יבאו לשבון איש בביתו.

כה) אם ירצה אחד החברים לתת כל מחיר ביתו בפעם אחת, אז על הועד לקבל ממנו, ולבנות בית לו לבדו — ויתנהגו עמו עפ"י התקנות שיתוקן בעד חברים כאלה — אחרי שיתן חצי המחיר תיכף ומחציתו השני יתן אחרי התחלת הבנין

בכל עת שידרוש הועד ממנו, ואם לא יתן, אז יהרה הועד בו כי זכותו ימסר לאחר אשר יתן הכסף, וזמן יקבע לו הועד, ואם לא יביא הכסף בכלות הזמן יעשה הועד כאשר אמר, ואם יגיע נזק ע"ז עליו יהי' הנזק ולא על הועד, ומשפטו יהי כמשפט יתר החברים ויוכה באחד הבתים עפ"י הגורל.

כו) חוזה —קונטראקט— יעשה הועד עם אדרכל לבנות בתים לפי ערך הכסף שבידו, ואחרי כי ישנם חברים אשר יאבו לרצף ולהטיח בתים לבדם ביתרון היופי, לכן יקצוב הועד להקבלן שכרו ביחוד בעד הטיח — פאלעטע — והמרצפת — באלאטעם — והטעזיבה — מעדע — ותנאי יתנה הועד עם הבונה כי הרשות ביד כל איש הזוכה בגורל באחד הבתים לבלי עשות הדברים האלה, ולהאיש העושה הדברים האלה על חשבונו ינוכה כפי הערך שינכה הועד להבונה על בלי עשותו הטיח והמרצפת והטעזיבה.

כז) על פי הגורל יאחזו בני החברה בנחלתם, ואחרי ישלם החבר כל כסף מחיר הבית וכל אשר יעלה עליו אחרי השומא כמבואר בסעיף ס', ואחרי יקיים כל תקנות החברה, אז יהי' גלוי למפרע כי מעת שזכה בגורל קם הבית לו לאחוזת עולם בלי כל תמורה וגאולה

כח) וזה משפט הגורל. מדי שנה בשנה, ככלות בנין הבתים הנבנים מטעם החברה טרם תעשנה הטיח והמרצפת והטעזיבה —למען יוכל הזוכה לעשותן כרצונו כמבואר בסעיף כ"ו— יודיע הועד בקהל כי במקום פלוני וביום פלוני ובשעה פלונית יהי' הגורל, והועד ישתדל כי בעת הטלת הגורל ימצאו שמה מזקני העדה ונכבדי' ויטילו הגורל בפומבי ובפרסום רב למען לא יצא שום לעז ושם רע על הגורל.

על הועד לתקן, כן עליו לשלם מכס ביתו — ועדקא — ע"י הועד מדי שנה בשנה משנה הראשונה והלאה.

כט) על היושבים בבתי החברה להשגיח על נקיון בתיהם וחצריהם ורחובות המושב מאשפתות וזבלים ומי מרמנה, ולהשגיח על האילנות שיטע הועד בנחלת החברה לבלי ילכו לאבדון

ל) אם אחד היושבים בבתי החברה הנהו איש ריב ומדון או מעורר מרנים בין היושבים, אז עפ"י תעודת שכניו יוציאו הועד מביתו אף אם זכה את הבית בגורל, וכ"ש אם הוא שכן היושב בשכירות, כן אם יהי' אחד החברים איש ריב ואיש מדון יובל הועד למכור חלקו לאחר, עפ"י הסכם רוב החברים מהחברה בין אם זכה בגורל בין לא זכה עדנה, למען לא יבא כל ריב בגבול החברה, ושלום יהי' לכל בית ישראל.

לא) אם יעבור אחד החברים על התקנות, שעי"ז יאלץ הועד למכור חלקו, או אם לא ישמור מועד נתינת הכסף גם אחרי התראת הועד, ואז הרשות ביד הועד למכור זכותו אף אם כבר חוסיף על בנין החברה בנינים חדשים או תקונים אחרים שעשה, כל אלה לא יעצרו ביד הועד ממכור אחוזתו, כי אחרי עמדו מלשלם, או עברו על תקנות אחרות איגלאי למפרע כי מה שזכה בגורל לא הי' שלו והרי דינו כיורד לנכסי חבירו שלא ברשותו, ומכ"ש כאן כי בפירוש הותנה בתנאי כפול קודם למעשה ובאחי"מ עפ"י ד"ת שכל מה שיעשה תקונים בבנין, בעצים ובאבנים וביתר הדברים לא יעכב המכירה, וימכר עפ"י הסכם המנהלים --המה הועד הזמני, והסוכן והרה"ג שהאחוזה נכתב על שמם אם יאבו להזדקק

לב) כל המאה נומערין יוטלו בגורל, ואם יאמרו אחרים מבני החברה לא נרצה עדנה לזכות בגורל אין שומעין להם.

לג) זכות הגורל הוא רק לבני החברה שקיימו כל חובותיהם להחברה, אבל איש מהחברה שלא מלא חובתו עד הגורל בטלה זכותו, והרשות להועד למכור חלקו לאחר שיקיים תקנות החברה, ואם יהי' נזק ע"ז הנזק עליו וכן אם יהי' ריוח שייך הריוח לו.

לד) חזוקה בבית, ידור בו או ישבירו לאחר —המרוצה להקהל— ועליו לתת שכר דירה לאוצר החברה שנה בשנה —כאשר ישיתו עליו המנהלים קודם הטלת הגורל— עדי יגמור תשלומי כל הבנין ויקיים כל חובותיו להחברה, ועד אז לא נחשב עדנה לחחזיק בביתו רק כיושב בתור שכירות.

לה) על הועד להשתדל למלאות רצון האיש אשר שני חלקים לו ברצותו שיהי' שני בתיו יחד ולכן כן יתנהג הועד בגורליו, בשנה הראשונה יוטל הגורל על הבתים והזוכים במו יחד והי' אם אחד הזוכים יהי' בעל שני חלקים ולא זכה הפעם רק בית אחד, והוא יאבה שיהי' לו שני בתיו יחד יוטל בשנה השניה גורל רק על הזוכים ולא על הבתים והי' בצאת בין הזוכים האיש אשר שני חלקים לו וכבר זכה בבית שנה החולפת, יכלול הועד ביתו בגורל והי' הגורל על תשעה בתים לתשעה אנשים, ואח"כ יוציאו ראשונה לבעל שני החלקים גורל לשני בתים, ועל הנותרים יטילו גורל לכל איש הבית שיזכה בו, וכן יעשה הועד לכל בעל שני חלקים בזכותו בפעם אחר רק בית אחד, וכמו כן על הועד למלאות רצון הקרובים אשר ברצונם שיהיו בתיהם סמוכים זה לזה.

לו) על הזוכה בגורל לתקן הבית שלא ירלף, רק שנה הראשונה

לזה, ואם לא יאבו יקח הועד במקומם שני ת"ח בעלי דעה ישרה, ובעד הסך שיסכימו המנהלים ימברו כל אשר בנה ולא יהי' לו שום טו"מ ופ"פ ודו"ד כלל כי כל הנאי שבממון טועיל

לז) אם ירצה אחד מהחברי' למכור חלקו לאחר הרשות בידו, רק עליו להודיע בראשונה להועד, כי אם יאבו הם לקנותו דין קדימה להם אם רק יאבו לתת כאשר יתן הקונה, ועוד זאת כי בהודיעו להועד יעכב על ידו ממכור לאיש אשר אין דעת החברים יהי' נוחה הימנו, וע"כ בזה אי עביד לא מהני; כן הרוצה לתת חלקו בעבוט, או נדוני' לבניו יהי' עפ"י ידיעת ועד הזמני ועל פיו יאושר הדבר, ובלא זה נפקע השעבוד, וזכות הבא במקומו הוא כזכותו ועליו לקיים כל התקנות שהי' על הראשון.

לח) הגזר איננו מקבל שום „עיקול" כי יש אשר ע"ז יופרע הבנין והמוטטו עמודי החברה וכמה מבשולים כרוכים בזה, כי כל כסף הנכנס לאוצר החברה למטרת קודש לבנין נבנסה ולא להשתעבד לשלם חוב, וכן התנו אנשי החברה בתנאי מוקדם לפני נתינת מעותיהם למטרת החברה ואין לשנות.

לט) המקום בו יבנו בתי החברה יקבע הועד הזמני לפי ראות עיניו אם במזרח או במערב החלקה בצפון או בדרום, ואך על הבתים הנבנים על חשבון יחידים המשלמים בסף בתיהם בפעם אחת, עליהם יוטל גורל אנה יבנו אותם, וע"ז לא הפסידו המה הזכות שיש להם בבתי החברה ג"כ, ולכן אחרי כלות הבנין מהשנה ההיא יוטל גורל עור הפעם על כל הבתים שנבנה בשנה ההיא יחד ובאשר יזכה איש —יהי' חבר המשלם לאט או המשלם בפעם אחת — שם יהי' חלקו, ואף אם יזכה חבר המשלם מעט מעט בבתים הנבנים על מקום הגורל

שם חלקו והמשלם בפעם אחת אף אם יזכה בין בתי החברה הוא חלקו .

כו) אחרי כלות בע"ה בנין כל בתי החברה , יבחר הועד עשרה אנשים שאינם מאנשי החברה שמאים בקיאים נבונים ומהם יבחרו בני החברה עפ"י דעות נעלמות שלשה אנשים והבד"צ דכוללות פרושים יקיימו הדבר — והם יערכו הבתים וחלקי הקרקע ויתר הבנינים שנבנו מקופת החברה — לבד אשר הוסיף היחיר לבנות מדילי'— ואח"כ יחלקו ההוצאות על כל בני החברה איש איש לפי חלקו .

כז) החברים כאשר ישלמו את אשר יוטל עליהם עפ"י המעריכים אז יתן הועד לאיש איש כתב מקנה חתום בידי הועד , ועפ"י הכתב הזה יצדיקו לו הרבנים אשר הנחלה כתובה על שמם ויתנו לו שטרי מקנה על חלקו בנימוס הממשלה —וההוצאות עליו— ואיש על מקומו יבא בשלום .

עפ"י התקנות האלה באו בבריתה מיסדיה חבריה ומנהליה , ויהי החלק תלט , 97 № להחבר ה"ה ר' אהרן [illegible] ונתקבל ממנו סך [illegible] נאפוליון [illegible] חי"כ מחיר החלק בנחלת חברתינו **בית ישראל** — וה' האומר לציון תושב ולערי יהודה תבנינה , הוא יבנה את בית ישראל בעגלא ובזמן קריב , ובית ישראל יהי' לגאון עולם משוש דור דור .

ועד החברה הבעה"ח בשבעה לירח זיו ש' **תרו"ם** לפ"ק .

אליעזר חפץ מסלאנט

יחזקאל מאנדלמאן

אלטר ווארשאווסקי

מענדל וואלפערט מווערקבנא

ארי' ליב בה"ר אלימלך ז"ל

מענדל בהר"ל מענדלזאהן

שמואל הלוי צוקערמאן

נאם הסוכן החברה
יעקב ב"מ בלומענטהאל

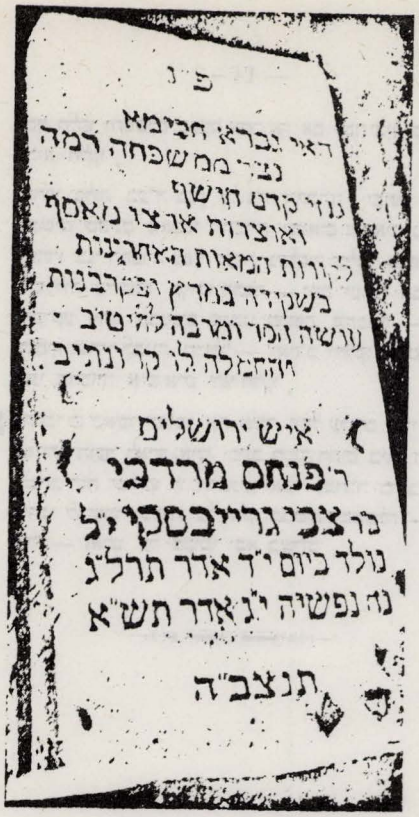

אנחנו חתומי מטה אשר שטרי המקנה מנחלת החברה כתוב על שמנו , הננו מבטיחים כי בבא אחד מחברי החברה אלינו ובידו מכתב מועד הזמני לתת לו שטרי מקנה „קושאן" מאושר ומקויים מהממשלה על שמו , נעשה זאת אי"ה הוס"י בלי שום התרשלות .

נאם ונאם

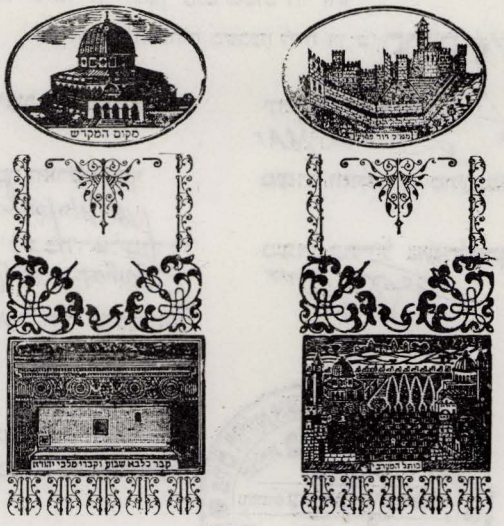
[illegible] בית ישראל

וְהִרְבֵּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלֹּה וְנוֹשְׁבוּ הֶעָרִים וְהֶחֳרָבוֹת תִּבָּנֶינָה :
(יחזקאל ל"ו י')

איש ירושלים
ר׳ פנחס מרדכי
בן צבי גרייבסקי ז״ל
נולד ביום י״ד אדר תרל״ג
נח נפשיה י״ג אדר תש״א

תנצב״ה

בתי פרלמן תרמ״ז

שכונה קטנה סמוכה למאה שערים, הקרקע נרכש בו זמנית עם מגרשי „מחנה יהודה" „סוכת שלום" וקרקע זו נרכשה עבור שכונה ושמה „עיר שלום".
אח״כ נקראה בשם „בתי פרלמן" ע״ש ר׳ אלימלך פרלמן שקנה יחד עם קרוביו, את כל המספרים והוסיף עוד בתים בסביבה.

בית יוסף תרמ״ז

שכונה שהיתה בדרום העיר, על גבעת חנניה (אבו תור) של ימינו. נוסדה בתרמ״ז (1887) ורשומה במפת שיק משנת 1894, מסופר עליה בתרס״ט: „נוסדה מהבנקיר פרוטיגר, אך לא נשלמה כליל. מספר יושביה כ־15 משפחות. והיא היותר קטנה ובודדה" (לוח אר״י לשנת תרס״ט, י״ד, עמ׳ 23). נקראה לכבוד יוסף ביי נבון, יוזם מסילת הברזל לירושלים, תושביה עזבוה וערבים התיישבו בבתים.

שנת השבע עטרת

No. 34

חבצלת

מבשרת ציון HABAZELETH

מ״ע יו״ל בכל שבוע יבשר וישמיע כל דבר הדרוש לחפץ לבב איש יהודי.

מאת

ישראל דוב פרומקן

Jerusalem 15 Juli 5647 ירושלם, ב״ג תמוז הרבי״ז.

בחוץ לארץ בארץ טירקי 4 מ״ג, בעסטריה 8 ז״ר, בגרמניא ואמעריקא 10 ז״ר, בכעדרינט: ברוסיא 6 רובל.

אך עסק למוכן הכלל:

S. Weintraub. Dzika № 42 Local 19 in Warschau

התפץ להדפיס דבר מה לטובתו עלין לשלם בעד כל שורה גרוש וחצי, מהור עזה אחד פיאספער מחצי. תמאסף התוכים יקבל עשרת לכאשר, מבהבים בלתי הפשים ישובו לבעליהם.

Monte sur la plus haute montagne, mes-agére de Sion,
Éléve ta voix avec force, envoyée de Jérusalem!
Eléve-la et ne crains rien. (Isaie XL 9.)

על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון; הרימי בכח קולך
מבשרת ירושלם, הרימי אל תיראי.
(ישעיה מ׳ מ׳)

תוכן הענינים. ירושלם. קול קורא. עפטרייך אונזערן. קאנטראסטינאם ל. חלבי. אבעריקא חיש. מודעות. ורי מלוי־גניטען־אן כעבה. כוס תנחומים.

ירושלם.

ענין גדול ונשגב למאד הוחל להעשית פה במשך השבוע החלף והזה, הראוי להודע בקהל רב. האדון פרוסטיניד ראש הבאנק אטמאטאן נאות לקבל הצעת הגביר המרומם נדיב לב ויקר רוח מ׳ יסף נבין הי״ו, והאדון שלום קאנטאראם הי״ו, לבנות בתים ליהודים על הקרקעות אשר לו מחוץ לעירנו, למסרם להם תיכף אחרי הבנותם, ולתת העזו בידם לשלם לו בחזרם עם נשך קטן במשך שנים רבות, ותהי פעולת המשתדלים הנזכרים ראשונה להטית לבו לבנות על הר אבי טיר הקרוב לעירנו ונשקף על דרך המובלת לבית לחם וחברון, חמשים בתי מ׳שב אשר כל אחד מהם יכיל חדר אחד בן שבע על שש אמות, ובית תבשיל ובית הבמא, וחלק בבור מים, וחצר וקרקע מאתים וחמשים אמות, והבל יהד ינתן לעניים במחיר חמשה ושבעים נאפאלעאן (אלף וחמש מאות פראנק) לשלמם שלש מאות פראנק מעתה עד סוף שנת תרמ״ח עת גמר הבנין, ואלף ומאתים פראנק הנותרים בעשר שנים, מאה ועשרים פראנק לשנה, ויקצצו קונים רבים על הדבר הזה, וביום השני אחרי נודעה המדעה בעיר, נמלא מספר כל החמשים איש. ויוסיפו המשתדלים לעודדו, ויאות בשבוע הזה לבנות עוד חמשים בתים מובים מהראשונים למשכ בתי אבות בינונים אשר למצער חדשים שני חדרים לשבתם, וגם על קרקע מובה מאד, על אם הדרך המובלת ליפו, ומפני כי יקר מחיר הקרקע במקום הזה וגם מחיר הבנין יעלה כפלים מחיר הבנין במקום הראשון, ויכבד על איש בינוני לשלם מחיר בתי במשך עשר שנים היאל להקל התשלומין ולהאריך זמנם מעשר לשלש עשרה שנים כפי התנאים המבוארים בהמדעה מהמשתדלים אשר ימצא הקרא בצד השמיני מגליון הזה, ויקפצו זבינו גם על הבתים האלה, עיד מעט ומספרם ימלא והבנין יחל, ובסוף השנה הבע״ל יתמצ אי״ה עוד מ א ה בתים על בתי ישראל בירושלם, ואזני יבאו לשבון בהם, ובבקש הטוב אזי ישלמי להבאנק, אשר יתאים כמעט את בקש השבירות אשר היו משלמים עד כה מדי שנה בשנה, יהיו אי״ה אתרי הים זמן התשלומין לבעלי בית ותחלה בירושלם.

דבר זה לא היה עיד בירושלם עד כה; כל החברות לבנין בתים אשר נוסדו עד כה הרבו אמנם מספר בתי ישראל, אבל אך עשרים ניתנו מהן, כי תנאיהם וסדריהם היו באורח אשר העני לא יכל להשתעשע בתקוה כי יעצר כה למלאותם; והפעולה הזאת שיה היא לכל נפש, הגיזה קלים וסדריה טובים, ועל פיהם תקוה נשקפה כי כרבות הימים יזכו עניים רבים להיות בעלי בתים, ודאגת השכידות לא תיסף להכביד אכפה עליהם בכל שנה ושנה, ולכן תודה רבה מאד יאיתה להאדון פרוסטינער ראש הבאנק אטמאטאן ולהמשתדלים הנכבדים אשר הטו לבו לטפעל הזה, אשר רבה תועלתו לעניי עמנו, ולחד יחשב. יהי ה׳ עמם ומעשי ידם יצליח, ורבו מושבות כאלה בירושלם וסביבותיה למובת תושביה בכלל ואחינו בפרט.

שער הפנה תרמ"ח

בשנת תרמ"ז—תרמ"ח התעסקו רבים ב„בנינה של ירושלים", מי לשם מסחר ומי לשם מצוה. בהם ר' בצלאל לאפין ור' מאיר שמעון ליבראכט יחד עם חבריהם ר' בנימין זאב ספיר בנו של ר' יעקב סאפיר ור' אליהו גודל (האופה) חתנו של ר' יעקב סאפיר יסדו אז חברה לבנין בתים עפ"י „תכנית". שנתנה את האפשרות לכל אחד לרכוש לו בית בתנאים נוחים ע"י תשלומים לשעורים. הם הצליחו אמנם להקים שכונה, בין מאה שערים לבית ישראל, והיא שכונת „שערי פינה" הקיימת עד היום. רובם ככולם היו תימנים. מייסדיה שרצו לייסדה על בסיס מסחרי לא הצליחו, והפסידו בה הרבה כסף.

המגרש מ„שער הפנה" עד שכונת בית ישראל החדשה, נקנה ע"י ר' אריה לייב הרשלר דייץ ור' ישראל מרדכי טננבוים.

התמיכה—והעבודה
חברת
„קהלת יעקב"
פעה"ק ירושלם תיכב"א
שנת התרס"ז לפ"ק

שערי צדק תרמ"ט

השכונה הזאת „שערי צדק", בת 35 דירות, נוסדה בשנת תרמ"ט ע"י ר' יוסף ריבלין, ר' פנחס המבורגר, ר' דוד פיינשטיין, ר' יוסף מיוחס ומר סיטון. וכן מר משה מאלצ'ער קנטרוביץ.

הרא"מ לונץ, בספרו „ירושלים", שנה ג', תרמ"ט, אומר: „הר"ר יוסף ריבלין אשר מרבית החברות לבנין בתים על ידו נוסדו ולו חלק גדול בהרחבת ישוב עיר הקדושה מחוץ לחומתה, יסד בימים האחרונים את החברה הזאת וכבר התחילו לבנות אחד עשר בתים מול בתי מחנה יהודא ובמשך שתים או שלוש שנים יגמרו כל ארבעים בתים".

הצפירה, גליון 181, תרמ"ט, מסופרו בירושלים מוסר: „עוד אגודה חדשה נוסדה למבנה בתים מחוץ לשערי העיר, בשם „שערי צדק", על ידי האגודה „מחנה יהודה", מול בית יעקב.

ע"י השכונה הזאת, בנין בית החולים „שערי צדק" של הד"ר ר' משה וואלאך. המגרש של ביה"ח נקנה בשנת תרנ"ד מאת הבנק של פרוטיגר ע"י ר' משה יצחק גולדשמידט וחבריו, שגודלה 30.000 אמות. המגרש השני מוקף גדר נקנה ע"י ר' ישראל מרדכי טננבוים.

זכרון טוביה תרמ"ט

בהצפירה כ"ו תשרי תרנ"א, הודיע הסופר ר' חיים מיכל מיכלין מירושלים: „...נוסדה בירושלים חברה חדשה לבנין בתים ושמה „זכרון טוביה". ראש המיסדים הוא הרה"ח א' יוסף ריבלין נ"י אשר כמעט הוא החיה ערמות עפר קדשנו בהיותו המעורר והמעשה לבנין בתים מחוץ לעיר".

ומכאן שמה, לפי דברי תהלים: „זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו" (תהלים קמ"ה, ח').

המגרש נקנה ע"י ר' יוסף ריבלין ורנ"צ המבורגר. מספר בתיה 30—40. אחד מן המיסדים והמנהלים של השכונה הזאת היה הר' שמואל צוקרמן.

נוה שלום תר"ן

שכונה בעיר החדשה, בגבול מחנה־יהודה ונחלת־ציון. נקראת על יסוד דברי הנביא ישעיהו 'וישב עמי בנוה־שלום'[1]. תושביה רובם מעדות המזרח. ע' מחנה־יהודה.

1) ישעיהו לב, יח.

יסוד שכונת נוה שלום

בשנת תר"ס רבה היתה הצפיפות בשכונת "שבת־צדק" וגם לא נמצאו מגרשים בתוך השכונה לבנות עליהם. חיפשו מקום לבנין שכונה חדשה בעמק גדול, מערבה לשכונת "זכרון טוביה", השייך לערבים ולהם שותף או סרסר יהודי ושמו ר' יצחק גשיצנני ז"ל. המגרשים כאן היו יותר גדולים מאשר בשכונת שבת־צדק — משלוש מאות אמה ומעלה. רבים מבני עדתנו קנו כאן חלקת אדמה כל או"א לפי יכולתו. ואת השכונה קראנו בשם "נוה שלום". הראשון שבנה במקום היה המנוח סימן טוב בן מרדכי ז"ל. כשבנו בתים אחדים בשכונה נתעוררה שאלת ביתה כנסת, היכן להתפלל? אחד מבני העדה, הא' בנימין ארזוני ז"ל אמר: "אצלי בחצר נמצא צריף קטן, אתן אותו וסדרו בו בית הכנסת עד ישקיף וירא ה' משמים". אנשי השכונה נתנו לו תודה סידרו בו תיבה וארון קודש ואח"כ קיבלו ס"ת בהשאלה וכן יתר כלי הקודש רימונים ופרוכת והתפללו בו בחול ובשבת. אבל במשך הימים נעשה המקום צר מהכיל וזה גם לא היה לכבוד המקום והעדה.

אז עמד אחד מטובי העדה, המנוח ר' אברהם ב"ר יצחק כליפה ז"ל ואמר שהוא מקדיש חמשים אמה מרובע קרקע לבית הכנסת לעילוי נשמת מר אביו הרב ר' יצחק ב"ר יעקב כליפה ז"ל[1]. קבע סימנים ומסר את המגרש לרשות העדה. בני העדה קנו ממנו עוד חמשים אמה ועל הקרקע הזה נבנה בית הכנסת "בית יצחק" ומינו גבאים לדאוג לבנין בית הכנסת, את המנדב ויחד אתו יבדל לחיים ארוכים מר רחמן בן ניסן הי"ו. אלה הטילו על גרי השכונה לנדב סך מסויים לבית הכנסת והתחילו לחפור היסודות. כאשר גמרו את בנין היסודות והגיעו לבנין הקירות אזל הכסף ועמדו באמצע העבודה. גם בדבר זה באו הגבאים אל מ"א ז"ל שישתדל למצוא איזה סכומים לגמור את הבנין. מ"א ז"ל פנה שוב אל טובי העדה וקבל מהם סכומים קטנים והטיל על אנשים שלא היה ביכולתם לשלם מזומנים להתנדב לעבודה מיום עד שלשה ימים בבנין בי־הכנ"ס, והקירות נבנו ועמדו. והימים ימי קיץ. העמידו פתח לבי־הכנ"ס והעבירו את כלי הקדש מהצריף והתחילו להתפלל בו. ובית הכנסת היה בלי גג בלי רצפה ובלי טיח.

כאשר קרבו הימים הנוראים וימי החורף, חפשנו דרך, לפחות לכסות את הגג מפני רוחות וגשמים. קבלנו הלואה נגד שטרות ובמעט הכסף של נדרים ונדבות שאספנו קנינו קורות ורעפים וכסינו את הגג. כן הזמנו חלונות ובמשך הימים רצפנו וטייחנו. אבל החובות העיקו עלינו עד מאד. אף כי הדבר עלה לנו בקושי רב הרי זכינו לבית כנסת קטן ומפואר שהיינו מתפללים בו. וזה היה בית כנסת חדש ש ל נו, באותן השנים הראשונות בחיינו.

במשך הזמן הלך מצב אגודתנו והתרופף. רבים מהעולים החדשים לא רצו לדעת מה זה חברה, ומה זה איחוד. נשארנו מתי מספר, אר־בעת המייסדים הראשונים עם האחים אברהם ודוד כליפא שהחזקנו מעמד ועמדנו בכל תוקף לקיים את החברה.

במשך שלש שנים לא פעלה החברה כמעט מאומה. כשראו בני העדה שהם מקופחים מכל הצדדים ואין עוזר, באו וההתענו לפנינו להקים את החברה על רגליה ולהחיותה כדי שתפעל ותעשה את הפעולות הנדרשות. הימים היו ימי חודש ניסן. התחלנו לדאוג למצות לעניי העדה ויתר הצרכים לחג הפסח. חלק מהמצות קבלנו מועד העדה הספרדית וחלק קנינו מכספי החברה.

בחודש"פ תרס"א נקראה אסיפה כללית של החברים בביתו של ה' רחמן בן ניסן כהן בשכונת נוה שלום עפ"י הזמנה מיוחדת. וכל מי שלא היה חבר, לא הוזמן כמקובל. באותו המעמד באו רבים והודיעו שרצונם להצטרף אל החברה, אך דחו אותם עד לאחרי האסיפה. קם רעש גדול ודרישה שיקבלו אותם מיד. אחרי התיעצות הגבאים, הח־ליטו לקבל אותם. הוכנסו לחדר מיוחד וקבלו מהם תקיעת כף, שלמו את המסים ונכנסו לחדר האסיפה. האסיפה נפתחה על־ידי. פתחתי בברכת החג ואח"כ בנאום מעניינא דיומא על פסוק ־ולקחתם אגודת אזוב־ וכו' בארתי את מעלת איחוד ואחדות ישראל. הנאום נתקבל מידי פעם בפעם ע"י החברים בתשואות. על סדר היום עמדה בחירת ועד הפועל ויסוד תלמוד תורה. לאחר ויכוחים נבחר הועד — והוחלט לטפל בענין התלמוד תורה והאסיפה נגעלה בשירה.

מאז רבו מספר החברים בפ"י,* ואהבה ואחדות שררה ביניהם וכל אחד היה גאה שהוא חבר בחברת "אוהבי ציון".

בר"ח אייר תרס"א נקראה אסיפה כללית שניה בביתו של הא' ס"ט אמין. אחרי מסירת דו"ח כללי מפעולות הועד הפועל ועל הצעדים ליסד תלמוד תורה נתקבלה החלטה פה אחד לגשת מיד ליסוד תלמוד תורה. אח"כ דנו על ענינים שונים כגון תמיכה לעניים, ישיבה לזקנים, עזרה חמרית לנצרכים ועוד. עיקר הויכוחים סובבו מסביב לשאלה מהיכן להשיג כל כך הרבה כסף כדי להוציא לפועל את כל הפעולות האלה. התשובה היתה "אין הציבור עני". אנו נאמץ כל כוחותינו ובעזרת ה' ובעזרתכם הכל יבוא על מקומו בשלום.

מתוך ספרו של המדפיס רפאל חיים הכהן, בספרו „אבנים בחומה", עמ' 92—93.

בתי שמעון הצדיק תרנ"א

בחדש תשרי תרנ"א היתה הנחת אבן היסוד לבתים „בתי מחסה לעניים ואביונים אלמנות ויתומים", בחלקת השדה אשר קנו מזה כמה שנים ראשי עדת הספרדים בירושלים על יד המערה אשר בתוכה צפון התנא הקדוש שמעון הצדיק משיירי כנסת הגדולה. — בהדרת קודש הונחה האבן היסוד בנוכחות רבני העיר, גדוליה ונכבדיה (גרייבסקי, זל"ר, חוב' ט"ו, עמ' י"ג).

הכסף לבנין הבתים האלה נאסף ע"י הרב שלמה סוזין בערים גיברלטר, קאזא־בלנקא, מאזגן, איזמר ומוגאדור, בהיותו שם בשליחות כולל הספרדים, התנדב לאסוף נדבות מיוחדות למטרה הזאת בלי כל תשלום גמול. הרב סוזין, הביא עמו סך 10.000 פראנק ומסרם לידי הבאנקיר סי' חיים אהרן ולירו ראש הועד, ובהם החלו לבנות בתים אחדים.

בתקנון: הדירות מיועדות לעניים, לפי גורל, ושיתחלפו אחת לשלוש שנים.

תעודה השייכת למגרש הזה

להיות שמזה זמן שקנינו כוללות ק"ק הספרדים הי"ו וק"ק אשכנזים חלקת השדה והמערה שקבלה בידינו שקבור בה שמעון הצדיק משיירי כנה"ג זיע"א! ועד היום הזה היה בשותפות השדה והמערה בין שני הכולליות הנז"ל והנה בעתה הסכמנו ראשי הכולליות הנז' לחלק השדה מחציתו לכוללות הספרדים ומחציתו לכוללות האשכנזים, וכדי למדוד את השדה הנז' ולחלק לחלקים שווים ולמדוד את תבניתו ולתארהו בשרד, הסכמנו למנות את המהנדים המומחה מיסטיר שיק שימדוד השדה, וכן עשה והלך אל השדה הנז' ומדד אותה ועשה פלאן ומסר בידינו, והרי היא מחולקת כל השדה הנז' לשני חלקים מחצה על מחצה עפ"י הפלאן הנז', ותהי המחצה המזרחית לחלק אחד והמחצה המערבית לחלק אחד, אך בזאת עינינו הרואות שאף שכל השדה הנז' נחלק לשני חלקים כפי הפלאן מ"מ המחצה המזרחית גרועה נגד המחצה המערבית, ועל זה הסכמנו שיתוסף על חלק המחצה המזרחית, גם החלק של הקרקע אשר הוא לצד דרום ואשר דרך הרבים תפריד ביניו ובין שני חלקי השדה הנז' ואשר לפי מדידת מיסטיר שיק הנז' יש בהחלק הקרקע הדרומי, הנז' 1972 אמות, הנה חלק הקרקע הדרומי הנז' יתוסף על המחצה המזרחית באופן שהכולל אשר יזכה במחצה המזרחית הנז' שיעלה בגורלו יזכה גם בחלק הקרקע הדרומית הנז', ועפ"י ההסכם הנז"ל הוסכם בין ראשי שני הכוללות להטיל גורל בין שני ההלקים הנז' ועפ"י הגורל תחלק הארץ ויזכה כל כולל בחלקו לדורות עולם.

ואלה הפרטים אשר נדברו והותנו בין ראשי שני הכוללות הנז"ל אשר על פיהם יוטל הגורל בשם ה' ויזכה כל אחד מהב' כוללות הנז' בחלקו, א. המערה אשר בה קבור שמעון הצדיק זיע"א עפ"י הקבלה כנז', וגם המערה השנית ונקראה בשם מערת הפרנסה אין בהם שום דין חלוקה, רק יד כל הכוללות שוה בהן כספרדי כאשכנזי ממש, ב. השדה הפנוי אשר לפני המערות הנז' כפי הפלאן של מיסטיר שיק הנז' אין בהם דין חלוקה כלל, ולא יוכל שום אחד מהכוללות הנז' לבנות בו שום בור ושום בנין כלל, רק ישארו המקומות פנויים בכדי שישבו שם הבאים להשתטח על קבר הצדיק זיע"א לעולם. ג. כל הדרכים המשותפים לשני הכוללות הנז' לעולם ישארו למדרך כף רגל העוברים בהם הן לב' הכוללות והן לכל האורחים אשר יבואו להשתטח מד' כנפות הארץ ושום כולל לא יוכל לבנות בהם שום בנין כלל, רק ע"ג המערה ממש יבנו בתי כנסיות בתי מדרשות הספרדים בחלקם והאשכנזים בחלקם ד. כל כולל יבנה בחלקו בור אחד או שנים לאנשי כוללות שלו ולא יוכלו לבנות בדבר המשותף שום אחד מהכוללות שום בנין וכאמו"ל, ה. הבנינים שיבנו כל כולל בחלקו לא יוכלו להזיק בראי' שום כולל לחבירו ואם ח"ו יפתח נגד חבירו חלון או פתח מעכשיו נעשית מחאה ויחזור הדין לסיני שצריך לסותמה תכף, באופן שעיקר תכלית המבוקש מראשי הכוללות שלא יהיה שום פירוד ושום התנגדות ובפרט דיני נזקי שכנים בין שתי הכוללות הנז'

ועפ"י התנאים האלה הסכמנו להטיל גורל בין שתי הכוללות הנז"ל ועל מנת שיתנהגו ויתקיימו התנאים הנז' לדורות עולם, והכל דלא וכו' ודלא וכו' בביטול ובפיסול וכו' ולא יפוסל יולא בוטל וכו'.

וע"ד אמו"ן ח"ש פעה"ק ירושלם ת"ו בש"א לח' כסלו ש' התרן ליצי' וקיים.

הצעיר רפאל מאיר פאניזיל	הצעי יעקב שאול אלישר ס"ט
ס"ט	הצעיר חיים נסים ברוך ס"ט
נאם אברהם יעקב שובאצקי	נאם שמואל מוני זילבערמאן
נאם אלימלך פערילמאן	נאם שמעון אליעזר כהנא
זיסקינד שחור	נאם הק' מנחם נתן אויערבאך

כן גם אנכי מסכים לכל מה שהסכימו רבני הספרדים והאשכנזים הי"ו בדבר חלוקת השדה הנז' ולראי' חתמתי שמי

שמואל סלאנט

נוה שלום

חברה בת מאתים נוטערן, כל בעל נטער לו חלק אחד
אחז ממאתים, בנחלה אשר במקום הבקעה (בקעא),
ונקראה בשם

כרם נאעיב

מורחה על אם דרך חברון בין סאר־אליאס ובין ירושלם מהלך ערך שליש שעה.

№

ספר התעודה הזאת יכיל: כל אופני התשלומין, שטח
הנחלה, והנאי המקח וטכסר.

תוקף התעודה הזאת כתוקף קושאן

נתן כאת אדון הנחלה האדון י. פרוטיגער נ"י באנק אפטאפאן

בעה"ק **ירושלם** הובב"א

ליד הקונה ה

ונהקבל ראשית השילומים אחר נאפוליון זהב.

גרפ כרפום „זכרון־שלמה" הי"ו | Buchdruckerei „Sichron-Schlomo"

נחלת „כרם נאעיב" לחברה „נוה שלום"

שטח הנחלה הזאת תכיל 92,000 אמות מרובעות באמת הבנין, והמה 350 אמות אורך הנחלה על יד דרך המלך העולה חברונה, ברוחב 263 אמות בפנים הנחלה לעבר המזרחה.

אדון האחוזה הזאת האדון י. פרוטיגער נ"י הואיל להלק הנחלה למאתים הלקים, הלק אחד לכל נטער, ולכל נטער 400 אמות מרובעות, כלבד הדרכים לכל חבר כפי הפלאן אשר נעשה ע"י המהנדס מ. שיק.

גם רוכסיע על בנין בית לכל נטער, גם קושאן לכל נטער הכל על הוצאות האדון הנ"ל באנק אטטאבאן בירושלם י"ו.

וכל אלה יתן בכתיר המשה ועשרים 25 נאפוליון בעד כל נטער.

אופני התשלומין — וסדר החלוקה.

למען תת הרווחה לקוני הנטערין, הואיל האדון ויאות להקל בכסף השילומים על זמן ארבעה ועשרים חדש רצופים, נאפוליון אחד לכל חדש, כלבד אחד נאפוליון. תחלת פרעון — סה"כ 25 נאפוליון.

1) על בעל הנטער להביא ע"י באיכת הבאנק אשר יראה בידו הרשאה מהבאנק — בכל ראש חדש אחד נאפוליון, נגר קבלה בחתם באיכת הנ"ל, ואשר יאחר כלשלם חובתו זמן שני הדשים, אבד וכותו, ואחותו הסכר לאחר, וכספו יושב לו.

2) עפ"י הפלאן כאת המהנדס ה' שיק, החלק הנחלה למאתים נטערין, וכל נטער יקרא על שם בעליו מסומן עם הנבולים וסימנים מוכהקים כאר היטב! והחלוקה תהי' עפ"י גורל בפני החברים הי"ו, וכל אחד יזכה לו חבל נחלתו אשר יעלה בגורלו על שמו, (ואז העשה הערכה עפ"י שמאים נאמנים ובקיאים להערך חלקי הנחלה זה לעומת זה וישלם אחד לחבירו כסף ההערכה על פי השמאים)

3) איש אשר לו שני חלקים או יותר, ונתנו לו חלקיו בשמח אחד זה אצל זה, בסקום אשר יעלה לו בגורל.

4) בכלאת מספר ארבעה ועשרים חדש, מיד הוציא הבאנק לכל בעל נטער אשר כילא חובת השילומים בזמניהם, קושאן מהמשלה על שמו, עם רוכסיע לבנין כאמור.

5) האיש אשר יפקוד זכותו לאחר, עליו להודיע לה' נאשצינני נ"י למען להעביר בפנים פקודות הבאנק את הבכר על שם הקונה ויקבל פנקס אחר על שמו, ועליו לשלם סך חמשה פראנק.

6) גם אחרי עבור ארבעה חדשים הראשונים, הוציא הבאנק רוכסיע על בנין בית בעד כל בעל נטער אשר יאבה לבנות על חלקו, ואם כי עוד לא שלם מחיר נחלתו, בכל זאת לא המנע הבאנק להקדים להוציא בעדו הרוכסיע המוכמרת בסעיף 4. №.

7) אחר עבור ר"ב חדשים או יודיעו לנו החברים אם רצונם לבנות בהם לשלמם סעם סעם, ונעשה ע"ז ועד מיוחד להשתדל על אופני הבנין.

זכיות הנהונות מתנה

מהדר כבוד האדון י. פרוטיגער נ"י.

1) הואיל והקרוש נרבה, שני נטערין קרקע לבנין שני בתי כנסיות א' לספרדים וא' לאשכנזים, ולבנין בית מבילה, חנם אין כסף בסקום אשר יבחרו להם החברים.

2) 200 נטערין של החברה יזכלו בגורל, וגבים כהם יזכו כל אחד חלק נחלה חנם אין כסף. וכל אחר כהזוכים הנ"ל ישוב כהבאנק חזרה כסף השילומים אשר נתן, גם קושאן על הוצאות הבאנק על נחלתו אשר זכה בגורל.

נעשה ונכתב בירושלם ו יוני 1891

שלום קאנסטאנטין. יצחק נאשצינני.

ראיתי הכתוב למעלה וכן יקום

י. פרוטיגער.

ראו זה חדש הוא, לאחינו בנ"י תושבי ירושלם עיה"ק ת"ו, ספרדים ואשכנזים הי"ו.

בחצי חנם אין כסף.

בשם דייטשע פאלעסטינא־באנק בירושלם ת"ו.

אנכי החתום מטה באתי להודיע שנבחרתי מאת הדייטשע פאלעסטינא=באנק הנז' למכור להם לע"ע את הקרקע השייך להם בתוך הבאקא מצד שמאל על אם הדרך המובילה להבנין „מאר=אילייאס".

הקרקע הנז' היא עשרים רגעים מהעיר, וסמוך להאיסטאציאהן של מסילת הברזל, והקרקע הנז' היא מוחזקת שנים ותשעים אלף אמות מרובעות ככו 350 אמות אורך הקרקע על אם הדרך המלך, ברוחב 263 אמות בפנים הקרקע—ועפ"י בקשת והפצרת רבים מתושבי עה"ק היטב הבאנק הנז' עם הקונים לחלק את הקרקע הנז' לאחדים, היינו לשני מאות חלקים אשר יעלה לכל חבר ארבעה מאות אמות מרובעות, מלבד הדרכים לכל חבר כפי הפלאן הנמצא בידיי ח"מ מהמהנדסים המפורסמים דר' „שיק" והאדון „פאלמער", ויעלה כל נומיר ארכה 43 אמות עם 85 צענט. ברוחב 9 אמות עם 12 צענט. וכן ינתן רשות מאת הממשלה יר"ה (רוכסיא) לבנות בתים לכל או"א על חלקו, וכן הקושאנעם ינתן לכל או"א הכל על הוצאות „הדייטשע פאלעסטינא=באנק" הנז' (לבד הראסים אשר מקבל הבילידיע מכל אמה בנין ניזאמי, על החבר לשלם).

וכל זה ימכר לכל חבר מנתיני תוגרמה דווקא, בעד סך ששה ועשרים נאפאליון.

ולמען להקל על כל או"א שיוכל לקנות לו כברת ארץ לצמיתות לבנות לו בית לעצמו ולנטוע גן וכו' היטב הבאנק הנז' לשלם את מחירו מעט מעט, עפ"י האופנים האלה,—היינו לתחילת פירעון מחויב כל חבר ליתן בידי החתום מטה סך 20 פראנק נגד הקבלות אשר בידי חתום מאת הדייטשע „פאלעסטינא=באנק" הנז', ואחר שימכרו כל הנומירין הנז' אזי על כל חבר לשלם סך 12 פראנק בכל חודש משך שמנה ושלשים חדשים רצופים (או שלשה פראנק לשבוע) והכל נגד הקבלות חתום מאת הבאנק הנז', וקודם שימסרו להחבר את הקושאן שלו אזי מחויב להשלים עוד סך 44 פראנק, ויהי' בסך הכל 26 נאפאליון,

אם יהי' לפחות עשרה חבירים ביחד אשר רצונם יהי' לשלם את כל הסך המגיע מהם קודם זמנם ינוכה להם 5 למאה שקאנטע, ויקבלו את הקושאנעם שלהם תיכף ומיד בלי שום עיכוב על שמם, ועפ"י הניזאם של ממשלתינו יר"ה.

כל מקבלי שני נומירין או יותר, ינתנו להם מקומם במקום אחד, ולא במקומות שונות, ועפ"י גורל ושומא ככתוב הלאה ע"י הוועד אשר יבחרו החבירי'.

כן אם יהי' כעשרה חבירים לפחות אשר רצונם יהי' לבננת בית על חלקו, ואם כי עוד לא שילם מחיר נחלתו, בכל זאת לא תמנע הבאנק מלהוציא להם הרוכסיא, כ"א ע"ש הבאנק הנז' עד שישלמו החבירים הנז' החוב המוטל עליהם לשלם עבור נחלתם.

אחר שימכרו כל הנומירין הנז' יוטלו גורל ביניהם ויעשו ג"כ שומא בכדי שידע כל או"א הקרקע שלו,—ומלבד כל זה עוד יוטלו שמנה נומירין בגורל חנם אין כסף, כל נומיר תכיל 200 אמות קרקע מרובעות, ומי מהם אשר יזכו בגורל יקבלו זכותם עם הקושאנעם ורוכסא מאת הבאנק הנז' חנם אין כסף, עוד הואילו והקדישו הדייטשע פאלעסטינא=באנק הנז' נדבה 400 אמות קרקע לבנין שני בתי כנסיות, אחד לספרדים, ואחד לאשכנזים ולבנין בתי טבילה ולשארי צרכי ציבור, לתוך החברה הנז' חנם אין כסף במקום אשר יבחרו להם החברים. ג"כ יקבל כל חבר פנקס החברה ואשר יהי' בו נדפס בדפוס. חצי לשון עברית, וחצי לשון דייטש ויהי' כתוב בו גם התחילת פירעון וכל דמי חודש המוטל עליו לשלם עד סוף התשלום חתום מאת הבאנק הנז' שיהי' לראי' בידו כתוקף הקושאן.

מי מהחבירים אשר לא ישמור מועד התשלומים בזמנו משך שני חדשים רצופים איבד זכותו בהנומיר שלו וימכר זכותו לאחר, אחר ניכוי 25 פראצענט בעד הוצאות וש"ט וכו' ולא יהי' להחבר שו"ט ופ"פ וכל דו"ד עם הבאנק כלל וכלל.

אחר שימכרו את כל הנומירין הנז' ויקיימו החבירים כל הכתוב לעיל בלי גירעון, אזי אשתדל בעז"ה בהבאנק הנז' במעט פצ"ט, או במקומות אחרים, בעדי חו"ל בלי פצ"ט כלל, לבנות להם גם בתים כחפצם ורצונם, וג"כ לשלם את מחירם מעט מעט.

החבירים הי"ו יבחרו עפ"י רוב דיעות מבני החברה וועד מחמשה אנשים להשליך הגורל ביניהם ולעשות השומא ולנהל כל ענייני החברה, לתקן תקנות, לשמירת הנקיון, ולהשתדל על אופני הבנין, האחדות והשלום,—ושלום על ישראל.—

עוד זאת להודיע להחבירים הי"ו בתנאי מפורש אם ח"ו,לא ימכרו את הנומירין הנז' מר"ח כסליו שנת תרס"ו עד ר"ח כסליו תרס"ז, אזי יחזירו הבאנק הנז' לכל או"א את ההחילת פירעון העשרים פראנק הנז' כפי הקבלה אשר בידו מאת הבאנק הנז' ולא יהי' להחבירי' על הבאנק הנז'. שום טו"מ ופ"פ וכל דת"נ כלל וכלל. —

יתר פרטי ועינייני החברה וכו' הכל על החבר לדרוש ממני הח"מ דווקא, ולא מהבאנק כי לא ישיבו להם כלל בהענין הזה, כי בידי מסרו הענין הזה, והנני מוכן להשיב לכל או"א כפי משאלות לבו לטובה. וכן להראות לו הפלאן והקרקע חנם אין כסף, אשר תמצאו אותי בביתי בפנים „מחנה יהודא" 1 №. בכל יום בבוקר משעה 2 עד שעה 6 ואחר חצות משעה 8 עד שעה 11 טורקי.

נאם **יצחק גאשציני.**

ראינו את כל הכתוב לעיל והסכמנו על כל הנז"ל. וכן יקום.

דייטשע פאלעסטינא־באנק

ע. שעהנמאנן. וו. פאבער

פאן דער דייטשע פאלעסטינא באנק אין ירושלם ת"ו.

אן אונזערע יידישע ברידער איינוואהנער אין יערוזאלעם.

קומט אונד קויפט האלב אום זאנסט.

איך אונטערשריבענער בין בעפאלמעכטיגט געווארין פאן דער גענאנטע באנק צו פערקויפין זייער פלאטץ וואס שטעהט אויף דעם דרך המלך וואס מען געהט פערבייא דעם אנגלישין אויגין שפיטאל, און נישט ווייט פאן דער אייזינבאהן סטאציאהן, דעם גאנצין געגענד רופט מען אין אראביש „באקא", דיא ערד איז גאנץ גראדע, און הויך, מען זעהט פאן דארט ארויס גאנץ ירושלם ת"ו מיט דיא בעסטע לופט, און אויס גימאסטענע 20 מינוט גאנג פאן יאפפער טויער אן מיט דעם גלייכין וועג, ווייל מערער יידין נור טירקישע אונטערטהאן וואס זייא האבין דאס רעכט צוא קויפין, לאנד דורך אונזערע ממשלה יר"ה דיא האבין גיבעטין בייא דיא באנק אז מען זאלל מיט זייא חסד טהון אז יעדער זאל קענען קויפין איין שטיקל פלאטץ אויף איין הויז מיט איין גארטין אין מען זאל זיך דאס קענען אויס צאהלין ביסלעכווייז, האט דיא באנק אן גענאממען זייער בקשה.

דאס לאנד האלט אין גאנצין 92 טויזנד קוואדראט איילין, 350 איילין דיא לענג אויף דעם דרך המלך, און 263 איילין דיא ברייט, האט דאס דיא באנק דורך מיהנדיסין (אינזשינירערס) גילאזט פערטהיילין אויף, 200 נומירן, יעדער נומיר האלט 400 ריינע איילין חוץ וועגין, 9 איילין מיט 12 צענט. דיא ברייט, און 43 איילין מיט 85 צענט. דיא לענג. 36 נומירין וועט זיין אין יעדע שורה אין 6 שורות גיטיילט 4 וועגין אין יעדע שורה צוא 7 איילין דיא ברייט דורך דעם גאנצין פלאטץ דורך, און 6 וועגין צוא 5 איילין דיא ברייט פון איין נומיר צום אנדערין וועגין פענצטער און טהירין ווער עס וויל קען בייא מיר אונטערשריבענער זעהן דיא קארטע (פלאן), און גלייך וויא מען וועט פערקויפין אללע נומירין וועט מען ווארפין איין גורל מיט איין שומא שאטצין דורך איין וועד וואס מען וועט אויס קלייבין פון דיא אייגינע חברה אז יעדער זאלל וויסין זיין נומיר, חוץ דעם גיבט דיא באנק 8 נומירין פלאטץ אין חברה אריין יעדער נומיר וועט האלטין 200 איילין אויך דורך איין גורל, מיט קושאנעם אונד רוכסיעס גאנץ אומזאנסט, און 400 איילין גיבט דיא באנק פיר 2 שוהלין אונד פיר אנדערע צרכי ציבור פיר אשכנזים אונד ספרדים אין דעם ארט וואס דיא חברה וועט זיך אויס וועלען. אויך אומזאנסט, יעדע נומיר קריגט איין קושאן און איין רוכסיע צום בויען אללעס אויף קאסטין דער באנק ח"ץ דעם ראסעם ניזאמי אין דער בעלידיע אריין צוא צאהלין פיר יעדע אייל געבוי וויפיל איילין דער חבר וועט וועלין בויען איז אויף דיא חבירים צו צאהלין, און דאס אללעס קאסט יעדע נומיר נור 26 נאפליון אונד צוא צאהלין אין 38 חדשים כזה, יעדער איינער וואס וויל זיך נעמען איינע נומירו אדער מערער, מוז צאהלין האנד געלד אויף יעדען נומיר 20 פר' געגין איינע קוויטונג (קבלה) אונטערשריבין פון דער אייבינגענאנטע באנק, און נאך דעם אז עס וועט פערקויפט ווערין אללע נומירין וועט גיווארפין ווערין דער גורל, אונד דער נאך האט יעדער צוא צאהלין 12 פר' יעדין חודש אויף איין נומיר (אדער 3 פר' יעדער וואך), אונד צום סוף בייא דעם קושאן נעמען נאך 44 פר' וועט זיין צוזאממען 26 נאפוליין, ווען איין חבר וועט נישט צאהלין זיין פליכט 2 חדשים דורך איינאנד, זוי פערלירט ער זיין רעכט און דעם נומיר וועט פערקויפט ווערין און מען וועט אים אפ רעכינען 25 פראצענט אן שום טענות נור צו דער באנק, פיר שפעזען א. ז. וו.

יעדער חבר וועט דער נאך קריגען איין ביכיל גידרוקט האלב לשון עברי, און האלב דייטש וואס דארט וועט זיין געדרוקט אללע התחייבות פון דער באנק און פון דעם חבר, און אויך דיא אללע געלדער וואס דער חבר וועט צאהלין וועט זיין אונטערשריבין יעדעס מאהל פון דער באנק.

ווען עס וועט זיין 10 חבירים וואס וועלין אב צאהלין דיא גאנצע 26 נאפ' פאר דיא צייט וועט מען אים אפ רעכנען 5 פראצענט און וועט באלד קריגין זיין קושאן גיזעצליך.-- ווען 10 חבירים וועלין זיך וועלין בויען הייזער איידער זייא וועלין האבען באצאהלט זייער חוב, וועט אויך דיא באנק געבין רוכסיעס צוא בויען, נור אויף דעם נאממען דער באנק ביז זייא וועלין באצאהלין דיא גאנצע 26 נאפ'. ווען דיא חבירים וועלין צאהלין רעגוליר זייערע צאהלינג, אזוי וועל איך אונטערשריבענער זעהן צו שטרעבין אין דער באנק צוא קריגין געלד מיט איין קליינע פראצענט, אדער מאנשי גבירי חוץ לארץ אהנע פראצענט, אויף צוא שטעלין אויך הייזער און אויך אוים צוא צאהלין ביסלאך וויא דורך איין וועד פון דיא בני החברה.

תנאי מפורש, אויב דיא אללע נומירין וועלין נישט פערקויפט ווערין דורך איינעם יאהר פון ר"ח כסליו תרס"ו ביז כסליו תרס"ז, זוי קריגט יעדער צוריק זיינע איינגעצאהלטע געלט לויט זיינע קוויטונג פון דער באנק אונטערשריבין אונד וועט צוא דיא באנק נישט האבין קיינע שום (טענות), פאדערונגען.

אללע אנדערע אויסקונפט פון דעם פלאטץ גישעפט עט"צ, האט זיך יעדער צוא מעלדין נור אן מיר אונטערשריבענער, דען דיא באנק וועט קיינעם אין דעם גישעפט נישט אנטווארטין, אונד איך בין בערייטס יעדען איינעם צוא בעהאנדלען נאך זיינעם וואונש גאנץ אומזאנסט, אונד יעדער קען מיך פינדען אין מיין הויז „מחנה יהודה" אינווענדיג, בעצייכנעט №1 יעדין טאג פון פריא מארגינס ביז מיטאגס, אונד נאכמיטאגס ביז אבענדס.

אונטערשריבענער. **יצחק גאשציני.**

דען פארשטעהענדען פראספעקט ערקעננען וויר אללעס מיט אונזערעם איינפערשטענדניס אנגעפאסט אן דייטשע פאלעסטינא=באנק.

ע. שעהמאנן. וו. פאבער.

די פארטי די לה באנקה „דייטשע פאלעסטינא באנקה" אין ירושלם א מואיסטרוס אירמאנוס מוראדורים די לה טיירה סאנטה.

יו איל אפ'ירמאדו אבאשו ב'ינגו א אב'יזארב'וס קואל מינטי פ'ואי איסקוז'ידו די פארטי די לה דאייצ' פאלעסטינא באנק פור ב'ינדיר איל קאמפו די לה „באקעה" די לה פארטי איסידרה סוב'רי איל קאמינו קי סי ב'ה פארה „מאר אליאס".

איל דיטו קאמפו איס סולו ב'ינטי מינוטוס לישוס די לה סיב'דאד. אי אלאדו די לה איסטאסיון דיל שימין די פ'יר. איסטי קאמפו קונטייני נוב'ינטה אי דוס מיל פיקוס קוואדראדוס קימי 250 פיקוס לארגורה דיל קאמפו סוב'רי איל קאמינו סוב'רי 263 פיקוס די דיינטרו דיל קאמפו:

אי פור רוגאטיב'ה די מונצ'וס מוראדורים דילה סיב'דאד. קיז'ו איר לה בונדאד לה דיטה באנקה קון ליס מירקאדורים פור איספארטיר איל דיטו קאמפו אין פארטידאס. סיין פארטים קי סאלי סוב'רי קאדה פארטי 400 פיקוס קוואדראדוס דיספארטי די לוס קאמינוס. סיגון איל פלאן קי סי טופה אין מואיסטרה מאנו פ'ירמאדו די לוס ס' מהנדסים דר' שיק אי ס' פאלמיר. אי אנסי סי דארה ליסנס'יה פור פ'ראגואר קאזאס די פארטי דיל גוב'ירנו אי לוס קושאנים א קאדה אונו. טודו אלוס גאסטים די לה „דאיטשי פאליסטינה באנק" טודו איסטו סי דארה א קאדה אונו פור לה סומה די 26 נאפוליונים.

אי פור איב'ייאנאר א קאדה אונו קי פואידה מירקאר און פידאסו די טירינו פור פ'ראגוארסי אונה מוראדה אי גואירטה, איזו לה בינדאד דיטה באנקה די איספיראר אלוס מירקאדורים פור איל פאגאמיינטו די לה מונידה סיגון איסטאס קונדיסייונים:

1) איל אימפיסיז'ו איס דיב'יטור די מיטיר 20 פ'ראנקוס אי ב'ה טומאר קבלה דילה באנקה.

2) דיספואיס די ב'ינדירסין טודוס לוס 200 נומירוס, איסטונסים סוב'רי קאדה חבר די פאגאר 12 פ'ראנקוס א מיז אין טיימפו די 38 מיזים.

3) אי אנטים די איגטרינאבלי פ'ין בין מאטו איל מאזאן דארה 44 פ'ראנקוס. טודו אין סומה חסוב' 26 נאפוליונים לה פריסונה קי קירה פאגאר אנטים די סו טיימפו. סי לה אבאשה די דיסקונטו 5 פור סיינטו.

אי קאדה חבר פאגארה איל באלאדיאי איל גאסטי די לה רוכסה קואנדו ב'ה פ'ראגואר. — א קאדה 10 חבירים סי ליס דארה און קושאן אינטרי איליוס קאדה אונו א סו נומברי.

אי אנסי סי 10 חברים קירין פ'ראגואר אנטים קי איסקאפין די פאגאר סוס דיב'דאס איסטונסים לה באנקה ליס דארה לה רוכסיה.

אין ב'ינדיינדוסין טודוס לוס נומירוס סי איג'ארה גורל פור קי סיפה קאדה אונו סו פארטי אין איל קאמפו. אי אין דיספארטי די איסטו סי איג'ארה אין לה לוטירייאה די באלדים 8 נומירוס א 200 פיקוס קוואדראדוס. אי איל קין לו גאנה ארסיב'ירה איל קושאן אי רוכסה דילה דיטה באנקה סין דינגונה מונידה.

טאמביין לה באנקה דארה 400 פיקוס מתנה פארה פ'ראגואר דוס בתי כנסיות אי אוטראס קוזאס די לבור פארה ספרדים אי אשכנזים קון קושאנים אי רוכסייאס דיבאלדים אין איל לוגאר קי איסקוז'יראן לה חברה.

לה פריסונה קי טומו דוס נומירוס אין אונה סי לי דארה אין און לוגאר. נו אין לוגארים דיפ'ירינטים.

דיספואיס די טריס אניוס ב'יינדו קי דינגונו נו דיירון פינה אין לוס פאגאמינטוס, טומארה לה באנקה סוב'רי איליה ד' פ'ראגוארלים קאזאס, אי לוס חברים קי פאגין קון ג'יקוס פאגאמיינטוס.

דיספואיס די ב'ינדירסין טודוס לוס נומירוס ארסוב'ירה קאדה חבר און טיפ'טיר איסקריטו דיל ריסיב'ו די לאס מיזאדאס פ'ירמאדו די לה דיטה באנקה.

טודו איל קי נו פאגארה אין סוס טיימפוס דוס מיזים אלה סירה, סיפה קי פיידרי איל זכות דיל נומירו סוייו אי סי ב'יינדי סו זכות א און אוטרו. דיספואיס די דיסקונטארלי 25 % פור לוס גאסטים אי פינאס אי סימיז'אנטי אי נו טייני איל חבר א לה קישארסי די נאדה.

לה באנקה סי אוב'ליגה טאמביין סי אין קאב'ו נון סי ב'ינדיירון לוס נומירוס מהיום ר"ח כסלו ס' 666 פ'ין ר"ח כסלו ס' 667 איסטונסים טורנארה א קאדה חבר אי חבר לוס 20 פ'רנקוס ת"פ אסיגון ריסיב'ידה די לה באנקה קי איי אין מאנו די לוס חברים סין טענות ותביעות.

פור סאב'יר ריסטו די לוס דיטאלייוס די לה קומפאנייה. סי פואידין אדירישארסין אנדי מי איל אפ'ירמאדו אבאשו אי ייו איסטו פרונטו די ריספונדיר א קאדה אונו אי אונו מי טופו אין מי מוראדה אין „מחנה יהודה" נומיר 1 איינטרו דילאס קאזאס לה מאניאנה די לה אורה 2 פ'ין 6 אי דיספואיס די מידייו דיאה די לאס 8 פ'ין אונזי:

נחלת ציון תרנ"א

השכונה „נחלת ציון" נוסדה „בעד פועלים ואומנים עניים". בפעולה רבת היקף התחיל בשנת תרנ"ג העסקן הידוע, סוכן החברה הצרפתית—ארצישראלית „כל ישראל חברים" מר אלברט ענתבי. הוא רכש מאת החברה הנ"ל הלואות לקבוצות חלבים, והם בנו להם מתוך תשלומים קמעיים את השכונה „נחלת ציון". כיום רוב הדיירים הם תושבים יוצאי פרס.

אחד מעסקני השכונה, המדפיס ר' רפאל חיים הכהן, הביא (תרס"ה) לדפוס מחברת מעניינת, ובמהדורה השניה (תרפ"א) נמצא (מס. קמ"ו) גם שיר מוקדש לשכונת „נחלת ציון". הכותרת שלה: „הא־ל ברך חברת „נחלת ציון" לעד ולעולם".

על השכונה, ראה: דוד סיטון „סיפורה של שכונה", ירושלים תשל"ח, 285 עמ'.

רושמי רשומות של זכרונות בדרך כלל שלושה הם:

יש רושמים „סלפנים": בכתיבתם אין כוונתם אלא לשבח ולרומם עצמם או אבותיהם ולהלביש בושת מתנגדים או סתם את „השאר" מבלעדיהם, ויש צנועים וחששנים הכותבים דבריהם בצמצום-יתר וברגש-אחריות מופרז עד שאין לראות דברים כהווייתם. לעומת אלה המספר זכרונות כהווייתם אמנם סוביקטיבי הוא, כותב חויותיו ומה שעיניו ראו, לפי ראות עיניו, אך בתום לב. החבצלת, 28, עמ' 244 כותב: י. ויינברג.

„לפני 20 שנה, חרבה ושוממה מחוץ לחומת העיר אין אף בית אחד, אין אף נר אחד אשר יציץ נגד עינינו בהבטיחנו בלילה... והכל תלמידי חכמים במקום הזה כי אסור ללכת יחידי שם, מפני הסכנה כי שודדים רבים נמצאים שם..."

התאחדות בני ארם צובא בא"י
ירושלים

אשור ממשלה מס' 3939/1466

ביום השבת י"א שבט ש.ז. (פ' בשלח) בשעה 4 אחרי הצהרים בדיוק

תערך בבית הכנסת החלבים „ע ד ס" שב„נחלת ציון"

ח ג י ג ת
קריאת עשרת הדברות

בהשתתפות:

מרן הראשל"צ ב. צ. מ. ח. עוזיאל שליט"א

כב' רבנו הרה"ג עזרא חמוי (לפנים ראב"ד בארם צובא) שליט"א

באי כח עדות שונות ומוזמנים מראשי העדה

מקהלה בהשתתפות ה"ה:

ישעיה מ. שומר — אברהם עיני

יצחק עבאדי — יוסף צמח, ועוד.

בתכנית:

א. פתיחה

ב. הרצאה עה"נ **„עשרת הדברות"**

ג. שירה

ד. סיום

חברי ההתאחדות ובני העדה מוזמנים!

תקנון אגודת שכונת נחלת ציון וסביבותיה

א. חשם: שכונת נחלת ציון וסביבותיה

ב. המטרה:

1) להקים מוסדות צבוריים לתועלת תושבי השכונה וסביבותיה.

לסדר את כל הדרוש בכדי להכשיר את הנקיון בשכונה, לבנות או להשתתף בבנין מוסדות סניטריים ושעשועים, ועוד דברים צבוריים המועילים לתושבי השכונה.

לסדר בשכונה וסביבותיה מדרים אסטטיים וסניטריים, לחזק את הכפחון המוסר והחיים החברותיים בשכונה, ולהתקשר עם תושבי השכונה ביחס לסדור הדברים הנ"ל.

ג. חברים:

1) כל תושב השכונה או סביבותיה שהוא בעל רכוש או מחזיק בנכסי דלא ניידי יכול להיות חבר להסתדרות.

הערה: תועד יכול לסרב לקבל מועמדים לחברים מעלי לתת נמוקים לסרוב זה.

2) המועצה כרוב דעות תוכל אם תמצא לנחון, להוציא חבר מתוך ההסתדרות על התנהגותו המזיקה לאגודה, ועד האגודה יוכל להביע למועצת להוציא חבר מהאגודה מפני אחת הסבות הבאות:

אם חבר איננו מקים את תקנות האגודה או שאינו ממלא אחרו מהתחיבויו תיו כלפי האגודה, או

אם התנהגותו של החבר מזיקה למטרות ולעניני האגודה, או אם הוכרז כחור פושט רגל.

ד. אמצעים:

1) כל חבר שעת התקבלו כחבר חבר משלם דמי כניסה לא פחות מסך 50 מיל בפי אשר יחליט הועד מזמן לזמן.

וכ"א עליו להתחייב לשלם בכל חודש לכל הפחות סך 20 מיל כחבר דמי חודש, או כפי שיחליט הועד מזמן לזמן.

2) תשלומי חברים(חדשים)בעד תשלום השתתפות בהוצאות.

3) מסי חבר אשר ועד ההסתדרות יטיל על חבריו עבור כל מפעל ומפעל ליחוד.

ה. הנהלת האגודה:
האגודה תתנהל ע"י מועצה כללית, מועצה וועד.

1) האספות הכלליות:
האספות הכלליות תקראנה פעמים בשנה בחול המועד סכות ובחול המועד פסח, ותהיה חוקית כשיהיו נוכחים בה רוב חברי האגודה, ובמקרה אם באספה הראשונה לא היו נוכחים רוב חברי האגודה, תקרא אספה שניה כעבור שלשה ימים והיא תהיה חוקית אם יהיו נוכחים בה לא פחות ממשה חברים והחלטות האספה הכללית תחיבנה גם את החברים שלא היו נוכחים באספה הכללית.

המועצה תוכל לקרא לאספה כללית שלא מן המנין בעת הצורך, האספות הכללית תקראנה ע"י המזכיר בפקודת הועד.

החודעה הקוראת לאספה כללית תכיל את הזמן ואת המקום של האספה וכן גם את הסמכות שלשמה היא נקראת, הודעה זו תושם במקום נראה לעין בבתי הכנסת של נחלת ציון לכל הפחות שני ימים לפני האספה.

תפקידי האספה הכללית:

לבחור בועד ובמועצה, לשמוע דין וחשבון, להחליט על ההצעות שתוצענה ע"י הועד או ע"י המועצה.

2) המועצה:
האספה הכללית תבחור מחברים במועצה שתהיה מורכבת מ-13 חברים, המועצה תבחר למשך ארבע שנים.

תפקידי המועצה:
לנהל את ענייני האגודה, להשגיח על פעולות הועד ולתת הוראות להוציא לפועל את מטרות האגודה ואת החלטות האספה הכללית והמועצה. המועצה מתאספה פעם בחדשיים והיא תהיה חוקית אם יהיו נוכחים בה 5 חברים.

3) הועד:
1) מתוך חברי המועצה יבחר ועד שיהיה מורכב מחמשה חברים.

2) הועד יהיה מורכב מראש הועד, סגן, גזבר ושני חברים.

3) הועד ממנה מזכיר מנהל חשבונות וקובע משכורתם.

4) הועד נבחר לארבע שנים.

תפקידי הועד:
1) על הועד להוציא לפועל את החלטות האספה הכללית ואת החלטות המועצה ולתת דין וחשבון מפעולותיו למועצה או לאספה הכללית.

ישיבת הועד תהיה חוקית אם יהיו נוכחים בה שלשה חברים.

ו. ראש הועד והגזבר יפיעו בשם האגודה בכל משרדי הממשלה ובבתי המשפט הן בתור תובע והן בתור נתבע והן בתור צד שלישי וישנה הרשות בידם למנות עו"ד ולהתנם על יפוי כח בשם האגודה, בתעדר היו"ר או הגזבר, ימלא את מקומו סגן או חבר הועד.

ז. שנוי תקנות:
האספה הכללית תוכל לשנות את התקנות רק ברוב של שני שלישים מהחברים.

ח. כל מיני מכסוכים בין חברים או חברים קודמים או בין ועד האגודה והמועצה בקשר עם עסקי האגודה יתבררו אך ורק לפני ועדה משפטית מיוחדת המורכבת משלשה חברי האגודה שיבחרו למשך שנה אחת ע"י המועצה. פסק דין של הועדה המשפטית הוא סופי והחלטי, והועדה המשפטית יכולה לתת פסק דין שלא בפני צד אחד במקרה שהוא הוזמן פעמיים לחופיע לפני הועדה המשפטית והוא לא נענה להזמנה.

חברי הועד הם: היושב ראש: יוחנן עזרא
סגן יו"ר: ישראל סלאמה
הגזבר: דוד כליפא
חבר: אברהם יהודה הכהן
חבר:: מאיר ברפי

חברי המועצה מחוץ לחברי הועד הם: 1) חכם יעקב עקנין 2) חכם דוד רחמים כהן, 3) חכם בנציון בנאים 4) חכם אברהם אלגזי, 5) שבתי יעקב, 6) מרדכי בר, 7) מעדיה טרי. (8) מרדכי [illegible]

רחובות־הבוכרים תרנ"א

בין כל השכונות שנבנו עד שנת תר"ן בירושלים החדשה, מצויינת השכונה, ברחובות יפים ורחבים, מה שלא היה לשכונות האחיות. לא לחינם אמר ג'ימאל פחה על השכונה הזאת: „יופי ועשירות בה, כבוד ותפארת" ולקח לו בה בנינים אחדים לשרותו: לשרי הצבא ולבתי־מאסר גם יחד.

השכונה נוסדה ע"י אנשי בוכארה, סאמארקאנד וטאשקאנט. בהשתדלות הרב הראשי רבי יעקב מאיר, ולשם הכרת תודה מינוהו אז לראש השכונה. ונשיאותו אושרה ע"י הקונסול הרוסי שחסו אז בצלו.

בחודש טבת תרנ"א נקנה המגרש של השכונה — 113.000 אמות מרובעות, כל אמה במחיר 3 גרושים. הקושאן הרשמי נרשם על שם שלשה חברים מן הועד: שלמה מוסף, יוסף כוג'הין כהן ופייזי בן משה, נגד כתב ראיה בידי הועד, שהנחלה שייכת לחברת רחובות לעדת הבוכרים בירושלים. השכונה וכל צרכי הקהילה נרשמו בערכאות בתור הקדש עולם למושב עבור ק"ק בוכרה, סאמארקאנד וטאשקנט ואגפיה שלא ימכר לעולם.

השכונה נבנתה לפי תוכניתו ותנאיו של הרב יעקב מאיר. ואכן עשירי בוכרה דרו בה. המושלים והקונסולים היו מבקרים בה, גם הנציב העליון הראשון סיר הרברט סמואל (אליעזר בן־מנחם) היה מיסב שם בסוכה נהדרה ובתלבושת הבוכארים. ועד השכונה דאג לכל צרכי העדה הודות לפעולותיו הברוכות של ר' רפאל גאליבוף מזכיר העדה שהיה מסור לעניני השכונה.

מגרש גדול בשכונה היה שייך לר' ישראל מרדכי טננבוים.

בשנת ת"ש היו בה 120 דירות, 18 בתי כנסת, מלבד חדרי תלמוד תורה, שני בתי מרחצאות ומקוואות.

רב השכונה היה הרב אברהם עמינוף.

בעזה"י.

קריאה של חבה

הגני מתכבד להזמין את ר"ם לבא אל

חינוך הבית

אשר אעשה בע"ה ביום ה' כ"ט ניסן דנא בשעה 8 טורקית
לקחת חלק בשמחתי.
ובע"ה בשמחתכם אשלם בגמולכם.

ואת מכבדי אכבד

נא"ה

משה כהן מלהיוף

ס"ט

ניסן אעת"ר. פעה"ק ירושלם תו"ב.

הבית בחברת "ר חובות" יכב"ן.

רזום ש. צוקרמאן

רח' אבינועם ילין, פינת רח' יואל

קול קורא!

לכבוד קהל עדתינו השוכנים בארץ לא להם הלא היא העיר המהוללה ולמעלה ראש כבוד המנהיגים, השרים והסגנים, ולעילא מן כל ברכתא, מע' הרבנים המופלאים שטורי"ם לבני ישראל, יחד כולם, שלום בחילם, ושלוה בארמנותם, אמן.

קהל קדוש. ברוכים תהיו לה', אנחנו החו"ל כפינו פרושות השמימה, לפני אלר"נו השוכן בציון והבחר בירושלם למען חייכם ואורך ימיכם, בשובע שמחות, על פני ההצלחות, אמן

הט אזניכם לאמרי פינו. והקשיבו לדברינו.

נתן תודת לה' ולאחינו בנ"י הפזורים בכל קצוי תבל אשר הגעם ה' חכמה ודעת וידעו את החובה המוטלת עליהם לעשות לחשוב מחשבות, איך לסלול למו דרך ישרה לעלות אל הר ציון, ובמה יבנו חרבות ירושלם, ובשכר האנושי אשר בהם, וברגשי קדש המלאים חיבה לארצם ולמולדתם, ה' הצליח בידם ויסדו אגודות וחברות שונות, ובנו להם בתים מפוארות, ובתי כנסיות לתהלה ולתפארת, ובתי מדרשות וכל בתי חסד הדרוש לעדה ומקהלה, וחיום זכינו לראות על חרבות ירושלם, חברות יפות ונאות, "אהל משה" לאחינו הספרדים משוכללת ומפוארת, "מזכרת משה" לאחינו האשכנזים מיוסדת על תלת, וכהנה רבות אשר ישאו את שמם, "משכנות ישראל", "אבן ישראל", "בית יעקב", "בית יוסף", "נחלת שבעה", "מחנה יאודה", "נוה צדק", "מאה שערים", "משכנות שאננים", "בית ישראל" לבד כפרים רבים בכל חלקי ארץ ישראל חדרים שמה אחינו בני ישראל איש תחת גפנו ותחת תאנתו, באין מפריע. מחם הוסים תחת צל הנדיב הבאראן "ראטשלד" יצ"ו ומהם מיחידים פרטים. אשרי עין ראתה כל אלה.

שאלה גדולה נשאל ממעלתכם, ואנחנו? האם פעלנו דבר לטובת אחינו? או לטובת ארצנו וסולדתנו? למה נגרע אנן מיתר אחינו? מדוע גורלנו נופל מגורלם? הם נפקחו עיניהם להישיר את דרכם, ואנחנו כאשר היינו בעינים עורות זה מאות שנים כן גם עתה, אור הטוב והחסד אשר האיר פני אחינו להשכיל להטיב את מצבם, עוד לא הופיע בקרבנו, במקום אשר עמדנו לפני מאות שנים שם אנו עומדים, פעמינו לא נטו ללכת קדימה, אפי' צעד אחד, מי מעכב על ידינו, מי הוא העומד לנגדנו, "אי אחדות" "ופירוד לבבות" אשר בקרבנו, חוסר סדרים, אין רועה, ואין מנהיג, איש חישר, או המקולקל, בעיניו יעשה, אין יועץ, אין דורש, אין מבקש.

עלינו. קמנו ונתעורד, ליקבה"ו ושכינתיה, ונתאספנו בליל ד' העבר לייסד ועד קדוש עפ"י רוב דעות, הן מאתנו השוכנים פה, והן מאחינו הנכבדים אשר נמצאו פה לחגי את חג מתן תורתינו. וכן היה כי על פי רוב דעות נבחרו חמשה טוביי לבת, אלה בני שם ראש הועד איש הידוע לנו ולכם: ה"ה מע' הרב המובהק, מאיר כברק, השד"ר כמוה"ר יעקב מאיר יצ"ו, ולחברי הועד האדון הנכבד מו"ה חיים משיח יצ"ו, והרב ר' יוסף הכהן יצ"ו, וסוכן החברה האדון הנכבד מו' שלמה מוסא יצ"ו, ומע' האדון הנכבד סי' ישראל חפץ יצ"ו, ומעתה נתננו הכח והעוז בידם להשתדל לטובתינו וליסד חברה לבנין בתים ובית הכנסת, ובתי מדרש וכל דבר הצריך לקהלתנו הרוממה, בקשתינו שטוחה לפניכם שתשמו ידיכם לעזרה למו, וכל החפץ להשתתף בחברתינו הקדושה הזאת, יפנה אל ועד הקדוש הנ"ל, והם יודיעוהו מת החובה המוטלת לעשות על כל יחיד ויחיד, תקותינו הזקה שהברינו אלה יעוררו את לבבם, ועל יד הועד הקדוש תרומם קרננו בכבוד, ושם קהלתינו יגדל ויתנוסס תוך עיר קדשנו ותפארתנו, ובזה נזכה לראות בבנין עיר קדשנו, בביאת משיחנו, אמן.

הצעיר ראובן מלמד ס"ט. הצע"י דוד חפץ ס"ט. תצעיר יוסף שלום מלכר ס"ט. תצעיר יוחנן הכהן ס"ט. הצעיר ביוך ן' מו' בוידאד ס"ט. הצעיר אברהם אסינוף ס"ט. הצעיר יוחנן קסן כ"ץ שכחכיוף ס"ט. הצעיר בנימין בן ר' יוחנן הכהן ס"ט. הצעור שעיה ן' מו' ראובן ס"ט. הצעיר זבולון ן' מו' ראובן ס"ט. הצעיר יעקב באי ס"ט. הצעיר באבא ן' יוסף שלום נ"ע. תצעיר שמחה ן' מו' מתתיה ס"ט. הצעיר ברוך נ'יאן ס"ט. הצעיר יהודה אליהסוף ס"ט. הצעיר עובדי נשיא ס"ט. הצעיר אברהם ן' מו' יוסף פוזיל ס"ט. הצעיר אלישע בן מלך משה ס"ט. הצעיר אברהם אשר ס"ט. הצעיר חזקה מזרחי ס"ט. הצעיר יחיאל חפץ ס"ט. הצעיר משיח גאליב ס"ט. הצעיר שמואל חיים הכהן כ"ט. הצעיר דוד מאיינא ס"ט. הצעיר עבנואל ן' אהרן מאיינא ס"ט.

אנחנו חברי הועד אשר נתמנינו עפ"י רוב דעות מהאדונים החתומים למעלה ראש, נדרשנו לבקשתם, ואחרי התשא והמתן אשר היה בינינו, החלטנו לתת זמן שלשה חדשים לקבץ חברים לבנין בתים בעה"ק ירושת"ו, ובבלות הזמן הנ"ל נחליט לקנות קרקע לפי ערך ומספר החברים אשר יקובץ, ואז נערוך הסדרים את ההנאים ומשטרי הבנין וסדרי פרעונם, הכל בסדר נכון ובמשטר ישר.

בכח הטב"י מנינו את טובים השנים.

כל החפץ ליכנס בחברתינו יפנו אל הגבאים הנ"ל, בראשונה ימסרו בידם מאה רובול בעד נומירו אחד, נגד שטר קבלה חתומה מידם, ובבא הכסף לידינו, נשלח ליד הגבאים הנ"ל קבלה חתומה מהועד דפה לשם בעליו.

הכסף הנ"ל הוא לצורך קניית קרקע אשר נקנה אחר זמן המוגבל הנ"ל, והננו מודיעים כי אם נקנה את הקרקע במקום היוקר, חייב כל אחד ואחד לתת את התוספת המגיע לו בלתי דחיה כלל, ואם יסרב לתת בזמנו ניקח מעות בהיתר רבית על חשבונו עד כדי מעותיו.

אחים יקרים. בטחו בהשם ושיתו לבכם לעזרה אל החברה הנשגבה הזאת כי היא לטובתכם ולטובת כללות ישראל לקבץ את נדחינו הפזורים בד' כנפות הארץ, ולה' הישועה לגאליינו בזמן קריב.

הלב"ד מנהלי חברת **חובבי ציון** מק"ק בוכארה, סמרקנד, תשבנד, וסביבותיהם.

הצעיר יעקב מאיר ס"ט. הצעיר חיים משיח ס"ט. הצעיר יוסף הכהן ס"ט. הצעיר שלמה מוסא ס"ט. הצעיר ישראל חפץ ס"ט.

חלוקת המכלת

שמו ושם משפחתו	גדולים	קטנים	שכונה	כולל	בהעלתך	שלח	קרח	חקת	בלק	פנחס	מטות	דברים	ואתחנן	סה"כ	הערות
					אוקיה	אוקיה	אוקיה	אוקיה	אוקיה	אוקיה	אוקיה	אוקיה	אוקיה	סה"כ אוקיה	
[illegible]			נוה שלום	פרסי					3	3	3	3	3		
[illegible]			[illegible]		9				9	9	9	9	9		
[illegible]			בית ישראל						9	9	9	9	9		
[illegible]			" "						9	9	9	9	9		
[illegible]			תוך העיר	ערבי	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			" "	"	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			בית המוכרים	ספרדי	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			תוך העיר	ערבי	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			" "	"	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			" "	"	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			בית ישראל						9	9	9	9	9		
[illegible]			[illegible]						9	9	9	9	9		
[illegible]			תוך העיר	ערבי	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			" "	"	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			בית ישראל						9	9	9	9	9		
[illegible]			תוך העיר						9	9	12	12	12		
[illegible]			" "	ערבי	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			" "	"	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			" "	"	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			" "	"	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			סלונים		9				9	9	9	9	9		
[illegible]			תוך העיר	ערבי	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			נחלת לוין	[illegible]					9	9	9	9	9		
[illegible]			תוך העיר	ערבי	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			" "	"	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			" "	"	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			נחלת לוין	[illegible]	9				15	15	15	15	15		
[illegible]			סכרת שלום		9				9	9	9	9	9		
[illegible]			בית ישראל						9	9	9	9	9		
[illegible]			תוך העיר	ערבי	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			נחלת שמעון		9				9	9	9	9	9		
[illegible]			תוך העיר	ערבי	9				12	12	12	12	12		
[illegible]			" "	"	9				9	9	9	9	9		
[illegible]			סכרת שלום						12	12	12	12	12		
[illegible]			בית ישראל		9				9	9	9	9	9		
[illegible]			[illegible]		9				9	9	9	9	9		

תקנות

האיי ג'מאעתי בוכארים

דר עה"ק ירושת"ו

1) דר וקתי שדוכין כרדן, ודר הר נ'איי מערכהי שאדמאני, היני כסי ביה כוור כ'וד, והמון אדמי כוור כ'דה שודני הם בנ'יש ביה כוור קטיש נברד.

2) בזמי קודא ביני רא יך הפתה אז טויי פישתר כונן דר המין הם פקת כישו תוואר שאן רא כוור כונן. וניז קודא הא לעלי פירסאנדני שוון רויי ראסת דאיירדו דומך קסי נפירסאנן.

3) סועבתי תכת־זנאן דר שבת נכונן, וניז ניהיז רא דר מאר ודיוואל אויכתה נישאן נתיין כאהי דר מרד הא וכאהי דר זעיק־הא, מכסת אדמי קוברת נמי רסידני דר כיג אלת נמאנד, אמא בעדי שבת דו סיה אדם שוונדה הארא כוור כונן בראהי ניהיז רא נרכו בהא כרדן נזן רסמו רסומי ירושלם ת"ו.

4) בזמי שבאנה כי נאמי אן רא נוג'אדה מיגויין ציסר בג'הא ודוכתר הא יך נ'אייה נישסתה סועבת ברדה רקצו באזי נכונן וניז דר שבי דוכתראן מרד דהא וג'ובאן בג'הא נבייאהן, אגר שוך רויי כונן סאני אז חברה גילה נכונן.

5) סועבתי אסתר בוראן, נ'יהיז תה כונאן, פאה ואה כונאן ותמין ג'וגין בזם הא נכונן, אשי סרי חמאם הם נפירסאנן נז ערום וייא זאיידני רא דר חמאם דאיירדו דומך קסי דר כונ'הא נברן, אמא מיתוואנן דאיירדו דומך כרדן דר באנה וגה דר רסתהו כוניה הא ודר המין הם מרדו זן קתי נשתן.

6) סועבתי נראבה בנדאן נכונן, ביהתר המין כי אגר פדרת מארדי דוכתר קובת דאשתה באשן יך נ"ז דר זאיידני סולוכת כונן בנ'איי סועבת כרדן.

7) שכסי זנש פיסר זאיד אהלי בירת הכנסת סאדיבי פיסר דר הכון בית הכנסת נמאז מיכאנדני, אגר כאהיש כונן רזי שבת כאנהי פיסר זאיידני רוזן דיגר בתי כנסיות הא פנוור מכסת דר ג'מאעת וביני נכונה, ודר האציל שודני דוכתר הני בתי כנסיורת רפתן בכאר ניסת ואגר מיהמאני נוו בייאהד מיתוואנן וזיש רפתן דווקא אהלי בית הכנסת כודי מיהמאן נמאז מיכאנדני וכישאנש.

8) זעיק האיי בינאנה, שבת הא כאהי זאיידני וייא כאנהי מיהמאן אמדני נרוון, זירא כי סאחיבי כאנה ביסייאר דר תהי תשוויש מיסאנה, וליכין כי שו תוואר הא רפתן עייבי נדארד.

9) דר וקתי ברית מילה דר בית הכנסת, בר חזר שוון מרדו זן קתי נשוון, ביהתר המין כי זעיק הא דר עזרת נשים ג'ם שוון, אגר גוש נכינן אוואה מיתיים.

10) דר רת האיי מילה, שדוכין, תופה, תפילין בנדאן, ספר תורה טויי כרדן, והמין נכינן מסיב הא, שכסי דר כאהי יארו ג'וריש, וייא זעיק הא דר דוגאנה האשאן ג'יזי שירה וואר וייא כוראך וואר נפירסאנן, זירא כי דר המין תקדיר ג'ת פירסאנדן שאן חיו דר נזל פיש פאה מיכורן ביהתר נפירסאנן.

11) דר רת האיי ימים טובים, ביהתר המין כי דר רזי אולי פסת, ודר רזי אולי סוכות כאנה נשתך נכונן, וליכין דר חול המועד דר כם איכתייאר דארד ברפתן, וג'מאעתי בתי כנסיות יא הר כישו תוואר אגר דר נזדי יארו ניזרה האשאן כאהיש כינן ברפתן איכתייאר דארן.?

12) דר כאנהי אבל ב"ם דר שבאתי אוול הבה ג'מאעתי בתי כנסיות הא אגר כאהיש דארן דר רפתה לימוד כרדן קדיש נוספתן איכתייאר דארן, דר סיה שבאתי דינרי אן ג'מאעת בירת הכנסת סאחיבי מורדה נמאז מיכאנדני מיתוואנן ברפתן ודר שבאתי סי רוז דינר בתי כנסיות אגר כאהיש כונן ברפתן קדיש נוספתן איכתייאר דארן, וליכין דר מורדה האיי כוהנה כי אז סאל נחישתם רפתן בכאר ניסת.

13) דר הפת רזי מורדהי תאזה ביהתר המין כי היני שכסי דר כאנהי אבל אש נכונד, ניירי סעודת הבראה וליכין סאחיבי מורדה אגר כאהיש דארד דר סעודה כרדן דר מיכאנדני הא איכתייאר דארד.

14) דר רוזי מורדה זעיק הא מרד הא קתי דר לוויה בוראמדה קתי נשוון.

15) ביכאהי ערב ש"ק וערב יום טוב וראש חדש נויינדה הא אמרה אוואז אנאזי נכונן ואגר נויינדה הא גוש נכונן ג'יא מיפרמאהים.

16) שכסי מיכאהד דר שבת דרוש כונד לעילוי נשמהי יאן מורדהי סאל נחשתה, דרוש רא דר בירת הכנסת כונד ונה דר כאנה ניק זעיק הא הם דר מורדה האיי כוהנה שבת הא באנה נשתך נכינן.

17) שכסי כי יארציש דארד יעני סאלי פדר יא מאדר, ביהתר המין כי ליטוד רא שב דר בית הכנסת כונד, ניין כי חכמים דר בית הכנסת כאנדה מישינן, והר כסי כי מיכאהד ליטוד וסעודה דר כאניש כונד איכתייאר דארד

18) אשי סוך בוראאן דר זעיק הא נכונן נה דר שבת ונה דר הפתה, והמין זעיק האיי עזאהי כורתישאן רא דר המאם כשן.

19) כייבאנו הא ונויינדה הא דר הר מערכה הא וייא דר עזא כאנה הא ביה כוור וביה ריאהי סאחיבי כאנה נתון ואגר ביה כוור רפתן גירן סאני נכייבאנו הארא אז המה כאר מנע מיפרמאיים.

20) ג'וכאן דוכתר האיי בוכארי האמא לאזים המין כי בר חזר באשן ליבאם האשאן רא אסתין כלתה נכונן, מיסלי דוכתר האיי נדעפתה וכודא תרס בארין אסתין האשאן רא תא בנדי דסת האשאן רא כונן, אז פדר ומאדרי דוכתר הא הם לאזים המין כי ג'מאעת קא נא זדה כוד אז כוד האשאן דוכתר האשאן רא בר חזר פרמאיין.

21) רוז האיי ערב שבת וערב יום טוב, דוכאן דאר האיי מחלהי רחובות בוכארים בודני הא דוכאן האשאן רא באייד בר מחל תר משניח כי אמד קולף כונן מכם ת חילול שבת נשווד אז רויי תקנות ועד משברת השבת,

המה המין תקנות הא דר ראזני ג'מאעתי בוכארי הא אילזים כרדה שוד, והר שכסי כי דר סוכני מאייאן קבול דאר הסת, דועאהי חכמים באלי אן מסכן מיגירד.

ועד הכללי

לעדת הבוכארים

ביעה"ק ירושלם ת"ו

סיון תרס"ה

כנסת ישראל תרנ"א

מטעם „הועד הכללי לעדת האשכנזים" פרושים וחסידים, נוסדה בשנת תרנ"א ע"י „מזכרת משה", שכונת „כנסת ישראל". השכונה נבנתה לפי תוכנית של 160 דירות עבור עניים, לדור בה חינם, ושיתחלפו כעבור 3 שנים. רוב הבתים נבנו מכספים של יהודי אמריקה, ומנדיבותם של ברי־יכולת מתוך תושבי ירושלים.

המגרש הראשון, בן 7000 אמות, נקנה בשנת תרנ"א במחיר פראנק וחצי לאמה, והשני 7500 אמות, בשנת תרס"ח, בעזרת ר' יוסף ריבלין, שהיה המתחיל בזה.

מנהלי ועד הכללי היו: הרב ר' שמואל מוני זילברמן, ר' אלימלך פרלמן ור' יוסף ריבלין.

הועד הכללי לכנסת ישראל בנה שלש שכונות של דירות למגורי בני הכוללים, שאין ידם משגת לשלם שכר דירה.

הראשונה שבהם נבנתה כנסת ישראל א', ע"י השתדלות הר"ר משה ריבלין נבנו 13 הדירות הראשונות וכן בית הכנסת „בית רחל" בשכונה, נדבת לבם של הנדבן הר"ר קלונימוס זאב דיוויס ומשפחתו מעיר מלבורן שבאוסטרליה ע"ש רעייתו. וכן הודות להשתדלותו של הר"ר מרדכי הרץ שפירא נבנו 13 דירות נוספות מנדבת לבו של הר"ר יוסף הלוי קראנהיימער.

לאחר מכן נבנו שכונת כנסת ב' שבה היה חלק ניכר להרה"ג רבי שרגא פייבל יעקובזון בהשתדלות רבי נפתלי צבי פרוש, ולאחר מכן שכונת כנסת ג'.

✻

חברה

הרחבת הישוב

לכנסת ישראל

אגודתה על ארץ נוסדה לבנין

בתים ע"י תשלומים קלים

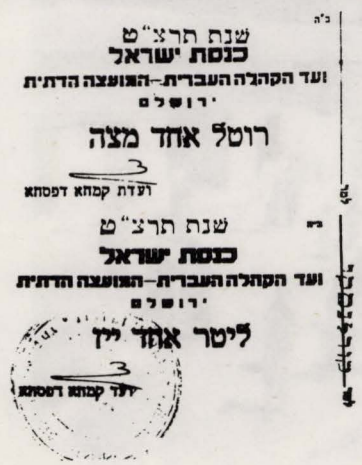
הרחיבו מקום אהלך ויריעות

משכנותיך יטו (ישעיה נ"ד ב)

פעה"ק ירושלם תובב"א

ניסן תו"ג לפ"ק

בחתום הר"ר יואל משה סאלאמאן נ"ו

שנת תרצ"ט

כנסת ישראל

ועד הקהלה העברית-הסוציאלית הדתית

ירושלם

רוטל אחד מצה

דעדת קהלא דפסחא

שנת תרצ"ט

כנסת ישראל

ועד הקהלה העברית-הסוציאלית הדתית

ירושלם

ליטר אחד יין

דעדת קהלא דפסחא

— „כנסת ישראל". הבתים בכנסת ישראל לבנין בתי מעון ימחסה לעניים של בית ועד הכללי לעדת היהודים האשכנזים בירושלם היציא עשרת אלפים מניית. כל אחת וחמשה ועשרים פרנק למען לבנות בהבתים הזה שאת בתי מעון ימחסה וכל צרכי רבים לעניי עירנו בחלקת השדה אשר להם וכל העבידה יהסד בה בהבתים העשה על ידי אחינו בני ציון. מאה בעלי השניות יזכו בא בית לדור בו לכל ימי חייו. והרשות ביד הזיבה למסיר וכיה ביתו לכל מי שירצה או להקדיש לכל העניים. המספרים אשר יזכו בגורל יפרסמו בעתונים. מנהל קרטר.

אבן הפינה לשכונת כנסת ישראל

מטבח
פועלי אגודת ישרל

ספר

תקנות וחוקי
החברה האדירה
כנסת ישראל

אשר אגודתה על ארץ יסדה לבנין בתי מחסה לעניי ישראל מקהלות האשבנזים פרושים וחסידים הי"ו על הררי ציון וגבעות ירושלם.

נוסדה ע"י הועד הכללי דכוללות אשכנזים פרושים וחסידים הי"ו בשנת תרנ"א לפ"ק

ונחל ה' את יהודה חלקו על אדמת הקדש ובחר עוד בירושלם (זכרי' ב' ט"ז)
בונה ירושלם ה' נדחי ישראל יכנס (תהלים קמ"ז ב')

פעה"ק **ירושלם** תובב"א

בשנת בונה ירושלם ה' לפ"ק
שלהי תרנ"ט

בדפוס האחים סאלאמאן נ"י.

Adresse: Chief Rabbi SAMUEL SALANT (for the Socitey „Kneseth-Israel", Jerusalem (Palestine).

קול קורא

ממרום הר הקדש תמדת ישראל
אל רבבות קדש שלומי אמוני ישראל:

זה מלפני רבות בשנים עמלו רבים ובן שלמים מגדולי עמנו למצוא פתרון להשאלה העמוקה: במה להושיע את שבר בת ציון? במה להקל עניי יושבי עה"ק, את דחקם ועמלם? רבות נדברו יראי ה' איש את רעהו, ופעולות רבות הוציאו לאור במוסדות הצדקה והחסד בעה"ק, העוזרים ליושביהם קצרי יד, ומקולים ענים ודחקם, אם לפי שעה ואם גם לעתיד.

אך הפעולה הבי נכבדה ונשגבה, היא: **לבנות בתים לשבת לעניי ירושלם**, אשר יצאה מפי רבני וגדולי ירושלם, זה כארבעים שנה, באספתם יחד, בבית השר הצדיק ס י ר מ ש ה מ ו נ ט י פ י ו ר י זצ"ל, בעלותו לציון בפעם השלישית,—העצה הזאת מצאה חן בעיני השר הצדיק ז"ל, ויחזק בה בכל כחו, ויבנה בתים מחוץ לעיר להגלי גבעת ציון, ואחריו ההזיקו נדיבי אחינו בני אשבנז, לרגלי התעוררות אחיהם בקדש, ויקנו מקום רחב ידים על הר ציון ויבנו עליו בתי מחסה לעניים אז ראו העם אור גדול כי טוב, כי תחת אשר היו מוטלים המה ונשותיהם ובניהם במרתפים צרים ואפלים, וידמו כי כן יבלו בני ציון ימיהם בבתי חומר כאלה, ואת רגלי הגוים בעלי החצרים ילחבו עד ביאת הגואל, עתה ראו, כי לא

דבר נמנע הוא, כי גם המה יהיו כתפארת אדם לשבת בית, ויברכו לה' הבונה חרבות ירושלם.

מובן מאליו, כי התשועה הרבה הזאת נושעו בה, רק איזה יחידים, ואין הקומין משביע את קהל הגולה, אשר נוספים עליהם יום יום, ומרבית העם עניי צאן קדשים, נתונים בצרה חשכה גדולה, גרים במרתפים ובבתים צרים ואפלים, מחיר שכירות הבתים תרוּשׁ הלקם, כי עליהם לשלם כל מחיר שכירות הבית במוקדם, בתחלת השנה, כמנהג יושבי הארץ, שלא יהיו מושלכים ברחובות קרי' מבעלי החצרות, אבירי הלב, ומטולטלים בחפציהם ובשברי כליהם, טרחוב לרחוב, כי אין רחום ביום דין, הדין הגדול והגורא, לתושבי עה"ק בראש השנה לדירות.

שכר הדירות פה ביוקר הוא מאד, לעומת עניות תושביה, עד כי בעד דירה סרוחה, כמו רפת בקר בחו"ל, ישולם מסך **3** לי"ש עד **4**, או **30** עד **40** רו"כ לשנה.— ורובי החצרות גם מים אין בהם כלל, ומהם אשר יכלה המים באמצע השנה ועל תושבי' לקנות מים בכסף,— והסבות האלה,— לאמר: הדירות הסרוחות, מטר סוחף מתקרותיהם, ואוירם מחנק נפש, ורוחק המים, הם המה הסבות הראשיות להמחלות הרעות, המשתוררות פה בכל ימות השנה, וביחוד בימות הקיץ.

ואנחנו הה"מ מו"מ כוללות האשכנזים פרושים וחסידים הי"ו, לקול קריאתו והצעתו של אדמו"ר הרב הגאון הצדיק רבינו שמואל סאלאנט שליט"א, יסדנו עוד בשנת תרנ"א חברת "כנסת ישראל" לבנין בתים לעניים על מכון הר ציון וסביבות ירושלם, ועד כה נבנו רק י"ט בתים (גם בחמ"ד לתורה ולתפלה) מנדבת נדיבי עם

אלקי אברהם, הנקובים בשמותיהם בסוף הספר, והבתים ההמה, יוטלו בגורל פעם אחת לשלש שנים, והזוכה יראה מנוחה ומרגוע שלש שנים רצופים, ואחריו יבא הזוכה במקומו, ואין קץ לשמחת הזוכה בגורל בצאתו מאפילה לאורה.

הבתים הבנוים הם מחוץ לעיר, במקום אויר צח מרפא נפש. ובורות מלאים מים זכים וטהורים מיוחדים להבתים, אבל דואגים ובואבים אנחנו מאד מאד, על המצב השפל של אלפי עניי אה"ק, על צרת נפש אלפי עניים נענים ונגשים, הבובים למשפחותיהם על פתחנו, ומטילים אסון הצבור עלינו, לאמר: כי אם היינו עמלים עם הצבור המדובא הזה, והיינו משמיעים בחוץ קולנו, והיינו דופקים על דלתי הנדיבים, הי' נמצא אזן קשבת, ויתעוררו הנדיבים להושיט לעניי אחיהם בקדש יד עזרה, להעמידם בקרן אורה וישועה.— מה מאד ישמח כל לב לראות מקום מדבר ציה ושממה, נהפך למקום ישוב למקום תורה ותפלה, אך מה מאד יכאב עלינו לבנו, בראותנו כי מלאכתנו קמה עמדה, באין לנו עזר וסעד מחו"ל.

לבד הבתים הנז' שנבנו בחברת כנסת ישראל, ואשר תביל בקרבה מקום פנוי לבנות הרבה בתים, יש לנו עוד כר נרחב שדה נדולה, אשר בה ספון התנא האלקי שמעון הצדיק זיע"א. א' משיירי כנסת הגדולה, — לפי המסורה הקדומה, — אשר קנתה עדתנו (סו"א) משבבר הימים, — שטחו יותר משלשים אלף אמה מרובעות, ויש בו כדי לבנות עליו עד מאה בתים וחצריהם ובורות למים ומקומות לבל צרכי רבים, והמקום הזה הוא עתה מקום מדבר, ולו באו לעזרתנו אחינו הנדיבים בעם, היינו עומדים ומנצחים על המלאכה [illegible] מושבה נם שמה, לשם לתהלה,

לכן אחינו אנשי גאולתנו! המחזיקים ותומכים את ישיבת אלפי אחיהם בקדש, הביטו נא על ענים ולחצם, צאו נא לעזרה, להיות לכם ניר בקדש, ושם בירושלם.

והנה להעיר אתכם, על רבת ערך המצוה הזאת. היא אך למותר, כי חכמים ונבונים ויודעי התורה, ת"ל רבים בכם, ומי בכל אלה, אשר נעלם מהם את הפלגת המצוה הרמה הזאת, אשר חז"ל בעלי התלמוד הפליגו בה וירוממוה בערך המצות הרמות והנעלות: לא זכה פלוני למלוכה אלא שהוסיף עיר אחת באה"ק, ובפיט עתה בחורבנה אשר המתאמין והנותן יד לבנות חרבות ירושלם אין ערוך אליו, ובפיט כי בזה תחיו נפשות אחיכם היושבים בקדש, הנתונים בצרה כפולה ומכופלת, שוכנים באשמנים, ומשלמים שבר המרתפים, מעורם אשר עליהם, סובלים תחלואים מרקבון המבואות והבתים הצרים, ועתה, אם חפץ ה' יצליח בידכם, תוציאו את קהל ה' לאור גדול, למקום אורה ואויר צח, ותחיו בזה נפשות רבות משחת בלי.

ועתה, אחים יקרים! שימו לבבם אל דברי אחיכם השוכנים בעה"ק! הצועקים אליכם ממדיות הלב — התעוררו נא! התעוררו הביטו נא בעין חמלה, על עניי בני ציון! אל נא תתנו דמי! שאו ידיכם קדש, ובאו נא לעזרת אחיכם, איש איש במתנת ידו, כברכת ה' עליו, אך בתנאי קודם למעשה להשמר ולהזהר מליגע אף בפ"א של ק ו פ ו ת ר מ ב ע ה " נ הקבועות למחית אלפי עניים אומללים זקנים וחכמים אלמנות ויתומים, לבל יצא השבר בהפסד עניים ח"ו.

תקותנו תאמצנו כי תושיטו נא לנו ידכם הנדיבה בלב ונפש חפצה, ותענו ותאמרו: הננו! הננו אחים הברים יקרים, נאמנים

לחברתכם הק', לרומם קרן ישראל, ולבנות חרבות ירושלם!

ואנחנו תפלה לה' השוכן בציון, כי יצוה צור חסדו קהלותיו לקבץ ובחר מרום הרים אותנו להרבין, וישוב נדחים קובץ, ויזכו לעלות לציון ברנה, ולהשתחוות בהר הקדש בירושלם.

כעתירת מנהלי **בית הועד הכללי** דכוללות האשכנזים פרושים וחסידים הי"ו שבארץ הקדושה ת"ו, וגבאי חברת **„כנסת ישראל"** לבנות בתים לעניים. פעה"ק **ירושלם** תובב"א.

אברהם יעקב שובאצקי. זיסקינד שהור. אליעזר היילפרין.
מיכאל ברוך רייזעס. אלימלך פערלמאן. גדלי' נחמן בראדער.
ארי' ליב הכהן. יצחק אליעזר הרל"פ. מאיר אדלער.

חברת כנסת ישראל
לבנין בתים
לעניי עדת האשכנזים הי"ו
בעה"ק **ירושלם** תובב"א:
.....
Society Kneseth Israel
JERUSALEM.

גם אנכי אומר שלום וברכה לכל נדיבי עמנו, וישאו ברכה מאת ה' על יקר חסדם אשר הגדילו לעשות עד פה, עם אחיהם המדוכאים בשערי בת ציון ועריה, ויוכיפו עוז ועצמה גם לימים הבאים, לחזק ישיבת אחיהם בקדש. ומאד עלין לבי בה', כי הרבנים הגי' מנהלי הועד הכללי, וגבאי חברת „כ נ ס ת י ש ר א ל" מכניסים א"ע לעבודה רמה ונשגבה, היא ב נ י ן ב ת י ם ל ע נ י י י ש ר א ל, שהוא אחד מהמפעלים היותר גדולים, ואשר מנהלי הועד התחילו בה עוד בשנת תרנ"א, ועד כה נבנו י"ט בתים, ומאד מאד ישרו בעיני עיקרי תקנות החברה.

תקותי נשגבה, כי אלפי ישראל רבבות חובבי קדש, יזכרו חבת ירושלם, ואהבת ציון בל ישכחו לנצח, וברגשי קדש ימהרו ויתנו ידם להחברה האדירה כנסת ישראל, ובאופן שלא יהי' גרעון ופחת לקופת רמבעה"נ, הקבועות למחית נפשות עניי אה"ק, ולא ישונה מצדקה לצדקה, ואז יקרא לה עיר הצדק קרי' נאמנה, ונדיבי אחינו הרוצים להקים להם בהר הקדש שם ושארית יד וזכרון וקרן קיימת, יואילו נא לתת נדבותיהם לחברת כנסת ישראל" והי' להם לזכרון לפני ה' ולחסד עולם בל ימוט. וה' משמי קדשו יריק עליהם ועל כל מעשה ידיהם שפע ברכה והצלחת עולם.

כעתירת החותם בברכה **שמואל סלאנט**
SAMUEL SALANT
oberrabbiner d. Aschkenazim Gemeinden
JERUSALEM

ואלה דברי השר הנאור הקונסול למטשלת ארצות הברית (אמעריקא) חיושב בירושלם, אשר כתב והתם בהתימת ידו על ארבעה מכתבי תעודה, אשר לבעלי ארבעה הבתים №1 2 3 4 הרשומים לעיל:

בהעידי על ההתימות שלמעלה מאת הרב ש' סלאנט ואחרים, עלי להוסיף, כי דבר בנין בתים לעניים הוא אחד מהמפעלים היותר נכבדים, שבין מפעלי הצדקה, אשר ועד כל הכוללים לעדת האשכנזים עוסק בהם, ובלב רגש הנני ממליץ על דבר הצדקה הזאת וכן על הועד הנ"ל לפני נדיבי ישראל.

סאלאה מערל
קאנסול לארצות הברית
ירושלם, פעברואר 1892,25

In authenticating the above signatures of Rabbi Samuel Salant and others J Should add that bulding houses for the poor is one of the most worthy. among the charities that are carried on by the Committee of the united Ashkenaz Jewish congregations and J gladly recommend this kind of charity as well as the said Committee, to benevolent Jews.

SALAH MERRIL
U. S. Consul
Jerusalem Fabr. 25,92

נחלת שמעון תרנ"א

נוסדה מ„חברת מסחר" בשנת תרנ"א אשר מכרה את
קרקע המקום ליחידים לשלם את מחירה למנויות.
את הבתים בנו הקונים בעצמם.

שערים תרנ"א

דוגמא של שכונה שהיתה צריכה לקום, אך כנראה לא יצאה לפועל, למרות שתוכניתה, מהיפות ביותר, תנאים טובים רכישות נוחות, אופציות נרחבות.

שַׁעֲרִים!

בשם הזה נקרא לחברת בנין הבתים אשר הננו אומרים לכונן
על נחלתנו הקרובה לבית יעקב סמוך לחברת שערי ירושלם

על אם דרך יפו

הנחלה הזאת מוקפת בדרכי־המלך מכל עבריה מסביב: דרך יפו
החדשה. דרך המלך לעין כרם. ודרך המלך יפו הישנה.

חמשה ושבעים טורים יהיו בה. לפי הפלאן הנהדר ממהנדס חרוץ אשר
בידנו, לכל טור ינתנו מאתים אמה, שבעה על אם הדרך בארך שמנה
ועשרים וחצי.

בחפצנו כי יהיה מראה המושבה הזאת נהדר ומפאר. הננו מפרישים
את חלקנו הנשאר לנו בתוך המושבה מקום לרחובות רחבות. אשר יקיפו
את המושבה מכּית מסביב. ורחובות רחבות בין כל עשרה בתים בערך
(לפי הפלאן הנ), רחב כל רחוב יותר מחמש אמות. ומלבד זאת הפרשנו
יותר מאלף ומאתים אמה בערך. מקום לשני בורות. שתי גנות. בית־
הכנסת. מקוה. ותנור, באופן כי יעלה לכל טור יותר ממאתים וחמשים אמה.

מחיר הקרקע לכל טור עשרה נאפליאן, ואלה אשר תצא להם נחלתם
בגורל על דרך יפו החדשה יוסיפו על הסכום הזה חמשה נאפליאן, אשר
יחולקו על מספר חדשי התשלומים, ואלה אשר הצא להם נחלתם על דרך
עין כרם יוסיפו שלשה נאפליאן באופן הנז.

התשלומים על הקרקע יהיו באופן הזה: שני נאפליאן תיכף והיתר
ישלמו החברים נאפליאן אחד לכל חדש, ויקבלו קבלות מאתנו.

בכלות התשלומים יקנה לכל אחד קושאן על נחלתו כנימוס.

מי שחפץ לקחת שני טורים האחד על דרך המלך יפו החדשה.
ואחד בפנים. ינתנו לו בלי נורל.

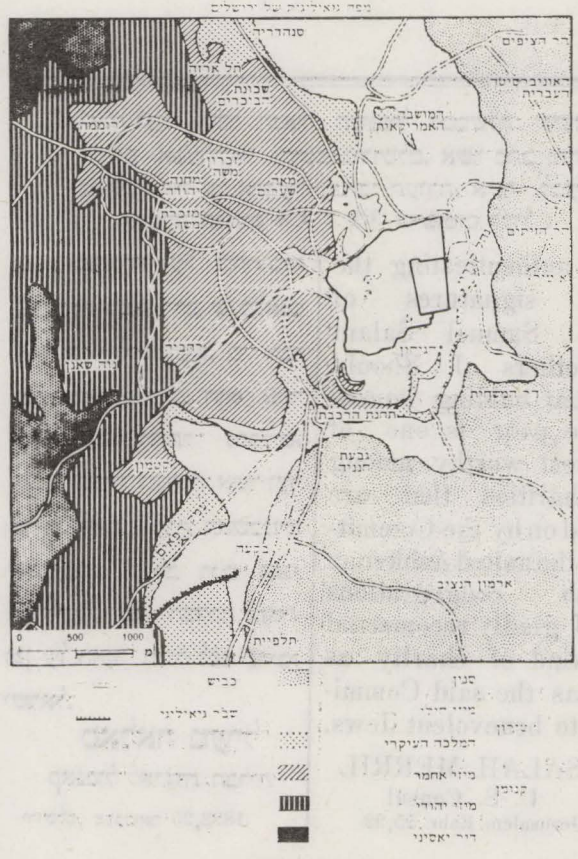
אלה שמשלמים כל תשלומיהם תיכף אחרי השלת הגורל. יקבה להם
מהכסף שהם מקדימים לשלם שבעה למאה ויתן להם קושאן על חלקם
תיכף.

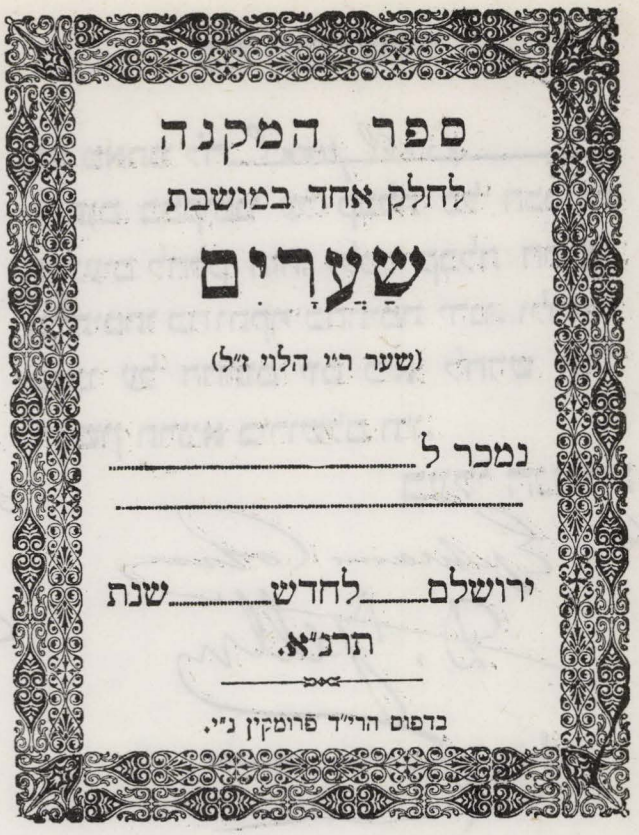
בהמכר כל הגומרים נקרא את כל החברים לאספה ויבחרו ועד מתוכם
לנהל עמנו עסקי בנין הבתים.

בסך השומא שתהיה אחרי כן בין טור לטור שיך להחברה לבנות
בו בתיכנים מקוה ותנור.

כל החפץ לקחת חלק בהמשכה הזאת, יפנה אל הפוכירים אשר
הפקדנו, והם: ר' ראובן ריבלין וגו' אליהו האנינ. וה יזכנו לראות
בבנין ירושלם. ירושלם, ה' אדר ראשון שנת תרנ"א.

בעלי הנחלה.

אמו״צ

כי בעל החלק הזה זכה בנומער
על דרך
בסך
ולראיה חתמנו ביום לחדש
שנת

בעלי הנחלה.

שַׁעֲרִים

חברה לבנין בתים עַל הקרקע הקרובה לבית יעקב סמוך לחברת שערי ירושלם על אם דרך יפו.

הקרקע מוקפת בדרכי המלך מכל עבריה מסביב: דרך יפו החדשה, דרך המלך לעין־כרם, ודרך המלך יפו הישנה.

חמשה ושבעים חלקים בה, לפי הפלאן אשר בידנו. כל חלק מאתים אמה: רחב שבעה באמה שמנה ועשרים וחצי.

מלבד זה תהיינה בתוך המושבה רחובות ורחבות המקיפות את המושבה מבית מסביב, ורחובות המפסיקות את שורות הבנין לפי הפלאן הנז', רוחב כל רחוב יותר מחמש אמות בערך.

לכל חלק בהקרקע אשר הפרשנו למקום לשני כורות, שתי גינות, ביהכנ״ס, מקוה ותנור.

מחיר הקרקע לכל חלק עשרה נאפליאן ואלה

אשר תצא להם נחלתם על דרך יפו החדשה יוסיפו על הסכום הזה חמשה נאפליאן, אשר יחולקו על מספר חדשי התשלומים, ואלה אשר תצא להם נחלתם על דרך עין־כרם יוסיפו שלשה נאפליאן באופן הנז'.

התשלומים על הקרקע יהיו באופן הזה: שני נאפליאן תיכף, והנותר ישלמו החברים נאפליאן אחד לכל חדש.

בכלות התשלומים ינתן לכל אחד קושאן על חלקו כנימוס.

אלה שמשלמים כל תשלומיהם בפעם אחת, יִנָּתֶה להם מהכסף שחם מקדימים לשלם שבעה למאה, וינתן להם קושאן על חלקם תיכף.

אלה אשר יאחרו מלשלם תשלומיהם במשך שלשה חדשים אבד זכותו, וכספו אשר שלם יושב לו אחרי שנמכור חלקו.

בהמכר כל החלקים נקרא את כל החברים לאספה לשכם עצה באופן בנין הבתים.

כסף השומא שתהיה אחרי כן בין חלק לחלק שייך להחברה לבנות בו ביהכנ״ס מקוה ותנור.

— 5 —

על פי התנאים האלה קבל ר' _____

לחבד בהמושבה הזאת, וקבלנו ממנו סך ארבעים פראנק Fr. 40 תחילת פרעון, והננו מתחייבים מצדנו למלא את התנאים לכל פרטיהם, וה' יזכנו לראות בבנין ירושלם.

ירושלם לחדש שנת תרנ"א.

בעלי הנחלה.

Sir Ephraim Cohn

D. Gellis

חתם הירושלמי

— 6 —

כח והרשאה

נתן מאתנו לר' _____

לחתום במקומנו על קבלת כל הכספים הנוגעים לחלק הזה, ולכל קבלה חתומה בחתימתו כח ותקף כחתימת ידנו. ולראיה באנו על החתום יום כ"א לחדש אדר ראשון תרנ"א בירושלם ת"ו.

בעלי הנחלה

Sir. Ephraim Cohn

D. Gellis

חתם הירושלמי

— 7 —

קבלה על תשלומי חדשי:

אדר שני תרנ"א

ניסן תרנ"א

אייר תרנ"א

סיון תרנ"א

— 8 —

קבלה על תשלומי חדשי:

תמוז תרנ"א

אב תרנ"א

אלול תרנ"א

תשרי תרנ"ב

חשון תרנ"ב

אגודת שלמה תרנ"ב

בתי מילנר

רבות מן השכונות מחוץ לחומת העיר נבנו ע"י אגודת „הרחבת בנין הישוב". נמצאו גם יחידים, שבנו על חשבון עצמם שכונות של דירות, וכך עזרו לכמה וכמה משפחות לרכוש להם בתים למגורים, בתנאים נוחים ובתשלומים. אחד מהם, ר' שלמה מילנר, הקים בשנת תרנ"ב את שכונת „אגודת שלמה" על יד „בתי אונגרין", שהכילה אז 35 דירות. — בהיותה נחשבת בעיני התושבים כסניף לשכונת כולל הונגריה שהקונסול האוסטרי הגין עליה בזמן הקאפיטולציות, לא אונה לשכונה כל רע.

„ר' שלמה מילנר, איש החלומות וגדל המפעל, היה מחלוצי התעשיה והבונים. מי מזקני ירושלים ותושביה אינם זוכרים את ר' שלמה מילנר בעלותו ארצה מרומניה וכסף רב הביא אתו לבנות ולעשות. והפליא את תושביה בכשרונו ובמעוף דמיונו. הטחנה הגדולה אשר הקים על המגרש הגדול והשמם בקרבת „בתי ויטנברג" היה מן המרד בישן, וכך היה אומר: במשך עשר שנים לא יזכר ולא יפקד הסוס בעבודת הטחנה. הקיטור הוא יעבוד וישרת תחתיו את האדם. וכל המעלה על דעתו את ירושלים מלפני כיובל שנים, יבין כמה גדולה היתה ה„העזה" אז — לבנות טחנה גדולה כזו במכונות חדישות ובמעליות ובכל מכשירי הטכניקה. המעשנה הגדולה, אשר הזדקפה למרום בישוב החדש הצעיר מחוץ לעיר, היתה כמגדל־עוז, המבשרת תקופה חדשה לעיר העתיקה־החדשה אז: זו היתה כעין „נס לגויים": כאן היהודים בונים ירושלים החדשה. לא למות באנו הנה, כי אם לבנות ולהבנות, לחיות ולהחיות, וכן אמנם היתה עבודתו בעיניו הוא, וקרוב לה הקים שכונה חדשה, אשר שמה עד היום: „בתי שלמה מילנר". (אברהם ליואי, ת"א, מתוך מאמרו „נתיבות חיים" לזכרו של ר' נח ב"ר שלמה הכהן מילנר ז"ל).

ימין משה תרנ"ב

חמש שכונות הוקמו בירושלים החדשה לזכרו של ר' משה מונטפיורי: מזכרת משה, אהל משה, ימין משה, זכרון משה, וקרית משה.

ידוע הוא, כי בשנת תרי"ז כאשר עלה מונטיפיורי בפעם החמישית לראות את שלום אחיו בירושלים, קנה את המגרש הגדול מחוץ לחומת העיר בדרך לחברון, המחזיק 70.000 אמות מרובעות, בנה מסביבו גדר אבנים (אשר בנינו נגמר בשנת תרי"ח) ושמו נקרא „כרם משה ויהודית". —

בשנת תר"כ—כד נבנו בחלק מן המגרש הזה בתי יהודה טורא הנקראים שכונת „משכנות שאננים", שהכילו שליש מן המגרש הזה, והחלק הנשאר עמד שמם ונעזב מכוסה בסלעי מגור וצורי מכשול: כל העובר היה נשתומם למראה עיניו, מדוע יעזבו היהודים יושבי ירושלים את המקום הזה שמם — אך יושבי ירושלים לא יכלו לעזור לזה, ור' משה מונטיפיורי בעצמו אשר אמר לבנות עוד בתים במקום הזה מת בינתים.

היורש מר סבג־מונטיפיורי הציע לה"ה שמואל מונטאגו, ארתור כהן והנרי האריס, אפוטרופסי „קרן מזכרת מונטיפיורי בלונדון" ובאי כוחם בירושלים ה"ה הרי"מ פינס ומר דוד ילין, לתת הלואה לשם בנין בתים במקום זה לעניי ירושלים בלי רבית, בתשלומים נוחים, במשך

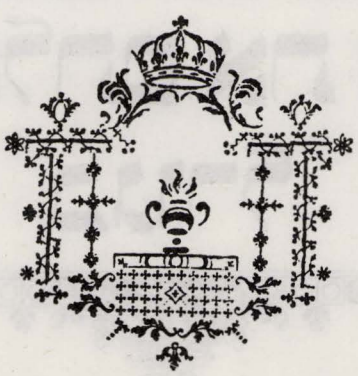

הודעה.

המבקש איש ואשתו לנחל את השקואות ביפין משה פרטי הדברים אצל ר' שמעון אשר הכהן.

עשר שנים מעת כלות הבניה. האפוטרופסים הסכימו לכך ועשו חוזה עם ראשי עדת הספרדים והאשכנזים מירושלים להלוות להם 5200 לירות שטרלינג (לכל עדה 2600 לי"ש), שכל אחת ואחת תקנה במשך שלוש שנים 75 בתי מעון.

הודות למרצם של הועד בירושלים נגמרו מאה וחמשים הבתים במועדם, בשנת תרנ"ב, ונמסרו לבעליהם. חלקת הספרדים נקראת „רחוב יהודית" (מונטיפיורי) וחלקת האשכנזים: „רחוב נתן" (אדלר).

מר יוסף סבג־מונטיפיורי כתב וחתם בערכאות תעודת כח הרשאה: על חלק האשכנזים לר' יוסף ריבלין ועל חלק הספרדים לר' שמואל מיוחס, ועל ידם הועד המרכזי, מצד האשכנזים: ר' נטע צבי המבורגר ור' דוד פיינשטיין, ומצד הספרדים: הרב יעקב מאיר, הרב אליהו פאניז'יל, ר' יצחק אשכנזי ומורנו בר אדון.

גברות נכבדות גרי שכונת „ימין משה"

עס איז אייך גוט בעוואוסט וויא פיל מיה אונד ענערגיע מיר האבען גילייגט רעכט צו מאכען דיא מקוה פאר נשים אין אונזער שכונה „ימין משה" אין דעם העכסטין ארדענונג וסדר נאך דיא ניזונדהייטס פאדערונג ריין קלארע קוואל וואסער אימער פריש דיא וואנעס אין דיא מקוה ריין זויבער אין יעדען ווינקעלע און אלערלייא בעקוועמליכקייטען דאס אלעס האבען מיר גיטאן נור ריין לשם שמים צוא פערהיטען אלע אונאנגינעמליכקייטען און פערשווערונג וואס עס קען פארקאמען פאן נייען אין אנדערע מקואות אויסער „ימין משה" הן צוא וואס עס אנבעלאנגט אין כשרות אונד הן וואס אנבעלאנגט צוא דיא ניזונדהייטס עפ"י עצרת הרבנים והרופאים דאס וואס עס אנבעלאנגט צו דיא ניזונדהייט פערשטייט יעדער ארויסנייען פון ווארעם אין דער קיהל נייען א ווייטע שטרעקע מידערהייט וואס עס קען חלילה קומען דערפון די גרעסטע ניפאהר וואס עס אנבעלאנגט צו כשרות פערשטייט אויך יעדער, וויט צו גייען א שטרעקע פאר־נאכט וועגען פחד צווינגט עס צו טובל זיין פאר דיא צייט וואס דאס איז נאר א דיעבד א הכרחירה. אדער ניט לכתחלה נאכן דין נאך וכהיום ניפינען זיך נאך פרויען וואס נייען ניט אין דער מקוה אין דער שכונה ווייגען פאנטאזיע פון צניעות אזעלכע צניעות וואס אונזערע חכמינו ז"ל האבען דאס ניט געמיינט פערבוינען וייגען דעם די עיקרי דינים. אין דער גאנצער וועלט איז די מקוה של נשים אויפן שול פלאץ וויא גרופעס מענטשען נעהען, ניט אין דער מדבר אונד נור צווישען אידען בכדי צום ארויס גיין זאל מען בענעגענען הערליכע פרומע יודען ניט קיין אנדערע וואס מען גייט דורך דיא גאנצע שטרעקע, וויא די גמרא ברייננט די מעשה מיט ר' יוחנן אונד נאך מעהר דיא פרויען וואס ביי זיי בעוויינט די צניעות פאן א קוק קאנען זייא דאך גייען אין דער מקוה פון אונזער שכונה נאך שקיעת החמה ווען עס איז שוין דונקעל און קיינער קוקט ניט, און אזוי איז די הוראה פון אונזער רב הגאון ר' מרדכי ליב רובין שליט"א און דאס איז כשרער וויא צו גייען אין אנדערע פלעצער פאר דער צייט ווייגן סכנת דרכים אונד צניעותדיג ווייגן די בעגעגנערס, אלזא גבירות נכבדות דער ענין פון דער מקוה אין שכונה שטייט אין ניפאר, ווייגען ווייניג גייערס קאנפענירט עס ניט צו בעטרייבען אונד יעדער וואס שטיצט עס ניט טראגט אויף זיך די אחריות פאר די פעלע וואס עס קען פארקומען אז די מקוה וועט בטל ווערין. זוכט פעסט צו שטעלען דעם ענין פון דער מקוה לבל ימוט לעולם.

שמעון אשר הכהן

בעזה"י

עס איז א גרויסע מצוה צו פארשטארקען דעם עקזיסטענץ פון דער מקוה אין שטעדטיל, און דיא איבענדערמאנטע רייד זיינען זייער ריכטיג על פי דין תורתנו הקדושה, אז מען דארף באנוצען דיא מקוה פון שכונה ניט דיינקען וועגען קיינע חששות, און עס איז פיל כשרער וויא צו גיין אין דיא ווייטע מקואות.

ב' תמוז תרפ"ח

בד"צ לכל מקהלות האשכנזים פעה"ק ירושלם ת"ו

נאם **מרדכי ליב רובין**

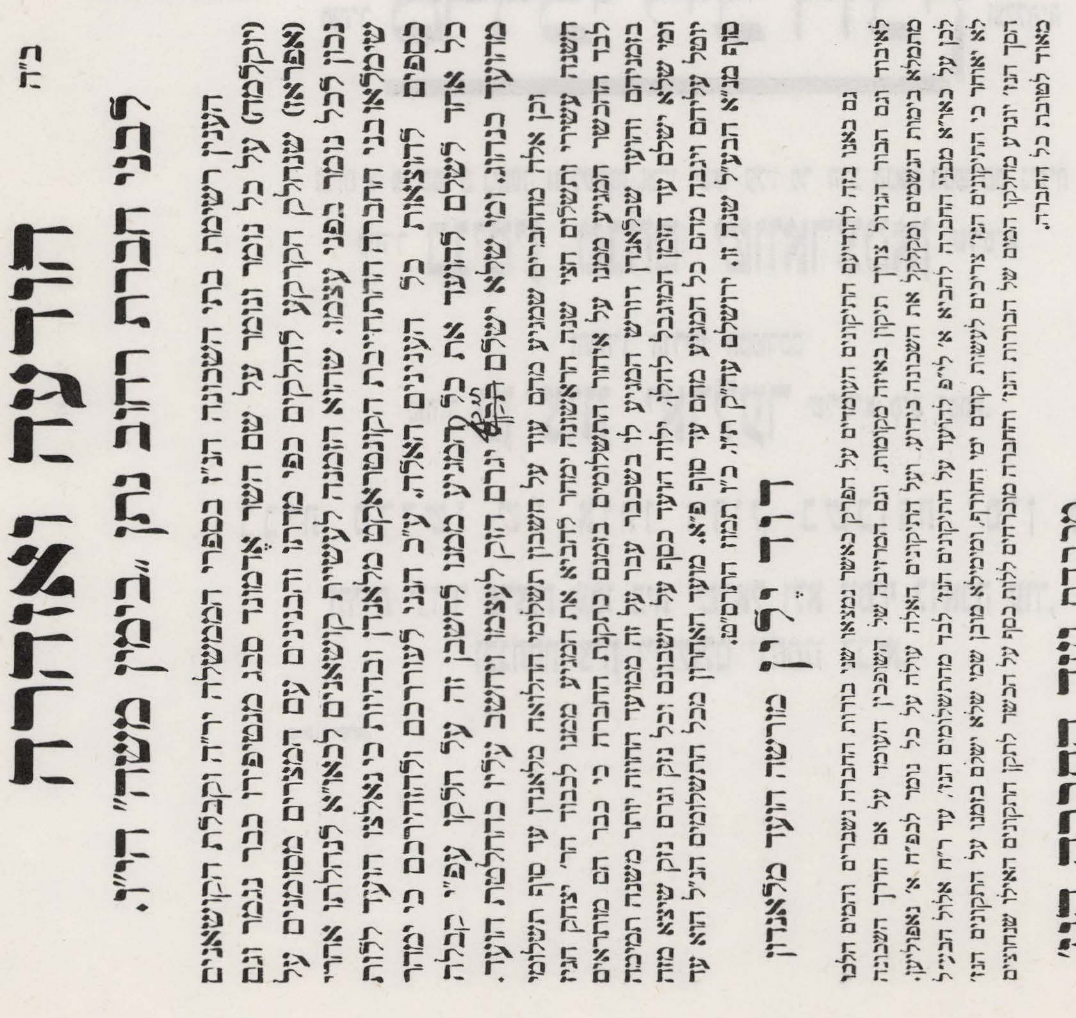
(מקום חותם הבד"צ)

נאם **יצחק במוהר"א ז"ל פרענקעל**

נאם **דוד צבי קרעלענשטיין**

(מקום חותם ועד השכונה)

דפוס „מוריה" ירושלם

ב"ה

הודעה ואזהרה

לבני חברת רחוב נתן „בימין משה" הי"ו.

הענין רשימת בתי השכונה הנ"ז בספרי הממשלה יר"ה וקבלת הקושאנים (יוקלמה) על כל נומר ונומר על שם השר אֶדמונד סבג מנטיפירו כבר נגמר וגם (אפראז) שנחלק הקרקע לחלקים כפי מדתו והבנינים עם המצרים מסומנים על נכון לכל נומר בפני עצמו. שהוא הזמנה לעשיית קושאנים לכאו"א לנהלתו אחרי שימלאו בני החברה ההתחייבת הקונטראקט מלאנדן ובהיות כי נאלצו הועד ללות כספים להוצאות כל הענינים האלה. ע"כ הנני לעוררכם ולהזהירכם כי ימהר כל אחד לשלם להועד את כל המגיע ממנו לחשבן זה על חלקו עפ"י קבלה מהועד כנהוג. ומי שלא ישלם תיכף יגרם הזק לעצמו ויחשב עליו כהחלטת הועד.

וכן אלה מהחברים שמגיע מהם עוד על חשבון תשלומי ההלואה מלאנדן עד סוף תשלומי השנה עשירי ותשלום חצי שנה הראשונה ימהר להביא את המגיע ממנו לכבוד הר' יצחק חגיז לבד ההכשר המגיע ממנו על איחור התשלומים בזמנם כתקנת החברה כי כבר הם מותראים בזמניהם והועד שבלאנדן דורש המגיע לו בשכבר עבר על זה ממועד החוזה יותר משנה תמימה ומי שלא ישלם עד הזמן המוגבל להלן, ילוה הועד כסף על חשבונם וכל נזק וגרם נזק שיצא מזה יוטל עליהם ויגבה מהם כל המגיע מהם עד סוף פ"א. מועד האחרון מכל התשלומים הנ"ל הוא עד סוף מנ"א הבע"ל שנה זו. ירושלם עה"ק ת"ו. כ"ו תמוז התרס"ט.

דוד ילין מורשה הועד מלאנדון

גם באנו בזה להודיעם התיקונים העומדים על הפרק כאשר נמצאו שני בורות החברה נשברים והמים הלכו לאיבוד וגם הבור הגדול צריך תיקון באיזה מקומות. וגם המרזיבה של השופכין העומד על אם הדרך השכונה מתמלא בימות הגשמים ומקלקל את השכונה כידוע. ועל התיקונים האלה עולה על כל נומר לכפ"ח א' נאפוליען. לכן על כאו"א מבני החברה להביא א' ל"פ להועד על התיקונים הנז' לבד מהתשלומים הנז'. עד ר"ח אלול הבע"ל לא יאוחר כי התיקונים הנז' צריכים לעשות קודם ימי החורף, ומימילא מובן שמי שלא ישלם בזמנו על התקונים הנז' הסך הנז' יוגרע מחלקו המים של הבורות הנז' והחברה מוכרחים ללות כסף על הכשר לתקן התקונים האילו שנחוצים מאוד לטובת כל החברה.

מכבדם ועד החברה הנז'

המגיע מבעל הנומר 35 סך 221.10 על חשבון הוצאת קושאן (יקלימה) לבד הסך fr. 5 שבחשבן דמי ווארג"י מסוף תרס"ח

חסך — 109 ע"ח תיקון הבורות

" 109.25 דמי ווארגי

ס"ה 439.35

ב״ה

ימין משה במרתבכה וירושלם תתן קולה

על ארון אלקים אשר נשבה, נצחו אראלים את המצוקים, וי לארעא קדישא דחסרא גברא רבא, הגאון המפורסם, אוצר תורה ויראה, לוחם מלחמתה של תורה, עטרת החרדים, ונזר היראים,
מרא דארעא בשבונת ימין משה, וראש בד״צ בקש״ת

מוה״ר **מרדכי ליב רובין** זצללה״ה

וביום א׳ פ׳ מטו״מ בשעה 11 לשעות אר״י ישאו עליו מר הרב הגאון המפורסם בש״ת

מוה״ר **בנימין מנחם שוואַרצמאַן** שליט״א

והרה״ג הדרשן המפורסם

מוה״ר **בן ציון יאדלער** שליט״א מ״מ דמתא.

בבית מדרשו של אותו צדיק בשכונת ימין משה

והי״ת יגדור פרצות עמו בית ישראל ולא יוסיף לדאבה עוד,
ובנחמת ציון וירושלם ינחמנו בב״א.

דפוס צוקרמן.

מזכרת השר משה מונטיפיורי בירושלם

ירושלם ט"ז חשון תר"פ

לכבוד בעלי הנומרים

בשכונת רחוב יהודית בימין משה.

פ ה

בתור בא כח בעלי נחלת השכונה אשר בלונדון הנני מתכבד להזכירכם כי עפ"י תקנות השכונה הנדפסות בפנקסים אשר בידכם (סעיף ט') ישנה רשות נמורה לחברי ועד החברה למכר או למשכן את הנומר של כל חבר החיב כספים לקופת החברה ואינו משלם במשך חדש ימים, וכל ההפסד והרוחים שישלם הועד הם על חשבון הנומר בלי שום טו"מ ודו"ד.

ובאשר ישנם רבים מכם החיבים כספים להחברה עפ"י חשבונות הועד ע"כ הנני מזהירם בזה כי ימהר כל אחד מהם לשלם כל המגיע ממנו במשך חדש ימים מר"ח כסלו הבע"ל למען לא יהיו חברי הועד מוכרחים להשתמש בכח התקנות כחק.

ובאשר מצב השכונה אשר זה ימים רבים לא תקנה כלל דורש עתה תקונים רבים שעל פי החק נחוץ לעשותם הנני להזכיר בזה את כל בעלי הנומרים כי חיבים הם עפ"י התקנות להשתתף בהוצאות השכונה כל אחד חלקו המגיע ממנו ועליהם למהר לשלם זה לחברי הועד למען יעלה בידם לעשות את התקונים בזמנם והשכונה תשוב להיות לתפארת בני עמנו אשר בירושלם.

ברגשי כבוד

דוד ילין,

בחירת ועד לשכונת "רחוב יאודית"

כימין משה יכב"ץ

הגבירים נכבדים!

בהיות כי בא זמן לבחון מחדש ועד לנהל כל ענייני השכונה, הא לכם רשימת שמות מכל בעלי הנומרים הגדרים כעת בהשכונה. עליכם לבחר ~~בחשה~~ כשבעה אנשים הראוים לעבודה זו מרשימה הזאת ולשים בצד שם הנבחר ציון בזה ()

הא' אברהם סידים	הא' יצחק כאיה
" אליהו אירמוזה	" יצחק מיוחס
ח"ר בכור ג'יניאו	" מאיר קמחי
הא' בכור מאראש	" מירקאדו אשבנזי
ח"ר בכור נסים	הרב מרדכי מיוחס
הא' בן ציון מזרחי	הא' מרדכי עוזו
הרה"ג בן ציון מואינקה	" משה יעקב לוי
הא' בצלאל אלבסראוי	" משה הלוי
ח"ר חיים פיריה	" משה מאיסי
הא' יאודה דאסה	" משה מזרחי
" יוסף מאראש	" משה קאסוטו
" יוסף מורקום	" נסים לוי
" יעקב אלאוראסי	" פרחיה גאבייזון
" יעקב בן וינסטי	" רחמים מזרחי
הרב המ' יצחק באדהב	" רפאל פינטו
הרב יצחק דאסה	" שמואל מהודר
הא' יצחק מזרחי	" יעקב לומאליג

הקלפי יפתח במעמד יחידי חברתנו בבית המדרש אשר בשכונה אור לי' סיון תרע"ט. ויח"ר שנועם ה' עלינו ואיש על מקומו יבא בשלום

מנהלי השכונה

מזיק לימין משה זרוע תפארתו

בקע מים מפניהם

לעשות לו שם עולם (ישעי' ס"ג י"ב).

זה ספר

תקנות החברה

ימין משה

למחלקה רחוב נתן

אשר יסודתה בהררי קדש לבנין בתים לבני החברה לשם תפארת ולמזכרת נצח, להרב הגאון הצדיק מו"ה **נתן אדלר הכהן** ראש רבני בריטאני' ולהשר הצדיק סיר **משה מונטיפיורי** זללה"ה. ולרעיתו הגברת המ' מרת **יהודית** נ"ע.

פעה"ק **ירושלם** תובב"א

בדפוס הר"ש הלוי צוקערמאן ושותפו הי"ו.

אשר הוקמו על הנחלה הזאת על פי שני הרבנים הגאונים הנו' אשר הם הקימו ועדים מיוחדים, מכל אחת משתי העדות הנז', ובעלי הועדים יסדו החברות, במועדות גלויות ובגורלות מפורסמים, ובבתי ועד הכוללים, במעמד אנשי העיר, יצא הגורל לשמנים איש מהספרדים ולשמנים איש מהאשכנזים, ובכח הנתון בידם. התעסקו שני הועדים יחד עם הועד אשר למזכרת משה בלונדון Sir Moses Montefiore Testimonial Committee שהם הגבירים ארטהור כהן שמואל מאנטאגו הענרי האררים על אודות פרטי מסירת הנחלה והלואת כסף לבנין בתים וסדרי הבנינים הפרטים והכללים וזמני התשלומין עד אשר יצאו לאור דברי הקאנטראקטין כתובים וחתומים מידי שני הועדים אשר פה, ומידי הועד מזכרת משה שבלונדון ומידי הגביר סי' יוסף סעבאג מונטיפיורי אשר לו אחזת הארץ כי הקושאן על שמו נכתב, ומספר החברים העמידו על חמשה וששים לכל חברה, לבלתי דחוק את האויר.

ותחלק הנחלה הנשארת מההקדש לשני חלקים שוים, החלק האחד לבני החברה הספרדית, והחלק השני לבני החברה שלנו, והי' שם החברות בכללן **ימין משה**, להוליך לימין השר משה מונטיפיורי ע"ה זרוע תפארה ויד ושם טוב מבנים ומבנות, ושם החלק של החברה האשכנזית **רחוב נתן** על שם הרב הגאון ר' נתן אדלר ז"ל ושם חלק החברה הספרדית **רחוב יהודית** ע"ש הגבירת יהודית מונטיפיורי ע"ה, ולכל אחת משתי החברות נכתב ונחתם ספר קאנטראקט מיוחד, ביום אחד בשמנה ועשרים לח' יוני 28 Juni 1892 בע"מ לונדון יע"א. נעתק משפת בריטאניא לשפתנו העבריה ע"י ה"ר דוד פיינשטיין נ"י הח"מ ושמנוהו כה נגד בני החברה, אותו ואת העתקתו.

אלה דברי הברית הכרותה בין החתומים מטה:

הארונים ארטהור כהן, שמואל מאנטאגו, והענרי האררים, תושבי לונדון מצד האחד ובהסכמת הארון יוסף סעבאג מונטיפיורי (המקוימת בחתימתו בזה) אשר הנחלה הנזכרת למטה כתובה על

משה זכה וזיכה את הרבים

על פני ירושלם מול קרן צפונית מערבית, בנויים לתלפיות שני־טורי בתים נחמדים למראה, וממעל למו מתנוסס בית טחנה בעל כנפים, ושדה נחב ידים מוקף חומה סביב מראש ההר עד דרך המלך חברונה, ושני בתים בודדים עם מגורות מים, לצלע ההר צפונה.

ההר הטוב הזה, קנתה ימינו של השר הנדיב ברובי צדקותיו ועזוז פעולותיו, בחבת הקדש הדת והלאום, סיר משה מונטיפיורי זצ"ל ורעיתו הגבירה אשר השתתפת עמו בכל מעשיו וברובי מסעיו, מרת יהודית ז"ל, בעצתו ובהסכמתו של הרב אבד"ק לונדן וכל מדינת בריטאני' בעת ההיא, הגאון הצדיק מו"ה נתן אדלר הכהן זצוק"ל, ויבנו את הבתים מכסף נדבת הנדיב כה' יהודא טורא ע"ה, והכל עשה יפה בעתו לטובת עניי ירושלם עה"ק ת"ו.

והנה זה היום שבע שנים מיום עוב השר סיר משה מונטיפיורי ז"ל את הארץ לאור באור החיים, והר זה קנתה ימינו, קם לנחלה בכשפט הממשלה יר"ה ליורשו הגביר המרומם סי' יוסף סעבאג מונטיפיורי הי"ו היושב בהיכלו ברמזגט הסמוכה ללונדן, והוא בבואו להקים שם המת על נחלתו. ולהוציא לאור מחשבתו של דודו השר ז"ל אשר חשב בקניית השדה ובבנין הבתים הנ"ל לטובת יושבי ירושלים עה"ק ת"ו הקדיש את הבתים **בתי טורא** עם חלק האדמה אשר הם עליה. לטובת עניי ירושלם. על דעת הרבנים הגאונים מו"ה רפאל מאיר פאניז'יל חי"ו ראשון לציון ומו"ה שמואל סאלאנטרב ור"מ לעדת האשכנזים. ועמהם שנים מבני הספרדים ושנים מבני האשכנזים הי"ו. ואת החלק הגדול מהנחלה הזאת אשר בו בית־הרחיצים של רוח ושני הבתים והבורות נתן לשתי החברות בירושלם. אחת מעדת הספרדים ואחת מעדת האשכנזים

שמו מצד השני, הנחלה האמורה היא כברת ארץ אשר מדתה 47,429 אמות טורקי מרובעות עומדת מחוץ לשערי ירושלם בדרך העולה חברונה ומוגבלת בפאת צפון באחוזת ה' יצחק לעדערבערג בפאת מזרח בדרך העולה לחברון בפאת דרום בשדה השר משה מונטיפיורי אשר בתי טורא בנוים עליה ובפאת מערב בהאחוזה הנקראת בשם קעפעריץ, נותנים הרשיום להאדונים יוסף רייבלין נתן האמבורגר ודוד פינשטיין מתושבי ירושלם חברים ושותפים בזה מצד השלישי והמה גם העומדים בראש החברה ימין משה (למחלקת בית נתן) ואשר גם בגופם נכנסים המה לחיובי הקאנטראקט הזה, לבנות ששים וחמשה בתי דירה על מחצית מדתה של הנחלת האמורה (ואשר מחציתה השניה תהי מושכרת על פי תנאי קאנטראקט כזה להאדונים יחיאל בראדן, יצחק אשכנזי, יעקב מאיר, שמואל מיוחס, ואליהו משה פאניז'יל) בתי אבן על פי הפלאן שעשה האדרכל ה'*) פראנגהיע גם בית תפלה בורות למים מרחץ ועוד בנינים אחרים כי"ב אשר יהיו נדרשים להשמישים כללים לאלה אשר ידורו בהבתים הללו. והבנינים האלו הנזכרים באחרונה יחזיקו לפחות אחד משמונה מכל מדת הנחלה.

להוצאת מלאכת הבנין הניעד ראשונה להעיר בין תושבי ירושלם העברים את רוח החפץ להרחבת הישוב ולפעל כפים, ושני למזכרת כבוד להשר משה מונטיפיורי והרב הר' נתן מרדכי אדלער נ"ע. מקבלים עליהם האדונים ארטהור כהן שמואל מאנטאגו והענרי הערריס הנזכרים להלוות ליוסף ריבלין נתן האמבורגר ודוד פיינשטיין הנזכרים סך 2600 לירא שטערלינג נגד סך 2600 לירא שטערלינג אשר הנזכרים באחרונה יוציאו לתכלית זה.

התשלומין יסודרו על פי ערך קדימת המלאכה ולעולם רק על פי תעודה מאת האדרכל אשר באותו העת יהי' המפקח על המלאכה או מאיזה איש אחר אשר ארטהור כהן שמואל מאנטאגו והענרי העזרים יפקידוהו לזה.

ובחשבנו כי הבתים הנזכרים ובור מים יוגמרו לפני או ביום כלות שלש שנים מיום התחלת מלאכת הבנין יהיו ערבי התשלומין כזה: —

*) ביגתים חזר בו ה' פראנגהיע ויבוחני אחר במקומו.

בעלי הברית מצד הראשון יהנו

כשנה הראשונה 1000 £ נגד 700 £ אשר יוציאו בעלי הברית מצד השלישי,
" השני' 800 " " 700 " " " " " " " "
" השלישית 800 " " 700 " " " " " " " "

והסך 500 לי"ש הנותרים בעלי הצד הנזכרים אחרונה יוציאו אותם במשך השנה הרביעית והשנה החמישית להבנינים לתשמישים הכללים של החברים הנזכרים למעלה.

כן יתנו בעלי הצד הראשון את הרשיון לבעלי הצד השלישי חנזכרים ולהבאים בכחם לדור בהבתים העומדים להבנות או שהמה נבנים עתה ולהנות ביחד בהנאת תשמיש הבנינים הנועדים לתשמישים הכללים של כל השכנים או להעביר זכות דירתם שמה לאנשים אחרים מבני ישראל דוקא הכל למשך שתים עשרה שנה מיום כלות המלאכה או חמש עשרה שנה מיום התחלת המלאכה.

האדונים יוסף ריבלין נתן האמבורגר ודוד פֿיינשטיין מצדם מקבלים עליהם.

א) לבנות את הששים וחמשה בתי דירה הנזכרים ובור מים ולגמור אותם ושכלולם בתוך משך שלש שנים מיום התחלת המלאכה והבנינים האחרים לצרכי הצבור בתוך חמש שנים מהיום ההוא. התחלת בנין בתי הדירה יהי' בתוך שלשה חדשים מיום הקאנטראקט הזה והבנינים הנותרים בתוך שנה אחת מיום הזה.

ב) לבנות את כל הבנינים בדיוק על פי הפלאן של האדרכל הנ'.

ג) לפתח על קבוצת הבנינים הללו את שמות השר משה מונטיפיורי והרב דר' נתן מרדכי אדלער נ"ע למען יהי' להם למזכרת כבוד לעולם.

ד) לתת את הששים וחמשה הבתים הללו לדירה לבני ישראל דוקא ואשר גם המה יקבלו עליהם את כל תנאי הקאנטראקט הזה וחיובי.

ה) לשלם את מסי הארץ וכל מסים או מיני תשלומין אשר יהיו על האחוזה או על הבנינים אשר בעלי האחוזה היו מחויבים

הנזכרים והבתים יקומו או לאחוזה לארטהור כהן שמואל מאנטאנו והענרי העררים.

יב) על בעלי הצד הראשון לתת את רשיונם לבעלי הצד השלישי הנזכרים בזה ולבאי כחם להשתמש לעולם בכל הבנינים לצרכי הכלל כפי הזכות שיש להם לבעלי הצד השלישי לזה ע"פ הסעיפים הקודמים של הקאנקראקט הזה ואשר יבאו עוד.

יג) הרשות בידי ארטהור כהן שמואל מאנטאנו והענרי העררים הנזכרים בכל עת ובכל זמן בתתם התראה של ששה חדשים ליוסף ריבלין נתן האמבורגר ודוד פֿיינשטיין או להבאים בכחם או אשר יעמדו אחריהם לשוב ולהתאחז בהבנינים הללו או בכל מספר או חלק מהם אשר יהי' בנוי בעת ההוא והמה עם כל פרטי חלקיהם יקומו לאחוזה לארטהור כהן שמואל מאנטאנו והענרי העררים הנ' ולהבאים אחריהם בשלמם לידי יוסף ריבלין נתן האמבורגר ודוד פֿיינשטיין הנזכרים או להבאים אחריהם או הבאים בכחם הסכום העיקרי של 160 לי"ש לכל בית (שהוא פי שנים מהסכום 80 לי"ש הנזכר בראשונה) או בערך הזה חלק כזה מהסך 160 לי"ש אשר יהי' בו פי שנים מהסכום אשר עד העת ההיא יוציאו לכל בית על פי היסוד של 80 לי"ש לכל בית בנוי.

יד) כל האדמה הנזכרה השאר לאחוזת עולם לארטהור כהן שמואל מאנטאנו והענרי העררים והבאים אחריהם.

שתי העתקות נכתבו מספר הברית הזה בין הצדדים הנזכרים ביום עשרים ושמנה בחדש יוני התרנ"ב (1892) בלונדון בנוגע להאדונים ארטהור כהן שמואל מאנטאנו הענרי העררים ויוסף סעבאג מונטיפיורי. ובירושלם בנוגע ליוסף ריבלין נתן האמבורגר ודוד פֿיינשטיין ביום 27 לחודש מאי התרנ"ב (1892).

ארטהור כהן
שמואל מאנטאנו
הענרי העררים
יוסף סעבאג מונטיפיורי

יוסף ריבלין
נתן האמבורגער
דוד פֿיינשטין

לשלם ונכללים בזה כל מיני מסים ותשלומין הן מצד הממשלה או מצד הנהגת העיר וכיו"ב מהיום והלאה.

ואו) לתת להוצאות הבנין סך 2600 לי"ש אשר מהם יוציאו 2100 לי"ש בחלקים ובמועדים הנזכרים למעלה והסך 500 בשנה הרביעית והחמישית מיום התחלת המלאכה.

זיין) לשלם לארטהור כהן שמואל מאנטאנו והענרי העררים ולהבאים או הבא אחריהם בעד האדמה אשר עליה יעמדו החמשה וששים בתים הנזכרים תשלומים שנתיים סך שילליגג אחר לשנה בעד כל חלק אדמה אשר בית יהי' בנוי עליו, הראשון מהתשלומין האלו יתנו ביום כלות השנה הראשונה לקאנטראקט הזה וההשלומין הבאים אחרים ישלמו ביום הראשון לחדש יוני בכל שנה.

חית) הבנינים להתשמישים הכללים והאדמה אשר עליה יהיו בנוים ישארו לעולם לאחוזה לארטהור כהן שמואל מאנטאנו והענרי הערדים ואולם הששים והמשה בתים הנזכרים יהיו לאחוזה להצד הנזכר יוסף ריבלין נתן האמבורגר ודוד פֿיינשטיין או בא' כחם ותעודות מיוחדות לבל בית ובית ינתנו להם ויהיו חתומים מאת יוסף ריבלין נתן האמבורגר ודוד פֿיינשטיין הנזכרים על פי התנאים הללו.

טית) כי בעלי הצד השלישי הנזכרים בזה בפרוטרוט ישלמו לבעלי הצד הראשון נוסף על הסך 2600 לי"ש הנזכר למעלה עוד סך 3100 לי"ש בעשרה חלקים שוים במשך עשר שנים חלק לשנה חלק לשנה, החלק הראשון סך 310 לי"ש יהי' זמנו בשנה הששית מיום הקאנטראקט הזה וככה בכל שנה ושנה הבופות זו אחר זו עד אשר יושלם כל הסכום הזה מאת בעלי הצד השלישי לבעלי הצד הראשון.

יוד) בעלי הצד השלישי מקבלים עליהם למלאות בדיוק אחרי כל התנאים והחיובים הנזכרים לעיל.

יא) אם לא ימלאו אחרי סעיפי הקאנטראקט הזה אזי הסכום של 2600 לי"ש הנזכר בסעיף ויו או כל חלק מהסכום הזה אשר יוציאו עד העת ההיא יחשב אך לדמי דירה בעד הבנינים

ואנחנו בטרם באנו על החתום ועל הגליו על כל דברי ספר הברית והחוזה הזה, לקחנו מבני הברתנו רשות והורנו כתובה וחתומה, [וכל מי שלא בא על החתום שמה הרי חתימתו בספר הזה] לעדה ולראי' מהימנא על קבלה דברי הקאנטראקט הזה לכל פרטיו, ועל חובת הגוף והממון של כאו"א לשמור משמרתו ולבלתי עבור על שום פרט מפרטיו ולשמור מועדי התשלומין הכלליים והפרטים כאשר נסדר אותם בזה.

א) ההר הזה אשר עליו יבנו חמשה וששים בתי החברה, מלבד בנינים הכללים איננו אדמת מישור, ולפי דברי האדרכל וככל אשר תחזינה עיני בולנו, לא בנקל יושם העקוב למישור, והרכסים לעמק שוה, וגם זה אדיר כל חפצנו, לבלתי הוציא מתחת ידינו דבר שאינו מתוקן ומשוכלל, ורצוננו שימצא בל אחר מבני החברה את ביתו מקום מנוחתו, עם בית תבשיל ובה"כ מיוחד, וחלק מחצרו הסמוך לביתו טרוקף בחלקי אבנים (באלאטעם) ומקום לשופכין ולזבלין, והבית בתוכו לא יהי' פחות משש על שמנה אמות באמת הבנין ומכסה רעפים ע"ג הכפה וצנורות סביב להורדת המים, ודלתיים וחלונות ושריגי ברזל, וגם דלתיים לארגזי הכותלים בפנים הבתים והבנינים בעצמם יהיו משוכללים בנוי בכח וכל חיזוק, ולפי הקאנטראקט לא ימשכו שנות הבנינים יותר משלש שנים, ועל כן, נוסף על ההלואה מהועד שבלונדון שהיא חמשים נאפ' על בל בית ישלים כל יחיד בשלשת שני הבנינים את העודף אשר יצא לבנין ביתו ועל החמשה נאפ' אשר נתן ביום הכנסו אל החברה יתן בעת ביום המסר הפנקס הזה לידו, אשר על פיו הוא נעשה חבר לחברת ימין משה, עוד חמשה נא"פ, ושנים עשר נא"פ עוד ישלים במשך השנה, נאפאליאן לחדש נאפאליאן לחדש ובאחרית השנה אי"ה כאשר נדע ערך מחיר הבתים הבנויים נודיע להחברים כמה עליהם לשלם בשנה השניה ובשנה השלישית. וכה יתנו ככל אשר יושת עליהם דבר חדש בחדשו.

ב) בחדש אייר בכל שנה משנות הבנין יוטל גורל במעמד אנשי החברה ומי שלא בא בטלה דעתו — מי ידור ראשונה בהבתים

הבנויים, עד הגורל השני המבואר להלן, והזוכים ישלמו בארבע שנים הראשונות, שכר דירה כאשר יושת עליהם. ככל הדרוש להוצאות בנינים הכללים אשר יוקחו משכר הדירות ואם מעט ויוסיפו החברים ואם יותירו יותירו להם.

ג) בני החברה יקימו להם ועד מיוחד אחר כלות שנות הבנינים, ברוב דעות נעלמות מבני החברה, והועד הזה יתן עיני השגחתו על שמירת השלום והנקיות ואי־השגת גבול ונזקי שכנים וככל הדומה לזה, ואחת לשלש שנים תעשה בחירה חדשה. ותהי מקויימת גם מאתנו או מבאי כחנו, וההוצאה אשר ישית הועד על בני החברה יונבה מכאו"א כפי חלקו, והעובר על מתן מעות או על שמירת הנקיון והשלום, יענש במניעת מים וכדומה.

ד) בשנה החמישית, אחרי אשר תושלם כל המלאכה, וכל ההר הזה יהפך לעיר נושבת, ששים וחמשה בתי היחידים יהיו בנויים ומיושבים, הדרכים יהיו סלולים, ובניני הרבים יהיו משוכללים, יתאספו יחד שני הועדים, הועד הראשי הח"מ או באי כחו, והועד המקומי אשר להחברה וישאלו את פי החברה ברוב דעות גלויות אם רצונם שיוטל גורל חדש על כל הבתים. או שישאר כל אחד בבית אשר זכה בגורל הראשון, וכפי הסכמת ערך שני שלישי בני החברה כן יקום. ושומא תעשה על הבתים על פי שמאים בקיאים אשר יבוחרו משני הועדים יחד, אשר ישומו כל בית לפי יתרונו עיליו או פחתו, או מקומו וכדומה, והשומא תהיה פתוחה וגלויה לפני כל בני החברה למען יראו את אשר לפניהם וידעו אם להגריל או להחליט, וכסף העילוי יצורף אל כסף שכר הדירות, אשר ממנו יוקח לבנינים כללים, וביחוד לבנין תנור ומרחץ דעבידי למיגר ולבור מיותר אשר יסכרו מימיו להמוסיפים חדר על הבית העיקרי, במקח זול, והכסף יהיה להוצאות כלליות ולתקונים, ואנשי הועד הפרטי יראו בכל עת את בירור החשבונות, ואם ההכנסות יתירות יותירו לטובת החברה, ואם יחסרו יחסרו להם.

שקונה אפי' במקח הוול, ילוה הועד על הבית והפסד ההלואה על בעל הבית עד שיפרע הוא את הכל או עד שימצאו קונה על ביתו בכמה שיקנה, וישולם להחברה חובה קרנא ופירי, והשאר יוחזר לבעל הנומר, וגם אם פנקס החברה נשאר בידו הרי הסעיף הזה והתנאי הזה שהוא קודם למעשה בניסת החברה ומסירת הפנקס, בא ומבטלו מעתה ומעכשיו.

ו) הרשות ביד הועד המקומי בהיות השנה דרושה לכך להעמיד שומר על המים, ולהטיל קצבה ושכר על המים כפי ראות עיניהם.

יא) כל דין ודברים בנוקי שכנים יובא ראשונה לפני הועדים, ואם לא יצאו להזדקק להם, יובא לפני ב"ד הצדק, ועל פיהם יקום כל דבר, והעובר יענש בכל עונשי החברה כרשום אות ג' וגם באות ט'.

יב) בשני צדי הדרכים וברחוב ההיכון ינטעו אילנות, ויותן מים מהבורות להשקאתם, ושכר לשמירתם, מחשבון הכללי.

יג) בביהמ"ד ובעזרת נשים יופקדו גוברים מיוחדים, למען לא ישמעו דברי ריב בבית ה', וישב עמי בנוה שלום, ובמשכנות מבטחים, ולפי שנמצאים בבני החברה מתפללים נוסח אשכנז ומתפללים נוסח ספרד, על כן, יבנו שני בתי מדרשות, ואין כל רשות למי ומי לבנות ביהמ"ד חדש, שלא ברצון הועד.

יד) להעודה על קבלת כסף תקובל חתימת ידי סוכן החברה, אשר יהי' בידו תעודה מיוחדת מהועד הראשי הח"מ או ב"כ וחותם הועד, והסוכן יהי' והיה לבל יוציא מידו שום ממון כי אם על פי פתקא מפורשת וחתומה מידי שנים מהועד הראשי, ופנקסי החברה וכל חשבון הכנסותיה והוצאותיה יהיו ברורים ומפורשים באר היטב, ולא יעבור חדש ימים מבלי ביקור בההאסף יחד הסוכן והעוסקים בבנין הבתים והמשגיחים עם אנשי הועד הנו' שבני החברה סומכים עליהם ומ'סרים הכסף בידם על טהרת אמונתם.

ה) שנים מהחברים המבקשים שיהיו בתיהם סמוכים זה לזה תמולא בקשתם, ובפרט בגורל ההחלטה.

ו) אם יראו אנשי הועד כי טוב ונחוץ לתועלת הכנסה לחברה, למכור אויר השערים ממעל לגובהם, כולם או מקצתם, הרשות נתונה להם, ויוכל הקונה לסמוך בנינו על עובי שני הכתלים אשר מזה ומזה לצדי השער, ולא יוכלו בעלי הבתים ההם למחות, והי' הסעיף הזה לעינים להשמאים גם הם, ובעלי שני הבתים שבשני צדי השער קודמים לאחרים לקניית אויר השער שאצלם.

ז) יחיד הבא לבנות בחצרו יתן ידיעה להועד הזמני ואחרי ראות עיני הועד כי בנינו איננו גורם שום נזק לא להכלל ולא לתפארת המקום, ולא ליחיד, ולא להמשכת המים, ירשה לו בנינו, ויעמיד כותלו על חלקו וחלק שכנו, ובבוא שכנו לסמוך לבנינו ישיב לו חצי יציאותיו של עובי הכותל ההוא עפ"י שמאים שיבוחרו מהועד או מבד"צ או משניהם. ובנה, ולעולם אין לבנות בלי רשות הועד המקומי, והועד לא יתן רשיונו לבנין למי שחייב כל שהוא להחברה.

ח) למכור איש את חלקו כולו או מקצתו או למשכן, אין רשות בלי הסכמתנו עד כלות הבנינים, ומבלי הסכמתנו עם הסכמת הועד המקומי אחר כלות מלאכת הבנינים, עד שישלם כל חובו ללונדון, והועדים יראו ראשונה אם המוכר או הממשכן כולו או חלק מנחלתו אינו חייב כלום להחברה או לתשלומי ווערקא וצרכי החברה וכדומה ואחרי שאינו חייב כלום יראו אם הקונה או לוקח המשכנתא ראוי והגון הוא, והמכירה או המשכנתא שתהי' מבלי קיום יחתי' הועד בטלה ומבוטלת.

ט) רשות גמורה נתונה להועדים מעומ"ע למכור מכירה גמורה וחלוטה, ביתו וחצרו וזכותו של מי ומי מבני החברה שאיננו משלם מה שמגיע ממנו עד חדש ימים מיום שהודיעוהו כמה שמוטל עליו לשלם, בלי שום טו"מ ודו"ד כלל, ואם לא נמצא מי

על פי הפרטים והתנאים האלה ועל פי כל דברי הקאנטראקט הלונדני, נכנס ונתקבל אל החברה „ימין משה" ברחוב נתן שהוא בחלק הצפוני של הנחלה.

החבר שלמה הלפרן מוטמאסטר מ. משעת שרה מ.

ונתקבל ממנו עד היום סך עשרה נאפ', והשאר יתן ברשום לעיל אות א'. ולה' עינינו, כי יבחר לנו את נחלתנו, ואלקים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה ואהבי שמו ישכנו בה, בב"א. ובאנו עה"ח אנחנו הבאים בברית הקאנטראקט עם הועד אשר למזכרת משה בלונדון יום ג' ט"ו אב תרנ"ב. (יום הי"צ של השר הצדיק סיר משה מונטיפיורי יצ"ל) פעה"ק ירושלם ת"ו.

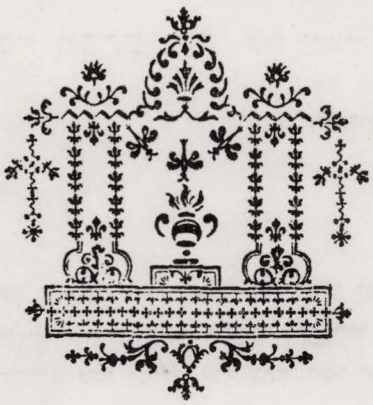
יוסף ריבלין

נתן האמבורגער

דוד פיינשטיין

גם אנכי הנכנס אל החברה ימין משה רחוב נתן. מקבל עלי ועל באי בחי כל הכתוב לעיל מראש ועד סוף. הן בהקאנטראקט דלונדון הן בדברי הועד דפה. וה' יגמור בעדנו, ויטענו בגבולנו בב"א. כעתירת הבא עה"ח.

בתי כולל הורדנא תרנ"ב

גם כולל הורדנא (אחד מן הכוללים הראשונים בירושלים) דאג לבתי־מעון לבני הכולל, לשבת בהם חנם מספר שנים. ובשנת תרנ"ב נקנה ע"י הממונים הרבנים ה"ה ר' שמעון אליעזר כהנא ור' נחמן גדליה בראדער מגרש של 3000 אמות ע"י שכונת מחנה יהודה, במחיר שניים וחצי פרנק האמה, והקימו עליו שתי שורות של 34 דירות ובית כנסת גדול ויפה, השכונה הזאת נקראת גם „דמשק אליעזר".
ממוני הכולל ה"ה ר' נחמן גדליהו ברודר ור' חיים שלמה רוזנטל ור' אברהם ישראל גליס טיפלו בהרחבת השכונה ובשפורה.

ב"ה. יום

תעודת חברות

עד הכתב הזה נועדה התעודה הזאת מאת קהל עדת ישורון הי' מאות נפשות **כוללנו הוראדנא** הי"ו.

הוישבים בארצות הקודש **ירושלם** יעיר יחודה תובב"א.

לראיה ביד

אך כי בעד החזוב שנטל עליו לשלם בכל שנה לקופת כוללנו סך כל ימי חייו לאוד"ט נכתב שמו בספר הזכרון לירא ה' בתוך **חבר תמידי** ושמו יבוך לפני ה' בשבתות ומועדים בברכת **מי שברך** בשני בתי מדרשים הגדולים אשר לכוללנו אחד בתוך העיר ואחד בחוץ לחומת העיר, ולאחר אריכות ימים לקום לעלו"ג התועלת תראויה.

ומעתה הרי הוא **חבר** למצוה הקדושה של **ישוב אחינו בא"י** ותומך ומחזיק לירא ה' ותלמידי חכמים וצדיקים ותמימים, ומחיה נפשות אלמנות ויתומים, ובזכות המצוה יגן שמו עד עולם וביתו יהיה מלא ברכת ה', וזכה לראות בבנין בית מקדשנו בב"א.

בברכת ממוני כוללנו הוראדנא פעה"ק ירושלם תוב.

נאם

נאם

מחרוזת הזיכרונות

מאת

הצעירה הנפלאה שנפלה בשדה הכבוד

"ה, ה, אלוהים"

הסיפור המלא והמזעזע

הזיכרונות האחרונים

של הנערה הכי יפה, הכי אהובה, הכי מוכשרת

"ה, ה, אלוהים"

הסיפור המלא והמזעזע

הזיכרונות האחרונים

של הנערה הכי יפה, הכי אהובה, הכי מוכשרת

מאת

הצעירה הנפלאה שנפלה בשדה הכבוד

מחרוזת הזיכרונות

ב״ה.

אל תאחרו את המועד

בני כולל חורדנא

דמי שכירות הבתים דכוללנו שהשכרנו בשנה
הנוכחית (מפני ההברח) על פי החק

יחולק הכסף לבני כוללנו
תושבי ירושלים נפש כנפש.

והיות שאין לנו פנאי. ורשימות של בני הכולל ומספר נפשותיהם. קבלנו מכתב רשמי מהממשלה יר״ה שבימי ה׳ ו׳ פ׳ תצא וביום א׳ פ׳ תבא ישבו חברי הועד בנוכחות ב״כ הממשלה בבית הועד אשר בחצר ר׳ אלתר קאס׳וו׳ער בזכרון משה כל היום. לרשום את בני הכולל ומספר נפשותיהם הי״ו לדעת איך לסדר חלק כל אחד ואחד.

ומי שלא יבא בזמן האחרון היינו יום א׳ פ׳ תבא

אבד זכותו.

ועד הכולל.

דפוס טורוה שקהגבוים ווים.

ספר החברה

ישוב הארץ

לבנין בתים לעניי עדת כוללנו

כולל הוראדנא

פעה"ק ירושלם תובב"א

שנת תרס"ב לפ"ק

בדפוס האחים סאלאמאן ניו

ב"ה

פעה"ק ירושלם תובב"א.

קול קורא

מאת עדת כולל הוראדנא בערי הקודש תובב"א.

אל אחינו אנשי שלומנו בערי פלך הוראדנא הי"ו.

על מצב כוללנו הוראדנא אנו מביטים בחרדת לב, אם נשוה דמיונו לעומת יתר הכוללות בערי הקודש נמצאהו גרוע ושפל מכולם, כי; כלעומת שכוללנו הוא הגדול בכל כוללות ארה"ק חמונת בטספר **אלף ושבע מאות נפש** הי"ו, הנה העניים והמחוזות שהוא שותה מהם מי חברכה מועטות הן בלתי מתאימות לפלך אחד שלם, — ולא יפלא איפוא אם מצב ההלוקה לפי מכסת נפשות כוללנו הי"ו ירד פלאים באין די גם לשכר מים ופחמים לשנה להעניים היושבים בארה"ק בלי פרנסה ומסובלים ביסורי א"י. — ועוד נורא מזה ההזיון ליטים יבואו בראותנו העניים מתרבים והחלוקה מתמעטת, מה הזון נצור לכוללנו ומה עתידותיו הצפויים לו?

ואם בעין בוחנת נהדור לחקר תכונת העני בירושלם להתבונן למצבו האמלל, נראה כי יותר מזה צר לו שילוטי שבר דיירתו אשר לפי חוקי הארץ נטל עליו לשלם מראש בעד שנה שלימה — לזכר זמן הדירה יתפלין העני ורעדה תאחזהו, תלאותיו חרבות במשך יומת השנה משחק לו טול צעדו הקשה ושברון לבו פהגיע תור דיירתו וכסף אין בידו, בחאלצו לנוע מבית אל בית, אדונו האהד יוציאהו החוצה ואדונו השני לא יפתח לפניו הדלת ולנגד עינינו אנשים נשים וטף נעים נע ונד עם כליהם ומטלטליהם הנפזרים לכל רוח וקשה היום הזה לעניי ארה"ק ביום גלה יהודא מארצו, ביום הזה אנחות בסער תפרוצנה ודמעות בנחל תשפוכנה בהוצות ירושלם, בכל בתי החסד בכל בתי הועד להכוללות אוי ואבוי מהעניים הנאנחים על גורלם המר. הצפויים להיות מושלכים כדומן על פני השדה באין בית לנוח,

— 2 —

זכור ראו והכחינו בזה רבים משרי החסד אלופי הצדקות בישראל בערי אשכנז אשר לבם דוי בצער עניי ארה"ק ובחפצם להשכיל לישועתם נתעוררו זיער שם זיער שם והקימו בתי חסד לענייהם ויתנו להם שם עולם בבתיהם הטובים אשר בנו להושיב בהם עניים חנם, ולאות עולם ולמזכרת נצח הם קיימים בשמותם על אדמת הקודש.

וכמו כן גם ממוני הכוללות בירושלם נתעוררו זה איזה שנים לחוש לתבלית הטוב הזה וכל אחד מקבץ פעלים לקנות נחלה ולבנות בית אל בית למען בעד העניים, וקוראים על נדיבי כוללותיהם, כי הכל מודים כי זאת היא תשועה הנבונה להעני ומשפחתו, תשועה מתמדת בכל שעה ובכל רגע.

גם כוללנו הוראדנא לא פגר מלעלות בדרך הזה ובעשר שנים האחרונות רבשנו לנו חצר גדול בחברת "מחנה יהודה" הצבנו בור גדול והקמנו בתים אשר ידורו בהם כחיום עשרים משפחות — מלבד החצר שנבנה בשנת תרל"ט בחיי הנאון נשיא אלקים ר' אלי עזר לנדא זצ"ל בחברת "בית יעקב", אבל מה יתן המספר הזה בעד קהל עניינו הרבים בני כוללנו כארבעה מאות בתי אבות מלבד ערך מאתים נפש אלמנה ויתום הי"ו.

לבן אתאנו היום לקרוא באזני אחינו בערי מדינתנו הי"ו לבקשם שיתעוררו בצדקה לבבם עפ"י התקנות אשר יסדנו למטרה הזאת.

הננו קוראים ומבקשים מאת אחינו הטובים אנשי השם הנישאים לשם זלהתפארת בישראל, אתם אוהבי ציון, אתם חוננו דלים המזכירים את ה', אל דמי לכם, התעוררו! קחו חלק בקיומנו על אדמת הקודש — קיום הישוב בארץ ישראל, בנו לכם בית עולמים מכון לצדק על הר הקודש, שימו לבם יד ושם עולם בתוך העיר אשר כל לבבות אליה דורשים, בתוך הארץ והמקום אשר בכל שעל ורגב אדמה ספונים וטמונים עתיקות קודש וזכרונות נצח ישראל.

גם כל איש אשר לא חננו ה' בעושר יוכל לזכות לו חלק במצוה הקדושה לפי כחו ויכלתו עפ"י התקנות הקבועות מאתנו פה.

ואלו הן:

א) במחיר חמש מאות רו"כ אנו מוכרים בית יחידי עם קרקעיתו וחצרו עם בית תבשיל וחלק בבור טים וחלק בשארי צרכי הרבים עפ"י האופנים האלו, והם: 1) הבית יהי' הקדש לכוללנו עפ"י נימוס המטשלה יר"ה. 2) הקונה יקבל מאתנו שטר מכר עפ"י דת ישראל לאחר שכל ימי חייו לאוריט הבית שלו אם לדור בעצמו כשיעזרהו ה' לעלות לשבת בארה"ק או להשביר ולמכור לי השכירות או ליתן

תעודת מרן הגאון הגדול הצדיק רבינו **שמואל סלאנט** שליט"א

הטפעל הגדול בנין בתים לעניי ירושלם הוא מהדברים היותר נחוצים ונעלים המקול לעני מרחקו ולחצי כאשר כבר גיליתי דעתי לפני ארבעים שנה באסיפתנו בבית הישר דרציק סיר משה מונטיפיורי ז"ל. וה"בה כוללים נסו והצליחו בזה באשר נבירי עמנו בחו"ל גם המה הכירו ערך הטפעל הזה, ועתה גם מנהלי כולל הוראדנא התעוררו לנסות דבר בזה לבני מחוזם, ומה מאד ישמח לבי לראות כי גם נדיבי הוראדנא יושיטו ידם לעזרה, לכן גם אני אבוא בספוקי דרחמי בעד עניי כוללם ובתנאי מפורש שלא יוגרע מזה מהכנסת קופות רמביה"ג, וכל תכוסף יוסיפו לו מהשמים, ואקוה כי יקיימו התקנות אשר חקקו מנהלי הכולל למובת המתגרבים בעם.

והנני מכרך את כל המגדבים והעוסקים לשובת הבפעל הזה בכל מילי דמישב, ויזכו לראות בבנין ירושלם

בכתירת ההותם בברכה

שמואל סלאנט
SAMUEL SALANT
Oberrabbiner der Aschkenas. Gemein.
in JERUSALEM.

תעודת מרן הגאון הגדול הצדיק רבינו **אלי' דוד ראבינאוויץ תאומים** שליט"א.

אל אחינו נדיבי עם אלקי אברהם,
יברכם ה' מציון,!

מאז זיכני ה' לעלות על הר הקודש ואתבונן מצב אחינו העניים המרודים היושבים על אדמת ה' ובחם ת"ח רבים גדולי התורה מקייטים מעוני ושוקדים יום ולילה, ראיתי ונוכחתי לדעת גודל יקרת הרעיון הקדוש של בנין בתים לעניים אשר זה איזה שנים נתעוררו לכך ממוני הכוללות, וביחוד הרבנים ממוני כולל הוראדנא אשר מכבר קדמו עצמם לגשת לפעולה הזאת ומתאמצים בכל יכלתם לחוש לתבלית המעיל בער הת"ח הרבים והמצוינים אשר בכוללם הניח, ובראותי עתה את קול הקורא עם התקנות אשר הטה מרפסים, הנני משתתף עמהם בששתת לבי בדבר המצות הגדולה הזאת להעיר את לבב נדיבי בני מדינתם שיתעוררו לתמכם בפעולתם זאת שהיא יסוד נאמן לקיום ישוב אחינו בארה"ק וחפץ ד' בידם יצליח, ויזכו בזכות זה לשכ"ת בבנין ציון וירושלם. ויקוים בנו בונה ירושלם ה' נדחי ישראל יכנס בב"א.

א' אייר תרס"ב פעה"ק ירושלם תוב"א.

אליהו דוד ראבינאוויץ תאומים
באאמו"ר הגאון הצדיק מו"ה בנימין זצלה"ה
רב לעדת אשכנזים פרושים הי"ו.
בעה"ק ירושלם תובב"א.
E. D. RABINOWITZ TUMIM
Rabbiner d. Asch. Pruschim Gemein.
in JERUSALEM.

מתנה לעני אחד מקרוביו בירושלם (דוקא בן כוללנו הוראדנא) שידור בו הנם. 3) תשלומי מכס להממשלה בכל שנה מוטלת על הנדיב בעל הבית, הוצאות תקוני הבית בין בבנין בין במלאכת עץ וברזל מוטלת על הכולל. 4) לאחר אריכות ימי הנדיב מיד מסולק זכותו והבית נגמם לרשות הכולל בלי שום זכות ויפוי כח כל דהוא ליורשי הנדיב או ב"ב, רק ממוני הכולל יטילו הבית בגורל בכל שלשה שנים שיזכה בו עני ת"ח לדור בו הנם. 5) עלינו לקבוע בתוך הבית לוח אבן שיש תרות עליו שם הנדיב למזכרת עולם עד סוף כל הדורות. 6) לאחר אריכות ימיו ולטוב ת"ח אחד כל שנה הראשונה בכל יום שעור משניות עם תפלת אנא וקדיש ויתפלל לפני התיבה בכל יום בחובת בן לאביו ולאמו, זכן בכל שנה ביום היאצ"ט לדורות ונוסף לו בחמש שנים הראשונות ילמדו ביום היאצ"ט עשרה ת"ח שעור משניות ותפלת אנא וקדיש לעלוי"נ ולחלק להם בו ביום מקופת הכולל צדקה לעלוי"נ המשה רו"ב.

ב) אשר יוסף עוד מאתים רו"ב והיתה נדבתו שבע מאות רו"ב נמסור לו בית ואכסדרה (לאמר התיכונה בית גדול והקיצונה בית קטן) והרשות בידו להושיב בהם שני עניים מקרוביו באמור בסי' א' ונוסף לו (מלבד הזכויות האמורות למעלה) עוד חמש שנים שילמדו ביום היאצ"ט עשרה ת"ח לעלוי"נ ולחלק להם צדקה כנ"ל.

ג) הנדיב יוכל לבחור לו בטוב בעיניו אם לבנות בעדו בית חדש או שיקנה לו אחד מהבתים הבנויים מבבר בחצר כוללנו אשר במחנה יהודה.

ד) אשר קצרה ידו לשקול בפעם אחד הסכום הקצוב למעלה ישלם במשך המש שנים חמישית בכל שנה, ובתתו החומש הראשון מיד יבנו מהכולל הבית לזכותו. ובהשלימו החומש האחרון יקבל שטר המקנה, ובתוך השנים יכול להשכיר הבית (אבל לא ליתן במתנה) והשכירות יבנסו מהציתם לזכותו על השבונו ומהצה לקופת החברה הזאת.

ה) אשר יתן נדבה מאה רו"ב יש לו חלק במצוה של בנין הבתים בארה"ק ויוחק לשמו אבן שיש בחצר הכולל אשר בו יסופר צדקתו לחור אחרון, ולאחר אריכות ימיו יתקיים היאצ"ט שלו לדורות עולם ע"י אחד מת"ח הדרים על הנחלה, בתפילה ואמירת קדיש לזכותו.

ו) התקנות האלו יתקיימו בבתי המדרש שיש לכוללנו אחד תוך העיר ואחד מחוץ לעיר, וכל המתנדבים למצוה זו אפילו סתם נדבה איש כפי מסת ידו יכתבו בשמותם על לוח למזכרת בבית המדרש ויתברכו בקהל עם בברכת "מי שברך" לפני ספר תורת ה' בשבתות ומועדים ופעמים בכל שנה יתפללו עשרה

יהקו פה לזכרון עולם שמות הנדיבים
אשר זכו להם שם עולם בבתיהם וחצריהם
אשר הקימו להם בקודש לכוללנו הוראדנא

1) בית ואכסדרה עילית ותחתית בחברת בית יעקב № 1 שהקדיש ר' אלחנן ב"ר מרדכי מואבלודוזע בחדש תמוז תרמ"א.

2) בית ואכסדרה עילית ותחתית בחברת בית יעקב № 2 שהקדיש ר' זאב ב"ר יצחק מבייאליסטאק בחדש תמוז תרמ"א.

3) בית וחצר בחברת מזכרת משה מעזכון הרב ר' חובער פ"ט ב"ר יעקב ז"ל שוב מבים"ט שהוקדש בחדש אייר תרנ"ב ע"י אשתו הצנועה מ' סלקא תחי'.

4) חצי בת שלשה בתים ובור סיד בחברת מחנה יהודא שהוקדש בחדש שבט תרנ"ה מאת הוזג ר' צבי ב"ר ראובן, ואשתו מ' חיה קיילא מאדלע, ה' יאריך ימיהם ושנותיהם עד ביאת גו"צ.

5) בית בפול עם חצר בחברת אבן ישראל שהוקדש בחדש אחר תרנ"ה מהאחים הנדיבים בני המנוח הרב ר' צבי ארי' בתתב ר' ברוך ז"ל לונסק מווהירדאק מלבד בית שני שהוקדש לשם ביהמד"ר לכוללנו בחברת אבן ישראל.

6) חצר בחברת מזכרת משה בת שני בתים של תרב הנדיב ר' ליפ נוסבוים מבייט"ט ז"ל אשר חואילו יורשיו למוכרו לכוללנו בשנת תרנ"ח וקבלו רק מחצית שויה והמחצה השניה ויתרו מתנה למען יקרא הבית הקדש ע"ש המנוח ז"ל.

7) בית בחברת מחנה יהודא מנדבת הר' אברהם אליעזר ב"ר שמואל וועלעי נ"י ואשתו מ' רחל לאח בת ר' אדי' ליב תחי' מפיאליסטאק בשנת תרמ"א.

8) בית בחברת מחנה יהודא מנדבת האשה הצנועה שרה מרים בת ר' אברהם יוסף מבייס"ט תנצב"ה, שנבנת בשנת תרס"א.

9) חצר בת שבעה בתים בשבונות נחלת שבעה שהוקדש לכוללנו מחנחיב תגביר הר' יודא ב"ר הענא הלוי אוירבאך ז"ל, ורעיתו חצנועה מ' תמרה חיענא בת ר' זאב נבג"מ, מעיר פרוזענא ונכנס ההקדש לכוללנו בחדש שבט תרס"ב.

ת"ח בעד שלומם בבנופיא אצל כותל מערבי וקבר רחל אמנו והי' שמותם לברכה לפני ה' בקודש ויקום בהם כל חבתוב לחיים בירושלם.

שימו לבבכם אחינו לחתפעל הזה אשר כולו אומר קדוש וכל הנותן ידו לתמבו זוכה לו יד ושם בבנין בתים בעד עניים ואלמנות ויתומים בירושלם עיר קדשנו וכבר אמרו ז"ל הבונה את מחרבות ירושלם מובטח לו שהוא בן עוה"ב זמקיים ונאולה תתנו לארץ ומקיים מצות ישוב א"י, ומקיים בכל שעה פקוח נפשות רבות, מציל את העני מחורב השטש בקיץ ומוכך עליו מקור בחורף. אין לך רגע שאין המצוה פועלת פעולתה פעולת הרחמים והחנינה לפקוח נפשות מטש, וכל נדבה חבאה לשם המצוה הזאת תכתב על שם נותנה בספר הברכה לזכרון עולם עדי עד ואל יאמר חמתעיט לאמר מה תועיל נדבתי המועטה בענין גדול הדורש סכום מסים, כי פיזוטה לפרוטה מצטרף וגרגיר לגרגיר יאסף והי' לה' תלול, כל שקל וכל פלע יוסיף אבן על אבן בחומות ירושלם והמתנדב זוכה חלק בבנין ירושלם ושבחי הבבה מאת ה'.

וה' האומר לציון תושב ולעירי יהודה תבנינה הוא יענה שלום עמו וישוב נהחנו לציון בב"א.

הב"ד הבעה"ח ברוה הגאולה תרס"ב

ממוני ומנהלי	ויחידי סגולה
דכוללנו הוראדנא פעה"ק ירושלם תוב"א.	

זה ראובן בראוערמאן	נפתלי העירן הלוי (אבד"ק יפו)
נדלי נחמן בראדע"ר	יעקב זונדל מוואלפע
מרדכי נורשון ווינבערג (הבזב)	ידידיה מהוראדנא
	נתן נטע קאם מהוראדנא

ג'ורת אל ענב תרנ"ב

על יד שכונת „ימין משה", במורד ההר, בעמק, נבנתה שכונה ספרדית־מערבית קטנה, על ידי יחידים אשר קנו להם איש איש לבדו חלק אדמה ובנו להם בתים קטנים ודלים לגור בהם. וגולת הכותרת להם: בית כנסת יפה עם כל כלי הקודש.

הרבה מזל לא היה לשכונה, ואף שם עברי לא התאימו לשכונתם והיא מכונה ע"ש השפלה שעליה בנויים הבתים. אחד מבעלי הבתים הראשונים של השכונה הזאת, הוא ה„מוכתר" של עדת המערבים מר אברהם תאוותי, שהיה מזקני הישוב, שעלה ארצה בעודו ילד.

בשכונה היו כחמישים משפחות, אך ננטשו לאחר שהערבים רכשו דירות בסמיכות לה.

גרייבסקי, ספר הישוב רושם: יסוד הישוב תרנ"ב.

גרייבסקי, זל"ר, חוב' 9 רושם: תרנ"ה.

מילדת מומחה ומדופלמה

מ. פרומקין, ירושלים

בשכונת בית־דוד, סול ביה"ח רוטשילד.

הגברת פרומקין נסתה את חק למודה באוניברסיטה המטלבית בעיר הבירה וינה, וקבלה דיפלומה בהצטיינות.

הגברת פרומקין נכונה למלא את תפקידה בהתמסרות נאמנה לעבודתה.

הגברת פרומקין בבר הפציקה בטשך זמן קצר לרכוש לה את אמון הקהל בתור מילדת מצוינה, זריזה, וחרוצה.

ג'ורת אל ענב, למרגלות „מגדל דוד".

נחלת יעקב תרנ"ב

מגרש השכונה הזאת נקנה ע"י ר' יהושע הלפמן, שהתחיל לבנות עליו את שכונת „אבן יהושע". אך לא עלה בידו לבצע את מחשבתו, ומסרו למקנה לעדת כולל וורשה. הודות למרצם הכביר של הממונים ועוד יותר של הנדיבים נקנה המגרש ונבנו הבתים. בשנת תרנ"ח היה מספרם 40. בשכונה שני בתי מדרשות להם, „אהל שמואל" לפרושים, „אהל יצחק" לחסידים.

הנדבן הגדול ביותר לשכונה הזאת, שמכספו נקנה המגרש ונבנו תיכף 24 דירות, היה ר' יעקב שרגא ב"ר יצחק טענווורצל מעיר פינטשוב פלך לובלין, שעלה לירושלים ומסר בידי הממונים 52.000 רו"כ במזומנים. לאחר שמונה ימים חלה ומת. יורשיו אמנם ערערו והגישו משפט, אך דבר הנדבה היה כבר מאושר אצל הקונסול הרוסי, ע"י הנדבן בעצמו, ימים אחדים לפני מותו. אחריו נמצא עוד יהודי וורשאי שהיה גר בירושלים, פחח במקצועו, ר' אברהם רייספלד, שבנה מכספו לטובת הכולל בשכונה, 19 דירות.

קבר ר' יוסף ריבלין.
נפטר בש"ט (בשיבה טובה), יום ש"ק (שבת קודש), כ"ז אלול תרנ"ו/1896.
היה ממייסדי נחלת־שבעה ובונה שכונות רבות בעיר החדשה.

קונטרים

חוקי ואופני ותקנות החברה

נחלת יעקב

לעניי כולל פולין מחוז ווארשא הי"ו

אשר אגודתה על ארץ יסדה לבנין בתים

על הררי ציון וגבעות ירושלם

כי אלקים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה

וישבו שם וירושוה (תהלים ס"ט)

פעה"ק **ירושלם** הובב"א

שנת קיבוץ גליות לפ"ק

STATUTEN

Gemeinde Polen Warschau,

für Armenwohnungen auf den

PLATZ „NACHLATH-JACHB"

in JERUSALEM

בדפוס הר"ר יצחק נחום לעווי הי"ו

מקדשינו השלישי שיבנה במהרה בימינו ובבנין ירושלם עיר קדשינו ובכא דוד מלך ישראל יהי' נכון בתוכה במהרה בימינו אמן.

כעתירת המצפים לישועת ישראל וירושלם עיר קדשינו:

נאים שלמה זלמן בהר"ן ז"ל לעווי.

נאום דוד צבי שלמה כהרה"ג הרא"ם וצלה"ה בידערמאן

הן כאשר ה' אלקינו אלקי ישראל השוכן בציון עשה עמנו ניסים ונפלאות ברוב רחמיו והשיב אותנו עמו בית ישראל לארצו ולעיר קדשו ירושלם בעת חורבנה הובב"א וזכה אותנו יושבי ציון וירושלם תובב"א וכל יושבי ארץ ישראל לקיים מצות ישיבת ארץ ישראל ולשיטת רמב"ן ז"ל היא מצוה דאורייתא. ומקיימים אנחנו זרע אברהם יצחק ויעקב המציוה הזאת בשם כל ישראל אחינו שבגולה ונם ידוע לכל גדול מצות בנין חורבות ירושלם אשר לאיש ולבניו שיש לו חלק בהמצוה הנורא הזאת. וגם ידוע לכל אחינו שבגולה גודל העניות והדוחק והלחץ אשר לנו יושבי ציון וירושלם עיר קדשינו הובב"א רובם מחסירי לחם ממש והחלוקה שבא בלחץ צריך לשלם דמי דירה וגם זה בקושי גדול והבנינים והדירות המה דחוקים מאוד לישב בהם אשר ע"כ מי שיראת ה' אלקינו ואהבת ציון וירושלם הובב"א בלבו מחויב לעזור למציוה הנוראה והגדולה הזאת ליתן בנדבת לבו הטהור לב ישראל הטהור נדבה לבנות בתים לטובת עניים יושבי ירושלם עיר קדשינו הובב"א ובנדבת כל אחד שיאסף יתוכף ויתרבה ויהרחב בתי ירושלם עיר קדשינו לאורך ולרוחב וידוע לכל מאמר רז"ל מפני מה זכה עמרי למלוכה מפני שהוסף עיר אחת בא"י כ"ש ירושלם עה"ק תובב"א להרחיב כמו שהיתה בעת בנינה ומחלקם יהי' חלקנו בזה ובבא ויזכינו ה' אלקינו לראות מהרה בהפארת עיו בנין בית

Wir erinnern unsere edlen Brüder, dass es ein heiliges Gebot ist, im heiligen Lande zu wohnen, dieses befolgen unsere Armen hier, trotzdem das Leiden in der Noth und in dem Elend fast unerträglich ist! Unsere lieben Brüder im Auslande. haben ein gleiches Verdienst, wenn dieselben ihre Armen hier zu unterstützen suchen. Dazu bietet sich getzt die Gottgefällige Gelegenheit, einen Antheil zum Bau von Armenwohnungen für unsere PolnischWarschauer Gemeinde zu nehmen und der liebe Gott wird jeden mit reichem Segen dafur belohnen.

Jerusalem, Adar II 5657.

Rabbiner **S. SALOMON LEWY**

" **DAVID BIEDERMAN**

VORWORT!

THEURE BRÜDER UND SCHWESTERN!

Seit vielen Jahren war unsere Mühe und Streben, das harte, bittere Loos der Armen in unserer polnischWarschauer Gemeinde, welche hier im heiligen Lande wohnen, wenigstens in einer wichtigen grossen Hauptsache zu erleichtern. Leider war es bis jetzt nicht möglich gewesen unseren Wunsch wenn auch nur zu einem Anfang ausführen zu können. Unser Auge war gerichtet auf die schlechten krankhaften, ohne Licht und Luft bestehenden Wohnungen unserer armen Brüder und Schwestern mit ihren unschuldigen armen Kindern; allein unser Herz zersprang vor Wehmuth, wir stellten uns das Ziel mit aller Macht und Kraft bei unseren edlen Glaubensbrüdern und Schwestern im Auslande dahin zu wirken, dass auf einem freien Platze des Berges Zion und den Höhen Jerusalems, Häuser aufgestellt werden sollen, welche als freie Wohnungen für die Armen unserer Gemeinde dienen sollten! Das Elend und die Qual ist bei dieser armen Menschenklasse noch peinlicher und

טהויערע בריידער אונד שוועסטערן!

מיט פֿיעלע יאהרען איז אינזערע אללע דענקונגען אינד גאַנצע מיעה גיווען דענן גרויסען דחקית אונד אַרמקייט פֿון אונזערע פוילישע וואַרשא,ווער געמיינדע יושבי פעה"ק ת"ו, וויניגסטען מיט עפּעס וועלכעם עס איז אַ הויפּט זאַך בייא אַ מענשן פֿריער אלס עסטען" צו פֿערווירקלעכען, ליידער איז בי'ז יעצטע אונז אונמעגליך גיווען אונזער וואונש אפילו אין אַנפֿאנג איים צו פֿיהרען. —אונזער גאנצער בליק איז גיווען אויף דיא שרעקליכע שלעכטע, דונקעלע, פֿערשטיקטע, אונגעזונדע היזער פֿון אונזערע אַרמע בריידער אונד שוועסטער מיט זייערע אונשולדיגע קינדער, אה שרעקליך! אונזער האַרץ איז אונז צו גאנגען פֿון ענמת נפש (וועה מוטה) דאס צו צוזעהן, איבער הויפּט דעם גרויסער צער פֿון דיא אונגליקליכע אַרמע מענשן אין משך דירות צייט ד. ה. אין דיא צייט וועלן מאן דינגט דיא וואהנונגען, דאַנמאלם איז שרעקליך אונד טרויעריג צו זעהן וויע דיא אַרמע מיסטען נעבאַך זייערע לעבענדע בעט גיוואַנט פֿערזעטצען אום דערוף צו פֿערשאַפֿען דיא

נאנצע דירה נעלד (וועלכעם מוז איהם פאראוים פאר דעם נאנצען יאהר בעצאהלט ווערין) פאר דיא פינצטערע שלעכטע אונגעזונדע וואהנונגען, אלזא האבין מיר זיך מיט אללע אונזערע קרעפטין צוזאמען נעגומגן צו ערזוזקין דיא נוטע הערצער פון אונזערע ברידער „רחמנים בני רחמנים" אים איסלאנד, אים הייזר אויף צובויין פאר דיע ארמע פאמיליין פון אונזערע פוילישע ווארשא'ווער נעמיינדע אויף אפריין פלאטץ מיט ריינעם לופט.

אונזער נעמיינדע איז אין דיא לעצטע יאהרען דורך דיא פליטי רוסיא פערנ־עסערט נעווארין אין איהר בעפינדעט זיך אום בעשרינגן 1500 נפשות וועלכע כמעט אללע זיינן זייער ארם, ליידין דחקות ועניות, אונזערע אלע ברידער אין פוילין האבין ליידער אין דיא לעצטע יאהרען דורך דיא רוססישע אונטערדרוקקונגען אונזערע ארמע בפעה"ק ת"ו ניכט גיקענט אזוי אונטערשטיצען דאס מיר זאללען קאנען פון זייערע אינטערשטיצונג (חלוקה געלדער) עטוואס אפנעהמען פאר איינעם אנפאנג צו דעם צווקק, דיא נאנצע אונזערע חלוקה מאכט נור אויף עטוואס מעהר וויא אויף אטרוקענעם שטיקעל בראדט,

drückender, wenn die Zeit herankomt, wo die Miethe für das ganze Jahr im Voraus bezahltwerden muss für dieses dumpfe, finstere, kleine Stübchen! Das letzte Stück Bett muss versetzt werden, um nur eine Stelle zu haben, wo der müde Körper und sorgenvolle Kopf sich die nöthige Ruhe schaffen kann. Unsere edlen Brüder in Polen haben leider in den letzten Jahren durch die russischen Bedrückungen, unsere Armen hier im heiligen Lande nicht so genügend unterstützen können, dass wir im Stande gewesen wären von diesem Gelde etwas zu sammeln, um diesen zweckvollen Plan anzufangen; Nein! Kaum reicht es aus zur Vertheilung auf etwas mehr als ein Stück trockenes Brod und wie oft müssen in manchen armen Familien die Kinder, welche den Tag über fleissig in den Lehrhäusern lernen am Abend mit einem Stückchen trockenes Brod und Wasser vorlieb nehmen und ihren angestrengten Kopf auf dem harten Fussboden niederlegen denn das verpfändete Bettstück, konnte aus Armuth noch nicht eingelöst werden. Unsere Gemeinde hat sich in der letzten Zeit, durch den

מאנן זעהט ליידער אין פיעלע הייזער פין אינזערע בני הכולל, וואס זייערע קינדער קימטען אפ דעמן נאנצען טאג מיט אטרוקענע שטיקעל בראדט באם לערנען, אונד באנאכט האט ער ניכט אויף וואס זיין קאפף צו לייגין זיך אוים צו רוהען, וויל דיע בעט גיוואנט איוט נאך פאר וואהנונג (דירה) געלד פערמשבינט. השי"ת האט אונזער ענמת נפש צוגעזוהען אונד האט פארנומען דעם צער אונר דיא זיפצען פון דיא פיעלע ארמע מענשען וברחמי' ית' האט ער אונז זיין הילף געזויזען, מיר האבין שון ברוך השם דעם שווערען אנפאנג צו דעם גרויסען צווקק בעקוממען: איין איש החסד! א וואהלטהאטיגער מענטש וועלכער האט איננעזוהען דיע עניות ודחקות פין אונזערע בני הכולל או זייא זיינען ווירקליך ראוי צום אונטערשטיצען אונד ווייא זעהר נאטהוענדיג עם איז דיע ארמע בעהילפיג צו זיין מיט נעזונדע וואהנונגען (דירות) אהנע צוהלונג, דר אדלער איש החסד האט אונז מיט זיין טהייערין נעפיהל איינע סימע נענעבין אויף דעם שווערין אנפאנג פאנן דענן טהייערין צווקק צו מאכען פון דאם נעלד איז נעקויפט נעווארין אפיינעם פרייען פלאטץ וועלכער מאן רופט איהם אן

Druck in Polen, von armen Flüchtlingen vergrössert und zählen wir jetzt circa 1500 Seelen, wovon mit sehr wenigen Aussnahmen, fast alle arm sind. Nun hat sich für unser Streben seit vielen Jahren jetzt ein Wunder Gottes an uns bewiesen. Ein wohlhabender Glaubensgenosse hat die traurige Lage unserer Armen in der polnischen Warschauer Gemeinde gesehen und wahrgenomen, dass die erste Fürsorge als das lobenswertheste Gottgefällige Werk geschehen muss für arme Familien ein gesundes Unterkommen, ohne Miethezahlung zu schaffen. Allerdings reichten seine Mittel nur aus, um den Grundstein, d. h. den Anfang für diesen hochedeln, heiligen Zweck zu machen. Er schenkte uns die Mittel, wovon wir einen schönen grossen Platz kauften, den wir den Namen Nachlath Jacob (Erbtheil Jacob) benennen, zu dem Zwecke, zur Bebauung von Häusern für Armenwohnungen, Dieser Platz wurde auch in den Regierungsbüchern als heilig, nur für diesen Zweck für ewige Zeiten eingetragen. Auf diesen Platz Nachlath Jacob können Wohnungen fur unsere jetzige ganze Ge-

„נחלת יעקב" צו דעם צווקק, אויף איהם צו בויען היזער פיר דיא ארמע, דער פלאטץ איז אויך אין רעגירונג אויף הילינעם צו דעם צווקק אויף עווינ, איננעמארא־גען, פאנן דען רעסט נעלד פין זיין נדבה פאר בויעט מאנן הייזער אויף אין צוהנטיל פלאטץ, וועלכע זיינען נור נעניג פאר א צוהנטיל טהייל פאמיליין פון אונזערע נעמיינדע. יעטצט מהייערע ברידער ערבארימט זיך אויף דיע טהייערע הילינע אננעפאנגענע זאך! בעטראכט מיט אייערע ארלע נעפיהלען דיע הילינע טהייערע וואהלטהאט, יעהם אין ספר ההקניה איהרע פינע צווקין ווע פין אונד נאטהוענדיג זיא זיינען אין אללע פאכין, בעטראכט וויפיעל טרערין, וויפיעל צער, וויפיעל זיפצען א־הר ווערט אפ מאן פין פיעל אינגליקליכע ארמע מענשין מיט אייערע אונטערשטיצונג צו דעם, איך וויא גרוים דיא מציה איוט, „וארום דיא ערשטע זאך בא אמענשין איוט נור אוואהנונג", דאם מוס ער אין אללעם ערשטין האבין.

מיר בעטטען אונזערע ערבארמיג מינע ברידער, ערבארימט זיך אויף אייערע ברידער דיא אינגליקליכע אין ירושלם עה"ק ת"ו שטעהט יעדער פון איך צו מיט אייער

meinde aufgebaut werden, allein die übrig gebliebene Summe reicht kaum aus den 10ten Theil des Platzes zu bebauen und ebensowenig der armen Gemeinde freie Wohnungen zu verschaffen. Es gilt jetzt bei aller unseren Glaubensgenossen aller Nationalitäten das warme Jnteresse für dieses hochedele angefangene Werk anzuregen und mit aller Macht und Muhe dahin zu wirken, dass jeder mit humanem, mitfuhlendem Herzen das Möglichste nach seinen Vermögensverhältnissen thun soll und Mithulfe leisten, אחד המרבה ואחד הממעיט der Eine mehr und der Andere weniger. Jede Unterstutzung wird dankend angenomen und bildet einen Theil zu dem göttlich angefangenen grossen Werk! Wir bitten unsere edeln Bruder und Schwestern in Betracht zu ziehen wieviel Elend, wieviel Thränen, wieviel Sorgen und Kummer mit der ganzen Ausfuhrung dieses Unternehmens abgeholfen werden wird und welcher unermessliche Segen Gottes den Spendern für ihre Hülfe zu Theil werden muss, denn die erste Noth des Armen ist eine Wohnung für sich und seine arme Familie zu besit-

הילפע אונד אונטערשטיצונג צו דעם, ערווארטט אויך אייערע בעקאנטע דיא ערלע ערבארמיג מענשין אז זייא זאללען אויך צו דעם צו שטיין מיט הילפע, זייא זאללען אויך אין טהייל נעהמען אין דיא נרויסע מציה, זייא זאללען אויך העלפין רעטטין זייערע אינגליקליכע ארמע ברידער אין דיא היילינע לאנד מיט זייער אונטערשטיצונג, ערקלערט זייא איך דיא ערלע צווקין, פון דיע היילינע חברה בוכיה זה ווערט הקב"ה הביחר בירושלים אייך מאריך ימים ושנים זיין מיט נרוים גלוק אונד מיט אללעם נוטען, חזכו לעלות לציון ברנה ולראות בשמחתה בב"א.

דער פארשטאנד דער פאליש וויארש'ווער נעמיינדע פאן

נחלת יעקב

אין ירושלם עה"ק הובב"א.

נאום משה זלמן פראנקאנטאהל.

נאום ישראל חיים לעווי.

נאום שמעון נתן נטע בידערמאן.

zen! Wir bitten Sie auch diese jetzige Lage und den Stand zum Bau von Aamenwohnungen auf den Platz unserer Gemeinde, an alle Jhre Bekannten zu verbreiten und diese ebenfalls zu einer grossen Gottgefälligen That, verbunden mit dem Verdienst in den bezeichneten nachfolgenden Statuten, zur Mithülfe zu bewegen, wofür der erbarmungsvolle Gott, Sie mit langen Leben, steter Gesundheit, reichen Segen in Jhren Unternehmungen gewiss belohnen wird! Mit diesem Wunsche verharren wir in der besten Hoffnung bald von Jhnen einen Antheil zum grossen Werke zu sehen.

Hochachtungsvoll und ergebenst

Der Vorstand der polnisch Warschauer Gemeinde von NACHLATH JACOB in JERUSALEM

הלאה מהם ג' ממונים ושמנה חברי הועד.

ב) מהשלשה ממונים יהי' א' סוכן אחראי שלא יהי' ממקבלי חלוקה.

ג) אין הרשות להממונים להחליט דבר בלי רשות הועד.

ד) בטקרה יוצא מהכלל יכולים שנים מהממונים להוציא עד הסכום של אחד ל"מ מבלי הסכמת ואסיפת הועד.

ה) ההחלטות מתקבלות ע"י רוב הנאספים, ואספה חוקית אינה נחשבת כ"א בהתאסף לכל הפחות חמשה מחברי הועד.

ו(א) הי"א אנשים יתאספו לא פחית מפעמים בחדש.

ז) כל ההכנסות וכל ההוצאות וכל חלוקה ותמיכה איזה שהיא צריכה להיות רשום בפנקס הכולל.

ח) הי"א אנשים בוחרים מהם שני רואי חשבונות שיבקרו החשבון לא פחות מפעם לג' חדשים, וכן בוחרים שני שומרי תקנות שישגיחו על הסדר.

ט) הי"א אנשים בוחרים בועדים שונים לצרכי הכולל על משך התמנותם.

י(ך) ניתן נאמנות להממונים והועד לדון ולהחליט, על איש אם הוא ראוי לקבל חלוקה כפי התקנות וכן יכולים לקנום א' בחו"ק כפי ראות עיניהם.

י"א) כל זכיות הכולל כספים ופנקסאות, וכן שטרי אחוזה והקדשות מהבתים, הכל יהי' מונח רוקא בהועד בארנזי הכולל תחת ג' מפתחות המתחלקים בין שלשה הממונים.

י"ב) האדריסה למשלוח כספים ומכתבים יהי' ע"ש כולל וארשא ופולין, לא ע"ש אנשים פרטים.

י"ג) ממונים ואנשי הועד שלא יהי' נבחרים ע"י הכולל אין הכולל אחראים למעשיהם, ושטרותיהם שיוציאו, ולא יהי' לזה שום תוקף והבאים אחריהם עפ"י בחירה אין להם להתחשב כלל עם מעשיהם.

י"ד) הוואקילעם מהבתים מחוייבים לשמוע לפקודות הממונים והועד שיוצאו עפ"י בחירה כ"ז משך כהונתם בנוגע לבתי הכולל, בלבד שלא יהי' דבר מתנגד לעיקרי תקנות הבתים.

תקנות הבתים והזוכים לדור בהם.

א) לאילו שאין להם זכות לקבל חלוקה, אין להם זכות דירה אבל כ"ז שלא נפתר הקישי והדוחק בשאלת הדירות אזי על אילו שאין להם זכות לקבל חלוקה רק מטעם שיש להם עסק המתפרנס מזה ידון הועד והממונים בפרטות על כאו"א, ועפ"י החלטת שני שלישי הועד יכולים לזכותו להניחו בנורל.

סדר מקבלי חלוקה.

א) מקבלי חלוקה המה דוקא שומרי תורה ומצוה ודת יהודית עפ"י המסורה שמסרו לנו אבותינו זיע"א.

ב) מי שיש לו מסחר או משרה קביעה או אומנות המתפרנס מזה אין לו זכות לקבל חלוקה.

ג) אם יעדר איש ממקבלי החו"ק ולא השאיר אחריו בנים פה יוגבה מרכושו כל חלוקתו שקיבל (שמתחלה לא ניתן לו אלא בתור הלואה).

ד) העולים החדשים, ממדינת פולין, עליהם להביא אישור תעודתם שהמה מראוים לקבל חלוקה מרב שבעירם, וגם מהנשיאים מכוללנו שמה.

ה) העולים הנז' עד משך שנה אין להם זכות לקבל תמיכה קבועית אלא ארעית.

סדר הנהלת הכולל.

א) ההנהלה הוא עפ"י י"א אנשים נבחרים ע"י בחירה כנז'

ב) מי שיש לו בית או משכנתא או חזקה אין לו זכות דירה.

ג) מגרילים את הבתים בכל חמש שנים.

ד) אין רשות להוואקילעס סהבתים וכן להממונים והועד לעשות משכנתות על הבתים ולא להשכירם ואם יהי' הכרח גדול לתיקון הבתים עצמם יוכלו להשכיר חלק מהם ולא כולם.

ה) הבתים אינם אחראים לנכות מהם שטרות הכולל, או שטרות שיצאו עבור יחידים על חו"ק שלהם.

ו) הממונים והועד בצירוף הוואקילעס יוכלו למנות משגיח מיוחד על הבתים, וכל הכנסה והוצאה מהבתים יתנהל על ידו, ורואי חשבונית הכולל יבקרו החשבון פעם לג' חדשים.

ז) מי שירצה לבנות בית על מגרש נחלת יעקב, או עליות אין לו רשות להורישו לאחר כ"א אחרי מאה שנים שייך הבית או העלי' להכולל.

סדר בחירת ממונים ואנשי הועד.

א) כל איש מבני כוללנו מבן כ' שנה ומעלה שמקבל חלוקה יש לו זכות ביחד, ומבן שלשים ומעלה זכות נבחר לחברי הועד ומבן ארבעים ומעלה זכות נבחר לממונה.

ב) נבחרים יוכלו להיות אפי' אינם מקבלי חלוק.

ג) הבוחרים והנבחרים יהי' דוקא שומרי תורה ומצוה ודת יהודית עפ"י המסורה שמסרו לנו אבותינו זיע"א.

ד) הבחירה היא חפשית ועפ"י דיעות נעלמות.

ה) הבחירה היא על שתי שנים, ויכולים הנבחרים להבחר לא יותר מג' פעמים כסדרן ואם הנבחרים אינם מקבלי חלוקה יוכלו להבחר על יותר מג' פעמים.

ו) אלו שלא דרו עדיין בא"י ה' שנים אינם יכולים להיות נבחרים.

ז) מי שיש לו אזה משרה בעניני הכולל בקבלת פרס, אין לו הזכות להיות נבחר

ח) שני נבחרים שיהי' קרובים פסולי עדות יודחה א' מהם עפ"י הוב דיעות או עפ"י גורל.

חובת הדר בבתי „נחלת יעקב"
בתי מחסה לעניים ת"ח לערת כולל ווארשא ופולין הי"ו, בעה"ק ירושלם תובב"א.

הזוכים לשבת בהבתים מחויבים למלאות אחרי התקנות והסדרים המבוארים בזה ואלה הם:

א) אין לו שום רשות להוסיף בהבית או בהחצר השייך לו

שום בנין כל שהוא אפילו של עץ ואף לתקן שום דבר בהבית והשייך לו, בלתי רשות המנהלים בכתב ובחתימת ידם.

ב) עליו להשגיח לבלי יתקלקל טיח הבתים, החלונות, הפתחים והארונות ולבלתי יאבד שום דבר' מהחפצים דניידי.

ג) לשים עין על הנקיון כי ישורר בבית ובחצר, בבית התבשיל וביה"כ, ולהדיח את רצפתם לא פחות מפעם אחת בשבוע.

ד) לשפוך את הזבלים והשופכים במקום אחר המיוחד להם.

ה) לסייד את הבית לכה"פ פעם אחת בשנה בסיד נקי.

ו) לבלתי השחות את הסוכה אשך יעשה לכבוד חג הסוכות ולהסירה אחר החג לא יאוחר מר"ח חשון, בלי שום טו"מ ודי"ד.

ז) כל ריב ומדון אשר יהיה בין השכנים, יובא לפני המנהלים ושפטו ביניהם ועליהם לשמוע ככל אשר יורו להם.

ח) במקומות אשר יד כל השכנים או אחדים מהם שוים החובה על כל אחד ואחד מהם להשגיח על הנקיון שבוע אחד חליפות.

ט) הזוכה לדור בהבית זכה לו לעצמו ולא לזולתו ואין לו רשות למסור זכותו לאחר הן בחנם ומכ"ש בשכר בלי שום טו"מ ודי"ד ואונם כלל וכלל, אפילו על חדש אחד.

י(ך) אם יעבור ולא יקיים אפילו רק אחת מהתקנות והסדרים הנ"ל הרשות בידי המנהלים להוציאו מן הבית בלי שום טענות

וטענות והצטדקות כלל.

י"א) חוץ מאלו התקנות הנאמרים לעיל, מחויבים כל גרי הבתים לקיים וכל מה שיאמרו המנהלים בנוגע להנהגתם המוסרית והרוחנים, יכל מי שהנהגתו לא ימצא חן בעיני המנהלים. — אזי המנהלים יכולים להוציאו בלי שום נתינת טעם כלל וכלל — וכל מי שיקבל התראה מאת המנהלים לצאת מהבית — אזי עליו לצאת מהבית במשך שלשה ימים אחר התראה ובאם לאו אזי יחשב לו שכר דירה עשר פראנק ליום טיום נמר התראה הנ'.

י"ב) היושב בהבית מחויב לשמור היא"צ של המתנהג בלימוד משנה וכו'.

י"ג) הזוכה מחויב לשלם לקופת הכולל מס המלך והוצאות וכו' כפי אשר יושת עליו מהמנהלים הזמניים.

י"ד) כל גרי הבתים מחויבים לקבוע מקום לתפלתם לכה"פ בשבתות ויו"ט בבתי המדרשים של השכונה, ושום הצטדקות לא יקובל מהמפגרים לבוא להתפלל בבתי המדרשות הנ'.

ואחר כלות זמן הזוכה מחויב לפנות את הבית ולצאת מתוכו ולמסרו למנהלים הזמניים, ולתקן הנתקלקל ע"י או ע"י ב"ב בלי שום טו"מ ודי"ד ופ"ם כלל.

נחלת צבי תרנ"ב

תלמידי בעל החת"ם סופר באו לארץ הקודש לישב בה ולבנות אותה.

רובם של התלמידים המובהקים האלו, שעלו ירושלימה מתוך חיבת הקודש, לא יצאו עוד מירושלים והיו „שומרי החומות" בפנים החומה. והשם „שומרי החומות" של כולל הונגריה נקראת עד היום הזה.

שלושה מהם, גדולי תורה, היו ממנהלי ביהמ"ד „דורש ציון" בתקופה הראשונה: ר' יצחק אופלטקה (פראג), ר' יונה לייב מגדלסון, ור' משה אהרן בוימגרטן. (האחרון, היה הראשון מתוך השלושה שבא לירושלים בשנת תקצ"ד, והיה הראשון, שיצא לגור לבדו ברח' חברון שע"י הר הבית, החזיק באחת החצרות וקבע שם דירתו וקראו לה „חצר ר' משה מפרסבורג" ויסד שם את ביהמ"ד „אהל משה" ע"ש רבו החתם סופר) ובכך משך עוד לבוא לגור שם. כגון ר' שמעון דייטש, ר' פנחס כהן, שניהם שאפו להרחבת הישוב והתפתחותו.

בשנת תרל"ו התעוררו מבני כולל הונגריה בירושלים, ויסדו להם חברה בשם „עבודת האדמה וגאולת הארץ".

בשנת תרנ"א נוסדה השכונה „נחלת צבי" ע"ש ר' צבי רטצסדורפר, בשכנות ל„מאה שערים". באותה שנה בא לירושלים הגביר ר' יצחק צבי רטצרסדורפר מאנטוורפן, ובהיותו ממעריצי הרב הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד רבה של ירושלים, שמע לעצתו וקנה בחודש סיון תרנ"א מגרש גדול בן 12.000 אמות במחיר 29.000 פרנק, והתחייב לבנות גם עשר דירות עבור עניים שיגורו בה חליפות שלוש שנים, חמש לבני כולל הונגריה, וחמש לבני יתר הכוללים.

שאר הבתים בשכונה נבנו בתמיכת ועזרת נדיבים מהונגריה ועוד ארצות חו"ל וכן מירושלים עצמה.

בהשגחת הבניה עסק ר' אלחנן טננבוים, אביו של ר' ישראל מרדכי טננבוים.

התקנות

אחרי שהשכונה החלה להתפתח ורבים מנדיבי ארצות הונגריה ואוסטריה החלו לבנות בתים לעניים, התכנסו ממוני הכולל וקבעו את התקנות. בפרטי כל הראשון מיום כ"ו טבת תרס"ד אנו קוראים:

„במעמד ובאסיפת ממוני ומנהלי הכולל ושמנה נבחרים עמהם, הוסכם לקנות הנחלה הסמוכה לבתי חסד דכוללנו מצד צפון על תנאי זה שכל המתנדב לבנות בית בנחלתנו לק"ק, הרשות בידו להושיב בהבית למי שירצה מבני כוללנו במשך כל ימי חיי הנדיב דוקא, ולאחר אריכות ימיו ושנותיו קם הבית ברשות הכולל ואין ליורשיו ובאי כחו להתערב ולדון על הבית הזה כלל. כי על מנת כן נתקבל מחיר הקרן קיים מהנדיב. רק מפורש נאמר שהיושב בהבית לו לזכות לישב בהבית עד חמשה שנים מיום שנכנס לדור שמה אף אם נעדר ח"ו המתנדב בתוך המשך ה' שנים הנ"ל".

א) כל בית דירה בית לפנים מבית. הפנימית גדולה אשר תכיל בתוכה חלל ששה על שבעה אמות באמת הבנין, כל אמה 75 ס"מ, ובבית הזה יחלק חלק קטן לבית תבשיל בהפסק מחיצה אשר לה גם כן פתח מיוחדת להחצר. קומת הבתים בפני חמש אמות ממסד עד הטפחות וחלק בבור מים וביה"כ ובמרתף, מקחו לעת עתה שלשה אלפים כתרים, ועל ראשי הכולל להשגיח שיבנה הכל על צד היותר טוב ובאופן נעלה.

ב) היושב בבית מחויב בלמוד משניות ותפלת אנא וקדיש דרבנן כל שנה ראשונה אחר אריכות ימיו ושנותיו מהנדיב, וכן בשמירת היארצייט מדי שנה בשנה בלימוד וקדיש דרבנן והדלקת נר נשמה.

ג) ככלות הבנין ותשלום המחיר מהנדיב, יוחק על אבן שיש בכותלי הבית את שם הנדיב ויקרא שמו בישראל לזכר עולם, וזכרו לא יסוף עד ביאת הגואל ונשלח לכל נדיב שטר מקנה על קנין ביתו עם כל התנאים מבואר ומפורט כנהוג.

ד) אין להקונה והמקדיש וכל שכן להיושב בבית להוסיף על הבנין הן מאבנים והן מעצים ושאר דברים כלל וכלל, ועליו לקיים כפי תקנתנו הכתוב בחובת הדר בלא שום טענות ומענות כלל, אין להזוכה בבית שום זכות להשכיר הבית לשום אדם רק הוא בעצמו ובני ביתו ידורו שמה. תבנית הבית ישולח לכל הדורש והמבקש על הוצאות המבקש".

כל אחד מהדיירים קיבל על עצמו לשמור על התקנות וההוראות כפי שנוסחו ב„חובת הדר" שנמסר לכל אחד והוא כולל את אחד עשרה סעיפים:

„א) אין לו שום רשות להוסיף בהבית או בהחצר השייך לו שום בנין כל שהוא אפילו של עץ, ואף לתקן שום דבר בהבית והשייך לו, בלתי רשות כל המנהלים בכתב ובחתימת ידם.

ב) עליו להשגיח לבל יתקלקל טיח הבתים החלונות הפתחים והארונות ולבלתי יאבד שום דבר מהחפצים דניידי.

ג) לשים עין על הנקיון כי ישרור בבית ובחצר בבית התבשיל ובביה"כ ולהדיח את רצפתו לא פחות מפעם אחד בשבוע.

ד) לשפוך את הזבלים והשופכים במקום המיוחד להם.

ה) לסייד את הבית לכל הפחות פעם אחת בשנה בסיד נקי ורק פנימה, ובפירוש שלא לסוד הכתלים מבחוץ.

ו) לבלי השחית את הסוכה אשר יעשה לכבוד חג הסוכות ולהסירה אחר החג לא יאוחר מראש חודש חשון בלי שום טענות ומענות ודין ודברים.

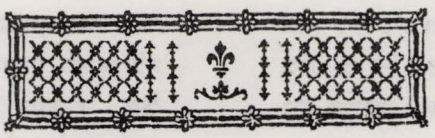
ז) כל ריב ומדון אשר יהיה בין השכנים יובא לפני המנהלים ושפטו ביניהם ועליהם לשמוע ככל אשר יורו להם.

ח) במקומות אשר יד כל השכנים או אחדים מהם שוים, החובה על כל אחד ואחד מהם להשגיח על הנקיון שבוע אחד חליפות.

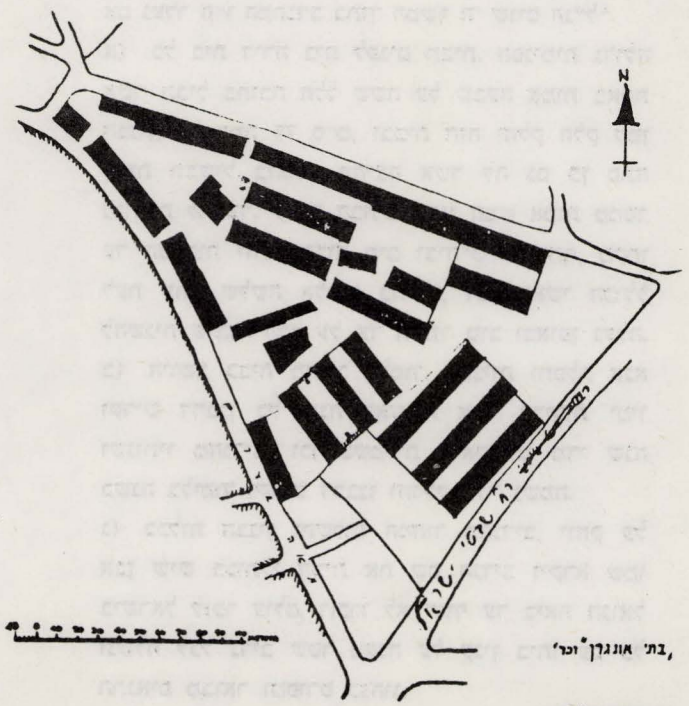
ט) הזוכה לדור בהבית זכה לדור בו בעצמו ולא לזולתו ואין לו רשות למסור זכותו לאחר הן בחנם, ומכל שכן בשכר בלי שום טענות ומענות ודין ודברים ואונס כלל וכלל אפילו על חודש אחד.

י) אם יעבור ולא יקיים אפילו רק אחת מהתקנות והסדרים הנ"ל הרשות בידי המנהלים להוציאו מן הבית בלי שום טענות ומענות והצטדקות כלל.

יא) היושב בהבית עליו לשלם לקופת הכולל מס המלך והוצאות וכו' כפי אשר יושת עליו על ידי המנהלים הזמניים".

תבנית כללית
General plan

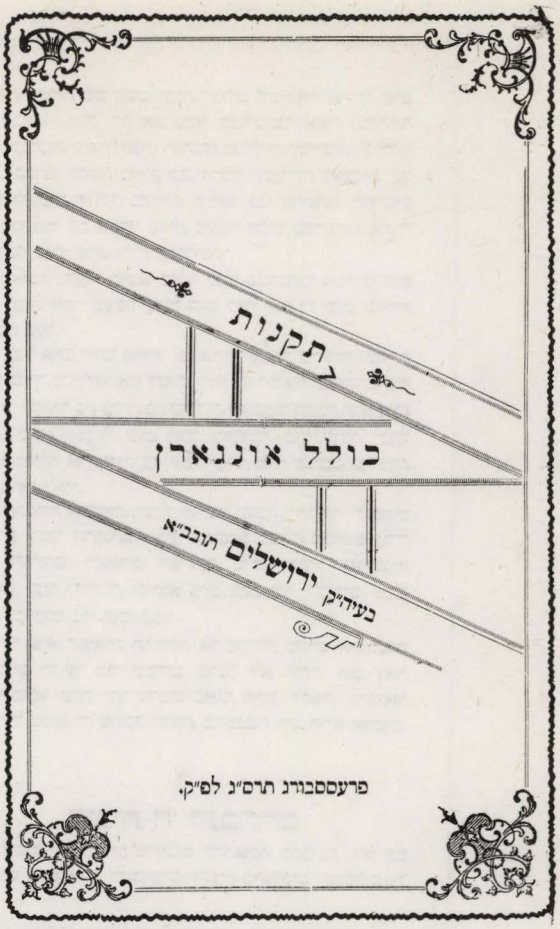
שפר מקנה נפלה

שם ..... יום ..... חג

הערות:

תקנות כולל אונגארן

בעה"ק ירושלים תובב"א

א
ההנהגה

א. הכולל יתנהג תמיד עפ"י שלשה ממונים, ועמהם עוד שמנה נבחרים שיהיו ביחד ועד של י"א אנשים שיבוחרו בכל שנה באחד מימי החנוכה עפ"י דעות נעלמות.

ב
סדר הבחירה

ב. לפני הבחירה בחדש כסלו יתאספו כל הי"א אנשים הזמניים לעשות רשימה מדוייקת מכל אלה שיש להם זכות לבחור (עפ"י התקנות המבוארות לקמן) וימסרוה להשמש, וכן ינתנו שמות כל בני הכולל שיש להם משפט הבחירה בקלפי ויוציאו יי בוררים עפ"י הגורל, וזה יהי' נעשה בפרסום וכ"א אנשים הנ"ל יעשו רשימה של ששה קנדידטים לממונים מאלה שיש להם זכות לחבחר (נ"כ עפ"י התקנות דלקמן) ורשימה של עשרים קנדידטים (מאלה שיש להם זכות להבחר כדלקמן) לשמנה הנבחרים, ושתי רשימות הקנדידטים ידפיסו על נליון אחד, רשימת קנדידטי הממונים למעל'ה, ומתחתי' בהפסק, רשימת קנדידטי השמונה הנבחרים, והשמש מחויב להזמין עפ"י פתקת־השמנה את כל הבוחרים ליום מנבל אל בית ועד הכולל דוקא, ושם ירשום כל בוחר על רשימת קנדידטי הממונים שלשה ציונים מיוחדים ושמנה ציונים אחרים שונים מן הראשונים ירשים אצל עוד שמנה שמות במי שלבו חפץ אפי' מרשימת קנדידטי הממונים, ואלה מקנדידטי הממונים שיהי' להם מספר דעות בוחרים היותר

גדול עפ"י הציונים המיוחדים להם הם יהיו לממוני הכולל ושמנה האנשים שיהי' להם מספר דעות היותר גדול בתור נבחרים עפ"י ציוניהם המיוחדים להם הם יהיו לאנשי הועד להשלים מספר הי"א אנשים.

ג. לשמנת הנבחרים מצרפים גם בעלי ציוני הממונים שלא נבחרו לממונים.

ד. מרשימת קנדידטי השמונה הנבחרים אין רשות לבחור ממונים בשום אופן.

ה. רשימה שימצא בין קנדידטי הממונים יותר משלשה ציונים המיוחדים לממונים, או יותר משמנה ציונים מיוחדים לאנשי הועד הרי היא פסולה ודעת הבוחר הזה בטלה.

ו. כל בוחר אחרי נתנו פתקת בחירתו להקלפי מחויב לחתום את שמו בפנקס מיוחד לזה.

ז. לפני יום המונבל לבחירה מחויבים הי"א אנשים לבחור ועד בחירה (וואהל־קאממיססיאן) מיוחד משבעה אנשים חשובים מבני הכולל ואחד מהם יהיה נשיא הבחירה (וואהל פראזעם) שהם יפקחו על סדרי הבחירה שיהיו בצדק ובמשרים עפ"י התקנות האלה בלי שנוי וסופר הכולל אף הוא ישב עמהם בעת הבחירה.

ח. פתיחת הקלפי תהי' באחד מימי החנוכה במעמד ועד הבחירה ושלשה ממוני הזמן וסופר הכולל, ואם לא יבאו הממונים להיות בעת פתיחת הקלפי אין להם רשות לשלוח ממלא מקומם, ופותחים את הקלפי שלא בפניהם.

ט. אם יעלו דעות שקולות בין לממונים בין לאנשי הועד עפ"י הגורל יתקיים האחד וידחה השני.

י. מי שאינו רוצה לקבל עליו משרת ממונה או איש־ועד מחויב לגלות דעתו בהחלט במשך שלשה ימים אחרי הבחירה, ומי שיש לו מספר דעות בוחרים פחות ממנו הוא בא במקומו, וכיון שנכנס השני למשרתו הראשון נדחה לנמרי.

יא. הממונים ואנשי הועד ישרתו בבהונתם רק שנה אחת

ולתקופת השנה בחדש כסלו יחדשו הבחירה כנז' סעי' ב'.

יב. ממונה ששרת שלשה שנים רצופים בזה אחר זה אין להכניסו ברשימת קנדידטי הממונים עד שיעברו עליו שתי שנות הפסקה.

ג
זכות הבוחרים

יג. מי שלא עברו עליו עדיין שלשים שנה אין לו הזכות לבחור לא בממונים ולא באנשי הועד.

יד. איש מחו"ל שבא לקבוע דירתו בעיה"ק ירושלים תו"ב אין לו זכות לבחור עד שידור ג' שנים רצופים באה"ק.

טו. אנשי כוללנו שאינם דרים בעיה"ק בירושלים תו"ב אין להם זכות הבחירה להיות מן הנבחרים, אבל יש להם זכות להיות בוחרים ורק במקום הועד.

ד
זכות הנבחרים

טז. מי שאין לו זכות בוחר אין לו זכות נבחר, לא לממונה ולא לנבחר השמונה.

יז. כל המקבלים שכר קבוע מקופת הכולל אין לצבור רשות לבחור בהם לא לממונים ולא לשמונה הנבחרים.

יח. אין רשות לרשום ברשימת קנדידטי הממונים את מי שאינו חוסה בצל קאנזול ממשלתנו יר"ה.

יט. אב ובנו, חותן וחותנו, שני אחים או שני ניסים אינם רשאים להיות ביחד בין הי"א אנשים ועפ"י רוב דעות או עפ"י הגורל נדחה אחד מפני אחד, ואם הם קרובים שנתרחקו רשאים להשאר יחד.

כ. כל הי"א שיתמנו מהיום והלאה אינם רשאים לקבל שום שכר טרחא במשך ימי משרתם.

ה

חובות הממונים

כא. הממונים מחויבים להשגיח על כסף ההכנסה וההוצאה של הכולל ולשום עין על הסופרים והשמשים ושאר משרתי הצבור שיעשו מעשיהם באמונה, ובפרט על פנקסי החשבונות שיהיו מסודרים כהוגן וכחק.

כב. מכתבי חו"ל נפתחים ע"י הממונים עצמן (ולכל הפחות במעמד שנים מהם) בבית הועד דוקא, ל"א בבית איש פרטי והם חותמים על המכתבים ושטרי הקבלות היוצאים לחו"ל ועל שטרות הכולל.

כג. ד"ערכת החלוקה תהי' עפ"י כל י"א אנשים, ואינם רשאים לקצוב לכל אברך אחר שנות מזונותיו שלאחר התונתו יותר משבעה ושלשים נראד לאיש ואשתו.

כד. מי שעברו עליו עשר שנים אחר התונתו והיתה תורתו אומנתו בכל משך השנים האלה, חובת הממונים להוסיף לו על ערכו עד ארבעים נראד.

כה. איש חדש הבא ממדינתנו לקבוע דירתו בא"י צריך להביא בידו תעודות נאמנות על אזרחיותו במדינתנו, והי"א אנשים מחויבים לטפל בברוריו היטב מאוד ואחר שיברר האמת לאמתו שהוא ואשתו דרו עשרה שנים רצופים בגלילות השייכות לכוללנו, יחתמו על הברור הזה לכל ד' הפחות שני שליש ממספר הי"א אנשים אז רשות להי"א אנשים להעריך לו חלוקה (אחר שעברו עליו שתי שנים הראשונות) לא יותר משבעה ושלשים נראד לו ולאשתו.

כו. ל"רב מפורסם ממדינתנו שקבע דירתו בא"י רשות להממונים להעריך לו חלוקתו לפי ערך כבודו, אך לא יותר מחמשים נראד לו ולאשתו ונם זה אחרי עבור שתי שנים הראשונות לשבתו בא"י, ועפ"י הסכמות שני שלישי ממספר י"א אנשים.

כז. בחור משאר הכוללים שבאה"ק שיצא ל"מדינתנו

בבחרותו ושהה שם שנים רבות ואח"כ שב לא"י, אין לו שום זכות בכוללנו כלל, רק אם נשא במדינתנו אשה ונשתהה עמה בקביעות עשרה שנים רצופות בגלילות השייכות לכוללנו ואח"כ בשובו לשבת בארץ ומביא בידו תעודות נאמנות על זה יש לו זכות חלוקה בכוללנו כשאר בני מדינתנו החדשים אבל כששהה עם אשתו פחות מעשר שנים במדינתנו אין לו ולא לבני ביתו שום זכות בכוללנו.

כח. אבל נשוי שיצא מא"י לנור במדינתנו אפי' נר שם שנים רבות יותר מעשר שנים ושב לא"י אין לו שום זכות בכוללנו כלל.

כט. לכל איש חדש מחו"ל נם אחרי שיברר בראיות נמורות שהוא שייך לכוללנו אין רשות ליתן לו הלואה במוקדם ע"ח חלוקתו לעתיד בין מזמן בין שטרות עד עבור השנה הראשונה לשבתו בא"י, ואין לו שום חלק בחלוקה שמתחלקת לבני כוללנו נדולה או קטנה עד עבור עליו שתי שנים שלימות מיום בואו לא"י.

ל. התקנות הישנות בענין זה כמו קצבת החלוקה לקטנים ולנערים לפני חתונתם, ואחר התונתם כשהם סמוכים על שלחן הוריהם, ולפנוים השרויים בלא אשה, ולאלמנות ויתומים, ועזר ליולדות וכיוצא בהם, כלם יהי' קבועים נם להבא וקיימים בלי שום שנוי.

לא. להוציא הוצאות תדיריות או מקריות מחדש אין רשות להממונים רק עד כדי עשרים פרנק לא יותר, ונם זאת בתנאי שלא יעלה יותר מחמש מאות פרנק לשנה, והוצאה יתרה על סכום זה צריכה להיות בהסכמת רוב הי"א אנשים.

ו

חובות ח' הנבחרים

לב. השמנה הנבחרים מחויבים להתאסף בקביעת יחד עם הממונים פעם אחת לשבועים, ולעיין בהצרכים העומדים על

הפרק ולהחליט כל דבר עפ"י חוות דעת רוב הי"א, ואם לא נתאספו רק שבעה מהם רשות להם נם אז להחליט, אבל בפחות אנשים משבעה במעמד אחד אין רשות להחליט שום דבר, ואזי מחויבים לקרוא לאסיפה שניי' והבאים אז לקריאה זו יוכלו להחליט כל דבר.

לג. כל דבר קטן או נדול שלא הוחלט בבית הועד באסיפת רוב הי"א אנשים, אפי' אם יביא איש התימות רוב בני הכולל לעשותו אינו שוה מאומה ואין רשות לשום ממונד להוציא אל הפועל רק אם יסכימו ע"ז רוב הי"א אנשים.

לד. כל החלטה שנחלטה ברוב דעות י"א האנשים מחויב סופר הכולל דוקא לרשמה באותו מעמד בפנקס הפרטי־כל ומשמשי הכולל מהויבים לקיימה כמו שכתובה בפנקס בלי שנוי.

לה. בעת מו"מ באסיפת הי"א בצרכי איזה יחיד מבני הכולל ויש לו בין הי"א קרובים שהם פסולים לו לעדות עפ"י דין מחויב הקרוב לצאת מבית הועד בעת המו"מ עד נמרו, ודעתו אין לצרף בנדון ההוא.

לו. פנקס הקאנטי ופנקסי השטרות יהיו סנורים תה"י שני נאמנים והסופר, והמפתח יהי' ביד כאר"א, ואין הסופר רשאי ליתן שטרות ליחיד עד שיהיו עמו שני הנאמנים, והנאמנים יהיו נם הי"א אנשים ויתחלפו חליפות בכל שבועים.

לז. אין רשות ליתן ליחיד שטרות כ"א על משך שתי שנים במוקדם מזמן שעומד בו, ורק על שני שליש ממכום חלוקתו לא יותר, ולמי שצריך להשיא בן או בת רשות ליתן לו שטרות במוקדם על משך שלש שנים מזמן שעומד בו על הסך הנז'.

ז

החכים

לח. באוצר הברזל יאצר ויסנר כל רכוש הכולל במזומן ובשטרי ערך ובשטרי כסף וועכסלין וכדומה, ותמיד יעמוד

האוצר בבית ועד הכולל סנור בשלש מפתחות כל מפתח יהי' ביד אחד הממונים, ואסור נמור הוא להעמידו בשום פעם בבית בעל הבית יחיד יהי' מי שיהיה.

לט. אחד מן הי"א אנשים או מבני הכולל שראוי לכך יָבֹחר עפ"י חוות דעת רוב הי"א בכל ג' חדשים לפקיד־מְשַׁלֵם והממונים ימסרו לידו סכום ידוע, והוא מחויב להמצא בבית הועד בעתים קבועים, ואליו ישלחו הממונים כל פתקאות השלומים לשלמם, ואחר שיכלה הסכום שבידו מחויב ליתן חשבון לפני הממונים עפ"י הפתקאות שבידו ואז ימסרו לו סכום מעות שנית, וכן יתנהגו עמו תמיד לבלי למסור לו מעות מחדש עד שיתן חשבון צדק מן המעות שהיו בידו.

מ. אין הפקיד רשאי להוציא שום הוצאה מתה"י בלי פתקא חתומה משלשת הממונים, או כנגד שטרות הכולל שהניע זמן פרעונם.

ח

הסדרים

מא. בהאסיפה הראשונה שיתאספו הי"א אנשים בכל שנה הובה מוטלת עליהם לקצוב ולסדר מראש בכל אופן האפשר קצבת ההוצאות הקבועות ושאינן קבועות למשך השנה כדי שלא יהיו ההוצאות במשך השנה כעיר פרוצה אין חומה.

מב. אחר סידור ההוצאות, יסדרו סדר העבודה לועדים קבועים למשך השנה דהיינו, ועד הת"ת והישיבות, ועד בתי הכולל שמחוץ לעיר, ועד העזרה לחולים ולמכרחים לנסוע מסבת מחלה לחו"ל, ועד מבקרי החשבונות.

מג. ועד הת"ת והישיבות יהיה מחמשה אנשים שעליהם תהי' מוטלת ההשנחה על הישיבות של כוללנו שבעיר ושבחוץ לעיר שיסתדרו ויתנהגו כדת של תורה, וחלוק שכר ת"ת לאבות הנערים, ולבחון ולנסות את הנערים שבחדרים אם הם רואים ברכה בלימודם " אם ירצו ".

מד. ועד בתי כוללנו גם הוא יהי' מחמשה אנשים ושלשה מהם יהיו דוקא מהדרים בהבתים שם, וכל בנין חדש קטן או גדול וקנין קרקע לבנין יהיה עפ"י מועצותיהם, וכן תקוני הבתים הישנים, ושכירות הבתים שעומדים להשכיר, וכל ד"ענינים הכלליים של השכונה, כמו השמירה, והנקיון, ומנורת המאור ומם המעונות, וכדומה, הכל יָסֵר תחת רשותם.

מה. ועד העזרה ל"חולים יהי' משלשה אנשים, ועפ"י דעתם יקבל כל הצריך תמיכה בחוליו או לנסיעתו ל"חו"ל לצורך רפואתו לפי ראות עיניהם, ולפי צורך השעה.

מו. כל ד"ועדים האלי' יקבלו קצבת הוצאותיהם כפי שיקצבו להם רוב הי"א אנשים עפ"י פתקא ניט' המצוינים להפקיד־משלם בבית הועד והמעות יכנסו ליד סוכן שיבחר לזה ואין הסוכן רשאי להוציא שום הוצאה מת' כ"א כנגד פתקא חתומה מכל חברי הועד שלו. ועפ"י הפתקאות מהויבים הם ליתן חשבון צדק מכל מעשיהם והוצאותיהם לפני המצוינים בצרוף ועד מבקרי חשבונות.

מז. ועד מבקרי החשבונות יהיו משלשה אנשים מומחים לזה, והם מחויבים לבקר כל חשבונות ההכנסה וההוצאה הכללית של הכולל בכל פעם אחר התחלקות חלוקה, ושלש פעמים בשנה יבקרו חשבונות הועדים הפרטים הנ"ל, ולכשימצאו הכל טוב וישר יקיימו בחתימותיהם את האמת והגלוי.

מח. בכל שנה לפני הבחירה החדשה מהויבים המצוינים לערוך חשבון כללי ומפורט מכל ההכנסות וההוצאות של הכולל בפנקס מיוחד לזה מסודר בסדר ישר ומקום מאנשי ועד מבקרי החשבונות.

מט. כל אנשי הועדים הנ"ל אינם רשאים לקחת שום שכר טרחא בעד עבודתם, וכל מעשיהם יהי' לש"ש, ואז זכות אבותם מסיעתם, וצדקתם תעמוד לעד.

נ. ל"בטל או להוסיף איזה תקנה קבועה אין רשות כ"א לנשיאי כוללנו שליט"א אשר בחוץ לארץ.

ד"ן ד"ן הדברים תקנתא דרבנן דתקינו אבהתנא הראשונים כמלאכים ונישנו כאן מפני דברים שנתחדשו בהם שהן לצורך הדורות האלה וקבענו אותם חובה מיד ולדורות שיהיו שרירים וקיימים לעד. למען הקם שלום בין בני כוללנו באה"ק ובתקותינו כי לא ירים איש את ידו לזוז מאלה התקנות אפי' זיז כל שהוא. ואם ח"ו המצא ימצא מי שיהין לפרוץ גדר שנדרנו לטובת כוללנו באה"ק יקבל עליו בזה אחריות גדולה ולהשומע יונעם ותבא עליו ברכת טוב -

וע"ז בעה"ח בחודש תמוז תרסנימ"ל לפ"ק.

ה"ק **שמחה בונם** בה"ג מהראשב"ם זצ"ל
אב"ד דק"ק פרעסבורג יע"א.

אלעזר לעוו
בהגאון מוהר"ר ירמי' זללה"ה
אב"ד דק"ק אונגוואר
ודקהל יראים אויהעלי.

נחלת צבי תרנ"ב

הבארון משה (מוריס) הירש.

השכונה הזאת, הנמצאת בין „מאה שערים" ובין „שער הפנה" נוסדה בכסף הבארון משה די הירש על מנת לשלם בתשלומין קטנים במשך 15 שנה, והכסף שנגבה נועד לבנין בתים אחרים בשביל עניי העדה. מספר דירותיה 75, הוא בנה רק שלושים דירות, ויתר הארבעים וחמש, נבנו אחרי כן על ידי התושבים בעצמם.

נמצאו מהם נדיבים שהקדישו בתיהם וחצרותיהם לכולל „ארץ תימן" בירושלים, לתמיכת תלמידי־חכמים שתורתם אומנתם, כן בנו בשכונה הזאת בית מדרש לתורה ולתפילה. — ממעל לבור המים חקוק על מצבת אבן: „באר יעקב", „נדבת הרב הגדול חובב ציון בכל לבו ר' יעקב אריה ד"ר סאלפאנדי מבירקהיים היו"ר התרנ"ו". אחד הנדיבים שבהם, הקדיש שלשה בתים ובור מים לתלמוד תורה „תורה אור", בשכונה הזאת.

הצפירה, ז' חשון תר"ן עמ' 227:

ביום השני י"ב תשרי, הניחו היסוד לבנין הבתים להתי־מנים, אשר הזכרנו באחד מגליונינו הקודמים. ויבאו לסדר הנחת היסוד התימנים העתידים להיות בעלי הבתים האלה, ובראשם רבם, החכם יחייא הי"ו, ואחדים מנכבדי עירנו, והאדון דוד אריה, מנהל החשבונות בבית הספר לחברת כי"ח פה, העוסק בחבה בדבר הזה. ויניחו אבני היסוד, והרב החכם יחייא ברך את כבוד הנדיב הברון די הירש, אשר נתן במלוה הסך הנצרך לבנין הבתים האלה, ואת כבוד האדון נסים בכר הי"ו אשר בהשתדלותו נתן הברון את הסכום הנזכר, ואת האדון דוד אריה העוסק בזה בחבה גדולה. ויקראו מזמורי תהלים. והרב החכם אמר דברי תורה לפני הנאספים, ויכבדו את הנאספים בממתקים, ויפטרו לביתם בשלום.

לעת עתה יבנו שלשה ועשרים בית, ואחרי כן יוסיפו עוד כחמשה ושלשים, והתימנים ישלמו את מחיר הבתים מעט מעט במשך כשתים עשרה שנה, ששה גרוש לשבוע לכל אחד. הכסף הזה הם מביאים מדי שבוע בשבוע לביה"ס לחברת כי"ח. הבתים האלה יקראו נ ח ל ת צ ב י על שם כבוד הברון די הירש.

ב"ה

יום תפלה כללית
ואזכרה

כבוד חברי קהלתנו התימנים בירושלם הע"א.

מטעם רבני קהלתנו הי"ו נקבע יום ב' ער"ח הרחמים בשעה 2 אחה"צ

ליום תפלה כללית לצבורנו בירושלם

ואזכרה לכבוד המנוח הצדיק החסיד והעניו

כבוד הר"ר **שלום חטר הכהן** זצ"ל

הא-אזכרה והתפלה תהיינה בבית הכנסת ד'גדול' אשר בשכונת נחלת צבי

יספידו את המנוח כבוד הרבנים: הרה"ג כמהור"ר **שלום יוסף אלשיך הלוי** שליט"א

ור"ר **שלום כספר** "

ור"ר **צדוק נ'בלי** "

והר"ר **שלום חיים סרי** "

וחזן דמנוח מר **חיים מחבוב** "

ואחרי האזכרה יתחילו בסדר הסליחות והתפילה כנהוג עם תקיעת שופר וכו'.

חקר"ל ד'נצ' מחבקש לבוא בהמוניו לשוערה ותפלה זו מתוך רגשי הכרה בערך המנוח הצדיק זח"ל וצורך דשעה החמורה שבה נתון העולם בכלל ואחינו בני בכל מקום שהם, ובמחוננו חזק ברחמי שמים ובזכות צדיקי עולם שהי"ת יחלצנו עם כל אחינו באשר הם טכל צרה וצוקה אכי"ר.

בשם הרבנים דקהלות התימנים בירושתיו

הועד הכללי

דפוס צוקרמן

עזרת ישראל תרנ"ב

גם הרב רבי יעקב מאיר, הראשון לציון, השתתף בבנין ירושלים החדשה. אחת מפעולותיו בשדה הישוב החדש היא יסודה של שכונת „עזרת ישראל" ברח' יפו. בימים ההם בקשו נכרים לרכוש להם מגרש זה בלב ירושלים, ואז התעורר הוא יחד עם ר' נסים אלישר ור' יוסף ריבלין ור' משה מלצר קנטרוביץ וקנו מגרש זה, שהוא למעלה מחמשת אלפים אמה, במחיר של עשרה פרנק האמה. עליו הקימו את השכונה הזאת שהכילה אז כ־30 דירות כפולות עם כל הנוחיות, שתי שורות זו כנגד זו. במשך הזמן נתווספו עליהן קומות נוספות. בשכונה זו, נפטר באלול תרנ"ו, ר' יוסף ריבלין, אחד ממייסדיה.

ע"י השכונה הזאת נבנה הבנין הגדול של בית החולים „בקור חולים". המגרש נקנה ע"י הרי"מ סלומון וחבריו מאת הבנקיר חיים אהרן וואלירו במחיר 15 פרוטות האמה.

*

חותם ממשלת ארץ־ישראל בימי המנדאט הבריטי.
ירושלים מוקפת חומה ובה בולטים בניניה המפורסמים.
סביב כתוב באנגלית: Government of Palestine.
בערבית: 'חכומת פלסטין'.
בעברית: 'ממשלת פלשתינה (א"י)'.
צילום החותם מובא בשער הספר שיצא ע"י הממשלה.
The Handbook of Palestine, 1930.

* * * * * * * * * * * * * * * * * *

רגש היופי־הכפותח וטוב טעם מציינים ומפתנים
את מדרגתו התרבותית של האדם והעם.

גברות ועלמות נכבדות!

בימי חודש אדר ראשון אני מקבלת הזמנות בבית תפירה לבגדי נשים שאני פותחת בשכונת עזרת ישראל. המבוא דרך רחוב יפו סמוך לבית הרפואות של ניגר ומעבר השני סמוך לבית הקונסול הגרמני

בבבוד ב' אוסטרובסקי

מעטרת תעודה מהאקדמיה בפריז.

La renovation de la vie intellectuelle se manifeste partout extérieurement par le soin apporté aux habillements, par la recherche d'une toilette élégante

Mesdames et Mesdemoiselles

A partir du 1r. Février a. c. je vais ouvrir un atelier pour confections de dames dans la cité Esrath Israel, près de la pharmacie de Mr. Nieger, sur la rue Jaffa, et de l'autre côté près de l'hôtel du consulat d'Allemagne.

Dans l'espoir que celles qui voudraient me confier leurs commandes seraient completement satisfaites, je reste votre devouée

B. Ostrowsky.

Diplômée de l' Académie de Paris.

* * * * * * * * * * *

בית החולים הכללי

בקור חולים האספיטל

לכל עדת ישראל

בעה"ק ירושלם תובב"א

(נוסד בשנת תרי"ח)

וירח נם ירא שמי שמש צדקה ומרפא

חג לד' ולישראל

ביום ג' ט"ו אייר בשעה 4 איחופית 9 ערבית אחר הצהרים שנת „אור חדש יגיה ליהודים בא"י" לפ"ק,
תהיה אי"ה חנחת אבן הפנה לעצם הבנין החדש אשר יִבָּנה מטעם הנהלת בית החולים הצבודי

בקור חולים האספיטאל בירושלם תובב"א

מחוץ לחומה במקום יפה ברחוב הקאנסול הגרמני מול האספיטאל הגרמני בהתנשאו ממעל לתחתים אשר
היו לו ליסוד, ואתם ויושבי ירושלם שהבנין הזה יִבָּנה על דעתכם ובחפצכם. התברכו ובואו ביום הזה מהצהרים
עד הערב אתם ומשפחתכם לחוג את חג היסוד בשמחה וזכיתם לראותו בשבלולו עוד בשנה הזאת
„בהתנדב העם נֵדֶב והביא" לפ"ק

וחסיר ד' כל מהלה מעל עמו וארצו ושלום על ישראל.

בכבוד ויקר גבאי הבית ומנהלין

צרפוס האחים סאלאמאן בנחלת שבעה

שבת צדק - בני משה תרנ"ב

שתי השכונות: א. „שבת צדק" לעניי עדת התימנים, הפרסים, וכו', ב. „בני משה" לעניי עדת האשכנזים. נבנו בשנת תרנ"א—נ"ב בערך.

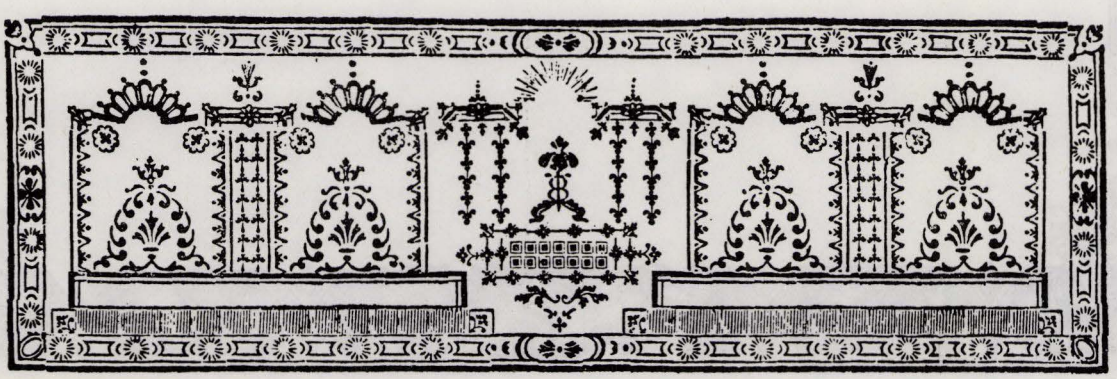
עוד טרם נבנתה שכונת „ימין משה" והמגרש של מונטיפיורי היה שמם ונעזב, התאחזו בו רבים מדלת העם מבלי שאלת פי יורשיו וראשי העדה, וגדרו להם גדרים ומחיצות עץ, איש איש בחלקו, וכאשר גרשו אותם משם, קנו ועד עדת הספרדים חלקת אדמה, והם בנו לעצמם בתים קטנים ובתי עץ לשבת בהם, למעלה ממאתיים איש, וחמשה בתי כנסיות.

רפאל חיים הכהן מספר בספרו „אבנים בחומה" עמ' 37: „ביניתיים באו בהצעות שונות שכדאי לקנות מגרש ולבנות עליו צריף בטרם תכלה הפרוטה מן הכיס כליל ועל ידי כך נוכל לפחות להיפטר מתשלום שכר דירה".

„שבת צדק" מכונה גם בשם „חרת אל־טנק" לאמור, שכונת הפחים.

ולעניי האשכנזים — קנה להם ועד עדת האשכנזים, חלקת אדמה (ע"י שכונת וויטנברג) וגם הם בנו לעצמם את הבתים, ואצלם נספחו בתים רבים ליחידים, בערך 60 דירות.

„בעת שמונטפיורי קנה את המגרש שנבנו עליו בתי יהודה טורא, נשאר שם מגרש ריק ושמם שהיה שייך לבתי טורא, והוסכם להקים שם צריפי עץ בעד משפחות עניות. החליטו ראשי העדה הספרדית והאשכנזית, כי מי שיתן 12 נפוליון זהב (10 לא"י), יקים לו שם צריף לדור בו עם בני ביתו. היו הרבה שנפלו על המציאה הזאת והביאו כסף, ומי ששילם 12 נפוליון, קבל פתקא ממוכתר העדה רשיון לעלות על הקרקע. מיד פשטו אנשים כילק וכל אחד „חטף" לו אחוזת ארץ להעמיד עליה צריף, וכל דאלים גבר. המגרש עם הצריפים היו נקראים בשם „חברה חפ", האנשים דרו עם בני ביתם בצריפים. אחר זמן באה פקודה מהממשלה להרוס את הצריפים ולגרש את בעלי החזקה שהחזיקו במגרש. באו חיילים ושברו את הצריפים וגרשו את הדיירים של „חברה חפ". הלכו לדרוש את כספם חזרה, קבל כל אחד 4 נפוליון, והמותר הלך לטמיון". (ח. המבורגר, שלשה עולמות, ח"ג, עמ' ס"ח, ירושלים תש"ח).

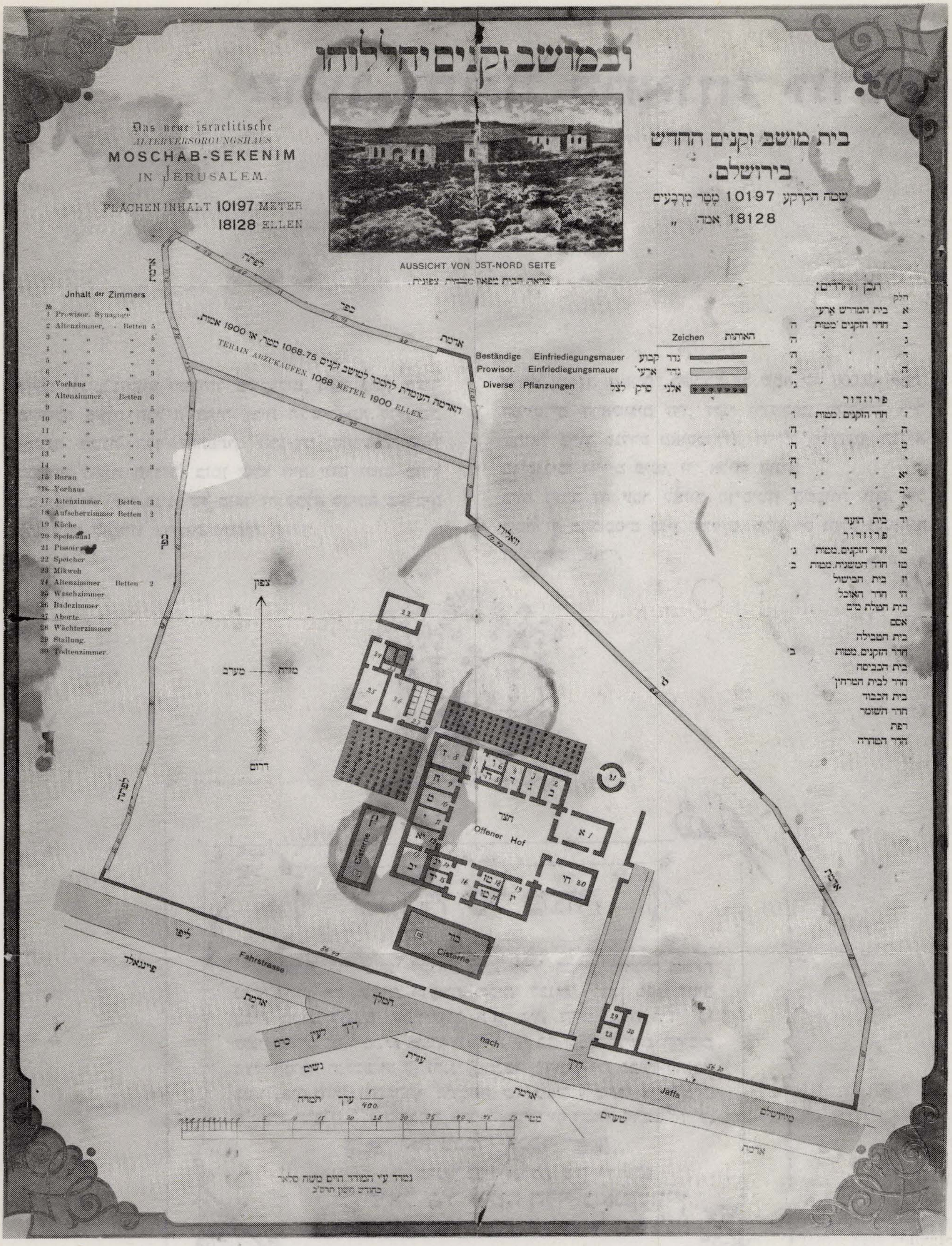
מושב זקנים המאוחד תרנ"ד

מושב זקנים וזקנות המאוחד בירושלים, נוסד בתוך העיר העתיקה בשנת תרל"ח בתור „בית תבשיל תה לזקנים", ומשנה לשנה הלך והתפתח. הבנינים החדשים החלו לבנותם בשנת תרנ"ד, בזמן שלא היה שום ישוב מחוץ בסביבה זו. וע"י בנינו של מוסד זה קבלה סביבה מערבית זו תנופה לבניית שכונות נוספות באזור.

מגרש „מושב הזקנים" השתרע על שטח של 40.000 אמה, המייסדים הראשונים היו, זקני ירושלים, ומנהליה ד"ר שמואל ברוך סנדרס מאוסטרליה, הרי"ד פרומקין, הרי"א בן־טובים, הרי"מ פינס, ור' אליהו הוניג.

כיום מוסד זה עבר לאזור סן־סימון בשכונת גונן. על שטח זה מתנוססים בנין השק"ם, מלון רם וחלק מהתחנה המרכזית „אגד".

ובמושב זקנים יהללוהו
Das neue israelitische
ALTERVERSORGUNGSHAUS
MOSCHAB-SEKENIM
IN JERUSALEM.
FLÄCHEN INHALT 10197 METER
18128 ELLEN
בית מושב זקנים החדש
בירושלם.
שטח הקרקע 10197 מֶטֶר מְרֻבָּעִים
18128 אמה "
AUSSICHT VON OST-NORD SEITE
Inhalt der Zimmers
1 Prowisor. Synagoge
7 Vorhaus
8 Altenzimmer. Betten 6
15 Buran
16 Vorhaus
17 Altenzimmer. Betten 3
18 Aufseherzimmer Betten 2
19 Küche
20 Speisesaal
21 Pissoir
22 Speicher
23 Mikweh
24 Altenzimmer Betten 2
25 Waschzimmer
26 Badezimmer
27 Aborte
28 Wächterzimmer
29 Stallung.
30 Toltenzimmer.
TERAIN ABZUKAUFEN. 1068 METER. 1900 ELLEN.
Zeichen
האותות
Beständige Einfriedigungsmauer
Prowisor. Einfriedigungsmauer
Diverse Pflanzungen
צפון
מערב
מזרח
דרום
Offener Hof
Cisterne
Fahrstrasse
nach
Jaffa

סֵפֶר הַתַּקָּנוֹת

שֶׁל

בֵּית-הַזְּקֵנִים

אֲשֶׁר לַעֲדַת יִשְׂרָאֵל

בְּתוֹכֵי יְרוּשָׁלַיִם תובב"א

Adress :

אדרעסע :

Messrs. J. VALERO & Co.

for the „Beth-Zekenim"

JERUSALEM (Palestine)

מטרת הבית.

1) הבית פתוח לפני כל זקן גלמוד מבני ישראל אשר אין ידו משגת לכיצא לעצמו די מחסורו אשר יחסר לו.

2) אם יש מקום פנוי, אזי כל זקן אשר יציע בקשתו ראשונה הוא קודם להאסף הביתה, ואם באו שנים יחדיו יוטל גורל ביניהם.

3) הזקנים שיציעו בקשתם להאסף אל הבית בשעה שאין מקום פנוי ירשמו שמותם בספר והם קודמים לזכות בהזמנות אח"כ איזה מקום.

4) על הזקן החפץ להאסף הביתה, עליו לצרף אל בקשתו גם תעודת רופא אם אין זו בחלה מדבקת וכיוצא, ואם אפשר גם תמונתו הפוטוגרפית.

חובות הזקנים.

1) הזקנים מחויבים להיות מחנם נקי, ולרחוץ ראשם וזקנם במים בכל יום בבקר בבקר, ולטבול בשרם במקוה מים המים בכל ערבי שבתות ומועדים.

2) בכל יום יתאספו להתפלל יהדיו בצבור שחרית מנחה וערבית בהשעות הקבועות לזה.

3) אחרי תפלת שחרית ילמדו יחדיו שיעור „חק לישראל" ואחרי כן יאכלו את שחרית, ואחרי כן ילמדו שלש שעות לפני הצהרים בכנופיא : תהלים, משניות, ויאמרו קדיש, כנהוג.

4) בשעה שתים עשרה יאכלו סעודת הצהרים ואחרי כן יכולים ללכת לשתי שעות איש איש לבקר את קרוביו ומיודעיו. וביתר שעות היום לא יעזבו את הבית כי אם בעת צורך נחוץ.

5) שתי שעות קודם תפלת מנחה יהגו כולם בתורה, מי בתורה, מי במשנה, מי בתלמוד, ומי במדרשות. וכן גם אחרי סעודת הערב, כל אחד כיד ה' הטובה עליו!

6) על הזקנים להתפלל תמיד להצלחת הנדיבים תומכי הבית ולשמור את כל תקנות הבית בנוגע ללימודים ואמירת קדיש ושמירת ימי היאָהרצייטען בדיוק

7) הזקנים אשר כחם אתם ילכו בכל ער"ח אצל כותל המערבי להתפלל בעד כל ישראל בכלל ובעד תומכיהם ומגיניהם בפרט.

8) בחדש ניסן ואלול יסעו עשרה מהזקנים לקבורת רחל אמנו אע"ה להתפלל שמה בעד הנדיבים ולגמור שמה כל התהלים:

זכיות הנדיבים

א) כל הכסף הנכנס לטובת הבית יכתב ליד הנזבר והוא ירשום בספר שם הנדיב ועירו וסכום נדבתו. ופעם בשנה יתאספו בדשם סדר חשבון שנתי בפרוטרוט.

ב) כל העושים והמעשים מתברכים בברכת „מי שברך" בכל שבתות השנה ומועדי ה' בבית התפלה של הזקנים.

ג) ארבעה מדות בנותני צדקה: „חבר סתם", „חבר עוזר", „חבר נכבד", „וחבר מיסר". וכן יהיו נדפסים בספר חשבוננו השנתי, איש על מחנהו ואיש על דגלו.

ד) „חבר סתם" ביצד? כל נדיב הבא לעזרת הבית משלו, או מקבץ מזולתו, אחד המרבה ואחד הממעיט נזכר שמו

א) אללע איינקאסירטע געלדער איבער-גיבט דער קאסירער און פֿערצייכנעט אין קאָנטאָ־בוך דעם נאמען פֿון דעם שפענדער מיט די סומע, און יעדעם יאהר ווירד איין אויספֿיהרליכֿעם יאהרעם בעריכֿט פֿער-עפֿנטליכֿט און צושיקט צו אללע שפענדערס.

ב) אללע שפענדער וועלכֿע יעדען שבת און יום טוב געמאכט „מי שברך" אין די סינאָגאָגע פֿון „בית הזקנים".

ג) די שפענדער וועלכֿע קלאסיפֿיצירט אין 4 אבטהיילונגען: 1) סתם מיט-גליעדער. 2) הילפֿס מיטגליעדער. 3) עהרען־מיטגליעדער. 4) גרינדער. און אין דיזער וייז וועלן זיי פֿערעפֿנטליכֿט וועריען אין אונזער יאהרעסבעריכֿט.

ד) א „מיטגליעד" (חבר) איז דער יעניגער וועלכֿער שפענדעט אדער ואמעלט וויפֿיעל עס איז, און וועז עס איז, פֿיר דיזע אנשטאלט, ער בעקומט א

זאת התעודה!

מקרב ולב עמוק הנני מברך לה' הגומל עלי שהחייני וקיימני והגיעני לזמן הזה, וזכני לראות בעיני ההתעוררות הנפלאה שבאה מצד הרבנים והאדונים הנכבדים ועד מנהלי בית הזקנים, והתשועה הגדולה אשר נעשתה להמוסד הזה מצד השר הנכבד הגביר המרומם איש חיל רב פעלים נודע לתהלה כש"ת סי' חיים אהרן ואלירן יצ"ו אשר מטוב חפצו קם והקדיש אחוזה מפוארה בת ארבע עשר אלף אמה. ומצד הגביר המרומם החכם היקר והנעלה נודע לתהלה כש"ת סי' יוסף קוקיא יצ"ו אשר גם הוא נדב והקדיש באחוזה הנ"ל עוד עשרת אלפים אמה, ובכן קמה וגם נצבה אחוזה גדולה יפה ונחמדה כובשרת מטש למטרה זו בת ארבע ועשרים אלף אמה. ועוד זאת הגדילו לעשות הגבירים הנדיבים הנ"ל כי קמו עם עוד גבירים נכבדים ונדיבים מצויינים לעבוד יחד את שאר חברי הועד להשתדל למצוא מוצא לכסף הבנין, ואנן מה נענה אבתריהון. אשריכם ישראל! אשריכם! מה טוב חלקכם ומה נעים גורלכם ומה יפה ירושתכם, אשריכם! אשר זכיתם לעשות דבר גדול ונפלא אשריכם! אשר זכיתם כי על ידכם, תרום קרן העדה בולה, אשריכם! ואנכי רב לי כי זכיתי לראות עוד בחיי אתערותא כזאת ומעומק הלב הנני מאציל ברכתי להנדיבים הנ"ל ולכל העושים והמעשים כי תמיד יהי נועם ה' עליכם ומעשה ידיכם יכונן, אמן!

בש"א לחודש סיון תרס"ז.

יעקב שאול אלישר (חכם באשי)

ירושלם תו' ואנפיה

מקום החותם

לטובה ולברכה, ומקבל ספר קבלה על נדבתו. ורשות לו לדרוש בעת המשלות לשמור איזה יאהרצייט או להתפלל בעד מי שירצה.

ה) חבר עזר כיצד? 1) כל חמנדב 12 פרנק לשנה משך חמש שנים רצופות. 2) המנו ב חמשים פרנק בבת אחת. 3) כל מי שמשתדל לאסוף נדבות פרטיות מאה פרנק לשם הבית ושולחם לידינו בפעם אחת, הרי זה נקרא „חבר עזר" להבית, ומקבל על זה תעודת—הבר, וזכותו גדולה להזכר בכל שבת קודש לברכה, ואהרי אריכות ימיו בטוב ובנעימים ישמר יום היאהרצייט משך חמש שנים רצופות.

ו) ואם חמשה ועשרים פרנק תהיה נדבתו משך חמש שנים רצופות, או מאה פרנק בבת אחת, או מאתים פרנק תהא קבוצתו, אזי ישמר יום היאה"צ עשר שנים רצופות.

ז) ואם מאתים פרנק תהא נדבתו, או ארבע מאות פרנק קבוצתו, אז מלבד כל הנ"ז עוד ילמוד זקן אחד בכל י"ב חדש

הראשונים אחרי אריו"ש לעלוי נשמתו, ועשרה זקנים ילמדו עשר שנים ביום חיאה"צ.

ח) חבר נכבד כיצד? 1) כל המרים חמשים פראנק בכל שנה (עשר שנים רצופות). 2) כל המרים 3 0 פרנק בבת אחת. 3) כל המקבץ לטובת הבית מאה פרנק לשנה, (עשר שנים רצופות). 4) כל המקבץ 500 פרנק בפעם אחת - כל אלו מקבלים תעודת „חבר נכבד" ושמם רשום בספר הזהב אשר להבית, וזכותם גדולה להזכר ביחוד לטובה ולברכה בכל שבת קודש ומועדי ח', ואהר אריכות ימיהם בטוב ונעימים ילמדו עשרה זקנים לעלוי נשמתם בכל י"ב חדש הראשונים, וכן בכל יום היאה"צ משך 25 שנה.

ט) וא: 500 פראנק תהא נדבתו בבת אחת, או מאה פרנק בכל שנה, משך (עשר שנים רצופות), או אלף פרנק תהא קבוצתו בבת אחת, א: מאתים פרנק קבוצתו, (משך עשר שנים רצופות)—הרי זה חבר נכבד „מדרגה ראשונה" וזכותו גדולה מלבד כל הנ"ז להשמר יום היאה"צ משך חמשים שנה רצופות

י) חבר מיסד כיצד? 1) כל המרים אלף פראנק בבת אחת. 2) המנדב מאתים וחמשים פרנק לשנה, (משך חמש שנים). 3) כל המקבץ 500 פראנק לשנה משך חמש שנים רצופות). 4) המקבץ 2000 פרנק בבת אחת—הרי זה מקבל תעודת

יא) כל המרים נדבתו מאלף פרנק ומעלה, רשות בידו לדרוש כי נדבתו תהיה רק לבנין, ואם נדבתו הוא כדי בנין חדר אחד או עלינו למלא חפצו לבנות חדר מיוחד על שמו. מחיר חדר קטן 1000 פרנק, בינוני 2000, גדול 3000 פראנק.

יב) כל החפץ להרבות בצדקתו ולהוסיף בזכיותיו יפנה אל המנהלים וככל אשר יבטיחוהו כן יקום.

„חבר מיסד", וזכותו גדולה להיות שמו חקוק על „אבן שיש", להקרא מטה אחת של זקן על שמו לעולם ועד, וכל זקן שיהיה באותה מטה חייב לברך ביחוד את הנדיב בהתפלל בעדו וב"כ, ולשמור תמיד יום היאר"צ, כאלו הוא אביו, וכן יתנהג לעולם ועד.

יא) כל המרים נדבתו מאלף פרנק ומעלה, רשות בידו לדרוש כי נדבתו תהיה רק לבנין, ואם נדבתו הוא כדי בנין חדר אחד או עלינו למלא חפצו לבנות חדר מיוחד על שמו. מחיר חדר קטן 1000 פרנק, בינוני 2000, גדול 3000 פראנק.

יב) כל החפץ להרבות בצדקתו ולהוסיף בזכיותיו יפנה אל המנהלים וככל אשר יבטיחוהו כן יקום.

יג) כל תפלה וכל תחנה שישלח נדיב או חבר להתפלל פה בעדו לפני השוכן בציון הייבים למלא רצונו במוקדם היותר אפשר.

יד) שמות הנדיבים והחברים יהיו כתובים על שני לוחות בבית התפלה החיים והמתים, אלה להזכר לטובה ולברכה, ואלה להכתב לדור אחרון.

טו) על כל הגבאים והבאים אחריהם לשב"ק לשמור ולעשות ולקיים ככל האמור בספר התקנות הזה.

טז) אלע פאַרשטעהר, פון דעם אנשטאלט זיינען פֿערפֿליכטעט דיע אלע אויבען גענאנטע תקנות צוא היטען. אונד צוא קאַנטראַלירען דאס זייא זאללען פינקטליך אבגעהיטעט ווערדען.

האדרם לסוכן הבית השר המרומם סי' חיים אהרן וואלירו יצ"ו

Messrs. J. VALERO & Co. pour „BETH-ZÉKÉNIM"

JÉRUSALEM (Palestina)

Господамъ

Я. Валеро и Ко., для „БЕЙСЪ-ЗЕКЕЙНИМЪ"

въ ІЕРУСАЛИМѢ (Турція)

נחלת ישראל רמה תרנ"ד

אחדים מטובי ירושלים קנו בהשתדלותו של הגאון רבי יצחק צבי ריבלין, אחוזת אדמה גדולה בת אלפיים דונם, במחיר חצי נאפ"ז הדונם, בסביבות „רמה" שע"י קבר שמואל הנביא, וקראו לנחלה הזאת בשם „נחלת ישראל רמה" ע"ש ר' ישראל רובינשטיין. בחום לב ורגשי נפש, רגש אהבת הארץ, נגשו אל הנחלה הזאת לעבדה ולשמרה. הרב ריבלין ועמו „חברי הועד", הר' אברהם קרפו ור' משה צבי לוינזון, התמסרו בכל נפשם ומאודם לבצע את אשר החלו ולגשם את שאיפותיהם, אך מסיבות שונות ומכשולים שונים לא התנחלו באחוזה הזאת.

בשנת תרנ"ה הוסרו מעט „אבני הנגף וצורי המכשול", ויצאו כשלוש עשרה משפחות מאחינו התימנים, אשר גם הם נמנו בין החברים, חרשו וזרעו תבואה, וגם גפנים מגפני ראשון לציון נטעו בה. התיישבו בינתיים בבתים שכורים בכפר הסמוך, אבל בהיותם משוללי תמיכה ועזרה לא התקיימו במקום, וגם ריחוק המקום וחוסר דרכי גישה נוחים הוסיפו בכך שהישוב לא התקדם ולא התרחב.

רמה. האחוזה הזאת אשר נקנתה זה כשישה שנים מאת יישבי ירושלם, ושנים רבות היתה עזובה וישוממה: הניה כעת איר תקיה טיבה, כי שלש עשרה משפחות מאהינו התימנים אשר היו עובדי אדמה בארץ מולדתם, בקשו מאת בעלי הנחלה לתת להם הרשות להאחז לעת עתה באחוזה הזאת לעבדה ולשמרה; והבה נאיתי להם. ועוד יתרה עשו, כי מהכסף הנשאר בקופת החברה קנו להם שורים וכלי מחרישה, ועוד יתנכו בידם' בסך בעזר מדי שביע בשביע עד עת הקציר וכבר זרעו בשנה הזאת תבואת שדותיהם, ועוד יש את נפשם לנטוע שם גם כרם נחיל. כל בעלי עבודה מהחברים אשר בשלש עשרה המשפחות יישבו באחד הבתים אשר שכרו להם בהכפרי, ונשיהם ובניהם יישבי בירושלם. ———— „הצבי" תרנ"ה

רשימת החברים מ„נחלת ישראל רמה".

אמינגר אד"ר זעליג
אייזנבערג אפרים
אמינוף דוד עיראני
אלנדף אברהם חיים
אלקעלי יעקב
אלשיך שלום יוסף הי"ב
אלטשולער דוד יצחק
אלטשולער שמאי הלל
אלדד מתתי'
אייזנשטיין ישראל
אמינוף חאני אבראללא
אורנשטיין יצחק
אלסאראף יעקב
אשכנזי מארקאדו יוסף
אלחי משה
אדנה אלי' בן-דוד
אדנה סימן טוב בן רחמים
אלשואינג שבתי ביוך
ואזזהו חי' רבקה
אינראם רחמים
ארוויסטי יעקב
אלעזאר יהודה הי"ב
אלקוציר משולם דוד
ארוויסטי יוסף ישיאוני
אירמוז"ה אלי'
אלנבוסי יוסף מאיר
אלבז משה בן מיכאלוף
אזוט יעקב
אריגוף מיכאל בן עמיאל
וכן דודו ידידי'
אלנ"י דוד שלמה"
אנג'ל שלמה אברהם
אוחנה יעקב
אוחנה עזיז
אלטשולער י"הושע

בסן צדוק
בכור מרדכי
בבלי ציון יחזקאל עזרה
יהודה הלוי
ברנמן נחום
ברנמן אברהם בנימין
בן-בינשתי עזרא
בן-עטר יעקב
ברנשטיין נפתלי
בר-אדון יוסף דן
בר-אדון משה דן
ביזי יוסף דוד
ברקאי אלתר
בוטיס בכור דניאל
בצל יצחק דוד
ברנשטיין משה ליב הי"ב

גולדשמיט ישראל משה"
גולדשמיד יוסף
גולדבערג חיים בנימין
גולדבערג האחים
ג'מאל חיים סעיד
גלערנטער שמעון
גאלאנטי יוסף אליעזר
גולדשמיד סענדער
גולדבערג משה ב"ר בנימין
גאבי משה חיים בן יצחק
גראיעבסקי יעקב אשר
גלאנטי נסים יוסף מלכו
גארני יוסף בן מתתי'
גאטל"יב זאב שו"ב

דבקי בכור שקי
דיין אפרים ליב
דארי אברהם ושלום אחים
דאדאש מרדכי ואלי' בני שבתי

הורביץ שלום
הורביץ בן ציון צבי
הורביץ חיים ראובן
הייטאן אברה"ם
הראתמי יוסף שלום
הלוי סימן-טוב

וייספיש אשר לעמיל
וויזט נחום
ושאדי שלמה
ושאדי חיים
ווייץ אפרים

זכרי' נפתלי

חניז יוסף לוי
חעשין נחמי'
חדידי יצחק בן משה
חזן שמעי' אברהם
חרבון אברהם בן יהודה
חביליו שמואל
חנ"י ברוך יהודה

טייבי יוסף וסלימן אחים
טאליב בכור יוסף
טייטלבוים יעקב יצחק
טיסאק יוסף

ילדיז אברהם
ימיני שלמה בצלאל
יחזקאלוה ישעי' גול
ירושלמי אברהם זרחי
יהודה שמואל ברוך
יברוב אלתר יהודה ב"ר צבי
יצחקוף משה
ילקוט ליב
יונה אהרן
יוסף דוב
יחזקאל בן שלמה אפרים

כהן יחיה
כהן שלום אהרן ערקי
כלב חיים ב"ר זכרי' יחי'
כהן אברהם דוד ואחי'
כהן רפאל שלמה
כהן מצליח
כהן רחמים שלום
כהן בנימין שמואל
כהן יוסף משה
כהן אקא ג'און ואקא חי'
כהן משיח בן אברהם
כהן משפחת

לוי יעקב יוסף
לעווי פיגל ב"ר חיים מיכל
לאבל ישראל
לוי יצחק ד"ר
ליפשיץ בנימין
לוי יוסף דוד
לובימירסקי יוסף
לוי מנחם מיוחס
לונץ אלי' משה הי"ב
לאבל בן-ציון
לוי נסים ואהרן בני מרדכי
לעווי יהושע בן משה
ליפשיץ אברהם יצחק

מזרחי חיים
מזרחי מרדכי רפאל
מאשיעף שמואל
מוהרי"ן אברהם הירש בהר"ב
מוגראבי אברהם שמעון
מידג'ן אברהם
מזרחי בן-ציון
מזרחי שמואל בן משה דראנ'ואיש
מזרחי אליהו פנחם
מזרחי אברהם אלי'
מזרחי יצחק בן מיכאל כהן
מזרחי חכם מאיר בן חכם שלמה
מזרחי בכרי' בן חכם שלמה
מזרחי עבדי' רחמים
מלל שלמה מורינו
מזרחי נחום בן אברהם
מזרחי אלי' אברהם
מוצרי קיילמאן רחמים בן אלי
מאנציר יונה

נאמן יהושע ארי'
נחמיאס אברהם שלמה
נחמיאס דוד יוסף כהן
נחמיאס יוסף יצחק

סוסי לוי אהרן
סאלמאן זלמן בר' חיים
סטרלצר אלתר
סליטן דוד שלום
סורי מוסה יחי'
סילבערי רפאל שלמה
סילבערי יצחק שלמה
סלונים מרדכי
סימן טוב בן ירמי' לוי
סולטאן משה
סלוניסקי דוד
ספוקונע יצחק
סקיר רפאל שלמה
סימן טוב לוי בן יעקב
סאפארטה אברהם דוד

עארקי שלמה כהן
עלבע שלמה
עלבא אהרן יהושע
עבוד חיים
עראקי חיים
עזרי יוסף אברהם
ערקי יחי' דוד כהן
עזרי משה אהרן
עבד שאול אלי'
עוזיאל שמעון ברוך
עסא ניסים בנימין
עמר יהודא משה
עמרם עזיז

פראסט משה בר' אברהם
פרץ דוד אברהם
פרדו שלמה גבריאל
פרדו יוסף גבריאל
פרדו יעקב גבריאל
פאץ יעקב זעליג
פלדמאן יצחק
פראנקו משה
פישמאן משה הכהן
פרח חנני פנחם
פרח עזרא בר' חנני'

צרפתי יוסף דוד
צאלאך יחי' סאלים

קייזער אלתר וליב אחים
קאטריבאס נסים
קאלדירון יעקב ישעי'
קמחי שבתי מרדכי
קהא משה
קאשי שמעון בן מאיר
קוק שמואל

רוחמקין ליב
ריבלין יצחק צבי הרב
ריבלין זלמן
ריבלין נחום
רוסי יהודא
רוזנבלאט זושא
רוסי אברהם אהרן
ראז חיים בן חכם יוסף
ראז ניסים בן חכם חנינא
ראז רפאל בן יהושע
ראזענבערג זעלדא
ריבלין יוסף ב"ר זלמן

שפירא דוד ב"ר ניסן
שיך שלום
שיפמן האחים טורבער
שיפמן אהרן ואלמנת ר' שיפמן
שאראבי יצחק ב"ר יהושע
שפינעלמאן יצחק
שטיינברג ישראל
שוארץ אליעזר
שטיינברג אברהם
שיינבוים משה שמואל
שחדה אברהם בן שמעון
שחעב יחיה
שמחון אליהו בן חיים
שמואלוף האחים פנחם ומשיח
שלמה מנחם שלום

תשלה ב"כ
ארוויסטי רבכה אשת שמואל
אריאל רבקה
אוחנה נעמה
אוחנה רבקה

בידאני שמחה
בכ בילכה אסתר

גאלדבערג דאבע

דהר רחל
די-כהן סול
די-אשכנזי לונה
די-אשכנזי ג'ינו

הורביץ פרומה
חודרי שרה
יחזקאל ב' טובה
יאטוביין פעשע ליבע
כהן רחל ב"ר שלמה
כהן רחל
לעוון חי' עמיל (יורשי')
ליפשיץ שרה ליבא
מזרחי רחל בת יעקב
נעמי מזל אלמנת יחי'
סגל מרים יוכבד
עוזיאל רחל בת שמעון
קנעלער מרגלית
קליין מלכה
רוסי אלמנת בוני
ראז חיי' אשת ניסן
ריבלין פרידא רייזעל בה"ר יוסף
שאמי שמחה
שאלביין רחל חיי'

חברת המושבה נחלת ישראל רמה

בעזה"ת. יט סיון תרפ"ה

הודעה כללית

הננו מודיעים בזה לכל חברי מושבתנו „נחלת ישראל רמה" כי בקשר עם מכתב הממשלה שבידינו מיום 28 אפריל 1925 על דבר החלטתה האחרונה בענין התחלת טלילת הדרך למושבתנו, על כל חבר להכנים עבור הוצאות עבודת הדרך לועד החברה סך לירה מצרית אחת על כל דונם שקנה בחברה לא יאוחר מיום כ"ט סיון תרפ"ה, ומי שלא ימלא אחרי הודעה זו ימכר—כפי חלק התשלום העולה על חלקו—מחלקו מאדמת הבנין באיזה מחיר שאפשר, בתקף תקנות החברה סעיף 17 —

הודעה זו היא התראה אחרונה!

הערה: על החברים למסור את הכסף ליד סוכן החברה הר"ר אהרן אטינגר נ"י במאה שערים נגד קבלה מהחברה.

בכל הכבוד

ועד חברת נחלת ישראל רמה.

דפוס סוריה עץ-הדר ירושלם

ועד המושבה
נחלת ישראל רמה
נשקפה על פני
ירושלם.

ב"ה יום ד' לחדש אלול תרפ"ג כ"ו מנ"א

מכתב-חוזר והתראה-אחרונה
להחברים של חברתנו „נחלת ישראל רמה"

חברים נכבדים!

בשמחה רבה נבשר לכם כי צעדנו קדימה בעבודתנו הגדולה. וככר נמצאים המתישיבים הראשונים בבית-ה"בורז" הנקרא „מצפה" עפ"י החוזה שעשה אתם הועד ואנו מקוים כי בזה יתרבה הישוב בע"ה יותר ויותר אחרי כי הונח כבר היסוד עם המתישבים הראשונים אם אמנם שהתישבותם עלה לנו ברוב עמל ותלאה ועבודה רבה בסדור כל הפרטים בקשר עם התישבותם. אך בכל זאת אנו וכל יודעי-דבר מביטים בעין מלאה תקוה על יסוד זה אשר בזה התחיל הישוב במושבתנו.

גם הגורל של קרקעות הזריעה כבר נעשה ונחלק לכל החברים במעמד כל רבני העדות השונות הנמצאות בעיה"ק ירושלם ת"ו. בקשר עם זה מוצאים אנו חובה גדולה להזהיר את כל החברים ולהעירם כי ע"פ פקודת הממשלה מחויב כל חבר וחבר להחזיק הקרקעות בעבודת-הקרקע באיזה אופן שהוא. אם לעשות נדר או עבודה אחרת, **ואם לא יחזיקו עד ר"ח תשרי הבע"ל, הועד לא מקבל שום אחריות בעד התוצאות שתבאנה, על כל חלקו של חבר וחבר.** ככ"א שרוצה שיראו לו את המגרש הזריעה שלו יפנה להסוכן הר"ר מתתי' עלבע במאה שערים ורק בקבוצה מעשרה אנשים.

חברים נכבדים! כעת אנו עומדים גם לחלק את מגרשי הבנין, ולעשות עליהם את הגורל, כי המהנדס כבר גומר את עבודתנו. ותבנית העיר שנעשה ע"י מהנדסים מומחים באופן היותר נעלה, ובשמחה רבה אנו יכולים לבשר לכם, כי עומדים אנו במשא-ומתן עם הממשלה בענין תקון הדרך לעגלות בין העיר ומושבתנו ומקוים אנו כי הדבר יגמר בימים הקרובים, אבל תדעו נא חברים יקרים! כי כל, אלה שלא שלמו עדיין מה שמגיע מהם להחברה הרי-הם מפריעים ומפסיקים את עבודתנו רבת הקושי והאחריות שאנו עובדים בלב ונפש לטובת ישוב מושבתנו. ע"כ בזה אנו מצהירים כי כל חבר וחבר הרוצה שכספו אשר השקיע בהחברה יעשה פרי, ימהר נא לשלם את המגיע ממנו להחברה, בלי שום איחור ועכוב, עד חמשה עשר יום מתאריך הנ"ל, ומכאן היא **אזהרה והתראה אחרונה** כי כל מי שלא ישלם עד זמן הנ"ל. את המגיע מהם היינו: עבור קנית ה"בורז" וחלוקת הקרקעות והשמירה 85 גרו"ם לכל דונם. נאחז באמצעים דייתרונים ונמכור ממגרשי הבנין שלו באיזה מחיר שהוא. בלי שום טו"ם. וע"ז כבר הסכימו רוב החברים ו[illegible]ר את המגיע מהם להחברה. *)

הננו מ[illegible] כי כל החברים שלא שלמו עד כה יחישו לשלם, ויתחשבו ברצינות עם הזהרה והתראה א[illegible] על כספם ומגרשיהם וימהרו לשלם בהקדם הכי אפשרי, יען שהזמן קצר מאד ועבודתנו [illegible] לטובת ישוב מושבתנו וכל חבר וחבר יעזור להניח את אבן-הפנה ליסוד המושבה [illegible] ת"ה בנויה.

[illegible]ץ לב כל כל בוני הישוב ובתוכם ועד חברת נחלת-ישראל רמה.

ועד המועצה
נשיא ד"ר י. לוי
משה ליב ברנשטיין
אלתר סטרלצר
אהרן אטינגר
יוסף לוי האניג
אברהם סאפורטא
דוד יצחק אלטשולר

חיים מזרחי
אברהם הררי
יהודה כהן
אלתר יאברוב
מזכיר: ישראל משה גולדשמיד

גם באסיפה כללית האחרונה שהיתה באוו ליום טוב טו"ב מנ"א הוסכם [illegible] פה אחד על כל החלטות המכתב חוזר והתראה אחרונה הנ"ל וכ הפרטים הנ"ל בעם המה חותמים. ע"פ תקנות החברה—

---

*) גם כל אלה [illegible] ששלמו כבר מה שמגיע מהם [illegible] קושאנעם מהחברה ואלו החברים ששלמו ועדין לא קבלו קושאנעם יבאו להועד לקבל קושאנעם ולרשום הגבולים והמצרים של כל חבר וחבר כפי הגורל שיצא.

דפוס צוריה עץ-הדר ירושלם

מנושבה

נחלת־ישראל־רמה

פעה"ק ירושלם תובב"א

רחוב „טוריה" שיעבום—ווייס.

„נחלת ישראל ברמה". אגודה הדדית בערבון מוגבל.

1) מטרת האגודה:

I) לעזור לַחֲבֵרֶיהָ לרכוש ולעבד אחוזות קטנות, א.) או באדמה שכבר קנתה במחוז שמואל הנביא בשנת תרס"ו בערך, ב.) או באדמה שתקנה באיזה מקום שהוא בארץ ישראל.

II) לסדר חיים ומוסדות צבוריים בעירה או עירות שתבנה או תבנינה במחוז האמור או באיזה מקום שהוא בארץ ישראל.

III) לתת הלואות, או לערוב בעד הלואות לחבריה לצורך בנין או התאכרות במחוז האמור או באיזה מקום שהוא בארץ ישראל.

2) שם האגודה: נחלת ישראל ברמה, אגודה הדדית בערבון מוגבל.

3) המשרד הרשמי של האגודה הוא במאה שערים.

4) האגודה כבר מכילה ששים חברים. חברים חדשים יכולים להבחר ע"י הועד. על כל חבר לקבל ולשלם בער מניה אחת מיון האגידה לכל הפחות.

5) הון האגודה הוא שתים עשרה אלף לירות מצריות מחולק לאלפים וארבע מאות מניות בנות חמש לירות. חבר יכול לקנות לכל היותר בעד מאתים וחמשים לירות מצריות. זאת אומרת: —חמשים מנית.

6) מניות וזכיות של חברים יכולים להעבר ברשות הועד. שום העברה לא תהיה מועילה אם אינה מאושרה משני חבר הועד ורשומה בספרי האגידה.

7) המניות כיון שנמכרו שוב אינן מקעות. אבל הזכות לועד לקנות המניה או הזכות של חבר במחיר היסודי ששלם, בהסכמה הדדית.

8) נכסי חבר שמת, אחראים בעד חובותיו לאגודה.

9) בא כחו של חבר שמת, בעל-חוב יש לו הזכיות של החבר המת, והוא משועבד לזכיות שיש לאגודה, שהן: א) לקנות המניה, הזכות או הארמה, שקנה החבר המת מהאגודה, במחיר ששלם, ב) לקנות הבתים או הבנינים, שהקים החבר שקנה מהאגודה, במחיר שיוקצב ע"י בוררים, אם אין כאן הסכמה הדדית

10) כל חבר יכול להנחיל חלקו או זכותו באגודה למי שירצה, ע"פ צוואתו. אם מת בלי צוואה יהיה הרשות ביד האגודה לקנות מהעזבון את החלק, הזכות או הארמה שקנה החבר מהאגודה, במחיר ששילם.

11) האגודה תשתמש בכל הרוחים שתרויח לתכליות דלהלן, כפי ראות עיני הועד: א) קרן קים לעת הצורך. ב) השבחות. ג) שכלולים כלליים של חיי הצבור ד) לקנות עוד אדמה לטובת האגודה או חבריה.

12) כל סכסוך בין חברים או מי שהיו חברים, או בין אנשים התובעים ע"י חברים או מי שהיו חברים, יֵהָתך משפטו ע"י בוררים שימנו ע"י משרד הרבנות בירושלים.

13) אין ביד האגודה להוציא את חבריה.

14) שום רוחים של האגודה לא יחלקו בין החברים, אלא אם כן בסקרה של בטול האגודה שאז כל הרוחים שחכנים המכירה של רכוש האגודה יחלקו בין החברים לפי ערך חלקיהם.

15) האחריות של חברי האגודה לבעלי־חוב חצוניים מוגבלה עד כדי המחיר היסודי של כל מניה, ופוסקת אחרי שפרעו במלואו.

16) כל חבר אחראי לאגודה בעד: א) תשלום מחיר המניה או המניות שקנה במלואו, ב) תשלום עוד סכומים שהאגודה באסיפה כללית תחליט לנבות מהחברים לצורך השבחות, מוסדות צבוריים, ושכלולים נופניים ורוחנים של האגודה.

17) התועליות שהאגודה מציעה לזכות בהן את החברים וזכותי החברים ליהנות מהן הן כלהלן:

1) אדמה:

א) האדמה שכבר נקנתה בשם האגודה במחוז הנביא שמואל הכתובה עכשיו ע"ש ישראל רובינשטיין תכתב במקרם האפשרי על שם האגודה.

ב) כברת אדמה לא יותר מעשרה אחוזים תבחר ע"י הועד ותוקצב בתור קנין האגודה להשתמש בה לצרכי צבור תקרא בשם אדמת הצבור.

ג) האדמה תחלק בגורל לחלקים של לא יותר משבעים דונמים. החלוקה תעשה, עד כמה שאפשר, באופן שיהיה שבין חלק כל חבר לאדמה כלה חוץ מארמת הצבור הנזכרה בסעיף II יהיה כיחס שבין סכום הכסף ששלם החבר לסכום ששולם בעד האדמה כלה ואדמת הצבור בכלל.

החלוקה תעשה ע"י העברה סרמלית לחבר ע"י האגודה או בשמה

בעת השינוי את הקושאן האמור החבר נכנס בחוזה עם האגודה שעל פיו הוא מסכים:

שלא להעביר או להשכיר את חלק אדמתו, או בתים אותו בנינים שיבנו עליו, בלי הסכם הועד, אם לא נתן תחילה את משפט הקדימה לועד לקנותם במחיר שישומו בוררים אם אין כאן הסכמה הדדית.

II). בסקרה של פשיטת הרגל אם בחייו אם אחר פטירתו יהי' הזכות לועד לקנות את אדמתו עם כל אשר בה, במחיר שישימו, מבא כחו.

ד) יש הכח לאגודה לקנות עוד אדמה בכל מקום שהוא בארץ ישראל ולחלקה ע"פ החוקים הנזכרים בזה מן א) עד ד) ועל האגודה ביחוד להפריש מכל אדמה חדשה שתקנה חלק לצרכי צבור כאמור בזה בסעיף ב) 17

ה) מי שיש לו זכות לחלק באגודה, אם מפאת היותו חבר או יורשו של חבר או מחמת איזה סיבה שהיא, ואינו חובע את חלקו בתוך ארבעה חדשים מיום שפרסמה האגודה, ב.דואר היום' או באיזה עתון עברי אחר בארץ ישראל, את רצונה לתת לו חלקו, האיש הזה אבד זכותו באגודה ואין לו עליה אלא חוב סתמן בלבד והאגודה מחוייבת לשלם לו רק הכסף ששלם החבר.

2.) הלואות.

א) הכח ביד האגודה לערוב בעד הלואות או לתת הלואות לכל אחד מחבריה לשם בנין או התאכרות, עם או בלי בטחון, בריבית של לא יותר מחשעה למאה. ובקשר עם הלואות כאלו רשאי כל חבר למשכן את אדמתו או הבנינים שעליה.

ב) אם אין קרן ההלואות של האגודה מספיק בשביל מספר ההלואות הדרושות לחברים המבקשים בזמן אחד בערך, אזי תנתנה ההלואות בגורל ע"פ חוקים שיוצרו ע"י הועד.

ג) חבר שהאגודה נושה בו אין לו זכות להלואות.

3) בניה.

א) שום חבר לא יהיה רשאי לבנות כ"א בהתאם לתכנית של בנין ערים שתערך ע"י מהנדס מומחה בשליחות הועד.

ב) לשום חבר לא תהיה הזכות למשכן את ביתו בלי הסכמת הועד.

4) זכיות צבוריות.

א) כל חבר שאינו חיב לאגודה חוב שהגיע זמן פרעונו, יש לו הזכות

ליהנות ממקומות, מוסדות ובנינים צבוריים, שהאגודה תכין או תבנה מזמן לזמן, ע"פ חוקים שייצר הועד, שיכללו גם את התנאים שעל פיהם יוכלו גם קרובי ודידי חברים ליהנות מזכיות צבוריים כאלה.

ב) הכח ביד האגודה, ע"פ אסיפה כללית, להטיל מסים על החברים לפי ערך חלקיהם לצורך השבחית והיצאות כלליות של האגודה. כמובן לגבות תשלומים לפי ערך בשביל האיר או הספקת מים לחברי הקהלות.

ג) הכח ביד הועד למנוע זכיות צבריות מחבר שחיב לאגודה חוב שהגיע זמן פרעונו.

18) חברי האגודה יתאספו לאסיפה כללית לא פחות מן פעם אחת בשנה. האסיפה הכללית הראשונה תהיה פרם עבור חדש אחד אחרי אשור האגודה. והכח ביד ועד האגודה לקרא לאסיפות כלליות יוצאת מהכלל, כפי ראות עיניו. ההזמנות לאסיפות כלליות צריכות שתבאנה לחברים בארץ ישראל שבעה ימים קודם היום המיועד לאסיפה. החברים יוכלו למסור דעותיהם באסיפות כלליות ע"י באי כח. הדעות לפחות ועד ויאי השתוות תמסרנה ע"י באי כח. הועד ורואי החשבונות יבחרו למשך שנה אחת, וכלולות זכנם יוכלו להבחר שוב.

19) כל חבר שקבל ושלם בעד מניה במלואה יש לו קול אחד, אבל לעולם אין לחבר יותר מקול אחד בלי שום התחשבות עם מספר המניות אשר לו.

20) א) שום שנוי או תקון אינו יכול להעשות בחוקים האלה בלי הסכמת הרגיסטרד (המשלה), אחרי שיאושר באסיפה כללית שבאו אליה לא פחות מחמשים אחוזים של מספר החברים. ואם לא בא מספר כזה לאסיפה הראשונה שנקראה לדון בדבר תקון או שנוי בהוקים, אזי יוכל התקון או השנוי להאשר ע"י רוב החברים הנוכחים באסיפה שאחריה שתקרא לא פחות מעשרה ולא יותר משלשים יום אחרי האסיפה הראשונה.

ב) הכח ביד הועד ליצר חיקים בהסכמת האגודה בנוגע לעניגים פנימיים אדמיגסטרטיביים שאין צריכים לדון בם בפרטרוט בחוקים האלה.

21) האגודה תתנהל ע"י ועד פועל בן שבעה חברים שיבחרו בכל שנה בדעות נעלמות באסיפה כללית. הועד יהיה מורכב מהנשיא, הסגן, הסוכן, המחזיר ושלשה חברים פשוטים.

שמות האנשים העומדים להבחר לועד או לרואי חשבונות ישולחו בכתב לועד המשמש לא פחות מן שבעה ימים קודם האסיפה הכללית. במקרה של התפטרות אחד

מחברי הועד, או אי־בריאותו, בתוך השנה, יהיה הכח לועד, אם ימצא זאת לנחוץ, לקרא לאסיפה כללית יוצאה מהכלל למען לבחור ממלא מקומו.

במקרה של הנהגה לא טובה, מצד איזה חבר מחברי הועד, המסומרת בכתב שעליו חתום מספר חברים שהלקיהם ביחד עולה להלק עשירי מהון האגודה אז ההובה על הועד לקרא לאסיפה כללית יוצאה מהכלל לדון בדבר חבר־הועד המדובר אם להשאירו במקומו או לפטרו ולבחור אחר במקומו.

להועד הכח לנהל בכללות את האגודה לקרא לדין או להקרא לדין בשם האגודה, לחתום משעקים, שטרי חלוף וקומבילים בשם האגודה, אבל אין שום חבר מחברי הועד אחראי באופן פרטי בער שום התקשרות שנכנם בה בצדק בשם האגודה.

הועד יהלק: א) לועד כללי מורכב מן שבעה חברים, ב) ולועד כספי מורכב משלשה חברים מהועד הכללי. שום הוצאות כסף לא תעשה ע"י הועד הכספי בלי הסכמת רובו של הועד הכללי האמור המורכב מן שבעה חברים. משקים, שטרי חלוף וכתבי חזה מוכרחים להיות חותמים משלשה חברי הועד.

הועד הכספי יעציא חשבון מלא, שיראה את ההוצאה וההכנסה, לועד הכלל בכל שלשה חדשים.

22) שום פקידים לא יהיו לאגודה, מלבד:

א) חברי הועד כמבואר בחוק 20 בזה.

ב) רואי החשבונות.

לא הועד ולא רואי החשבונות מקבלים שום משכרת, אבל רשאי הועד למנות בתשלומים סיפרים ושמשים כפי שיצטרך להנהלת עניני האגודה.

23) רואי החשבונות אשר לועד יבקרו את החשבונות בכל שלשה חדשים ויערכו דין וחשבון שנתי לאסיפה הכללית של בעלי המניות. והכח ביד הועד למנות אם מהצאים זה לנחוץ, רואי חשבון מלומדים ומומחים לבקר את ספרי האגודה.

24) רק הנשיא או בכח הרשאתו הסגן ישתמש בחותם האגודה ויחזיקהו ברשותו. לעת הצורך יכול הנשיא או, בהעדרו, הסגן לתת חכח הזה בכתב לשנים מחברי הועד.

שום התקשרות, התחיבות, משעק, או שטר חליף לא יקשור את האגודה אם אין עליו חותם האגודה.

25) הפקידים שימנו על ידי האגודה הם כאמור בחוק 22 בזה.

26). לאגודה יהיו:

א) כל הספרים הנחוצים והנכונים לחשבונות, שיכללו ביחוד ספר לעדושער עם כל חבר.

ב) ספר פרוטיכלי שבו ירשמו משאם ומתנם של האספות הכלליות ואסיפות הועד של האגודה.

ג) רגיסטרר של כל אדמה מועברה לחברים.

ד) רגיסטרר של החברים.

הועד הכספי אחראי בעד הנהלת הספרים הנזכרים בסעיף א). המזכיר אחראי בעד הנהלת הספרים של סעיף ב), ג) וד).

27) הכח ביד האגודה ע"י הועד ללוות כסף, לקבל כספים או פקדונות מחברים ובלתי חברים, אבל אין כח לועד ללוות בלי החלטה האסיפה הכללית של האגודה. האגודה יכולה לשלם רבית עד תשעה למאה. ויכולה לתת בתור ערבות כל או חלק מנכסי האגודה, דניידי ודלא ניידי.

28) הון האגודה יהיה שמור בבאנק של האס"ק, ולא ישיקע בשום עסק כ'א בהחלטה שתקובל באסיפה כללית של האגודה.

29) הלואות יכולות להנתן לחברים כאמור בחוק 7 בזה. הלואות כאלה לא תשלכנה יותר מן תשעה למאה בתור רבית, ולא תהיינה יותר מן 300 ₤ לכל חבר. זמני ההלואות יסודרו ע"י הועד עם הלוה, ולא תנתנה בלי ערבות במוחה ומספקת.

30) הרוחים שתרויח האגודה ילכו לקרן־קים להשחמש בו לתכליות האמורות בפרק 11 בזה.

31) מספר החברים מוגבל בכמות קרן המניות. שום חבר אינו יכול לקנות יותר מן 50 מניות. הכח, בכל זאת, לאגודה ע"פ החלטה שתתקבל באסיפה כללית בהתאם לתנאים האמורים בחוק 20 בזה, להגדיל את הונה היסודי.

32) אין כח לאגודה להקים שום פנימים.

תרגום המכתב בעל הרשיון.

בתשובה נא להזכיר
נומר L 3 C. S.

ממשלת ארץ ישראל.
משרד המזכיר המקומי
ירושלים 10. 2. 21.

לזכיר,
נחלת ישראל רמה,
אגודה הדדית בערבון מוגבל.

אני מבקש להודיעך: כי הוד מעלתו הנציב העליון הסכים לחוקים של אגודת נפי מכתב־ההעתקה הרצוף, וכי האגודה, לכן, נרשמה בתור אגודה הדדית.

אני מבקש לאשר השעק על 4 לי"ט לתשלום המסים.

רגיסטרר,
אגודות הדדית.

העתק

לרגיסטרר,
אגודות הדדית.

החוקים האלה הוסכמו ממני
(חתום) הרברט סמואל
נציב עליון בעד ארץ ישראל
6—2—1921

פליטי רוסיה - בית אברהם תרנ"ד

שאלת „פליטי רוסיה" בירושלים עשתה רעש גדול בארץ ובחו"ל. רבים התעוררו לאור ה„קול קורא", יותר נכון ל„קולות הקריאה". גם הגאון רבי שמחה בונים סופר מפרשבורג בעמח"ס „שבט סופר" התעורר לאסוף כספים בערי הונגריה לטובת פליטי רוסיה אשר בארץ הקודש, ומכסף זה נבנו 18 דירות עבור עניי רוסיה לשבת בהן חנם שלוש שנים חליפות. המגרש נקנה ע"י ר' ישראל מרדכי טננבוים. השכונה הזאת נבנתה ע"י ר' יעקב בלומנטל, אחד הממונים של כולל הונגריה, אשר לידו הגיע הכסף והיא נקראה גם „אהלי שמחה" ע"ש הרב מפרשבורג.

על יד השכונה הזאת נבנתה אז על ידי חברת „הרחבת הבנינים" השכונה „בית אברהם". הוקמו בה 32 דירות שחלק מהן שייך לכולל ווילנא וזאמוט בעד עניי הכולל.

שכונת „פליטי רוסיה", בתיה עדיין קיימים, ברח' רש"י בשכונת מקור ברוך. לשכונה גם קראו „כרם".

שמות שכונות ירושלים נגזרו ממקורות שונים. יש הלקוחים מדברי המקרא, והם מסמלים את שאיפת הבונים ומשאת נפשם בעיר הקודש: אבן ישראל, בית יעקב, יגיע כפים, כנסת ישראל, מאה שערים, מרחביה, משכנות, משכנות שאננים, נוה שאנן, עץ חיים, רחובות, רוחמה, תלפיות. שכונות נקראו בשמות היסטוריים: בית הכרם, מחנים, עמק רפאים, וכן בשם הנזכר בתלמוד- תל ארזה.

שכונות נקראו לפי מספר המייסדים: אבן ישראל, בית יעקב, נחלת שבעה.

שכונות נקראו בשמות פרטיים של המייסדים, ובייחוד מצוי שמו של השר משה מונטיפיורי: ימין משה, אוהל משה, מזכרת משה, זכרון משה, קרית משה. שכונות אחרות נקראות בשמות פרטיים או בשמות משפחה: בית דוד, בתי נייטין, בתי הורנשטיין, בתי ברוידא, גבעת שאול, מחנה יהודה, סוכת שלום, קרית שמואל.

יש שכונות הנקראות בשמות ארצות או ערים, שמהן באו מתיישביהן הראשונים: בתי אונגרין, בתי הורנדא, שכונת הבוכרים, בתי וורשה, בתי זיבנבירגן, בתי מינסק.

שכונות נקראות בשמות המציינים את מצבן הגיאוגרפי: רוממה, יפה נוף, רמות.

חברת

בית אברהם

נוסדה

מיחידי בני מחוז ווילנא וזאמוט

בשנת

ביום **החוא כרם חמר ענו לה**

(ישעי' כז, ב).

פעה"ק

ירושלם

תובב"א

נדפס בדפוס „זכרון שלמה" הי"ו.

חברת **בית אברהם** נוסדה בחדש סיון
בשנה זאת **הרומ"ה** אשר תקנו באהם לפ"ק.

בהתאסף יחד באי ברית החברה והפקידו ועד ע"פ דעות נעלמות מבאי בריתה שבעה אנשים וארבעה במקומות ור"ח לפקח בעניני הח' ולסדר תקנותיה לטובת החברים, ואת היתה תחילת מעשיהם, קראי עזרה מבאי בריתה והעריכו התקנות לכל פרשיהם, ויקבלו עליהם לחק ולא יעבור, ונכתב לזכרון בספר.

ואלה הם התקנות:

א) מטרת החברה לבנות בתים לבאי בריתה מכסף אשר ישלמו החברים בעתם, וכאשר יבואר להלן.

ב) מיני הועד שנמנה הפעם הוא על משך שלשה שנים, ובכלות הזמן תהי' בחירה חדשה, כועד הבחירה יהי' בהוהמ"ם אחת לשלש שנים, רק המוכן ישאר על מקומו ועוד אחד או שנים מועד הראשון אשר כבר ידעו התנהגות החברה ותהלוכותיה.

ג) חובת הועד לשים עין ולב לטובת החברה לנהלה בדרך ישרה המוביל למטרתה בבנין בתיה ובבריה וכל דבריה לטובה. ועל הועד להתאסף פעמים בחדש לפקח על עניני החברה ולשכור חוצנים ובונים ומשגיחים ולסדר בכל ע"ת חשבון הכנסה והוצאה בסדר ומשטר ישר למען יהי' החשבון ברור לכל שואל ודורש לדעה חשבון.

ד) ספר יהי' להועד וכל מעשיו בספר נכתבים, וכל הכנסה והוצאה גדולה וקטנה יוחק בספר.

ה) פנקס גדול יהי' להחברה אשר הכיל דפים כמספר אנשי החברה, **ושם כל בן בריתה יערשם על דף מיוחד, אשר שם יורשם קבלת** כסף שיקובל מהחבר דבר בעדו, ובאותו דף יעשה מקום „לינא" מיוחדת לכל מין הוצאה שיעלה על חלק החבר. **בר"מ אחרי** כלות בנין עשרה בתים וטברה בור אחת בשנה יבוא לחשבון

התיסדות ומטרת החברה.

העוני והמחסור פרשו ממשלתם בעה"ק ירושלם תו"ב, בניה ילוקטו אליה יום יום ורובם עניים ודלים, ונופפו גם הם על אחיהם, וינדל עוד יותר כח המחסור לדכא חית נפש בני ציון היקרים. גם מהעמים בני הנכר יעפילו לעלות ציונה וישימו משכנם בה ונהיה עיר האלקים לכרך גדול, וישיבת כרכים קשה מאד, מחיר הבתים יעלה שנה שנה מעלה ראש; ועניי עמינו מקוצר ידם לשלם שכירות בתים מרווחים ישבו צפופים דחוקים ועי"ז הנם סחופים לרגלי המחלות הבאות מעיפוש האויר.

החלוקה אשר הי' משען מעט לעניי ציון לשילום שכר מעונם, גם היא לרגלי סבות שונות הולך וחסר, ועל בני ציון לדאוג בעוד מועד למצוא בית למושב, לבל יאחרו העת ויהיו נאלצים לשכון בשדה במערות ונקיקי הסלעים חלילה!

את הדבר הזה ראו רבים וישימו לב לכונן חברות אשר על ידה לא תכבד על באי בריתה לנהול להם במשך שנים נחלת בית בשילום מעט מעט. —

אולם עניי כוללינו ווילנא זאמוט וקורלאנד, לא עלתה בידם עצה ליסד חברה כזאת עד אשר הערה עליהם רוח מרום. עד מתי לא תעוררו לטבם עצה בדבר הזה?!" —

ובישע אל עליון נאספו כשמונים חברים, ויחקקו להם חקים ותקנות מועילות ויקנו נחלת שדה לבנין בתים — ותקות החברה להגיע למטרתה העל כפורתת בעזר ה'.

ברור מה שעלה על הבנין ופרי"צ שעלה על הלואת כסף להבנין של הבתים, והחוצאה ההיא יחולק על חשבון הזוכים, גם ווארקע על כל בית וכרוסה ויורשם על כל או"א מהזוכים על מקום ההוצאה לכ"א בדף המיוחד לשמו — **והחצאות שיעלה בכל שנה על צרכי** רבים כגון בורות ודרכים וכרוסה יחולק בחשבון צדק על כל החברים ויורשם על חשבון כאו"א — וספרי החברה הכנסה והוצאה יהיו פתוחים לפני כל דורש טבני החברה.

ו) המנהלים שנבחרו בהסכם כל אנשי החברה נאמנים בחשבונותם ופמורים כשבועה וג"ש ובכל ענין אחרי רבים להטות, וע"פ רוב הועד יקום דבר.

ז) על הועד לסדר סדר נכון בהמושב של הח' „בית אברהם" שעל פיהם התנהג דבר המושב אף אחר האחז בני החברה בנחלתם הן בדברים הנוגעים להכלל כמו בתי מדרשות, בתי מאפה, בתי מבילה, דרכים בורות וכרוסה, והן בדברים הנוגעים לאנשים פרטים כמו חלוקת מימי הבוחות, והכתלים המפסיק בין בית לבית, הנבולין והגדרים וכל עניני נזקי שכנים ושמירה הנקיות, כן לנדור בעד החברים לבל ימכור איש אחוזתו — אף אחרי הום כל בניני החברה — לאיש אשר אין רוח בני החברה נוחה הימנו, ולהציע הצעות איך לסכל עצת האיש שיעשה בזדון לבלתו שמוע להקנות המושב. ולמוסרות התקנות האלה יצרפו הועד עוד שבעה נכבדים מאנשי החברה שהם יהיו במקום כל אנשי החברה, וכל מה שיהקנו וינדרו האנשים האלה יהי' מאושר ומקויים ומקובל על כל באי בריה החברה באין ערעור ופקפוק ועל מנת כן נכנסו החברים להחברה.

ח) חובת החברים להועד לשמור ולקיים את הבאת הכסף בזמן שיקבע הועד מבלי דיחוי מיום אל יום לבל ירפו ידי הועד העסום בעבודה רבה ומרהבה מרובה מאד ועוסקים לשם שמים. ואם יעבור אחד מהחברים על אחד מהתקנות או לא ישמור מועד המונבל לנתינת כסף גם אחרי התראה ג"פ, רשות להועד למכור את חלקו לאחר ולהשיב לו את כספו.

ט) על החברים להביא להחברה שני נאפוליון מהיום עד ר"ח אדר,

וזה הסך נצרך עתה על הוצאות הבור הראשון לבניסה מים לצרכי בנין העשרה בתים הראשונים שיבנו א"ה בקיץ הבע"ל. והשני נאפולין הרשית להחברים לשלם מעט מעט עד אדר תרנ"ב, והשני נאפולין הנ"ל יורשם בחשבון הבנסה של כל אחד ואחד.

יד) בכל שנה ושנה מי"ה לר"ה החוב על החברים להביא שני נא"פ, ויהיה תועלת להחברה לעזר בניני הבתים, ותועלת להחברים כי בעת שיזכה ביתו בגורל ואו יכבד עליו לשלם את המוטל על הזוכה להביא בעת התחלת הבנין 12 נאפולין או 18 כמבואר להלן בתקנה יט—בא, אז יצורף השני נאפולין של השנים שעברו כמרם שזכה בגורל בחשבון המוטל עליו לשלם בעת הזכיה 12 או 18. בדרך משל הזוכה בשנה שניה לא יצטרך ליתן רק 10 או 16, וכן ע"ז החשבון המאחר לזכות, והזוכים הראשונים יהיו פטורים מן השני נאפולין וכן השניים והשלישים כו' כו' אחר שהשליכו חובתם לשלם את המוטל עליהם.

יא) הובת הועד להשתדל להמציא מנדיבי לב בחו"ל נדבות לעזר בניני הבתים לטובת החברים, או להמציא הלואת גם"ח מאחיזי אחב"י להחיש בניני הבתים וישולם להם לאט לאט מכסף הקיבוץ מהחברים במשך שנים. ואם יהיה ההכרח להשיג הלואה אף בנשך ילוה הועד, והרשות בידו להעבים את אחוזת החברה להטלוה למען הבנה מהרה העיר על תילה, והחברים ישבנו איש בביתו במנוחה והשקט, ושלום על ישראל עד עולם.

יב) נחלת שדה לבנין בתי החברה, כבר נקנה ממעות החברים חלק גדול בכרם הידוע של הגביר הר' משה ויטענבערג נ"י, אשר הכיל בערך 20000 אמות, כזה הוקצה מקום לצרכי רבים בירות ובתים הנהוגים לצרכי צבור, והשאר יחולק בין החברים לכל חבר 200 אמות אמה על אמה באבת הבנין לבתים וחצר, רק יזובה כזה איזה אמות לדרך המפסיק בין שתי שורות הבתים, וכל אחד ואחד מהחברים סילק 1400 גרוש מחיר חלקו בשלימות.

יג) עניני הנהגה הישוב, ובפרט בבתי בסיוה ובתי כדרשוה יהנהג

ע"פ רוב אנשי החברה, אם יאבה איש לתת נדבה לפנין צרכי צבור יסמור נדבתו להצבור, וינהגו בה כמנהג אנשי החברה, לבלי לא יוכל שום איש להזריע שמץ מחלוקת חלילה ע"י נדבתו ח"ו ויהי' מצוה הבאה בעבירה ח"ו, ורק שלום ואמת יהיה בהישוב וכל ריב ומצה לא ישמע באהלי אברהם, הדברים השייבים להצבור אף אם יהי' נדבת יחיד לא יכהב בד"י ובד"א על שם איש פרטי רק ויאקנף להכלל כולו.

יד) ינן כי מטרת החברה נוסדה לטובה העניים שאין בכחם לבלבל כל הבנין מכיסם בפעם אחת, לכן החברים אשר יכולים להקים בית מכיסם, יחשב לזריז ונשבר, ועל הועד להת להם חלקם בהקרקע ע"פ גורל וע"פ שוטא, והועד יבנה בתי החברים הללו על חשבונם כפי הפלאן שיכתב אף אם ירצו לשנות מצורת בניני הבתים המבואר בסעיף יח—כ, הרשות בידם, אך באופן שלא יונרם הזזק להחברים המסוכים להם.— ואם יבקש עיר מהועד עד 20 נאפולין על הועד להת לו הסך הלז, ועל החבר המבקש מוטל לשלם הסך הנ"ל הקרן והפירות שיעלה על זה במשך שלשה שנים מזמן ההלואה, ועל הועד להשניח ולהשהדל שיעשה כל הצורך לבובת בנין ביתו ע"צ היותר טוב כמו בשארי בתי החברה וכל הוצאות הבנין יהי' בחשבון מיוחד

מז) אם ירצה אחד מהחברים למכור חלקו לאחר בטרם הגמר בניני כל בתי החברה הרשות בידו, רק מחויב להודיע בראשונה להועד ואם יאבה הועד לקנותו בבחיר שירצה ליהן הקונה, להועד דין קדימה בזה.— ועיד זאת אשר בכח הועד לעכב על ידו ממכור לאיש שאין דעה החברים נוחה היסנו.— כן הרוצה למשכן חלקו או להת נדוניא לא' מבניו, הכל יהיה ע"י ידיעת הועד הוסני ועל פיהם יאושר הדבר, ובלא זה נפקע השעבוד.

מז) הועד אינו רשאי לקבל שום עיקול שיש לחוש אשר ע"ז יופרע ויתמוטטו עמודי החברה ח"ו, כי כל כסף הנכנס לקופה החברה לבנין נכנס ולא להשתעבד לשילום חובות, וכן התנו אנשי הח' בתנאי מוקדם ואין לשנות.

יז) מקום התחלת בנין הבתים בכל שנה ושנה יהיה ע"י הסכם הועד בשיקול הדעת באיזה מקום בהנחלה יבנה או או באיזה מיצר.

אופני בנין הבתים ותשלומי הזכים.

בנין הבתים יהיו בצורות שהים, וחלוקים בחובת ההשלומים בעת הוביה, בהתחלת הבנין ובסופו.

יח) צורה אחת מהבנין יהי' חלל הבית מבפנים ששה אורך על ששה רוחב — מלבד עובי הבתלים — מרובע, וקומה חמש אמות, ויהי' רק בית אחת ופתחה להחצר ובצדה חלון. ושני הלונות „מיזוזעו" בכותל שכנגד הפתח, ובית הבשיל סמוך להבית, ובית"ב אחד לשני נומצרין, וכיפה כאבני אקאד, ומיח פניכי חלקה ולבנה, וכיסוי הגג מבהוין יעשה בהבלית לבל ידלוף הבית, ומה טוב אם יהי' באפשר לבסות ברעפים, ובבל בית יהיה לשבה (אלמינ), ודלתות ושריני ברזל הוקים להחלונות וזכוכיה ע"צ היו"ם ויפה, ובור א' לבקוה מים לכל עשרה בתים, ורצפה הבית יהיה באלאסעם מרובעות הנקנים באמה הנקרא „באלאס-דרא" בל"ע.

יט) חובת השלומין לבית כזה, היינו בעת הזביה קודם התחלת הבנין מחויב הזוכה ליהן שנים עשר נאפולין, ובעת מסירת הבפתח מחויב לשלם חמשה נאפולין, ובבלות שנה ראשונה מחויב ליתן חמשה נאפולין בעד שנה שניה וכן בבל שנה ושנה. ובהשלומין אלו ישולם מחיר כל הוצאות בנין הבית, רק יוטבה מזה ההבשר והשלומי הוואַרקע שיעלה בכל שנה על חשבונו — ומזה ישבון בבית יהיה פטור מהשני נא"פ המוטל על החברים שלא זכו כמבואר בסעיף יד.

כ) צורה השניה, יהיה חלל הבית פניפה ששה אמות ארבה ועשרה אמות רחבה, והבית כזה יחולק לשני חדרים בכותל (חלבא) היינו חלק אחד יהיה ששה על ששה, וחלק שניה ששה על ארבעה, ופתח לבל חדר וחדר, ושלשה חלונות לבל אחד ואחד

מהחדרים חלון אחד בצד הפתח ושנים בבותל שבנגד הפתח, ולשבה בבל חדר וחדר, ודלתות ושריני ברזל ומיח ורצפה באלאסעם הנקנים במדת אמה, ובית הבשיל וביה"כ וכור הכל כאמור בצורה (א').

כא) חובת השלומים להזוכה בבתים אלו"ה כן, בעת התחלת הבנין מחויב לשלם שמונה עשר נאפולין, ובעת מסירת המפתחות מחויב להביא שמונה נאפולין. ובסוף שנה ראשונה מחויב ליתן סך שמונה נאפולין, וכן בבל שנה ושנה, ובל התשלומין הנ"ל יבואו בחשבון מחיר הוצאות בנין הבית מלבד ההכשר בב"ש והוואַרקע שיעלה בבל שנה על חשבוני.

כב) הבתים מצורה אחת יבנה בשורה אחה, יהבתים מצורה השניה יבנה בשורה אחת, לא יתערבו שתי הצורות בשורה אחה.

כג) בעת התלת הגורל על בנין הבתים מצורה אתת יודיע הועד יום המובבל להגורל אשר באותו יום בשעה מיוחדת יתאספו חבירי החברה על נחלת החברה, ובל הבר וחבר יוכל להיות דעתו אם רצונו שיהן בקלפי לבניני הבתים הנבנים על אופן צורה אחת מהשתים הנ"ל או לא, כי תפץ לבית שבצורה השניה, או כי אין לו (בשנה זאת) מראה מקום להשלומין המוטל על הזוכה, או מי מהחברים שרוצה לבנות לו בית מביסו כמבואר בסעיף י"ד.

כד) הרשות להועד ליקח מים מהבורות לצרכי בנין הבתים, גם מהבורות של היחידים שוכו, גם מהבורות של בוני הבתים על חשבונם, ורק בסוף השנה כאשר יחסר מים לגרי הבתים, אזי על הועד למלאות חסרונם.

כה) הרשות לועד הזמני לשנות איזה הקנה לפי צורך העת והזמן לטובת החברה, רק בהסכם כל הועד וצירוף עוד שבעה אנשים מבאי בריה החברה.

כו) בבלות בל בניני בתי החברה בעה"י יבחר הועד עשרה אנשים

חכמים ונבונים בקיאים בשומא, ומדם יבחרו אנשי החברה שלשה, והבד"צ יקיים את הבחירה כדת, והמה יעשו שומא על ערך הבתים ושוים לפי מקום חלק הקרקע באשר הוא שם, ובל איש ואיש ישלים השומא שיערכוהו לפי המקום ולפי הבנין שנבנה ע"י החברה, ורק מה שהוסיף היחיד בבנין משלו אחר שומה לא יושם עליו.

כז) החברים שישלמו את מחיר הבתים ועילוים ע"פ הטעריפים, אז על הועד להתן שטר מקנה התומה מאנשי הועד ליד כל אחד מהחברים, ועפ"י הכתב תעודה של הועד יצדיקו לו הרבנים אשר קושאן של הנחלה כתובה על שמם, ויוציאו על שמו קושאן על ביתו וחלק נחלתו בנימוס, על היצאות של החבר.

ואיש על מקומו יבא בשלום!

כֹּה | אָמַר ה' הִנְנִי־שָׁב שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקֹוב וּמִשְׁכְּנֹתָיו אֲרַחֵם וְנִבְנְתָה עִיר עַל־תִּלָּהּ וְאַרְמוֹן עַל־מִשְׁפָּטוֹ יֵשֵׁב:

(ירמ' ל' י"ח).

תעודה

אנחנו הח"מ אשר שטרי המקנה בעש"נ מנחלת החברה „בית אברהם" כתוב וחתום על שמינו, הננו מבטיחים בהבטחה נאמנה אשר בבוא אחד מהברי הועד אלינו ובידו כתב תעודה מועד הזמני, הננו מחויבים בחיוב גמ"ש לילך להצדיק הלקו לפני הממשלה ירה"ו ולהוציא קושאן על שמו בנימוס בלי דיחוי ובלי שום קבלת פרס בעד טרחתינו – וכן בכל עת וזמן שיצטרך הועד ללוות בכסף לטובת החברה על בטוחות הנחלה הננו מחויבים להצדיק את המשכנתא להמלוה בנימוס. –

ועד אמת בעה"ח יום לחדש ש'

נאם

נאם

נאם

על פי דת הקנות הנו' באו בברית החברה טיסריה, חבריה ובנהליה! — ויהי החלק 52 מ"א להחבר ה"ה

ונהקבל מאתו הסך 1400 גרוש מחיר חלקו באחוות חברתינו **בית אברהם**! — וה' האומר לציון תושב ולערי יהודא תבנינה הוא יבנה את בית אברהם בקריב בב"א ובא לציון גואל אבי"ר.

ועד החברה הבעה"ח בחרש מנחם ציון ובונה ירושלם,

לפרט **והבית הזה יהיה עליון ואז גאולים** יפצחו צהלה!

נאם מבקש ראש הסוכן החברה

נאם חיים יצחק זק[illegible]

נאם [illegible]

נאם [illegible]

שערי ירושלים אהל משה תרנ"ד

איש היה בירושלים ושמו ר' יצחק ליפקין, אחד מזקני החלוצים הראשונים של ארץ ישראל. והיה אחד האישים הפעילים ביותר במסחר בארצנו. נפטר ביום י"ט אדר ראשון תרפ"ז, בן 93 שנה, והניח אחריו משפחה עניפה. בשנת תרנ"ד הקים מכספו שכונת „שערי ירושלים" על יד שכונת „שערי צדק", וסמוכה לה עוד שכונה — „אהל שלמה". מספר הדירות בה היה 40. יש שנשארו על שמו, ורבים מהן מכר ליחידים בתשלומים קלים לשיעורין. הוא היה מתנגד ל„חלוקה", וחיבב תמיד את הפועל ואת האומן ואת כל המתפרנסים מיגיע כפם.

אהל שלמה

„אהל שלמה" נוסדה בידי רחמים מזרחי, והוא קרא לה לזכר אביו שלמה מזרחי שהיה אחד משני היהודים החברים במועצת עירית ירושלים בימי השולטן התורכי, הודות למאמציו הרשה השלטון התורכי ליהודים לרצף את הרחבה שלפני הכותל המערבי. (ילין, אבותינו, עמ' ק"ג). נזכרת לראשונה בתיאור מסעו של יהודי בשנת תרנ"א, בקירוב: „מהרנו לעבור בין טורי שכונת אחינו... ואהל שלמה" (ד. ילין, כתבים נבחרים א', תרצ"ו, עמ' 245).

השכונה ידועה בשם „בתי אבו בצל", כלומר בתי סוחר הבצלים, הוא ליפקין. הוא שנא את הפרסום והיה נוהג לומר „הפרסום יזיק יותר מאשר עויל", ולכן קרא את השכונה על שם שותפו שלמה מזרחי.

בספר התקנות של „חברת אהל שלמה" הנושא עליו את התאריך „חודש אייר שנת תרנ"א", והמוכתר בכותרת „הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך יטו" (ישעיה נד), הובאו לידיעת חברי החברה פרטי התקנות:

„א) על החלקה הנז' יבנו בעז"ה ערך חמשים בתים כפולים בית לפנים מן הבית. ערך עשרים בתים על אם דרך המלך, והנשארים יבנו על חלקת השדה מבפנים בסדר נכון. מחיר הבתים יהיו מחולקים, היינו כל נומער שהוא בית כפול כמבואר, אשר על הדרך יפו, מחירו מאתיים ושלשים נאפוליון, והנומערין אשר יבנו מבפנים מחירם סך מאתים ועשרה נאפוליון".

„ב) כל נומער יהיה בנוי בית אחד ששה אמות על שבעה אמות והשניה חמשה על שש אמות. וקומתם חמשה אמות בפנים הבית, עם כיפת אבנים והכפה מרוצפת מבחוץ עם באלאט, ולכל נומער בית תבשיל ובה"כ, וחלק בהבורות אשר יספיקו מימיהם לכל בני החבורה כמו בשארי החברות, וכל נומער יכיל חלקו בשדה הנז' היינו מקום בנין הבתים והחצר לפני הבתים בערך חמשה ועשרים אמות על שבעה אמות רוחב, לבד חלקו בהדרכים והבורות אשר יהיו משותפים לכל בני החברה והנומערין יבנו על פי הפלאן של המהנדס באופן נעלה".

„ג) סדר התשלומין יהיו באופן הזה: תחילת הפרעון של כל חבר לתת חמשה נאפוליון. ר"ח תמוז הבעל"ט יתנו גם כן כל אחד ואחד מהחברים על חשבון כל נומער עשרה נאפוליון. ואלו אשר הנומערין שלהם על אם הדרך, עליהם להוסיף עוד עשרים נאפוליון ומר"ח מנחם אב תרנ"א הבע"ל והלאה, עד כלות משך עשרה שנים, יתנו מדי חודש בחדשו על חשבון כל נומער סך נאפוליון וחצי".

„ד) הזוכה בגורל בשנה הראשונה בהבתים הבנוים, צריך לתת בעת יזכה בגורלו סך שני נאפוליון ובעת מסירת המפתח לכל חבר וחבר מהנומער שלו, אזי צריכים לשלם סך חמשה עשר נאפוליון ואחרי אשר ישלם כל התשלומים המגיע ממנו עם הווארקא כפי

המבואר, אזי מחויבים אנחנו הח"מ לתת לו קושאן על ביתו וחצרו כנימוס הממשלה ירו"ה על הוצאת החבר בלי עכוב כלל".

„ה) ואנחנו הח"מ קבלנו עלינו אחרי מלואת מספר החברים הי"ו להחל במלאכה ולבנות את כל הבתים הכפולים הנז' במשך שתי שנים, ובאופן זה חצי המספר עד מוחארם שנת תרנ"ב בעז"ה ובכל שנה אחרי כלות הבנינים יומסרו הבתים להחברים הזוכים בגורל, עפ"י פרטי התנאים המבוארים בסעיף ג' וד' ".

„ו) כל מי אשר לא ישלם המגיע ממנו במועדו ימכר זכותו לאחר על חשבונו".

„ז) כל חבר אשר ירצה לשלם את כל המגיע ממנו עבור הנומער שלו בפעם אחת ינוכה לו ששה למאה כפי חשבון השנים".

„ח) כאשר יהיו כל החברים במלואם, אזי יוטל גורל צדק על כל הנומערין, למען ידע כל אחד ואחד מקום הנומער שלו, וכל החברים על מקומם יבואו בעז"ה לדור בשלום באהבה ואחוה".

„ט) אין רשות להחברים למכור את הנומערים שלהם בלתי הסכמתנו".

„י) החברים הי"ו יבחרו עפ"י דיעות נעלמות מבני החבורה ועד משלשה אנשים, לנהל אתנו יחד עניני החברה, ולתקן תקנות לשמירת הנקיון האחדות והשלום ושלום על ישראל".

עתידה ירושלים להיות מתרחבת בכל צדדיה ושערי ירושלים עתידים להיות מגיעים עד דמשק.

(ספרי דברים א. שהש"ר פ"ז פ"ה)

תנועת הבנין מחוץ לעיר, מחוץ לחומה, החלה בראשית המאה השביעית (ה' ת"ר — 1840) אחרי אשר שקטה הארץ ממלחמות ומרידות והתנפלויות שודדים, מאימת השלטון שנפלה עליהם ולא ההינו עוד להפריע את שלום המתיישבים מחוץ לחומה.

אז החלו המוסלמים והנוצרים לבנות בתים, מנזרים, כנסיות ומסגדים, בתי חולין ובתי הקדש מחוץ לחומת העיר ובקרבתה, אח"כ החלו היהודים לבנות שכונות ופרברים מחוץ לחומה. אבל גם בעיר החדשה כמו בעיר הישנה התבדלו התושבים לעדותיהם באזורים מיוחדים: יהודים, מוסלמים ונוצרים. היהודים והם הרוב של העיר החדשה, הסתדרו בחלקו המערבי של העיר, לאורך רחוב יפו, משני צדי הרחוב, מצפון ומדרום: המוסלמים — בחלק הצפוני בשטח שבין שער יפו, שער שכם ושער הפרחים, והנוצרים — בחלק הדרומי מסביב לדרך ההולכת משער יפו לחברון. ואף השכונות העבריות, בעצמן, בעיקר אלה שנבנו בשנות תר"פ — תר"צ מפולגות לעדות עדות: אשכנזים, ספרדים, בוכרים, תימנים, גורג'ים וכו', כל עדה לפי ארץ מוצאה.

עזרת נשים תרנ"ה

בשנת תרנ"ה יסדו מרת חיה ציפה פינס ז"ל, אשת הסופר יהושקן ר"י פינס, ומרת רוזה פיינשטין ז"ל, את החברה „עזרת נשים" בירושלם. העיני בעיר הקדש גדל אז מאד, וכמה חולים חשוכי מרפא שאינם מתקבלים בשום בית־חולים, חיי מיטלים עזובים, בלי מזון יספיק, ב„הקדש" שבעיר־העתיקה. החברה שכרה להם בית מיוחד, דאגה לכלכלתם ימנתה רופאים לטפל בהם. אחרי כן מצאה לה חברת „עזרת־נשים" שדה־פעילה יותר רחב ופירה, שהיה במשך הזמן לעיקר עבודתה: הטפול בחולי תוך.

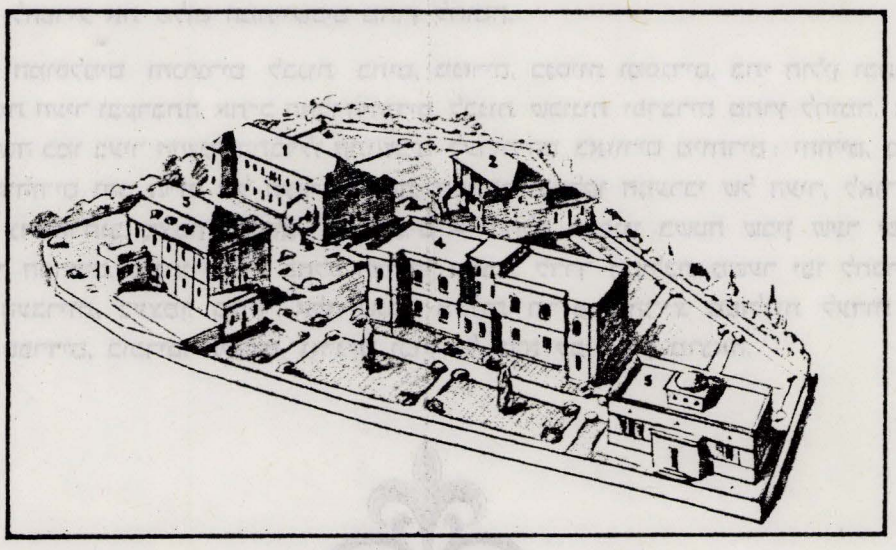
בעל המצוות, ר' שלום, היה מטפל באותם החולים באחת החצרות בעיר העתיקה, הם התגוללו שם על שקי־תבן קרועים ובלואים, עד שהתעוררו נשים רחמניות, מרת חיה ציפה פינס ומרת רוזה פיינשטיין ויסדו בשנת תרנ"ה את החברה „עזרת נשים" בירושלים, ותהי דאגתן למסכנים האלו, להוציאם מאפלה לאורה. שכרו בית מיוחד, דאגו לכלכלתם ורפואתם, ברופא ואחות מיוחדים.

ומבית שכור עברו לבנין חדש. הברונית אדלהייר רוטשילד נדבה סכום כסף לקניית מגרש גדול במערב העיר (מול מושב זקנים וזקנות המאוחד). בשנת תרס"ב נבנה הבנין הראשון למחלקת נשים, ובתר"ע בנין מחלקת גברים, ובתרפ"ד בנין שלישי וגן סביבו ששימש מקום טיול ומנוחה לחולים.

פנחס בן יאיר הירושלמי, בעברו ברח' יפו ליד מקום זה, פנה לימין ואמר: „אל תשליכנו לעת זקנה", ופנה לשמאל ואמר: „ורוח קדשך אל תקח ממנו".

המנהלת היתה הגברת איטה ילין.

כיום שוכן מוסד זה בבנינים חדשים ומפוארים, קרית „עזרת נשים" בדרך להר המנוחות ממערב לגבעת שאול.

חברת עזרת נשים בעה"ק ירושלם ת"ו

חכמות נשים בנתה ביתה.
רבות בנות עשו חיל.

Frauen-verein „EZRATH NASCHIM“ Jerusalem.

חברת
„עזרת נשים"
הכללית
בעה"ק ירושלם ת"ו.

האָבגישאָצטע שוועסטער!

הַיי יָאהרִיגען חֲנֻכָּה וָועלְט [18] יָאהר זַייט אוּנזער חֶבְרָה „עֶזרת נָשִׁים" אִיז גֶעגרִינדעט גִיוָואָרען, צוּ גְלַייך קוּמְט אָן דִיא צַייט פוּן דִיא [3] יָאהרִיגע וָואהלֶען —בְּחִירות— אוּיף פָארשְטַייעְרִינס —נַבָּאִיות— פוּן דֶער חֶבְרָה, מִיר וִוילֶען דָאס פֶּערְאַייניגען צוּ זַאמְען, אִין דִיא [18] יָאהר הָאבֶּען גִידִינְט אַין דֶער חֶבְרָה פֶּערְשִׁידֶענֶע נַבָּאִיות אוּנְד זֵיי אַלֶע הָאבֶּען גִידִינְט מִיט טְרַייהַייט אוּן מִיט אֱמֶת.

ב"ה אַז עֶס אִיז אוּנז גִילוּנגען צוּ בֶּעגרִינְדען דִיא חֶבְרָה אוּיף אַרִיכְטִיגען יְסוֹד, דִיא חֶבְרָה בֶּעזִיצְט הַיינְט [2] גְרוֹיסֶע גֶעבַיידֶען פִיר קְרַאנְקֶע פְרוֹיען אוּנְד מֶאנֶנער, לַייְדֶער אָבֶּער מוּזֶען מִיר בֶּעמֶערְקֶען אַז אוּנזער חֶבְרָה וָועלְט נִיט אַזַיי סִימְפַּאטִי-זִירְט וִויא בִּיז אַהֶער, קֵיינֶעם לִיגְט נִיט אִין זִין צוּ וִויסֶען וִויא דֶער צוּ שְטַאנְד אִיז, מִיא וִויים נוֹר צוּמוּמֶען מִיט בְּקָשׁות יֶענֶער אוּן דֶער צוּ צוּ נֶעמֶען אִין אַנְשְטַאלְט, אוּן וָוען מַאן זָאגְט דָאס עֶס אִיז אוּנְמָאגְלִיך וָועלְט מָען בְּרוּגֶז אוּן מִי שְׁטרַאשֶׁעט אַז מִי וָועט שוֹין מֶער דִיא [4] צֶענֶערְלֶעך אַ חוּדש נִיט צָאלֶען, נוֹר דָאם וָואלְט נָאך אַלִין נִיט אוֹיס גִימַאכְט וָען נוֹר מִיר וָואלְטֶען נִיט גִיפִילְט אַז מִיר הָאבֶּען נִיט קֵין פַיינְד וָועלְכֶע עֶס זוּכֶען אוּנז שַאדֶען פוּן אַלֶע יַיטֶען, אַגַאנְץ גְרוֹיסֶע הַכְנָסָה פְלֶעגִין מִיר הָאבֶּען יָאהרְלִיך פוּן גֶעסְט וָואם מוּמְמֶען פוּן חוּץ לְאָרְץ צוּ בֶּעזוּכֶען יְרוּשָׁלַם אוּן אִירֶע אַנְשְטַאלְטֶען אוּן דָאם יָאהר הָאט מָען אִיבֶּער הוֹיפְט קֵיינֶעם צוּ גִילָאזִין צוּ בֶּעזוּכֶען אוּנזֶער אַנְשְטַאלְט.

דוּרְך דִיא פֶּערְשִׁידֶענֶערוּנג פוּן דִיא הַכְנָסָה זַיינֶען מִיר יֶעצְט גְרַייסֶע בַּעֲלֵי חוֹבות אוּן מִיר וָועלְדֶען גִיצְוונגֶען זַיין אַיין צוּ שְׁרַייבְקֶען דִיא צָאל פוּן דִיא קְרַאנְקֶע נָאך מֶעהר כְּדֵי דִיא הוֹצָאה זָאל נִיט אִיבֶּער שְטַייגֶען דִיא הַכְנָסָה.

אַלֶע אוּנזֶערֶע חֲבֵרות מוּזֶען זִיך מְשַׁתֵּדֵל זַיין אוּנזֶער הַכְנָסָה צוּ פֶּערְגְרֶעסֶערִין אוּנְד צוּ אַרְבַּייטֶען לְטוֹבַת הַחֶבְרָה אוּם נַייע גְעוָואהלְטֶע נַבָּאִיות זָאלֶען קֶענֶען מִיט זִיכֶערְהַייט זַייער אַרְבַּייט אָנפַאנְגֶען.

גבאיות הח' עזרת נשים הכללית

פעה"ק ירושלם ת"ו.

בתי ברוידא תרנ"ז
אהלי יעקב

החובב־ציון הנודע ר' יעקב משה ברוידא בוורשה, ראש חברת „מנוחה ונחלה" וממיסדי מושבת רחובות, רכש לו יד ושם גם בירושלים החדשה, בשכונה הנקראת על שמו „בתי ברוידא" ע"י „מזכרת משה".

קראו לה לשכונה גם בשם „אהלי יעקב" ע"ש מייסדה.

בשנת תרס"ב קנו ה"ה ר' שרגא פייבל יעקבזון ור' נפתלי צבי פרוש בכספו מגרש בן 5000 אמות ועליו נבנו כ־25 דירות עם בית כנסת גדול. הדירות נמסרו חנם לתלמידי חכמים עניים חליפות בכל שלש שנים.

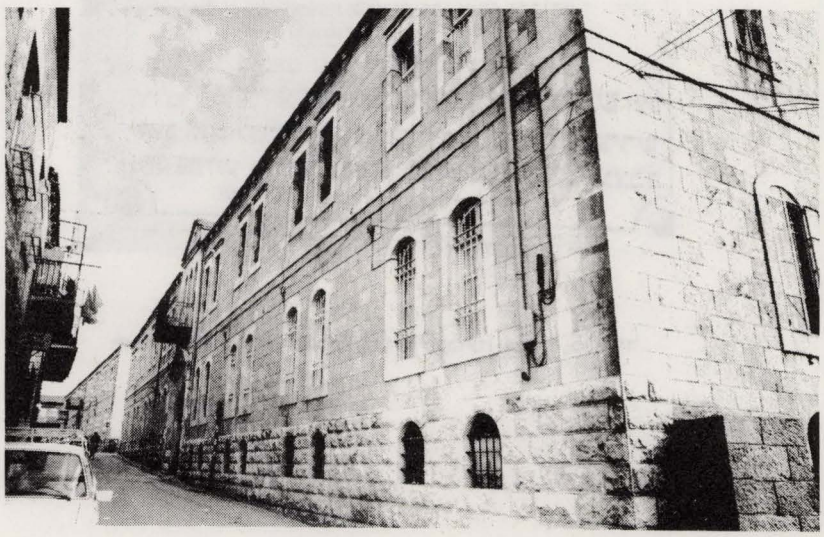
ר' ראובן ריבלין מזכיר ועה"כ „כנסת ישראל" שעמד בקשר עם רי"מ ברוידא, היה השתדלן והעסקן למען השכונה הזאת.

ר' נפתלי צבי פרוש, מזכרונותיו, בספר שלשה דורות — (גרייבסקי, ספר הישוב): בירושלים, עמ' 111.

„ר' יעקב יוסף ברוידא הסתייג מן השותפות המוצעת עם הועד הכללי לכנסת ישראל, כיון שרצונו היה, שהבתים ייקראו על שמו בלבד, ללא כל שותפים. הוא הסכים שירכשו עבורו מגרש מיוחד שעליו יוקמו הבתים.

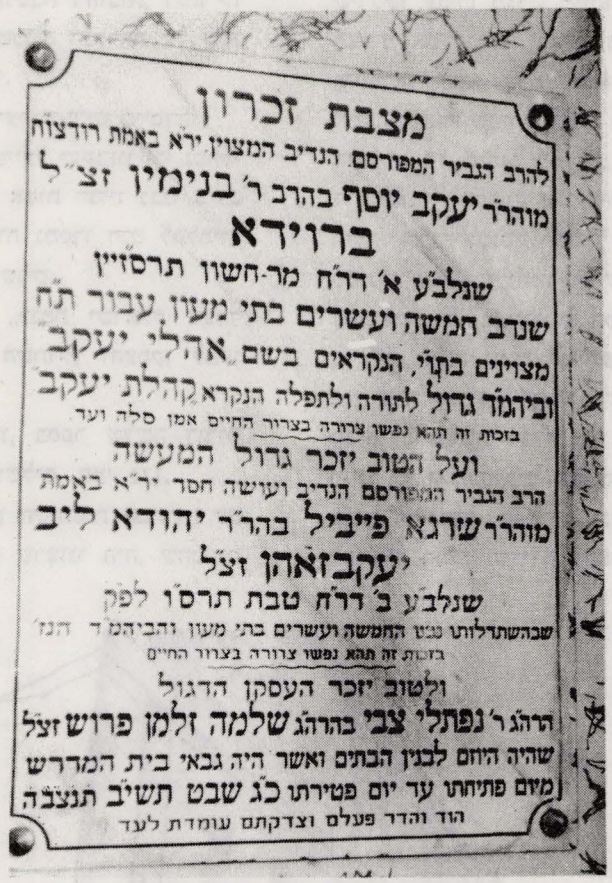
הצעתי את השטח שעליו נבנו בתי ברוידא. השטח היה ידוע אז בשם „כרם מוסא עמרם" שמידותיו היו 8000 אמה. המחיר שנדרש עבור כל אמה היה 2 פרנק. ההצעה הועברה אל הנדיב בורשא, אלא שזה האחרון הודיע, כי הוא מוכן להסתפק במחצית המגרש. פניתי אל הנהלת הועד הכללי לכנסת ישראל שירכשו את המחצית השניה לשם הרחבת גבולותיה של שכונת „כנסת ישראל" הגובלת עם שטח זה. האחרונים הסכימו להצעה זו, אולם הר"י ברוידא התנה תנאי לשותפות זו, שתבנה גדר שתפריד בין שתי החלקות והוא יקבל את החלק הצפוני. הוא הביע גם נכונות לשלם את המחיר כפי שיקבעו השמאים, מחיר זה הסתכם לפי השומא באלף פרנקים.

סמוך לרכישת המגרש נגשנו להכין תוכניות הבנייה לעשרים ואחת הדירות הראשונות, שלפי הערכה ראשונה

„מה טובו אהליך יעקב", בתי ברוידא „אהלי יעקב"

היו צריכים לעלות 75.000 פרנק.
את התכנית העברנו לורשא לעיונו של הנדבן, והוא מיהר להשיב תשובתו החיובית, אף שהסכום שהועיד למטרה זו לא עלה על 50.000 פרנק, ניאות לקבל על עצמו התחייבות נוספת, מתוך שהעריך את חשיבותו של המפעל.
כדי לחסוך בהוצאות לא מסרנו את הבנייה לידי קבלן, כמנהל עבודה נתמנה הרב ר' יעקב מן שהתמחה בעבודת הבניין, ואני נתמניתי על ידי הרב שרגא פייבל יעקובזון להיות גזבר, את ההוצאות הייתי משלם לפי חשבונות שהגיש הרב יעקב מן.
באותו זמן החלטנו גם בהסכמת הנדיב, לבנות את בנין בית המדרש שמתחתיו נבנו עוד ארבע דירות מגורים. בסיכומו של החשבון הגיעה ההוצאה הכללית ל־94.000 פרנק, והנדבן מורשא ניאות להוסיף על הסכום שנקבע מראש".

מצבת זכרון
להרב הגביר המפורסם הנדיב המצוין ירא באמת רודצוח
מוהרר יעקב יוסף בהרב ר' בנימין זצ"ל
ברוידא
שנלב"ע א' דר"ח מר-חשון תרס"זין
שנרב חמשה ועשרים בתי מעון עבור תה
מצוינים בתוי, הנקראים בשם אהלי יעקב
וביהמ"ד גדול לתורה ולתפלה הנקרא קהלת יעקב
בזכות זה תהא נפשו צרורה בצרור החיים אמן סלה ועד
ועל הטוב יזכר גדול המעשה
הרב הגביר המפורסם הנדיב ועושה חסד ירא באמת
מוהרר שרגא פייביל בהרר יהודא ליב
יעקבזאהן זצ"ל
שנלב"ע ב' דר"ח טבת תרס"ו לפק
שבהשתדלותו נבנו החמשה ועשרים בתי מעון והביהמ"ד הנ"ל
בזכות זה תהא נפשו צרורה בצרור החיים
ולטוב יזכר העסקן הדגול
הרה"ג ר' נפתלי צבי בהרה"ג שלמה זלמן פרוש זצ"ל
שהיה היזם לבנין הבתים ואשר היה גבאי בית המדרש
מיום פתיחתו עד יום פטירתו כ"ג שבט תשי"ב תנצב"ה
הוד והדר פעלם וצדקתם עומדת לעד

חאת לזכרון עולם, טבלת הזכרון הקבועה בכותל ביהמ"ד

ב״ה

חובת הדר בשבונת

אהלי יעקב

נדבת הנדיב הרב חגביר הצדיק המפורסם

מוהר״ר יעקב יוסף בהרב בנימין **ברוידא** זצ״ל

בעד תלמידי חכמים מצוינים בתורה ויראת שמים ושתורתם אומנתם מעדת הפרושים, למשך שלש שנים חליפות, על דעה האפטרופסים.

א) מחוייב הזוכה להנך את בנו ובנותיו על דרך התורה והיראה עפ״י דת ישראל סבא, ואין לב״ב לילך בפריצות ובמלבושים קצרים וגילוי שער.

ב) אין לו רשות להוסיף בחבית או בהחצר השייך לו שום בנין כל שהוא אפילו של עץ ואף לתקן שום דבר בחבית והשייך לו.

ג) עליו להשגיח לבלי יתקלקל שיח הכתים החלונות, הפתחים, והארובות, ולבלי יאבד שום דבר מהחפצים הנ״ידי.

ד) לשום עין על הנקיון מי ישורר בבית ובחצר בבית התבשיל ובביה״ב, ולהחזיק את רצפתם לא פחות מפעם אחת בשבוי.

ה) לשפוך את הזבלים והשופכים במקום המיוחד לזה.

ו) לסייד את חבית **רק פנימה** לכה״פ פעם אחת בשנת ובפירוש שלא לטוד **הכתלים מבחוץ**,

ז) לבלי השחות את הסוכה אשר יעשה לכבוד הג חבבית ולהחזירה אחר החג לא יאוחר מר״ח ,שון,

ח) לחזור לבלתי חצר צערי שבני חלקוב אליו ולהשתמש בנכסיהו בלתי רשותו ולמנוע את עצמו ואת כ״ב מכל הדברים המביאים לידי מיכה.

ט) כל ריב ומדון אשר יהיה בין השבנים יובא לפני האפטרופסים ועיהם לשמוע בכל אשר יורו להם.

י) בסקשות אשר יד כל השבנים או אחדים מהם שים החובה על כל אחר ואחד מהם להשגיח על תנקיון שבוע אחד הליפות.

יא) לקבוע מקום לתפלתו בבית המדרש קחלת יעקב כל השלש תפלות מדי יום ביומו.

יב) מחוייב לשמור תיארצייט של הנדיב בבניפיא בביהמ״ד קחלת יעקב.

יג) הזוכה לדור בחבית זכה לו לעצמו ולא לזולתו ואין לו רשות למסור וכותו לאחר הן בחנם ומכל שכן בשכר ואפילו חלק כל שהוא וזכות חבית ניתנת למשפחת הזוכה רק ביומי חייו ובשיחור הוא בעצמו בחבית.

יד) על הדר בחבית לשלם בעד כל שנה ~~שלשה~~ לירה ~~מצרית~~ בעד בם חזערקא ותקון חבית.

טו) אם יעבר ולא יקיים אפילו רק אחת מהתקנות והמדרים הנ״ל תרשות בידי תועד להוציאו מן חבית אף בתוך חזמן בלי שום טענות וטענות והצדקות בלל.

על פי התקנות וסדרים הנזכרים קא זכו לי החש״ט לדור בחבית נומר ~~4~~ וקבלתי עלי חזה״ש למלאות כל ימי שבתי בבית הנזכר כל חפרטים הנזכרים ואחרי בלות ~~שנה~~ שנת ~~תרל״ח~~ חדש ביום ר״ח ~~אייר~~ שנת ~~תרל״ח~~ מחוייב אני חה״ש לצאת מן חבית הנזכר תומיי ולפנות כל כלי תשמישי בלי שום טרח וה״ר בלל, כי על מנת כן ניתן לי בית הנזכר, וכה״ג ברצוני חטוהה בלי שום טענת אסמכתא בכיטול וכוי וכפיסול וכוי עא״פ. ועראי״צ באעה״פ יום ~~ה׳~~ ~~תרל״ח~~ לפ״ק

ראובן שמעון

חובת הדר — מופת ליחסי שכנים

בתי מינסק תרנ"ז

כיתר הכוללים בירושלים התאמץ גם כולל מינסק לרכוש דירות עבור אנשי הכולל. בשנת תרנ"ז רכש הכולל על ידי הממונים ובראשם הגאון ר' אפרים בנימין הוכשטיין הרב מקאמין וכן ר' שלמה זלמן פרוש ור' אריה ליב הכהן, מגרש ע"י שכונת „כנסת ישראל" במחיר ששה גרוש האמה ובעזרת הגבירים „זלדוביץ" במינסק הקימו שכונה קטנה בת 18 דירות דו קומתיים לעניי הכולל.

(גרייבסקי, ספר הישוב).

מכספי משפחת זלדוביץ שהיה סכום של עשרת אלפים פרנק נרכשה אדמה המשתרעת על 10.000 אמה והנמצאת בין שכונת כנסת ישראל ב' לבין רחוב בצלאל. השכונה נקראה „בית הלוי" על שם משפחת זלדוביץ שהיו לווים. (שלשה דורות בירושלים, עמ' 68).

ב"ה.

קול קורא לעזרה

מעיר אלקים סלה!

שלמא רבא מקהלא קדישא דירושלם, מציון יצו ה' את הברכה, לכבוד אנשי שלומנו, נשיאים ואמרכלים, גבאים וגזברים, רבנים וגאונים מפורסמים, גבירים ורוזנים, נדיבי לב רודפי צדק, גומלי חסד, דורשי שלום ציון ויושבי' די בכל אתר ואתר יחד כולם ישאו ברכה מאת ה' ושלומיהון ישגא עדי עד!

אדונים יקרים ונכבדים! שמעונו וישמע ה' אליכם, תנו אוזן קשבת לקול אחיכם הקוראים אליכם מציון נוה הצדק!

העדה הקדושה עדת כולל מינסק יצ"ו העתירו אלינו דבריהם, ותלונתם עלתה באזנינו לאמר: "למה נבדל כוללינו לרעה משאר הכוללים הנמצאים פה, הביטו נא אל כוללות: ווילנא, הורדנא, אונגארן, גאליציע וכו', לכולם נחלת בתים רבים בגוים לתלפיות אשר הי' יהיו לדירות לעניי כולליהם, ולנו אין כל מאום, ומדוע? הנתלה את האשם באחינו תומכינו אשר בחו"ל? הנאמר כי גרועים הם מבני גילם אשר בשאר המחוזות? חלילה! הן בני אברהם יצחק ויעקב הם, ומדת הרחמנות על אחיהם באה"ק לא תמה מקרבם, אף לא נקעה נפשם מארץ החמדה, ולא נעלם מהם מה שהפליגו חז"ל בגדולת המצוה של "הבונה אחת מחורבות ירושלם כאלו נבנה בית המקדש בימיו", ואם עד היום לא עשו כשאר אחיהם, אין האשם תלוי אלא בכם, כי אתם הממונים! ועליכם החובה לעורר את אחינו אלה לדבר הנכבד הזה, ואתם נרפים אתם, נרפים! ואינכם יוצאים ידי חובתכם נגדנו"!

הדברים הנמרצים האלה המריצו גם אותנו, והננו עומדים פה לפניכם בתור מליצי־העם שאנו מופקדים עליהם. והננו להם לפה לפניכם, לאמר: דבר בנין בתים לכוללנו — הוא ענין נכבד ונחוץ מאד מבמה פנים, א) מצד התועלת הפשוט שיהי' לבני הכולל דירות מבלי אשר שברן יאכל את כל חלק החלוקה המיועד אך ללחם לפי הטף, כי למה נראה ברעת בני כוללנו העניים המרודים, אשר איש איש מהם יחבול את כסותו לעורו או משכבו מתחת לראשו, למצוא את הסכום הדרוש למו לתת בשכר דירתם לכל השנה למפרע, (וגם זה, לולא חסד נדיב נעלם אשר בחסדו הקדים בהלוואה על דמי דירות ע"ח החלוקה אזי במה עניים היו מושלכים בחוצות) ומה הנה הדירות אשר ישברו? הלא רפתי בקר בחו"ל מובים מהנה. ב) מצד כבוד אחינו תומכינו בחו"ל, מדוע יהיו הם האחרונים להתנחל בארץ הקדושה הטרם ינעם לאיש איש מהם לזכות במצוה זו אשר עלי' אמרו חז"ל בספריהם הקדושים: "כל הבונה אחת מחורבות ירושלם כאלו נבנה ביהמ"ק בימיו", וכל מי שיש לו חלק בארץ ישראל יש לו חלק לעולם הבא". הנעו בעצמיכם, כי אם בא יבוא קץ גאולתנו ופדות נפשנו. ומשיה צדקנו יגלה בשערי ירושלם, ומצא כי כל אחינו הראו את חבתם לציון וירושלם, ויבנו בה ערים לשבת, זולתי אחינו בני מחוז מינסק, האם לא לחרפה יחשב זאת להם? אך פן יאמרו אחינו בלבבם לאמר: כבד הדבר מאתנו, לא נוכל עשותו בבת אחת, הן על כיוצא בזה נאמר: "מלפנו מבהמות הארץ וגו'", הנמלה הברי' הקטנה הזאת אשר משקלה לא יגיע למשקל שעורה אחת, ובב"ז כמה בורים תצביר לה בחורה, יען קובצת היא על יד, לכן נלמוד נא ממעשיה. והננו עורכים פה לפניכם מערכה אשר על פי' נבוא לתכליתנו המבוקש לאט לאט, מבלי אשר תקופחנה הבנסות הכולל המצויות **מקופת רמב"ע"נ וא"י** אשר יסדום גאוני ארץ יסודי עולם, לפקוח נפשות רבות מישראל, ואל יתברכו בלבותם לאמר הלא הכל אל מקום אחד הולך, כי אם כה יעשו ח"ו יקויים בנו אנחנו הגורמים לזה "בונה ציון בדמים וגו'", כי כל אשר הביאונו לזה, רק באשר קצרה נפשנו מראות בהלחין זו הדחק מעניי כוללינו, כי פרס החלוקה יתנו בעד דירתם וכל השנה המה רעבים ללחם, ותקותנו כאשר יצא הדבר מכח אל הפועל, אז יוקל מעניינו עול דמי הדירות, ויהי' להם החלוקה ללחם צר ומים לחץ, ואם ח"ו יהי' מגרעת "לקופת רמב"ע"נ וא"י" עי"ז, אזי נירה אבן פינה מדם נפשות אביונים, ועל כיוצא בזה נמצא בדברי חז"ל: "כמה נפשות שקעו בבנין הזה"!

וזאת היא המערכה אשר עלה בהסבמתנו, נוציא לאור גורל קודש לבנין בתי־מחסה" לעניי כולל מינסק והמחוז, ששת אלפים שטרי גורלות יוטל בהגורל, מחיר כל גורל אחד רובל, ומזה יבנו עשרה בתים בגוים לתלפיות, אשר יהי' קודש גם עפ"י נימוסי הממשלה לעני כולל מינסק דוקא, ועשרה יזכו בגורל כל אחד בית דירה שיקרא הבית על שמו, ויוחק שמו למזכרת נצח באבן שיש בקיר הבית. שלש שנים הראשונים יהי' הבית שייך להחוכה, אם יזכה לבוא בעצמו לפה ע"ק או לתת לאחד מקרוביו ומיודעיו מעניי כוללנו בלא הטלת גורל, ואחר איו"ש יזכה לתועלת נעמתו, היינו: מיום בוא השמועה יובחר ת"ח אחד שילמוד משניות ותפלת אנא וקד"ר מדי יום ביומו עד כלות שנה הראשונה, ושמירת היא"צ משך עשרה שנים בלימוד פרקי משנה אותיות שמו ותפלת אנא וקדיש והזברת נשמה בביהמ"ד.

עתה הביטו וראו, כי לא דבר כבד הוא מכם, הלא ידוע כי כמה אלפי גורלות נמברים במחזוזו ובשאר המחזוזות מהשוו־לות היוצאות בזאקסין, לייפציג וכדומה, אשר הלוקח מהגורלות האלה הנא רק על תקות שוא ודמיונות כוזבות, כי מי שאינו זוכה ילכו מעותיו לאבדון, ובידי זרים ישארו, אך לא כן כאשר יקחו את שטרי גורלות על בנין בתים לכוללנו באה"ק, כי מי שיזכה בהגורל יהי' לו שם ויד בחומת ציון ויקוים בו הבונה אחת מחורבות ירושלם וכו' וזכרו לא יסוף מעיר אלקים סלה, וגם מי שלא זכה בהגורל יהי' מסייע לדבר מצוה זו העומדת ברומו של עולם, ותקותנו נאמנה אשר אם את הדבר הזה תעשו, אז במשך איזה שנים יספיק דירות לעניים הנחוצים מכוללנו, ויקוים בהם "וישבב בשלמותו וברכך ולך תהי' צדקה", והעניים לא יסבלו עוד חרפת רעב בבתיהם, כי החלוקה עולה רק בערך 20 קאפ' לכל נפש לשבוע והדירה קודמת לכל, וכל השנה המה רעבים וצמאים ערומים ויחפים, ואם יוקל מעליהם עול הדירות

יוכלו להביא שבר רעבון בתיהם בעד החלוקה, לחם צר ומים לחץ. אנא חוסו נא אחינו רחמנים בני רחמנים! התעוררו נא! התחזק נא! והחזיקו במדת הרחמנות אשר ירושה היא לנו מאבותינו אברהם יצחק ויעקב, ובזה נפלינו מכל העמים אשר על פני האדמה, התעוררו אהבתכם לציון וירושלם! וקחו לכם חלק ונחלה בבנין חרבות ירושלם, אשר נקראת ארץ החמדה והמודה היא לכל העמים כי אין כל אומה ולשון אשר אין להם חלק ונחלה בארץ קדשנו, ואף אנחנו בני ציון נקראים, ולנו היא כי ירושה היא לנו מאבותינו, ובזה תקיימו "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו", ועתה בלב שמח ובנפש חפצה קחו לכם הלק בהמצוה הזאת איש בברכת ה' עליו, עפ"י התקנות המבוארים הלאה:

אלה המה תקנות חברתנו הק' חברת **"בתי מחסה לעניי כולל מינסק והמחוז"** אשר יסודתו בקדש לעשות צדקה עם החיים, וחסד עם הנעדרים רח"ל, לזכותם בתורה ותפלה. באמירת קדיש והזכרת נשמה אחר איו"ש בטוב, לבל יסוף זכרם נצח מעיר אלקים. ומבלי להכביד הענין הנשגב על החפצים באות נפשם לקחת חלק במצוה זו, נעשו תקנות ישרות לזכות החברים תומכי חברתנו בצדקתם, בזה ובבא, וכל אחד יקח לו חלק כפי כחו והונו.

א) כל הנסעות החברה יכתב בפנקס החברה שם החבר, וסכום נדבתו למזכרת נצח, ויקבל מכתב תעודה בח"י המנהלים, וידע נאמנה כי באו מתן דמיו ליסוד הנרצה.

ב) פעמים בכל שנה נשלח ת"ח מתפללים לפני **בותל המערבי** וקבורת **רחל אמנו** להתפלל בעד שלום החברים לטוב להם כל ימיהם.

ג) בכל מועדי ה' יתברכו כל החברים בברכת מי שבירך בבית המדרש המיוחד להם.

ד) אם ח"ו אחד מהחברים יצטרך לבקש עליו רחמים או ח"ו יפול למשכב, אזי כשיודע הדבר להמנהלים ישלחו ת"ח מתפללים לפני "בותל המערבי" להתפלל שישלח לו ה' רפואה שלמה מן השמים מהר ולמלא משאלות לבו לטובה.

ה) כל איש אשר ירים תרומת הקודש לבנין בתים 25 רובל, ויכתב שמו וסכום נדבתו בפנקסי החברה, ויזכה בכל התקנות המבוארים למעלה, ולתועלת נשמתו יזכה, היינו: אחר איו"ש בטוב, ביום בא השמועה יובהר ת"ח שילמוד משניות ויאמר קדיש מדי יום ביומו עד כלות שנה הראשונה וגם הזכרת נשמות, ושמירת היא"צ משך עשרה שנים בליטוד ת"ח, פרקי משנה אותיות שמו ותפלת אנא וקד"ר ואמ"ר.

ו) ומי אשר ינדב רוחו אותו לתת סך 50 רובל, אזי מלבד מה שזכה בתקנות המבוארים למעלה, יזכה עוד, כי ביום השמועה יובהרו עשרה ת"ח וילמדו שבעה ימים משניות ותפלת אנא וקד"ר, ושמירת היא"צ עוד עשרה שנים מלבד המבואר בסעיף ה'.

ז) ואיש כי יקדיש תרומת קודש סך 100 רובל, לבד מה שזכה בתקנות המבוארים בסעיפים הקודמים יוסיפו למענו עוד, כי מיום השמועה עד כלות שלשים יום, ילמדו עשרה ת"ח משניות ותפלת אנא וקד"ר ושמירת היא"צ כנז', ועשרה שנים הראשונים ישמרו היאר"צ בליטוד עשרה ת"ח בכנופיא פרקי משנה אותיות שמו ותפלת אנא וקד"ר.

ח) ואיש כי יקדיש בית קודש בעד סך 600 רובל, יקבל שטר מקנה מאתנו הח"מ עפ"י ד"י, ושמו יוחק באבן שיש בקיר הבית למזכרת נצח, ושלש שנים הראשונים הרשות בידו לתתה לאחד מקרוביו ומיודעיו מכוללנו דוקא על משך שלש שנים בלא הטלת גורל, ועוד יזכה לתועלת נשמתו, ביום בוא השמועה הלא טובה, יובהרו עשרה ת"ח שילמדו פרק משניות ותפלת אנא ויאמרו קדיש מדי יום ביומו עד תום שנה הראשונה, ושמירת היארצייטין בליטוד עשרה ת"ח בכנופי' פ"ק משנה אותיות שמו ותפלת אנא וקד"ר והזכרת נשמה בביהמ"ד עד ביאת גואל צדק.

ט) ובפירוש נאמר מי אשר ברצונו לזכות בזכיות הנדולות, רק אין ידו משגת לשלם הכל בפ"א, הרשות נתונה לשלם לאט לאט כפי יכלתו.

י) כל המוסיף יוסיפו לו שנות חיים וברכה מאלקי המעזבה, ומנהלי החברה מוכנים למלאות רצונו וחפצו אשר ידרוש ככל האפשריות.

יא) כל כסף הקדשים לבנין בתים ימסרו לגבאי קדש בעירם, אשר יתמנו לזה והגבאים ישלחו לידי הסוכנים רוזני צדק בק"ק מינסק יע"א, ה"ה הרבנים הג' המפורסמים הראשון לציון מו"ה אהרן דוב ברוידא שליט"א, ומוהר"ר דובער פינס נ"י ומוהר"ר ברוך דוד זעלדאוויץ נ"י ויחיו בטובה, ויגיע בטח לידינו.

יב) הנבאים והמתעסקים אשר בכל אתר ואתר, אשר ינדב רוחם אותם לעשות לטובת חברתנו, אזי כפי גודל השתדלותם כן יזכו בזכיות חברתנו הק' ומנהלי החברה מחויבים בכל עת וזמן למלאות רצונם ולכהן פאר בנזר גבאות קדש.

יג) בכל שנה יודפס חשבון צדק מהנסות והוצאות הח' למען יראו הנדיבים את פעולת חברתנו, וידעו נאמנה כי באו נדבתם לתכלית הנרצה.

עתה אחים יקרים! שימו לבבכם אל דברי אחיכם השוכנים בארץ הקדושה, הצועקים אליכם ממיירות לבם, התעוררו נא התעוררו! חביטו נא בעין חמלה על עניי עירכם החובקים חרבות ירושלם, אל נא תתנו דומי, שאו ידיכם קדש ובואו נא לעזרת אחיכם איש איש כמתנת ידו כברכת ה' עליו. תקותנו נבונה, כי תושיטו לנו ידכם הנדיבה בלב ונפש חפצה, ותענו ותאמרו הננו הננו אחים יקרים חברים נאמנים לחברתכם הק' לזעם קרן ישראל ולבנות חרבות ירושלם, ואנחנו תפלה לה' השוכן בציון כי יצוה צור חסדו קהלותיו לקבץ ובחר מרום הרים אותנו להרבץ, ויזכו לראות בנחמות ציון וירושלם במהרה.

כעתירת החותמים בברכה ומחבים לבשורות טובות ונחומים, הבעה"ח ביום ח"י תמוז שנת ששון לפ"ק פעה"ק ירושלם ת"ז.

נאם **אפרים בנימן הויכשטיין**
נאם **ארי' ליב הבהן**
נאם **אהרן העשיל שו"ב**
נאם **שלמה זלמן פרוש**

חותם חברת בתי מחסה לעניי כולל מינסק
בעה"ק ירושלם ת"ו
Sigel d. Verein BATEH MACHSSE
für Collel Minsk
in Jerusalem

אדרעסע למשלוח מכתבים:
Herrn Leib Cohen Minsker in Jerusalem [Palästina]

ספר

חוקי ואופני ותקנות החברה

בוני ציון

אשר אגודתה על ארץ יסדה
לבנות בתי מדרש לעניי כולל מינסק
על הרחי ציון וגבעות ירושלם

כי אלקים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה וישבו שם וירשוה
(תהלים ס"ט)

פעה"ק **ירושלם** תובב"א

שנת **בנה ירושלים** ה' לפ"ק

ברפוס האחים סאלאמאן נ"י.

מכתב תעודה.

כי נתקבל לחברתנו הק'

ונתן הסך

כפי התקנה המבוארה בסעיף
ונרשם בפנקס החברה למזכרת נצח, נומר

ומעתה ומעכשיו תחד כבודו בחברתנו הק'
עפ"י התקנות המבוארות לזכרון עדי עד, ולרא'
בעה"ח אנחנו ראשי ומנהלי החברה "בוני ציון"
בעה"ק ירושלם ת"ו ביום להדש
שנת תר לפ"ק

נאם

נאם

נאם

נאם

נאם

בוני ציון!

ומה יענה מלאכי גוי כי ה' יסד ציון
וכה יחסו עניי עמו (ישעיה י"ד ל"ב)

לפתרון השאלה במה לחושיע את שבר בת ציון, ובמה לבנן את הישוב בארץ הקודש, ובפרט במה שנוגע ליושבי עיר הקודש ירושלם, במה לחקל עניים דחקם ועמלם, לפתרון השאלה העמוקה הזאת כבר עמלו רבים וכן שלמים זה רבות בשנים, ויחפשו חפוש מחופש לדלות עצות להציעם לפני נדיבי עמנו אלה השרידים הכואבים על שבר בת עמם, ואשר ציון מושאת נפשם, רבות נדברו יראי ה' איש אל רעהו ופעולות רבות הוציאו לאור זה כמה, אלה בכה ואלה בכה.

מכל הפעולות ומוסדות החסד אשר נתיסדו בערי הק' העזורים ליושביהם קצרי היד, ומקלים עניים ודחקם אם לפי שעה ואם גם לעתיד, — הבי נכבדה היא העצה היעוצה לבנות בתים לשבת לעניי הבת ירושלם, העצה הנעלה הלזאת יצאה זה כארבעים שנה מפי גדל הבורה, כל חכמי ורבני ונכבדי העיר הק' אשר נתאספו יחד בבית השר הצדיק המנוח, איש החסד מרבבה אשר שם את ירושלם לחותם על לבבו סיר **משה מונטיפיורי** זצ"ל, ובעלותו לציון בפעם השלישית, וישלה ויקבץ את כל חכמי העיר בביתו, ובדברים חמים ונמרצים, ובאהבת אב אל בנים שאל ויאמר: "אני את לבי הבינותי להתאמץ להרים אתכם משפל מצבכם ולהלין אתכם לאט לאט מעמלכם ודחקכם, אם כן איפה התיעצו יחד לפני והבו עצה, הציעו לפני את מבחרי מחשבותיכם במה אוכל לעזור לכם, ומה היא העזרה אשר תביא לכם ברכה תמידית, ולא יהי' פעולתי למענכם בקצף על פני המים", — אז ישבו כל חכמי העיר בכבד ראש ויחד נזקקה מפי גדל הבורה כי אך בנין בתים לשבת הן המה מוסדות הישוב, הוא הדבר האחד אשר יעשה את בני ציון לתושבים בארץ תחת אשר עד העת החיא בעוה"ר היינו גרים נמו ללון, כי היינו תמיד בפחד מבעלי החצרות לבל יגרשונו מהארץ, בהעלותם על מזיר שכירות הבתים משא לעייפה עד כי לא נוכל שאת, אשר באמת לא הי' שנה עוברת אשר לא הוסיפו בעשרה למאה על כל בית צר ואפל.—

העצה היעוצה הזאת אשר שמע השר הצדיק הזה מפי חכמי העיר האתה לו כדברי האומים, ויחזק בה בכל כוחו, ויבנה בתים מהוזן לעיר לתלי נבעת ציון בשם הגביר המנוח יהודה טורא, — הבתים האלה חיו כאבן שתיה, כי אהייהם החזיקו נדיבי אחינו בני אשכנז לתלי התעזרות אחיהם בק' ויקנו מקום רחב ידים על הר ציון ויבנו עליו בתי מחסה לעניים, עד כי עתה תל כשבעים בתים מפוארים בנוים לתלפיות לגאון ולתפארת משוכללים שטה יחד עם בית מדרש מפואר, וחלק גדול מהם נדבת השר הצדיק הבארון **ראטהשילד** מצפרים הי"ו, אז ראו העם אור גדול כי טוב, כי תחת אשר היו מוטלים המה ונשיהם ובניהם במרתפים ובבתים צרים ואפלים, וידמו כי כן יבלו בני ציון ימיהם בבתי חומר באלח ואת תלי הגזם בעלי החצרים ילחכו עד ביאת הגואל. עתה ראו כי לא דבר נסגע הוא, כי גם המה יהיו כתפארת אדם לשבת בית, ויברכו לה' הבונה חרבות יהודה בגילה ורעדה, — מובן מאליו, כי מהתשועה הרבה הזאת נושעו בה רק איזה יחידים, ואין הקומין משביע את קהל הגולה אשר חדשים לבקרים נוספים עליהם יום יום, או רוח ממרום העיר לבב ילידי ציון, ובעזרתו ובישועתו הוציאו לאור דבר גדול ואדיר אשר לנצח לא תשכח זכרם, כי נתאספו שבעה חברים זריזים ונשביליים, ויקנו להם מחוץ לעיר כברת ארץ ויקראו לה "נחלת־שבעה" ויתאמצו לבנות שם בתים לשבת ובחמ"ד, אז ראו העם עין בעין כי ה' בונה ציון כי דבר שלא האמינו ראו עיניהם, כי יתגדבו אנשים להביא את כ"ב בשרה מחוץ לעיר ולא יפחדו לנפשותם בימים החם מיושבי הארץ. המושבה הראשונה הזאת נתרחבה לאט ותתי כעת למושבה מאשכנזים וספרדים יחד, ונמצאים בתוכה ערך שלשה מאות בתים, לא עברו איזה שנים וימצאו בני ציון לבנון להם ליסד חברה נדולה בת מאה חברים, ויקראו שמה "מאה־שערים", והי' כי הצליחו בספעליהם, והנה המושבה הזאת היא לתהלה בארץ. ויושביה יזהר כארבעה מאות מישפחות

ובכן תהלה לה' נתקיימה ביתינו אלה לשמחת לבבינו יעוד נביאנו: "ובנו בתים וישבו", כי תברות רבות נתיסדו לאט לאט חיזוקים בשמותם. — הן אמנם אין ערוך להתשועה הגדולה אשר נעשתה על ידי הבונים האלה בקדש. כי עתה ראו עמי הארץ כי גרים ותושבים אנחנו עמהם — כי רבים מבני ציון ומהבאים אליה נתאחזו איש איש מהם בבית לשבת, ובכל זאת עוד מרבית העם עניי צאן קדשים נתונים עוד גם היום בצרה חשכה גדולה, רואים המה את האור כי טוב, בחביוט אל אחיהם היושבים איש איש בד' אמות שלהם, והמה בעוה"ר עודם בשפל ישבו, גרים במרתפים ובבתים צרים ואפלים, ועל כל אלה הלא מחיר שכירות הבתים תרישש חלקם כי עליהם לשלם כל מחיר שכירות כל בית בתחלת השנה במנהג יושב הארץ, ועל זה ימשכן את חזקתו בתגולל, ומקבל כסף בכריבית, והדבר הרע הזה תמרר חיי העני עד כי ממש חייו אינם חיים, כי מלבד כל אלה רובם יטולטלו בכל שנה ושנה מבית לבית ומחרתף לחרתף מרקבון לעיפוש ומעיפוש לבית החולים — ה' ירחם, אוי לעינים שכך רואות בחודש מוחאברעם (הוא עת משך הבתים) והנה עניים מושלכים ברחובות קריה, מבעלי החצרות אבירי הלב ומטולטלים בחצריהם ובשברי כליהם מרחוב לרחוב, והמה כחבר צוענים בעיני יושבי הארץ, וכן המה בעיניהם — המראה המעציבה הזאת תמרר חיינו עד ? . .

והנה לא אלמן ישראל מה' אלקיו — כי נדיבי עמנו בהי"ל, ע"י התעוררות אחיהם בקודש נמצאים תמ"ד לעזרה, עד כי לאט לאט נבנו בתים רבים לכל כולל וכולל מהכוללים שבירושלים מנדבות אחינו בחו"ל, והבתים החמה יושלו בעזרת פעם אחת לשלש שנים או לחמשה שנים והזוכה יראה מנוחה ומרגע כשלש שנים רצופים, ואחריו יבא אחיו הזוכה בסקומו, אין קץ לשמחת הזוכה בגולל בצאתו מאפילה לאורה, אמנם גם אין קץ לעמל היוצא ממנוחה לאפילה, — בכל זאת התשועה הרבה הזאת היא כמעט תשועה כללית, כי נשיאי הכוללים מתאמצים להרבות בכל שנה ושנה בתים על הבתים, ותקוה נשקפת כי לא יארכו הימים ויספיקו הבתים לחזב בני הכולל.

הסראה העליזה הזאת נתנה תקוה בלבב בני ציון, כי רואים המה כי הכוללים אשר מצבם איתן כמעט כבר יצאו מאפילה לאורה, בני כולל הנ"ד כבר באו כולם על נחלתם, ואחריהם בני כולל אונגארן המציאו להם נדיבי עם, ובתים רבים נבנו עבורם, ורוב עניי כוללם כבר שבו דאגת שבירות בתים, וזה בשנה העבורה בא נדיב אחד מעיר לובלין לעה"ק ונדב לבנות על השרה אשר קנה כחמשים בתים בפעם אחת עבור בני כולל ווארשא, ועוד המקום מרווח להבל בתים בעד כל בני הכולל הזה — גם בני כולל הונדנא בהתאמצות נשיאיהם בחו"ל נבנו בתים רבים לענייהם, והמה לעת מעט לפי מספר בני הכולל.

ואנחנו בני כולל מינסק, הננו בעוה"ר אחרונים, עינינו רואות בשמחת אחינו בני יתר הכוללים ותקותם — שמהם אנחנו על תשועתם, אך דואגים ובואבים אנחנו מאד מאד על מצבנו השפל מאד, יש אשר לבנו עלינו יכאב, לאמר: אשמים אנחנו מכוני הכולל וראשיה בדם אחינו האומללים, כי אולי אם היינו גם אנו עמלים עם הצבור המדובא הזה, והיינו משמיעים בחוץ קולינו והיינו דופקים על על דלתי הנדיבים אולי גם לנו נמצא אוזן קשבת, אולי גם מבני מחוזינו בחו"ל נתעוררו איזה נדיבים להושיטו לבני כוללם בקודש יד עזרה, — ואם התפרדות הכוללים בירושלם גרמו אשר כל מהו בחו"ל ידאג אך לבני מחוזו, הלא אנחנו בצדק מוטלים אך ורק להחמי נדיבי בני מחוז מינסק, ואולי גם המה לא יחשו ולא ישקטו למובת אחיהם, כבה תיסרנו תמיד לבבינו מוסר אבזרי, וגם תלונות עניי בני כוללנו נשמע יום יום המטילים את כל אסון הציבור עלינו.

כי על כן זה יותר משנה אשר הוצאנו קול קורא להעיר לבבות אחינו בחו"ל לבלי יהיו המה אדישים להשיב נחזר בני עמם אל בתיהם בק. שמה ערבנו ברי שיחינו לפני קהל הגולה!

ות"ל כי נמצאו אנשים קשבת ונתעוררו יחידי סגולה ורוחני ארץ הקודש ה"ה הרב הגאון ומו' מוהר"ר אליעזר ראבינאוויץ שליט"א המד"א בעיר מינסק, וגדר הגביר המרומם נדיב הלב נשיא ארץ הק' דכוללינו מוהר"ר דוב בער הלוי זעלדאוויץ שליט"א והרב הגביר המרומם מוהר"ר דובער פינס שליט"א ותיכ הגביר המרומם מוהר"ר ברוך דוד הלוי זעלדאוויץ שליט"א והשתדלו להמציא כסף למקנת בכרת ארץ מחוץ לעיר בתוך המובות, ועל ידי עמל רב בעת הזאת ת"ל כבר זכינו להוציא שטרי מקנה בניסום הממשלה, לשם בני כולל מינסק, ברוכים יהיו לה' שרי עמינו אלה, — כי המה ירו אבן פינת המושבה המקוה אשר תקרא בעזה"ת בשם "בית לוי" השדה תביל בדי בנין המשים בתים מלבד עליות, וגם מקום לביהמ"ד וצרכי רבים.

ועתה אחינו אנשי נאולתנו, המחזיקים את ישיבתנו בקודש, הביטו נא אל עינינו ולחצנו, וצאו גם אתם בעקבות רועי צאן קדשים בכל המחוזות, התאמצו נא גם אתם להיות גם לכם ניר בקדש ושם בירושלם — תהי נא גם לבני מחוז מינסק מושבה בנויה לשמה, ובה יהמו עניי בני מחוזה.

והנה להעיר אתכם על רבת ערך המצוה הזאת, היא אך למותר, כי חכמים ונבונים ויודעי התורה ת"ל רבים בכם, ומי בכל אלה אשר נעלם מהם את הפלגת המצוה הרמה הזאת, אשר הי"ל בעלי התלמוד הפלינו בה ויחזמוה כערך המצות הרמות והנעלות, ולא זכה פלוני למלובה אלא בשביל שהשקיע עיר אחת בארץ

הק' — ובפרט עתה בחורבנה אשר המתאמץ והנותן יד לבנות חרבות ירושלם אין ערוך אליו, ובפרט כי בזה תהיו נפשות אחיכם היושבים בקודש הנתונים בצרה בפולה ומוכפלת, שובנים באשפנים ושלשלים שבר המרתפים מעורם אשר עליהם, סובלים התלואים מהקבון המבואות והבתים הצרים, ועתה אם חפץ ה' תצליח בידכם תוציאו את קהל ה' לאור גדול לפקום אודה ואויר צח, ותחיו בזה נפשות רבות משחת בלי.

תקותנו הקת כי כל איש ואיש בקטון בגדול יקום לעזרת עם ה' איש איש לפי ערכו, ויתאמץ בגבור, זה בכחו הזה באונו וזה בחנו, וזה בנועם מדבריו, להעיר ולעורר אהבה להקים החרבות ולבנות נפשות, וזכות המצוה הרבה הלזאת תנין עליכם להחיש ישועתכם ולהרחיב צעדיכם עד כי תעלו לציון ברינה אמן!

ואלו המה התקנות והזכויות אשר עשינו לחברתנו הגעלה הזאת חברת „בני ציון" ומבלי להכביד המשל הנשגב הזה על החפצים באות נפשם לקחת חלק במצוה זו, נעשו תקנות ישרות לזכות החברים תומכי חברתנו בצדקתם, וכל אחד יקח לו חלק כפי כחו והנו.

א) כל הנכנסת תחברה יכתב בפנקס החברה למזכרת נצח, והמנדבים יקבלו מכתבי קבלה בחתימת ידי המנהלים, וידעו נאמנה כי באו נדבותיהם ליסוד הנרצה.

ב) פעמיים בכל שנה בשלח חיה מתפללים לפני כותל המערבי וקבורת רחל אמנו להתפלל בעד שלום החברים למוב לחם כל יחיחם.

ג) בכל כוערי חי יתברכו כל החברים בברכת מי שברך בבית המנרש אשר נבנה אריה על נחלתנו.

ד) אם חי אחר מהחברים יצערך לבקש עליו רחמים, אזי כשיודע הדבר לחמנהלים ישלחו מתפללים לפני כותל המערבי להתפלל בעדם וה' יסלא משאלות לבם למוכה.

ה) כל איש ואשה אשר ירימו תרומת תקודש לבנין בתי מחסה סך 25 רובל, יכתב שמו ושם אבותיו וסבום נרבתו בספר הזכרון אשר לחברתנו, ומלבד הזכיות המבוארים למעלה יזכה להתעלת נשמתו, אשר אחר אויש במוב, ביום בא השמועת יובחר חיה אחד שילמוד משניות ויאמר קדיש מדי יום ביומו עד בלות שנה הראשונה, ובכל ימי הקריאה יזכרהו בתפלת אמיר ושמירת היארציימין משך חמשה שנים, בליחוד חיה אחד פרקי משנה אותיות שמו ותפלת אנא' וקדיר ואמיר.

ו) ומי אשר ינדב רוחו אותו להרים תרומתו סך 50 רובל, יזכה בכל התקנות המבוארים בסעיפים הקודמים, ויוסיפו למענו, כי ביום השמועה יובחרו עשרה חיה וילמדו משניות ותפלת אנא וקדיר כל שבעת הימים הראשונים, ושמירת היארציימין משך עשרה שנים בנוי בסעיף ח'.

ז) ואיש כי יקדיש תרומת תקודש סך 100 רובל יזכה בכל התקנות הנזכרים בסעיפים הקודמים, ויוסיפו למענו, כי מיום השמועה עד בלות שלשים יום, ילמדו עשרה חיה משניות ותפלת אנא וקדיר, ושמירת היארציימין עשרה שנים הראשונים ילמדו עשרה חיה פרקי משנה אותיות שמו ותפלת אנא וקדיר.

ח) ואיש כי יקדיש בית תומה בער 600 רובל, יקבל שטר מקנה מאתנו התיכ עיפ"י ושמו יוחק באבן שיש בקיר הבית למזכרת נצח, חלש שנים הראשונים הרשות בידו לתתה לאחר מקרוביו ומיודעיו מכוללנו דוקא, על משך שלשה שנים בלא הפלת גורל, ועוד יזכה כי בכל שבתות ה' ומקראי קודש יתברך בברכת מי שברך, ויוסיפו למענו עוד לתועלת נשמתו ביום בא השמועה הלא מובה יובחרו עשרה חיה שילמדו פרק משניות מדי יום ביומו ויאמרו קדיש ותפלת אנא עד בלות שנה הראשונה, ושמירת היארציימין בליחוד עשרה חיה בבבוקיא פרקי משניות אותיות שמו ותפלת אנא וקדיר בכה יתנ"ב חמשה ושלשים שנה רצופות.

ט) ואם שמונה מאות רובל ינדב, נבנה על שמו בית רחב ידים, היינו עם אולם לפני הבית שיוכל לדור בתוכו חיה עני הגון בעל משפחה גדולה, שלפי ברכת הבית מכ"ב המוכים יתברך אותו הנדיב בברכה מרובה עד בלי די, ויזכה בכל הזכיות המבוארים בסעיף ח' ושמירת היצ"ט עד ביאת הגואל.

י) רשות לבני העיר אשר יקובץ כה למכסת בנין בית אחד ערך 800 או 600 רובל לחציב להם בחצית אבן חרות כי הבית נבנה מנדבות בני העיר, והיכות להם כי בן עירם היושב בקודש קודם לבן עיר אחרת.

יא) רשות נתונה לאוזת מתנדבים עד שמונה או ששה בספר אשר יהר יריבו 800 או 600 רובל למכסת בנין בית, לקבוץ ג"כ א"בן אחת בחצית אשר יבנו, ועליו יורשם שמות המשתתפים, בבנין הבית הזה, מלבד הזכיות אשר לכ"א מהם כפי ערך נדבתם.

יב) בפורוש נאמר מי אשר רצונו לזכות בזכיות הנדולות. רק אין ידו משגת לשלם הכל בפ"א הרשות נתונה לשלם לאט לאט כפי יכלתו במשך עשרה שנים ובאשר ישלמו אז יקבעו האבן שיש בנוי.

יג) כל המוסיף יוסיפו לו שנות חיים וברכה נאלקי המערכה, ומנהלי החברה מוכנים למלאות רצונו והפצו אשר "ורוש בכל האפשריות.

יד) כל כסף הקדשים לבנין בתי מחסה ישלחו לידי נשיא ארץ הק' בכולנו היה הרב הגביר המרומם וכו' כוהר"ר דובער זעלדאוויץ שליט"א בעיר מינסק ויבתבו פפורש לבנין בתים ויג"ו בנה אל יסוד הנרצה.

טו) הגבאים והמתעסקים די בכל אתר ואת"ר, אשר ינדב רוחם אותם לעשות לטובת חברתנו לאסוף נדבות ולהברות חברים, אזי כפי גודל השתדלותם כן יזכו בזכיות חברתנו הק' ומנהלי החברה מחוייבים בכל עת וזמן למלאות רצונם ולהכתירם פאר בנזר גבאות קדש.

טז) בכל שנה יוסיפ חשבון מהנעשת והוצאות החברה, למען יראו הנדיבים את פעולת חברתנו, וידעו נאמנה כי באו נדבתם לתקלית הנרצה.

ועתה אחים יקרים! שימו לבבכם אל דברי אחיכם השוכנים בארץ הקדושה הצועקים אליכם מכרירות לבם, התעוררו נא התעוררו! הביטו נא בעין חמלה על עיני בני מחוזיכם ההוכפים הרבות ירושלם, אל נא תתנו דומיי, שאו דיכם קודש וכואו נא לעזרת אחיכם איש איש כפתנת ידו כברכת ה' עליו, תקותינו נכונה, כי תושיטו לנו ידכם תנדיבה בלב ונפש חפצה, ותקנו ותאמרו הננו תננו אחים יקרים חברים נאמנים לחברתכם הק' לזוכם קרן ישראל ולבנות חרבות ירושלם, ואנחנו תפלה לה' השוכן בציון כי יצוה צוה חסדו קהלותיו לקבץ ובחר מרום הרים אותנו להרים ויזכו לעלות לציון ברנת ולהשתחות בהר הקודש בירושלם.

כעתיר התוחמים בברכה ומחכים לבשורות מוכות וניחומים, מנוני ומנהלי חברת „בני ציון" לבנין בתים לעניי כולל מינסק, הבעה"ח יום המשית עשר לחי שכב לפרט „בנה ירושלים חיה".

נאם אפרים בניטין הויבשטיין
נאם נפתלי הערין גרשוני
נאם ארי' ליב הבהן
נאם אהרן העשיל שו"ב
נאם שלמה זלמן פרוש

הרוצה לבוא בדברי פרטי תקנות חברתנו „בני ציון",
יכתוב אלינו על האדרעסס הזאת:
Herrn Leib Cohen Minsker in Jerusalem, (Palästina)

החבשים

שכונת החבשים נבנתה בסוף המאה ה־19 ותחילת המאה ה־20 בסגנון בניה והרכב אוכלוסיה שונה משכונות המגורים שנבנו בתקופה ההיא בעיר החדשה. בניגוד לשכונות המגורים שנבנו ע"י אגודות שונות משכונות סגורות בעלות אוכלוסיה הומוגנית, הרי שכונת החבשים נבנתה ע"י יזמים פרטיים כאשר בתחילה נבנו בה בניני ציבור לאורך רחוב הנביאים ומאוחר יותר השתלבו בניני ציבור.

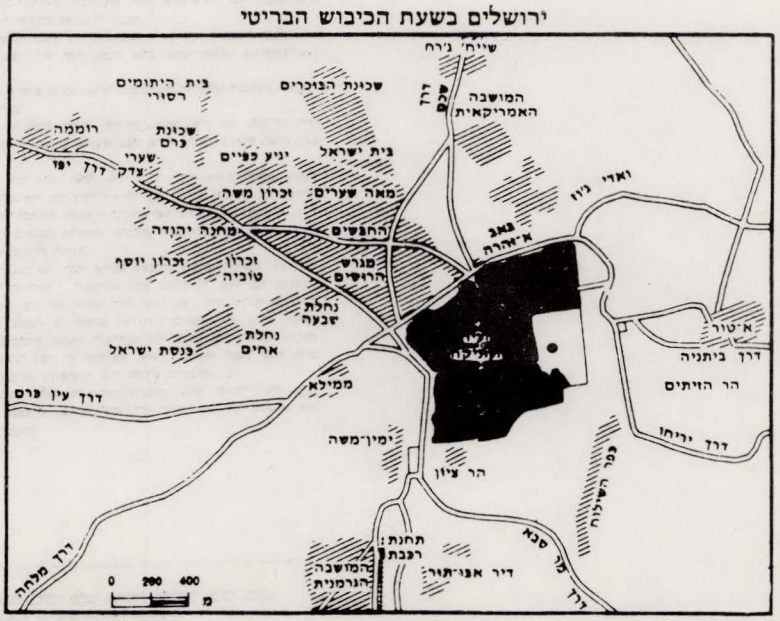
השכונה היתה והינה בעלת גוון בינלאומי מבחינת האוכלוסיה ושימושי הקרקע. מפוזרים היו בה הכנסיה החבשית ובנין הקונסוליה החבשית לשעבר, מגזר סנט ג'וזף, בתי ספר ובית חולים גרמני, בי"ח איטלקי, ספרית אברבנאל — משכנה של הספריה הלאומית, משרד ועד העיר ובית משפט השלום העברי.

בהמשך רח' הנביאים עומד ביה"ח בקור חולים, בי"ח גרמני (הדסה זיו), קיים היה בנין הפחה התורכי (מסעדת בוסתן היום), הקונסוליה הגרמנית, בית החולים של המיסיון האנגלי.

האוכלוסיה שהתגוררה בשכונה היתה ברובה משכילה, „האוכלוסיה המגוונת". סגנונות הבניה השונים של המבנים והשימוש השונה הם שנתנו את האופי המיוחד של השכונה.

* * *

ירושלים בשעת הכיבוש הבריטי

בתי אהלי משה אלכסנדר תרס"ב
בתי וורנר

בשנת תרס"ב נוסדה השכונה ע"י „מאה שערים" מעזבון ר' משה ב"ר אשר לעמל אלכסנדר מניו יורק, ע"י קרובו הר' משה מנדל וורנר, בתור הקדש לדירות ת"ח עניים, עשרים דירות דו קומתיים ובית מדרש.

כאן היתה הישיבה המפורסמת: ישיבת מאנישביץ, שנוסדה מאת האחים הגבירים לבית מאנישוויץ (בעלי מאפית המצות בארה"ב) עפ" צוואת אביהם הרה"ג ר' דוב ב"ר יחיאל מיכל מנישביץ שנפטר ביום י"ד אדר תרע"ד.

בתי נייטין תרס"ג

ר' מנחם ב"ר נתן נטע נייטין מעיר סובאלק, רוסיה, עלה ארצה משיקאגו, ארה"ב. בהיותו אוהב תורה וחובב מצוה, וחשוך בנים, אמר להקים לו ולאשתו יד ושם בחומות ציון וירושלים, ושאיפתם התגשמה. בעיר העתיקה, בסוף רחוב היהודים, סמוך לשער ציון, קנו חצר שהכנסתה מוקדשת לעדת כולל סובאלק בירושלים, עליה נבנה בשנת תר"ס בית מדרש גדול ויפה מאוד הנקרא על שמו „מנחם ציון" בעד חברת „שונה הלכות" לאומנים ובעלי מלאכה, בו יתפללו כותיקין (עם נץ החמה) ואחר תפילת שחרית וערבית. בו למד שיעורים הר"ר שמואל זאנוויל שפיצר האפוטרופוס על עזבונו ורכושו, ועל ידו והשתדלותו נבנו כל אותם הבתים, בתי נייטין בירושלים החדשה, לשבת בהן תלמידי חכמים חליפות שלוש שנים חינם.

בתי נייטין שוכנת בין מאה שערים ובין בתי הונגריה, מכילה כ־60 דירות. עד תר"ע נבנו 41 דירות. הם היו שלוש שורות בתים. בשכונה בית כנסת יפה תרומת הגברת נייטין.

בשנת תרפ"ח נבנו עוד 14 דירות בהשתדלות האפוטרופס ר' שמואל זאנוויל שפיצר אצל נדיבם שונים.

באחת מ„אבני הזכרון" הקבועות בשכונה, רואים אנו אחד המנדבים מירושלים ר' דוד לייב גליס בסך אלף פונט על בנין ג' בתים התחתונים ושני בתים העליונים לדור בהם ת"ח עניים כפי התקנות של „בתי נייטין". —

זכרון משה תרס"ה

השכונה הזאת נבנתה כבר עפ"י תוכנית מודרנית והצטיינה ביופי בניניה, כבישים מסודרים, ואילנות רבים. גולת הכותרת שלה, בית הכנסת הגדול „אהל יעקב" המרכזי.
הודות למר דוד ילין, בא כחו של המכון למזכרת משה מונטיפיורי בלונדון נבנו הבתים בהלוואות מאת המכון בתשלומים לחמש עשרה שנה, ומן הכסף הזה שכבר נגבה, הוקמה שכונת „קרית משה".

המגרש הראשון של השכונה, בן 48.426 אמות, נקנה במחיר מ־6 עד 14 גרושים האמה, בשנת תרס"ה, ע"י הועד למזכרת משה מונטיפיורי באמצעות דוד ילין וועד חברת „זכרון משה": הרי"מ פינס, ר' יוחנן דוד בהרי"מ סלומון, ר' נחום נתנזון, מר ישעיהו פרס, מר מלכיאל מגי, ר' יצחק נחום לוי ור' יוסף זיו.

הנני מתכבד להודיע להקהל הנכבד כי נתתי להאדון היקר בן ציון ניני לכנות לי דירה בקבלנות בחברת „זכרון משה" וכתבני שטר הנאים בינינו וקים כל הכתוב בשטר בנאמנות וחריצות הן בעריכת תבנית הבנין הן בעצם מלאכת הבנין על צד היותר טוב. ע"כ אברך מעמקי לבבי את האדון בן ציון ניני הנו' ואהגה לו חן חן, והברה טובה רבה, וכל איש יוכל לסמוך עליו בכל עניני בנין ולאות שמחתי נתתי לו ההעודה הזאת.

פישל לוי רוקח.

מוֹרִיד יְמִין זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ

לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם

זה ספר

תקנות החברה

זכרון משה

לבנין בתים בירושלם לשם תפארה ולמזכרת עולם

להשר הצדיק

סיר משה מנטיפיורי זלל

נוסדה בשנת תוס"ד

ע"י הועד הנכבד

ל„מזכרת השר משה מנטיפיורי"

„Sir Moses Montefiore Testimonial Committee"

בעיר לנדון יע"א

בהשתדלות צירו מר דוד ילין בירושלם ת"ו.

ירושלם

תרס"ז

להלוות להחברה עוד סך 5000 £ בשלשה תשלומים שוים של 1666/13/4 £ כל אחד, כזה ינהן התשלום הראשון תכף, והתשלום השני והשלישי כאשר תובאנה בפני אפטרפסי מנטפיורי תעודות מצד המהנדם שלהם כי בהוספה על הסכומים שהסכם כי יוצאו על פי סעיף 1, כבר נעשתה עבודה במחיר מסך 1666/13/4 £ ומעלה, ומסך 3333/6/8 £ ומעלה, בהסכם למערך הבנינים אשר יזכר להלן בתנאי החוזה הזה, בהשאר בכל זאת רשות בידי אפטרפסי מנטפיורי לעכב מהתשלום השלישי סך 300 £ עפ"י הרשום בסעיף 4.

וכשים לב אל הנאמר הנה החברה מתקשרת בזה עם אפטרפסי מנטפיורי, וגם (בהתקשרות נפרדה) כל אחד ואחד מהחברים מתקשר עם יתר החברים ועם אפטרפסי מנטפיורי באפנים האלה, לאמר:

§ 1. על החברה להוציא מביסה לבנין הבנינים הנזכרים להלן לא פחות מהסך 5021/2/0 £ בזמנים ובסכומים הבאים, לאמר: סך 1600 £ ביום או לפני יום 1 יאנואר 1907; סך 1600 £ ביום או לפני יום 1 יאנואר 1908; סך 900 £ ביום או לפני יום 1 יאנואר 1909; וסך 921/2/0 £ (שהוא תשלום הסך הנזכר 5021/2 £) ביום או לפני יום 1 אקטובר 1909.

§ 2. כל הסכומים שנתנו כבר ואשר ינתנו עוד בהלואה מצד אפטרפסי מנטפיורי, היינו 7652/12/0 £ צריך שישלמו מצד החברה בחזרה בתשלומים של חצאי שנים, לא פחות מסך 382/12/7 £ כל אחד, התשלום הראשון יהיה ביום 16 דצמבר 1910, ומאז והלאה תשלום חדש בכל סוף חצי שנה מהעת ההיא, עד אשר תשלם כל ההלואה.

§ 3. על כל התשלום מאלה הנזכרים בסעיף הקודם (§ 2) יתוסף סכום שוה לחמשה למאה התשלום, בתור מכס להוצאות המגבה; אך המכס הזה יוחזר בכל עת אשר ישלם תשלום בזמן לא יאחר מאחד ועשרים יום מיום תשלומו הקבוע.

§ 4. החברה תבנה ותגמר לנמרי על חשבונה על הקרקעות הנזכרות באפן טוב, חזק ונהדר לא פחות משבעים בתים (19 מהם לפחות יהיו כפולים) ומרחץ, ותניר, ובנינים אחרים, ותסדר הכל בתור שכונה ברחובות רחבות ועצים נטועים, וגן או גנות כלליים, ותעלות חפורות על פי שטה טובה בהסכם להמערכים השטחים והקוים החתוכים בחתימת האדון פסקל סרפין, ואשר העתקה מהם רצופה פה, והעבודה כלה צריכה לצאת לפעל בכל הפרטים

חברת „זכרון משה"

שטר חוזה נעשה ביום **1** נובמבר **1906** (שלשה עשר לחדש חשון שנת חמשת אלפים ושש מאות ושבע וששים ליצירה) בין האדון הנכבד ארטור כהן אשר במעון **5** פֶּפֶר בִּלְדִינג טֶמפל בנסיכות לָנדון, יועץ מתרים למלך, והאדון הרולד הנרי הרים אשר במעון **65** קָלֶמן סטריט בעיר לנדון (מצד עצמם ומצד אחרים והם אפטרפסי קרן מזכרת סיר משה מָנטֶפיורי, הנקראים להלן בשם „אפטרפסי מנטפיורי" והסבטא הזה יכלל זכותם) מצד אחד, והאדונים **יהיאל מיכל פינס, יוסף אלישר, נחום נתנזון, מלכיאל מאני, ישעיה פְּרֶס, יצחק נחום לעוי ויוסף זיו**, כלם מירושלם בארץ הקדושה, **והאחרים** הם האדונים אשר התימתם רשומה ברשימה ב' להלן (הם חברי החברה הנודעה בשם „זכרון משה" ואשר להלן יִדָּבר על אודותם יחד בשם החברה, ובפרטות בשמות „חבר" או „חברים") מהצד השני.

בהיות כי החברה היא חברת בנין המוציאה פעלותיה בתוך או בקרבת ירושלם, ותכליתה היא להרחיב את רוח הישוב ומצב מלאכת יד בקרב היהודים בירושלם, ולהשאיר לזכר עולם את שם המנוח סיר משה מנטפיורי, ואפטרפסי מנטפיורי חפצים לתמכה במטרותיה אלה;

ובהיות כי אפטרפסי מנטפיורי קנו זה מקרוב חתיכות קרקע בירושלם הנרשמות להלן ברשימה א', ומתארות שם בפרטות, בסך 3978/18/0 £, והם כעת הבעלים הרשמיים שלהן;

ובהיות כי מסכום ערך המקנה 3978/18/0 £ נִתַּן סך 1326/6/0 £ מצד החברה, ונשאר סך 2652/12/0 £ אשר שלמו אפטרפסי מנטפיורי. הנה הֻסכם כעת בזה מה שיבוא להלן: על אפטרפסי מנטפיורי

תחת השנחה ולרצון מהנדם אפטרפסי מנטפיורי, אשר יִקבע לעבר למענם בנוגע לשטר החוזה הזה עפ"י כתב מאפטרפסי מנטפיורי שימסר להחברה (להלן יקרא בשם „המהנדם"). — כל אחד מהבתים הכפולים אשר יִבנו יהיה נחשב בנוגע לתשלומי השכירות וכל יתר ענייני החוזה כשני בתים. — ורשות לאפטרפסי מנטפיורי לעכב תחת ידם סכום לא יותר מן 300 £ מהתשלום השלישי של 1666/13/4 £ שעליהם לתת כרשום למעלה, ויאחרו התשלום, עד אשר יתן המהנדם תעודתו כי החברה מלאה והוציאה לפעל כראוי כל התחיבותיה בסעיף הזה.

§ 5. תכף בהסתר הקרקע להחברה תתחיל החברה את העבודות הנזכרות ותלך בהן הלאה בזריזות, וכל העבודות צריכות להגמר בכל הנוגע להן בתשך שלש שנים מהעת שֶׁהֻקְצַר לה הקרקע.

§ 6. על החברה לשלם מיום 1 מרץ 1905 כל המכסים והארנוניות שיטלו על הקרקעות הנזכרות ועל כל הנוגע להן, הן מצד המלכות והן מצד השלטון המקומי.

§ 7. החברה תשלם לאפטרפסי מנטפיורי בעד כל חלק שדה שעליו יבנה בית וצרכיו, מכס שנתי של 1 £ לשנה לחמש השנים הראשונות מעת גמר הבנין, ושילינג אחד לשנה (במקום הפונד) אחרי כן. כל השלום צריך להעשות ביום הראשון לחדש יוני בכל שנה, השלום שלם של פונד או שילינג אחד עפ"י הנזכר למעלה.

§ 8. שם המנוח סיר משה מנטפיורי צריך שֵׁיִקָּרֵת באפן בולט ונראה באחד מקומות השכונה לתת כבוד עולם לו.

§ 9. המרחץ, התנור והבנינים אחרים והגנות של צרכי הצבור לבני השכונה (הנקראים להלן בשם „בניני הצבור") החוקתם ותקוניהם צריכים להיות על חשבון החברה, וערך כסף ההחזקה והתקונים צריך שישלם כל חבר בהשואה לערך חלקו.

§ 10. כל חבר בהחברה יוכל לרכש לו בית פשוט או כפול מהבתים הצריכים להבנות, או חלק קרקע אחד או שנים, שכל אחד מספיק לבנין בית אחד, אך לא יותר.

§ 11. הבתים צריך שישבו בהם רק יהודים, והמה עליהם לקבל כל התקנות והחקים שהקבע החברה מעת לעת, אם לא כי תקנות וחקים כאלה או איזה מהם יושמו לעיני אפטרפסי מנטפיורי להסכמה והם ידחו אותם.

§ 12. ועד מקומי יִבָּחר מצד החברים בכל שתי שנים, ועל הועד הזה החובה להשגיח על הבתים והבנינים העומדים על הקרקעות הנז', ולראות כי הבתים

יתקנו ויהיו במצב יאה לשמירת הבריאות, ולנהל ולפקח על כל הענינים המקומים הנוגעים לזה ביחוד. כל השנים וכל התיספות שיאצרו חברי החברה לעשות בבנינים צריכים להיות מתאימים לדרישות הועד המקומי הזה ואפטרפסי מנטפיורי או קריסיהם.

§ 13. כל חבר לפני שיסגר לו הבית או הבתים, חלקת או חלקות השדה, עליו לחתם על שטר שכירות בנמוס, אשר על פיו שכר את הבית למשך ארבע עשרה שנה מהיום הנזכר, בהתחיבו לשלם כל התשלומים הצריכים להנבית ולהתקבל ממנו בנוגע לבית הזה עפ"י § 2 או אחר, בזמן ובאופן הקבוע להשלומים.

§ 14. שום חבר לא יוכל (מבלי הסכמה בכתב מצד החברה) לפני היותו (עפ"י סעיף 18 להלן) לבעל אחזה אחתי של הבית, למכר או להעביר או לחלק אחזת בית שהוא לו או כל יפוי כח שיש לו בו, ואם יעבר לעשות ככה או יושב הבית לאפטרפסי מנטפיורי, וכל התשלומים ששלם חבר כזה יחשב כאלו שלמם בעד שכירות וכל חבר או חברים כאלה אין להם כל דרישה ותביעה לא מאפטרפסי מנטפיורי ולא מהחברה על שום השלום כזה. אבל אם על פי סבה מכרחת יאלץ אחד מהחברים למכר, להעביר או לחלק חלקו באחזת בית או יפוי כח בו, עליו להודיע חפצו לנבחר החברה אשר הקבע מצדה להכלית זו, וכן למרשה הנאמן של אפטרפסי מנטפיורי הישב בירושלים, ולהם החפש לתת הסכמתם או להמנע מזה מבלי כל נתינת טעם על מעשיהם זה.

§ 15 לא בתים ולא בנינים אחרים צריכים להבנות בשום חלקה כל זמן שלא עין המהנדם בהמערכים שלהם ונתן הסכמתו לזה בכתב, ואם יעבר על הסעיף הזה, או הקרקע ואיזה בנינים שיהיו עליה יעברו ויהיו לאפטרפסי מנטפיורי, וכל התשלומים ששלם חבר כזה שעבר על סעיף זה יהיו נחשבים כי שלמם בתור שכירות, וחבר או חברים כאלה לא תהיה להם כל דרישה ותביעה לא על אפטרפסי מנטפיורי ולא על החברה בנוגע להשלומים האלה.

§ 16. לא ישתמשו בשום בנין שיבנה על שום חלקה מלבד בניני הצבור לישים צרך אחר מבתי־משכן פרטים, מבלי ההסכמה המאחדה בכתב מהועד המקומי ומרשה אפטרפסי מנטפיורי.—הקיר של פני כל בית העומד להבנות צריך שיהיה מפנים לקו־הבנין הנרשם על המערך, ושום בנין מאיזה מין שיהיה מלבד סבות־פרחים, דרך עמודים, חלונות, מדרגות וכיוצא בבנינים כאלה, שיסכים עליהם המהנדס וכן קיר הגבול—לא יבנה על שום חלק מהקרקע שבין קו־הבנין ובין הדרך כרשום בהמערך.

א הנהגת החברה.

§ 1. החברה מתנהגת בכל ענינה על פי ועד פועל הנבחר מצד החברים בעלי הבתים פעם בשנתים למשך השנתים הבאות.

§ 2. מספר חברי הועד הוא ששה, ואליהם מצטרף מרשה הועד „מזכרת סיר משה מנטפיורי" הישב בירושלם.

§ 3. בחירת חברי הועד הפועל תעשה עפ"י דעות נעלמות, בגליונות שיהחלקו בין החברים; ואלה שזכו בדעות כסכימות להם יותר מאשר ליתר החברים, הם הנבחרים, אף אם לא זכו ברב־דעות מחלט.

הערה: חבר שלא החזיר הגליון שנמסר לידו למועד הקבוע בהגליון, או שאיננו בירושלם בזמן הבחירה, בטלה דעתו.

§ 4. הועד הפועל בוחר מתוכו ראש ומזכיר, והרשות בידו לקבע שכר להמזכיר לפי ראות עיניו, ולשכר מעון מיחד לאספיותיו, ושמש קבוע בשכר.

§ 5. מועדי אספות הועד הם לפי הנחיצות, אך לא פחות מפעם אחת בחדש.

§ 6. אין הועד יכול להחליט דבר כל זמן שלא באו לאספה לכל הפחות ארבעה משבעה חבריו, וכל דברי הועד נחתכים עפ"י רב דעות חבריו שבאו להאספה.

§ 7. וברונות הדברים שהועד דן עליהם באספיותיו והחלטותיו בנוגע להם, נרשמים בספר זכרון ונחתמים בידי המזכיר ואחד מהנאספים לפחות.

§ 8. כל חשבונות החברה, הכנסותיה והוצאותיה, נרשמים בפנקסים מיחדים הפתוחים בכל עת בפני חברי החברה, ופעם בשנתים, כחדש ימים לפני בחירת הועד, בוחרת החברה ברב דעות נעלמות שני רואי חשבון שלא מחברי הועד אשר עליהם החובה לבקר את חשבונות שתי השנים החלפות, ובהוכחם כי הכל בצדק יקימו אותם בחתימת ידם, ואחרי הבחר הועד החדש מציע לפניו הועד הקודם דין וחשבון ממעשהו בנוגע להחברה בזמן תפקידו, וכן הוא מוסר לידו את ספרי הזכרונות ופנקסי החשבונות של החברה, וכל צרכי החברה המסורים בידו.

§ 9. כל ענייני החברה נחתכים עפ"י דעת חברי הועד, ואין אחרי מעשיהם כלום, כי על מנת כך נבנסו החברים להחברה לכתחלה שלא למצות את עסק הדין.

§ 10. הועד איננו מקבל שום עקום, כי כן התנו בני החברה בתנאי מקדם

§ 17. בעת והבף כאשר הנסר החברה לשלם לאפטרפסי מנטפיורי כל ההשלומים שעל פי סעיף 6.3.2 מהחוזה הזה, או כל חבר ששלם להחברה כל ההשלומים שהוא חייב לשלם, ואשר מלבד זה שטר כל החנאים הנזכרים, יש לו הזכות,— אחרי חתמו בראשונה על כתב לשטר את הבנינים במצב טוב ומתקן וטוב לבריאות, ולבלי למכר לעולם או למסר חלקו למי שאינו יהודי,— כי יסגר לו בכל עת שירצה, ועל חשבונו, הבית או הבתים והקרקע שהם עומדים עליה, ואפטרפסי מנטפיורי והחברה ישתדלו על הוצאיהיו לרשם את הבית בערכאות על שמו בתור בעל אחזה, שעליו בכל זאת לשלם בכל שנה מכם שילונג אחר לצמיתות.

§ 18. כל הבנינים הצבורים והקרקע שעליה נבנו או שעליה הם עומדים, ישארו לעולם אחזה אפטרפסי מנטפיורי, אך יכולים הם בכל עת לעשותם הקרש לישבים בבנינים הנזכרים, על הוצאות החברים.

התימת ידי הצדדים הנזכרים, ביום ובשנה הנזכרים למעלה.

לפני נתינת כספם להחברה. וכן אין החברה מכירה כל מכר וכל הלואה וכל משכנתא על נחלות החברים כל זמן שלא נעשו בקיום הועד בכתב, ונרשם בפנקסיה.

§ 11. חובת הועד הפועל היא לנהל כל ענייני החברה הכללים. הוא עומד בין החברה ובין הועד „מזכרת סיר משה מנטפיורי" שבלנדון; הוא משניח על חלוקת ההלואה להחברים בזמנה ועל מלוא כל תנאי החוזה שבין החברה והועד הנזכר מצד החברים; הוא מנהל כל חשבונות החברה, והוא מחליט בנוגע להוצאות הדרושות להעשות על חשבון החברה; הוא העוסק בנבית התשלומים להועד שבלנדון ותשלומי מסי הממשלה; הוא המשניח על התחרה והנקיון, והמפקח על בניני הצבור אשר יוקמו על חשבון החברה. עליו להשתדל בתקנת הדברים שיש בהם משום שמירת הבריאות והרחבת הדעת, ובמניעת כל דבר שיוכל להביא לידי קטטות בין בני החברה; ועליו לפקח על שמירת הסדרים בהתנהגה הצבורית לפי התקנות, והעמדת השלום בהחברה על מכונו.

§ 12. כל דברי ריבות בשכונה הבאים לרגלי נזקי שכנים והשגת גבול, עד היעד יביאו, וכאשר יחלים כן יקום, בין שהם בין שכן לשכן ובין שהם בין חבר להחברה.

§ 13. בכל הנוגע להחברה כח הועד הוא ככח כ"ד יפה, כי על מנת כן נבנסו החברים להחברה; וכל החלטותיו לתכלית קיום תקנות החברה חובה על החברים למלאותן.

§ 14. חברי הועד נאמנים בכל דבריהם, ופטורים משבועה וג"ש וקב"ח.

ב. חובות החברים.

§ 1. החברים חיבים להחזיק השלום בהחברה ולהשתדל להיות נוחים ורצויים איש לרעהו; וכל המרבה בקטטה ונורם מחלקת רשאית החברה להוציאו מכללה עפ"י דעת הועד בצרוף עשרים מהחברים; אם חבר הוא כופים אותו למכר את ביתו, ואם שכן הוא אין מוסיפים להשכיר לו בית.

§ 2. החברים מזהרים למנע כל תקלה מדרך הרבים, ולכן החובה על כל אחד מבעלי הבתים לבלי לגרם שום קלקול ברשות הרבים שלפני ביתו, ומה שיקלקל צריך לתקנו על חשבונו, וכן על החברים להשתתף בהוצאות הקן ההעלות שמתחת להקרקע והארת פנסים בתוך דרכי השכונה, והחזקת העצים שחטע החברה בדרכים.

§ 3. על כל אחד מבעלי הבתים לשמר את עניני הנקיון בשבונה ולבלי זהם את ביתו וחצרו, ומכ"ש את רשות הרבים, באשפה ובשופכים, וכן עליהם להשתתף בכל עת בכל צרכי הציבור וההיצאות לשמירת הנקיון והבריאות כל אחד לפי חלקו בהחברה, לאמר עפ"י מספר הדיורים אשר לו בביתו; אבל בהוצאות בניני צרכי הציבור משתתפים החברים עפ"י מספר הנומרים אשר להם.

§ 4. החברים מצויים ועומדים לשלם השלומיהם להחברה, בין התשלומים להועד שבלנדון ובין תשלומי מסי המשלה ובין הוצאות החברה, בכל עת שידרשם הועד מהם, ואם איש לא ישלם המגיע ממנו במשך שלשה חדשים אחרי זמן הדרישה תמכר נחלתו לאחר בלי שאלת פיו כלל, ואין להחבר לאמר להועד לוו עלי ואני פורע הקרן והנשך. וגם אם הרבה החבר בבנינים ותקונים אין זה מעכב ביד הועד למכר אחזתו, כי אחרי שעמר מלשלם או שעבר על תקנות החברה נגלה למפרע כי הנחלה לא היתה שלו ורינו כיורד לנכסי חברו שלא ברשותו, ומכ"ש כאן שהתנה בפרוש בתנאי כפול קדם למעשה ובאחי"מ עפ"י ד"ת שבל מה שיוסיף בבנין ובהיצאה על הנימר לא יעכב המכירה.

הערה החברה תהיה עפ"י דעת הועד המקומי וברשה הועד שבלנדון, ובעד הסך שיסכימו למכר יסברו, ולא יהיה להחבר שום טו"ם ופ"ע ודו"ד בלל, כי כל תנאי שבסמון מועיל. וגם אם פנקס החברה נשאר בידו, תרי התנאי הזה שהוא קודם לסגירת הפנקס בא ומבטלו מעכשו.

ג. מראה השבונה וסדר הבנינים.

§ 1. נחלת החברה נחלקה באפן זה: לכל חבר נתן חלק בקרקע שיוכל לבנות עליו אל פני הדרך שני חדרים; ויש חברים שקבלו שני חלקים כאלה.

§ 2. הבתים נבנים זוגות זוגות, ובין כל שני זוגות של בתים חנה שביל ברחב ארבע אמות ובארך שתים עשרה אמה מהדרך הרחבה אשר אליה פונים פני הבית, והוא צריך להשאר פנוי לעולם מבלי כל שמוש בו ובאוירו, ואין להוציא אליו שום נזומרא.

§ 3. כתל פ נ י הבתים ובן כל כתל הפונה אל דרך רחבה צריך להיות בניי באבנים מסתתות יפה מנדבך מפתן הבית ולמעלה. לפתחים ולחלונות אשר בכתל זה מלבנות אבני נזית בולטות מהקיר, ומורי אבנים כאלה לשתי זויות הכתל הזה ובין כל אחד משני הבתים לחברו.

§ 4. מראה פ נ י כל אחד משני בתי כל זוג צריך שיהיה דומה לחברו בכל דבר, בגבהו וברחבו ובמספר פתחיו וחלונותיו ובגדלם ובמקומם.

§ 5. בעלי שורות הבתים אשר קרקען בשפוע, באפן כי צד פני הבתים נמוך מהצד שבנגדו, עליהם להגביה קרקע בנינם באפן שתשהוה בקו משקל המים עם הדרך הגבוהה שמאחורי חצרם. ובאלה השורות אשר צד פני בתיהם גבוה מהצד שבנגדו, צריך להגביה קרקע הבנינים חמשים צנטימטר מעל לשטח הדרך הרחבה שלפניהם.

§ 6. נדבך מפתני כל שני בתים צריך שיהיה שוה בגבהו משטח הדרך שלפניהם, ואם אחד משני החברים חפץ להרים הנדבך הזה יותר מהגבה הקבוע בסעיף הקודם, יכול שבנו לעכב על ידו.

§ 7. בשורות שבהן בונים מרתפים מתחת לבתים, אין לפתוח פתחים בבנינים ההחתונים לצד פני הבית, כי אם אל יתר הצדדים, וכן אין פותחים פתחים לחנויות לצד פני הבתים.

§ 8. חלונות המרתפים של צד פני הבית צריכים להיות מבונים במקומם אל חלונות הבנינים שלמעלה מהם.

§ 9. בחצר שמאחרי הבית החובה על כל חבר לבנות בור, ובית תבשיל, ובית כסא, בנין אבנים או לבנה, ולא נראה מחוץ להחצר שום בנין פחי כרזל או עץ.

§ 10. כל פתח שנעשה בקיר שמאחורי הבית להכנס בו אל החצר, צריך שיהיה רוח בינו ובין בית הכסא לא פחות ששה אמות.

§ 11. שני חברים שבתיהם דבוקים זה לזה יכולים לבנות לשניהם בור אחד בנחלת שניהם ולחלקו ע"י קיר מפסיק לשנים. ועל כן ברצות אחד לבנות בור עליו להודיע זאת לשכנו ושניהם בונים בורם יחד. ואם אין שכנו רוצה לבנות בורו אתו בזמן אחד, יוכל לשלם לו מחצית הוצאות חציבת מקום כתל בורו שלצד נחלתו, והוא מעמיד הכתל הזה על מצר שניהם, ובשעה ששכנו בא לבנות בורו יוכל לסמך אליו. אבל אם אין שכנו חפץ להשתתף עמו בהוצאה זו כלל, או עליו להרחיק מנבול חברו חצי מטר, ובעת בוא חברו לחצוב בורו ירחיק הוא אמה ממצר השתפות, וכל נזק שינרם לו ע"י חציבת בורו גם לאחר ההרחקה עליו לשלם לו.

§ 12. לפני כל בית לצד הדרך הרחבה נשאר רוח ברחב שלש אמות לגנה, ועל הגבול שבין הדרך והגנה ולשני צדי הגנה של כל זוג של בתים תקים החברה על חשבון כל אחד מהחברים קיר בגבה אמה, בניי בנין מחקן ומבמה באבנים שטוחות מסתתות יפה, ועליו למעלה שבכת ברזל צבוע בגבה אמה. וככה תהיה הגנה מקפת משלש רוחותיה, ושער מבואה הוא כנגד הפתח שבפני

הבית או לצד השביל.— ורשאי כל חבר לעשות זאת בעצמו, אך בתנאי שלא יהיה הבנין והשבכה נרועים מזה שהחברה מקימה. ולא יסתם את הרוח אשר בין מוט ברזל להשני לעולם.

§ 13. בשעת בנין הבית על כל חבר לנדר נחלתו בקיר של בנין הגן גבוה לפחות מטר אחד לצד הדרכים, וקיר אבן כזה בגב ה קומת איש בינו ובין חברו.

§ 14. הקיר שבין שני שכנים צריך להבנות על מצר השתפות, ועל חשבון שני השכנים; וכל שכן יוכל להכריח את שכנו להשתתף בהוצאה זו.

§ 15. יחיד הבא להוסיף בנין בנחלתו, וגם לאחר לקיחת הקושן, עליו להודיע זאת להועד, ואחרי שיראה הועד וקרשה הועד מלנדון כי אין בניני מזק לא להכלל ולא להפרט ולא להמשכת המים דרך הצנורות שעל גגו וקירותיו ובארץ וגם אינו משחית את האר הבנינים וסדרם, ואינו חיב מאומה להחברה, ירשוהו לבנות בנבולו.

§ 16. אם ירצה חבר לבנות על גגו הרשות בידו לבנות על מצר השתפות ובכל עת שירצה שכנו להשתמש בכתלו, אף במקצתו, עליו לשלם לו חצי הוצאות הכתל, וכל זמן שלא שלם אין לו רשות לסמך אליו.

§ 17. אם רצה חבר לבנות עליה אין שכנו יכול לעכב בשביל קלקול נגו, אך על הבונה להשליש סכום הנדרש לתקון כל מה שיקלקל ולהחזרתו כבראשונה.

§ 18. כל הדרכים שבשבונה צריכות להיות סלולות היטב ועשויות במדרון למען לא יעמדו בהן מימי הגשמים, ומשני עברי הדרכים הרחבות צריך לעשות מדרכות מ־צפות באבני קרדרים ברחב לא פחות ממטר אחד מכל צד.

§ 19. מהחת לדרכים העשינה העלות למימי השופכים, וצנורות ימשכו מתחת לארץ מכל חצר וחצר אל התעלות האלה, ועל החברה להשתדל להמשיך התעלות האלה אל תעלת העיר, ואם לא יהיה הדבר אפשר, אז על החברה לבנות בורות לאסף את מי השופכים בהם ולנקותם בכל שעה הצרך על השבונה.

§ 20. אם יהיה אפשר להמשיך התעלות אל העלה העיר, או ימשיכו אליהן צנורות גם מכל בתי הכסאות של בתי השכונה, אבל לא קודם לכן.

§ 21. על יד הדרכים הרחבות משני עבריהן תמע החברה שורות עצים ותעסק בגדולם.

§ 22. אין לנגב בנדים בכוסים ברשות הרבים, ואין למתח בה חבליה.

§ 23. חפירת ההעלות והצנורות, וסלילה הדרכים והמדרכות, ונטיעת העצים ונדולם, כל אלה יעשו על חשבון החברה וכידי החברה ולא בידי היחידים. וכל אלה צריכים להעשות לכל המאחר במשך שנת הרם"ם.

§ 24. למען יוכל כל חבר להשגיח בעצמו על בנינו, נעשה הנודע על חלקי נחלת החברה לפני התחלה בבנין, וכל חבר יודע חלקו ומקומו.

§ 25. על חלקי הקרקע נעשתה שומא עפ"י שמאים שקבלום עליהם כל בני החברה, ועפ"י השומא הזאת נרשם בפנקס החברה המגיע ככל נומר בער הקרקע, ומזה אין לשנות.

§ 26. מדת קרקע כל נומר נרשמה בפנקס החברה עפ"י הסדה שנעשתה לפני שקבל כל אחד חלקו. אך אחרי שינדור כל חבר חלקו השוב החברה למדד נחלת כל אחד, ואם יהיה שנוי בכספר האמות השוב לחשב זאת על בעלי הנומרים הן לזכותם הן לחובתם, עפ"י מה ששלמו בער כל אמה בנחלתם.

§ 27. גם בנין הבנינים בעצמם נמסר ליד החברים, באפן כי יכולים הם לקחת להם איזה קבלן מאחב"י שירצו, רק בתנאי כי יבנה עפ"י התבנית שקבע מנהגם החברה.

§ 28. שפרי החזה שבין חחברים והקבלנים או הבנאים צריכים להתאשר מצד הועד המקומי וקרשה הועד שבלנדון בחתימתם, וכל קבלנות שלא נעשתה באפן זה אין הועד נזקק לה, ואין החבר מגיע את כסף ההלואה.

§ 29. על החברים והקבלנים להשתדל להרבות בפועלים ואומנים מאחב"י עד כמה שאפשר.

ד. בניני צרכי הצבור והדרכים וההזקתם.

§ 1. מלבד בניני צרכי הצבור הרשומים בהקנטרקט שנעשה עם הועד בלנדון הבנה החברה בקרב השבונה על החלקות אשר תשאיר לה לעצמה חנויות אחדות אשר הכנסתן תהיה להחברה, להחזקת צרכי הצבור, והקוני הדרכים והתעלות, וקיום העצים וכיו"ב.

§ 2. יחד עם בניני צרכי הצבור תבנה החברה בור אחד או שנים, אשר מימיהם יהיו להספקת צרכי הבנינים האלה ולהשקאת העצים.

§ 3. הנור (הן לחמין הן למצות) ומקוה אסור ליחידים לעשות בנחלת השבונה מלבד אלה שבנתה החברה בעצמה.

§ 4. השבילים של ארבע האמות שבין נובר ונומר הם להחברה ולא לבעלי הבתים שמשני עבריהם, ואין להם שום זכות להחזיק בהם או באויר. וצריכים הם להשאר תמיד פתוחים לצד רשות הרבים.

§ 5. אסור להוציא שום בנין לרשות הרבים, ואין לבנין כזה שום מענת חזקה, וכן אסור לבנות ברשית הרבים מדרנות להגיע על ידן לרשות היחיד.

בין מדרגות אחדות ובין מדרגה אחת, בין בדרכים הרחבות ובין בדרכים הצרות; ועל כל חבר לסדר את הכניסה לנחלתו באפן כי ההיינה המדרגות כלן בתוך רשותו. ומי שעובר על זה הורסים את המדרגה או את המדרגות, וההוצאות הן על חשבונו.

§ 6. אין פותחים פי בור ולא פתח בית הכסא או חלונו לרשות הרבים, ומי שעובר על זה יסתמו פתחו או חלונו בבנין, וההוצאה על חשבונו.

§ 7. אחרי שנעשו הדרכים אין מתירים ליחיד הבא לבנות ברשות להניח אבנים ועפר או לסתת אבנים ברשות הרבים, כל זמן שלא השליש ביד היעד לפחות סך ששים פראנק במזמנים, שיהיו מנחים בידו עד שינקה היחיד את רשות הרבים ת כ ף בנגמרו בנינו, וישיבנה סלולה ומתקנה כמו שהיתה מבלי שום מגרעת.— ואם לא יעשה זאת במשך שבועים מיום גמרו בנינו, אבר כל זכותו על הסך שהשליש, והכסף נכנס לקפת החברה. — ובכל אפן, אין לשום חבר להשתמש ברשות הרבים באפן כזה למשך זמן יותר משלשה חדשים.

ה. תשלומים וקבלות.

§ 1. יחיד הבא לבנות אחר כלות הקמת הבנינים העקריים בנינים נוספים, עליו לתת לקפת החברה אחד למאה מהוצאות הבנין.

§ 2. יחיד הבא למכר חלקו לאחר (עפ"י הרשום בסעיף 14 משטר החזוה עם היעד בלנדון), עליו לתת לקפת החברה סך חצי למאה מסכום המכירה, והיעד המקומי בצרוף קרשה היעד מלנדון מאשרים את המכירה ורושמים בפנקס החברה את שם החבר החדש, אחרי התמו על נסח החזוה עם היעד שבלנדון ועל התקנות האלה.

§ 3. יחיד הבא למשכן חלקו לאחר עליו לתת לקפת החברה ½ למאה מסכום הלואתו, והיעד מאשר את המשכנתא ורושמה בפנקס החברה. ואם בבוא זמן הפרעון נמנע החבר מלשלם חובו, ישתדל היעד למכר נחלתו לטוב בעיניו ולשלם להמלוה את חובו, קרן ופרות.

§ 4. על קבלת כספים לקפת החברה מצד החברים יחתמו שנים מחברי היעד הזמני וקרשה היעד מלנדון, ויקיסוה בחותם היעד.

על פי התנאים האלה ועל פי כל דברי החזוה עם היעד שבלנדון נכנם ונתקבל לחבר בחברת „זכרון משה" ה.....

לחלק הקרקע מספר .....

וקבל עד היום על חשבון הלואת היעד מזכרה השר משה מנטפיורי שבלנדון סך [redacted]

וה' הבוחר בציון ובירושלם יושיע ציון ויבנה ערי יהודה ואוהבי שמו ישכנו בה.

ובאנו עה"ח אנחנו חברי היעד הרשומים בשטר החזוה עם היעד „מזכרת השר משה מנטפיורי" שבלנדון, בעה"ק ירושלם ת"ו.

ביום.....לחדש..... הרס"ז

נאם	נאם	נאם
נאם	נאם	נאם
ונאם		

לאשר את קבלת ה.....

הנזכר בתור חבר לחברת „זכרון משה" באתי גם אנכי עה"ח בחדש ובשנה הנ"ל.

מרשה היעד
מזכרת השר משה מנטפיורי

אנכי הנכנם אל החברה „זכרון משה", הנני מקבל עלי ועל באי כחי בקנ"ש כל הכתיב לעיל מראש ועד סוף הן בהחזוה עם היעד שבלנדון הן בהקנית החברה שהקנו פה, וקבלתי ע"ח ההלואה הסך..... הרשום למעלה, ולראיה באתי עה"ח ביום.....לחדש..... שנת הר..... פעה"ק ירושלם ת"ו.

נאם

כ"ק עוד ע"ח הלוואה הנ"ל סך [redacted]	יום	לחו'	הרס"
נאם			
כ"ק עוד ע"ח הלוואה הנ"ל סך [redacted]	יום	לחו'	הרס"
נאם			
כ"ק עוד ע"ח הלוואה הנ"ל סך [redacted]	יום	לחו'	הרס"
נאם			
כ"ק עוד ע"ח הלוואה הנ"ל סך [redacted]	יום	לחו'	הרס"
נאם			
כ"ק עוד ע"ח הלוואה הנ"ל סך [redacted]	יום	לחו'	הרס"
נאם			
כ"ק עוד ע"ח הלוואה הנ"ל סך [redacted]	יום	לחו'	הרס"
נאם			
כ"ק עוד ע"ח הלוואה הנ"ל סך [redacted]	יום	לחו'	הרס"
נאם			
כ"ק עוד ע"ח הלוואה הנ"ל סך [redacted]	יום	לחו'	הרס"
נאם			
כ"ק עוד ע"ח הלוואה הנ"ל סך [redacted]	יום	לחו'	הרס"
נאם			
כ"ק עוד ע"ח הלוואה הנ"ל סך [redacted]	יום	לחו'	הרס"
נאם			

ת"ת עץ חיים תרס"ז

משך 54 שנה הצטמצם המוסד הצבורי „ת"ת הכללי וישיבת עץ חיים" בחצר הקהל חורבת ר' יהודה החסיד בעיר העתיקה. ובשנת תרס"ה כאשר הצפיפות רבה בחצר החורבה, יסד הרב יחיאל מיכל טוקצ'ינסקי, המנהל של המוסד „קרן קיימת" לקנית מגרש מחוץ לחומת ירושלים לבנין מרכז ב' למוסד, בעזרת הגביר ר' משה לייב יודלסון ורעיתו לאה מהעיר יקטרנסלוב, ואתם ר"י טרגוויצקי והגביר כרפס מאותה עיר.

בשנת תרס"ז קנה ר"מ טוקצ'ינסקי וחברי ההנהלה ביחוד ר' נפתלי פרוש, המגרש של מרכז ב' 12.500 אמה במחיר שבעה גרוש האמה. ונקנק ע"ש ר' זאב שחור, ר' זאנוויל שפיצר ור"י שלנק.

בשנת תרס"ט נגמר הבנין הראשון לבית האולפנא ואז יצאו כמה כתות גבוהות מהעיר העתיקה למרכז ב', בעזרת נדיבים, ביחוד גזבר ועד הבנין, ר' שלום שמחה שיינפינקל.

בשנת תרפ"א נבנו החנויות הראשונות על מגרש „עץ חיים" לצד רח' יפו, שהן היו אבן הפינה למרכז המסחרי שהוא כיום שוק מחנה יהודה (שם הרחוב הראשי של השוק, רח' עץ חיים).

בתי תלמוד תורה והישיבה הגדולה

עץ־חיים

בירושלם ת"ו

ב"ה.

תקנת
גאוני וצדיקי דקדמאי
מיסדי הישוב הירושלמי

שיסדו ותקנו בהתעוררות עירין קדישין שכל
או"א באר"י מחויב להעלות על ראש שמחתו
את זכר מוסד התורה הראשון בארה"ק עץ-חיים
בארץ החיים להחזיקו ולהעמידו על מכונו.

דפוס סלומון

"חבדק באמת וצדק עפ"י התקנות שבספר הזה ביסוד
"מוסד בל ימוט. ויטיב ה' ית"ש לטובים ואשרי
"כל מי שישכיל להחזיק עמוד הת"ת הנ"ל, ויטלא
"הקב"ה שובע אסמיו ויאריך ימים ושנים וזרעו לברכה.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

"סעיף ה'). כל אחד ואחד אשר יזכהו ה' ית"ש
" לעשות חתונה לבן או לבת מחויבים
"ליתן נדבה לעזר הת"ת הנ"ל מצד החתן ומצד הכלה
"כפי אשר תשיג ידם, ובזכות זה יזכם ה' ית"ש
"לגדל בנים לת"ת ולעבודתו ית"ש. ומלבד זה בשעת
"סעודת הנשואין יושם קערה על השלחן לפני
"המסובין שיתנדבו כל או"א כפי טוב לבבם
"להתלמוד־תורה יב"ן.

"סעיף ו'). והי' כי יולד בן זכר למז"ט אצל כל או"א
" מחויב אבי הבן לתת נדבה אשר תשיג
"ידו בעזה"י לקופת הת"ת הנז', ומחויב לסלק נדבתו
"טרם הכנסו בבריתו ומלבד זה לעשות מי שברך
"בבית הכנסת בשעת המילה ולהשים קערה של

"צדקה בסעודת המילה לנדבות המסובין ויברך ה'
"אותם ואת כל אשר להם.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

"סעיף י'). כל חניך יתגדל בחת"ת לא פחות עד בן שלש
" עשרה, ואם יצליח בעזה"י בלמודו, עד בן ט"ו.
"ואז אם הוא בעל הכשרון וראוי להתעלות נכנס
"לחישיבה הקטנה הנתמכת ג"כ מקופת חברת הת"ת.
"כשהוא בן ח"י שנה וחפץ ה' הצליח בלמודו יכנס
"בהישיבה הגדולה שבחצר חריה"ח.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

" כל הח"י הסעיפים מהתקנות אשר יסדנו
"בעזה"י הכל נעשה ונגמר בהסכמת גדולי וחכמי
"ורבני קהלא קדישא דבירושלם אשכנזים הי"ו,
"ולמען תהי' האמת נהדרת בהדרת קדש ולחוק ולא
"יעבור באנו עה"ח היום יום ח"י לחדש סיון שנת
"תזר"ח (תרט"ו) לפ"ק פה עיה"ו ירושלם ת"ו.

"נאם ישעי' בא"א טוהר"ר יששכר בער זצלה"ה (ברדקי)

קטעים

משמונה עשר הסעיפים שבספר התקנות

שיסדו תקיפי דארעא דישראל לחזוק הת"ת שבחצר חורבת
ריה"ח זלה"ה, והישיבה הק' של עץ־חיים בירושלם ת"ו:

"עץ חיים היא למחזיקים" אלה לחיי עולם,
"להחזיק למודי ה' תינוקות של בית רבן אשר עליהם
"נתקיים העולם, ובאחרית הימים יפקון מן גלותא
"בזכות למודי התשב"ר, בפרט אנחנו בקדש קהלא
"קדישא דבירושלם תוב"א, מה מאד יש לנו להחריד
"חרדה גדולה בחיותנו בעיר ה' מקור קדושת כל
"עדת ישראל ואשר תכלית ישיבתנו במדש לשם ה'
"למשמרת התורה לעבדה ולשמרה בנעורינו ובזקנינו.

" אי לזאת העמדנו עלינו מצוה לעזור לחברת
"תלמוד-תורה בחצר החורבה של רבנו ר' יהודא
"החסיד זצ"ל ולהשתדל בכל מאמצי כחנו לחזוק

ונאם שמואל סלנט

ונאם אורי שבתי בס"ח ז"ל (ד"ץ שני לרבנו הגרש"ס מהבד"ץ הראשון)

ונאם מרדכי מאיר בהרב מוהר"ר אלי' (ד"ץ שלישי להבד"ץ הראשון)

ונאם בנימין דוד מווילנא (ד"ץ בשתי תקופות ירושלמיות).

ונאם צדוק הלוי

ונאם יעקב בא"א המנוח מוהרר"י ירל ז"ל ברלין זלה"ה (אבי הגאון הנצי"ב ז"ל מוולוזין).

ונאם הק' יוחנן הירש בהרב מוהר"ם שלנק

ונאם אברהם במוהרצ"ה ז"ל מדרהיטשין (ד"ץ).

ונאם דוד טביא מלומזא

ונאם זאב וואלפנזאהן

ונאם אברהם מאיר בהרב מוה"ר ירמי' ז"ל.

ונאם יהודא אליעזר הלוי

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

אח"כ אשרו והחזיקו התקנות להרים דגל התורה ולהקימו עד יבא מורה לעדתו ונגילה ונשמחה בישועתו הכ"ד הבעח"ח יום שב"ט עשרה ימים

לחדש תמוז שנת התלחנה (תרי"ח) לפ"ק פה ירושלם עיה"ק תובב"א.

נאם שמעון בלא"א מו"ה זרח זלה"ה (רב דשאוויג מח"ס נחל שמעון)

ונאם יוסף זונדיל במוה"ר בנימין בינש זלה"ה מסלאנט

ונאם שמואל מדאלהינאון מח"ס (מנחת שמואל ושערי דמעה)

ונאם יעקב בלא"א מוהר"ר דן זצ"ל תאומים (רב ווילאן)

ונאם ארי' בלא"א מוה"ר ירחמיאל זלה"ה נאמן

ונאם יעקב בהרב המנוח מוה"ר אלחנן זצ"ל

ונאם שאול בנימין הכהן מראדישקאוויץ

ונאם אלי' יהושע בהרב ר' משה מגיד ז"ל רבלין.

ונאם אשר בלא"א מוהר"ר יוסף ז"ל מאניקסטר (אבי הרב ר' מאיר אניקספר ז"ל).

ונאם צבי יצחק בהמנוח מוהר"ר בנימין ליפשיץ מוולקוויסק

ונאם מנחם מנדל ירושלימסקי

" ורבנים וגדולי עדה עוד.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

אחרי כשלש שנים עוד ההרו והחזיקו וקיימו התקנות גם הגאונים והרבנים

משה יהודא ליב בהרב ר' בנימין בינש ז"ל, (הגאב"ד קופנא בעל זית רענן ותפארת ירושלם).

מאיר אויערבאך בהרב ר' יצחק ז"ל, (הגאב"ד קאליש בעל אמרי בינה).

נחום במוהר"ר אברהם (רב שדוק).

יעקב ליב לעווי

יעקב מלוצין

אברהם אבא בה"ר יהושע מוולקוויסק

זלמן בהר"ן,

זלמן בהרי"ל,

וגדולי וראשי עדה עוד.

מי הוא שראה את אלו יוצאים ולא יצא ? מי הוא הרואה את התקנות של גאונים וצדיקים קדמונים כאלו ולא יקיימו. תקיפי דארעא קדישא מיסדי הישוב הקדש בעיר הקדש אשר שקדו לתקנתו תקנו לחוק ולא יעבור שכל או"א מחויב להעלות על ראש שמחתו את זכר קדושת ירושלם ועתידה לחזק בית האולפנא העתיק עץ־החיים בארץ החיים שהי' והנהו היסוד להיהדות והתורניות בעיר קדשנו ת"ו.

וגם אנחנו מאשרים את התקנה הלזו בתור תקנה יסודית.

והנה אז בעת יסוד התקנה שהיו כל תושבי ירושלם חברים לבית האולפנא, לא היו צריכים מתקני התקנה לפרט כמה לתת כי כל אחד נדב יותר מכחו. אבל כיום שנשתנו סדרי בראשית עלינו לתקן:

א) שכל בעה"ב יתן לזמן שמחתו לא פחות מן חצי פונט. ובחתונה הן מצד החתן והן מצד הכלה כלשון הגאונים מיסדי התקנה.

ב) ומי שאין ידו משגת רבע פונט.

ג) והמוסיף יוסיפו לו מן השמים.

ברכת ה' ית"ש אשר אמר "ברוך אשר יקים את דברי התורה" וברכת הגאונים והצדיקים דקדמאי וגם ברכתנו אנו—תלוה את חוגגי הכלולות שתהא שמחתם במעונם ומכניסי הברית שיהיו בנים נאמנים לתורתנו עמנו וארצנו דור ישרים יבורך.

כעתירת וברכת, הבעה"ח יום ח' סיון *) תרצ"ג

חק' אברהם יצחק הכהן קוק

אבא יעקב הכהן ברוכוב לפנים רב ואבד"ק וואלקוויסק וכעת מתושבי ירושלם

איסר זלמן מלצר

*) אותו היום שחתמו מיסדי התקנה לפני 78 שנה.

ב"ה.

קצור ממהות המוסד הענקי

(אם הישיבות ואבי בתי האולפנא בארי')

„עץ־חיים"

בעיה"ק ירושלם ת"ו.

א. התיסדותו:

ראשית צמיחתו ע"י תלמידי רבנו הגר"א זלה"ה לפני כמאה ועשרים שנה. הי' למוסר בשנת תר"א. תקנותיו נוסדו בשנת תרט"ו.

ב. פרי עץ־חיים:

במשך שנות קיומו גדל ערך 23 אלף תלמידים, שחקיומו 23 אלף בתי אבות בישראל. מהם 87% סוחרים בעלי מלאכה חקלאים (ובתוכם מיסדי חישוב הארי') וכו'. רובם ת"ח וכלם קשודים בעבותות לתורתנו עמנו וארצנו. וכ־13% לגדלות התורה וחכמת ישראל, בתוכם גם גאונים וצדיקים מדור החולף והחוה. ובעזרת המוסד חזה נתבססו גם בתי אולפנא שונים בארי'. וכטו בעבר כן גם היום הנהו עיקר היסוד לתחורה והיחדות בעיר וארץ קדשנו.

ג. קיומו:

עשרות שנותיו הראשונות עד תר"ל נתקיים המוסד ע"י תושבי ארי'. אח"כ עשרות שנים ע"י נדיבים מרוסיא וגולין. בתקופה האחרונה ע"י נדיבי אמריקה. בתקופה זו מוטל שוב על תושבי ארי'.

ד. כיום מכיל:

11 בתי תלמוד־תורה, שני מרכזים ותשעה סניפים, ובית חבשיל וכו'.

2 ישיבות, אחת לבחורים מהיותר מצויינים מגומרי המכינות, ואחת לאברכים מוסמכים גדולי תורה ויראה.

חניכי הת"ת והמכינות	1217
מלמדים ומורים	46
משגיחים	8
בישיבת הבחורים	97
מגידי שיעור	4
בישיבת הרבנים	152

אחוה תרס"ח

השכונה נוסדה על ידי „אגודת אחוה" בירושלים בשנת תרס"ח. עשרים וחמשה הבתים הראשונים נבנו ע"י חברי האגודה בעצמם שבאו לגור בהם, ויתר הבתים נבנו ע"י יחידים. ר' יעקב צבי שיינמן, נדבן, שהשתתף בכספו לבנין בית הכנסת יפה בשכונה.

המגרש הראשון של השכונה, 12000 אמות, במחיר שני פרנק האמה, נקנה בתרס"ז ע"י ה"ה ח"י מרגובסקי (שהיה במשך שנים רבות ראש ועד השכונה), וכן ר' זלמן סולובייציג, ר' אלתר ווישנצקי ויעקב מאשיוף, באמצעות ר' ישראל מרדכי טננבום.

את הבתים הראשונים בנו בעזרת הלוואה מבנק אפ"ק.

ביום ג' י"ט אלול היה חנוך בית הכנסת „מישכן יעקב וישראל" אשר בשכונת אחוה, — אשר נדב הרה"ג מוה"ר יעקב צבי שינמן שליט"א — בריב פאר והדר ורבים מנכבדי בני עמנו באו שמה בעת החנוך והחזן ר' שלמה זלמן ריבלין עם מקהלות משוררים שרו מזמורי תהלים, והתזמרה השמיעה את מנגינתם. החברים של אחיה המה ילידי ציון היקרים העוסקים במסחר ועבודה — וקובעים עתים לתורה — ומלאכה ונהנים מיגיע כפים ניסף על התקנית הטובות אשר להאגידה לטובת החברים. החלו המה לעסוק בבנין בתים בסביבות ירושלם יכבר בני שנים וארבעים בית, ובית כנסת יפה. והשכונה של „אחוה" היא יפה מאד ואוירה טוב.

— ביום השבת י"ג אד"ר חנוך „בית המדרש" החדש אשר בשכונת „אחוה" יכל החברים באו שמה להתפלל. יאיר קריאת התורה התפלל החזן את הפלת „הנותן תשועה למלכים" בעד שלום כבוד הוד מרביצי אדוננו שלטנו שיול טן ירה"ם, יבה הקדה עני אמן.

הכוונה לאומית: מה שלא הושג בשנה אחת

ד"ר

אחוז האבטלה בקרב הערבים פי שלושה מאחוז האבטלה בקרב היהודים

ההבדל בין שיעור האבטלה בקרב יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב ערבים הוא הגדול ביותר בקרב בני 25–34. בקרב בני 15–19 ההבדל הוא הקטן ביותר. ההבדל בין שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות לבין שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות הוא הגדול ביותר. ההבדל בין שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים הוא הקטן ביותר.

מאת יוסף אלמגור

הדוח השנתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שיצא לאור בשבוע שעבר, מכיל נתונים רבים ומעניינים על מצב התעסוקה בקרב יהודים וערבים בישראל. אחד הנתונים המעניינים ביותר הוא ההבדל הגדול בשיעור האבטלה בין יהודים לערבים. בשנת 1972 היה שיעור האבטלה בקרב יהודים 2.1%, ואילו בקרב ערבים הוא היה 6.3%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב ערבים היה פי שלושה משיעור האבטלה בקרב יהודים.

ההבדל הגדול ביותר בין שיעור האבטלה בקרב יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב ערבים נמצא בקרב בני 25–34. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב יהודים 1.8%, ואילו בקרב ערבים הוא היה 7.2%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב ערבים בגיל זה היה פי ארבעה משיעור האבטלה בקרב יהודים.

ההבדל הקטן ביותר בין שיעור האבטלה בקרב יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב ערבים נמצא בקרב בני 15–19. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב יהודים 4.2%, ואילו בקרב ערבים הוא היה 5.1%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב ערבים בגיל זה היה רק 1.2 פעמים שיעור האבטלה בקרב יהודים.

ההבדל הגדול ביותר בין שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות לבין שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות נמצא בקרב בנות 20–24. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות 2.5%, ואילו בקרב נשים ערביות הוא היה 9.8%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות בגיל זה היה פי ארבעה משיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות.

ההבדל הקטן ביותר בין שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות לבין שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות נמצא בקרב בנות 15–19. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות 5.1%, ואילו בקרב נשים ערביות הוא היה 6.4%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות בגיל זה היה רק 1.3 פעמים שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות.

ההבדל הגדול ביותר בין שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים נמצא בקרב בני 25–34. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים 1.2%, ואילו בקרב גברים ערבים הוא היה 6.8%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים בגיל זה היה פי 5.7 משיעור האבטלה בקרב גברים יהודים.

ההבדל הקטן ביותר בין שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים נמצא בקרב בני 15–19. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים 3.8%, ואילו בקרב גברים ערבים הוא היה 4.7%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים בגיל זה היה רק 1.2 פעמים שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים.

מסלול לעתיד: הכוונה לאומית

מאת יוסף אלמגור

הדוח השנתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שיצא לאור בשבוע שעבר, מכיל נתונים רבים ומעניינים על מצב התעסוקה בקרב יהודים וערבים בישראל. אחד הנתונים המעניינים ביותר הוא ההבדל הגדול בשיעור האבטלה בין יהודים לערבים. בשנת 1972 היה שיעור האבטלה בקרב יהודים 2.1%, ואילו בקרב ערבים הוא היה 6.3%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב ערבים היה פי שלושה משיעור האבטלה בקרב יהודים.

ההבדל הגדול ביותר בין שיעור האבטלה בקרב יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב ערבים נמצא בקרב בני 25–34. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב יהודים 1.8%, ואילו בקרב ערבים הוא היה 7.2%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב ערבים בגיל זה היה פי ארבעה משיעור האבטלה בקרב יהודים.

ההבדל הקטן ביותר בין שיעור האבטלה בקרב יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב ערבים נמצא בקרב בני 15–19. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב יהודים 4.2%, ואילו בקרב ערבים הוא היה 5.1%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב ערבים בגיל זה היה רק 1.2 פעמים שיעור האבטלה בקרב יהודים.

ההבדל הגדול ביותר בין שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות לבין שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות נמצא בקרב בנות 20–24. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות 2.5%, ואילו בקרב נשים ערביות הוא היה 9.8%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות בגיל זה היה פי ארבעה משיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות.

ההבדל הקטן ביותר בין שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות לבין שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות נמצא בקרב בנות 15–19. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות 5.1%, ואילו בקרב נשים ערביות הוא היה 6.4%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות בגיל זה היה רק 1.3 פעמים שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות.

ההבדל הגדול ביותר בין שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים נמצא בקרב בני 25–34. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים 1.2%, ואילו בקרב גברים ערבים הוא היה 6.8%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים בגיל זה היה פי 5.7 משיעור האבטלה בקרב גברים יהודים.

ההבדל הקטן ביותר בין שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים נמצא בקרב בני 15–19. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים 3.8%, ואילו בקרב גברים ערבים הוא היה 4.7%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים בגיל זה היה רק 1.2 פעמים שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים.

הכוונה לאומית: מה שלא הושג בשנה אחת

ד"ר יוסף אלמגור מניח כי הכוונה לאומית, שלא הושגה בשנה אחת, תושג בעוד כמה שנים, אם ישראל תמשיך לצמוח בקצב של 7% בשנה, אם שיעור האבטלה לא יעלה על 3%, ואם שיעור האינפלציה לא יעלה על 15% בשנה.

מסלול לעתיד: הכוונה לאומית

מאת יוסף אלמגור

הדוח השנתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שיצא לאור בשבוע שעבר, מכיל נתונים רבים ומעניינים על מצב התעסוקה בקרב יהודים וערבים בישראל. אחד הנתונים המעניינים ביותר הוא ההבדל הגדול בשיעור האבטלה בין יהודים לערבים. בשנת 1972 היה שיעור האבטלה בקרב יהודים 2.1%, ואילו בקרב ערבים הוא היה 6.3%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב ערבים היה פי שלושה משיעור האבטלה בקרב יהודים.

ההבדל הגדול ביותר בין שיעור האבטלה בקרב יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב ערבים נמצא בקרב בני 25–34. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב יהודים 1.8%, ואילו בקרב ערבים הוא היה 7.2%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב ערבים בגיל זה היה פי ארבעה משיעור האבטלה בקרב יהודים.

ההבדל הקטן ביותר בין שיעור האבטלה בקרב יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב ערבים נמצא בקרב בני 15–19. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב יהודים 4.2%, ואילו בקרב ערבים הוא היה 5.1%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב ערבים בגיל זה היה רק 1.2 פעמים שיעור האבטלה בקרב יהודים.

ההבדל הגדול ביותר בין שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות לבין שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות נמצא בקרב בנות 20–24. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות 2.5%, ואילו בקרב נשים ערביות הוא היה 9.8%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות בגיל זה היה פי ארבעה משיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות.

ההבדל הקטן ביותר בין שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות לבין שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות נמצא בקרב בנות 15–19. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות 5.1%, ואילו בקרב נשים ערביות הוא היה 6.4%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות בגיל זה היה רק 1.3 פעמים שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות.

ההבדל הגדול ביותר בין שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים נמצא בקרב בני 25–34. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים 1.2%, ואילו בקרב גברים ערבים הוא היה 6.8%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים בגיל זה היה פי 5.7 משיעור האבטלה בקרב גברים יהודים.

ההבדל הקטן ביותר בין שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים נמצא בקרב בני 15–19. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים 3.8%, ואילו בקרב גברים ערבים הוא היה 4.7%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים בגיל זה היה רק 1.2 פעמים שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים.

אחוז האבטלה בקרב הערבים פי שלושה מאחוז האבטלה בקרב היהודים

ההבדל בין שיעור האבטלה בקרב יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב ערבים הוא הגדול ביותר בקרב בני 25–34. בקרב בני 15–19 ההבדל הוא הקטן ביותר. ההבדל בין שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות לבין שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות הוא הגדול ביותר. ההבדל בין שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים הוא הקטן ביותר.

מאת יוסף אלמגור

הדוח השנתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שיצא לאור בשבוע שעבר, מכיל נתונים רבים ומעניינים על מצב התעסוקה בקרב יהודים וערבים בישראל. אחד הנתונים המעניינים ביותר הוא ההבדל הגדול בשיעור האבטלה בין יהודים לערבים. בשנת 1972 היה שיעור האבטלה בקרב יהודים 2.1%, ואילו בקרב ערבים הוא היה 6.3%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב ערבים היה פי שלושה משיעור האבטלה בקרב יהודים.

ההבדל הגדול ביותר בין שיעור האבטלה בקרב יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב ערבים נמצא בקרב בני 25–34. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב יהודים 1.8%, ואילו בקרב ערבים הוא היה 7.2%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב ערבים בגיל זה היה פי ארבעה משיעור האבטלה בקרב יהודים.

ההבדל הקטן ביותר בין שיעור האבטלה בקרב יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב ערבים נמצא בקרב בני 15–19. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב יהודים 4.2%, ואילו בקרב ערבים הוא היה 5.1%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב ערבים בגיל זה היה רק 1.2 פעמים שיעור האבטלה בקרב יהודים.

ההבדל הגדול ביותר בין שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות לבין שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות נמצא בקרב בנות 20–24. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות 2.5%, ואילו בקרב נשים ערביות הוא היה 9.8%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות בגיל זה היה פי ארבעה משיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות.

ההבדל הקטן ביותר בין שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות לבין שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות נמצא בקרב בנות 15–19. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות 5.1%, ואילו בקרב נשים ערביות הוא היה 6.4%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב נשים ערביות בגיל זה היה רק 1.3 פעמים שיעור האבטלה בקרב נשים יהודיות.

ההבדל הגדול ביותר בין שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים נמצא בקרב בני 25–34. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים 1.2%, ואילו בקרב גברים ערבים הוא היה 6.8%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים בגיל זה היה פי 5.7 משיעור האבטלה בקרב גברים יהודים.

ההבדל הקטן ביותר בין שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים לבין שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים נמצא בקרב בני 15–19. בקבוצת גיל זו היה שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים 3.8%, ואילו בקרב גברים ערבים הוא היה 4.7%. כלומר, שיעור האבטלה בקרב גברים ערבים בגיל זה היה רק 1.2 פעמים שיעור האבטלה בקרב גברים יהודים.

המשרד שלנו משתמש אצלנו בכל מקום
ליוצאי צבא בלבד! הנחה של 10 אחוז
— מבצע מיוחד לקוראי דבר השבוע —
אחד ועשרים העשירים ביותר בקיבוץ

ספר התקנות

של

כולל אמריקה תפארת ירושלים

פתוח תפתח ידך לאחיך לעניך ולאביונך
בארצך. (דברים ט"ו, י"א).
עניי עירך ועניי עיר אחרת עניי עירך
קודמין. (ב"מ ע"א).
א"ר יהודה זכאה חולקיה מאן דזכי
בחייו למשרי מדורא בארעא קדישא.
(ספר הזהר ויקרא אחרי מות).

התקנות האלה נתקבלו באספה בנויארק, במוצש"ק, ב' כסלו

שנת תרנ"ח לפ"ק

האלה נעתקים ללשון אנגלית ויהודית).

נויארק

1898.

ברפוס א. ה. ראזענבערג, 52 קאנאל סטריט, נויארק.

* * *

של האמריקנים בתמיכה תמידית, 11 משפחות בתמיכה לאקראי, בס"ה תמכו 46 משפחות וסכום כל התמיכות עלו 1170 ד' העולה לכל משפחה $25.44 לשנה או 51 סענט למשפחה לשבוע.

לעומת זה נראה "ההוצאות" הכבדות של ועד הכללי בשנה ההיא, למשל: תוצאות בעד השדרי"ם 4,737 ד'; המתפללים בעד חגבאים ושומחים על קבר רחל וכו' 434 ד'; הוצאות קיום הישוב (?) קבלת פני אורחים, ביקור שרים (שהוא שוחד) וכו' 3,128 ד'; הפכד בשברות (שהוא רבית) 273 ד'; הוצאות בית העד וסופריהם (בעני חלקים בדי להקטין אוהן) 2,887 ד', מלבד שכר בטלה לרבנים 1412 ד'. בס"ה 12,851 ד', נמצאת ההוצאה לערך 41 o|o לפי חשבונם! ומלבד ההוצאות הכרוכות אשר יכו הגוים באמריקה במרם יביאו ההכנסות לידי המכונים בירושלים.

והקורא הלא ישאל מדוע זה תמכו בשנת תרנ"ו—תרנ"ז רק 46 משפחות בעוד אשר כנודע נמצאים שמה לערך 300 נפשות הצריכים וראוים לתמיכה, ובמה נחשבה התמיכה שהיא רק אחוז מעשרים לעומת הכסף שמכניסים באמריקה לפי חשבונם? על כל אלה צעקו מרה אנשי אמריקה באזני ממוני וער הכללי בירושלים, והם לא שמו אליהם לב, עד אשר שלחו אנשים שלחים בשנה העברה לבוא לנויארק ולהציע הדברים לפני הגבאים והמתנדבים פה. והנה התחכמו להם בעלי ועד הכללי ובתחבולות ושוחד קנו את השולחים האלה ואת אחדים מהאמריקנים בירושלים פיהם בהבטיחם להם הוקם 50 סענט לשבוע לכל נפש, ובעבור זה הוכרחו להסכים לועד הכללי ולמחות בידי כולל אמריקה נגד רצונם.

בכל אלה די להעיר ולעורר על נחיצת יסוד הכולל, אשר מראש שם לו למטרה כי התנהגות הלוקח הצדקה תהיה בידי הנותנים והמנדבים ולא בידי המקבלים והעניים אשר ע"פ הדין הם נוגעים בענין החלוקה. וע"פ הדרך המלולה שכבר דרכו עליו המכונים בהאלאנד הפקיים בדבר ומחלקים החלוקה באמשטרדם לפי הרשימה שירשמו המכונים שלהם בירושלים. וכמוהם שיתנו דין קדימה לעניי ארצם בפרט, ויתמכו ג"כ בירי עניי שאר הכוללים, מהם יראו וכן יעשו מנהלי כולל אמריקה. ועוד יתרה יעשו כי ידאגו לשובת הישוב בא"י בכלל כאשר יראה הקורא להלן בספר התקנות הזה.

י"ד אייזענשטיין.

ראש „כולל אמריקה תפארת ירושלים".

פתח דבר.

הדבר שהסב ביסוד כל הכוללים הנפרדים בירושלים, הניע גם את יסוד כולל אמריקה, והוא הדרך הלא נכון שהתנהגו המכונים בועד הכללי בירושלים בחלוקת הצדקה שאוספים מכל ארצות התבל לצורך העניים היושבים בקדש: כי לא תמכו בהם כראוי והוציאו כסף רב לצורך הוצאות בטלות. ולכן נתיכדו הכוללים השונים תחת ה־הגת בני עירם המיוחדת לעזור את עניי עירם „שקודטין" לעניים אחרים ע"פ תורתנו הק', עד כי גם עיר פינסק הממוכה לקולין ורק רצועה אחת מפסקת ביניהן, בכ"ז נפרדו אשה מרעוהה בכולל מיוחד שיש לכל אחה, והכסף הנקבץ מקופות רמבה"ג בעיר זו יתפרנסו עניי עיר ההיא ולא של חברתה, וככה נתפרדו לע"ע תשע עשרה כוללים מיוחדים בירושלים, וכולל אמריקה יהיה הכולל העשרים, וע"פ התנאי שיחותנה עם ועד הכללי מקדמת דנא, בכל מקום שנוסד כולל מחויבים בעלי הועד למסור זכות הקופות של הרמבה"ג לאותו הכולל.

ובפרט לכולל אמריקה שיש לו יתר שאת ועז ועטרים יותר חזקים לזכותו בתור כולל מיוחד, הן כפאת ה חוב, כי לא נופל הוא מי"ט הכוללים האחרים, הן מפאת ה שלילות, כי הכנסותיו מרובות ביותר, ומנהלי ועד הכללי ימעלו מעל בכסף הקדשים שירימו אנשי אמריקה, ולא יתמכו את האמריקנים היושבים בקדש. על פי אומדנא הקרוב לודאי יאספו משולחי ועד הכללי באמריקה לא פחות ממאת אלפים דאלאר לשנה, ולערך שבעים אלפים קופות של ועד הכללי קבועים בנויארק לבד, ואם נחשב הכנסת כל קופה לכל הפחות רק דאלאר אחד לשנה הלא יעלה מכסת כסף הקופות בנויארק שבעים אלף דאלאר לשנה. וראיה לדבר כי קופות רמבה"ג של כולל אמריקה שמספרם מעט, וגם את המעט הזה העתיקו הרסו והשחיתו אנשי ועד הכללי פה, גם הם יביאו פרי יותר מדאלאר לכל קופה, ויש קופות שמביאים מחמשה עשר עד עשרים דאלאר לשנה. ועתה צא וחשוב את השבון השנתי שמוציאים ועד הכללי בירושלים בשם „שמש צדקה" ותמצא בהריפורט האחרון משנת תרנ"ו—תרנ"ז, כי קופות מחזיקי עניי א"י הכניסו בנויארק רק 1706 דאלאר (הם יחשבו במעות גרוש העולה 27 לכל ד'), וכסף הנדבות שהריכו אחרים בנויארק עולה 1203 ד'. בס"ה בא לידי ועד הכללי בירושלים משתי מאות וחמשים ערים בארצות הברית וקאנאדא 18,876 ד'. וכל הכסף הבא לאוצרם מכל ארצות התבל מבלעדי אמריקה, עולה 12,197 ד', בס"ה 31,073 ד'. נמצא כי ההכנסה מאמריקה בערך יתר הארצות עולה ששים ואחד למאה (61 o|o) לפי חשבונם. ובכל זאת תמכו רק בידי 35 משפחות

תקנות

„כולל אמריקה תפארת ירושלים".

הקדמה.

למען עשות תקונים בחלוקת הכסף הנשלח מאמריקה לירושלים לשובת העניים והישוב בא"י, נתאספו בנויארק אזרחי אמריקה באי כח חברות שונות ויחידים המתנדבים לתכלית הזה ויסדו להם חברה, ונמנו וגמרו לעשות להנהגת החברה התקנות האלה:

פרק ראשון, ובו סעיף אחד.

שם החברה.

א) החברה תקרא בשם „כולל אמריקה תפארת ירושלים".

פרק שני, ובו שני סעיפים.

מטרת החברה.

א) מטרת החברה או הכולל תהיה להטיב מצב עניי אחב"י היושבים בא"י, הבאים מאמריקה בפרט ומשארי ארצות בכלל: לפרנס ת"ח, זקנים וחלושי כח, ולתמוך בידי העלומים והבריאים לעזור להם למצוא עבודה להחיות נפשם; ולהספקת בתי תלמוד תורה, בתי חולים ויתומים ושארי בתי חסד וצדקה בא"י.

ב) להרבות הישוב בא"י ולהתאמץ להוציא לפעולה התנועה הציונית, ע"י התעוררות אהבת חבת ציון בלב אחב"י באמריקה, ע"י התחברות עם ארץ ישראל בשלוח אנשים עולי רגל שמה לבקרה, לחקרה

ולדרישה ולעשות מסחר וקנין מדבא לחתם, ולכונן בה קולוניות ובתי עבודה ומלאכה בעד אחינו הבאים לקבוע שם דירתם וישובם.

פרק שלישי, ובו שבעה סעיפים.

שרי עשרות ונבאי קופות רמבה"נ של הכולל.

א) כל איש אשר יכנים לאוצר הכולל עשרה דאלאר לשנה, אם בנדבת כספו או כי יקבץ מעשרה אנשים מכל איש דאלאר אחד, או אם יקבץ מהרבה אנשים סכומים קטנים (לא פחות מן 25 סענט) העולה בס"ה עשרה דאלאר—שם הנבאי הזה יכתב לזכרון בספר הכולל בין „שרי העשרות".

ב) לכל אחד משרי העשרות ינתן פנקס הכולל, וחתום עליו ארבעים שטרי קבלות כל אחד של רבע דאלאר, אשר ימסור להמתנדבים בערך סכום נדבותיהם.

ג) כל איש המשלם חמשים דאלאר לשנה או כי יעלה בידו לקבץ מחמשים אנשים מכל אחד דאלאר אחד, או סכום פחות מאנשים רבים, אם עולה הכסף בס"ה 50 דאלאר יחשב בין שרי החמשים, ואם יעלה סכום הכסף למאה דאלאר נחשב בין שרי המאות ואם אלף דאלאר נחשב בין שרי האלפים. אבל אין להנבאים האלה זכות יתר על נבאי שרי העשרות.

ד) המתנדבים בכל עיר ועיר במדינות אמיריקה ע"י קופות רמבה"נ של הכולל, (כמבואר להלן) לא פחות מעשרה דאלאר לשנה בין יחידים בין חברה מיוחדת, יבחרו להם שני נבאי צדקה על משך איזה זמן ובאיזה תנאי שירצו.

ה) בני עיר או אנשי חברה הנודבים מאה דאלאר לשנה לכולל אמריקה אם ע"י נדבות או ע"י קופות הכולל יש להם הזכות לבחור נבאי שלישי, וכן לכל מאה דאלאר העודף עוד נבאי אחד.

ו) שרי העשרות ונבאי הקופות הם מורשי הכולל והבוחרים במנהליו. וכל מקום בהתקנות שנאמר נבאים סתם, הכונה בין שרי העשרות ובין נבאי הקופות.

ז) הנבאים יעשו חוקי ומשפטי והנהגה לכולל אמריקה ברוב

דעות ויוכלו לשנות לגרוע או להוסיף עליהם לטובת הכולל בשני שלישי דעות.

פרק רביעי, ובו חמשה סעיפים.

ממונים באמריקה.

א) המנהלים, אשר לפעמים יקראו ממונים, יבוחרו ברוב דעות הנבאים, הלא המה: ראש הכולל, סגן ראשון ושני, גזבר וסוכן, מזכיר וסופר וי"ב ממונים, ועל פיהם יתנהגו עניני הכולל.

ב) בחירת המנהלים תהיה עד ז' אדר הבע"ל, ובז' אדר תהיה בחירה חדשה לשנה אחת, וכן בכל שנה ושנה תהיה הבחירה בז' אדר במקום מרכז הכולל בנויארק.

ג) דמנהלים יקצבו סכום וערך התמיכות לפי הרשימות שישלחו להם הממונים בירושלים.

ד) כל הכסף הנקבץ מהנבאים והקופות יובא לאוצר הכולל ליד הגזבר ועל ידו יכנסו כל ההכנסות ויצאו כל ההוצאות, והוא ישלח הכסף להממונים כפי הרשימות שלהם אחרי שהסכימו עליהן הממונים באמריקה, ויבוא מהן הכסף הנמצא בידי הממונים בירושלים שבא לידיהם ישר מאמיריקה מבלי אמצעות הכולל המרכזי.

ה) הנבאים יבחרו בהאספה השנתית איש אחד בתור שליח מיוחד מכולל אמריקה לשלחו לעיר הקודש לעיין בהנהגת הכולל בא"י ולהודיע בישובו משם התקונים הנחוצים לטובת הכולל.

פרק חמישי, ובו ארבעה סעיפים.

ועדים קבועים.

א) הועדים האלה יהיו נמנים ע"י המנהלים, והמה: א) ועד של ישוב א"י, ב) ועד לפקח על הקופות, ג) ועד לפקח על חשבונות הוצאות והכנסות הכולל, ד) ועד לפקח על עניני הדפוס של הכולל ומודעות במ"ע, ה) ועד לקרוא אספות ולדרוש ברבים ולפרסם עניני הכולל (פראפאגאנדע).

ב) בכל ועד יהיו שלשה אנשים ואחד בראשם, והרשות להוסיף

עליהם במספר עד עשרה ואחד בראשם, מלבד ועד של ישוב א"י שיהיה משבעה אנשים ומהם אחד בראש כמבואר להלן פרק י"ב ס"ב.

ג) ראש כל ועד יאסף את ועדו לא פחות מפעם אחת בחדש ויודיע פרטי פעולתם למנהלי הכולל.

ד) ראשי הועדים יבוחרו רק מקרב המנהלים, ויתר בעלי הועד יוכלו להיות גם זולתם.

פרק ששי, ובו שמונה סעיפים.

ממונים בירושלים.

א) אזרחי אמריקה בירושלם יבחרו להם ע"פ רוב דעות מנהלים או ממונים לכולל אמריקה בא"י, והם ראש הכולל, סגן ראשון ושני, גזבר, מזכיר וסופר ושמש וי"ב ממונים, כולם יהיו ע"מ שלא לקבל פרס מלבד הסופרים והשמש.

ב) הבחירה תהיה אחר הסכמת התקנות, והמנהלים, אשר יקראו נ"ב ממונים, יבוחרו עד ז' אדר הבע"ל ואז תהיה בחירה חדשה ויבחרו המנהלים לשנה אחת, וכן יעשו שנה בשנה.

ג) הממונים האלה יעשו רשימה פרטית מעניי אמריקה, אם הם אזרחים, שמותם ושמות נשיהם ובניהם, כמה ימי שנותיהם, כמה שנים היו באמריקה וכמה שנים בא"י הכל בפרוטרוט, ורשימות ממספר הכללי של העניים מכוללים אחרים של האשכנזים והספרדים וכל בתי הלמוד ובתי צדקה וחסד הצריכים וראוים לתמיכה, גם שמות בעלי המלאכות ומלאכתיהם ומה שנצרך לתמיכתם לקנות כלי אומנות בעד כל אחד. הרשימות האלה ישלחו לממוני כולל אמריקה המרכזי בנויארק בכל שנה ושנה קודם האספה השנתית, ובכל רבע שנה יו"ע השינוים שנעשו בהרשימות לגרוע או להוסיף עליהם.

ד) הממונים בירושלם יודיע להממונים באמריקה פעם אחת בחדש כל פרטי הכנסותיהם, הן הכסף הנשלח להם מכולל המרכזי מנויארק והן מהנבאים ויחידים בכל ערי מדינות אמריקה, גם יודיעו פרטי הוצאותיהם והתמיכות, וירפיסו חשבון שנתי בלשון עבר מהכנסות והוצאות בסוף חדש בסלו.

ה) הממונים בירושלים יוכלו לעשות להם תקונים נחוצים אך באופן שלא יתנגדו לתקנת הכולל באמריקה.

ו) הממונים בירושלים לא ישלחו שלוחים מארץ ישראל מבלעדי הסכמת הממונים באמריקה.

ז) אם יפלא איזה דבר בעניני הכולל אשר לא יוכלו הממונים בירושלים להכריע ביניהם, יציעו הדבר לפני הממונים בנויארק וכאשר יסכימו כן יקים דבר.

ח) הממונים בירושלים יתאספו פעם אחת בחדש להביא בחשבון הכנסות הכולל וכיפוק קצבת כל אחד מהנתמכים בא"י, וביום ז' אדר יתאספו לאספה שנתית לבחור ממונים חדשים כמבואר בס"א.

פרק שביעי, ובו שלשה סעיפים.

קופות צדקה של רמבה"נ.

א) על קופות צדקה שיקבעו מנהלי הכולל בכל ערי מדינות אמריקה יהיה כתוב: נומר.... קופות צדקה של ר' מאיר בעל הנס מכולל אמריקה תפארת ירושלים, נוסד בהסכמת הרב הגאון הצדיק מוהר"ר משה יהושע יהודא ליב דיסקין שליט"א בעיר הקודש ירושלם ת"ו, בעד העניים היושבים בא"י הבאים מאמיריקה בפרט וכשארי ארצות בכלל; ולהספקת בתי תלמוד תורה בתי חולים ויתומים ושארי בתי חסד וצדקה בא"י באין הבדל בין יהודי ליהודי; ולהרבות הישוב בא"י, כמבואר בתקנות הכולל.

ב) פקידי המנהלים ינבו מהקופות האלה פעם אחת בשלשה חדשים.

ג) הקופות יהיו נרשמים מסיטן ז והלאה, והפקידים ירשמו בפנקס סימן הקופה עם הסך הנבוי, ויתנו כתב קבלה ע"ז לבעל הקופה גם יניחו קבלה בתוך הקופה למשמרת, והכסף הנאכף ימסרו לידי הסוכן והוא ימסרם לידי הגזבר מהכולל המרכזי, ומנהלי הכולל ידפסו הרשימה בחשבון השנתי יחד עם שמות החברים והנודבים והסך שהכניסו, והכסף הנקבץ על ידיהם מהנבאים באמריקה.

פרק שמיני, ובו שבעה סעיפים.

הנתמכים.

א) העניים בא"י הנחשבים בתור אמיריקנים, הראוים לתמיכה בפרט, הם ראשי משפחות של אזרחי אמריקה שגרו לא פחות משש שנים רצופות.

ב) החלוקה לעניי אזרחי אמריקה בא"י תחלק לפי מספר הנפשות, לכל נפש 75 סענט לשבוע, ולקטנים פחותים מחמש שנים 25 סענט לשבוע, ומחמש שנים והלאה אם סומכים על שולחן אביהם 50 סענט לשבוע, ולשלם להם קצבתם מדי חדש.

ג) אם אחרי נכיון ההוצאות לא תספיק ההכנסה לכל נפשות עניי אמריקה בא"י בפי הרשימה של הממונים יפחתו מסכום התמיכה לכל נפש לפי ערך.

ד) אמרקני המקבל חלוקה מכולל אחר ינוכה לו הסכום כחשבונו.

ה) הנוסעים מאמריקה לא"י אחרי הסכמת התקנות האלה, עליו להשיג תעודה מהנבאים של כולל אמריקה בעירו או מהמנהלים מהכולל המרכזי בנויארק כי הוא אזרח אמריקה וראוי לתמיכה, ולולא זאת הרשות בירי הממונים בירושלים שלא לחשבו בין הנתמכים ע"י כולל אמריקה.

ו) ההכנסה הנותרת מהוצאות תמיכת האמריקנים כמבואר בפרק זה סעיף ב', יחלקו אותה מנהלי הכולל ע"פ הדרך הזה: המחצית (50 o|o) להכוללים האחרים לפי מספר הנפשות, באין הבדל בין אשכנזי, ספרדי או מערבי, פרוש, חסיד או מתנגד. חלק רביעי (25 o|o) לבתי תלמוד תורה, בתי חולים ויתומים ובתי חסד וצדקה, כפי ראות עיני הממונים בירושלים בהסכמת הממונים באמריקה. הלק חמשה עשר למאה (15 o|o) לבנין בתים לדירה בעד עניי אמריקה בסביבות ירושלים. וחלק עשירי (10 o|o) לסיפוק בית הכנסת ובית הקברות בעד האמריקנים.

ז) כסף התמיכה ישולח מנויארק בכל חדש.

פרק תשיעי, ובו שלשה סעיפים.

אספות.

א) הנבאים יתאספו פעם אחת בשנה, בז' אדר, ויבחרו ראשי הכולל כמבואר בפרק שלישי סעיף ג'. ובאספה ההיא יקראו הכנסות והוצאות הכולל, הכל בפרוטרוט.

ב) מנהלי הכולל יתאספו לא פחות מפעם אחת בחדש לעסוק ברבר הכנסות והוצאות ודברים הדרושים לטובת הכולל.

ג) מנהלי הכולל יקראו אספה מיוחדת לכל הנבאים לבקשת חמשים נבאים ויודיעו בקריאתם צורך האספה.

פרק עשירי, ובו שלשה סעיפים.

שקלא וטריא—ספרי חשבונות.

א) כל שקלא וטריא של האספות והדברים שלא נפרטו בהתקנות האלה יתנהגו עפ"י חוקי הפרלמנט הנהונים באמריקה.

ב) סופרי הממונים ירשמו בפנקסיהם כל ההכנסות וההוצאות בפרוטרוט ויעריכו חשבון שנתי בכל הפרטים, וידפיסו הריפורט בלשון עבר או בלשון אנגלית.

ג) ספרי החשבונות האלה יהיו פתוחים לפני הנבאים לעיין בהם בכל עת שירצו.

פרק אחד עשר, ובו שני סעיפים.

חברים.

א) כל המשלם לאוצר הכולל שלשה דאלאר לשנה והמחצית לחצי שנה, הוא חבר להכולל.

ב) לכל חבר יש הזכות לחוות דעה בבחירת המנהלים ובלבד שישלם המגיע ממנו בשלימות.

פרק שנים עשר, ובו חמשה סעיפים.

ישוב א"י.

א) הכסף הנקבץ מהחברים כמבואר בפרק הקודם יובא נ"כ

לאוצר הכולל, אך הגזבר יניח הסכום לקרן קימת (פונד) לצורך ישוב א"י ולא לצורך אחר.

ב) עניני הישוב בא"י יהיו: א) אחוזת קרקע. ב) בנין בתים. ג) עבודה ומלאכה. ד) מסחר וקנין.

ג) מנהלי הכולל יבחרו ועד של שבעה מחברים הנ"ל ומהם אחד בראש.

ד) על פי הועד הזה יצאו ויבאו, כפי ראות עיניהם, כל העניינים הנוגעים לישוב א"י.

ה) הרשות נתונה לשני שלישי דעות של החברים להסיר את הועד ממשמרתו ולהושיב ועד אחר אשר יבחרו הם ברוב דעות.

פרק שלשה עשר, ובו שלשה סעיפים.

עולי רגל.

א) פעם אחת או שתים בשנה באספה כללית יבחרו ע"פ גורל חבר אחד מחמשים מאותם ששלמו לא פחות משלשה דאלאר להכולל, אשר ישלחו בהוצאות הפונד של ישוב א"י, ועליו לדרוש אחרי התנהגות ממוני כולל אמריקה בפרט וממוני יתר הכוללים בכלל, ובתי החסד והצדקה שנוסדו שם, ולתור ולבקר הקולוניות שנוסדו בא"י, ולהודיע מצבם בפרוטרוט, והתקונים הנחוצים לדעתו, הכל בכתב או על פה לממוני הכולל באמריקה.

ב) לכל אחד מהחמשים הזוכה בגורל ישלמו מאה דאלאר בתנאי שיסע לירושלים, והרשות בידו להשאר שם, ויחשב כאחד מאנשי הכולל לעניני החלוקה אם יהיה נצרך לתמיכה. גם הרשות בידי הזוכה למסור זכותו לחבר אחר בתנאי שיסע לירושלם תחתיו, והנסיעה לא תאוחר משלשה חדשים מעת אשר הפילו הגורל.

ג) הנבחרים האלה יתארחו לחברה עם השלוח הנבחר ע"י המנהלים, כמבואר בפרק שלישי סעיף ז'.

פרק ארבעה עשר, ובו ששה סעיפים.

קרן קימת לבנין בתים.

א) כסף הנדבות לקרן קימת לצורך בנין בית הכנסת ובתים

לעניים יובא לאוצר הכולל, אך הגזבר לא יוציא הכסף רק לצורך הזה.

ב) כל מי שנודב לזה מחמשה עד מאה דאלאר, יכתב שמו לזכרון בפנקס מיוחר אשר יהיה למשמרת בבית הכנסת של האמריקנים בירושלים.

ג) הנודב מאה דאלאר או יותר, יחקק שמו וסכום נדבתו על אבן שיש באחד מבותלי בית הכנסת הנ"ל, ולאחר מותו יוחק יום פטירתו על אותו האבן לזכרון.

ד) הנודב 400 דאלאר, יבנו ממוני הכולל בית על שם הנודב. אם הנדבה נדוקה, יבנו בית נדול או בתים הרבה על שמו.

ה) הבתים האלה יבנו בסביבות ירושלים, ויתנום לדור מבלי מחיר לעניים בעלי משפחה מאנשי הכולל, ע"פ גורל אשר יפילו ביניהם, והזוכה יחזק בהבית במשך שלש שנים, ואח"כ צריך להחזיר הבית להכולל.

ו) אם ירב מספר הבתים יותר מצורך עניי הכולל כנ"ל, יחלקו את הבתים הנשארים ע"פ גורל בין אנשי שארי הכוללים.

הסכמת הרב הכולל בנויארק.

הנה כאשר בא לידי מכתבים רבים מעה"ק ירושלים ת"ו מאנשים יראים ונאמנים נכתב בידיעת אדמו"ר הרב הגאון ר' יהושע ליב דיסקין שליט"א, איך ששמעו מפיו הקדוש כי נחוץ מאד ליסד כולל אמריקה, ותפלתו סדורה בפיו תמיד לכל העוסקים בזה הענין. ויען כי הוא במקום המעשה וידוע לו הליכות דרכם, ע"כ הנני למלאות אחרי דבריו כי כל איש הירא וחרד לדבר ה', ואהבת עמו וארצו נגעה בלבבו, יתן ידו לכולל אמריקה ויהי' לאחיעזר ולאחיסמך לעזור להם בכל מאמצי כחו להוציא הדבר לאורה, כי על פי ד"ת ועל פי יושר נתיסדה. וחתמתי יום ו' בין כסא לעשר תרנ"ז לפ"ק.

נאם יעקב יוסף הרב הכולל.

(מקום החותם).

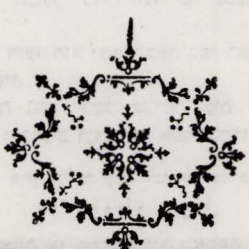
בתי הארנשטיין תרס"ח

כמו כולל וורשה, כן גם אנשי כולל וואהלין בירושלים זכו בנדיב אחד מחסידי בויאן, שנתן מכיסו והקים להם שכונה מיוחדת בת 30 דירות, בית מדרש ובסמיכות מקוה. השכונה מתנוססת ליד שכונת „זכרון משה".

ר' דב הכהן הארנשטיין שנפטר ביום ח"י ניסן תרע"ח, לא עשיר גדול היה, אך כל כספו השקיע בשכונה הזאת.

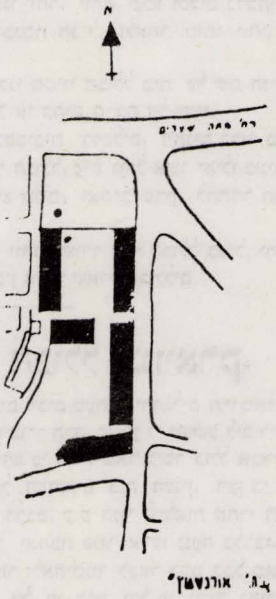
מגרש השכונה, 9000 אמות, במחיר 6 פרנק האמה, נקנה ע„י הממונים: ר' דוד פיינשטיין ור' נחום יפה.

מצב בריאותו של ה' הורנשטין.—מודיעים לנו כי מכתב הניע בידיעה כי מצבו של הר' הזכר הורנשטין, שהיה הולך, הוטב, וכי הוא נדב לבנין עוד חמשה ועשרים בתים לעניים, על יד הבתים אשר לו מכבר.

עוד ששה עשר בתים. — בהשתדלות העסקן הצבורי הנכבד הר"ר דוד פינשטין נדב הנבזי הנרבן המפורסם הרי' הזכר הורנשטין לבנין עוד ששה עשר בתים על יד שכונתו שכבר כנה לפני שנים אחדות וגם בתים אלה כמו הקודמים יהיו לעניים לשבת בהם חנם חליפות.

בנית הבתים נמסרה להקבלן ה' אליהו כהן, והנם באמצע בנינם.

דירה טיפוסית
Typical flat

תבנית כללית
General plan

Ornstein Buildings

מודעה חשובה

בעוה"י עלה בידינו לתקן את בית הטבילה המפורסם והמצוין

נדבת הנדיב המנוח

הר' דובער האַרינשטיין ז"ל

חן בעיניו כשרות וחן בעיניו נקיות

ומיום א' י"ד מנ"א והלאה

תהי' פתוחה מחלקת הנשים בכל יום ויום

משעה תשע אחר הצהרים והלאה

עפ"י התעריף הזה:

טבילה במקוה הכללית בלי אמבטי	2 גרוש
אמבטי מיוחד וטבילה במקוה הכללית	5 "
אמבטי ומקוה מיוחדה בחדר מיוחד	25 "

ובכל עש"ק וערב יו"ט מיום עש"ק נחמו והלאה

תהי' פתוחה גם מחלקת האנשים

עפ"י התעריף הזה:

טבילה	1 גרוש
" ורחיצה במים חמים	2 "
אמבטי מיוחדה וטבילה	5 "

אין רשות להבלן להוסיף על המקחים הנז'.

ועד המקוואות

שע"י ועד העיר לקהלת האשכנזים הי"ו

ב״ח.

ציורים וצבעים!

ביום שלישי כ״ז ניסן תרפ״ט (7 Mai 1929)

בשעה 7 30 בערב

תהיה

בבית־הכנסת בבתי הורינשטין

אספה כללית

על הפרק: הרמת המצב במקצוע

באו כולכם!

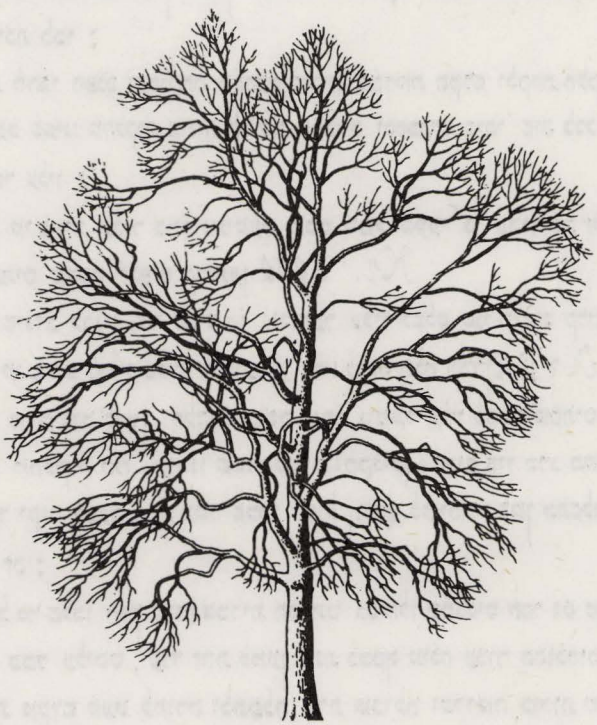
אף אחד בל יאחר

כי לטובתך אתה בא!

דפוס קלישר, ירושלם.

בתי זיבנבירגן תרס"ח

בשנת תרס"ח קנה כולל זיבינבירגן וסילאדי מגרש — בן 3450 אמות, במחיר 2 פרנק האמה, מזרחית לבתי מילנר בדרך למערת שמעון הצדיק, — ע"י הממונים ר' נחמן גרינבאום ור' שמחה כהנא וע"י בא־כחם בירושלים, ר' שמעון הויזמן. בשכונה נבנו כ־30 דירות. התקנות מתוך כתב יד. פנקס החברה.

האומר לירושלם תושב ולערי יהודא תבוננה
וחרבותי׳ אקומם וישב עמי בנוה שלום ובמשכנות
מבטחים ובמנוחות שאננות (ישעי׳ לב״ מ״ד)

התקנות ואופני פרטי הנהגות מהחברה בנין בתי מחסה לעניי כולל זיעבענבירגען וסילאדי היו״!

א] הבתים יחלק בנומערן וכפי הפלתן שבידינו יעמד 18 נומערן על שטח נחלתינו, ועוד 5 בתים יחידים, וכבה יבנה הבתים בגובה היינו בית ועלי׳ על גביו, ויעלה מספר הנומערן והבתים יחידים לששה ואחרבעים בתים מרווחים היינו 36 נומערן שלמים, 10 בתים יחידים. זולת הבתים הנדרש ללדכי רבים כמו בית הכנסת ובית טבילה וכדומה]:

ב] כל נומער יכלול בו בית לפנים מבית החלונה קטנה מדתו 4 אמות לוחב על 6 אמות רוחב הפנימית ל׳ אמות מוך על 6 אמות רוחב, לפני הבתים 4 אמות פנוי לחצר הבית, ובית תבשיל ובי״הכ״נ של כ״ב וד ולפני החלונות שטח פנוי 8 1/2 אמות בעד כל נומער שהמוייר תהא זך ללול ומבריח:

ג] הבונה אשר יבנה הבתים הנהו מהנדס [ארכיטעקט] מבני עמנו מר בן ליון גינו היו״ מיושבי עיר ירושלם תובב״ל:

ד] הבתים יבחרו מקומם בנאמנערן, ללין ולהרשים נדבת קוני שטרות המניות (אקציען) על חיזה בית נכנס כספו ונדבת לבו:

ה] יען שכל לבבות אוהבי חפצם ותשוקתם בהבה לזכות בחלקת הקדש ולקחת חלק בחברתנו, לך חן יד כל אדם משגת לזה, עכ״פ עשינו מחלקות שונות לטובת החברה והחברים שיהי׳ שוה לכל איש ואיש כהגידו וברכת ה׳ הטובה תשר עליו:

I מחלקה ראשונה מי שינדב עבור בנין נומער שלם כנזכ״ל בסעי׳ ב׳ עבור כל זאת על הנודב לשלם לקופת החברה בעין בתים ששה אלפים קרלענן 3000 Kr.

II מחלקה שני׳ מי שינדב לבנין, שני שלישי 2/3 נומער עליו לשלם שני אלפים קרלן 2000 Kr.

III מחלקה שלישית מי שינדב לבנין, שליש נומער 1/3 עליו לשלם אלף קרלן 1000 Kr.

IIII מחלקה רביעית מי שינדב לבנין, חלקת חמשה עשר נומער עליו לשלם מאתים קרלן 200 Kr.

ו] עבור הארבעה מחלקות הנז׳ ערכנו שטרי מניות (אקציען) שהנם ביד הרב המשתדל נ״י ומי שביקשתו לשלם השטר מני׳ אשר יקנה בפעם אחת בטח שכרו כפול, ועכ״פ לא יאחר זמן התשלומין מג׳ פרקים ג׳ גניס ללופין זה אחר זה:

ז] בכדי שיזכה כל מי שלבו חפץ לבוא בברית חברתנו גם אלו האנשים אשר גם מקנה השטרי קנין מהמחלקה הרביעית כבד עליהם, עוד זאת למען לתת לכלם מולח עבור ההוצאות על ענייני הלבור לדכי רבים כמו בית מקדש מעט לתורה ולתפלה, בית טבילה וכדומה, בורות מים כו׳, עשינו שטרי קנין מכירה קיימת על אדמת וקרקע נחלתנו כפי השטרי קנין שת״ שדיינו הרב המשתדל נ״י, גם זאת יפרד והי׳ לשלשה רחשים:

1 שטר מקנה לל״ קרקע במחיר 40 קרלן, 2 שטרי מקנה שמונה אמות קרקע במחיר 80 קרלן
3 ארבעה שטרי מקנה שש עשר אמות קרקע במחיר 160 קרלן:

ח] תשלומי שטרי הקנין מהקרקע יהי׳ בשני פרקים היינו בעת הקנין יותן מחצית מחיר השטר קנין 20 קרלן, ומחצה השני׳ אחר עבור חצי שנה מעת לקחו השטר קנין:

ט׳] הכ המשתדל נ״י יגבה הכסף מהנודבים ע״י מחיר שטרי הקנין מהבתים והקרקע ומידו יותן קבלה בחתימת ידו שקבל הסכום מהנודב, וזה יהי׳ לך קבלה זמניות ועליו לשלוח הכסף ליד מר נסיונו ההג׳ הל׳ מודעי שליט״א, עם רשימה מדוייקה משמות הנודבים ע״י, ומשמה יגיע אל הקדם פנימה, היינו כי הכסף שיתקבץ ת״י נסיונו שליט״א ישלח הנה לידנו, וחז יקבל כחו״ח מהנודבים קבלה חתומה מ ט ו״מ הכולל על סכום נדבתו אשר נדב,

י׳] הבתים שיבנו יותן עפ״י הגורל לבני כוללנו ומי שיזכה בהגורל קם לו הבית על משך ג׳ שנים, ואין עליו לשלם שכר הדירה, רק עבור תיקוני הבתים וכדומה, ישלם הדר בהבית סך 25 קרעטנען לשנה :

ובנו מזבח חרבות עולם מוסדי דור ודור תקומם !

מי האיש הנלבב חפץ חיים דוחק מרחשיתו בעד לאחריתו, לעת בא פקודתו, להפרד מחלדו והבלתו שאז לא יועיל לו הונו ועשרו כי אם הלך לפניו לדקתו, ועשה נחת רוח לנשמתו, וקנה לו יד ושם טוב בחברת הבתי מחסה לעניי כוללנו עפ״י הזכותים המבוארים הלאה,

א׳] הנדיב אשר ירים לתרומת הקדש לעלות למחלקה הראשונה לשלם עבור בנין בית נוסף סך שלשת אלפים קרעטנען יזכה בענפי זכותים האלה (א׳) יוחק שמו הטוב על לבן שיש בקיר ביתו למזכרת נצח, ואחר לישׂ יוחק יום פטירתו לזכרון יום היאצ׳, (ב׳) הוא יכול לבחור דעתו למי מעניי כוללנו לתת ביתו לדור בתוכו גם בלא הגיע גורל על משך עשרה שנים, ובאם יעלה לעיקר תו, ברשות לדור בביתו עד ביאגולל בנ״א, (ג׳) היוצ׳ בהבית עליו להתפלל עבור טוב הצלחת הנודב ואשתו ובניו חי׳, (ד׳) באשר יגמור התשלומין בהג׳ פרקים, אז אם ישלח כסף מחיר הבית בב״ח יקבל מטו״מ הכולל שטר מקנה חתום עם כל התחייבות הכולל והזכותים שיקבל במשפט ודת של תורה, (ה׳) בעת בא פקודתו ויודע הדבר לטו״מ הכולל ע״י דיילוג רב״ חן מכתב, על טו״מ הכולל לבחור מנין תלמידי חכמים שילמדו בבנופיח ויאמרו תפלת חנ״ן וקדל׳ לעי״נ הנודב בכל משך השלושים, (ו׳) גם ישברו תח״י לחד מחנשי הכולל שילמוד משניות לעי״נ הנודב בשנה הראשונה ויאמר קדל׳ עבור עי״נ, (ז׳) היאצ׳ מהנודב על טו״מ הכולל לשמור בכל שנה ושנה בלימוד ותפלה ע״י בי עשרה כנהוג, (ח׳) ברשות הנודב לבקש זכות שמירת היאצ׳ מהורין וקרובין, ועל הדר בביתו למלא תפקידתו בזה, (ט׳) שמו הטוב יורשם לחד חיו״ם בלוח שמות הנפטרים למזכרת נצח בהיכל ה׳ :

ב׳ הנדיב אשר ירים לתרומת הקדש עבור שני שלים נוסף סך 2000 קרעטן (א׳) יוחק שמו הטוב על לבן שיש בקיר הבית שיבנה מכספו כנ״ל, (ב׳) כאשר יגיע אל הקדש כל הסכום של כסף נדבתו יקבל שטר מקנה כנ״ל, (ג׳) הוא יזכה בהזכותים ממחלקה הראשונה החמו— בענפי ג׳ ה׳ ו׳ ז׳ ט׳,

ג׳] המרים תרומה על שלים נוסף סך הסך 1000 קרעטן, (א׳) יוחק שמו בלידוף השלשה שותפים החדים על לבן שיש בקיר ביתם, (ב) יקבל שטר מקנה כנ״ל, יזכה בענפי ג׳ ו׳ ט׳ ממחלקה הראשונה, (ג) הדר בהבית עליו לשמור היאצ״ט של הנודב ואשתו אחר חיו״ם בנעימים ;

ד׳] אשר ישתתף במחלקה הרביעית ויגיע על חלק חמשה עשר נוסף סך הסך שני מאות קרעטן, (א׳) יוחק שמו ושם שותפיו בקיר ביתם, (ב׳) יקבל שטר מקנה כנ״ל, יזכה בענפי ג׳ ט׳ ממחלקה הראשונה, (ג׳) הדר בהבית עליו לשמור היאצ״ט של הנודב ואשתו אחר חיו״ם בנעימים,

כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו !

א׳] הנדיב שיקנה שטר קנין אחד מהם קרקע ושלם מחירו 40 קרמן נכח לו בשני פרקים כנזל שעי״ז, יכתב שמו בספר לפני ה׳ לזכרון תמיד,

ב׳] מי שידבנה לבו שיקנה שני שטרי קנין שמונה חמות קרקע ושלם מחירו 80 קרמן נוסף על הנזל יזכר שמו בפרטות על המקומות הקדושים שני פעמים בשנה,

ג׳] המריס תרומה לקנות 4 שטרי קנין שהם עשר חמות קרקע ושלם מחירו הסך = 160 קרמן נוסף על הנזל בסעיף א׳ ב׳. יורשם שמו לחר לזיום בשעימים בלוח שמות הנפטרים לזכרון עת בהיכל ה׳ לעשות הזכרה לע״נ לפקדו בחמל במועדי ה׳ :

יגיע כפים תרס"ח

סמוך לשכונת אחוה נוסדה בשנת תרס"ח ע"י אגודת בעלי „יגיע כפים בירושלים", ובראשם ר' שלמה אלפרט שקבלו הלוואה כל אחד בנפרד, כשמונים נאפ' מהפקידות האמשטרדמית ע"י הרב הורביץ, בתשלומים נוחים.
אגודה זאת היתה מורכבת מבעלי מלאכה, החיים על יגיע כפיהם, ומכאן שמה, על יסוד דברי תהלים (קכ"ח, ב): יגיע כפיך כי תאכל, אשריך וטוב לך.
רחובות אחדים בשכונה נקראים בשמות חכמים, תנאים ואמוראים שהיו בעלי מלאכה: יוחנן הסנדלר, יצחק נפחא. גם המגרש הזה נקנה ע"י ר' ישראל מרדכי טננבוים. הבתים נבנו ע"י הקבלן הירושלמי ר' דוד שלמה קרשינסקי. ראש ועד השכונה הי ר' פייבל טוקטלי.

נומר קרמע לבנין בית

יש למבור בשכונת „יגיע כפים", ע דרך שנלר, במקום גבוה. הצד השני של הדרך הוא פרדם שלא יבנה בו. בדרך הזאת יסולו את מסלת הטרספי.

על הנומר הזה כבר יש קושן ניוחד.

אנדת „יגיע כפים".

האנדה הואת קנתה שטח אדמה של שלשים אלף אמה בין הבתים של „זכרון משה", „אחיה" ו„בתם".

בטח, אם במשך כל—כך זמן קצר של קיום האגידה עלה בידה לנמר את קנית הארמה—יצלח הפצה לעשות דבר בענין בנית הבתים ולהשיג את ההליאות שהיא חושבת להשיג מחברות ידועיה ומאנשים פרטים, אשר ירצו לעשות להם יד ושם בבנין ישוב עה"ק.

ב"ר

יענ"ה את הברכה לתע"ב אחינו מרחמינו
הגבירים הנכ' היקרים והנכבדים רלו
שבעית הע"א, שלום,

אחים יקרים!

אנחנו החתומים מטה מנהלי בית המדרש של חברת "יגיע כפים" יען אשר כשמה כן היא שכל חבריה הם בעלי עבודה הנהנים מיגיע כפם ואחרי עמל רב ולוחץ זיכה ה' אותם לבנות להם בתים בשכונה כנז', ואף כי במה מהם חייבים עוד לבעלי חובותם מה שלוו לצורך בנין ביתם. בכ"ז שמחים הם בחלקם שהשיגו מבוקשם לבלי התגלגל שנה שנה מבית לבית, אך צר לנו מאד כי אין לנו בית תפלה להתפלל, ובכל עמלם ולוחקם קבלו מביניהם סך אלף פר' למטרה זו, אך לבנין בית הכנסת גדולה לפי רוב בעלי הבתים נחוץ להם יותר מששת אלפים פר'. על כן הננו פונים אליכם אחינו היקרים. ולא רק מאחינו הגבירים אנו מבקשים עזרה. כי אם גם מאחינו בעלי מלאכה – כולכם יחד תחושו לעזרתנו להרים לה' כל אחד נדבתו נדבה ראויה והגונה לפי גודל המצוה ונוגע ההכרח הנחוצה. וביחוד בקשתנו שטוחה לפני – אחינו אלה בני ירושלים תו' הנמצאים בעריכם כי יבואו לעזרתנו איש איש כברכת ה' אשר בידו, ולכל אחד מהמתנדבים יחשב כאלו בנה ביהכ"נ בכבודו שהרים לה' בקחתו חלק במצוה רבה הזאת. ובשכר זאת גם ה' יתן הטוב לכל העושים והמעשים להאריך ימיכם ושנותיכם בטוב ובנעימים בעושר אושר וכבוד ותזכו לראות בבנין ציון וירושלים בעתירת הח"ו בב"א. מלאו תקוה וגו'

[illegible]
[illegible] שלום.
[illegible]!

[illegible]
[illegible] חברה "יגיע כפים" [illegible]
[illegible]
[illegible] בית הכנסת [illegible]
[illegible] תפילה
[illegible] 1000 [illegible]
[illegible] 6000 [illegible]
[illegible] נדבה לה' [illegible]
[illegible]
[illegible] יגיע כפים [illegible] ירושלים ת"ו
[illegible]

נחלת צדוק תרס"ח

שכונה בעיר החדשה במערב, בגבול שערי־חסד וסמוך לרחוב אוסישקין. נקראת לכבוד צדוק כהן — הרב הראשי ביהדות צרפת בעת הקמת השכונה (תמונה). בתיה הוקמו בעזרת חברת כי"ח (כל ישראל חברים — אליאנס) של יהדות צרפת. לקראת הקמת השכונה נכתב: 'ארב־עים אשכנזים, שיתרצו לקנות קרקע לבנין בעד כספם... בית יפה לכל אחד... והשכונה הזאת תקרא למזכרת הרב צדוק כהן. מחפשים כעת אחרי קרקע ראוי למטרה'[1]. אחרי זמן קצר נרכשה האדמה והשכונה נבנתה, בשנת תרס"ח/1908.

את המגרש של השכונה נחלת צדוק ומסביב לה, 30.000 אמות מרובעות, קנתה חברת יק"א בפאריס בהשתדלותו של מר אלברט ענתבי, לבנות בכל שנה עשרה בתים, דירות־כפולות, בעד עניי העדות השונות שישלמו את מחירם בתשלומים קלים במשך שתים עשרה שנה. בשנת תרס"ח נבנו שבע עשרה בתים עם גינה ליד כל בית.

יתר המגרשים נמכרו ע"י יק"א לחברת „נוה בצלאל" הגובלת עם שכונת „שערי חסד".

רב השכונה והסביבה היה הרב חיים יהודה לייב אויערבוך, שהיה גם רב ביהכ"נ „קהל חסידים" בשכונת „שערי חסד".

הרב צדוק הכהן,
רבה הראשי של יהדות צרפת.

אחרי כיבוש ירושלים בידי הבריטים, נסללה מסילת־ברזל צרה מתחנת הרכבת צפונה אל ההזית מול התורכים. המסילה עברה בשיפולי נחלת־צדוק, ועד לפני שנים אחדות אפשר היה לראות את סימני המסילה, שפורקה אחרי כיבוש שומרון וכל הצפון בידי הבריטים.

במשך שנים רבות היתה נחלת־צדוק השכונה היהודית המערבית ביותר באיזור זה. במאורעות הדמים, בימי המנדאט הבריטי, היתה השכונה בקו ההזית מול הערבים, שהתגוררו על הגבעה ממולה — גבעת־רם בימינו. על הבית הקיצוני של נחלת־צדוק היתה עמדה מבוצרת של חברי ההגנה.

נחלת־צדוק נמצאת כ־760 מ' מעל פני הים. אקלימה מצוין ומבריא, ולפיכך כינו אותה בצחוק 'בואנוס איירס', כשמה הספרדי של עיר הבירה בארגנטינה, ופירושו — אוויר טוב... רצה הגורל ובשכונה זו נוסד בית־ארגנטינה — מועדון של עולי אמריקה הלטינית.

1) השקפה, ז, ט"ו־טבת א' תתל"ז (תרס"ו / 1906), גליון כד.

— שבינת רבי צדוק כהן ז"ל — השבוע הזה קנה האדון ענתבי מורשה של חברת יק"א וכי"ח בירושלם נחלה גדולה על שמו למען לבנית שמה בתים בער פיעלים עניים מכני עמנו לזברון להרה"ג מוהר"ר רבנו צדוק כהן ז"ל שהיה ראש הרבנים בצרפת ואשר עבר ועמל הרבה בשתף חיו לטובה בני עמנו יהיה השתדלן לטיבת אחיו ובני עמו בבית השרים ריטשילד בפריז, ומהראוי כי יהיה לו זברון לעד בירושלם וע"כ החליטו לבנית שבינה בשם שבונה רבי צדוק כהן ז"ל — הנחלה הזאת נמצאת בין כנסת ישראל ובין בית מדרש בצלאל ובמקום הזה קנו גם אחדים מסיחרי עירנו מבני עמנו בערך מאה ושלשים אלף אמות למען לבנית שמה בתים. המקום הזה יפה מאד והאויר צח וטוב.

גבעת שאול תרס"ח

השכונה נקראת ע"ש הראשון לציון הרב יעקב שאול אלישר, שבנו הרב נסים אלישר היה אחד ממייסדיה בשנת תרס"ח, יחד עם ר' משה קנטרוביץ. לכל חבר ניתן שטח של 1400 אמות ע"מ שיטע, מסביב לביתו, גן וירק. בתרצ"ז גרו בה כ־300 משפחות ויותר מ־20 מפעלים היו שהגדול בהם „ל. פרומין ובניו", מגרש גדול נרכש אז ע"י האחים מנישביץ, בעלי ביהח"ר לאפית מצות מארה"ב. בתרפ"ב נוסד „בית יתומים דיסקין", בנין גדול רב מימדים, בשעתו קראו לו „הארמון", הוא מתנוסס על ראש הר בשכונה.

אסיפה וחגיגה נהדרה.

בישיבת אהל תורה במרום גבעת שאול ת"ו.

ביום כ"ז אדר היתה שמחה של מצוה בהישיבה הנ"ל. הה"ר שמואל יוסף פאפאניק נ"י נדב ש"ם ווילנא עם אלפס, ובנוכחות הרה נ הצדיק ר' צבי לעווינטאן והרה"נ ר' יצחק מאלצאן ועוד רבים מנדולי ויקירי ירושלם נכחנו כל התלמידים בחורי החמד.

הנאספים שבעו רצון מבחינתם שכולם הצטיינו בליסודם באו"א בבחינת עיכם, ובכלל כל התלמידים הם מופלגי הורה ומוכשרים בעז"ה להמטרה הקדושה להתהנך ולהיות אי"ה מורי הוראות בישראל, והבחורים דרשו הדרן ופלפול הגון הבחורים המופלגים יצחק דוד בהה"ר זעליג לידער והבחור יודא רובינשטיין ולדרשות של יתר התלמידים לא הספיק הזמן. כן דרש הרב הנאון ר' אברהם חיים איפ שליט"א רב מסאן פראנציסקא והרבה בדרשות לתסר את גודל קדושת מטרת הישיבה ובשבח בחורי הישיבה וגודל שבר המחזיקים בה, וביחוד המיסדים הנכבדים הר' הגביר ר' בנציון לייזעראווין והר"ר אברהם נרשון כהן, ונזכה לראות בקרוב כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם.

יוסף אבינדור לעווי.

ישיבת גבעת שאול

בחגרים מצוינים בתורה וביראה מתבקשים לישיבת גבעת שאול. ינתן להם גם אכילה ושתיה ולינה על צד היותר טוב.

לפנות אל נשיא הישיבה

רש"י אנדרן

בגבעת שאול

גלוי דעת

בדבר התישבות על אדמת ואלירו בהרי ירושלם

ירושלם הרים סביב לה וד' סביב
לעמו מעתה ועד עולם (תה' קכ"ה)

ביומים הראשונים לחדש חמוז תרצ"ג הופיעו בעתוני הארץ מודעות, שהאפוטרופסים על העזבון של חיים אהרן ואלירו ז"ל הציעו בשם הרב בן־ציון עוזיאל לעולי גרמניה חלם שטח אדמה של 60 דונם בגבעת שאול ע"י ירושלם ליישב עליו עולים יהודים מגרמניה.

בשם אגודת הצמחונים העברים באי"י הגישו בח' אלול תרצ"ג החתומים מטה בקשה להרב עוזיאל למסור לאגודת הצמחונים למטרת התישבות 21 מגרשים בחלק המזרחי של אדמת ואלירו (ע"פ התכנית מספ' 17—32, 65 — 69).

מכיון שעולי גרמניה לא התעניינו בהצעה הנ"ל נתקימה בירושלם אספת האפוטרופסים על עזבון ואלירו ז"ל בנוכחות הרב עוזיאל והשופט משה ואלירו, ובה הכריזו את החלטות דלהלן:

כל אדמת ואלירו ע"י גבעת שאול המכילה 120 דונם ונתחלקה ל־95 מגרשים תנתן חנם לחברה עברית שתקח על עצמה להוציא לפועל את התישבות על כל השטח בתנאים אלו.

א) כל יהודי שרוצה להתישב על אדמת ואלירו מקבל חנם קושן אחרי שהוכיח את יכולתו לבנות לו בית על מגרשו.

ב) כל השכונה צריכה לבנות על חשבונה בית כנסת ובית ספר.

בהתאם להחלטה זו, כדי לקבל לרשותה את 21 המגרשים הנ"ל, לקחה על עצמה אגודת הצמחונים העברים, להוציא לפועל את ההתישבות על כל אדמת ואלירו בגבעת שאול.

אדמת ואלירו קרבה מאד לירושלם, כחצי שעה מהלך רגלי ממחנה יהודה ובטרחק של מאות מטרים אחדים מהכביש של גבעת שאול. תקון הכביש לחבור אוטובוסי עם ירושלם אינו כרוך בהוצאות מרובות.

אדמת ואלירו נמצאת על דרך המלך הישן ליפו, מקשרת באופן טבעי את ירושלים עם מוצא ובטידה שהיהודים מתישבים בסביבה זו הם כובשים את הדרך ומחזקים יותר את מעמדם.

הסביבה של אדמת ואלירו היא נהדרה. כידוע אקלים ההרים הוא מבריא בהחלט והמתישבים החדשים אינם סובלים פה כלל מקדחת וכו'.

להתישבות על אדמת ואלירו ישנה חשיבות רבה לא רק לבנין בהרי ירושלם כי אם גם לבנין בהרי ארץ ישראל בכלל. לדאבוננו אין לנו עוד ישוב צפוף מופתי בהרים, והתישבות זו יכולה לתת דחיפה להתישבות על הרים אחרים בארץ, רק אז נוכל להוכיח את כח קליטתה האמיתי של ארץ ישראל.

אכן אדמת ואלירו היא אדמת טרשים ורוב המתישבים צריכים לבנות במדרון, הערבים שהתנסו במשך אלפי שנה בבנין בהרים בונים את בתיהם וגם את הבורות למקוה מי גשמים לרוב במורד ההר (ליפתא, מוצא וכו') ובנין אבנים עולה לערבי היודע את עבודת החציב יותר משעולה צריף עץ של היהודי, לכן על המתישבים כלתי אמידים ללמוד את עבודת החצוב ולהשתתף בעצם ידיהם בבנין ביתם ומשקם.

לפני אלפי שנים היו ההרים מושכים את עינם ולבם של היהודים שהשקיעו עמל רב בהכשרתם לזריעה ונטיעה, כמו שמעידים המדרגות המרובות שנשארו מימי קדם. ככוש ירושלם עלה לאויבי יהודה בטחיר יקר מפאת הגנת העיר בהרים סביבתה.

אנו פונים לכל אלה הרוצים בהחיאת והפרחת הרי ירושלם להשתתף באנם והונם בהתישבות על אדמת ואלירו. אחדים מתושבי גבעת שאול החדשה על אדמת הרים, הגובלת עם אדמת ואלירו, הם מלומדים בנסיון בבנין בהרים ומוכנים לעזור כפי יכולתם להמתיישבים החדשים.

להצמחונים העברים ניתנה הזדמנות להתיישב על שטח מיוחד כ־30 דונם של אדמת ואלירו ע"פ תקנות ותכנית התישבותית מעובדת למטרה זו ע"י אגודת הצמחונים.

לתמיכת התישבות של אנשים בלתי אמידים נוצרה „קרן גבעת שאול החדשה" ע"י תרומות של חברי אגודת הצמחונים: לוריא, גרינברג וחבקין (10 לא"י). אנו מבקשים את כל המעונינים בהתישבות זו לנדב לקרן זו בהלואה וחסכון, ירושלם.

בכל עניני ההתישבות על אדמת ואלירו וגבעת שאול החדשה לפנות למר נ. ב. חבקין, ירושלם, גבעת שאול, על המעונינים להרוש מטר חבקין שאלון (נגד 5 מא"י) למלאותו ולשלחו אליו בחזרה.

בשם אגודת הצמחונים העברים באי"י.

היושב ראש: ברוך י. ברקוביץ
המזכיר: נתן ב'צ חבקין

שאלון

בדבר התישבות על אדמת ואלירו בהרי ירושלם

נא לכתוב כל דבר נכון וזך דברי אמת, אם אינך רוצה לאבד את זכותך על. המגרש

השם ..... הגיל .....

הכתבת .....

המקצוע .....

נתין ..... עדה .....

המשפחה (לכתוב את הגיל והמקצוע של כל אחד ואחד)

.....

.....

.....

.....

איזה רכוש יש לך? .....

.....

.....

.....

כמה אתה מרויח לחדש? .....

כמה תוכל להשקיע בבנין? .....

אם בבת אחת ..... או בתשלומים חדשיים .....

התוכל אתה או מישהו ממשפחתך להשתתף בפועל בעבודת הבנין? .....

וכמה שעות ביום? .....

.....

הראית את אדמת וואלירו על יד גבעת שאול? *) .....

הרוצה אתה להשתתף בהתישבות צמחונית על אדמת ואלירו? .....

איזה סכום אתה מוכן לנדב בשביל התישבות אנש"ם בלתי אמידים על אדמת ואלירו?

.....

(את ההרומות משלטים להלואה וחסכון ירושלם על שם „קרן גבעת שאול החדשה")

הערות והצעות שונות:

.....

.....

.....

.....

על המעונינים למלאות את השאלון ולשלחו למר נ. ב. חבקין ירושלם, גבעת שאול.

*) הרוצה לראות את אדמת ואלירו מתבקש לבוא למר חבקין בגבעת שאול בשבת בי"ם לפה"צ

לתקנתה של ירושלם.

גבעת שאול.

זה כשנתים שנתעוררו דורשי שלום ירושלם החפצים בטובתה, על אודות התיסדות חוש נגים סמוך לירושלים, בכדי לתת עבודה לתושביה, ולשפר את שוקי רושלים בפירות ושאר ירקות מעבודת הנגים היהודים הסמוכים לה, ולו נעשה הצער החשוב כי אז ה' באמת מביא טובה נדולה לתקנתה של ירושלם.

והנה יש לדבר ולברר באיזה מקום מסביבי עירנו נבון וראוי יותר ליסד את החוות האלו, בצפונה או בדרומה, אבן אם נתבונן לסביבי ירושלים אז ניתן בלי ספק את משפט הקדימה להמושבה חחדשה נבעת שאול, אשר כבר השקיעו בה צעירי ירושלם הרבה כחות ודמים ליסוד ישיבתה, והמה משתוקקים גם לחיות חיי כפר, ולעבוד את אדמתנו בזיעת אפם וביניע כפם. נבעת שאול היא היא המושבה המתאימה ומיכשרת לנטיעת נגים וירקות ולהובילם העירה, ועוד מעלה יתירה יש לה שהיא עומדת על הר נבוה במקום אויר צח וטבריא, כפי שכבר העידו רופאי עירנו, ולה היכולת גם להתפתח, כי בכלל הנה כל סביבת נבעת שאול היא הרים יפים ונחמדים עד למאד ומלאים כל טוב הארץ, ונצרכות רק ידים חרוצות שיעבדום ולשדד את אדמתם. וכבר יש בנבעת שאול בנין מפואר לבית הכנסת וגם בית חרושת נדול של הגביר הנדיב ה' סלוצקין, שבו יוכלו להרויח כמה צעיהים את לחמם בכבוד, ועוד ידו נטויה להרחיב את בית החרושת הזה ולשכללו, ועתיד מזהיר נשקף להמושבה נבעת שאול, אבל דא עקא שכל תושבי המושבה הזאת הם אנשים בלתי אמידים וכל אחד רובץ תחת משא של הלואה בריבית אשר היא להם למשא ככד מנשוא ובעבור זאת כבר נוטשו רבים מהם מעל אדמתם.

כעת התאחדו כל בני המושבה ויבחרו בועד מבני המושבה עפ"י בחירות בדעות נעלמות, בכדי לעבוד ביחד לטובת קדמת המושבה, ואנשי הועד המה אנשים בעלי מרץ וכשרון, וכבר התאספו לטכס עצה ולראות אמצעים אפשר להתחיל ולעשות בהפרחת המושבה, ויחליטו לפנות להחברות המתענינות במצב המושבות בארץ ישראל, ומהראוי שועד חובבי ציון באודיסה יחזיק בידם וישים לב גם להם בכדי שיוכלו להשאר על נחלתם אשר זה יותר משמונה שנים שהם עמלים בה.

פ. רובאוויטש.

נתן בן־ציון חבקין

מנסיונותי בבנין בהרי גבעת שאול

הנוסע מיפו לירושלם במכונית ועובר את יהרכתי הר קסטל לפני הדרך העקלתון היורד למוצא מחגלה לפניו פנורמה נהדרה של הרי ירושלם. על אחד ההרים השממים האלה רואים מושב של בתים וצריפים וביניהם הבית הגדול של בית היתומים דיסקין. זאת היא השכונה העברית גבעת שאול, הראשונה בסביבת ירושלם, המונה כאלפים נפש. משני הצריפים הראשונים שרואים בשכונה זו כשעוברים את הדרך העקלתון, אחד על ההר ואחד במדרון, השני הוא שלי.

התישבתי לפני 7 שנים בגבעת שאול והתחלתי לבנות על מגרשי, לא עלה על דעתי לראות, איך בונים הערבים במגרשים כאלה, (למשל בשכונת ליפתא, הקרובה לגבעת שאול) נטיתי אז לכל מיני עצות של יהודים, שהציגו את עצמם כמומחים לבנין, ושלמתי מחיר יקר עבור נסיונותי בבנין על מגרשי. במקום ליישר את המגרש ע"י חצוב, בנו לי על המדרון קירות של אבנים בכדי להציג עליהם צריף עץ 12×4 מטר.

הצריף עומד בפינתו המזרחית־צפונית על הסלע ובפינתו הדרומית־מערבית על קיר המגיע לגובה של שני מטרים וחצי. בקיר זה עשו גם דלת שיהיה לי מרחף מתחת לצריף. כאשר הוא עמד כבר על מקומו ורציתי להשתמש במרחף, נאלצתי לעשות פצצות ולחצוב מתחת לצריף באורך של ששה מטרים בכדי ליישר את המקום, דבר שהיה כרוך בקושיים ובסכנה בשביל הצריף. בכדי שאוכל להשתמש גם בששה מטרים הנשארים במחסן בשביל חפצים ישנים וכו' צריך היה לי מצד אחד לסתת את הסלע ומצד שני לעשות מדרגות מלט. אחרי זה הכרתי את השגיאה הפטלית שעשו הבנאים ה„מומחים" שלי, שהתחילו בבנין היסוד להצריף, טרם שחצבו וישרו את המקום.

אכן בזה לא נגמר הנסיון המר שלי: מכיון שהקיר הדרומי של הצריף עמד על שפוע הסלע, הוא נפל בחלקו הגדול ביום בהיר אחד אחרי גשמים חזקים לולא הספקתי תיכף לתמוך את הצריף בקורות היה נופל גם הוא. מלומד בנסיון בניתי את הקיר הזה מחדש עם בטון וברזלים בכל האורך של 12 מטר. כאשר רציתי אח"כ לחצוב בור ע"י הקיר הזה, חצבתי בתחילה את הסלע ע"י הקיר בגובה של 3 וחצי מטר מתחת לחלונות המרתף ויישרתי את כל השטח בכדי שאוכל אח"כ לבנות ע"י הקיר בית אבנים ומלט כנגד הצריף. אחרי זה חצבתי בור המכיל יותר מ־40 ק"מ. העצים שנטעתי ע"י הבית מתו כולם (מלבד עץ מישטיש אחד) אחדים ע"י הפצצות ואחדים ע"י העברתם למקום אחר. עם האבנים שהוצאתי מן החיצוב עשיתי מדרגות בשביל הגינה, הגדר וכו', בזה גמרתי את הכשרתו של חצי מגרשי מצד מערב ברוחב של 17 מטרים.

כמעט מטבעי ועוד מלומד בנסיון ע"י השגיאות הרבות של הבנאים שלי, התחלתי להכשיר את חצי המגרש הנשאר באופן שיוכל להיות למופת בשביל בנין בהרים בכלל. עוד לפני נפילת הקיר מתחת לצריף מסרתי לקבוצה חלוצים את עבודת החיצוב חלק הדרומי של מגרשי. הם התחילו בחציבת בור גדול שיכיל 80 ק"מ. ומכיון שהבור הזה יצא בחלקו העליון של מגרשי, אפשר יהיה להשקות בו את הגינה במדרגות הנמוכות ואת כל העמק ע"י צנור היוצא מן הבור, בלי כל משאבות. כאשר החלוצים היו עוד באמצע עבודתם נפל הקיר מתחת לצריף, לכן הייתי מוכרח להפסיק את חציבת הבור ולהעסיק את החלוצים בתקון הקיר הדרומי של הצריף. כפי שהזכרתי לעיל.

אחרי שלמדתי מהחלוצים את כל הידיעות הטכניות בחיצוב ובנין התחלתי לעשות את כל עבודותי על מגרשי בעצמי ובעזרת בן זקוניי שלי, שהתנסה כבר בהיותו בן 17 בעבודת החצוב וכו'. הקדשתי לעבידה זו את כל שעות הפנאי ולפעמים קרובות עבדתי גם בלילה לאור הירח. למדתי מהחלוצים את הצד החיובי והשתדלתי לתקן בעבודתי את כל צד שלילי שחרגשתי בעבודתם. אביא לדוגמה מקרה אחד: החלוצים היו רגילים אחרי החציב לזרוק את כל האבנים הגדולות והקטנות לערמה אחת. כאשר רציתי לבנות מדרגות היה עלי להוציא מן הערמה את האבנים הגדולות. כאשר התחלתי חציב בשביל עבודת מלט צריך היה לי שוב להוציא אותן מגל האבנים, עבודה שהיתה כרוכה באבוד זמן רב. אחרי שהתחלתי בעצמי להתעסק בחיצוב. זרקתי את האבנים הגדולות בשלש ערמות, בערמה אחת את האבנים הגדולות בשניה את הבינוניות. ובשלישית את החצץ. באבנים הבינוניות השתמשתי למלוי שני תורי האבנים של הגדר והמדרגות. אותו הדבר היה גם בשיטת עבודה במקרים שונים ובבחירת כלי עבודה (את, מעדר, מקוש, מגרפה וכו') בשביל עבודות שונות. בכל מקום עזר לי כשרון ההמצאה שלי. ככה, למשל, נתחבב עלי האת, שהשתמשתי בו לפעמים קרובות בשביל זריקת אבנים ממקום למקום ובשביל הרבה עבודות אחרות, ואז נתברר לי מהפסוק הנבואי „וחתתו חרכותם לאתים" שכלי זה היה כבר מימי קדם כלי חשוב מאד בעבודת אדמה ועבודת הבנין.

לא היו חסרים לי גם הפתעות משמחות בעבודת החצוב והבנין. אחרי שחצבתי את סלע המדרון בעומק של מטר וחצי וריצתי לחצוב הלאה. הפצצות אחת אחרי השניה לא הצליחו. חפשתי את פשר הדבר ומצאתי סדק גדול ועמוק בסלע. התחלתי להוציא אבנים מן הסדק וראיתי שהמקום הזה מסיגל מאד לחציבת מערה. בראשונה היתה העבודה מסרכת מאד מסיבת חסר חופש התנועה בעבודה, אבן במדה שהוצאתי יותר ויותר אבנים מהסדק והלז נתרחב, הוקלה העבודה בהרבה. במשך חדשים אחדים היתה לי כבר מערה די גדולה. בכל פעם כשנצטרכתי אבנים בשביל הגדר או חול אבנים לבן הנקרא חובר בשביל טיח או בשביל תערובת של מלט וכו' הוצאתי את החסרים האלה מן המערה והיא התרחבה יותר ויותר ומשמשת לי לע"ע כמחסן בשביל עצים וכו', המערה הזו נמצאת תחת הדרך המיועד לכביש, לכן היא לא תופסת אף שעל מארכת מגרשי מעל לערמה בניתי עוד מדרגות (טירסות) אחדות בשביל נטיעות ועל יד המערה נמצא מקום די רומנטי: שתי אבנים ענקיות שנתלשו מן הסלע לפני כמה דורות מראות על המצב הפראי ששרר פה לפנים. על ידם פיניתי את המקום הנראה כמפל מים ביתי הגשמים ועל ידו אוכל להכנים מים מן ההר לתוך הבור הגדול לפי הצורך.

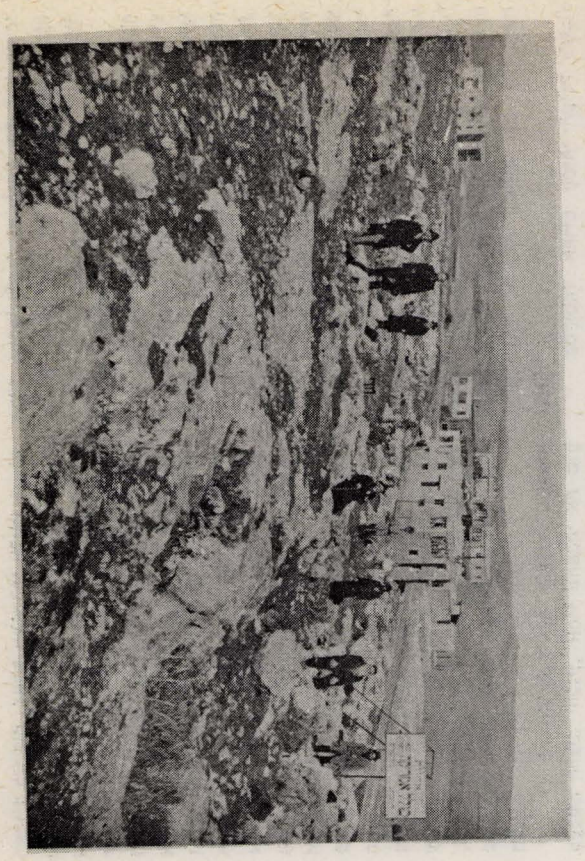
על שגיאה אחת שעשיתי במגרשי רוצה אני פה להעיר: ברצוני לקשט את הצריף נטעתי ע"י קיר המרתף החצוב בסלע שני גפנים וארבע ברושים, ע"י זה נשאר הקיר הזה רטוב, ואף שהפכתי את המרתף להדר די יפה, שאפשר גם לגור בו, בכל אופן לא כדאי לגור בחדר זה בקיעות מסיבת רטיבותו, השגיאה השניה נוגעת ג"כ למרתף זה: עשיתי טירסות לפני הצריף ומלאתי אותם עפר בשביל נטיעות. אחרי גשמים חזקים נשקע המים בטירסה אחת ונכנסה למרתף. נאלצתי לכסות את הטירסה הזו בשכבת מלט ולהשאיר רק מקומות אחדים בשביל נטיעת פרחים. על טירסה זו בנה בני סוכה יפה שמשתמשים בה בחג הסוכות וגם בכל עונות השנה.

במקומות אחדים עשיתי תעלות בשביל העברת מי גשמים. אלמלי התעלות האלה היו יכולים הגשמים החזקים להביא נזק רב לבנין, בכלל דורשת עונת הגשמים עבודות מיוחדות, לפעמים צוברים מי הגג בחביות בשביל עבידות בנין וכו'. על הבור צריך לשמור שלא ישאר פתוח ולא יכנס לתוכו עפר ותולעים, מלבד כל העבודות המרובות הכרוכות במפול בגן ירקות פירות ופרחים.

אדמת ואלירו היא ברובה מאותו סוג הכגרשים במגרש שלי, אולי לא יצטרכו כל המתיישבים לעשות את מלאכתם בעצמם. אולי יבוא לעזרתם איזה מוסד צבורי ויאפשר להם לבנות ע"י אדריכלים מומחים מספר של בתים יפים עם בורות בשיטה חדישה שיתנו לשכונה צורה יותר נאה ממראה שכונות הערבים בהרים. בכל אופן על המתיישבים להזדרין בסבלנות ולעבוד במרץ בכדי להכנים סדר במקום ולהכשיר ע"י טירסות את מגרשיהם לנטיעות. אמנם בטרם שיעבדו ויכשירו יותר את מגרשיהם יתחבבו עליהם יותר ויתענגו יותר על פרי עמלם.

לפום צערא אגרא!

הצמחוני

ציונות וצמחונות

הגליון השני של הקובץ „הצמחוני"

מוקדש

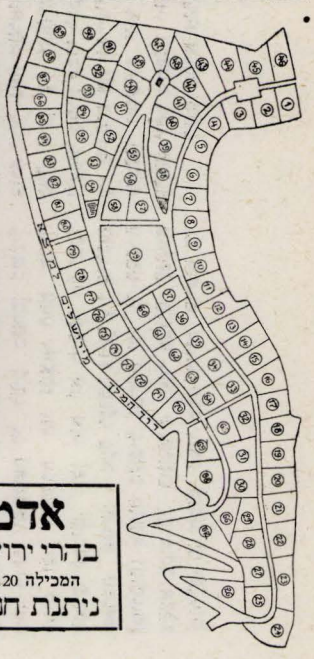
להתישבות צמחונית בהרי ירושלם

יוצא לאור ב' שבט תרצ"ד, ליובל הששים של נ. ב. חבקין. הליון הצמחונות העברית

"HACIMHONI" Hebrea Vegetara Revuo, Jerusalemo 1934, dua parto.

נתן בן־ציון חבקין חוצב בור בשביל מי נשתים
ע"י מגרשו בנקעת שאול ההרשה

אדמת ואלירו

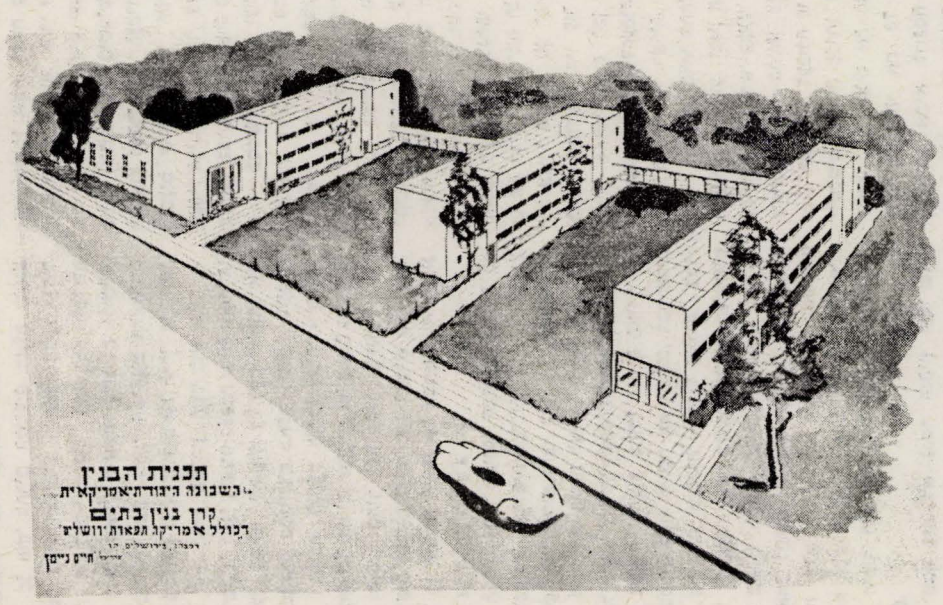
בהרי ירושלם ע"י גבעת שאול

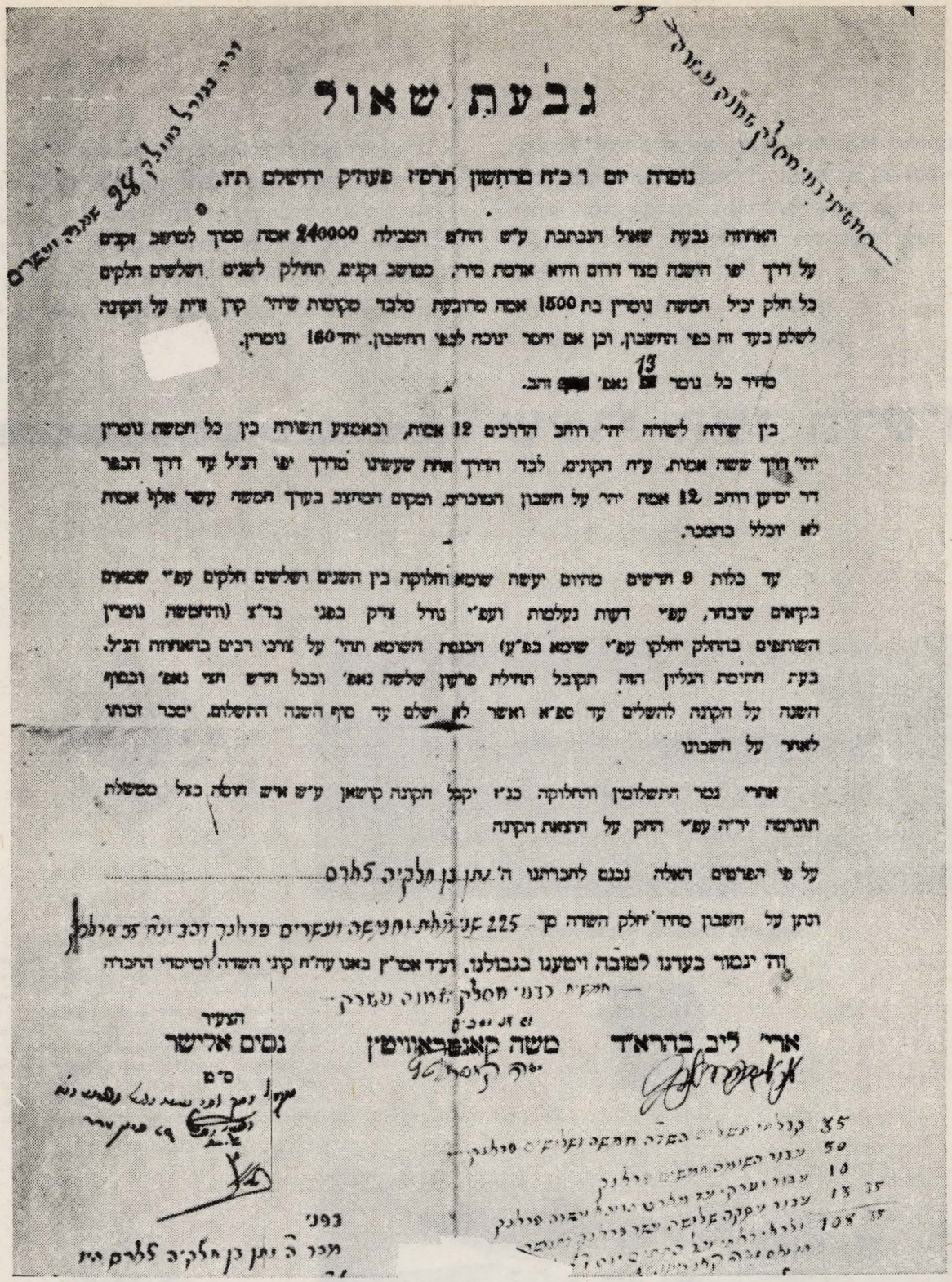
המכילה 120 דונם ונתחלקה ל־95 מגרשים

ניתנת חנם למתישבים עברים

מחיר החוברת : 10 מא"י

דפוס „ציון" רחוב יפו ירושלם

גבעת שאול

נוסדה יום ו כ"ח מרחשון תרס"ז פעדק ירושלם תו"ב.

האגודה גבעת שאול הנכתבת ע"ש היום הסכילה 240000 אמה מסך לחשב וקנים על דרך שי השבה מצד דרום והיא ארבת מיר, כחשב וקנים, תחלק לשנים ושלשים חלקים כל חלק יכיל חמשה עטרין בת 1500 אמה מרובעת טלבר מקטות שיהי קרן זוית על הקנה לשלם בעד זה בפי החשבון, וכן אם יחסר יעטה לבני החשבון, יהי 160 עטרין.

מחיר כל עטר 13 נאפ' [illegible] הב.

בין שורה לשורה יהי רוחב הדרכים 12 אמות, ובאמצע השורה בין כל חמשה עטרין יהי דרך ששה אמות, ע"ה הקנים, לבד הדרך אחת שעשינו מדרך שי הנ"ל עד דרך הכפר דר יסיף ורוחב 12 אמה יהי על חשבון המכרים, ומקום הכתוב בערך חמשה עשר אלף אמות לא יכלל בהמכר.

עד כלות 9 תרשים מהזום יעשה שמא וחלוקה בין השנים ושלשים חלקים עפ"י שטרים בקאים שבתי, עפ"י דשת נעלמות ועפ"י נוהל צדק בפני בד"צ (והחמשה עטרין השותפים בהחלק יחלקו עפ"י שטרא בפ"ע) והכנסת השטרא תהי' על צרכי רבים כראשונה הנ"ל. בעת תיכסת הגליון הזה תקבל החלית פרעון שלשה נאפ' ובכל חדש חצי נאפ' ובסוף השנה על הקנה להשלים עד סא"א ואשר לא ישלם עד סוף השנה התשלום יאבד זכותו לאחר על חשבונו

אחרי גמר תשלומין והחלוקה כנ"ז יקבל הקנה קישאן ע"ש איש חסה בצל ממשלת תוגרמה ירה עפ"י החק על רצואת הקנה

על פי הגרשים האלה נכנם לחכרתנו ה' נתן בן אליקים לאדם

ונתן על חשבון מחיר חלק השדה סך 225 [illegible]

וה' יגמור בעדנו למובה ויטעגו בגבולנו. ועד אס"ן באנו עה"ח קני השדה ומיסדי החברה

הנ"ל

ארי' ליב ברא"ד — משה קאנטראוויטין — נסים אלישר

הנ"ל

טופס ההסכם של החברה שייסדה את שכונת "גבעת-שאול". החברה נוסדה ב-16 בנובמבר 1906 ע"י ר' ליב בהרא"ד חכם נסים אלישר ור' משה קנטרוביץ

רוחמה תרס"ח

בשנת תרס"ח קנה מר אפרים כהן־רייס, בפקודת חברת „עזרה" בברלין שטח של 14.000 אמה, בערך, במחירים שונים, לשם בנין בית מדרש לרבנים ומוסדות אחרים. — מלחמת העולם הראשונה ותוצאותיה עשו את התוכנית לאל. בשנת תרפ"א נתבקש מר ישעיהו פרס ע"י החברה למכור את הקרקע ולשלם בכסף שקיבל את חובותיה מזמן המלחמה ופיצויים למורים, לאחר שבתי הספר שלה נסגרו. במשך שנתיים נמכרו המגרשים במחיר של 35—90 גרוש האמה. הבית הראשון שנבנה על אדמה זו, הוא בית ואנגופלי, שלאחר זמן שכן בו בית הספר לבנות של המזרחי.

שערי חסד תרס"ח

חזית השכונה שנבנתה לתפארת, מבט מצפון

חגיגת הנחת אבן הפנה

בל"ג בעומר תרס"ב נערכה חגיגת הנחת אבן־הפינה לשלושים הבתים הראשונים, אנשי ירושלים באלפיהם באו לחגיגה זו בראשם היו כל גדולי התורה, ראשי הצבור ונכבדיו, גבאי ונאמני החברה

ההפתעה הגדולה ביותר היתה הופעתו של מרן הגאון ר' שמיאל סלנט זצ"ל, שבימים ההם כבר לא היה יוצא מדלת ביתו בעיר העתיקה אולם בגלל חביבות המצוה של בנין ירושלים, הטריח את עצמו לבא אל המקום, שהיה מרוחק מאד מחומות העיר. תלמידיו ובאי ביתו הרימו אותו על כסא עד למקום שם אפשר היה להביא את העגלה, שבה נסע לשערי־חסד. כיון שהדרך לא היתה סלולה, דאגתי שמא יפגעו טלטולי הדרך בבריאותו של הרב, יצאתי לסלק את המכשולים ואבני הנגף מן הדרך, בשעה שההמונים כבר היו מתאספים במקום ומריעים בשמחה.

שכונת שערי חסד בימי בראשית

ההזמנה להנחת אבן הפינה

הפרוטוקול על יסוד השכונה

"ב"ה

ע"ד ההצעה הערוכה עלי גליון שישתתפו מנהלי החברה גמ"ח, בענין הגדול של הרחבת הישוב להמציא אופן נוח לבנית בתים שיהיי אפשר לאט לאט בתשלומים, לזכות לבית דירה, הוחלט אצל האסיפה הבעה"ח שיכון הדבר מאד להשתדל בזה ולפקח על הדבר מכל מאמצי כח שיצא לפועל בסדר נכון ויכניסו בענין הזה סך שבע מאות וחמישים נאמ' מהקופה ביום שיצא הדבר לפעולה נכונה, וההוספה שיתוסף מאותו יום בקופת החברה ג"כ יכניסו בזה, ומובנים הדברים דוקא באופן שבו כסף החברה יהי' באופן היותר בטוח שישולם בחברה, ובכ"ש לא יעבור הגבול יותר, ויהי' נועם ד' וכו' ויכון מעשי ידינו לטובה פעה"ק ירושלים תובב"א. יום ג' לסדר והבאתי וכו' כ"ב טבת מברך השנים לפ"ק. מאלה אשר הסכימו עליהם להתעסק בענין הזה לפקח על הסדרים, ר' יואל משה סלאמאן, ר' שמואל זוויל שפיצר, ר' נפתלי פרוש, ר' נחום ברגמן, ר' נחום לעווי, הר' ארי' ליב ד"צ, ר' דוד בהר"ן, ובאנו עה"ח, אור יום ד' כ"ג טבת שנה הנ"ל, עסוקים באותו ענין שנמשך עד הלילה אור ליום הנ"ל."

על הפרטיקול חתמו כל מנהלי הגמ"ח שהשתתפו בישיבה ובראשם מרן הגרי"ח זוננפלד.

הבשורה על החלטה זו הגיעה לידיעת הצבור באמצעות מודעות, שהודבקו על לוחות הפרסום שליד בתי הכנסת בעיר. הצבור הוזמן להרשם במשרדי־החברה. סכום חצי לירה כסף, נדרש מכל נרשם לתחילת פרעון של דמי חברות. חברים וותיקים של החברה לא היו צריכים להרשם מחדש, ואלה זכו להיות ראשונים ללא גורל, האחרים שנרשמו עלו בגורל לפי סדר בניית הבתים. תוך זמן קצר נרשמו למבצע זה 200 מבני ירושלים.

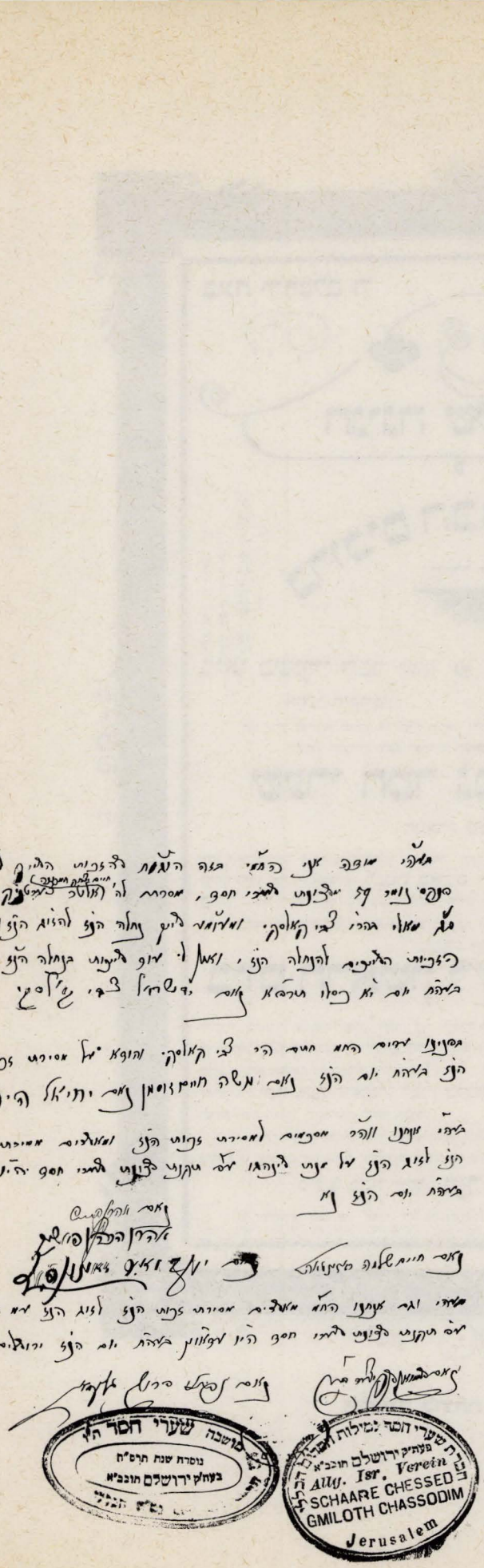
באספה ראשונה של החברים נבחר ועד פעולה שבו השתתפו, הרבנים ר' שמואל זאנוויל שפיצר, ר' יצחק נחום לוי, ר' נחום ברגמן וכותב השורות עליהם הוטל לאתר מגרש מתאים לשכונה. אחרי בירורים ושיקולים שונים נפלה ההחלטה לרכוש את המגרש הגדול, שעליו בנויה לתפארת שכונה גדולה זו, שנעשתה מרכז של תורה ויראת שמים.

המחיר ששלמנו בעד אדמה זו עלה פראנק צרפתי לכל אמה, תחילה בקשנו לעמוד על המקח ולהוריד את המחיר, אולם הנהלת החברה ייפתה את כוחי לסיים את המכירה במחיר הנקוב, אלא שמחוסר זהירות מצד אחד מחברי ההנהלה, הגיעה ההחלטה לידיעת המוכרים, שהיו סוחרים ערביים ממולחים, ואלה עמדו בתוקף על המחיר המלא, מתוך ידיעה שאנו מוכנים לשלם אותו במלואו.

השטח בגודל 73 אלף אמות, להוציא דרך באורך 110 אמות ברוחב של 10 אמות, שעברה לצד השכונה הגובלת עם הקוליג' הערבי, נרשמה על שם החברה במשרדי הטאבו (רשם קרקעות) על שם ארבעה אישים שהיו נתיני חוץ, כיון שהחוק העותומני אסר רישום קרקעות על שם חברות, כי אם על שם אזרחים נתינים זרים, בין אלה היו מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל שהיה נשיא הגמ"ח, הר' שמואל זאנוויל שפיצר, שניהם נתיני אוסטריה הגדולה בימים ההם, הר' יואל משה סלומון והר' נחום ברגמן, שהיו נתיני גרמניה. ארבעתם הפקידו בקונסוליה שלהם הצהרה האומרת, שהרכוש שייך לחברה, וכי הרישום שנעשה אינו אלא "נאמנות" בלבד, רק בשנת תרפ"ג, לאחר מלחמת העולם השניה וכינון משטר מנדטורי בארץ, הועברה האדמה על שם "חברת שערי חסד גמילות חסדים הכללית" שנעשתה אז לגוף משפטי מוכר. המחיר ששילמו החברים בעד האדמה כולל כל ההשרותים עלה לכל חבר סך 20 לא"י.

השכונה נתחלקה למאתים מגרשים, שעל כל אחד מהם נבנתה דירה אחת חד־קומתית ומלפניה ומאחוריה שטחי אדמה, שנועדו לשמש גני ירק ונוי. בתוכנית הפרשנו גם חלק אדמה במרכז השכונה לשם הקמת: בית כנסת, מקוה טהרה, בתי מדרש, תלמוד תורה, ותנור צבורי לאפיית לחם וחלות.

"שלשה דורות בירושלים"

ביהמ"ד הגדול הגר"א
בשכונת שערי חסד
ירושלים תובב"א

כל הקובע מקום לתפלתו
אלקי אברהם בעזרו

ב"ה

שטר מקנה

זאת התעודה:

ביד _____

כי הקנינו לו מקום קבוע לתורה ולתפילה בביהמ"ד הנ"ל

ב_____

בעבור _____

ונרשם לזכרון "בספר־המקנה" של מקומות ביהמ"ד הנ"ל במצריו וסימניו הנ"ל.

ובכל ימי אריו"ש אין רשות להגבאים המשרתים עתה בקודש ואשר ישרתו אחריהם ולמי שהוא מהנע"ב, להעבירו ממקומו הנז' בלי הסכמתו.

והיתה לבאר כי אין רשות להקונה הנז' למסור המקום או למכרו לאחר בלי רשות הגבאים ודו"סכמתם.

ולאות אמר"ץ ניתנה תעודה זו ובאנו עה"ח היום _____

גבאי ביהמ"ד הגר"א

שכונת שערי חסד

ה נ ו ס ד ה

ע"י חברת שערי חסד

גמ"ח הכללי

ב"ה, ירושלים מנ"א תרפ"ט

חבר נכבד.

הועד הראשי לשכונת שערי חסד ביחד עם חברת שערי חסד גמ"ח הכללי החליטו להוציא לפועל את בירור הדין ודברים והסכסוכים שבין חברי השכונה (סוג א' וסוג ב') ולסדר את השומא הכללית.

סכסוך זה הקיים בין החברים גורם עיכוב הכרחי לסדור השומא הכללית, וע"ז סובלת השכונה בכללות, מאין אפשרות להביאה לידי התפתחות ושכלול הצרכים הצבורים לתושבי השכונה.

ע"י סדור כל העניינים האלה יוכלו גם כל אלה החברים שסימו את תשלומיהם להחברה (ושהולכים ומתוספים מדי שנה בשנה) להשיג את תעודת קנין הרכוש של נכסי דלא נידי שלהם בהשכונה (קושן) ע"י הממשלה, אחרי מלאם את כל חובותיהם לפי השומא הכללית.

בתוקף תקנות השכונה יש להועד הראשי ביחד עם חברת שערי חסד גמ"ח הכללי הסמכות החוקית להחליט לפי דעתם על כל עניני השכונה, ולפעול ולעשות כפי החלטותיהם, והחובה היא כמו"כ על חברי השכונה למלאות אחרי החלטת הועד.

ההנהלה החליטה, לכן, לתת את הסדור דלקמן לבירור הסכסוך, הנותן ספוק כללי, להחברים מכל הסוגים.

א. כל סוג בוחר לעצמו עפ"י קלפי מיוחדת, חמשה מורשים, בחירה ישרה וחשאית.

ב. המורשים נבחרים ברב קולות.

ג. מורשה שאיננו מקבל את בחירתו הפאסיבית ממלא את מקומו, מי שבא אחריו לפי מנין הקולות

ד. מורשים יכולים להיות רק אלה שהם חברים בשכונת שערי־חסד.

ה. כל חבר חותם על מסירת יפוי כח למורשים, שיבחרו ברב דעות.

הועד הראשי.

פקיד ועדת ע"י גמ"ח הכללי

כ"ה

הצהרה

חיות ואני הח"מ שכרתי דירה בשכונת שערי חסד מאת ה' ..... על משך של ..... וחיות שקבלתי ע"ע לשמור בשכונה על כל הענינים הדתיים באופן שלא יפגעו ע"י וב"ב, ומבקרי ביתי ברגשותיהם הדתיים של תושבי השכונה, ובתקנותיה.

לכן אני מצהיר בזה שהנני מתחייב לשמור את התנאים דלהלן.

1. לשמור על קדושת ומנוחת השבתות והמועדים בשכונה, ולא לחלל אותם לא בצנעא ולא בפרהסיא הן בגופי וב"ב, והן ע"י מבקרים.
2. לא לעבור על האיסורים גלוי חזקן, וגלוי הראש בגופי וב"ב.
3. במקרה שלא אקיים את אחד מהסעיפים 1-2 דלעיל, מתבטל חוזה השכירות ביני ובין ה' ..... לפי פקודת הועד המקומי לשכונת שע"ח, ופוסקים תומ"י את כל השרותים הצבוריים, כגון נתינת מים וכו' מהדירה, ועלי לפנות את הדירה תומ"י מבלי כל צורך בהתראה נוטריונית ואני נותן מעתה בזה רשות כניסה לאחרים שהמשכיר יסכים עליהם, שיפעלו בהוצאת החפצים מהדירה,
4. במקרא של אי־פנוי הדירה לפי הסעיף הקודם, עלי לתת פצוי להמשכיר עבור כל יום לא"י אחת,
5. אני ממשכן בזה מעתה את כל החפצים להמשכיר שיוכל לעכבם ולהעבירם למקום אחר בתור ערבות לסלוק הפצוים הנז',
6. במקרה של הכנסת דירים בתוך הדירה, בלי ידיעת הועד, או מבקרים, כאלה שיפריעו את מנוחת וקדושת השבתות והמועדים עלי למלא אהרי הסעיפים 3 4 5 ולשלם להמשכיר לא"י אחת בעד כל יום.
7. במקרה של הוצאה לפועל סעיף 3. עלי לתת פצויים להמשכיר בעד הזמן שהדירה תשאר ריקה.

ולרא"י על כל האמור לעיל ה"ש יום .....

עדים להחתימת מר .....

נאם ..... נאם .....

הודעה נחוצה

חברת שערי חסד גמילות חסדים הכללי

הנוסדה בשנת תר"ל

מודיעה להקהל הנכבד כי לרגלי המצב החמור ושעת החירום,
החליטה להוסיף עוד פעולה חשובה לטובת עיה"ק ירושלם תו"ב, ויסדה מפעל בשם

„מזון בזול"

המטרה היא להשתדל בעזה"י להשיג ולקנות מיני מזון וצרכי חיים שונים מן המקור הראשון, בכסף ובנדבה, ולחלקם ולמוכרם בזול, במזומן, ולפי מספר נפשות,

לרבנים, תלמידי חכמים, בני ישיבות, ומלמדי בתי הת"ת.

כדי להגן עליהם מהפקעת שערים, ולחסוך להם העמל והיגיעה בהשגתם, ולמנוע את הביטול תורה דרבים,
והבל פיהם של תשב"ר שעליהם העולם עומד,

ולעת כזאת אשר ישיבות ומתיבתות גדולות ומפורסמות ובתי תלמוד תורה למאות נתבטלו ונחרבו ונשמו לדאבוננו הגדול במקומות המלחמה ואין לנו שיור רק התורה הזאת שבארצנו הקדושה, אשר בחסדי ה' עוד ישמע בה קול התורה.

חובה קדושה וכפולה ומכופלת מוטלת עלינו להגדלת והרמת קול התורה הזה, למנוע ולהסיר כל דבר שיכול לגרום לביטול תורה ח"ו.

טובי העסקנים החרדים שבירושלם העמידו את עצמם לשרות המפעל **„מזון בזול"**, ועמלים ומשתדלים שהמפעל הזה ימלא תפקידו לפי מטרתו בהצלחה, שיהי' לתפארת ולברכה בקרב הארץ.

ביום א' פ' נח כ"ה תשרי ת"ש יפתח המפעל „מזון בזול"

בעזה"י לשרות לומדי התורה הנזכרים למעלה, וכל מי מהם שרוצה להנות מהמפעל עליו להרשם ולקבל **„כרטיס זכות"**
תמור תשלום של 250 מיל, שישמשו ערובה למקרה של הפסד. וש„כרטיס זכות" זה עליו יהי' להציג בכל פעם שיפנה אל המפעל „מזון בזול".

ההרשמה היא בבית ועד חברת שערי חסד גמילות חסדים הכללי בשכונת זכרון משה, בכל יום משעה 4-6 אירופית אחה"צ, 10-12 לשעא"י.

ההנהלה.

דפוס סלומון

יסודי החברה.

גבאי ומנהלי חברת „שערי חסד גמ"ח הכללי" יבנו מאתים בתי מעון וכל צרכיהם במשך חמש עשרה שנה (ובתוך הזמן לפי רוב ההכנסה לקופת הח' כן ימהרו בבנין המאתים בתים) וישכירו אותם להמאתים חברים על משך ארבע עשרה שנה בשכירות מאה וחמשה עשר נאפ"ז. וסדר התשלומים כך הוא: חמשה ועשרים נאפ"ז ישלם כל חבר בעת בואו בברית הח', ועשרים נאפ"ז ישלם במשך עשר שנים, (שני נאפ' לשנה), ושבעים נאפ' ישלם הזוכה לדור בבית במשך ארבע עשרה שנה, היינו חמשה נאפ' לשנה, והזוכה יהתום קאנטראקט רשמי כי שכר הבית מאת גבאי „שערי חסד גמ"ח הכללי" על משך ארבע עשרה שנה ויתחתם שטרי חוב כחק על שכירות הבית, וגבאי הח' התחייבו להחברים אשר ישלמו את התשלומים להח' במועדם וישמרו כל תקנות הח' במשך ארבע עשרה השנים למסור להם את הבתים שיזכו לדור בהם, לאחזת עולם להם ולזרעם אחריהם ויתן להם שטרי מכר מהממשלה ירה"ו על שמותיהם על הוצאותיהם, רק שעליהם יהי' לשלם השומא אשר ישולו עליהם שמאי הח' (סדר בחירתם יבואר הלאה סעיף יוד בסדר בנין הבתים).

התחייבות החברים וזכיותיהם.

א) כל חבר הבא בברית החברה עליו להכנים לקופת שערי חסד גמ"ח הכללי, סך חמשה ועשרים נאפ"ז ע"ה שכירות בית, ויקבל פנקס הח' ותעודת חבר תחומים מאת גבאי ונאמני חברת שערי חסד גמ"ח הכללי ומאת הועד הראשי וחותם החברה והמושבה.

ב) כל המאתים החברים הן אלה שזכו לדור בבית והן אלה אשר טרם זכו לדור בבית, מחויבים לשלם מדי שנה בשנה שני נאפ' משך עשר שנים, היינו חצי נאפ' בכל שלשה ירחים, ויקבל קבלה התומה מאת אחד מגבאי גמ"ח ואחד מנאמני גמ"ח ואחד מהועד הראשי וחותם הח'. התשלום הזה מתחיל משנת התרסט"ח. והחבר אשר לא ישמור לשלם התשלום הנ' במשך השנה, ויעבור עליו שלשה ירחים משנה שאחריה, יומסר זכותו לאחר בלי שאלת פיו כלל.

ג) החבר שיזכה לדור בבית, עליו לשלם חמשה נאפ' ע"ח שכירות הבית במזומנים שני ירחים קודם זמן משך דירות, וכן בכל שנה עד תום ארבע עשרה השנים, וכן עליו לשלם אחד נאפ' לשנה להוצאות כלליות עד גמר כל בניני השכונה ממאתים הבתים, לבד התשלומים הנוגעים להחברים דרי הבתים ע"פ אשר ישיתו ועד המקומי בהסכם ועד הראשי להוצאת הנקיון ותיקונים ומסים.

ד) אם בהמשך הזמן יעלה מחיר הבית יתר על הסך מאה וחמשה עשר נאפ"ז, על הזוכה לשלם היתרון קודם הכנסו לדור בהבית באשר ישיתו עליו גבאי שערי חסד גמ"ח הכללי בצירוף ועד הראשי.

בעזה"י.

ממרות החברה.

א.

להביא אל המנוחה ואל הנחלה את עניי ירושלם לכל יצטרכו לנוע ולנוד מדי שנה בשנה מבית לבית וממקום למקום, ולבלי יהיו מוכרחים לפשוט את עורם מעל עצמותיהם היבשות כדי לשלם שכר הדירה במוקדם לכל השנה כמנהג המדינה, ולצאת בידים ריקנות מהבתים ששלמו שכירותם שנים לעשרות בכסף מזומן, אשר בהצטרפם בכל משך השנים עולים לסכום גדול. ואנחנו בראותנו את כל אלה החלטנו להקל מהעניים את עול הכבד הזה, והוספנו עוד סניף לפעולות חברתנו: לבנות מושבה חדשה בשם **שערי חסד** ע"ש חברתנו, שתכיל בתוכה **מאתים בתי מעון** ולמסרם בגורל למאתים בתי אבות, לדור בהם בשכירות משך ארבע עשרה שנה, וכאשר ישלמו החברים את כל התשלומים להח' במועדם וישמרו כל תקנות הח' הכתובים בספר הזה, התחייבו גבאי שערי חסד גמ"ח הכללי למסור להם את הבתים לאחוזת עולם ולאשר אותם על שמם גם ע"פ נימוסי הממשלה.

ולתכלית זה בחרה חברתנו מאתים חברים אנשים תמימים וישרים ההולכים בתורת ה' הבתובה והמסורה, נאמנים לדתם עמם ומלכם ואשר אין להם בית נחלה עד עתה ומשתוקקים שתשיג ידם לקנין בית כדי למצוא המטרה של נחלה ומנוחה לאמר שיהי להם בית דירת קבע ולא במטרה לעשות מסחר וקנין, מאלה שהיכולת בידם לשלם התשלומים להח' כדיוק ע"פ התקנות הכתובים הלאה:

ב.

לדאוג לטובת אחינו הנהנים מיגיע כפם לתת עבודה ומלאכה להפועלים שיתעסקו בבנין הבתים הנז', אשר ע"ז יתפרנסו בעה"ק מאות משפחות ענוות כמו הבנאים, החצבים, המסתתים, הנגרים, הנפחים, והצבעים, לכל יצטרכו לנוע ולנוד מעבר לים להביא טרף לביתם.

ה) החבר הזוכה לדור בהבית יחתום קאנטראקט רשמי שני ירחים לפני זמן משך הדירות, ששכר הבית מאת גבאי גמ"ח הכללי על משך שנה אחת, וכן בכל שנה, וגם עליו לתת ארבעה עשר שטרי חוב כחק כ"א ע"ס המשה נאפ' לבטחות שכירות הבית, ובכל שנה אשר ישלם התשלומים מאותה שנה יחזר לו שטר אחד, וכן בכל שנה.

ו) על החברים לחתום בפנקס הח' לאשר ולקיים את כל תקנות הח' הכתובים בפנקס הח', ואף אם מהמת סיבה או בא עיכוב לא בא החבר על החתום הל עליו כל תקנות הח' בלי שום מגרעת כי עפ"ז נתקבל לחבר בתנאי מפורש קודם למעשה.

ז) על כל תשלומי החברים יתוסף חמשה למאה להוצאת גביית תשלומי החברים, אך החבר אשר ישלם המגיע ממנו בזמן המונבל מועד הראשי, לא יחשב לו החמשה למאה הנז'.

ח) החבר הדר בהבית אשר יעבור עליו ששה חדשים מזמן משך דירות ולא שילם המגיע ממנו להח' מאיזה סיבה שתהי', החובה על בעלי הנחלה להוציאהו מן הבית על הוצאותיו, ויומסר לאחר ע"פ ועדי הח' וגבאי שערי חסד גמ"ח הכללי ותגבה הח' כל המגיע לה ממנו, והנותר אחרי ניכוי שכירות הבית חמשה נאפ' לשנה משך שנות שבתו בהבית, יחזירו לבעליו, ואם ח"ו יהי הפסד ינוכה מחלקו, ואין לו על גבאי הח' שום טו"ט ופ"ם ודו"ד כלל, ואפ' אם עשה החבר תיקונים בהבית אין זה מעכב ביד הועד מלמסור את הבית לאחר, ואף אם ישאר פנקס הח' בידו הרי התנאי הזה שהוא קודם למסירת הפנקס בא ומבשלו מעכשיו כי הפנקס שבידו ניתן לזכות לו רק בתנאי שיקיים כל התקנות הנזכרות בו.

ט) החבר אשר לא ישלם במועדו את הוצאות השכונה כפי שישיתו עליו ועד המקומי כנז' בסעיף ג' ימנע ממנו זכויותיו בצרכי רבים כמו מימי הבורות ואפי' בהתנור וכדומה.

י) אין רשות להחבר הזוכה לדור בבית, לחוסיף בנין כל שהוא בהקרקע שלפני הבית עד אשר ישלם כל שכירות הבית הסך מאה וחמשה עשר נאפ"ז.

ואם בהמשך הזמן לא יספיק להזוכה לשבת בבית יחיד, יציע הדבר לפני הועד הראשי וה' אם יהי שואל כהוגן יבנו לו גבאי גמ"ח הכללי אכסדרה לפני הבית באופן שלא יוגרם ע"ז היזק לשכניו, ועליו לשלם במוקדם שכירת האכסדרה כפי שישיתו עליו גבאי גמ"ח הכללי והועד הראשי.

יא) אין רשות להחבר להשכיר את הבית רק להאיש אשר יסכימו עליו ועד המקומי ואשר יקבל עליו לשמור את כל תקנות הח' הנוגע להשכנים, ושיחתום קאנטראקט רשמי כי שכר את הבית מגבאי גמ"ח הכללי, וכן אין רשות להחבר להחליף ביתו עם חבירו בלתי הסכמת ועדי הח'.

יב) החברים דרי הבתים מחויבים להחזיק השדות בהשכונה וכל המרבה בקטשות ומריבות יתרוחו חברי הועדים שלש פעמים, ואם גם אח"ז יחזיק במחלוקת יוציאוהו מן

הבית ויוסמך זכותו לאחר כנ"ז בסעיף ח', וכן אם חבר השכיר ביתו לאחר ונתברר שהוא בעל מחלוקת לא ישכירו לו עוד בית דירה בהשכונה.

יג) החבר אשר יתן במוקדם ע"ה שכירות הבית המשה ושלשים נאפ"ו יותן לו בית לדור בלי גורל וישלם המותר במשך ארבע עשרה שנים, וכן חבר שיכנים בהשתדלותו חמשה ועשרים נאפ' לקופת שערי חסד גמ"ח הכללי מנדיבים שונים, יותן לו ג"כ בית לדירה בלי גורל, ועליהם לשלם כל התשלומים ככל החברים.

יד) על החברים לשלם לקופת המושבה את השומא שיעריכו שמאים מומחים שיבחרו מהחברים כאשר יגמר בנין המאתים בתים וכל צרכיהם.

טו) על החברים לשלם כל הוצאות השטרי מכר בהממשלה בעת שיוסמר להם הלקם על שמותיהם ע"פ פקודת גבאי ונאמני שערי חסד גמ"ח הכללי.

טז) אין רשות לשום חבר למסור זכותו לאחר עד אשר יקבל שטרי מכר מהממשלה על שמו, אך אם יהי' ההכרח לזה מפני דחקו ולהצו אזי יציע הדבר לפני חברי ועד הראשי, ובאישר ימצאו לנכון למלאות בקשתו ירשיוהו בכתב וחתימת ידם למסור זכותו לאיש אשר יסכימו עליו הועד הראשי וגבאי שערי חסד גמ"ח הכללי.

יז) כל שעבוד או מסירת זכות מאחר להבירו בלי ח"י הועד הראשי וגבאי ונאמני שערי חסד גמ"ח הכללי וחותמות הח' בטל ומבוטל מעיקרו כחרס הנשבר ואין לו שום שיווי לא בד"י ולא בד"א.

יח) כל המאתים החברים מקבלים עליהם אחריות וערבות זה על זה על כל התשלומים שהתחייבו החברים לשלם לקופת שערי חסד גמ"ח הכללי, ואף אלה אשר יקבלו שטרי מכר מהממשלה על שמם בכ"ז המה אחראים וערבים על תשלומי שאר החברים.

יט) גבאי שערי חסד גמ"ח הכללי לא ינשו למלאכת בנין הבתים בשנה השני' עד אשר יסולק לחקופה המגיע מהחברים עד העת ההוא, וכן בכל שנה.

כ) כשיתאספו עשרה חברים ששילמו כל המגיע מהם להח', וירצו לקבל שטרי מכר על שמם, עליהם להשליש בקופת שערי חסד גמ"ח הכללי כסף מזומן או שטרות מכולים בטוחים על תשלום השומא, כפי שיעריכו ועדי הח' ויקבלו ע"ז שטר פקדון מגאמני הח', וע"פ הערכת השמאים ימסרו נאמני הח' את הכסף לקופת השכונה, ואם יותר יחזירו לבעליו.

כא) החבר שירצה לבנות על נחלת הח' מכיסו ופמונו ממסד עד הטפחות, יותן לו חלק הקרקע שלו בשורת הבתים הנבנים בשנה ההיא — עפ"י הגורל, והמקום אשר בו יזכה בגורל עליו יבנה ביתו, אך עליו לשלם האחד נאפ' לשנה להוצאות כלליות והוצאת השכונה והערכת השומא והוצאת השטרי מכר כנ"ל.

כב) החברים שירצו לזכות לדור בבתים כפולים עליהם לשלם במוקדם מה

שיעלה שכירות הבית הכפול יותר על הסך מאה וחמשה עשר נאפ' שכירות בית יחידי, עבור משך ארבע עשרה שנה כפי שיקצוב הועד הראשי וגבאי שערי חסד גמ"ח הכללי.

„הנהגת החברה".

א) החברה תתנהג ע"י שלשה ועדים נבחרים מהחברים, היינו ועד הראשי, ועד הפועל, ועד המקומי, ושני רואי חשבונות, והמה ינהלו החברה יחד עם גבאי ומנהלי שערי חסד גמ"ח הכללי ע"פ תקנות הח'.

ב) כל הנבחרים הנ' יהי' עוסקים בהחברה שלא על מנת לקבל פרס, והמה נאמנים בכל דבריהם ופטורים משבועה וג"ש וקב"ח, רק המפקח והשמש שיבחרו גם בהסכם גבאי שערי חסד גמ"ח הכללי יקבלו שכר כפי שיקצוב הועד הראשי.

ג) כל החברים מחויבים לחתום כח הרשאה להועד הראשי, וכל עניני הח' שיוחלטו ברוב דיעות נעלמות מחברי הועד ובהסכם גבאי שערי חסד גמ"ח הכללי, אין אחד מעשיהם בלום, וכחם ככח ב"ד יפה, כי על מנת כן נבנסו החברים להח' לכתחילה שלא למצות את עומק הדין, וכל החלטותיהם חובה על החברים למלאותם בלי שום מגרעת.

ד) כל החלטות הועדים יוחלטו ברוב דעות נעלמות מהנאספים, ויכתבו ויחתמו בספר, אבל אין הועדים יכולים להחליט שום דבר עד אשר יקראו לאספה כל חברי הועד ובאו רוב חברי הועד.

ה) חשבונות הח' יבוקרו פעמים בשנה ע"י רואי החשבונות, ואם ימצאו החשבונות נכונים עליהם לקיים החשבון בחתימת ידם.

ו) גבאי ומנהלי שערי חסד גמ"ח הכללי אלה אשר על שמם נקנית נחלת המושבה בהממשלה, יתנו שטרי הודאה כי הקרקע הנקנית על שמם אינה קנין כספם ואין להם שום זכות וחלק בהקרקע, וכי היא רכוש חברת שערי חסד גמ"ח הכללי להתנהג בזה ע"פ התקנות הכתובים בזה, וכי המה מחויבים בלי שום קבלת פרס לילך ולהצדיק את המכר בהממשלה לאנשים אשר יהי' בידם רשיון כתוב וחתום מאת גבאי ונאמני חברת שערי חסד גמ"ח הכללי והועד הראשי, וכ"ז יאושר בהבד"צ, וכ"א מהנבחרים הנ' יקיים כ"ז גם בהממשלה החוסה בצלה.

בחירת הועדים.

א) החברים יבחרו מאתם ברוב דיעות נעלמות שבעה עשר נבחרים: חמשה לועד הראשי, חמשה לועד הפועל, חמשה (מהחברים הדרים בבתי המושבה) לועד המקומי, ושני רואי חשבונות, והקלפי תפתח בפני החברים וגבאי שערי חסד גמ"ח הכללי, ומהעשרה הנבחרים שיהי' להם רוב דיעות יהי משאר החברים לועד ההוא, יבחרו מהם

גבאי שערי חסד גמ"ח הכללי חמשה נבחרים לכל ועד, ובחירתם גיכ ברוב דיעות נעלמות.

ב) בחירת הועדים ורואי החשבונות יהי' רק על שנה אחת, ובכלות השנה יבחרו ועדים חדשים ובחירתם כנ"ז רק שני נבחרים מכל ועד ישארו על משמרתם ע"פ בחירה ברוב דיעות נעלמות, להורות להועדים החדשים את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון, ובתנאי אם אלה הנבחרים טלאו חובתם להח' בימי כהונתם.

ג) החברים אשר לא יהנו דעתם בהבחירה מאיזה טעם שהי' אין להם רשות לערער על הבחירה, וכן בכל דבר הנוגע להנהגת הח'.

חובת ועד הראשי.

הברי הועד הראשי הנם טורשי החברים, וכל דבר אשר הי' לגבאי שערי חסד גמ"ח הכללי עם החברים יפנו אל ועד הראשי, והמה אחראין וערבאין על כל תשלומי החברים לקופת שערי חסד גמ"ח הכללי, ועליהם לעיין תמיד בעינא פקיחא כי בל יגיע שום היזק וגרם היזק לקופת גמ"ח הכללי ע"י אי הסדרים והנהגות החברים המנגדים לתקנות הח', והמה ישתדלו בבנין הבתים ובכל צרכי השכונה, וע"פ המהאה תחתם בח"י ועד הראשי ישלמו גבאי שערי חסד גמ"ח הכללי את הכסף הדרוש להוצאת בנין הבתים, ע"פ ההחלטה שיחליט הועד הראשי בהסכם גבאי שערי חסד גמ"ח הכללי, מדי שנה בשנה, וכן עליהם להתאסף פעם אחת בחדש ובכל עת שידרשו מהם הועד הפועל והמקומי וגבאי גמ"ח הכללי, וכל החלטות אשר יחליטו גבאי שערי חסד גמ"ח הכללי הנוגע להחברים על ועד הראשי להוציאם לאור.

חובת ועד הפועל.

להתאסף פעם אחת בשבוע לעיין לטובת החברים ולהשתדל בגביית התשלומים מהחברים ולהוציא מכח אל הפועל כל החלטות ועד הראשי ולהיות להם לעזרה בכל אשר ידרשו מהם, וכל חבר אשר לו דבר עם החברה יפנה אל ועד הפועל, וכל דבר הקשה יציע לפני ועד הראשי ויחד יעיינו בדבר להשיב לשואל כהוגן, ואין להם רשות להוציא הוצאות ע"ח הח' בלתי הסכמת ועד הראשי כתוב וחתום.

חובת ועד המקומי.

להתאסף פעם אחת בשבוע לפקח על עניני המושבה, ועל ידם יונהג מדרי הבתים כל ההוצאות הדרישות להנהגת המושבה, ואם לא ישלמו החברים המוטל עליהם לשלם, החובה על ועד המקומי למנוע הזכיות בצרכי הצבור, וביחוד עליהם לפקח על נקיון השכונה ושלום השכנים, וכן עליהם להשגיח על החברים אשר יהיו מוכרחים

להשכיר ביתם כי ישכירו לאנשים המתנהגים בדרך התורה והיראה, וכי לא יונים ע"ז שום היזק להח', ועליהם למלאות את כל החלטות ועד הראשי, אשר יצוום.

סדר בנין הבתים.

א) כל בניני הבתים וצרכי רבים של השכונה יבנו רק ע"פ התכנית והתבנית שיעריכו ועד הראשי בהסכם גבאי שערי חסד גמ"ח הכללי, ויעשה ע"י אדרכל מומחה, ואין רשות לשום חבר לשנות מכפי התכנית הנ', וכל המשנה ידו על התחתונה, ויסתר אף אחרי הבנין.

ב) מרם יגשו ועד הראשי לבנין הבתים בשנה הראשונה, עליהם לשאול מאת כל החברים מי המה המסתפקים בבית יחידי, ומי המה המוכרחים לבית כפול, למען ידעו איך לסדר התכנית, היינו שורות הבתים היחידים לבד ושורות הבתים הכפולים לבד, ובכל שנה תבנה הח' את מספר הבתים היחידים והכפולים לפי מספר החברים שהחלימו לזה.

ג) כשיתאספו מספר חברים כדי בנין שורה אחת וירצו לשנות התכנית ותבנית הבתים כפי רצונם וחפצם הרשות בידם, אך צריכים ע"ז רשיון כתוב וחתום מאת ועד הראשי והמקומי וגבאי שערי חסד גמ"ח הכללי, ואשר יעלה ע"ז שכירות הבית עליהם לשלם במוקדם כפי שישיתו עליהם הועד הראשי וגבאי שערי חסד גמ"ח הכללי.

ד) לכל שורה בתים יבנו בור שיספיק מים להשכנים לכל השנה.

ה) הרחובות והדרכים של השכונה יהי' רחבים וסלולים, ותחתיהם יעשו צנורות להב"כ ולשופכים.

ו) החברה תבנה מכסף החברים בימ"ד גדול, ומקוה לאנשים ולנשים, ותנור, ובתי תלמוד תורה לילדים קטנים, המקום לצרכי רבים יהי' באמצע המושבה.

ז) בכל שנה יודיעו גבאי שערי חסד גמ"ח הכללי להועד הראשי את מספר הבתים אשר ביכלתם לבנות בשנה זו, ועל פיהם יערכו כתב חוזה, אשר תוכו יבואר כל פרטי הבנין ממסד עד הטפחות, והבנין יומסר לאחד הקבלנים המומחים מאחבי אשר יזיל בהמחיר, ועל הכתב חוזה יחתמו גבאי שערי חסד גמ"ח הכללי, וע"פ המהאה מאת ועד הראשי ישלמו נאמני שערי חסד גמ"ח הכללי את מחיר הבנין להקבלן.

ח) בכל שנה מרם יתחילו בבנין הבתים יושל גורל צדק בין כל החברים מהבתים כפולים מי יזכה לדור בבית בשנה זו, למען יכינו את הכסף הנדרש לזה, וישה ירחים לפני זמן דירות יושל גורל צדק בין כל החברים מהבתים היחידים, וככלות הבנין עד גמירא אז יושל גורל שני בין הבתים הבנוים באיזה בית יזכה כ"א, והחברים הקרובים או אוהבים שירצו שהי' בתיהם קרובים זה לזה ישלא הועד בקשתם, וכשיזכה אחד מהם בגורל יזכה השני הבית הסמוך בלי גורל, והחבר אשר יזכה בגורל לדור בבית אינו יכול להתפטר מהזכי אף אם לא יזכה הבית בעיניו.

ט) החברים שמגיע מהם כסף לקופת הח' לא יושלו בגורל עד אשר ישלקו המגיע מהם להקופה עד סוף פ"א.

י) בהגמר בנין הבתים וכל צרכי השכונה, יעריכו חברי ועד הראשי את חשבון הוצאת בנין הבתים וקניית השדה וצרכי רבים והוצאות כלליות מעת הוסדה הח' עד העת ההיא, וינכו מזה ההנכנסה שהכניסו להח' בעלי האכסדראות ובעלי המרתפים יתר על חבריהם, והנותר יחלקו בין המאתים חברים, ואח"כ יתאספו שלשת הועדים יחד עם גבאי ומנהלי חברת שערי חסד גמ"ח הכללי, ויבחרו שבעה אנשים הכשרים ונבונים וירא"ם ויודעים פרק בבנין ומהם יבחרו החברים שלשה נבחרים ביוב דיעות נעלמות, והמה יעשו את השומא של המושבה בצדק וביושר, והנכנסת השומא יחולק בין כל החברים חלק כחלק, וכפי שיעריכו השמאים בכתב וחתימת ידם, מחויבים החברים לשלם המגיע מהם לקופת המושבה בלי שום טרם ודיחל כלל בזמן שיקבצו הועד הראשי.

יא) שם חברת שערי חסד גמ"ח הכללי יהחרת על שערי המושבה החצונים, והנדיב אשר ינדב לקופת שערי חסד גמ"ח הכללי עשרת אלפים פראנק לבנין בתים יחרת שמו למזכרת נצח על אחד משערי המושבה, והשער ההוא יקרא על שמו.

יב) כל צרכי רבים של המושבה המשותפים בין כל החברים יקדישום בעלי הנחלה הקדש עולמית ע"פ נימוסי הממשלה על הוצאות החברים לשוכת היהודים דרי המושבה המתנהגים ע"פ תקנות הח'.

תקנות המושבה.

א) הבתים הבנוים ע"י החברה, הנה הכותלים אשר בין אחד לחבירו בנוים על מיצר השותפית והנם שייכים לשניהם בשותפות, ובכל כותל קצוני (אשר בסוף שורת הבתים) משותף החבר עם החברה.

ב) הבא לבנות בחצרו הרשות בידו לבנות הכותל על מיצר השותפות בשעור 30 סענטימעטער מחצית עובי הכותל מהלק קרקע שכנו, ושעור הדרוש להזק ראי' היינו עובי אבן אחד בגובה ד' אמות ישלם חבירו בזמן הבנין, והשאר אין צריך לשלם רק בעת שירצה להשתמש בהכותל, וקודם שישלם השכן עבור חצי מחיר בנין הכותל אין לו רשות להשתמש בו וכשירצה להשתמש בו או לסמוך אצלו ישלם לו הוצאות חצי בנין הכותל כפי שוטת ועד הראשי, ודין זה בכל הכותלים בין בחצרו בין של עלי' וכדומה.

ג) הרוצה לבנות עלי' על ביתו אין שכנו יכול לעכב עליו בשביל קלקול גגו, אלא שמחויב הבונה להשלישי בידי ועד הראשי כסף ההוצאה שיעלה ערך תיקון הקלקולים שיכול לקלקל ע"י בנינו אם ליחיד אם לרבים, רק בימי הגשמים וקרוב להם יכול השכן לעכב בידו מלבנות ואם התחיל הבנין בימי הקיץ ובאו ימי הגשמים סרם השלים בנינו מחויב או לתקן הקלקולים ולהפסיק הבנין עד יעברו ימי הגשמים ולאחר גמר הבנין מחויב לתקן פעם שנית, וכלל הקלקולים הוא גם נקיון הגגות והרחובות שמחויב לנקות את אשר הי' על ידי בנינו.

ד) בשיבנה חבר על מיצר השותפות כותל הראוי לבנין בית, צריך לעשות לצד חבירו מקום ארגז בעובי הכותל, ואם חושש שן ע"ז ידלוף הכותל, יתקן הבונה וימלא מקום הארגז אך אין חבירו מחויב בתיקון הזה, ואם עבר שכנו ולא עשה הארגז יכול השכן את"כ לחלוץ אבנים ולעשות לו ארגז, (כי ע"פ מחויב הבונה הראשון להניח לו מקום לארגז, ואם יעשה הראשון ארגז לצדו יניח מקום פנוי בכותל לעשות ארגז לצד השני) ויכול לנכות עבור זה מתשלומי הכותל כפי ראות עיני הועד. אולם אם יאמרו בקיאים שהלזין האבנים יזיק להכותל אזי אין לו רשות לשבור הכותל, וצריך השכן מתחלה לשאול לבקיאים.

ה) כי יכרה איש בור בחצרו, צריך לחצוב באבן, אזי צריך לשאול לחבירו אם חפץ גם הוא לחפור אז בור ויחצבו באבן בזמן אחד, ובמקום המשותף תהי' חציבת האבן כשעור הדרוש להפסק הבורות על הוצאות שניהם, ויבנו כותל בור (בשעור הפסק כדרוש עפ"י בקיאים) על מיצר השותפות, ואם חבירו איננו חפץ עתה בבנין בור אזי יבנה האחד כותל הבור, ואח"כ באשר ירצה חבירו להשתמש בו ישלם חצי הכותל ואם איננו חפץ חבירו אף לחצוב באבן, אזי יחזיק א"ע הבונה כשעור חצי ההרחקה של הפסק בורות, ואח"כ על השני להחזיק א"ע שלא יגרום היזק בכל אופן שהוא לכותל בור חבירו עפ' ראות בקיאים וראות עיני חברי הועד.

ו) אין רשות לכל חבר, להוציא גזוזטראות בולטות אל הרחוב יותר ממעטער אחד ביחוב, ולא נמוך מארבע מעטער בגובה מקרקע הרחוב, ואין רשות לבנות שום בנין לתוך הרחוב אפי' מדריגה אחת, ואם יעבור ע"ז יסתר על הוצאותיו.

ז) אין שום טענת חזקה לא למרוב ולא למזחילה ולחלון אפילו של צורית אפילו יש לה מלבן, ולא לזיז אפילו של שפה, ולא שום היזק שמזיק לרבים, ולא מהני בזה ראות עיני הדיינים או מנהג, בלתי אם יהי' לו שטר מעליא משכנו או מחברי הועד.

ח) הצנורות לבתי כסאות, יעשו לכל שני בתי כסאות צנור אחד על מצר שניהם וימשכו אל הצנור הגדול, והוצאות נקיונו יהי' על שניהם בשוה, ואין להחברים לפתוח פתח או חלון בהכ"ס או פי בור אל תוך הרחוב.

ט) אין רשות להחברים לשפוך השופכים והזבלים בהרחוב כ"א במקומות המיוחדים לזה.

י) החברים מחויבים להזהר שלא יגרמו היזק וגרם היזק לחבריהם ושכניהם הקרובים והרחוקים, אף השמעת קול או עשן או נדנוד קרקע, וכן אין רשות להם לעשות רפת בקר או צאן אף בביתו וחצירו, ואף אם השכנים הקרובים ימחלו לו הרשות בידי השכנים הרחוקים למחות בידו, ולא מהני בזה שום חזקה בלתי אם מתקן הדבר באופן שיתרצו השפנים בצירוף ועד השכונה.

יא) חבר או שכן לא יעשה שום בנין או מלאכה או עסק ומסחר שיוגרע ע"ז הכנסת הקהל.

תעודת חבר

No. 54

ע"פ כל התקנות הכתובים בספר הזה נתקבל בחברתנו „שערי חסד" הי"ו

החבר 3 לחודש לפ"ק

ונתקבל ממנו תשלום הראשון הסך חמשה ועשרים 25 פר"ע = 2725 גרוש

זה' הבוחר בציון ובונה ירושלם יושיע ציון ויבנה ערי יהודה ואוהבי שמו ישכנו בה ובעה"ח ביום ת"ו לחדש סיון שנת תרס"ו פעה"ק ירושלם ת"ו

חברי ועד הראשי מהמושבה „שערי חסד" — נאמני חברת „שערי חסד" גמ"ח הכללי

נאם ... — נאם ...

נאם ... — נאם ...

נאם ... — נאם ...

נאם ... — נאם ...

נאם ... — נאם ...

כח חברה שערי חסד הי"ו
ניסדרת שנת תר"ס
בעה"ק ירושלם תובב"א
חברת שערי חסד גמ"ח הכללי

הננו לאשר ולקיים את קבלת החבר ... בחברת **שערי חסד** על מנת שיתנהג ע"פ התקנות הכתובים בספר הזה ולראי' ח"ש ביום הנז' בחדש הנז' שנה הנז'

גבאי ומנהלי חברת **שערי חסד גמילות חסדים הכללי**

נאם ... — נאם ...

נאם ... — נאם ...

נאם ... — נאם ...

חברת חסדים רבתי
בעה"ק ירושלם תובב"א
Allgemeiner wohltätiger Verein
SCHARE CHESED GEMILATH CHASODIM
GEGRUENDET IN JAHRE 5630
in Jerusalem

אנכי הח"מ הבר בחברת שערי חסד דנני מוהה הונגריש שעל מנה למלאות את כל התקנות הכתובים בספר הזה נתקבלתי לחבר בחברה הנז' ולראי' ח"ש יום וחדש ושנה הנז'

נאם ...

יב) החברים אחראים וערבאים זלז"ה אם ח"ו יצא איזה עירעור על חלק מחלקי השכונה ומחויבים לסבול בעול ההוצאות שיעלה על זה.

יג) כל בורות השכונה שייכים לכל חברי השכונה שוה בשוה ומי הבורות יחולק בימי הקיץ ע"פ פתקאות לכל בית חלק שוה, ובימי החורף יהי' הבורות פתוחים, החבר הרוצה להוסיף לו איזה בנין אחר שיקבל שטר מכר על שמו אין לו רשות לקחת מים מבורות השכונה אף בימי הגשמים.

יד) החבר אשר יחצוב בור בחצרו אין לו רשות ליקח המים מגג ביתו הנבנית בתוך השורה, כי אם מהבתים הנוספים או ביהי"ת שלו, וכן אין רשות לשום חבר להמשיך צינור קטן לביתו מצנורי גגות הבתים שבתוך השורה (בלתי אם יעשה ברזא ויזהר לסגור הברזא בכל פעם שיקח די מהסור המים אשר יחסר לו), והעושה כן גוזל הוא את הרבים.

טו) הרשות להועד לבנות בניני השכונה ממימי הבורות בתנאי כי לא יחסר מים להשכנים עד ז' מרחשון, ואם יחסר להשכנים מים ע"ז, מחויב ועד השכונה לקנות עבורם מים עד עת הגז'.

טז) החבר אשר ירצה למסור זכותו לאחר כאמור בסעיף ט"ז מחויב לתת לקופת השכונה אחד למאה.

יז) החבר אשר ירצה לשעבד חלקו לאחר עליו לתת לקופת השכונה חצי למאה.

כל התקנות הנז' נעשו ונערכו בהסכמתנו, ולראי' באנו על החתום יום כ"ז שבת תרס"ט לפ"ק. גבאי ונאמני ומנהלי חברת „שערי חסד גמ"ח הכללי"

נאם יוסף חיים זאננענפעלד — נאם ארי' ליב בהרראיד דל"צ בעה"ק ת"ו

נאם דובער הלוי עפשטיין — נאם יואל משה סאלאמאן

נאם מנחם נחום כ"ץ — נאם דובער איטיננער

נאם פנחס הערץ ווילקאוויסקי — נאם אשר אליעזר לעווי

נאם נתן נטע קאם — נאם שמואל שפיצער סנ"ל

נאם נחום בערנמאן — נאם ברוך ראובן שלמה הלוי יוננריז

נאם נפתלי צבי בהר"ר שלמה זלמן פרוש המזכיר.

וירא אליו ד' וגו' שכון בארץ
וגו'. (בראשית כ"ו, ב') **עשה**
שכונה בארץ ישראל.
(מדרש רבה בראשית פרשה ס"ד)

בתי ראנד תר"ע

ה"ה ר' מנדל ראנד יליד צאנז שבגליציה, יהודי עשיר, חשוך בנים, הקדיש בתים אלה לבתי מגורים עבור ת"ח לשבת בהם שלוש שנים חליפות.
גם בעיר העתיקה היו לו בתים וחצרות — הקדשות.

רוממה תרפ"א

המגרש נקנה ע"י ר' ישראל מרדכי טננבוים והעו"ד מר אהרן מגי במחיר 229 לי"מ לדונם, ונבנו 16 בניינים. באמצע השכונה מתנוססת המצבה ההיסטורית „מצבת זכרון" לכבודו של הגנרל אלנבי כובש ירושלים. — במקום הזה קיבל את כתב הכניעה של תושביה בכ"ב כסלו תרע"ח.

שם השכונה, ע"ש הכתוב: „ורחמתי את לא רוחמה ואמרתי ללא עמי עמי אתה" (הושע ד).

בית וגן תרפ"א

מגרש שכונת „בית וגן" משתרע על 400 דונם בקנייתו, ע"י ראשי האגודה: הרב יוסף מרדכי הלוי, הרב אברהם חיים צוובנר, מר ירחמיאל אמדורסקי, העו"ד מר אהרן מגי ומר קוקיא.

המגרש נקנה בתרפ"א, כשתוכנית האגודה לבנות שבעים בתים וגינות סביבם. אילנות ופרחים, אויר צח על הגבעה ברכתם. השכונה הגבוהה ביותר בירושלים, כ־836 מ' מעל פני הים.

אגדת „בית וגן"
מיסודו של „המזרחי"
ירושלם.

מס [redacted]

ירושלם. יום ..... לחדש ..... תרי"

לכבוד האפ"ק בירושלם.

ההודעה הזאת מאשרת את כניסתו של ח"

להבר באגדת „בית וגן" והואילו נא לקבל מטעמנו בתור דמי כניסה את הסכום [redacted] גרו"מ לתעודת „בית וגן".

בכבוד
בשם הועד

№ 18

Jerusalem IYAR 5679.

Society "Home & Garden„
(founded by the «Misrachi»)

Inform the honorable public, that persons wishing to enroll in the society can do so and receive information at the following places: Offices of the Misrachi Federation, The Young Palestinian: and

The Preliminary Commitee

מס יג.

אגדת בית וגן

(מיסודו של „המזרחי")

מודיעים בזה לכל החפץ להיות חבר

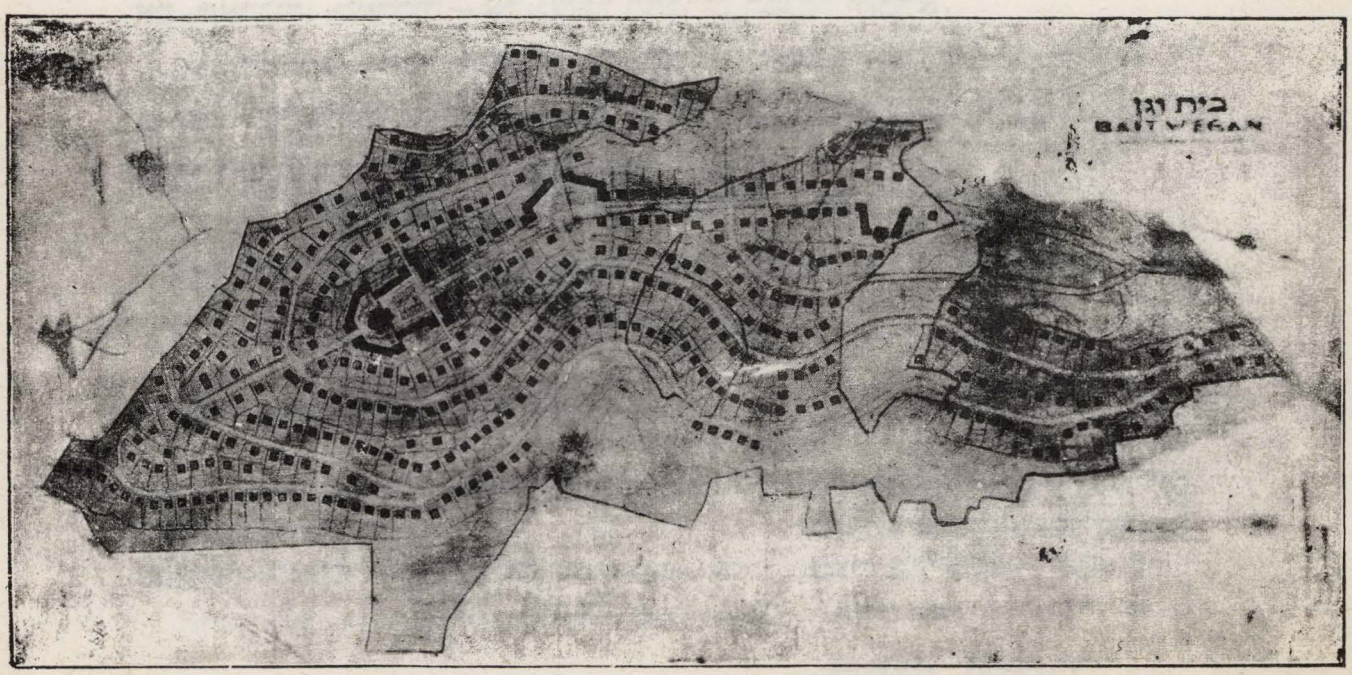
ב„אגדת בית וגן"

שיכל להרשם ולקבל ידיעות מפורטות בכל יום.

בלשכת הסתדרות „המזרחי" ו„הצעיר הא"י"

בשבונת רחובות

הועד הזמני.

אגדת „בית וגן"

(מיסודו של ה„מזרחי")

אין צרך להרבות בדברים ע"א מהות וערך האגדה הזאת. כי יבוא השם ויוכיח עליה. אולם למען תת מושג קל ונכון לאלה שהם זרים במובנה, הננו לפרסם את תוכן מטרתה והתקנות שנתקבלו כמעט בכל ערי א"י ובועד הזמני בירושלם.

המטרה: להרחיב את מספר השכונות והבתים מסביב לירושלם ע"י יסוד שכונות חדשות עבריות חן במובן הדתי והלאומי והן במובן השפה והעבודה.

הרחבת מספר השכונות החדשות—ע"י חברי „המזרחי" והקרובים אליו ברוח—במדה כל כך מספיקה שתהיה תרים והצלה בפני צמצום הדירות המתיקרות ועולות, בפני החיים בבתים של אויר צפוף וגרוע וגם בפני הפחד של התגברות הצפיפות והצטמצמות יתרה עם ההגירה העתידה.

התשלומים: כל חבר משלם בעת הכניסה תשלום ראשון של שלש לירות (ביפו—חמש.) וחוץ מזה תשלום חדשי של לירה אחת ומשלים את מחיר המגרש בעת הקניה. (התשלומים החדשיים מתחילים מחדש סיון העבר וביפו—מח' אייר.)

כל כספי האגדה מונחים למשמרת בהאפ"ק ע"ש שלשת חברי הועדה הבספית: ה"ה. שריון, ב. קוקיא והאחים א. וז. לעוין. (כל חבר בהכנסת התשלומים מקבל תעודת אשור מהועד והועדה הכספית וגם קבלה על כספו מאת האפ"ק.)

ה ע ר ה: התקבלות החבר, היא יחד עם התחלת התשלומים דוקא.

החברים מתחלקים לקבוצות. עם מלאת מספר הקבוצה הראשונה תסודר תיכף קבוצה שניה.

ועם הבאור הקל ע"ד מהות האגדה הננו פונים בקריאתנו אל הקהל הנכבד:

הֵרָשְׁמוּ — הֵרָשְׁמוּ!

מהרו להרשם באגדה זאת כי הזמנות טובה עכשיו לפניכם — והלאה מכם אם תאחרוה. תאחרוה — אם מספר החברים המגבל יתמלא.

מגבל הוא מספר החברים לקבוצה הראשונה ויחד עם זה רחבות הן זכיותיה של הראשונה—להראשונים. הראשונים הם הזוכים הקודמים ובני־מצרא כלפי הקבוצות הנתוספות — בכל זכיות האגדה.

הרשמו! כי למה תאחרו את המועד?

מהרו להרשם לפני שיתמלא מספר הראשונה בברי שתהיו אתם הראשונים.

אפשר להרשם ולהודע יתר הפרטים בלשכת „מזרחי" או אצל חברי ועדת התעמולה שבחרנו וקבענו לפי רבעי העיר השונים:

בעיר: ה"ה בנימין קוקיא, שמחה מנדילבוים, והאחים לעוין.
רחוב יפו: " יצחק שריון.
אבן ישראל מזכרת וסביבותיה: הרב חנניא גבריאל,
בתי ורשא: ה"ר ישראל איסר לעוין.
בית ישראל: הא' ישראל צרגינסקי.
מאה שערים: אהרן ויסענשטערין

הודעה לאלה שנרשמו ועוד לא הכניסו את התשלום הראשון, שהגבלנו להם את הזמן עד ט"ו תמוז דנא.

הועד הזמני.

רשימת החברים לאגדת „בית וגן" מיסודו של „המזרחי" בירושלם.

ביום ד' כ"ו חשון בשעה חמש אירופית אה"צ תהיה אספה כללית מאת חברי האגודה בלשכת המזרחי.

על סדר היום:

א) אשור תקנות.

ב) בחירת ועד קבוע.

החברים מתבקשים לבחר מתוך רשימה זו בב"ג איש לחברי הועד בסמן בזה ○ ולהביא אתם את גליוני הבחירה לספור בקלפי חתומה בשעת האספה.

ה"ר אביגדור ברא"ל ענדא
" אברהם א. ברול
" אברהם א' הררי
" אברהם אלישר
" אברהם בן וואליד
" אברהם אזולאי
" אברהם הוכ ריבלין
" אברהם הורוויץ
" אברהם חיים ג'יאני
" אברהם חיים צוברנר
" אברהם יעקב דואיק
" אברהם סיתון
" אברהם יעקב כהן
" אברהם לוין
" אברהם סימן־טוב כהן
" אברהם פריינקל
" אברהם קסטל
" אברהם יעקב פרסי כהן
" אהרן זיו
" אהרן טייטלבוים
" אהרן כהן
" אהרן מני
" אהרן שריון
" אהרן שמואל סילוערא
" אורי מונשטר
" אליהו סלומון
" אליהו פרוש
" אליהו יעקב לופו
" אליהו שמע
" אליעזר ליפא שרייבו
" אליעזר מרדכי ליוי
" אליעזר פרלמן
" אלעזר כהן
" אלעזר פריטץ
" אלעזר יצחק הרבוסקי
" אלטר סטרלצר
" אלטר לוין
" אלטר מנדלבוים
" אפרים אברמזון
" אשר גולדברג
הג' אטא חיה שורץ
ה"ר בבור ג'יניאו
" בכור מרש
" בנימין קוקיא
" בנציון בנוימן
ה"ר בנציון קוקיא
" בנציון היזמן
" בנציון שפירא
" בנציון לבל
" בנציון דוארה
הה"ב ה"ר בנציון פיונטי
ה"ר ברוך פרלמן
" ברוך תמרי
" בריל לוין
הג' באשע רובין
ה' גדליה חלפון
הה"ג ח"ר דוד פאפו
ה"ר דוד וינגרטן
" דוד י. אלטשולר
" דוד סולוביציג
" דוד שטרפילר
" דוד ברמן
" זלמן רובין
" זלמן סולוביציג
" זאב אמדורסקי
" זידל בנוימן
" זידל מרגלית
הה"ב ח"ר יהזקיה שבתאי
" " חנניא גבריאל
ה"ר חיים יהודא פלדמן
" חיים ד. אזולאי
" חיים פרירה
" חיים מיכל מיכלין
" חיים הדיה
" חיים מנדלבוים
" חיים משה עטינגר
הג' חוה הורוויץ
" חוה לאה חפין
" חיה לנובין
" חנה אברמוביץ
" חנה מנדלבוים
ה"ר טוביה קרינסקי
" יהודה אהרן ויס
" יהודה מ"ש
" יהושע מאיר ריכמן
" יהושע קאנעל
" יהושע שפירא
" יחזקאל סימן טוב אדוני
" יונה היזמן
" יחיא מלכה
ה"ר יוסף בן זקן
" יוסף ברד"ש וילברשטיין
" יוסף הארי
" יוסף היים הכהן
" יוסף חכמי שווילי
" ד"ר יוסף ירמנס
" יוסף לוי חגיז
" יוסף מרש
" יוסף שמחה סלומון
" יוסף בן־עטר
" יוסף י. כהן
" יעקב ג'יניאו
" יעקב חיים מרגובסקי
" יעקב יוסף הרלינג
" יעקב ליב לוין
" יעקב מ. פרוש
" יעקב מלומד
" יעקב פלדמן
" יעקב קמלמן
" יעקב שפירא
" יעקב ליב מונשטר
" יעקב בלפן
" יעקב חי גרשון
" יעקב יוסף דוימיטרובסקי
הה"ב ח"ר יעקב לופו
ה"ר יצחק אבורביע
" יצחק אייזק גרינולד
" יצחק די־אבילה
" יצחק אלפיה
" יצחק ג'יניאו
" יצחק דוד לעווי
" יצחק דוד מן
" יצחק מיכה
" יצחק פרלמן
" יצחק רבלין
" יצחק שריון
ה"ר יצחק־ שרלין
" יצחק ציפיף
" יצחק בן יוסף אדוני
" ירחמיאל אמדורסקי
" ישראל כהן
ה"ר ישראל איסר לוי
הה"ב ישראל פורת
ה' ישראל רובין שוב
" ישעיה יצחק אזולאי
ה"ר ליב ליפשיץ
" מאיר ג'יניאו
" מאיר דוד הרלפ
" מאיר ישעיה סלומון
" מאיר מרגובסקי
" מאיר הויזדורף
" מיכל לוין
" מיכל שיפמן
" מגדל פלדמן
" מנדל רוזנפלד
" מנחם יאושע
" מנחם ישראל שולמן
" כרדכי מרקובין
" מרדכי אדלמן
" מרדכי אזולאי
" מרדכי דוד לוין
" מרדכי טפרברג
" מרדכי יחיאל ברגר
" מרדכי קראור
הג' מרים שין
הה"ב משה אוסטרובסקי
ה"ר משה אלמן
" משה ברול
" משה דוארו
" משה זלמן לוין
" משה יחיא סרי
" משה לוין
" משה מירסקי
" משה מנשרוף
" משה מרדכי שפירא
" משה סלנט
" משה שפירא
" משה דוד הירלינג
" משה וינשטאק
" משה נסים עיני
" מתתיהו בן משה סיתון
" מתתיהו מנדלבוים
" ד"ר נה חבס
ה"ר נח הכהן וינברג
" נח עפשטין
הג' נורה אלפיה
ה"ר נחום שקולניק
" נחמיה ברמן
" נחמיה פלץ
הה"ב ח"ר נחמן אנגיל
ה"ר נחמן הירשקוביץ
ה"ר נסים פרירה
" נטע לטרהויז
עזרא אסטרוק
" עזרא ג'יאני
" עזריאל טוביעה
" עמרם אבורביע
" פישל ענגלשטיין
" פנחס לעכא־עצקי
הג' פינה וולהלם
" פעסל הורוויץ
" פעשע הכבורגר
" קיילא חגיז
ה"ר רפאל משה סתהון
" רפאל בהן
" רפאל יאושע
" רפאל סיתון
" רפאל יעקב בחו
" רפאל בן שלום דוארה
הג' רבקה ענגלשטיין
" רחל ל. טייטלבום
ה' שאול מרדכי אנקונא
" שבתי מאטעס
" שלום אזולאי
" שלום קוקיא
" שלמה הרשלר
" שלמה פרלמן
" שלמה בלזר
" שלמה שמפר
" שמואל בן יוסף אהני
" שמואל דוד הכהן
" שמואל קלמן מירסקי
הה"ב שמעון נריבסקי
ה"ר שמחה מנדלבוים
" שמעון אלטשולר
" שמעון בן יעקב
שמעון ואלף הרצל
" שמעון וואלנשטין
" שמעון בלומנטהל
" שמריה כלב
הג' שרה גינזברג
" שרה שטיינברג

כבוד ועד אגודת „בית וגן".

א. נ.

בזה אתכבד להודיעכם כי אחרי אשר קראתי את התכנית והתקנות של אגודת „בית וגן" הנני מסכים למטרת האגודה והנני מבקשכם שתואילו לרשום אותי בתור חבר על ..... גומר ..... והנני מתחייב בזה:

א) להכנים בתור תשלום ראשון את הסך .....

.....

ב) לשלם תשלום חדשי מחודש אייר תרע"ט ואילך בסכום של .....

ג) לשלם את מיתר דמי המנרש בעת הקניה.

ד) להכנע לכל תקנות האגודה שנתפרסמו עד עכשיו ושעוד תקובלנה ע"י האסיפות הכלליות

יום ..... לחודש ..... תר .....

בכבוד

מודעה

כל איש שיש לו בית בעה"ק יוכל להשית מעות על ביתו על 27 שנים 7 פראצענט לכל שנה הקרן והרויח בכלל, ויתר הדברים יבורר על מקומו אצל הר"ר יהושע יוסף כלבו בהאטעל וואַרשאַווסקי משעה י' עד א' אירופית, וזה הוה הקאנטראלע הרב הג' וכו' מ"מ החכם באשי מוה"ר אלי' פאניזיל הי"ו ראשון לציון הרואה חשבון בכל חודש.

בס"ד

הודעה לצבור!

ביום ה' י"ח אלול נסעו הגאב"ד דירושלם מרן רבי **צבי פסח פראנק** שליט"א, והרה"ג **א. רם** חבר הבד"צ בל"ות מזכיר המועצה הדתית לקהלת ירושלים הרב **א. י. זסלנסקי** בדרך ל„בית־וגן" לבקר במקום בנוגע לשאלת הרבים אם אפשר ללכת בש"ק מעיר העתיקה ל„בית־וגן" וכן מ„בית־וגן" לעיר העתיקה, ואחרי הסיור בסביבות השכונות והדיון בדבר נתברר שמותר ללכת בשבתות מ„בית־וגן" עד העיר ולכל השכונות ומכל שכן מהעיר לבית וגן.

ומכאן מודעה לרבים שהדברים האמורים למעלה הם רק בנוגע להליכה ברגל בלבד. אבל לטלטל ולהוציא ממקום למקום מותר דוקא במקום שיש ערוב והגבול האחרון של הערוב מרחוב יפו מערבה לעת עתה עד להודעה חדשה רק עד סוף שכונת קרית משה ולא יותר.

המועצה הדתית לקהלת ירושלם

דפוס סרימה, ירושלים מלכון 2065

התקנות

של

אגדת

„בית וגן"

— מיסודו של ה„מזרחי" —

ירושלם

ירושלם

תר"ף.

דפוס שנבום — וינ.

התקנות של אגדת „בית וגן" בירושלם.

א. השם:

שם האגדה: „בית וגן" ירושלם.

ב. המטרה:

הרחבת הישוב העירוני העברי בסביבות ירושלם ברוח הדת והלאמיות, ע"י יסוד שכונות עבריות מרוחות ומשוכללות בהתאם לחקי הבריאות.

ג. החברים.

1) לחברים מתקבלים אלה המתאימים לרוח „המזרחי" ועפ"י הסכמת רוב חברי הועה"פ.

2) על כל חבר בכניסתו להגיש הצהרה בכתב שהוא מקבל עליו כל תקנות האגדה.

3) החברים מתחלקים לקבוצות קבוצות. הראשונים שנכנסו נחשבים לקבוצה ראשונה והבאים אחריהם לקבוצה שניה וכן הלאה. מספר החברים של כל קבוצה מסתיים ע"י ועד המועצה.

ד. התשלומים.

1) כל חבר בכניסתו מכנים להקפה שלש לי"מ ואח"כ בכל חדש לי"מ אחת ובעת קנית המגרש עליו להשלים עד כל מחיר חלקו. זמן התשלומים החדשים מתחיל מח' חשון ש'ז.

2) רשות ביד כל חבר להוציא כספו מהאגדה לפני

קנית המגרש, בנכיון 10% — מהסכום שהיה צריך להכנים (עפ"י סעיף הקדם) עד העת הה'א — להוצאות האגדה. ועל מקומו יבוא אחד מהחברים הראשונים של הקבוצה שלאחריו.

3) כל כסף האגדה יהיה מונח באוצר מוסד כספי לאמי' על שם האגדה לפקודת ועדת-הכספים.

ה. קנין ובנין.

1) כל קנין של אחוזת-קרקע נגמר ע"י ועד המועצה באספה חקית (§ ט סעיף 3) ובהכפמת שני שליש הנאספים.

2) המגרשים מתחלקים בין החברים בגורל ובשומא של מומחים.

3) רשות בידי הועד להסכים גם על קנין אחזה המספקת רק להמשים חבר ויזכו בה בגירל חמשים מחברי הקבוצה הראשונה.

4) אין נותנים להבר לרכש לו יותר משני מגרשים בלתי בנוים.

5) שטרי המקנה יכתבו בערכאות על שם אלה שרוב חברי הקבוצה יבחרו בהם.

6) אם האגודה תשיג הלואה לבנין דין הקדימה בה. לחברים שאין להם עוד אחזת-בית.

7) כל הבנינים יבָּנו בהתאם לתכנית הכללית לאותה השכונה, שיקבע ועד השכונה ע"י מהנדס מומחה.

8) אין לבנות יותר מעל שטח של ששים אחוז ממדת המגרש שישאר נקי אחרי נכוי הדרכים ואדמת הצבור.

הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ יַטּוּ
אַל תַּחְשֹׂכִי הַאֲרִיכִי מֵיתָרַיִךְ וְיִתֵדוֹתַיִךְ תַּזְקִי׃
כִּי יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרוֹצִי וְזַרְעֵךְ גּוֹיִם יִירָשׁ
וְעָרִים נְשַׁמּוֹת יוֹשִׁיבוּ׃

(ישעיה נ"ד, ב—ג).

תקנות האגדה

אשר נתקבלו באספה־הכללית של החברים ביום כ"ו חשון תר"ף, נגמרו ונתאשרו ע"י ועד־המועצה בהרשאת האספה הכללית של אז.

9) לכל מֵבֵר והעברת נחלה מחבר לזולתו דרוש אשור והסכמת ועה"פ

ו. צרכי־צבור.

1) הועד ישתדל בתחלת יסוד השכונות להקמת המוסדים הדתיים והתרבותיים הנחוצים לכל שכונה עברית.

2) כל חבר חייב להפריש עד 25 % ממדת מגרשו לדרכים ואדמה צבורית.

3) על כל חבר להפריש 1 % מדמי בנינו לצרכי־צבור בעת גשתו אל הבנין.

4) מכל מכר של מגרש פנוי מחבר לזולתו, יכנס לקפת האגדה שלשים אחוז מהריוח הנקי, וממכר של מגרש בנוי 1 % מכל כסף המכירה.

ז. ההנהלה.

1) העבודה מתנהלת ע"י: א) ועד=מועצה, ב) ועד־פועל, ג) ועדת־כספים, ד) ועדת־בקרת, ה) אספה כללית.

2) ועד המועצה מרכב מכ"ג חברים נבחרים מאת האספה הכללית של החברים עפ"י דעות נעלמות, לזמן של שנתים. והוא בוחר מתוכו תשעה חברים בתור ועד־פועל ושלשה חברים לועדת־בקרת, לזמן של שנה אחת.

תפקידו: מאשר את התקצ'בים, מקבל דו"ח מאת ועד הפועל על כל פעולותיו, מאשר קנית אחוזות וקובע זמן האספה הכללית.

3) ועד הפועל בוחר מתוכו שלשה חברים בתור ועדת־כספים.

תפקידו: מנהל כל עסקי האגודה, מאשר קבלת־חברים, מנהל ספרי ההשבונות, בא במו"מ לקנין אחוזות והשנת־הלואות ועליו לתת דו"ח על כל פעולותיו לפני ועד המועצה.

4) ועדת־הכספים. כל כספי האגדה מונחים במוסד כספי במוח ע"ש האגדה לפקודת חברי הועדה, והם חותמים על המחאות להוצאת כספים עפ"י הוראות הועה"פ.

5) ועדת הבקרת, תפקידה: לבקר הספרים, השטרות והתעודות, קפת האגדה ואת המאזן השנתי מרם שיוצע לפני האספה הכללית, ולפקח על מלוי כל הוקי האגדה.

ח. האספה הכללית.

1) פעם בשנה הקרא ע"י ועד המועצה אספה־כללית של כל החברים.

2) אספה כללית שלא מן המנין נקראת ע"י ועד המועצה בעת שהוא מוצא אותה לנחוץ או עפ"י דרישת לא=פחות מעשרים והמשה חברים.

3) אספה כללית נחשבת לחקית אם משתתפים בה רוב החברים הנמצאים בעת ההיא בירושלם.

4) כל חבר יש לו באספה־כללית זכות=דעה אחת.

ואם הוא ב"כ עוד חברים זולתו, יש לו זכות של עוד דעה אחת ולא יותר.

ט. אספות הועדים:

1) ועד המועצה מתאסף לפחות פעם בכל שני הדשים. אספתו נחשבת לחקית, כשמשתתפים בה לא פחות מט' חברים.

2) ישיבות הועה"פ לא־פחות מפעם אחת בשבועים, ושל ועדת הבקרת אחת לשלשה חדשים.

3) רשות לחברי ועדת־הבקרת להיות נוכח בכל אספות הועה"פ, אלא שאין להם באספות ההן רק זכות של דעה מיעצת בלבד.

ה ע ר ה:

בעת גשת האגדה לבנין בתים, אז יבחר באספה כללית גם „ועד הבנין" עם תקנות מיוחדות בנוגע להבנינים השונים של חחברים ושל הצבור ובנוגע להעברת הבנינים ע"ש בעליהם בערכאות אחרי שישלמו כל המגיע מהם להאגדה.

חברי־הועד:

ה"ה הי"ר אברהם יעקב הכהן
" " אברהם חיים צוברי
" " אהרן מני
" " אליעזר פרלמן
" " בכור ברש
" " בנימין קוקיא
" " ברוך פרלמן
" " דוד ויגנרטן
" " זלמן הכהן רובין
" " זלמן סולוביציג
" " חיים מיכל מיכלין
" " חנניא גבריאל
" " יוסף הכטישווילי
" " יוסף לוי חגיז
" " יעקב חיים סרגובסקי
" " יעקב מלומד
" " יצחק דוד מן
" " יצחק שריזן
" " ירחמיאל אמדורסקי
" " ישראל פורת
" " מרדכי טצרברג
" " משה זלמן לוין
" " שלמה בלזר

ועדת־הכספים:

ה"ה: בנימין קוקיא, יצחק שריזן, משה זלמן לוין.

רחביה תרפ"א

אדמת רחביה נקנתה, 8400 מ"מ, ע"י חברת „הכשרת הישוב" מידי הפטריארכיה היונית בשנת תרפ"א.
שכונה זאת היתה מיום הוסדה, שכונת יוקרה ומודרנית.
בשנת תרפ"ג קנתה הקהק"ל מגרש מידי חברת „הכשרת הישוב" לבנות עליו את בנין המוסדות הציונים המרכזיים.

מארס 1921 היה חודש פורה מאוד עבור ריכרד קאופמן, הארכיטקט הגודע שעשה אז בארץ ישראל כשנה ועסק בתיכנון ערים. אותו חודש עצמו הכין קאופמן תוכניות לשתי שכונות בירושלים: ג'נז'ריה ותלפיות.

חנות מכלת
אלתר סלאנימסקי
רחוב הקרן הקימת 31 טלפון 1431
יינות, משקאות חריפים, כל מיני שוקולדה
תוצרת תנובה, ירקות
A. SLONIMSKY
KEREN KAYEMETH R—D. NO. 31 TEL. 1431
GROCERY, WINES, SPIRITS

חנות מכלת «רחביה»
י. ריבלין
רחוב הקרן הקימת מס. 13, תלפיון 208
קימת מזמן הוסדה של השבונה, תרפ"ח 1925
משקאות, סגריות, תוצרת חלב

חנות מכלת מובחרה
מ. ניבולסקי
רחוב הקרן הקימת 21
— מול הגמנסיה —
מחירים נוחים
טליפון מס. 1689

"המזין" חנות מכלת
חיים יוגל שדרות בן מיטון 21
טלפון 1681
מספק כל מיני צרכי מכלת, ירקות, פירות, תוצרת חלב
המחורה נשלחת גם ישר לבית המזמין
"HAMMEZIN" GROCERY SHOP
HAIM JOGEL BEN-MAIMON AVE. 21
TEL. 1681
GROCERIES OF EVERY KIND, VEGETABLES, FRUIT, MILK PRODUCTS.
ALL SUPPLIED TO YOUR HOUSE

חיט מומחה א. ש. אגאבאבא

רחוב הקרן הקימת מס. 21, מול הגמנסיה

מתקבלים הזמנות ותקונים

בית מסחר לכלי בית ומטבח

אלעזר צענווירט

שדרות בן־ציון מס׳ 21

בית מרקחת „רחביה".

פ. שוחמי רוקחת מדופלמת מ. פ.

רחוב אוסישקין 22 טלפון 520 כל צרכי רפואה וקוסמטיקה, רפואות הומאופטיות

מחלבה היגינית, סניף רחביה

רחוב הקרן הקימת ע״י בנין הקרן הקימת

הנהלת דר׳ יעקב וג׳ תַאָה כהן

חלב, תוצרת חלב,

קפה, תה, עוגות, סלאט

הספקה לבית לפי הזמנות

פנסיון ח. תנעזר

רחביה רחוב אלחריזי 12 טלפון 181

חדרים מרווחים, הזנה מבריאה, דיאטה לפי פקודת רופאים

מחירים נוחים

הפנסיון עובר בקרוב לרחוב אבן עזרא מס׳ 20

דירה גדולה, משוכללה ונוחה.

הסקה מרכזית — אוטומטית

מים קרים וחמים בחדרים, גנה יפה

מכבסה ונקוי יבש

« ר ח ב י ה »

רחוב הקרן הקימת מס. 23 מול הגמנסיה

DRY CLEANING & LAUNDRY

« R E H A V I A »

KEREN KAYEMETH R—D. 23

OPP. THE GYMNASIUM

„שותפות הבשר"

אטליז מודרני

רחביה, רח׳ הקרן הקימת מס. 27

טלפון 1431

מקרר חשמלי אוטומטי

כל מיני בשר בשר עופות

בית המועדון רחביה

קרן זוית רחוב רמב"ן ורחוב בן־גבירול

חדרים יפים

מרפסת יפה וגן גדול

תופינים מאפית־בית וכל מיני עוגות ומגדנות

ארוחות צהרים ארוחות ערב

מחירים נוחים

כשר

THE REHAVIA CLUB HOUSE

CORNER OF RAMBAN & BEN-GABIROL STREET, REHAVIA

BEAUTIFUL ROOMS
LARGE TERRACE & GARDEN

HOME-MADE CONFECTIONERY,
ALL KINDS OF CAKES & PASTRIES

REFRESHMENTS LUNCHES DINNERS

MODERATE PRICES

STRICTLY KOSHER

פנסיון הלנה כהן

רחוב דון אברבנאל 28 טליפון 1247

כל הנוחיות. מטבח מצוין. מאכלי דיאטה לפי הדרישה

PENSION HELENE COHN

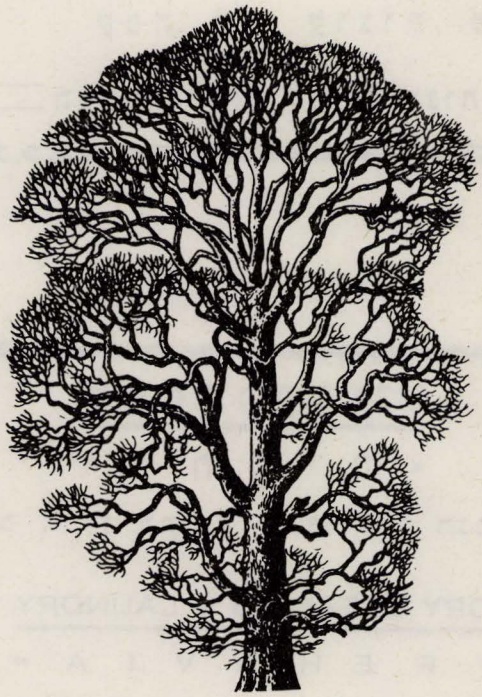
DON-ABARBANEL R—D. 28 TEL. 1247

MODERN CONVENIENCES. EXCELLENT CUISINE.
DIETETIC FOOD TO ORDER

HOMES SUPPLIED WITH ALL KINDS OF HOT AND COLD DISHES
CAKES, SANDWICHES. PARTIES & RECEPTIONS CATERED FOR

— FEINER MITTAGSTISCH —

פנסיון וינטר—לצר

רחוב אוסישקין 12

כל הנוחיות, מים חמים וקרים בשפע

הסקה מרכזית, שרות מצוין

PENSION WINTER-LAZAR

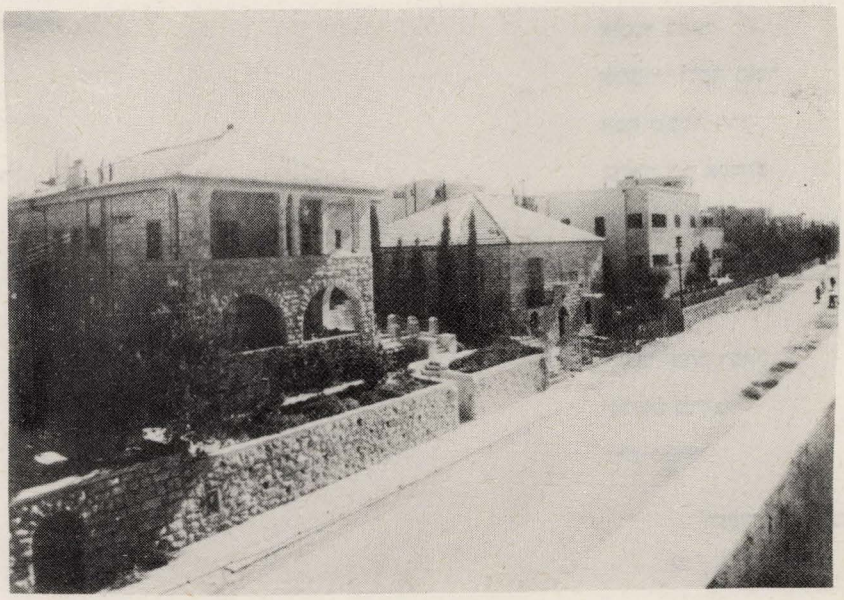
12 USSISCHKIN ST. RERHAVIA

ALLER COMFORT.

FLIESSENDES WASSER. ZENTRALHEIZUNG.

ERSTKLASSIGE VERPFLEGUNG

רחביה תרפ"ו — 1926

החברה נרשמה

לפי פקודת החברות הקואופרטיביות 1920

ביום ד' לחדש אלול תרפ"ה

24.8.1925

התקנות החדשות

נתאשרו ע"י רושם האגודות השתופיות

באפריל 1936

.CS/95

דפוס רפאל חיים הכהן, רחוב בצלאל.

ועד „רחביה"

תרצ"ו—1936

אוסטר דניאל

אסף שמחה הרב

ברומברג י. מ. ד"ר

קורנפלד פרץ

רופין עליזה

שוכמן ישראל

שורץ צבי

המיסדים (משנת תרפ"ה—1925):

אוסטר דניאל

אלעזרי—ולקני מאיר

אסף שמחה הרב

בראור ד"ר אברהם

ברוידא ישעיה

טהון ד"ר יעקב

ילין אליעזר.

מולכו יצחק רפאל

עליאש מרדכי

קוק שמואל

תעודת הרשום

№ L 134 / C. S. / 25

תקנות

האגודה ההדדית "רחביה" בע"מ.

חלק א': **שם האגודה, מענה, סמכויותיה והסתנפותה:**

1. השם והמען:

שם האגודה יהיה: "רחביה", אגודה הדדית בע"מ, ומשרדה יהיה ברחביה, ירושלם, ת. ד. 628.

2. המטרות:

לפקח על צרכי שכונת-"רחביה"; לדאוג להתפתחותה לסדורים האסטטיים, הסניטריים, ההחברותיים, לבטחון הצבורי ולנוחיות השכינה, ולטפל בכל הפעולות הנכנסות כרגיל לסמכות שלטון שכונתי.

3. הסמכויות:

לשם המטרות הנ"ל תהיה האגודה מוסמכת לעשות ולפעל כדלקמן:—

א) לרכש בכל האופנים ולהעביר בכל האופנים נכסים נדים ובלתי נדים ואינונטר חי הדרושים למפעלים המשותפים של האגודה.

ב) לעבד, להכשיר ולפתח את האדמות שנרכשו כנ"ל, לסלול כבישים, לקדח בארות, ולהקים בנינים צבוריים, מחסנים, בתי מלאכה ומוסדות, ומכונים אחרים בקשר עם המטרות הנ"ל.

ג) לעזר ביצירת אגודות שתופיות נפרדות למטרות מיוחדות בקשר עם מפעליהם של החברים כלם או של חלק מהם.

ד) ללוות מחברים ומבלתי חברים, מבנקים וממוסדות כספיים לצרכי עסקיה ולמשכן את נכסיה הבלתי נדים ולשעבד את נכסיה הנדים בתור ערבות להלואות שכאלו.

ה) להוציא, למשך, לקבל, להסב, למסר לגובינא או לכנין שטרות ושטרי חוב, המחאות ותעודות מטעי וכל מיני אובליגציות.

ו) להשתתף באשור האספה הכללית, במפעלים, כלכליים, כספיים ומסחריים היכולים להועיל לאגודה עד כמה שהשתתפות זו אינה פוגעת בתקנות אלו ובעקרי הקואופרציה.

ז) לעסק בכל עסק אחר שהאספה הכללית תמצא אותו מועיל לחברים.

ח) ובדרך כלל לעשות כל דבר הנדרוש לשם השגת מטרות האגודה.

חלק ב': **תנאים החלים על חברים:**

1. הכשרת החברים:

א) חברי האגודה יהיו מורכבים:-

1) מהאנשים המשתתפים בבקשת הרשום;

2) מאנשים וגופים אחרים המתקבלים כחברים מדי פעם בפעם בהתאם לתקנות הללו; בתנאי שבמקרה הפסקת חברותו של חבר או אם חבר מעביר את נחלתו לאחר יתקבל הבעל החדש של הנחלה כחבר לאגודה אם הוא מוכשר לכך בהתאם לתקנות אלו וזה בהתאם לפרוצידורה הנקבעת בתקנות 2 ו-3 להלן.

ב) כל חבר יהיה:-

1) כל מי שהוא בעל נכסי דלא ניידי באיזור פעולות של האגודה או תושב המחזיק דירה לעצמו באיזור הנ"ל לא פחות משנה אחת.

2) בעל אופי טוב.

3) בן 18 לכל הפחות מלבד אם הוא יורשו של חבר שנפטר.

2. בקשה להתקבל כחבר:—

א) כל המבקש להתקבל כחבר באגודה, לרבות אלה שחתמו על בקשת רשום האגודה, יגישו לאגודה התחייבות בכתב בנוסח דלקמן או בנוסח קרוב לזה כפי הצורך:-

"אני.....שמקום מגורי ב.....

שהנני (ציין את משלוח היד) ושנולדתי בשנת.....הנני מבקש בזה להתקבל כחבר לאגודת "רחביה", אגודה הדדית בע"מ. אם אתקבל בתור חבר הנני מתחייב למלא אחרי תקנות האגודה ואחרי ההחלטות וההוראות של האספה הכללית, של ועד ההנהלה והנני מקבל עלי אחריות בעד כל ההתחיבויות והתנאים המפורטים בתקנות הללו".

ב) וכן רשאית האגודה לדרש מאת כל המבקש להתקבל כחבר באגודה להתחם על התחיבות הקובעת את יחסי החבר לאגודה ואת אופן התנהגותו בנוסח אשר יקבע בתוספת אל התקנות הללו.

3. קבלת חברים:

א) הבקשה תוגש לאספת של ועד ההנהלה והועד יוכל להחליט ברוב דעות החברים הנוכחים באספה לקבל את המבקש או לדחותו מבלי לתת כל סבה לכך;

ב) מי שבקשתו נדחתה על ידי ועד ההנהלה יוכל לערער בפני האספה הכללית הקרובה של החברים שבה יצביעו הצבעה חשאית בפתקאות ואם לא פחות משלשת רבעי ממספר החברים הנוכחים יצביעו בעד קבלתו יקבלוהו כחבר מיד;

ג) הוראות (א) ו־(ב) לא תחולנה על האנשים החורגים על בקשת הרשום.

4. ההתחיבויות הכספיות של החברים:

חלק ג' מתקנות אלה דן בחובותיהם הכספיים של החברים. שום חבר לא יהיה רשאי להשתמש בזכותו כחבר אלא אם כן סלק את כל המגיע ממנו לאגודה על חשבון מסים.

5. ממונים של חברים:

(במקרה של מות): חברים רשאים למנות ממונים כנאמר בסעיף 31 מפקודת האגודות השתופיות 1933 ובתקנות השתופיות 1934 תקנה מספר 8.

6. הפסקת חברות:

החברות של חבר נפסקת:

א) במותו;

ב) בהדלו להיות בעל נכסי דלא ניידי באיזור פעולות של האגודה או בחדלו להיות תושב המחזיק דירה לעצמו באיזור הנ"ל.

ג) חבר שרוצה לצאת מאגודה עליו להודיע על זה בכתב לועד ולשלם את כל מה שמגיע ממנו לועד. חבר שהגיש לועד הודעה הנ"ל זכויותיו בתור חבר נפסקות מיום ההודעה.

כל ההחלטות של האספה הכללית והועד שנתקבלו עד יום ההודעה הנ"ל מחיבות את החבר במשך שנה מיום הודעתו. אחריות של חבר זה (חלק ג' סעיף 2) בעד חובות האגודה שיהיו ביום הודעתו הנ"ל תחול עליו במשך של שנתים מיום הודעתו.

ד) במקרה שיחלה במחלת רוח תמידית;

ה) במקרה של גרושו מהאגודה;

ו) באם יכריזוהו לפושט רגל, או, אם החבר הוא נוף משפטי, באם נמסרו עניניו לחסול.

בתנאי שהוראות הסעיפים 32, ו־33 מפקודת האגודות השתופיות 1933 תחולנה לגבי אלה.

7. הוצאת חברים:

יכולים להוציא חבר מהאגודה אם יצביעו בעד הגרוש שני שלישים ממספר החברים הנוכחים באספה כללית אשר בסדר יומה נכנסה הצעה לגרש את החבר מפני אחת הסבות דלקמן: -

א) אם אינו משלם את חלקו בהון האגודה למועד קבוע;

ב) אם נמצא חייב בחטא פלילי שביסודו אי יושר;

ג) אם הוא מתרשל בקביעות בתשלום חובותיו לאגודה.

ד) אם אינו ממלא את התחיבויותיו כלפי האגודה ומסרב או מתרשל להשמע לתקנות ולהוראות של ועד ההנהלה או של הפקידים המורשים של האגודה;

ה) אם יאשם באיזה מעשה בלתי הוגן הגורם רעה למטרות האגודה או לעניני הקואופרציה.

בתנאי כי: -

1) ועד ההנהלה יודיע לחבר בכתב על דבר האשמה שבו מאשימים אותו בהזאם להוראה הזאת שלשים יום לפני האספה הכללית העומדת להתקיים בכדי לדון באשמתו;

2) תשובת החבר תוגש לאספה הכללית;

3) אם במשך 15 יום מיום שנמסרה לחבר הודעת האשמה יכחיש החבר את אשמתו וידרש חקירה רשמית תתמנה ועדת חקירה בת שלשה חברים כדלקמן: — ועד ההנהלה ימנה חבר אחד, החבר הנאשם ימנה חבר שני ושני החברים יבדרו בשלישי. במקרה שלא יוכלו השנים לבוא לידי הסכם בדבר בחירת השלישי, יעשה המנוי על ידי האגודה המרכזית שהאגודה מסונפת אליה ואם אינה מסופנת לשום אגודה מרכזית יעשה המנוי על ידי רושם האגודות השתופיות.

4) מסקנות ועדת החקירה תונשנה לאספה הכללית וזו תפעל כפי שתמצא לנכון.

חלק ג': **הוראות כספיות:**

1. הון האגודה:

הון האגודה מורכב ממניות בנות לא"י אחת

2. השתתפות החברים בהון:

כל חבר ישתתף בהון האגודה בסכום של מניה אחת ואם האספה הכללית החליטה שהסכום הזה יסולק בשעורין יוכל ועד ההנהלה לדרוש מאת החברים ערבויות מתאימות למלוי התחיבויותיהם.

3. אחריות החברים:

כל חבר יהיה אחראי בעד חובות האגודה בסכום של 1.– לא"י נוסף להשתתפותו בהון האגודה ובמקרה של פרוק האגודה תכללנה הוצאות הפרוק בתוך חובות האגודה.

4. מסים ותרומות של החברים:

א) דמי כניסה: כל חבר ישלם בכניסתו לאגודה דמי כניסה בסך 250 מיל א"י.

ב) הוצאות הנהלה ותרומות אחרות: כל חבר ישלם לאגודה מסים והטלות בעד השרויות המיוחדות ובעד הוצאות היסוד, ההנהלה, וההשגחה, והוצאות מיוחדות וחוזרות כפי שהאספה הכללית תקבע מדי פעם בפעם ברב דעות.

5. פדיון זכויות חבר:

א) בהפסק חברותו של חבר, מאחת הסבות

הנזכרות בתקנה 6 בחלק ב' פרט למותו, תפדה האגודה את המניות של החבר שחברותו נפסקה בהתאם להוראות סעיף 17 מפקודת האגודות השתופיות 1933 ותקנה מספר 21 מתקנות האגודות השתופיות 1934, ואת תמורת הזכויות תשלם לו כאשר יתקבל חבר אחר במקומו או אם האגודה אינה מקבלת חבר חדש במקומו לא יאוחר מאשר במשך שתי שנים מיום הפסק חברותו;

ב) בהפסק חברותו של חבר מחמת מותו תחולנה הוראות סעיף 31 מפקודת האגודות השתופיות 1933.

ג) חבר שחברותו נפסקה לא יוכל לקבל מהאגודה שום תשלום תמורת חלקו בקרנות האגודה מלבד כנאמר לעיל.

6. לאיזה מטרות ישמש הון האגודה:

הון האגודה ישמש לשם כל המטרות המפורטות בחלק א' 2.

7. שנת הכספים:

שנת הכספים של האגודה תתחיל בראשון לאוקטובר ותגמר ב־30 לספטמבר.

8. מאזן וחשבון ריוח והפסד:

המאזן וחשבון הריוח וההפסד יוכנו מיד עם כלות שנת הכספים בנוסח הקבוע בתקנות האגודות השתופיות (טופסים וחוזרים) 1934 תקנה מס. 2 (א).

9. בקרת החשבונות:

את המאזן ואת חשבון הריוח וההפסד יבקרו באופן הקבוע בסעיף 20 מפקודות האגודות השתופיות 1933 ובתקנות מספר 6,5 ו־7 מתקנות האגודות השתופיות 1934 ובתקנה מס. 2 מתקנות האגודות השתופיות (טופסים וחוזרים) 1934.

10. חלוקת הרוחים:

לאגודה אין מטיב עסקיה כל רוחים.

חלק ד': **הוראות מיוחדות בנידון עסקי האגודה:** —

1. הסמכות ללות:

האגודה רשאית לקבל הלואות ואשראי בהתאם לתנאים הבאים:–

א) האספה הכללית תקבע את רבית הסכומים של הלואות, אשראי ופקדונות שהאגודה רשאית לקבל ממוסדות כספיים ויחידים

שאתם באה האגודה במשא ומתן לרגלי משרותיה המפורטות.

ב) האגודה לא תקבל פקדונות.

ג) האגודה אינה רשאית לתת הלואות מהכנסותיה הרגילות, אך היא רשאית ליצור קרן מיוחדת או קרנות מיוחדות לשם מתן הלואות לחבריה לפי החלטת האספה הכללית.

2. אופן השמוש בהשקעות ההון של החברים:

השקעות ההון שנעשו על ידי החברים בהתאם לתקנה מספר 2 בחלק ג' יושקעו במפעלים הצבוריים ברחביה בהתאם להחלטת האספה הכללית בכל פעם ופעם ברוב של שני שלישים מן החברים.

3. פעולות משותפות:

א) אם האספה הכללית תקבל החלטה ברב של שני שלישים מן החברים תוכל האגודה לארגן פעולות משותפות מן הסוגים המדוברים בתקנה מספר 2 בחלק א' ותקבע את התנאים אשר ידונו על פעולות כאלו. החלטת האספה הכללית כנ"ל תחייב את כל חברי

האגודה בין אם נערכו אד"כ חוזים בינם לבין האגודה ובין שלא נערכו חוזים מיוחדים.

4. פקוח על בנינים:

באשור האספה הכללית יוכל ועד ההנהלה להתקין תקנות בנין ונקיון שיהיו לחובה על כל חברי האגודה.

5. שרויות לבלתי חברים:

באשור האספה הכללית, ברוב של שני שלישים, יוכל ועד ההנהלה להרשות לבלתי חברים את השמוש בשרויות הצבוריות של האגודה ובמפעליה המשותפים בשבונה בתנאים שהועד ימצא לנכון בתנאי שהתנאים בדבר השמוש בשרויות הנ"ל יוכנסו לחוזה מיוחד שיערך בין האגודה ובין הבלתי חברים.

חלק ה': **הנהלת האגודה:**

1. האספה הכללית:

א) השלטון העליון על האגודה יהיה נתון בידי האספה הכללית של האגודה;

ב) האספה הכללית השנתית תתקיים מיד עם כלות הבקרת השנתית של חשבונות האגודה;

ג) לאספה הכללית הראשונה תהיה אותה

הסמכות אשר לאספה כללית שנתית.

ד) אספה כללית שנתית תדון בכל הענינים המפורטים בתקנה מספר 25 מתקנות האגודות השתופיות 1934 וכן גם בכל ענין אחר הכלול בסדר היום.

ה) בשעת הצורך יכל ועד ההנהלה לקרוא על דעת עצמו אספה כללית יוצאת מן הכלל ומחויב הוא לקרא לאספה יוצאת מן הכלל במשך 21 יום מיום קבלו בקשה בכתב מאת הרושם או מאת ועדת הפקוח או מאת לא פחות משליש ממספר חברי האגודה.

ו) המודעות המזמינות לאספה הכללית שבדין יפורט גם סדר היום של האספה צריכות להשלח בדאר לחברים לא יאוחר מ-5 ימים לפני היום שבו נקבעה האספה.

ז) האספה לא תדליט בשום ענין שאינו נכלל בסדר היום של האספה.

ח) האספות הכלליות השנתיות או האספה שלא מן הדנין תהיינה חוקיות אם נוכחים בהן מספר החברי האגודה, במקרה אחר תפתח אספה שניה באותו המקום שעה אחת אחרי הזמן

תהיה חוקית בכל מספר המשתתפים בה. בתנאי שאם על סדר היום של האספה נמצא סעיף על דבר שנוי התקנות תדרוש האספה ליום אחר לא לפני 10 ימים ולא אחרי 30 יום מיום האספה הראשונה.

ט) מלבד בענינים הנידונים בתקנה ב' 3 (ב) לעיל תעשה ההצבעה באספה כללית על ידי הרמת יד בתנאי שאם ידרשו את הדבר לא פחות מעשירית החברים הנוכחים תעשה ההצבעה בדשאי על ידי פתקאות. כל החלטה תתקבל ברוב דעות מלבד באותם הענינים שבהם קובעת פקודת האגודות השתופיות 1933 והתקנות שהותקנו לפיה רוב מיוחד, דהחלטה מכיון שנתקבלה תחייב את כל חברי האגודה בין אם נוכחו באספה ובין אם נעדרו ובין אם הצביעו בעדה או נגדה.

י) לכל חבר תהיה זכות דעה אחת ושום חבר לא יהיה רשאי למסור דעתו לאחר.

יא) בכל אספה כללית יבחרו ביושב ראש ולו תהיה דעה מכרעת במקרה שהדעות נחלקות במדה שוה בעד ובנגד.

יב) כל הדברים הנידונים באספה הכללית יורשמו בספר פרטיכלים ויחתמו על ידי היושב ראש באספה הזאת. הפרטיכל יכלול גם רשימת החברים שנוכחו באספה.

2. ועד ההנהלה:

א) ועד ההנהלה יורכב מלא פחות מ-7 חברים של האגודה שהגיעו לגיל 21 שנה.

ב) חברי ועד ההנהלה יבחרו באספה הכללית השנתית למשך שנה אחת ויוכלו להבחר שנית.

ג) אם במשך השנה יתפנה מקום בועד ההנהלה יכנס לתוכו אותו המועמד שבבחירות האחרונות קבל רוב דעות אחרי החברים שנבחרו, או, אם אין מועמד כנ"ל בנמצא תקרא אספה כללית לשם בחירת חבר. חברים שנתמנו בהתאם לסעיף זה ישמשו במשרתם עד האספה הכללית הבאה.

ד) חבר ועד ההנהלה יאבד את מקומו בהנהלה במסבות המפורטות בתקנה מספר 17 מתקנות האגודות השתופיות 1934, ואם יעדר מ-5 אספות של הועד בזו אחר זו ולא יתן סבות אשר הועד יקבלן כמספיקות.

ה) ועד ההנהלה יתאסף לעת הצורך ובכל

אופן לא פחות מפעם בכל 30 יום. יושב ראש ועד ההנהלה יקרא את הועד לאספה מיוחדת בכדי לדון בענינים תכופים בכל פעם שיקבל דרישה לכך מאת שני חברים של הועד.

ו) חברי ועד ההנהלה יבחרו מתוכם יושב ראש וגזבר כבוד.

ז) בכדי שאספת הועד תוכל להחליט על איזה ענין שהוא יהיה צורך שיהיו נוכחים בה 4 חברים.

ח) לכל חבר ועד ההנהלה תהיה דעה אחת ואם דעות החברים יתחלקו במדה שוה תהיה ליושב ראש דעה מכרעת.

ט) ועד ההנהלה יכל לתת סמכות ל־2 מחבריהם לחתם יחד על תעודות בשם האגודה ואשר תחיבנה את האגודה.

י) כל הענינים הנידונים והנחתכים באספות ועד ההנהלה ירשמו בספר פרטיכלים ויחתמו על ידי יושב ראש האספה שבה נרשאר הפרטיכל.

יא) ועד ההנהלה ישתמש בכל הסמכויות הניתנות לאגודה מלבד באותן הסמכויות

המיוחדות לאספה כללית וזה בהתאם לכל מיני הגבלות או תנאים שיקבעו על ידי האגודה באספה כללית או בתקנות הללו וביחוד יהיו לועד ההנהלה הסמכויות והתפקידים המפורטים להלן. בהנהלת עסקי האגודה צריכים חברי ועד ההנהלה להראות זהירות וחריצות כאנשי מסחר רגילים והם יהיו אחראים בעד כל ההפסדים שיגרמו לאגודה מחמת התרשלות או מחמת מעשים המתנגדים לחוק, לתקנות המתוקנות על פי יד החוק ולתקנות הללו: —

1) למלא בכל פעילותיהם אחרי הוראות החוק הנוגע לאגודות שתיפות ואחרי הוראות התקנות שתעשנה לפי החוק הזה ואחרי הוראות התקנות הללו.

2) לנהל חשבונות נכונים ומדויקים מכל עסקי האגודה.

3) להשגיח שהפנקסים הדרושים יהיו מדויקים ומושלמים.

4) להשגיח על הנהלת החשבונות ולאשר כל מיני הוצאות.

5) להגיש לרושם במועד הנכון את כל החוזרים הנדרשים לפי התקנות.

6) להכין את חשבון הריוח וההפסד ואת המאזן ולהגישם אחרי הבקרת לאספה הכללית.

7) להקל את בקרת החשבונות ולמסר ידיעות שלמות לברית הפקוח או לרואה החשבונות בהתאם למצב הדברים.

8) לעיין בכל ההערות שתוגשנה על ידי הרושם או על ידי ברית הפקוח או על ידי רואה החשבון ולעשות את כל הנדרוש בקשר עם ההערות הללו.

9) לבחור בחברים חדשים.

10) לפדות זכויות של חבר שפסקה חברותו.

11) לסדר את גבית הכספים המגיעים לאגודה.

12) לקרוא לאספות כלליות.

13) אם האגודה היא בעלת נכסים נדים ולא נדים לסדר שינכו בכל שנה ושנה מעודפי האגודה סכום מספיק מן הסכום המקורי של הנכסים בהורדת הפחתת ערך.

14) להקל את בדיקת הספרים על ידי כל איש המורשה לבדוקם.

15) למנות ולפטר פקידים ולקבל מהם ערבות על נאמנותם אם ימצאו את הדבר לנחוץ.

16) לרכז באשור האספה הכללית מניות באגידות מרכזיות בעד האגודה.

17) ועד ההנהלה יזדקק לתביעות של האגודה או לתביעות המוגשות נגד האגודה או ועד ההנהלה או מוסד נבחר אחר של האגודה או נגד פקיד או פקידים של האגודה בדברים הנוגעים לעסקי האגודה וע"י חבר מחברי האגודה או על ידי פקיד של האגודה או על ידי איש אחר מורשה על ידו ינהל ויגיש משפטים, ינן ויתפשר, ימסר לבוררות או יסכים לותורים.

18) ובכלל יוציא לפועל את עסקי האגודה.

4. המזכיר:

א) ועד ההנהלה ימנה מזכיר, ומזכיר יוכל לקבל משכרת או הטבה בהסכמת האספה הכללית אם אינו חבר בועד ההנהלה.

ב) המזכיר יהיה אחראי בעד סדר הנהלת העסקים של האגודה וימלא את אותם התפקידים שועד ההנהלה יטיל עליו מדי פעם בפעם.

5. גזבר הכבוד:

ועד ההנהלה ימנה את אחד מחבריו בתור גזבר כבוד והוא יהיה אחראי בעד שמירת כל הכספים שיתקבלו על ידי האגודה וישלם את התשלומים שהועד ירשה. החבר הזה יבדוק את ספר הקפה לפחות פעם בחודש ויציין את מצבו בסדר ועליו להמציא את מאזן המזומנים בכל עת שידרש לכך על ידי ועד ההנהלה או בית הפקוח או רואה החשבון.

6. פקידים: לועד ההנהלה תהיה הסמכות למנות ולפטר את הפקידים אשר ידרשו לשם הנהלת עסקי האגודה.

7. ועדת פקוח:

האספה הכללית תבחר מדי שנה בשנה בשלשה חברים בתור חברים לועדת פקוח אשר תפקח על עניני האגודה ועל פעולות ועד ההנהלה, תבדק את פנקסי החשבונות ואת המזומנים בקופה ותמציא דין וחשבון לאספה השנתית הכללית או לאספה כללית בלתי רגילה שתקרא לפי דרישת הועדה.

ב) חברי ועדת הפקוח לא יהיו חברים בועד ההנהלה אף לא קרובים של חברי ועד

ההנהלה. בחירתם וכן גם אופן פעולתם יהיו בהתאם להוראות סעיף 2 בחלק ה' עד כמה שהפרטים בסעיף ההוא מתאימים לכך.

חלק ו': **שונות:**

1. סדור סכסוכים:

כל הסכסוכים הנובעים מעסקי האגודה או הנוגעים למובנם של התקנות הללו אשר יתגלעו בין חברים או בין חברים לשעבר או בין אנשים התובעים על ידם או בין חברים כאלה, חברים לשעבר או אנשים התובעים על ידה מצד אחד ובין האגודה או ועד ההנהלה או הפקידים של האגודה מצד שני ימסרו לבוררים בהתאם לחוקי הבוררות אשר יהיו בתקפם בפעם בפעם בתנאי שועד ההנהלה רשאי לפי שקול דעתו לפנות לבתי המשפט לתבוע כספים המגיעים לאגודה מחברים או מחברים לשעבר.

2. חסול האגודה:

א) החלטה לחסל את האגודה תהיה בת תוקף אם הצביעו בעדה 4/5 של החברים של האגודה ואם חתמו על הבקשה הנאמרת בסעיף (1) 46 מפקודות האגודות השתופיות 1933.

ב) במקרה של חסול האגודה יחלקו את כל הכספים שישארו בידי האגודה אחרי סלוק כל החובות של האגודה לפי החלטת האספה הכללית.

רמתיים צופים תרפ"א

שנה לפני מותו, תמוז תרפ"א, יסד רבי עקיבה יוסף שלזינגר מחב"ס „לב העברי" את „חברת רמתיים צופים". שבע שנים לאחר מכן, ביום ג', ד' אדר שני תרפ"ז, כונסה אסיפה כללית של החברה, „בשעה ערבית בדיוק בבית המדרש מארמרוש" בירושלים. לאותה אסיפה הוזמנו 166 חברים בארץ, ועליהם נוספו עוד 23 חברים מחו"ל. יחד הכניסו כל אלה לקופה 2.398 לירות מצריות ועוד 79 גרוש, ובכסף זה נקנו 228 דונם ו־1205 אמות ב„קושנים בהחלט". ואילו 116 דונם ו־800 אמות נקנו ב„ואקאלעס" (כח הרשאה). אותן קרקעות נקנו בראס־עודה, בטראג' איל פאר, בחריטאק־סקה, באינג'מה, באיל ביוד, בראס־מחוזם, בחבאיל־אבו־חליב ועוד כמה מקומות עם כיוצא באלה שמות. הדו"ח הכספי מציין גם, כי „על כל קניות הנ"ל" שולמה „סרסוריה" של 91.41 לירות מצריות, וכי היו לחברה „הפסדים על ידי שבע קניות שנתבטלו" של 102.78 לי"מ.

אחד הדברים המעניינים ב„רמתיים צופים" שאף שהיתה חברה של בני הישוב הישן — לנשים היה חלק נכבד בה, ובין 166 החברים אנו מוצאים שמותיהן של קרוב ל־20 נשים מבנות הישוב הישן.

חברת הישוב החרדית
רמתים צופים בירושלם ת"ו

בסקהלות נברך את ד' אשר עזרנו עד כה וזכינו לנטור קנית עוד שני מגרשים יפים וכבר נרשמו שבוע זה על שם חברתנו בפנקס משרד ספר האחוזה בירושלם.
מספר 1 דף 49 מספר הקושאן א, 1015 ב, 1016

ההנהלה

SOCIETY ROMOTHAYIM ZOFFIM JERUSALEM

חברת רמתים צופים בירושלם

כל הקונה לו נחלה בא״י נקונה לו חלק בעוה״ב (אבה״ע ג׳ וישלח על ג׳ ויקן)

בעזה״י.

№ 875

£E. 1 50 Met.

50 מטר. 1 ל״מ

Membership Certificate

תעודת חבר

Registered, No. 3939.151 נרשין הממשלה נומ׳

This witnesses that the owner of this deed Mr. .....

.....

of .....

השטר הזה לרא׳ ביד הא׳ .....

.....

בעיר .....

is entitled to fifty (50) square metres land at the Village garden colony No. 3 in the vicinity of Jerusalem established by the strict orthodox colonizing society **"ROMOTHAYIM ZOFFIM"** which land is a portion of the land belonging to the above society as per Title Deeds registered in the Government Land Registry under No. ..... date .....

The 192

Trusters of the society **ROMOTHAYIM ZOFFIM.**

כי יש לו חמשים (50) מטר מרובעים במושבת גנים, מדרגה ג׳, שנוסדה ע״י חברת חישוב החרדית „**רמתים צופים**" בסביבת ירושלם תובב״א בהאחוזה השיכת להחברה עפ״י שטר קנין מאושר ממשרד ספרי האחוזה של הממשלה בירושלם תחת מספר .....

תאריך ..... נומ׳ התכנית ..... נתקבל לתה״פ סך .....

בעה״ח יום ..... לחדש ..... שנת .....

מנהלי **חברת רמתים צופים.**

נאם היו״ר

נאם

נאם

נאם

המזכיר

This deed of Sale is valid only after its prescribed value ..... had been paid by its owner as per receipt issued by the a. m. management and subject to obeying Society's regulatios

השטר הזה מקבל את ערכו רק אחרי סלוק התשלום סך .....
נגד קבלה בח״י סוכן החברה בירושלם הנדבקת פה, ורק אם ימלא את תקנות חברתנו כמבואר בפנקס התקנות.

Address : **ROMOTHAYIM ZOFFIM, P. O. B. 54 MEAH SHEARIM JERUSALEM** : אדרעסס

סיפרית פועלים

ב"ד.

הברת „רמתים צופים" בעיה"ק ירושלם ת"ו.

ירושלם יום י"א טבת תרצ"א

מכתב חוזר.

לכבוד חברי הנכבדים חברי רמתים צופים ת"ו.

חברים נכבדים!

באתי להזכירכם, להעירכם ולעוררכם, ידוע לכם כי לפני עשר שנים נתעוררנו לקנות מגרש ואח"ז מגרשים, כנאמר היתה התעוררות זו לשם יסוד מושבת גנים חרדי אשר יתנהג ע"פ דרכי התורה והיראה ויקוים מצוות התלויות בארץ כיאות לפי התקנות של חברתנו.

מציאות מחשבה זו הפקירה אותי לעסקנות זו והוציאה אתי הרבה יהודים חרדים וזוהי חברת רמתים צופים.

לא היתי בעל מקצוע בענין זה אמנם קימתי כמו באהבתה ראשנה תמיד וגם אתם בחרתם אותי בתוך עוד חברים להנהלה זה עשר שנים, ותתנו הסבל על שכמי, וכל זמן שרצונכם היי כביר לענין זה גם אני השקעתי כל זמני כחי ומרצי, ולפעמים השקעתי גם ממוני בלי שום חשבונות ודקדוקים, ואחרי זמן מה והנה אתכם הסתפקתם הרבה מהחברים בהתחיל שהשקעתם, ויש שלא שלמו עד עתה, ואלו אשר אחרו תשלומיהם, והנחתם את החברה וגם אותי עמוס בהתקשרות על קניות מקושר בחוזים ופצוים אשר לא היי מזה רב נחת, בכל זאת כל זמן שרצוני שמש עוד סבלתי גם את זה וכמעט בכל כחי ומאדי נדהלתי את החברה שנים עוד, אמנם מאז אשר גם רצוני פג וקשה כח הסבל, נמצאת חברתנו כספינה מטורפת בים, וע"י רבוי הזמן מתהוים בלבולים ואותם השאיפות והחזיונות אשר הניעו את האמצעים נדפו, הקופה נשארה ריקה באין פרוטה. כל עניניה נשארו באמצע כקדירה דלא קרירי ולא חמימי, הסדרים והחיובים להממשלה ומסיה דוחקים גם הרכוש אשר החברה רכשה כבר עומד בסכנה ח"ו ואין מכם שם על לב, גם חצי שעה בין שנים שלימות אינכם יכולים לחשוך עבור חברתנו גלמודה זו. לפני איזה שנים עוד באו לאסיפה הכללית חלק ששית או שמינית מהחברים ובשנה זו האחרונה באו רק חברים אחדים אשר לא הגיעו למספר הנחוץ להנהלה והם הנם ההנהלה הנוסעת והולכת נגדכם, וגם היא לרגלי אדישתכם אינה מוצאת איך ובמה להניע את מצב החברה לחלצה ממצר, ד' ירחם, ואם היתי יודע כי עוד נשאר בכם רוח חיים לחברתנו שאם אתפטר מהנהלת החברה תקיצו ע"ז מתרדמתכם גם את זה לא מנעתי, אמנם בידעי כי גם זה לא יועיל, רק אחת נשאר לי, לבקש מכם כי כל מי אשר מוצא את עצמו מוכשר לעזור להטבת את מצב החברה יציע את עצמו וגם אחרים מהחברים אשר ימצאם למוכשרים, וגם כל אחד יתן עצתו איך להמציא כספים להחברה על הוצאות ומסי הממשלה או גם להטבת מצבה אשר לא שלמתם זה עשר שנים ובסך מה ישתתף בעצמו, ואם ח"ו רוב החברים לא יתחשבו אתי ולא יענו לי, על כרחי אתפטר מעניני החברה והנני מסיר בזה את אחריותי ממנה. אני מקוה כי החברים יושיטו ידים עוזרות ולד' הישועה בכל הכבוד.

עמרם ברש"י בלויא

המזכיר עד עתה

אני מציע

החברים דנ"ל ראוים ומוכשרים ויתעסקו לטובת החברה.

להטיל על כל חבר להכנים לקופת החברה בסך פעם אחת / בכל חדש

אני בעזה"י אשתתף בסך בכל חדש / פעם אחד

ע"ז בעה"ח יום

חברת
„רמתים צופים"
בעה"ק ירושלם ת"ו
ת. ד. מאה שערים 54

SOCIETY
"ROMOTHAIM ZOFFIM"
JERUSALEM
P.O.B. Mea-Shearim 54

מטרתה: ליסד מושבות חרדות באי"ה.

ב"ה, יום ..... לחדש ..... שנת .....

קצור תקנות הרוחניות של החברה:

א) לקיים את כל דברי התורה והמצו' לפי רוח ישראל סבא.

ב) שלא להקל בסלאבת שבת ויו"ט, ולא יעשה בזה שום קולא או הערמה.

ג) לקיים מצות התלויות בארץ כדעת רבותינו הזקנים שבא"י בלי שום התירים והערמות.

ד) שלא יגלחו או יספרו במספרים כעין תער פאת ראשם או פאת זקנם.

ה) הנשים לא ילכו בבגדי פריצות.

ו) הנשים לא ילכו בגלוי שער כלל.

ז) לקבוע שעורים להלכה ומוסר ברבים, וכל בני המושבה מחויבים לבוא אל השעורים.

ח) לא יצרף את בניו הזכרים למלאכת השדה עד שיגדלו.

ט) ליסד רק בתי תלמוד תורה שיתנהגו לפי רוח ישראל סבא, ואין ליסד שום בית למוד ללמודים זרים וחכמות חצוניות.

כל מי שירהב בנפשו לעבור על אחת מהתקנות הנ"ל אין לו שום חלק וזכות בחברתינו.

כל זה קבלתי על עצמי ובאתי על החתום

נאום

רמתים צופים

ב"ה

קול קורא לעזרה!

אחים יקרים! באנו לבשרכם בשמחה כי חברתנו הרוממה חברת הישוב החרדי

רמתים צופים

בעזה"י כבר עשרה והצליחה לרכוש לה הרבה מגרשים בסביבת עיה"ק ירושלם תו"ב.

חברת "רמתים צופים" נוסדה ע"י הגאון הצדיק מוהר"ר עקיבה יהוסף שלעזינגער זצ"ל זיע"א בעל מחבר ספר "כב העיברי", ונתארגנה ע"י לומדי התורה ויראי ד' אשר בירושלם במטרה הקדושה ליסד מושבות חרדיות באי"

שתתנהגנה על דרכי התורה והמצוה לפי רוח "ישרא סבא". — ובכדי לגשם את הרעיון הנשגב ולהוציאו לפועל, יסדה חברתנו "קופת יסוד", שתשמש בתור קופת מלוה להלוות להחברים לבנין בתים, קנית בעלי חיים וצרכי עבודה חקלאית.

ובכן איפוא פונים אנו בקריאתנו זו, לכל אחינו אלה שתורתנו הקדושה וקיום מצותיה חביבים להם, ולבם הומה לבנין וישוב ארצנו הקדושה וקיום מצותיה ויחד עם זה לבם כואב על בנין כזה אם אינינו לפי רוח התורה — לכל אלה הננו קוראים: בואו אחים יקרים ותנו לנו את ידכם, השתתפו נא אתנו בעבודה, היו מהעושים והמעשים, הרימו את נדבותיכם לקפת היסוד של חברתנו, שע"י יזום קרן התורה והיראה בארצנו. אחים יקרים באו לעזרתנו, אחים חביבים מאד מאד יחיו יקרים בעיניכם הצערים של היהדות החרדית לטובת בין ארצנו הקדושה.

כל השואף שארצנו הקדושה תבנה על דרכי התורה והמצוה, שירושלם ע"ק בירת הארץ שעיני כל ישראל עליה תוקף ישוב יהודי מסורתי ויראי

ד' שבירושלם יתישבו על הקרקע ויעבדוה לשם ולתפארת לתורתנו עמנו וארצנו, יהן את ידו וישתתף לקופת יסוד של "רמתים צופים".

בואו נא אחים והברים לדעה ותנו לנו את ידכם לנשם ולהוציא לפועל את שאיפתנו הנעלה החדורה ברוחו לבו ונשמתו של כל איש מישראל.

ובזכות התורה וקיום מצות התלויות בארץ שיקוים ע"י "וישברה הארץ את שבתותיה" נזכה לגאולה אמתית בב"א.

החותמים בכל הכבוד והברכה המצפים לגאולת ישראל שלמה.

הנהלת ח' "רמתים צופים"

תעודות

מאת רבותינו הגאונים מארי דארעא דישראל

מאת הגאון האדיר שר התורה סבא קדישא מופת הדור

בנש"ק מוה"ר **יצחק ירוחם דיסקין** שליט"א.

אעפ"י שדרכי תמיד להמנע מלצאת בכתובים אפילו לדבר מצוה כי רבים הם, מצאתי לי לחובה בתור יוצא מן הכלל להעיד ולהעיר על טיבה של חברה נעלה ונשגבה רמתים צופים בעה"ק ירושלם ת"ו, אשר נתיסדה ומתנהלת ע"י בני ציון היקרים מיחידי סגולה תלמידי חכמים מופלגים, למטרת בנין וישוב אה"ק על פי יסודי תוה"ק, ותקנות קבועות שנו כאן להחזיק במעוז התורה והיראה כפי מסרת אבות, ולקיים מצוות התלויות בארץ לרצות את שבתותיה ברצון כל יראי ד' וחושבי שמו.

בחנתי את הענין הנשגב הזה, והנה הוא כולו טוב מכל הצדדים, וכולו אומר כבוד להמתעסקים בו, המה נאים ומעשיהם נאים, וחבורת קדש זו נאה לה ונאה לעולם, ומצוה כפולה ומכופלת חזוק התורה והמצוה וישוב ארה"ק כבודה בגדולים יותר מבקטנים, ועתה עיניהם תלויות לברכת ד' אשר היא תעשיר את פעולתם ותבצע את מעשיהם שיצא הדבר לפועל בע"ה. וגם נפשי בשאלתי מאת כל יראי ד' לחזק את ידם ולאמץ את כחם להשתתף בפעולה זו שיש בה תורה ועבודה גם יחד, ואשר תהי' לברכה בקרב הארץ, ויכולה היא שתקרב את הגאולה האמתית לקבץ פזורי ישראל ולהושיבם על אדמתם בב"א.

בעתירת המיחל לרחמי שמים, מצפה לישועה קרובה, בעה"ח למען כבוד אה"ק ובוניה, בחדש מר־חשון דהאי שתא תרפ"ד בעה"ק ירושלם תוב"א.

יצחק ירוחם

בהגאון ההסיד מו"ה

משה יהושע יהודה ליב זצ"ל דיסקין

מאת הגאון הגדול צדיק נשגב נר ישראל

מו"ה **יוסף חיים זוננענפעלד** שליט"א.

עיני ראו ושמחה קבון חבורה של בני תורה ויראי ד' אשר נועדו בכונה טובה ורצויה, לבנות חרבות „ארץ ישראל" וליסד מושבות של יהודים כשרים בסביבת עיה"ק, על טהרת הקודש אשר יתנהגו עפ"י דרכי התורה והמצוה ויקימו מצוות התלויות בארץ.

ולנגד עיני היו התקנות הקבועות אשר נסתדרו ע"י המיסדים אנשים חשובים מיקירי ירושלם ואימא לפעלא טבא יישר, יהי נועם ד' עליכם ויכונן את מעשה ידיכם, וחפץ ד' בידם יצליח להוציא מחשבתם הטובה אל הפועל, ואשרי המסיע למצוה כפולה זו ישוב ובנין ארץ ישראל והחזקת התורה וקיום מצותיה אשר בזכותם נזכה לגאולה אמתית וקרובה.

בעתירת לב ונפש המחכה, ומברך בכל לב המשתדלים בישוב ארץ הקדושה בטהרתה עם כל מצותיה.

הק' **יוסף חיים זוננענפעלד**

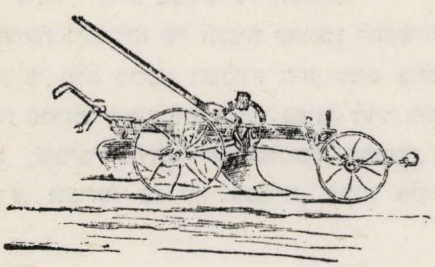
מאת הגאון המפורסם חסידא ופרישא

מו"ה **משה קליערס** שליט"א

ב"ה אשר זכיתי לעלות לירושלם עי"ק ת"ו, ומה מאד שמח ונהר לבי מהחברה „ר מ ת י ם צ ו פ י ם" שנוסדה פה מאנשים יראי ה' וחרדים אל דברו, ומטרתם להתישב בארץ עפ"י יסודי התורה"ק לשמור דבר ה' ומצותיו באמת ובלב שלם. ובעזה"י ישוב כזה יהי' דבר של קימא וחפץ ד' בידם יצליח, וזה ישוב ארץ ישראל האמתי. ומצוה רבה וגדולה לעמוד לעזרתם בכל האפשרות, למען יוכלו לבצע מעשיהם בקודש. ובשכר זאת נזכה לגאולה שלימה ואמתית בב"א. הנ"ד המדבר בצדקה וחותם בשלום וברכה בחודש השני תרפ"ד עי"ק ירושלם ת"ו.

משה קליערס

אב"ד ור"מ מעי"ק טבריא ת"ו

תלפיות תרפ"א

1960 האמות המרובעות הראשונות נרכשו מידי „טמפלר בנק" במחיר 23 מיל א"י האמה, לבנין „מושב גנים" תלפיות.

מיום הקניה ועד יום הנחת אבן הפנה לבית הראשון עברה תקופה ממושכת, 11 שנים, מתרע"א עד תרפ"ב. בינתיים התחוללה מלחמת העולם הראשונה, וגם לאחר כבוש ירושלים ע"י הבריטים, לאחר הצהרת בלפור וכו' עברו כמה שנים עד שמנהלה לשעבר של אפ"ק הניח את אבן הפנה לביתו בין סלעים בדרומה של ירושלים.

הארכיטקט ריכרד קאופמן שעשה בארץ כשנה (1921) השקיע עבודה רבה בתוכנית, אותה הזמינה אצלו חברת „הכשרת הישוב", שהוא היה אדריכלה, בעבודותיה בירושלים.

התוכנית שהושלמה על ידו כללה „תוכנית התמזרחות" (כך קראו אז ל„תוכנית מיקום"), תוכנית מפורטת מאד לחלוקת השכונה לרחובות, ככרות, מגרשי בניה, גנים ושטחי ציבור, ומודל מפורט של השכונה.

אגב בדיקת גילגוליה של תכנית קאופמן לתלפיות נמצאנו למדים, כי חלק משטח השכונה היה, ממש בתחילת ימי השלטון הבריטי בירושלים, כאשר צפונה לעיר עוד התנהלו קרבות, „מגרשי נחיתה לאירופלנים". קאופמן, שעבריתו לא ידע, וכנראה גם לא אנגלית, ליווה את תוכניתו לתלפיות בתיאור מליצי בגרמנית של עקרונותיה: „הצורה הטבעית של שטחה של תלפיות מכתיבה את בינויה. ראש ההר המעוגל צריך להיות מוכתר במיבנים מונומנטאליים ואמנותיים, שכן שם מתאחדת השכונה, במציאות ובאידיאל, ושם צריך להיות שיאה וכתרה של השכונה".

כאשר הגיעה התוכנית לידי ריצ'ארד אשבי „היועץ האזרחי" של עירית ירושלים בתקופתה הראשונה תחת השלטון הבריטי, ציין אשבי לאמור: „התכנון והחלום הינם סימבוליים לפעילות הציונית, ומעניין לציין כיצד הם משנים את תיכנונה של ירושלים. קשה להניח כי התוכנית תוגשם כפי שהיא מתוארת בדו"ח ובשרטוטים של מר קאופמן, אבל יש להעריך את ההתלהבות ואת התקוות..."

תוכניתו של קאופמן כללה, בין השאר, 800 מגרשי בניה, בית עיריה, מלון (אכן קיים, אבל לא במקום שבו קבע אותו קאופמן), בתי מרחצאות, דואר, חנויות באיזור קניות מיוחד, תיאטרון, אקדמיה, בית חולים, בית כנסת, ואצטדיון על שטח של 12.6 דונם...

בשנת תרצ"ח—1938 קנה הרב יעקב קלמס יחד עם חבריו „ועד הרבנים מהגרי רוסיה" מגרש בשטח של עשרים וחמשה דונם ליד שכונת „תלפיות" בכדי לבנות שם שכונה.

„תלפיות"

אגודה הדדית בערבון מוגבל

תקנות האגודה

נתאשרה ע"י ממשלת ארץ ישראל ביום 18 לחדש פברואר 1924

ירושלם תרפ"ד

דפוס רפאל חיים הכהן, ירושלם.

„תלפיות"

אגודה הדדית, בערבון מוגבל, ירושלם.

1) המטרה, שלשמה נוסדה האגודה, היא ליסד, לבנות ולהחזיק עיר-גנים, רק בשביל חבריה, בסביבת ירושלם, יחד עם כל הצרכים, השרויות והנוחיות, השיכים לה, ולעשות את כל הפעולות הנחוצות, בשביל הגשמת מטרה זו, ובינהן גם:

א) לקנות, או לרכוש באפן אחר, להחכיר, למכר, למשכן, להחליף, ובאפן אחר להקנות קרקעות, או כל מיני זכויות בקרקע, ולפתח את הקרקע, הרכושה ע"י החברה, או בזו, שיש לאגודה איזו זכויות, וביחוד בשביל הכשרת והכנת קרקע לשם כמה בנין, לבנות, לשנות, להרס, לקשט, להחזיק, להתאים, לשכלל, בנינים, וכל מיני נוחיות ועיי נשיעה, יבוש, רצוף, עבור, שטול, עיי חכירה לשם בנין, או עיי חוזה לבנין, עיי מכירה או נתינת דמי-קדימה, והתקשרות בחוזים, התחיבויות מכל המינים עם בנאים, שבנים, וכו'.

ב) לבנות, לשכלל, להחזיק, לפתח, לעבד, לנהל, לעשות, ולהשניה על רחבות דרכים, שרוזות-מרכבה, חשבליות, מסלות-ברזל, נשרים, רזרבוארים, חנויות, מחסנים, וכל עבודות אחרות ונוחיות על איזו קרקע שהיא של האגודה, או שיש לאגודה איזו זכויות עליה, להמציא ולהמציא, לתמוך, או באפן אחר לעזור, ולהשתתף בבנין, בשכלול בהחזקה, בעבודה, בהנהלה, ובהוצאה לפעל, או בהשתתף כל אלה הדברים.

ג) ליסד, או לתמוך ביסוד ובהחזקת כל מיני אגודות הדדיות, שנועדו לטיבת חברי האגודה, ותושבי עיר-הגנים.

ד) לקחת, או לאכוש באיזה אפן אחר, ולהחזיק מניות, או זכויות אחרות, באיזו אגודה הדדית אחרת, המתעסקת בכל מיני עסקים, שיכולים להתנהל כך, שביאו תועלת לאגודה באפן ישר או בעקיפין.

ה) להתקשר בכל מיני חוזה עם איזו ממשלה או רשות שהיא, בין עליונה, עירונית מקומית או אחרת, העלולים לעזור להשגת מטרות האגודה, או איזו שהיא מהן, ולבקש את ממשלה או רשות כזו, כל מיני זכויות, יתרונות, וקונצסיות, אשר האגודה תהשוב לרצוי לקבלן, ולהוציאן לפעל, ולמלאות כל מיני תנאים, זכויות, יתרונים, וקונצסיות כאלו.

ו) ללוות, להשיג או להכשיח תשלום כספים באפן, אשר האגודה תחשוב למתאים.

1) לתקן תקנות והוראות מזמן לזמן, המחיבות את כל חברי האגודה, בנוגע לעיר-הגנים של האגודה, לכל מיני בנינים, סדורים אסמטים, סניטריים, חברותיים, והנוחיות של עיר-הגנים זו.

ח) לקבל ולאחוז בכל האמצעים הנחוצים, בשביל קבלת כל מיני מתנות בנאמנות, או בלעדיה, בשביל קדמת כל או חלק ממטרות האגודה.

ט) לאגודה תהיה הרשות להשיל תשלומים על מי-שהוא מחבריה, בשביל השרות הנתונה עיי האגודה לחבר הזה, בקשר עם החזקת עיר-הגנים, או רכוש האגודה.

י) לעשות את כל הפעולות הנחוצות, או המסיעות להשגת כל או חלק ממטרות האגודה.

2) שם האגודה הוא: „תלפיות", אגודה הדדית, בערבון מוגבל.

3) המשרד הרשום של האגודה, יהיה בירושלים.

4) א) האגודה מורכבת מהאנשים, אשר התנו על בקשת הרשום, (הנקראים להלן „המיסדים"), ומאנשים אחרים, המוכשרים, לפי סימן ב' של הוראה זו.

ב) כל איש, מבן שמונה-עשרה ומעלה, שיש לו, או הרוצה לרכוש לו נכסי דלא ניידי, בגבולות עיר-הגנים של האגודה, והשואף להיות חבר באגודה, יגיש את בקשתו בכתב לועד האגודה, בקשה, אשר תכיל את שמו, כתבתו, עבודתו, ואת כמות המניות, שהוא רוצה לחתום עליהן. צורת הבקשה צריכה להיות כדלקמן:

„אני, החתום מטה, ... הדר ב . . . . מבקש בזה להתקבל בתור חבר לאגודה ההדדית „תלפיות" בע"מ, ואני רוצה לקנות מניות בסכום של . . . . . ליט והנני מתחייב לקיים את כל ההוראות והתקנות של האגודה, באספה הכללית.

ג) עד האספה הכללית הראשונה, על המיסדים לפעול בתור ועד, בנוגע לקבלת חברים. הועד יכול לסיב לקבל מועמדים לחברים, מבלי להת נמוקים לסירוב זה.

5) הקרן של האגודה מתחלקת למניות, בעלות לירה מצרית אחת. כל אחת. כל חבר בהתקבלו, ישלם עשרה אחוז מהסכום הנומינלי של המניות, שעליהן הוא התם, ואין לחבר הרשות להחזיק מניות של האגודה, אשר ערכן עולה יותר מ500 ליט.

6) בהסכמתו של הועד, אפשר להעביר מניה על שם חבר אחר, לפי בחירת המעביר, אבל, אם קונה המניה איננו חבר, הוא מוכרח קדם להתקבל בתור חבר עיי הועד, או האספה הכללית, בהתאם לכללים, הקבועים לקבלת חברים, וזה לפני רשום ההעברה, האגודה לא תאשר שום העברה של מניה, אם הקרקע, השיכת למעביר, והמצאת בעיר-הגנים, לא תעבור לאיש המקבל, באותו הזמן.

כתב ההעברה צריך להיות בצורה כדלקמן:

„תלפיות" אגודה הדדית בע"מ;

כתב זה הנעשה, ביום . . . . , לחדש . . . . . שנת . . . . , בין א. ב. ט . . . . , בין ג. ד. ט . . . , מעיד, שתמורת הסכום של ליט . . . . ששלם לי עיי ג. ד., אני, א. ב., האמור לעיל, מעביר בזה לנ. ד. הנ"ל את המניות המסמנות בממפרים . . . . . , והרשומות בעת על שמי בספרי האגודה הנ"ל, להחזיק את המניות הנ"ל באותם התנאים, שאנכי בעת מחזיק בהן, ואנכי הנ. ד. הנ"ל, מקבל בזה את המניות הנ"ל לפי התנאים האמורים לעיל.

ולראיה באנו על החתום:

העד: שם המעביר,

העד: שם המקבל,

7) כל זמן שחבר האגודה הוא בעל קרקע בעיר-הגנים של האגודה, אין ביכלתו להתפטר, או להדיל מלהיות חבר, אבל, כל חבר, המוכר את כל קרקעותיו, אשר בעיר-הגנים של האגודה, הדל מעצמו מלהיות חבר. הבר כזה עודנו אחראי בעד חובות האגודה שהיו ביום חדלו להיות חבר, למשך זמן של שנתים, מיום זה, כל נכסי דלא ניידי של חבר כזה בעיר-הגנים של האגודה, משמשים ערובה בשביל חובות כאלה.

8) כל הכספים, המשתלמים עיי חבר לאגודה, נחשבים לחוב, המגיע לאגודה, ונגבים בתור כזה מעזבונו של החבר המת, בלבד שהבויעות האגודה, הנובעות מאחריותו של החבר בעד חובות האגודה, תגבינה רק במשך של שנה אחת, מיום מותו, ורק בנוגע לאותם החובות של האגודה, אשר היו בזמן מותו.

9) חבר, שפשט את הרגל, על האגודה לשלם, אחרי נכוי כל חובותיו, שחיב פושט-הרגל לאגודה, את העודף לבא-כחו של פושט-הרגל.

10) אין לחבר הרשות למנות ממונים, אשר להם יעבירו את חלקו באגודה, אחרי מותו האגודה יכולה להעביר את מניותיו או זכויותיו האחרות של החבר המת לבא-כחו, או לבאי-כחו החקיים, יכולה לשלם לבא-כח חקי כזה, את ע"כן המלא. האגודה רשאית לעשות העברה כזו, או תשלום לפי בחירתה החפשית, כל איש, אשר על שמו העברה המניה, לפי סעיף זה, יהי לחבר האגודה, אם לא היה כזה מקדם.

11) היזה הנקי של האגודה, אחרי נכוי כל הוצאות ההנהלה, רבית הלוואות, וכו', חולק כדלקמן:

א) 25 אחוזים יושמו לקרן שמורה, אשר תתנהל ותשומש באפן ובשביל המטרות הנזכרות להלן.

ב) עודף היזחים לא יחולק בין החברים, אלא יהיה מוקדש אך ורק למטרות צבוריות של עיר-הגנים של האגדה, כפי שיוחלט ע"י האגדה באספה הכללית. האגודה רשאית ליצור לה קרנות מיוחדות, שתשמשנה לכל או אחת המטרות הבאות:

א) להספיק בכל האפנים הנחוצים בשביל הנקיון, הבריאות, הנוחיות, של עיר הגנים, ולשם כך לבנות או להחזיק, או לתמוך בבנין, או בהחזקת בתי-ספר, בתי-כנסת, בתי-חולים, בתי-מרחץ, בתי-עם, בתי-תאטרון, בתי-חסד, ומוסדות-צדקה, גנים צבוריים, וכל מיני נוחיות.

ב) ליסד ולתמוך, או לעזור ביסוד או בתמיכת אגודות, מוסדות, קרנות, נאמניות, ונויות להועלתם של הפקידים, או מי שהיו פקידי האגודה או של הקודמים לה בעסקים או החלוים באנשים כאלה, או קרוביהם של אנשים כאלה, ולתת פנסיות, ופצויים, לשלם עבור רכמחה, ולאסוף ולהכשיר כסף לכשרות של צדקה וחסד.

12) כל דברי ריבות, הבהסים לעסקי האגודה בין חברים, או חברים קודמים, או בין בני־אדם התובעים מחברים, או חברים קודמים, ובין האגודה או הועד, או איזה פקיד האגודה, בחברים לפני בוררים. הבוררים יהיו שלישה חברים, כל צד בסכסוך בוחר בורר אחד, והשנים יבחרו בבורר שלישי.

13) א) לאגודה הרשות להוציא חבר מן האגודה, ברב דעות של שני שלישי של החברים הנוכחים באספה כללית מיוחדת, על פי האשמה בכתב על ההתנהגות המזיקה לאגודה, והנעשת לחבר בפקודת הועד, חדש אחד לפני האספה. ועד ההנהלה רשאי להציע את הוצאתו של איזה חבר מן האגודה, מפני אחת הסבות הבאות.

ב) אם החבר איננו מקים את תקנות האגודה, או איננו מלא איזו מהתחיבויותיו כלפי האגודה, אחרי קבלו שתי התראות.

ג) אם החבר פשט את הרגל.

ד) לחבר המוצא באפן זה, צריך לשלם את ערכו המלא של המניות, שבהן הוזק החבר ביום קבלת ההחלטה ע"ד הוצאתו מן האגודה, יחד עם הרוחים, אשר הגיעו בזה ע"ח מניות אלו, ואחרי נכוי הכספים, שהחבר הזה חייב לאגודה.

14) אין האגודה משלמת רוחים.

15) הון האגודה מוגבל במניות.

16) כל חבר בהתקבלו לאגודה, ישלם מס־כניסה של 25 ג"ב. ועשרה אחוז מערכן הנימינלי של המניות, שעליהם התם. שום חבר לא יהנה מזכויות חבר, כל זמן שלא שלם את מס־הכניסה, ואת התשלום הראשון, המגיע ע"ה כל מניה.

17) חבר האגודה יוכל, בזכות היותו חבר באגודה, להנות מכל עסקי האגודה, הכלולים במטרותיה.

18) האספה הכללית השנתית, תקרא פעם בשנה בחדש נובמבר או דצמבר. האספה הכללית, שלא מן המנין, תקרא ע"י המזכיר, על פי פקודת הועד, או על פי דרישה החתומה ע"י חלק העשירי של חברי האגודה. האספה תקרא בהקדם האפשרי, אחרי קבלת פקודה או דרישה כזו.

ההודעה הקוראת לאספה כללית, שלא מן המנין, תכיל את הזמן ואת המקום של האספה, וכן גם את המטרה שלשמה היא נקראת. הודעה זו תושם במקום נראה לעין, במשרד הרשום, ובמקומות מסחר אחרים של האגודה, לכל הפחות, עשרה ימים לפני יום האספה.

האספה הכללית השנתית, או האספה שלא מן המנין, תהיה חקית, אם חצי

מספר חברי האגודה נוכחים בעצמם או ע"י בא־כח. במקרה אחר תבושל האספה ותדחה לזמן של 10 ימים רצופים, בשביל להועץ שוב באותו הזמן ובאותו המקום, והאספה השניה הזאת תהיה חקית בכל מספר של משתתפים.

חברים יכולים להצביע באספה שנתית או באספה שלא מן המנין, בין בעצמם ובין ע"י בא־כח. טפס ההרשאה צריך להיות על שם חבר האגודה, ויעשה בצורה הבאה:

„אני החתום מטה . . . . . חבר האגודה ההדדית „תלפיות", בעיר, מיפה בזה את כחו של הא' . . . . . חבר האגודה הנ"ל להופיע ולהצביע בשבי באספה שתהיה ביום . . . . לחדש . . . . בשנת . . . , או באספה שתבוא במקומה.

ולראיה, באתי על החתום, היום יום . . . לחדש . . . לשנת . . ."

לכל אספה יהיה יושב־ראש, אשר בזמן אי־נוכחותו של ראש האגודה, יהיה אחד מחברי הועד, שיבחר ע"י האספה. במקרה של דעות שוות, תהיה ליושב ראש דעה נוספת ומכרעת. אספה כללית שלא מן המנין רשאית לדון בענינים שאינם נכללים בהודעה ע"ד אספה זו.

19) לכל חבר תהיה זכות דעה אחת. מבלי להתחשב עם כספי המניות, שהוא מחזיק בהן.

20) את התקנות הנוכחות מותר לשנות, לתקן, ולבטל ע"י ההלטת האספה הכללית אשר בה היה נוכח חצי מספר מחברי האגודה במקית, שמספר זה לא יהיה נוכח, צריכה להקרא אספה כללית שניה לשם אותה מטרה, לא יותר מיקדם מעשרה, ולא יאוחר משלשים יום אחרי האספה הראשונה, ואספה זו השניה תהיה חקית בכל מספר של החברים הנוכחים. כל שנוי בתקנות טעון אשורו של הסניף הרושם של אגודות ההדדיות.

21) עסקי האגודה מתנהלים ע"י האספה הכללית, וע"י ועד ההנהלה.

א) סדר־היום של האספה הכללית יוכן ע"י ועד ההנהלה. סדר־היום יכיל גם כן הצעות, שהונשו ע"י החברים, ושנמסרו לא יאוחר מהדש ימים לפני האספה הכללית האספה הכללית תדון אך ורק בעניינים הנכללים בסדר־היום.

הדברים הבאים טעונים ההלטת האספה הכללית:

א) קבלת הדין־והחשבון השנתי של ועד ההנהלה.

ב) קבלת הדין־והחשבון השנתי של ועדת־הבקרת.

ג) התקציב.

ד) הוצאת חברים.

ה) בחירת ועד ההנהלה, וועדת־בקרת.

ו) ההלטות להתחיל בפעולות הרשות, שהאגודה רשאית לעשותן, בהתאם לסעיף 1.

ב) ועד ההנהלה יכיל שבעה חברים. חברי ועד ההנהלה יבחרו ע"י האספה

הכללית לזמן של שנה אחת. כל שנה יתפשר חצי מספר החברים. החברים המתפשרים בשנה הראשונה, יקבעו על פי גורל, ואחרי כך על פי התור.

הועד יתאסף פעם בשבוע. שלשה חברים יחשבו למנין חקי. החלטות ועד ההנהלה תתקבלנה ברב דעות פשוט. הפרש־כל של האספה של ועד ההנהלה, יחתם על ידי כל החברים המשתתפים באספה.

ועד ההנהלה יבחר מקרבו יושב־ראש, גזבר ומזכיר אחראי.

חברי ועד ההנהלה עובדים שלא על מנת לקבל פרס. ועד ההנהלה ינהל את כל עסקי האגודה, חוץ מאלה, הנתונים באפן מפורש לסמכותה של האספה הכללית. ועד ההנהלה יכול ליפות כחו של אחד או אחדים מפקידי האגודה לנהל בשמו את משרד האגודה. ראש ועד ההנהלה, או הסקיד המנהל, יופיע בתור תובע או נתבע בשם האגודה, בכל משפט, שהאגודה לוקחת בו חלק. התימתם של היושב־ראש, חבר אחד, ומזכיר של ועד ההנהלה, מקשרת את האגודה. ועד ההנהלה יקרא לאספות מן המנין, ושלא מן המנין, יכין את סדר־יומן, ויציע את הלקת הרוחים. ועד ההנהלה יהיה אחראי בעד הספרים וההשבונות של האגודה. כל הדוקומנטים, שצריכים להיות חתומים בשם האגודה יהיו בעלי תקף רק אז, אם יחתמו, לכל הפחות, ע"י היושב־ראש, חבר אחד מועד ההנהלה, ומהמזכיר.

מקומות פנויים בועד ההנהלה יכולים להתמלאות באפן זמני ע"י חבר, שיחמנה לכך ע"י ועד ההנהלה. אפשר לפטר בכל עת חבר ועד ההנהלה על פי החלטה, המתקבלת ברב דעות של החברים, הנוכחים באספה הכללית, שנקראה לשם כך.

22) כל פקידי האגודה בתקבלם ומשרים ע"י ועד ההנהלה, לפי ראות עיניו, תפקידיהם ומשכורתם נקבעים ע"י ועד ההנהלה. אין הפקידים צריכים להת ערבות.

23) א) פעם אחת בכל שנה, תגיש האגודה את חשבונותיה לבקרת לפני אחד או יותר רואה־החשבונות המוסמכים לעבוד בארץ־ישראל.

ב) רואה־החשבונות לא יקבל משרה אחרת באגודה.

ג) רואה־החשבונות ישמש במשרתו שנה אחת, אבל הוא יכול להבחר שוב.

ד) האגודה רשאית למנות ועדת־השבחה. ועדה כזו, בקשר עם בקרת החשבונות תפעול רק בתור ועדה עזרת לרואי־החשבונות.

ה) חובתו של הרואה־החשבונות היא לבקר את כל החשבונות והספרים של האגודה, ולהבין את הדין־והחשבון בשביל האספה הכללית, המראה את מצבה הכספי של האגודה. לרואה־החשבונות תהיה בכל עת הרשות לבקר את הספרים, הדוקומנטים השטרות, והחשבונות, להשוותם לספרים, ולדרוש כל המוסמכים, השיכים להם.

24) האגודה תחקוק את שמה על החותם, באפן הניתן לקריאה: החותם יצגא ברשות היושב־ראש של ועד ההנהלה, או המזכיר וישתמשו בו רק בהסכמתו של יושב־ראש ועד־ההנהלה.

25) ועד ההנהלה ימנה מנהל חשבונות ראשי, מזכיר, ופקידים אחרים, לפי הצרך.

26) האגודה תנהל את הספרים הבאים:

א) ספר הקפה, המראה את כל ההתצאות וההכנסות. ב) יומן. ג) פנקס כללי. ד) ספר השטרות. ה) ספר החברים. ו) ספר התובות, ועוד ספרים אחרים כאלה, הדרושים על פי החק. לכספים בשביל משרות מיוחדות יהיו ספרי חשבונות מיוחדים. הספרים יתנהלו ע"י מנהל־חשבונות מוסמך. את המאזן מכינים פעם בשנה. המאזן השנתי יוגש לפני האספה הכללית.

27) האגודה לא תקבל פקדונות. היעד יכול ללוות כספים בשביל משרות האגודה בתנאים שהועד ימצא לנכון, בתנא, שהסכום הכולל של החובות, שנעשו באפן זה ע"י הועד, לא יעלה על הסכום של 3000 לירות מצריות. הלואות, העולות מעל לסכום זה, זקוקות לאשור האספה הכללית.

28) האגודה רשאית להפקיד כספים בחשבון עובר ושב, או בתור פקדון בבנקים, או במוסדות כספים אחרים, וגם להשקיע את הכספים המיותרים שלה בעסקים, לפי ההלטת האספה הכללית, ובהתאם לרישון הפקיד הרושם של האגודות ההדדיות.

29) האגודה רשאית להלוות כספים לחברי האגודה מקרן מיוחדת בתנאי, שהכספים האלה ישמשו למטרת בנין, או שכלול, או השבחת הקרקע, הנמצאת בתוך שטח עיר־הגנים של האגודה. ההלואות הנתונות לחבר לא צריכות לעלות על הסכום של 1000 ליים.

תשלום ההלואות יובטח ע"י משכנתא, או ע"י שני ערבים, שתבוא עליהם הסכמת ועד ההנהלה.

במקרה של משכנתא, לא צריכה ההלואה לעלות מעל ל 75 אחוז מערכה הנקבע של הרכוש המשועבד.

חבר, היוצה לקבל הלואה מן האגודה, צריך למלאות ולחתום על כתב בקשה, באותה צורה שהועד יקבע מידי זמן לזמן, ואשר תכיל את כל הפרטים בנוגע למטרה, אשר לשמה נחוצה ההלואה, הבטוחות המוצעות, את סכום ההלואה, והזמן, שבשבילו ההלואה נחוצה. את שער הרבית יקבע הועד מידי זמן לזמן, אבל, בשום אפן לא יוכל שער הרבית לעלות מעל 9% אחוז.

30) האגודה תיצור קרן שמורה, שתחקים כדלהלן:

א) מהעודף הנשאר מסס־הכניסה של החברים- אחרי תשלום הוצאות המוקדמות של האגודה.

ב) מ 25% אחוז של ההכנסות, בהתאם לסעיף 11.

ג) מאמצעים אחרים כאלה, שהאגודה תדרוש למטרה זו. קרן שמורה זו תשומש עפ"י ההלטת האספה הכללית, ועפ"י הצעת ועד ההנהלה, בשביל לכסות הספדים יוצאים מן הכלל, והנוגעים בעסקי האגודה, או בשביל איזו מטרה אחרת, חוץ מתשלום רוחים ע"ח מניות, בתנאי, שהודעת הצעה זו של הועד תנתן לכל חבר לא פחות מששה ימים

לפני אספה כזו. אין לשום איש, החדל להיות חבר באגודה, הזכות לתבוע מהישתוא מאת האגודה, בקשר עם הקרן השמורה.

31) מספר החברים הוא בלתי מוגבל.

32) אין לאגודה הרשות ליסד סניפים.

33) נכסי דלא ניידי השייכים לחבר, בתחומי עיר־הגנים של האגודה, העברתם אפשרית רק לאנשים, שהנם חברי האגודה, ורק בהסכמה בכתב מועד האגודה. תנאי הועד להסכמה כזו, הם :

א) שהרוכש נכסי דלא ניידי כאלה יהיה איש, הרצוי לועד האגודה, בתור חבר.

ב) שיתקבל בתור חבר לאגודה תרם גמר המכר הזה.

ג) שהמוכר ישלם לאגודה שליש מערך הנוסף של הקרקע, שלא ע"י עמלו של הבעל.

הסכום, שצריך לשלם לאגודה, יקבע עפ"י הסכמה, או ע"י שלשה בוררים, ששנים מהם נמנו ע"י האגודה והקונה, והשלישי ע"י שניהם ביחד.

ה אגודה תהיה רשאית לרכוש לה את כל נכסי דלא ניידי השייכים לחבר שהוצא מן האגודה, כמחיר שיוקבע עפ"י הסכמה, או אם לא תהיה הסכמה כזו, ע"י שלשה בוררים ששניהם מהם נמנו ע"י האגודה והחבר המוצא, והשלישי — ע"י שני הבוררים ביחד. האגודה תהיה רשאית גם כן לרכוש את נכסי דלא ניידי, השייכים לחבר שמת, במחיר השוק של הקרקע, במקרה, שהיורשים או האפוטרופסים לא יחפצו להכנס בתור חברים לאגודה. לאגודה יהיה דין־קדימה לקנות נכסי דלא ניידי, השייכים לחבר שפשט רגל, ונמצאים בעיר־הגנים של האגודה.

84) בבאור תקנות אלו, ובכללן גם סעיף זה, עד כמה שזה לא יתנגד לתכן או המשך הענין.

א) מלים, המבטאות מספר יחיד או רבים, תכילנה לפי היחס גם מספר רבים או יחיד; מלים המביעות רק את מין הזכר, תכילנה גם את מין הנקבה.

ב) „הועד", משמעו ועד ההנהלה.

ג) „הוא", „לו", „שלו", „האיש", משמעו גם חברה או אגודה.

הועד הזמני :

ד"ר יצחק לוי

ש. גורדון

משה אייזנשטט ברזלי

ידידיה ברוך

אברהם שלמה אנ"ל

מרדכי כספי

שאול נחמיאס

עזרא בנבנישתי

מ. ש. סלונים

דניאל אוסטר

בית הכרם תרפ"ב

בחלקה המערבי של ירושלים, נקראה בשם עיר מקראית, שלפי הסברה היתה בעין־כרם הקרובה, והדרך אליה עוברת לאורך השכונה. ראשיתה בתרפ"ב באיזור מכוסה טרשים, ששביל הוליך אליו. מייסדיה היו מורים, פקידים וסופרים, תחת השם „בוני בית". ולפיכך כינוה בראשיתה — שכונת מופ"ס. ביום י' תמוז תרפ"ב הונחו היסודות לבתיה הראשונים. בסוף תרפ"ה היו בה כ־400 תושבים. בית הכרם בנויה על רכס, כ־800 מ' מעל פני הים, במזרחה נחל חובבי ציון, ומעבר לו — קרית האוניברסיטה, ובמערבה — נחל רבידה: שניהם מיובלי נחל שורק, היורד אל הים התיכון.

שכונת הפועלים, בנויה בשיפולי בית הכרם דרומה, על המורד השופע אל נחל חובבי ציון. מייסדיה היו בעיקר פועלי בנין, ומכאן שמות רחובותיה: הבונה, החוצב, הסתת וכדומה.

גבעת בית הכרם, שכונה חדשה בנויה במעלה הגבעה הסמוכה, כ־800 מ' מעל פני הים.

לתושבי בית הכרם,
בית וגן והסביבה

בזה הננו מתכבדים להודיע
שב-15 לח' יוני ש"ז
פתחנו את בית מרקחת שלנו

בשכ' בית הכרם, רח' הסמינר.

בזה הננו מודיעים שיש לנו גם שרות לילה תמידי.

בכבוד רב

בית מרקחת „בית הכרם"

תקנות

האגודה ההדדית

בית־הכרם

(בערבון מוגבל)

נקום ונבנינו

(נחמיה ב' י"ח)

ירושלם

דפוס העברי

סעיף 1: מטרות האגודה:

א) ליסד שכונה עברית בקרבת ירושלים.

ב) לקנות או להשיג באופן אחר קרקעות ולחלק אותם בנגד תשלום בין החברים בשביל בנינבתים.

ג) לעשות את כל הנחוץ להתישבות מסודרת בשכונה.

ד) לדאוג להנהלה נכונה בשכונה.

ה) לסייע ליסוד אגודות קואופרטיביות בשכונה לשם סדור מחלבות משותפות, מכירה משותפת של התוצרת, הספקה קואופרטיבית וכו'.

ו) לבקש זכויות מיוחדות וקונצסיות המועילות להתפתחות השכונה, ואם הושגו, להוציאן לפועל.

ז) ובדרך כלל לעשות את כל הדברים האחרים שהאספה הכללית תחשב אותם בעומדים בקשר ומועילים להשגת המטרות הנ"ל.

החברה תצמצם את שרותה רק לחברים.

סעיף 2: שם החברה „בית הכרם, אגודה הדדית בערבון מוגבל".

סעיף 3: המשרד הרשום של החברה יהיה בבית הכרם, ירושלים.

סעיף 4: חברי האגודה יכולים להיות כל איש ואשה שועד ההנהלה יסכים לקבל אותם בתור חברים.

בהכנסו לאגודה על כל אחד לשלם לקופת החברה חמש לירות מצריות. דמי כניסה אלה עלולים להשתנות מזמן לזמן על ידי החלטת האספה הכללית.

ע"י כניסתו לאגודה מקבל החבר על עצמו את החובה למלאות אחרי:

א) התקנות המאושרות של האגודה,

ב) ההחלטות והפקודות של האספה הכללית ושל ועד ההנהלה.

סעיף 5: אין לחברה קרן של מניות.

סעיף 6: א) מותר לחבר להעביר את חלקו באגודה בהסכמת ועד ההנהלה.

ב) יתנהל פנקס של חלקי החברים שבו ירשם שם האיש שהוקצב לו החלק בהתחלה ותאריך ההקצבה; אם העבר החלק, שם האיש שעל שמו העבר החלק ותאריך ההעברה; ואם החלק בוטל, תאריך הבטול.

ג) כל העברה של חלק באגודה תהיה בצורה הבאה:—

תעודה זו שנערכה ביום ..... לחדש .....

תר..... בין מו ..... מ.....

ומר ..... מ..... מעידה כי נגד הסך של ..... לי"ט ששלם לי מר ..... הנ"ל אני ..... הנ"ל מעביר בזה על שם מר הנ"ל ..... האפוטרופסים, הממונים ובאי־הכח שלו את החלק ..... במספר ..... הרשום עכשיו בשמי בספרי האגודה הנ"ל וכי אני ..... הנ"ל מקבל בזה את החלק הנ"ל על פי התנאים הנ"ל.

ולראיה באנו על החתום: שם המעביר .....

שם שמעבר אליו .....

ד) מס ההעברה יהיה 5 % (חמשה אחוזים) מהמחיר שמקבל המעביר מהמעבר אליו בעד חלקו בחברה. מס ההעברה ישולם ע"י המעבר אליו. גודל המס עלול להשתנות ע"י החלטת ועד ההנהלה והמועצה.

ה) העברת קרקעות או בנינים בשכונה שהחבר הוא בעלם הרשום במאבו או העברת חלק מהם תתנהל על פי הסעיפים א' עד ד' של הסעיף הזה.

סעיף 7: אין הרשות לחבר לקחת בחזרה את חלקו באגודה אלא אם ימכור או יעביר את חלקו על שם איש הרצוי להיות חבר באגודה שיתקבל בתור חבר האגודה על ידי ועד ההנהלה או על שם

מוסד הרצוי לאגודה וההעברה תעשה בהתאם לסעיף 6 סמן ג'.

סעיף 8: כל סכום המגיע מחבר לאגודה יהיה חוב על החבר לטובת האגודה ובתור שכזה ינבה מהעזבון של החבר המת, אולם תביעות של האגודה הנובעות מהאחריות שקבל עליו החבר בהתאם לסעיף 15 אפשר יהיה לגבות רק במשך שנה אחת אחרי מותו ורק בנוגע לחובות האגודה שהיו כבר במציאות בזמן מותו.

סעיף 9: אם חבר יפשוט את הרגל, אזי האגודה תשלם לאפוטרופוס על פשיטת הרגל את העודף שישאר אחרי נכוי כל החובות המגיעים לאגודה מפושט הרגל.

סעיף 10: המזכיר ינהל פנקס שבו ירשם את כל המנויים הנעשים על ידי חברי האגודה של איש או אנשים שאליהם צריך להעביר אחרי פטירתם את חלקם באגודה. אחרי שיקבל ועד ההנהלה הוכחה מספיקה על מות הממנה, יעביר ועד ההנהלה את הרכוש הנזכר במנוי או ישלם לכל איש שיש לו חזקות ע"פ תעודת המנוי את ערכו של הרכוש שנתן לו.

כל ממונה יכול להרשם בתור חבר בתנאי

שועד ההנהלה יסכים לזה. אולם אשת חבר, ובניו ובנותיו בתור ממונים, יכולים להרשם בתור חברים מבלי שיהיו זקוקים להסכמת ועד ההנהלה.

סעיף 11: הריוח הנקי שישאר אחרי נכוי כל הוצאות ההנהלה יתחלק באופן זה: שליש של הריוח הנקי יובנם לקרן המלואים, והעודף יוקצץ לשתי קרנות מיוחדות: א) קרן לתשלום הרבית על הלואות שתשיג האגודה ממוסדות או אנשים פרטים לצרכי האגודה, ב) קרן המוסדות הצבוריים שמטנה יוקמו בגבולות השכונה, מוסדות צבוריים הדרושים לכל שכונה עברית.

סעיף 12: כל הסכסוכים המתיחסים אל עסקי החברה בין חברים או חברים קודמים או בני אדם תובעים באמצעות חברים או חברים קודמים או בין תובעים הנ"ל ובין החברה או ועד ההנהלה או הפקידים של החברה יסודרו ע"י ועדה משפטית מיוחדת המורכבת מחמשה חברי האגודה שיבחרו למשך שנה אחת ע"י האספה הכללית. פסק-דין של הועדה המשפטית הוא החלטי.

סעיף 13: 1) יכולים להוציא חבר מהאגודה ע"י החלטה שנתקבלה בשני שלישי קולות של החברים הנוכחים באספה כללית מיוחדת של האגודה,

על סמך האשמה בכתב של התנהגות מזיקה לאגודה שנמסרה לו בפקודת ועד ההנהלה חודש אחד לפני האספה.

ועד ההנהלה יכול להציע הוצאת חבר מהאגודה ביחוד מפני אחת הסבות הבאות:

א) אם חבר אינו ממלא אחרי התקנות של האגודה או מסרב למלא איזו התחיבות כלפי האגודה אחרי שקבל שתי התראות.

ב) אם חבר פושט את הרגל.

2) לחבר שהוצא באופן כזה תשלם האגודה את הערך של חלקו באגודה וכמו כן את מחיר המנרש והבית שיש לו בשכונה עפ"י הערכת מומחים בנכוי מס ההעברה הנזכר בסעיף 6 והסכומים המגיעים מהחבר לאגודה. התשלום יעשה במשך שנה אחת מהיום שנתקבלה החלטה להוציא את החבר מהאגודה. החבר שהוצא באפן כזה יהיה אחראי בתור חבר בהתאם לסעיף 15 עד סוף השנה הכספית שבה הוצא.

סעיף 14: האגורה אינה רשאית לשלם רוחים (דיוידנדים) לחברים.

סעיף 15: אחריות החברים בעד חובות האגודה מוגבלת הערבות. הערבות של כל חבר תעלה לסך 50 (חמשים) לירות מצריות.

סעיף 16: על כל חבר לשלם בהכנסו אל האגודה סך חמש לי"מ או איזה סכום אחר שיקבע ע"י האספה הכללית טרם יוכל להשתמש בזכויותיו בתור חבר. חוץ מזה על כל חבר לשלם למפרע על חשבון מחיר מנרשו את הסכומים שיקבעו ע"י ועד ההנהלה.

על כל חבר להבנים באופן תמידי תשלומים חדשיים לכסוי הוצאות האגודה. התשלום הזה יקבע ע"י האגודה באספה הכללית.

סעיף 17: אחרי חלוקת המנרשים ושלום מחירם לאגודה על החברים לגשת לבנין ועל האגודה להמציא הלואות לחברים עד כמה שאפשר, מהקרן המיוחדת לזה.

לחברי האגודה תהיה הזכות להשתמש בכל המוסדות הצבוריים והתרבותיים שבשכונה.

סעיף 18: האספה הכללית השנתית תהיה פעם בשנה בחודש ניסן. אספות כלליות מיוחדות תקראנה ע"י המזכיר בפקודת המועצה או עפ"י בקשה חתומה ע"י חלק רביעי של חברי האגודה ותתאסף בהקדם האפשרי אחרי קבלת פקודה או בקשה כזו.

מקום האספה, זמנה וסטרתה, יקבעו ע"י מודעות מיוחדות שתודבקנה במקום גלוי במשרד

הרשום ובמקומות אחרים של עסקי האגודה לכל הפחות חמשה ימים לפני יום האספה. האספה הכללית השנתית או אספה כללית מיוחדת יכולה לנשת לסדר היום אם יותר מחמשים אחוז מחברי האגודה נכחו בעצמם או ע"י באי־כחם. באופן אחר האספה תתפזר ותדחה בו בזמן עד לאחר חמשה ימים, והאספה שנדחתה באופן כזה יכולה לנשת לסדר היום מבלי להתחשב עם מספר החברים הנוכחים. חברים יכולים להצביע באספה כללית שנתית או מיוחדת ע"י בא־כח. כה הרשאה יעשת על שם אחד מחברי האגודה ויעשה עפ"י המופס הבא:

„אני ..... הח"ט חבר של „בית־הכרם" אגודה הדדית בע"ט נותן בזה יפוי כח גמור למר ..... חבר האגודה הנ"ל להופיע ולהצביע בשמי באספה ..... שתהיה ביום ..... להודש ..... שנת ..... או באספה אחרת שתהיה במקום אספה זו אם תדחה, ולאות אמר"ן חתמתי שמי".

בכל אספה ישב ראש נשיא ועד ההנהלה ובהעדרו ישב ראש אחד מחברי ועד ההנהלה או המועצה הנבחר ע"י האספה. אם מספר הקולות יהיה שוה אזי יהיה ליושב ראש קול שני או מכריע.

אספה בללית מיוחדת אינה יכולה לדון על שום ענין שלא נזכר בהודעה ע"ד האספה.

סעיף 19: לחבר יש רק זכות דעה אחת באספה בללית.

סעיף 20: אין תוקף לשום שנוי או בטול של תקנות האגודה בלי הסכמתו של הרושם ואם השנוי או הבטול הזה לא נתקבל ברוב של שני שלישים ע"י אספה כללית שהשתתפו בה לכל הפחות חמשים אחוז ממספר החברים בעצמם או ע"י בא־כחם, או ע"י רוב של שני שלישים ממספר החברים הנוכחים באספה כללית שניה שנקראה לדון על שנוי התקנות לא פחות מעשרה ולא יותר משלשים יום אחרי האספה הכללית הראשונה, אם באספה הכללית הראשונה לא היה נוכח מספר החברים הדרוש למעלה.

סעיף 21: האגודה והשכונה תתנהל ע"י:

א) ועד ההנהלה. ב) המועצה. וג) האגודה באספה הכללית.

א) ועד ההנהלה.

על ועד ההנהלה לנהל את כל עסקי האגודה והשכונה חוץ מהענינים שנמסרו באופן מיוחד למועצה

או לאספה הכללית, להוציא לפועל את ההלטות המועצה והאספות הכלליות, לאשר קבלת חברים, להשגיח על הנהלת ספרי החשבונות של האגודה, לשאת ולתת בקנית קרקעות הדרושים לשכונה ובדבר השגת הלואות לבנין בתים, לרכישת קרקע וכו', לבוא במו"מ עם המשלה, מוסדות או אנשים פרטיים בשם האגודה, ולחתם בשמה על תעודות שונות. על ועד ההנהלה למסר דו"ח לפני המועצה לא פחות מאשר פעם אחת לשלשה חדשים. ועד ההנהלה יבחר בדעות השאות ע"י אספה כללית למשך שנה אחת. מספר חבריו יהיה לא פחות מחמשה ולא יותר מתשעה. שליש החברים יתפטר בכל שנה, אולם החברים המתפטרים יכולים להבחר שוב. במקרה של התפטרות חבר יכולה המועצה למנות חבר אחר של האגודה, למען ימלא את מקומו של המתפטר עד לאספה הכללית הבאה.

ועד ההנהלה יתאסף לכה"פ פעם בשבועים בבדי לדון על עסקי האגודה. הועד יכול לדון בהם אם יהיו נוכחים רוב החברים.

היו"ד של ועד ההנהלה או ממלא מקומו יופיע בתור תובע או נתבע בשם האגודה בכל משפט שהוא של האגודה.

הועד יבחר ביו"ד וממלא מקומו.

ב) המועצה.

המועצה תהיה מרכבת מחמשה עשר חבר הנבחרים על ידי האספה הכללית על פי דעות השאיות למשך שנה אחת. תפקידי המועצה הם:

א) לבקר את פעולות הועד.

ב) להחליט יחד עם ועד ההנהלה בענינים הכלליים שיביאם ועד ההנהלה לפני המועצה.

ג) לשמוע דו"ח של ועד ההנהלה לפחות פעם אחת לשלשה חדשים, לדון עליו ולקבל החלטות בענינים הנכללים בדו"ח.

ד) לאשר מנוי פקידים ופטוריהם.

המועצה מתאספת לכל הפחות פעם בשלשה חדשים. יו"ד המועצה יכול לקרא לישיבות שלא מן המנין, אם הוא חושב לנחוץ.

הישיבה נחשבת לחוקית אם משתתפים בה לכל הפחות שטונה חברים. ההחלטות מתקבלות ברוב דעות. אם מספר הדעות שוה אזי מכריע היו"ד או סגנו.

סעיף 22: ועד ההנהלה ימנה ויפטר בהסכמת המועצה מזכיר ופקידים אחרים של האגודה שיחשבו אותם לנחוצים. הפקידים אינם מחוייבים לתת איזו ערבות שהיא.

סעיף 23 : 1) האגודה תמסור פעם בשנה את חשבונותיה לבקורת ע"י מבקר חשבונות אחד או יותר שיש להם רשיון לעבוד בארץ-ישראל.

2) למבקר החשבונות לא תהיה שום משרה אחרת בקשר עם האגודה.

3) מבקר החשבונות ישמש במשרתו במשך שנה אחת ויוכל להבחר שוב.

4) האגודה תמנה באספה הכללית ועד מפקח שיעבד בתור מסייע למבקרי החשבונות בקשר עם בקורת החשבונות.

5) תפקידו של המבקר הוא לבקר את כל החשבונות וספרי האגודה ולהכין בשביל האספה הכללית דו"ח על המצב הכספי של האגודה. המבקרים יהיו רשאים לבקר בכל זמן שיהיה את כל הספרים, התעודות, השטרות והחשבונות, ולבדוק עד כמה אלה מתאימים לספרים. הם ידרשו את כל המסמכים השייכים לזה.

סעיף 24 : האגודה תחרות את שמה על חותם באותיות נוחות לקריאה והחותם יהיה תחת משמרת היושב ראש של ועד ההנהלה או מזכיר האגודה, ויוכלו להשתמש בו רק בפקודת היושב ראש של ועד ההנהלה או ממלא מקומו

סעיף 25 : ועד ההנהלה ימנה בהסכמת המועצה את הפקידים הבאים: מזכיר ומנהל חשבונות ופקידים אחרים שיחשבו לנחוצים.

סעיף 26 : האגודה תנהל את הספרים האלה: ספר הקופה, יומן וספר ראשי, פנקס החברים, הפרטי-כל של האספות הכלליות של הועד, ההנהלה והמועצה, פנקס הקרקעות שהושגו ע"י האגודה ועוד פנקסים אחרים לפי הצורך, וכמו"כ ספרים אחרים שהנהלתם תהיה דרושה עפ"י החוק.

סעיף 27 : החברה רשאית ללוות כספים ולקבל כספים בתור פקדון מחברים ומבלתי חברים בשעבוד רכוש החברה ובתנאי שכך ההלואה לא יעלה על פי עשרה מהסכום הכללי של ערבויות החברים.

סעיף 28 : האגודה רשאית להפקיד כספים בבנק בחשבון עובר ושב בתור פקדון או להוציא לפועל השקעת כספים אחרים שתבא עליהם הסכמת האספה הכללית.

סעיף 29 : מותר להלוות כספים לחברים בתנאים דלקמן:

1) בשביל בנין בית על מגרש שהושג ע"י האגודה או למטרות אחרות שיש להן קשר עם מטרות האגודה.

2) האגודה תקבל את הערבות שתחשבנה לנחוצה.

3) רבית על ההלואות תשולם לאגודה בתנאים שתחליט עליהם האספה הכללית.

4) הלואות שתתן האגודה תשולמנה בחזרה במשך 10 שנים לכל היותר מהיום שבו נתנה ההלואה, אם לא תנתן ארכא ע"י החלטת האספה הכללית.

סעיף 30 : קרן מלואים תוצר:

1) ע"י הפרשת שליש הריוח הנקי של האגודה.

2) ע"י סכומים אחרים שיופרשו ע"י האגודה באספה הכללית לתכלית זו.

בקרן מלואים כזו אפשר יהיה להשתמש עפ"י החלטת האספה הכללית על סמך הצעת ועד ההנהלה, בסכרים המשפיעים לרעה על עסקי האגודה או בשביל איזו מטרה אחרת, אולם בתנאי שתנתן לכל חבר ידיעה על דבר הצעה כזו של הועד לא פחות מחמשה ימים שלמים לפני האספה.

סעיף 31 : מספר החברים אינו מוגבל.

סעיף 32 : האגודה אינה מתעתדת ליסד סניף של האגודה.

סעיף 33 : אין חבר רשאי לרכוש בשבונה

אלא מגרש אחד לבית. אם ימצא בי אחד החברים רכש לו בשכונה יותר ממגרש אחד עי"ז שרשם את המגרש או המגרשים למראית עין על שם אנשים אחרים, אזי מקבלת האגודה בחזרה את המגרשים הנוספים והיא משלמת לבעלים את סכום הכסף שהאגודה קבלה בעד המגרש בזמן חלוקת האדמה בין החברים, לאחר נכיון של עשרה אחוזים להוצאות הכלליות של האגודה.

סעיף 34 : מדת המגרש היא לא פחות מדונם אחד וחצי ולא יותר משלשה דונמים וחלק מתאים מהמגרש יופרש בשביל דרכים, מגרשים צבוריים, דרכים כלליים של השכונה, לפי החלטת האספה הכללית. האספה הכללית תחליט בנדון זה אחרי שתשמע את חות דעתם של מומחים בהתחשב עם החוקים הכלליים.

סעיף 35 : החובה מוטלת על כל בעל בית בשכונה לגור בביתו. אם לרגלי עבודתו או פרנסתו או מסבה מספיקה אחרת, אין החבר יכול לגור בביתו אשר בשכונה מותר לו להשכיר את ביתו לאחר, אבל רק בהסכמת ועד ההנהלה על השוכר.

ה ע ר ה. חדרים בודדים מותר להשכיר בלי הסכמת ועד ההנהלה, אבל רק עפ"י נורמה של

דמי שכירות, שתקבע ע"י הועד בהתחשב עם חוקי הארץ.

סעיף 36 : 1) ועדה טכנית, שבראשה יעמד מומחה לדבר, תעבד את התכנית הכללית לבנין השכונה וגם חוקי הבנין בהתאם לחוקי הממשלה, שיהיו לחובה על כל החברים לאחר שהתכנית הכללית תתקבל באספה הכללית.

2) מותר להתחיל בבנין רק לאחר שהועד אשר את תכנית הבנין, ויסמר לו אכסמפלר אחד של התכנית המאושרה.

3) הרוצה לבנות, אם להתחיל בבנין או להוסיף בנין, מחוייב לפחות שבועים לפני התחלת הבנין להגיש לועד השכונה תכנית מפורטת בהתאם לתכנית הכללית. התכנית המפורטת צריכה להיות חתומה בידי מהנדס ובידי בעל המגרש והקבלן או הבנאי האחראי.

4) ראש הועדה הטכנית ישניח על אופן הבניה. בלי השגחתו אסור לבנות.

5) תכנית הבית המאושרת ע"י השכונה צריכה להמצא בידי הבנאי האחראי או בידי המשגיח על העבודה, והוא מחויב להגישה לבא כח הועד בכל שעה שידרוש.

6) אסור לעשות איזה שנוי שהוא בבנין בלי נטילת רשות מהועדה הטכנית שתבא עליה גם הסכמת ועד השכונה.

7) מקסימום של השטח הבנוי לדירות הוא 300 מטר מרובעים במגרשים של דונם וחצי ברוטו וארבע מאות מטר מרובעים במגרשים של שני דונמים ויותר ברוטו.

סעיף 37 : ועדה סניטרית שבראשה יעמד מומחה לדבר, תעבד תקנות ותקבע חוקים לשמירת הבריאות בשכונה, שיהיו לחובה על כל החברים.

סעיף 38 : אחרי שיבנו 70 בתים בשכונה מחוייבים כל יתר החברים לבנות בתים על המגרשים שלהם במשך 3 שנים לכל היותר. הזמן המדויק יקבע ע"י המועצה. עברו שלש שנים מזמן שנבנו שבעים בתים בשכונה ונשארו עוד חברים שלא בנו את בתיהם בלי סבה מספקת, החברים האלה ישאו בכל ההוצאות הכלליות של האגודה יחד עם החברים שבנו את בתיהם בלי שום הפרש. ועד ההנהלה ביחד עם המועצה יחליטו לפי ראות עיניהם אם היתה לבעל המגרש סבה מספקת שבגללה לא יכול היה לבנות.

מאושרות ע"י הממשלה

20 ינואר 1924

בית יתומים דיסקין תרפ"ב

ראשיתו של המוסד, שבט תרמ"א, באחת החצרות של הרובע היהודי בעיר העתיקה. רק בשנת תרנ"ד רכש עבורו הגאון רבי יהושע לייב דיסקין בית מיוחד, יתומים מכל ערי הארץ הובאו לירושלים, קבלו קורת גג לראשם. לאחר פטירתו, עלה לירושלים בנו יחידו הגאון רבי יצחק ירוחם שפרש את חסותו על מוסד מיוחד במינו זה ועשה הכל לשכללו ולפארו בסדריו החיצוניים ובתרנ"ד רכש בית מסודר למטרה זו.

כאשר עלתה על הפרק שאלת רכישת אדמה לבנין בית היתומים, הוצעו שני מגרשים האחד ליד בנין מושב זקנים (כיום בנין המשביר המרכזי — בנק הפועלים) ומקומו של המוסד היום. המנהלים ובראשם הרב מנחם מרדכי פרנקל והרב נפתלי צבי פרוש העדיפו את המקום הנוכחי המרוחק יותר מן הכביש הראשי המוביל ליפו ותל־אביב, על הפיסגה הגבוהה המתנשאת מעל לשכונת גבעת שאול. תכנית הבנין הגדול הוכנה על ידי האדריכל טבצ'ניק מתל־אביב.

עבודת הבניה נמסרה לקבוצה של פועלי אגודת ישראל שנתייסדה בימים ההם בירושלים, רבים מהם צעירים נלהבים שעלו להשתקע בארץ.

לפנינו צלום החוברת של הרב יצחק שלמה בלויא.

בית היתומים דיסקין, מפעל חייו של גאב"ד בריסק זצוק"ל

התיסדות ופעולת

בית היתומים

לתורה, ולדרך ארץ

העומד תחת השגחת רבינו הגאון הצדיק רבן של כל בני הגולה מוה"ר יהושע ליב דיסקין שליט"א.

יחיל עיי יש"ב סיס החברה.

פעה"ק ירושלם תובב"א

בשנת תרמ"ט

שושנת ציון

בין שכונת „בית הכרם" ושכונת „בית וגן" נקנה מגרש מאת ר' ישראל מרדכי טננבוים ונבנו עליו כשלושים דירות וקראו לשכונה הזאת בשם „שושנת ציון".
ר' ישראל מרדכי נתן 4 וחצי דונם למטרת בית הכנסת ושאר הדברים הציבוריים.

שושנת ציון

ח ב ר ה

ליסוד שכונה בסביב ירושלים ת"ו

שם היחיד .....

נומר .....

תאריך המכירה .....

החתימה .....

דפוס ר. ח. הכהן

תקנות

שם השכונה:
השכונה נקראת בשם „שושנת ציון" ירושלים.
המטרה:
מטרת השכונה היא ליסוד בתי דירה ליחידים מבני ישראל ולבנות אותן כפי הטעם האירופי המתאם לבריאות בכל האפשרות, לפי חוקי הממשלה. שטח של ארבעה דונם כבר רכוש לשכונה לבית תפילה וצרכי צבור חוץ מהרחובות.
תנאי היחידים לקנות מגרשים:

א. השכונה נחלקה ל... מגרשים של אלף אמות ברוטו כל מגרש.
ב. כל הקונה מגרש נקרא בשם יחיד.
ג. היחידים לא יקבלו יותר משלושה מגרשים.
ד. מחיר המגרש הוא... לירות מצריות.
ה. כל יחיד משלם בעת הכניסה ארבעים לירות מצריות. והשאר כל חדש חמש לי"מ עד תשלום כל סכום המחיר.
ו. כל יחיד הרוצה למכור את מגרשו עליו לקבל אישור מאת ועד השכונה ולהכניס לקופת הועד עשרה אחוזים מהריוח הנקי מדמי המגרש בין אם יש עליו בנין או לא. הכסף הזה ישמש לצרכי צבור השכונה.
ז. כל יחיד המתאחר בתשלומים יותר משלשה חדשים מתחייב להפסיד 20% ולקחת את שטר סכום תשלומיו בחזרה.
ח. תכנית וחמר הבנין של היחידים צריך להיות מאושר מועד השכונה וכל יחיד מקבל עליו הסכמת הועד.
ט. הרחובות יקחו מהאלף אמה של כל מגרש.
י. המגרשים יחלקו בהגרלה. ושום יחיד לא יכול להקים איזה ערעור שיהיה.
יא. אחרי תשלום כל מחיר המגרש יש זכות ליחיד להעביר קושאן על שמו.

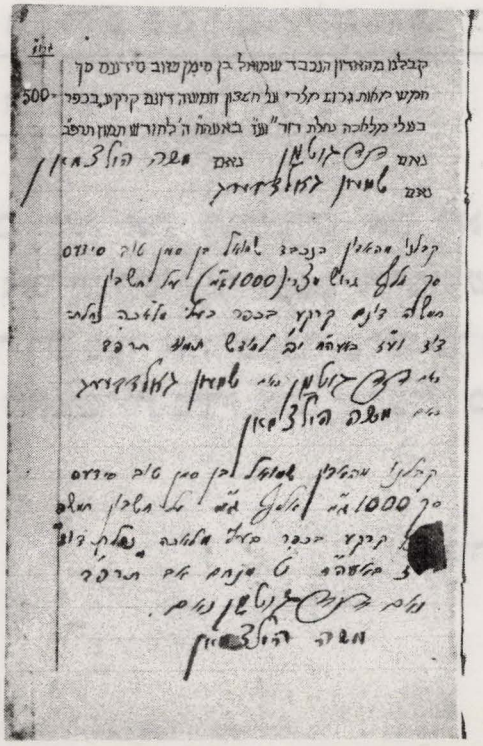
נחלת אחים תרפ"ב

שכונה זו נבנתה על אדמת ר' נסים אלישר ומר אברהם חסידוב, ותשוביה היו, אורפלים, כורדים ותימנים.
השכונה נוסדה ע"י רבי חיים שלמה עראקי וחבריו.

שכונה בירושלים, באזורה המערבי של העיר החדשה, בצדי רחוב בצלאל ורחוב אוסישקין, במורד ההר השופע אל גן־העצמאות. תושביה ברובם מעדות המזרח. ראשיתה בשנת תרפ"ד/1924, על אדמת טרשים. שמה מסמל את שאיפת המייסדים אל חיי אחווה בנחלתם זו. רוב הרחובות בשכונה נקראים בשמות ערים היסטוריות בתולדות ישראל: גבעון. טבריה. ציפורי. צפת. אושה ועוד.

רוב התושבים בנחלת־אחים הם אורפלים, יוצאי העיר אורפה ועיירות שבסביבתה בתורכיה, סמוך אל גבולות עיראק וסוריה. כן גרים בשכונה יהודי תימן וכורדיסטאן.

נחלת דוד

הודעה ואזהרה

לחברי „נחלת דוד"

ועד העיר ליהודי ירושלם מתכבד בזה להודיע לכם כי כבר עלה בידו להשיג התחיבות והסכמה מהאנשים אשר מסרתם לידם את הכסף לשם קנית מגרשים ושעליהם להעביר את הקושנים שישנם כבר, על שם כל חבר וחבר תחת השגחתנו.

כמו כן אנו מקוים כי באלו הימים נגמור עם הערבי בעל המגרש שיקבל חזרה מאה ועשרים דונם אדמה זיבורית ולתת במקומם עידית, ויש לקוות שעוד בשבוע הבא יצא המהנדס למדוד את המגרש ולציין את הגבולים עפ"י תכנית חדשה ואח"ז לגשת לחלוקת המגרש לכל חבר וחבר, וכמעט שכל העכובים העקרים הוסרו והעכוב היחידי כהיום הוא הכנסת הכספים להאפ"ק מאלו החברים אשר עד היום לא הספיקו להכנים.

ולכן הננו מזהירים בזה את המפגרים אם לא ישלמו את מחיר המגרש שקנו עם ההוצאות אז אין אנו יכולים עוד לעכב הדבר שהחברים ששלמו כבר יסבלו יותר ונהיה מוכרחים לגמור רק בעד אלו שכבר שלמו כל המחיר והמפגרים יהיו מוכרחים לחכות עד שתהיה האפשרות בידי אלו שקבלו מהם את תחלת הפרעון להחזיר להם את כספם.

בכבוד רב

בשם ועד העיר

י. ברדש

גאולה תרפ"ג

שמו הקודם „חרושת שנלר". 21.000 נגאלה ע"י מר טודרוס וורשבסקי ומר ירחמיאל אמדורסקי, מר ישעי' סלומון ומר שלמה אלפרט, במחיר 5 שילינג האמה.
נקראה עפ"י דברי הכתוב: „ובכל ארץ אחוזתכם, גאולה תתנו לארץ" (ויקרא כ"ה, כ"ד).

ירושלים, גה' ניסן, תרצ"ט
24.4.39

לכבוד
מושל מחוז ירושלים,
א ג נ

מושל נכבד מאוד,

הננו מוצאים לנכון לפנות אל כבוד המושל

בענין הבא:

שכונת גאולה, שהוא בניינה הראשון בה קיים את"ם בשנת 1920, התפתחה במשך שש השנים הנסיון ענקים, ביום היא מונה השכונה כ-800 בניינים עם 1000 משפחות בערך.

מזרקא בה מאור החשמל של מספרים בבתים.

למעלה יכול אדם להתחבב בשכונה שהי שקוע רצופות עד שעולה בידו למצוא את האיש שהוא מבקש, מגר בשכונה. יום יום רופקים על דלתי ביתי אנשים המבקשים דירים בשכונה ובקושי רב הם מוצאים אותם. בגי חסך החשמל היא גורם גם עכורת רבה על מקידי הדואר המחלקים את המכתבים, וכ"ו.

אנו פונים, אפוא, אל כבוד המושל בבקשה להכניס את הסדור הנושב ומטופל היה גם בשכונתנו (בזכרון-יעקב כבר נקבע הדבר). הועד שלנו יתאסף ביחד עם האלמנה בדי לקבוע שהוא לכל הרחובות אשר בשכונתנו, ונודה מאוד לכבוד המושל אם יאבה את"ב לחת את הנדרשה המתאימה בדבר קביעת המספרים בבתים.

נתיה אסירי תודה לכבוד המושל בעד השובתו החיובית בשאלה זו.

בכבוד הרשות
ועד שכונת "גאולה"
מזכיר:

העתקות:
מר שיגל
שכונת גאולה,
ירושלים.

ס ו ד ע ה

לכל אזרחי שכונת גאולה

בשבועות האחרונים התקיימו כמה פגישות והתיעצויות בין ועד שכונת גאולה לבין ועדי שכונות כרם-אברהם ותל-ארזה, שבהן הביעו כל הצדדים את רצונם ושאיפתם לפתאח וליצור ועד אחד המאחד לשלשת השכונות הללו.

הזכה לפדי, כי עבודת הוועדים הנפרדים בשטח סרוכז זה, בעל הנבולין המסושפים, סביאה ערבובים בעבודתם ולרוב גם נזקים ניכרים בשטח הוטעתם בפני המוסדות המשלתיים והעירוניים. באו לידי הכרה ברורה כי יש הכרח להסיר סעם לחסיר את כל התקלות האלה על-ידי איחוד כל הכחות לנוס אחד איתן. ועד כזה אשר יוסיף כסח עבור מאורגן כה גדול תהא השפעתו בלת מסקל רב.

ובשעת הירום זו, שבכל יום עולות על הפרק שאלות חיוניות מקסות שפתרונן אפשרי רק ע"י כוח מאורגן חזק - הרי קיום כזדר מאוחד להגן כיאות על האינטרסים של כל האזרחים ולפתור את בעיותיהם המסורות, הוא ענין אכראי ודחוף כאחד.

לאחר שכל הצדדים המעוניינים באו לידי הסכם בדבר האיחוד, נתכנסה "ועדת-בחירות" מורכבת מ-6 חברים מכל שכונה ו-6 חברים מכל כרם-אברהם ותל-ארזה, שתפקידה לסדר הלהוצים לפועל את הבחירות ל"ועד המאוחד של השכונות גאולה, כרם-אברהם ותל-ארזה".

הבחירות תתקיימנה ביום ראשון, כ"ו כסלו, 3 בדצמבר ש"ו, בשעה 7 בערב בבנין .....

בזכר הנוכחים מתבקש [illegible] אצל ה' זינגרסקי, מרכזר שכונת כרם-אברהם, בחדר הישיבה מס. 14, משעה 6:30 עד 7:30 אחה"צ.

[illegible]

הננו בטוחים שכל אחד יבין את רצינות השעה והחשיבות הטרוכה בהקמת "הועד המאוחד" ויסלא את חובתו הבוערת בהשתתפותו בבחירות לטובת כולנו.

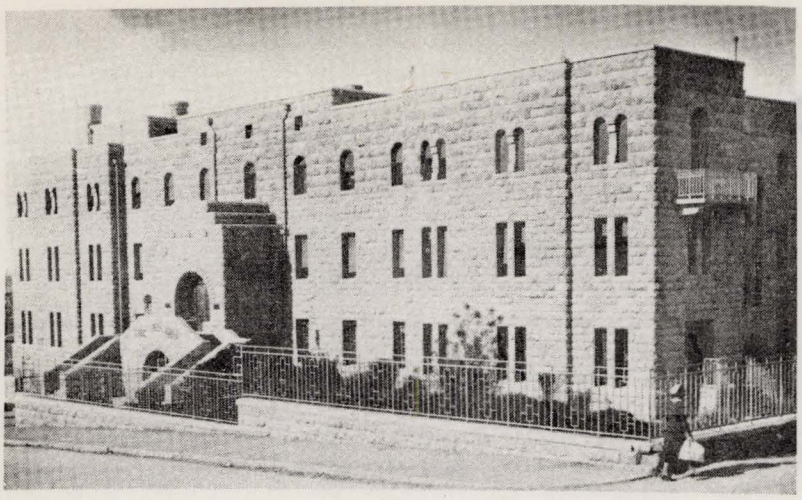
אל תפרוש מן הצבור!

רבוש לך סיר כרסיס-בודד למען תוכל לבחור באנשים הרצויים לך להנהג ענינין.

20.11.39 ירושלים

בכל הכבוד
ועדת הבחירות המאוחדת
לשכונות
גאולה, כרם-אברהם ותל-ארזה

זמן הדלקת הנרות בעש"ק ויושב לפי
שעון הדואר 4,2 ולשעון השמש 4,27

אל צבור בעלי בתים

בשכונות גאולה וכרם-אברהם

לרגלי השמועות המתהלכות, שבעלי־הבתים עומדים בשנה זו להעלות את שכר־הדירה מנמוכים שונים, הננו פונים בזה לכל בעלי הבתים של השכונות „גאולה וכרם אברהם", בבקשה להתחשב עם המצב החמור השורר בארץ, ולא לדרוש השנה כל העלאה של שכר דירה.

הועד המאוחד

לשכונות גאולה וכרם־אברהם

ירושלים כ'ב טבת ת"ש.

רפוס „בצרון" יהודא שיש
בית ישראל שוק תחתש ע"י בית מרקחת סרבוני

N. KUSHNIR
CONTRACTOR OF BUILDINGS AND ROADS
AND ALL KINDS OF PUBLIC WORKS
P. O. Box 943

נ. קושניר
קבלן לבנינים ולכבישים
וכל מיני עבודות צבוריות
ת.ד. 943

JERUSALEM ירושלים, ז' חשון תרצ"ח

לכבוד
ועדת הדרך של רחוב חגי,
כ א ן .

א. נ.

בהתאם לבקרת שסדרתי על המקום הבקר לפי דרישתכם הנני מתכבד בזה להמציא לכב' הצעת מחירים לבנין הרחוב הנ"ל בהתאם לפרופיל שהוגש לי על ידכם לפי התנאים דלקמן:

הנני מתחייב לעשות את כל עבודת החפירה, התציבה, ישור, סילול בגובה 20 ס"מ ואחרי כבישת הסילול, פזור חצץ יד בגובה של 10 ס"מ והכנת הכביש עד לזפות.

מחיר כל מטר מרובע כביש כנ"ל הוא 220 סיל .

המדידה היא ברוחב של 6 מטר מבלי להתחשב שאבני השפה של הנ'זובה תופסות שטח של 40 ס"מ מרוחב הכביש.

בתקוה שהצעתי תהיה המתאימה הנני

בכל הכבוד,

מרדכי שפיצר קבלן לבנינים וכבישים
ירושלים
BUILDING & ROAD CONTRACTOR
M. SPITZER
JERUSALEM

JERUSALEM ירושלים, 14 10 1937
SHAARE-HESSED שע"י חסד

ועידת הדרך
של רח' חגי

הנני מתכבד להגיש לפניכם את
מחירי עבודת הכביש של רח' חגי
כל מטר כביש, הכולל חפירה, חציבה, מילוי,
סלילה, מחצלת 185 מיל.
המדידה של הרוחב 5.50 מ'.
כל מ"ר בצורה עם קצוות 250 מיל.
המדידה של שטח חפירה וחיצוב ישמש עפ"י 250 מיל

ת ק נ ו ת
שכונת "גאולה"

ירושלים שנת תר"ץ לפ"ק

א) כל ענייני שכונת גאולה נתחכים ע"י ועד פועל בן שבעה חברים, הנבחר מצד חברי השכונה פעם לשנה למשך השנה הבאה. הבחירות נעשות בחדש ניסן.

ב) בחירת חברי הועד הפועל תעשה ע"י דעות נעלמות, לפי גליון שיחולק בין החברים, ואלה אשר זכות בדעות מסכימות להם יוחר מאשר ליתר החברים, הם הנבחרים, אף אם לא זכו לרב דעות מחלם.

הערה: חבר שלא החזיר את הגליון שנמסר לידו לסועד הקבוע שבגליון או שאיננו בירושלים בזמן הבחירה, במלה דעתו, אלא אם מסר ע"י-כתב לחבר שני לפי סעיף ד' תבא.

ג) האספה הכללית נחשבת לחוקית אם נוכחים בה חמשים ואחד למאה מספר כל החברים. אם לא נוכח באספה הראשונה מספר חברים החוקי, האספה מתפזרת וקוראים לאספה שניה לא יאוחר מבמשך 10 ימים וכחה של האספה השניה יפה לשם קבלת החלטות בכל מספר משתתפיה.

ד) יש הרשות לחבר להשתתף ולהצביע באספה כללית ולבחר בחברי ועד על-ידי בא-כתו בתוקף כתב-הרשאה הנתן לחבר אחר המשתתף באספה, ואז יש לחבר הנוכח באספה שתי דעות.

ה) חבר אינו יכול להיות בא-כח של יותר מחבר אחד זולתו.

ו) החלטותיה של אספה חוקית מחייבות את כל החברים ~~מקבלי-חתימה~~ הנוכחים והבלתי נוכחים.

ז) לכל חבר יש רק זכות דעה אחת בכל ענייני השכונה מבלי להתחשב עם מספר הבנינים או המגרשים שיש לו בשכונה.

ח) הועד הפועל יתאסף לכל הפחות פעם בשבועים בברי לדון על ענייני השכונה. הוא יכול להחליט בהם אם יהיו נוכחים רוב חברי הועד הפועל.

ט) זכרונות הדברים שהועד דן עליהם באספותיו והחלטותיו ובנוגע להם נרשמים בספר פרטיכלים ונחתמים בידי היו"ר והמזכיר.

י) מתנהל חשבון הוצאות והכנסות השכונה וחדש לפני בחירת ועד חדש בוחרת האספה הכללית ברב דעות נעלמות שני רואי חשבון שלא מחברי הועד אשר עליהם החובה לבקר את החשבונות בעד השנה החולפת, ובהוכחם כי הכל בצדק יקימו אותם בחתימת ידם ואחרי הבחר הועד החדש מציע לפניו הועד הקודם דין וחשבון מעשיו בנוגע לשכונה בזמן תפקידו ומוסר לידו את כל הפרטיכלים, הארכיב ופנקסי החשבונות של השכונה וכל ענייני השכונה המסורים בידו. הקבלות על הוצאת כספים נחתמות ע"י שני חברים. הכספים ישמרו בבנק, מלבד הסך -.5 לירות לדמי סחזור שיוכל להמצא בקפת הועד.

יא) הועד החוקי מוציא לפועל את כל מה שימצא לדרוש לטובה ולחועלת ענייני השכונה.

יב) על כל חבר להתחייב בחתימת ידו למלא אחרי התקנות האלה של השכונה שתאושרנה אצל המשלה.

יג) כל שנוי או במול בתקנות השכונה יקובל רק ע"י רוב של לא פחות משני שלישים ממספר החברים אשר באספה חוקית (ראה סעיף ג').

נוה בצלאל תרפ"ד

שכונה בירושלים, בצד רחוב אוסישקין. רוב מייסדיה היו ממורי בית־הספר לאמנות והמוזיאון הלאומי בצלאל, הנקראים על שמו של בצלאל בן אורי, בונה המשכן בישראל. הרחובות בנוה־בצלאל נקראים בשמות אמנים יהודים נודעים. בשכנות אל נוה־בצלאל — השכונות שערי־חסד, נחלת־צדוק ונחלת־אחים.

תקנות

האגודה ההדדית

„נוה בצלאל"

בערבון מוגבל

ירושלם
תרפ"ה

ממשלת פלשתינה (א"י)

הודעה על דבר רשום חברה קואופרטיבית

ה' „נוה בצלאל" אגודה הדדית בערבון מוגבל

נרשמה לפי פקודת החברות הקואופרטיבית, 1920

ביום 28 לאוקטובר 1924

רושם החברות הקואופרטיבית

ק. ו. סטיד

(— מקום החותם —)

תקנות
האגודה ההדדית „נוה־בצלאל"
בערבון מוגבל

מטרות האגודה:—

סעיף 1. א) ליסד שכונה עברית בקרבת „בצלאל", ירושלם.

ב) לקנות או להשיג באופן אחר קרקעות ולחלק אותם כנגד תשלום בין החברים לשם בנין בתים.

ג) לעשות את כל הנחוץ להתישבות מסודרת בשכונה.

ד) לדאוג להנהלה נבונה בשכונה.

ה) לסייע ליסוד אגודות קואופרטיביות בשכונה לשם מכירה משותפת של התוצרת, הספקה קואופרטיבית וכו'.

ו) לבקש זכויות מיוחדות וקונצסיות המועילות להתפתחות השכונה, ואם הושגו, להוציאן לפועל.

ז) ובדרך כלל לעשות את כל הדברים האחרים שהאספה הכללית תחשב אותם בעומדים בקשר ומועילים להשגת המטרות הנ"ל.

החברה תצמצם את שרותה רק לחברים.

סעיף 2. שם החברה: „נוה בצלאל", אגודה הדדית בערבון מוגבל.

סעיף 3. המשרד הרשום של החברה יהיה בירושלם.

סעיף 4. חברי האגודה יכולים להיות כל איש ואשה בניל של לא פחות מ־18 שנה שהועד יסכים לקבל אותם בתור חברים.

בהכנסו לאגודה על כל אחד לשלם לקופת החברה לירה מצרית אחת. דמי כניסה אלה עלולים להשתנות מזמן לזמן על ידי החלטת האספה הכללית.

על ידי כניסתו לאגודה מקבל החבר על עצמו את החובה למלאות אחרי: א) התקנות המאושרות של האגודה, ב) ההחלטות והפקודות של האספה הכללית ושל הועד.

סעיף 5. אין לחברה קרן של מניות.

סעיף 6. א) מותר לחבר להעביר את חלקו באגודה רק בהסכמת הועד.

ב) יתנהל פנקס של חלקי החברים שבו ירשם שם האיש שהוקצב לו החלק בהתחלה ותאריך ההקצבה; אם העבר החלק, שם האיש שעל שמו העבר החלק ותאריך ההעברה; ואם החלק בוטל, תאריך הבטול.

ג) כל העברה של חלק באגודה תהיה בצורה הבאה: —

„תעודה זו שנערכה ביום ..... לחדש ..... תר"..... בין מר ..... מ"..... ומר ..... מ".....

מעידה כי נגד הסך של ..... לי"מ ששלם לי מר .....

הנ"ל, אני ..... הנ"ל מעביר בזה על שם מר הנ"ל ..... האפוטרופסים, המטונים ובאי הכח שלו את החלק ..... במספר ..... הרשום עכשיו בשמי בספרי האגודה הנ"ל וכי אני ..... הנ"ל מקבל בזה את החלק הנ"ל על פי התנאים הנ"ל. ולראיה באנו על החותם:

שם המעביר ..... שם המעבר אליו .....".

ד) מם ההעברה יהיה עשרה אחוזים מהמחיר ששלם המעביר בעד מגרשו בשכונה. מם ההעברה ישולם ע"י המעבר אליו.

ה) העברה קרקעות או בנינים בשכונה שהחבר הוא בעלם הרשום בטאבו או העברת חלק מהם תתנהל על פי הסמנים א' עד ד' של הסעיף הזה.

סעיף 7. אין הרשות לחבר לקחת בחזרה את חלקו באגודה אלא אם יסכור או יעביר את חלקו על שם איש הרצוי להיות חבר באגודה שיתקבל בתור חבר האגודה על ידי ועד ההנהלה או על שם מוסד הרצוי לאגודה והעברה תעשה בהתאם לסעיף 6 סמן ג'. אחריות החבר שלקח בחזרה את חלקו בעד חובות האגודה במצב שבו היו בזמן שחדל להיות חבר תמשך לתקופה של שנתים מיום שחדל להיות חבר.

סעיף 8. כל סכום המגיע מחבר לאגודה יהיה חוב על החבר למובת האגודה ובתור כזה יגבה מהעזבון של החבר המת, אולם תביעות של האגודה הנובעות מהאחריות שקבל עליו החבר בהתאם לסעיף 15 אפשר יהיה לגבות רק במשך שנה אחת אחרי מותו ורק בנוגע לחובות האגודה שהיו כבר במציאות בזמן מותו.

סעיף 9. אם חבר יפשוט את הרגל, אזי האגודה תשלם לאפוטרופוס על פשיטת הרגל את העודף שישאר אחרי נכוי כל החובות המגיעים לאגודה מפושט הרגל.

סעיף 10. המזכיר ינהל פנקס שבו ירשם את כל המנויים הנעשים על ידי חברי האגודה של איש או אנשים שאליהם צריך להעביר אחרי פטירתם את חלקם באגודה. אחרי שיקבל ועד ההנהלה הוכחה מספיקה על מות המנה, יעביר ועד ההנהלה את הרכוש הנזכר במנוי או ישלם לכל איש שיש לו הזכות עפ"י תעודת המנוי את ערכו של הרכוש שנתן לו.

כל ממונה יכול להרשם בתור חבר בתנאי שועד ההנהלה יסכים לזה. אולם אשת חבר, ובניו ובנותיו יכולים להרשם בתור חברים מבלי שיהיו זקוקים להסכמת ועד ההנהלה.

סעיף 11. הרוח הנקי שישאר אחרי נכוי כל הוצאות ההנהלה יתחלק באופן זה: שליש של הריוח הנקי יוכנס לקרן המלואים, והעודף יוקצע לשתי קרנות מיוחדות: א) קרן לתשלום הרבית על הלוואות שתשיג האגודה ממוסדות או אנשים פרטיים לצרכי האגודה, ב) קרן המוסדות הצבוריים שממנה יוקמו בנבולות השכונה, מוסדות צבוריים הדרושים לכל שכונה עברית.

סעיף 12. כל הסכסוכים המתיחסים אל עסקי החברה בין חברים או חברים קודמים או בני אדם תובעים באמצעות חברים או חברים קודמים או בין תובעים הנ"ל ובין החברה או הועד או הפקידים של החברה יבו"ר ע"י ועדה משפטית מיוחדת המרכבת משלשה חברי האגודה יבו"רו למשך שנה אחת ע"י האספה הכללית בצרוף שני חברים, אחד מכל צד. פסק-הדין של הועדה המשפטית הוא החלטי.

סעיף 13. א) יכולים להוציא חבר מהאגודה ע"י החלטה שנתקבלה בשני שלישי קולות של החברים הנוכחים באספה כללית מיוחדת של האגודה, על סמך האשמה בכתב של התנהגות מזיקה לאגודה שנמסרה לו ע"י הועד חודש אחד לפני האספה.

הועד יכול להציע הוצאת חבר מהאגודה ביחוד אם החבר אינו ממלא אחרי התקנות של האגודה או מסרב למלא איזו התחיבות כלפי האגודה אחרי שקבל שתי התראות.

ב) לחבר שהוצא באופן כזה תשלם האגודה את הערך של חלקו באגודה וכמו כן את מחיר המנרש והבית שיש לו בשכונה עפ"י הערכת מומחים בנכוי מס ההעברה הנזכר בסעיף 6 והסכומים המגיעים מהחבר לאגודה. התשלום יעשה במשך שנה אחת מהיום שנתקבלה החלטה להוציא את החבר מהאגודה. החבר שהוצא באופן כזה יהיה אחראי בתור חבר בהתאם לסעיף 15 עד סוף השנה הכספית שבה הוצא.

סעיף 14. האגודה אינה רשאית לשלם רוחים (דבידנדים) לחברים.

סעיף 15. אחריות החברים בעד חובות האגודה מוגבלת הערבות. הערבות של כל חבר תעלה לסך חמש עשרה לירות מצריות.

סעיף 16. על כל חבר לשלם בהכנסו אל האגודה סך לי"ט אחת או איזה סכום אחר שיקבע ע"י האספה הכללית טרם יוכל להשתמש בזכויותיו בתור חבר. חוץ מזה על כל חבר לשלם למפרע על חשבון מחיר מגרשו את הסכומים שיקבעו על ידי הועד.

על כל חבר להכנים באופן תמידי תשלומים חדשיים לכסוי הוצאות האגודה. התשלום הזה יקבע על האגודה באספה הכללית.

סעיף 17. אחרי חלוקת המגרשים ושלום מחירם לאגודה על כל חבר לגשת לבנין במשך שלש שנים מיום קבלו את הקושאן על מגרשו ועל האגודה להמציא הלואות לחברים עד כמה שאפשר.

לחברי האגודה תהיה הזכות להשתמש בכל המוסדות הצבוריים והתרבותיים שבשכונה.

סעיף 18. האספה הכללית השנתית תהיה פעם בשנה בחדש ניסן. מלבד זה תקראנה בשעת הצורך אספות כלליות מיוחדות לפי ראות עיני הועד או עפ"י בקשה חתומה על ידי חלק שלישי של חברי האגודה.

מקום האספה, זמנה ומטרתה, יקבעו ע"י הזמנות ולפי הצורך גם ע"י מודעות מיוחדות בעתון מקומי לכל הפחות חמשה ימים לפני יום האספה. האספה הכללית השנתית או אספה כללית מיוחדת יכולה לגשת לסדר היום אם יותר מחמשים אחוז מחברי האגודה נוכחו בעצמם או ע"י באי-כחם. באפן אחר האספה תתפזר ותדחה בו בזמן לתאריך לא מוקדם מעשרה ולא מאוחר משלשים יום, והאספה שנדחתה באופן כזה יכולה לגשת לסדר היום מבלי להתחשב עם מספר החברים הנוכחים. חברים יכולים להצביע באספה כללית שנתית או מיוחדת ע"י בא-כח. כח הרשאה יעשה על שם אשתו, בנו או בתו של החבר (בגיל של לא פחות מ-18 שנה) או על שם אחד מחברי האגודה ויעשה עפ"י הטופס הבא:—

„אני ..... החי"ט חבר של „נוה בצלאל", אגודה הדדית בע"מ נותן בזה יפוי כח נמור למר ..... חבר האגודה הנ"ל להופיע ולהצביע בשמי באספה שתהיה ביום ..... לחדש ..... שנת ..... או באספה אחרת שתהיה במקום אספה או אם תדחה, ולאות אמו"ן חתמתי שמי".

כל אספה כללית מתנהלת ע"י אחד מחברי האגודה הנבחר לכך ע"י האספה. אם מספר הקולות שוה אזי יהיה ליושב ראש קול שני או מכריע. אספה כללית מיוחדת אינה יכולה לדון על שום ענין שלא נזכר בהודעה ע"ד האספה.

סעיף 19. לחבר יש רק זכות דעה אחת באספה כללית.

סעיף 20. אין תוקף לשום שנוי או בטול של תקנות האגודה בלי הסכמתו של הרשם ואם השנוי או הבטול הזה לא נתקבל ברוב של שני שלישים ע"י אספה כללית שהשתתפו בה לכל הפחות חמשים אחוז ממספר החברים בעצמם או ע"י בא-כחם, או ע"י רוב של שני שלישים ממספר החברים הנוכחים באספה כללית שניה שנקראה לדון על שנוי התקנות לא פחות מעשרה ולא יותר משלשים יום אחרי האספה הכללית הראשונה, אם באספה הכללית הראשונה לא היה נוכח מספר החברים הדרוש למעלה.

סעיף 21. האגודה והשכונה תתנהל ע"י: א) הועד, ב) האספה הכללית.

הועד. על הועד לנהל את כל עסקי האגודה והשכונה חוץ מהענינים שנמסרו באופן מיוחד לאספה הכללית, להוציא לפועל את החלטות האספות הכלליות, לאשר קבלת חברים, להשגיח על הנהלת ספרי החשבונות של האגודה, לשאת ולתת בקנית קרקעות הדרושים לשכונה ובדבר השנת הלואות לבנין בתים, לרכישת קרקעות וכו', לבוא במו"מ עם הממשלה, מוסדות או אנשים פרטיים בשם האגודה, ולחתם בשמם על תעודות שונות. על הועד למסור דו"ח לפני האספה הכללית. הועד יבחר בדעות חשאיות ע"י אספה כללית למשך שנה אחת. מספר חבריו יהיה לא פחות מחמשה ולא יותר מתשעה. במקרה של התפטרות חבר יכול הועד לספח חבר אחר של האגודה, למען ימלא את מקומו של המתפטר עד לאספה הכללית הבאה.

הועד יתאסף לכה"פ פעם בחדש בבדי לדון על עסקי האגודה. הועד יכול לדון בהם אם יהיו נוכחים רוב החברים.

היו"ר של הועד או ממלא מקומו יופיע בתור תובע או נתבע בשם האגודה בכל משפט שהוא של האגודה.

הועד יבחר ביו"ר וממלא מקומו, בגזבר, ומזכיר.

סעיף 22. הועד ימנה ויפטר מזכיר ופקידים אחרים של האגודה שיחשבו אותם לנחוצים. הפקידים אינם מחויבים לתת איזו ערבות שהיא. הפקידים יכולים להיות חברי הועד ולא לקבל שכר בעד עבודתם.

סעיף 23. א) האגודה תמסור פעם בשנה את חשבונותיה לבקורת ע"י מבקר חשבונות אחד או יותר שיש להם רשיון לעבוד בארץ־ישראל.

ב) למבקר החשבונות לא תהיה שום משרה אחרת בקשר עם האגודה.

ג) מבקר החשבונות ישמש במשרתו במשך שנה אחת ויוכל להבחר שוב.

ד) האגודה תמנה באספה הכללית ועד מפקח שיעבד בתור מסייע למבקרי החשבונות בקשר עם בקורת החשבונות.

ה) תפקידו של המבקר הוא לבקר את החשבונות וספרי האגודה ולהכין בשביל האספה הכללית דו"ח על המצב הכספי של האגודה. המבקרים יהיו רשאים לבקר בכל זמן שיהיה את כל הספרים, התעודות, השטרות והחשבונות, ולבדוק עד כמה אלה מתאימים לספרים. הם ידרשו את כל המסמכים השייכים לזה.

סעיף 24. האגודה תחרות את שמה על חותם באותיות נוחות לקריאה והחותם יהיה תחת משמרת היושב ראש של הועד או מזכיר האגודה, ויוכלו להשתמש בו רק בפקודת היושב ראש של הועד או ממלא מקומו.

סעיף 25. ועד ההנהלה ימנה מזכיר ומנהל חשבונות ופקידים אחרים שיחשבו לנחוצים, בשכר או שלא על מנת לקבל פרס.

סעיף 26. האגודה תנהל את הספרים האלה: ספר הקופה, יומן וספר ראשי, פנקס החברים, הפרטי כל של האספות הכלליות, של הועד, ההנהלה, והמועצה, פנקס הקרקעות שהושגו ע"י האגודה ועוד פנקסים אחרים לפי הצורך, וכמו"כ ספרים אחרים שהנהלתם תהיה דרושה עפ"י החק.

סעיף 27. בהתחשב עם כל אסור או הגבלה שהממשלה יכולה להוציא רשאית החברה ללוות כספים ולקבל כספים בתור פקדון מחברים ומבלתי חברים בשעבוד נכסי דניידי או דלא ניידי של החברה, ובתנאי שסך ההלואה לא יעלה על פי עשרה מהסכום הכללי של ערבויות החברים.

סעיף 28. האגודה רשאית להפקיד כספים בבנקים בחשבון עובר ושב או בתור פקדון או להוציא לפועל השקעות כספים אחרות שתבא עליהן הסכמת האספה הכללית, בתנאי שתושג הסכמה כללית או מיוחדת של הרושם במקרה שזה דרוש עפ"י החק.

סעיף 29. מותר להלוות כספים לחברים בתנאים דלקמן :—

א) בשביל בנין בית על מגרש שהושג ע"י האגודה או למטרות אחרות שיש להן קשר עם מטרות האגודה.

ב) האגודה תקבל את הערבות שתחשבנה לנחוצה.

ג) רבית על ההלואות תהיה פתוחה מהסכסה החקית המקסימלית ותשולם לאגודה בתנאים שתחליט עליהם האספה הכללית.

ד) הלואות שתתן האגודה תשולמנה בחזרה במשך 10 שנים לכל היותר מהיום שבו נתנה ההלואה, אם לא תנתן ארכא ע"י החלטת האספה הכללית.

סעיף 30. קרן מלואים תוצר :

א) ע"י הפרשת שליש הריוח הנקי של האגודה.

ב) ע"י סכומים אחרים שיופרשו ע"י האגדה באספה כללית לתכלית זו.

בקרן מלואים כזה אפשר יהיה להשתמש עפ"י החלטת האספה הכללית על סמך הצעת הועד, במקרים המשפיעים לרעה על עסקי האגודה או בשביל איזו מטרה אחרת, אולם בתנאי שתנתן לכל חבר ידיעה על דבר הצעה כזו של הועד לא פחות מחמשה ימים שלמים לפני האספה.

סעיף 31. מספר החברים אינו מוגבל.

סעיף 32. האגודה אינה מתעתדת ליסד סניף של האגודה.

סעיף 33. אין חבר רשאי לרכוש בשכונה אלא מגרש אחד לבית. אם ימצא כי אחד החברים רכש לו בשכונה יותר ממגרש אחד ע"ז שרשם את המגרש או את המגרשים למראית עין על שם אנשים אחרים, אזי מקבלת האגדה בחזרה את המגרשים הנוספים והיא משלמת לבעלים את סכום הכסף שהאגודה קבלה בעד המגרש בזמן חלוקת האדמה בין החברים, לאחר נכיון של עשרה אחוזים להוצאות הכלליות של האגודה לכסוי הוצאות שסבלה האגודה.

סעיף 34. מדת המגרש היא לא פחות ממאת אמה וחלק מתאים מהמגרש יופרש בשביל דרכים, מגרשים צבוריים, דרכים כלליים של השכונה, לפי החלטת האספה הכללית. האספה הכללית תחליט בנידון זה אחרי שתשמע את חות דעתם של מומחים בהתחשב עם החקים הכלליים.

סעיף 35. החובה מוטלת על כל בעל בית בשכונה לגור בביתו. אם לרגלי עבודתו או פרנסתו או מסבה מספיקה אחרת, אין החבר יכול לגור בביתו אשר בשכונה מותר לו להשכיר את ביתו לאחר, אבל רק בהסכמת הועד.

סעיף 36. ה ע ר ה. חדרים בודדים מותר להשכיר בלי הסכמת הועד.

א) ועדה טכנית, שבראשה יעמד מומחה לדבר, תעבד את התכנית הכללית לבנין השכונה וגם חוקי הבנין בהתאם לחקי הממשלה, שיהיו לחובה על כל החברים לאחר שהתכנית הכללית תתקבל באספה הכללית.

ב) מותר להתחיל בבנין רק לאחר שהועד אשר את תכנית הבנין, וימסר לו אכסמפלר אחד של התכנית המאושרה.

ג) הרוצה לבנות, אם להתחיל בבנין או להוסיף בנין, מחויב לפחות שבועיים לפני התחלת הבנין להגיש לועד

השכונה תכנית מפורטת בהתאם לתכנית הכללית. התכנית המפורטת צריכה להיות חתומה בידי מהנדס ובידי בעל המגרש והקבלן או הבנאי האחראי.

ד) ראש הועדה הטכנית ישגיח על אופן הבניה. בלי השגחתו אסור לבנות.

ה) תכנית הבית המאושרת ע"י השכונה צריכה להמצא בידי הבנאי האחראי או בידי המשגיח על העבודה, והוא מחוייב להגישה לבא כח הועד בכל שעה שידרוש.

ו) אסור לעשות איזה שנוי שהוא בבנין בלי נטילת רשות מהועדה התכנית שתבא עליה גם הסכמת הועד.

ז) מקסימום של השטח הבנוי לדירות הוא חצי המגרש.

סעיף 37. ועדה סנטרית שבראשה יעמד מומחה לדבר, תעבד תקנות ותקבע חוקים לשמירת הבריאות בשכונה, שיהיו לחובה על כל החברים.

סעיף 38. אסור לפתוח חנות בשכונה בלי רשיון הועד. לעומת זה כל חבר רשאי לסדר לו בית עסק שבו ימכר את תוצרתו הוא.

———

נוה יעקב תרפ"ד

ביום ח' תמוז תרפ"ד הונחה בחגיגיות רבה אבן הפינה לבנין עשרת הבתים הראשונים ברוב עם ובמעמד מ"מ הנציב העליון, הסיר גילברט קלייטון (סיר הרברט סמואל היה אז בחופשה בחו"ל).

לפי התכנית נועד „נוה יעקב" להיות כפר עברי, חקלאי־ישובי, דתי־לאומי, ובתור חברים למזרחי הצעיר קראו לו לכפר בשם „נוה יעקב" ע"ש יוצר המזרחי הרב יצחק יעקב ריינס.

ב"ה

חברת הכפר־העברי, בע"מ.

חבר נכבד!

הנך מוזמן בזה לאספה הכללית של החברה שתהיה ביום הרביעי כ"ה כיון פ"ח, בשעה 6 בערב בתלמוד תורה מזרחי, רחוב יפו

על סדר היום:

א. פתיחה — ע"י היו"ר
ב. בחירת יו"ר ומזכיר האספה
ג. דו"ח מעשי וכספי משנת המאזן — ע"י המזכיר
ד. וכוחים
ה. בחירת ועד הנהלה, מועצה וועדת־בקרת
ו. הגרלת המנרשים
ז. הצעת שנוים בחקה.

אם לא יבוא מספר החברים הדרוש באמן חקי באספה זו, תתקיים אספה כללית שניה ביום א' ו' תמוז בשעה הנ"ל, במקום הנ"ל ועפ"י סדר היום הנ"ל ואספה זו תהיה חקית באיזה מספר חברים שישתתף בה.

בכבוד, הועד

חברת הכפר־העברי, אגודה־הדדית בע״מ, ירושלם

ח. נ.

הנך מוזמן בזה לאספת חברים כללית, שלא מן המנין, שתתקים ביום א׳ כ״ח חשון בערב בשעה שבע בדיוק באולם ת״ת המזרחי בירושלם.

על סדר־היום:

א) שנוי בתוקת החברה, בסעיף 6 ע״ד מס־העברה,
ב) שנוי בסעיף 18 ע״ד סדר קריאת אספות כלליות,
ג) חובות החברים, ד) שאלת הערכת הכביש, ה) סדור תקציב.

אם לא יבוא מספר חברים הדרוש, באספה זו—תתקים אספה שניה ביום א׳ י״ב כסלו, בשעה ובמקום הנ״ל, ותהיה חוקית באיזה מספר חברים שישתתפו בה.

בכבוד רב, הועד.

* * * * * * * * * * * * * * * * * * * *

כ״ה

חברת הכפר־העברי, בע״מ

חבר נכבד

הנך מוזמן בזה לאספה הכללית של החברה שתהיה ביום א׳ מ׳ חשון פ״ז, בשעה 3 אחה״צ בדיוק, במושב נוה־יעקב (בצריף ת״ת המושב)

על סדר היום:

א. פתיחה — ע״י היו״ר
ב. דו״ח מעשי וכספי משנת המאזן — ע״י המוכיר
ג. יעור ונטיעות
ד. קביעת ועדה לעבוד שניים בחקת ההברה
ה. המפגרים בתשלומים
ו. בחירת ועדים
ז. שונות

אספה זו תהיה חקית באיזה מספר חברים שישתתף בה.

בכבוד הועד

דפוס ״ציון״ בהנהלת י. ח. קוסובסקי

כ״ה

הָאֹמֵר לִירוּשָׁלַם תּוּשָׁב וְלָעָרִי יְהוּדָה תִּבָּנֶינָה (ישעי׳ מד, כו)

המזרחי הצעיר הא״י וחברת הכפר העברי

מתכבדים להזמין את כ׳ להשתתף בהגיגה של

הנחת אבן־הפנה

לבנין המישבה נוה יעקב ע״ש הגאון ר׳ יצחק יעקב ריינס זצ״ל (״יצר המזרחי״)

על אדמת „הכפר העברי״, בדרך העולה שכמה.

ביום ה׳ ד׳ תמוז תרס״ד, בשעה 2 אחה״צ

שרית אוטומוביל תצא ביום החגיגה מדרך מאה שערים

של מומחים בהתחשבות עם חקי הבניה וההתישבות.

2. החלק הפרטי של כל חבר יכיל בערך חמשה דונמים, מלבד אדמת הצבור ויעלה לסכום של עשרים וחמשה לי"מ בערך.

3. הרשות לכל חבר לרכוש לו יותר מחלק אחד ועליו להודיע לועד החברה את כמות הדונמים הרצויה לו בעת כניסתו.

4. על כל חבר לגשת לבנין ביתו ולהתישב בכפר בהתאם להחלטת האספה הכללית וחובה עליו לעבד את אדמתו הוא בעצמו ובני ביתו.

החברים

1. בתור חברים ל„הכפר העברי" מתקבלים גברים ונשים בגיל שיש להם הזכות עפ"י החק לפקח על רכושם. ושהם מסכימים למטרות היסודיות של החברה. בין אם הם יושבים כבר בארץ ובין אם הם יושבים בחו"ל ומקבלים עליהם לבוא ולהתישב בארץ מיד שיגישו ליסוד הכפר.

2. קבלת החברים נעשית ע"י המועצה וברוב דעות רגיל

3. חבר המתקבל צריך לחתום שהוא קרא את התקנות מקודם והוא מסכים להם ומתחייב לשלם את התשלומים כסדר.

4. חבר הרוצה למסור את נחלתו או חלק ממנה לאחר, על ועד החברה להחליט אם זה שבא במקומו ראוי להיות חבר בחברה. שלשים אחוזים מהריוח הנקי מדמי המגרש צריך המוכר להכנים לקפת החברה בעת המכירה. על מתנות וירושות יוטלו אחוזים כפי ראות עיני הועד.

התשלומים.

1. כל חבר משלם בעת הכניסה סכום של 5 לי"מ בתור תשלום ראשון ואח"כ תשלום של לא פחות מלירה מצרית אחת לחודש.

2. בעת רכישת המגרש על החברים להכנים את התשלום בעד כל המגרש שיעלה לסכום של 25 לי"מ בערך.

3. אחרי רכישת המגרש יוסיפו החברים לשלם תשלום חדשי קבוע להוצאות הכלל של המושב. כפי אשר יוקבע אז באספה כללית.

ההנהלה.

החברה מתנהלת א. ע"י ועד האגודה. ב. המועצה. ג. ועדת הבקורת. ד. האספה הכללית.

ועד האגודה.

א. ועד האגודה מנהל כל עסקי האגודה, מסדר את

תקנות זמניות.

הכפר־העברי

חברה ליסוד כפרי גנים ע"י הערים, נוסדה ע"י הסתדרות „המזרחי הצעיר הארץ ישראלי" בירושלים.

המטרה

לעבוד להגשמת הרעיון של התישבות כפרית ע"י יסוד כפרי גנים בסביבות הערים לטובת החברים.

היסודות

1. יסודות רוחניים.

1. הצורה הצבורית של כל כפר הנוסד ע"י החברה תהא עברית שלמה במובן הדר והלאומי כאחד.

2. ביחד עם הצלחת יסוד הכפר נגשים לבנין המוסדות הדתיים והתרבותיים כאחד.

2. יסודות חומריים.

1. תכנית המישב נערכת מראש בזהירות ועפ"י חות דעת

ספרי החשבון והמאזן השנתי, שימר את כספי האגודה בהכניסו אותם למוסד כספי בטוח על שם שלשה מחבריו, מפקח על הדיוק בתשלומי החברים, מנהל מו"מ אודות קנית הקרקעות והשנת הליאות וכדומה.

ב. ועד החבירה מרכב לא פחות מחמשה חברים ולא יותר משבעה חברים ששה מהם נבחרים ע"י המיעצה ואחד ע"י ועה"פ המרכזי של הסתדרות — לזמן של שנה אחת.

המועצה.

המועצה מרכבת מחמשה עשר חברים אשר כ"ב מהם נבחרים ע"י האספה הכללית ואחד ע"י הועד הועה"פ המרכזי של ההסתדרות — לזמן של שנה ותפקידה היא 1. לבחור מתוכה ועד האגודה. 2 לפקח כי הועד ימלא אחרי תקנות האגודה. 3. לאשר קבלת חברים. 4. לקבוע את זמן האספה הכללית.

ועדת הבקורת.

א. ועדת הבקורת נבחרת ע"י האספה הכללית למשך של שנה אחת במספר של שלשה חברים.

ב. על ועדת הבקורת מוטלת החובה לבקר את הפנקסים, הדוקמנטים וקופה של החברה לא פחות מפעם אחת בכל שלשה חדשים.

ג. לחברי ועדת הבקורת יש הרשות להשתתף בהישיבות של ועדי ההנהלה והמועצה, אבל יש להם בישיבות אלו רק זכות דעה מיעצת.

ד. ועדת הבקורת מחויבה לבקר את המאזן השנתי לפני שהוא מוצע לפני האספה הכללית לאשר אותו בחתימה ולתת את הבאורים הנחוצים.

האספה הכללית.

א, אספות כלליות נקראות בשני אופנים: א. אספות מן המנין הנקראות ע"י המועצה בכל חצי שנה לטם קבלת דו"ח כספי ומעשי ופעם בשנה לשם בחירת מועצה ועדת בקורת. ב. אספות שלא מן המנין שהמועצה קוראה אותן, כשהיא עצמה מוצאה זה נחוץ או על פי דרישת 20 אחוזים מן החברים.

ב. לכל חבר או לכל באכה של אגודה, חברה או מוסד, יש הרשות לבוא גם בכח הרשאה של עוד חבר אחד ואז יש לו שתי דעות.

ג. מזמינים את חברי האגודה לאספה כללית הן ע"י מודעות פומביות בירושלים והן ע"י מודעית בעתונים יומיים שבוע אחד לפני האספה.

ד. בשביל קבלת החלטה בנוגע לגמר קנית הקרקע בשביל השכונה, קבלת הל[illegible] לבנין ואשור תקנות

לבנין אין האספה הכללית נחשבת לחקית עד שמשתתפים בה לא פחות מן חמשים אחוזים ממספר כל החברים המקומיים.

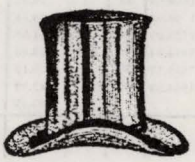
ה. קבלת ההלטה בנוגע לגמר קנית הקרקע בשביל הכפר זקוקה לאשור של שני שלישים מהמשתתפים באספה הכללית. בהתחשבות עם הסעיף הקודם.

ו. אם לא באו להאספה הכללית העוסקות בקנית הקרקעות מספר חברים הדרושים קוראים לאספה כללית שניה לא יאוחר מעשרה ימים אחרי האספה הראשונה. וכחה של האספה השניה יפה להחליט גם בדבר קנית הקרקע כמה שיהיה מספר החברים נוכחים, והקניה יכולה לצאת לפועל אם שני שלישים מהם מסכימים לה.

ז. בכל יתר הדברים האספה הכללית, נחשבת לחקית אם השתתפו בה 30 אחוזים מהחברים.

קרית משה תרפ"ד

אדמת השכונה נקנתה בשנת תרפ"ד ע"י מר דוד ילין.
שטח השכונה במקוריותה היתה 112 וחצי דונם, מחיר כל דונם 100 לא"י.

הרופא המומחה והמצוין
א. טריעבוואססער

המוסמך מהרופאים היותר נדולים ומפורסמים שבארופה עוסק באומנתו זו זה ארבעים שנה, עונה לדורשיו יום־יום לרפאות את השנים המקולקלות, לסתום הנקבים, מוציא את הרעועות, והכל במחירות ובזריזות נפלא׳ס סבלי שירגיש חחולה שום מכאוב.

עושה שנים מלאכותיות מעצם, כסף, וזרי המלאכה מובה והמחירים זולים והדורשים ישבעו רצון.

מעונו בחצר ה׳ אלטר לוינסקי אצל בתי ה"ר משה כנדל וועדנער בחצר המוביל לבית־המאפה של ה׳ ברמן.

הערכת המגרשים

בקרית מונטיפיורי.

מספר המגרש	השטח באמות	השטח בדונמים	מחיר הדונם בלי"מ	מחיר המגרש בלי"מ	הסוג	מספר המגרש	השטח באמות	השטח בדונמים	מחיר הדונם בלי"מ	מחיר המגרש בלי"מ	הסוג
1	1389,09	0.868	93.5	81.16	I	52	1645.95	1.029	118.8	122.25	I
2	1686.86	1.054	99.0	104.35	II	53	1804.99	1.129	135.3	152.75	II
3	1291.50	0.807	129.8	104.75	I	54	1386.54	0.857	140.8	120.67	I
4	1646.50	1.029	93.5	96.21	I	55	1337.30	0.836	110.0	91.96	I
5	1757.90	1.099	93.5	102.76	II	56	1546.82	0.967	137.5	132.96	II
6	1555.56	0.972	136.4	132.58	III	57	1527.49	0.955	214.5	204.85	II
7	1496.96	0.936	126.5	118.40	III	58	1517.86	0.949	198.0	187.90	I
8	1726,43	1.079	137.5	148.36	III	59	1582.27	0.988	209.0	206.49	II
9	1522.50	0.952	93.5	89.01	IV	60	1669.04	1.043	264 0	275.35	I
10	1612,40	1.008	126.5	127.51	I	61	1512.50	0.945	115.5	109.15	I
11	1459.30	0.912	139.7	127,41	II	62	1979.98	1.237	122.1	151.04	I
12	1465.45	0.916	133.1	121.92	II	63	1676.87	1.048	165.0	172.92	I
13	1392.71	0.870	155.1	134.94	II	64	1342.36	0.839	165.0	138.44	II
14	1539.97	0.962	162.8	156.61	II	65	1739.18	1.087	165.0	179.36	II
15	1474.97	0.925	110.0	101.75	III	66	1663.84	1.040	220.0	228.80	I
16	1412.17	0 883	147.4	130.15	IV	67	1878.40	1.174	264.9	309.94	I
17	1756.41	1.098	154.0	169.09	III	68	1517.25	0.948	212.3	201.26	II
18	1543.94	0.965	135.3	130.56	II	69	1318.12	0.824	177.1	145.93	I
19	1462.68	0 914	135.3	123.85	III	70	1609.78	1.006	220.0	221.32	I
20	1469.01	0.918	135.3	124.21	II	71	1630.62	1.019	165.0	168.14	I
21	1284.54	0.803	187.0	150,16	I	72	1490.28	0.931	136.4	126 99	II
22	1652.18	1.033	205.7	212.49	II	73	1937.58	1.211	151.8	183.83	III
23	1597.16	0.998	189.2	188.82	II	74	1865 25	1.166	154.0	179.56	III
24	1641.31	1.026	194.7	199.76	IV	75	1679.76	1.050	231·0	242.55	III
25	1691.80	1.057	203.5	215.10	IV	76	1757.02	1.098	2·5.4	258.47	III
26	1667.53	1.042	253.0	263.63	IV	77	1666 26	1.042	253.0	263.63	IV
27	1565.77	0.979	187.0	183.07	I	78	1333.29	0.833	132.0	109.96	II
28	1530.12	0.956	135.3	129.35	I	79	1446.00	0.904	121.0	109.38	II
29	1573.78	0.984	135.3	133.14	I	80	1492.80	0.933	121.0	112.89	II
30	1771.20	1.107	135.3	149,78	III	81	1459.34	0.912	253.0	230.74	II
31	1701.77	1.064	264.0	280.90	IV	82	1775.26	1.109	231.0	256.18	IV
32	1492,02	0.933	207.9	193.97	III	84	1844.88	1.153	137.5	158.54	II
33	1494.59	0.934	202.4	189.04	III	87	1493.37	0.933	154.0	143.68	II
34	1447.50	0,905	194.7	179 20	II	88	1680.53	1.050	154.0	161.70	II
35	1374.70	0 859	209.0	179.53	II	89	1541.47	0.963	154.0	148.30	II
36	1509.64	0.944	143.0	134.99	II	90	1455.75	0.909	154.0	139.99	II
37	1429.41	0.893	166.1	148.33	II	91	1604.56	1.004	209.0	209.84	II
38	1468.20	0.918	140.8	129.25	I	92	1669.65	1.043	137.5	143.41	I
46	1647.71	1,029	198.0	203.74	III	93	1 09.95	1.069	137.5	146.99	II
47	1617.52	1.011	152.9	154.58	II	94	1735.25	1.084	187.0	202.71	III
48	1373.73	0.858	132.0	113.26	I	95	1644.84	1.028	198.0	203.54	III
49	1408.15	0.880	132.0	116.16	I	97	1439.17	0.899	170.5	153.28	II
50	1362.07	0.851	132.0	112.33	I	98	1664.52	1.040	176.0	183.04	II
51	1376.10	0.860	117.7	101.22	I						

*) המגרשים 83, 85, 86 הם פרשים צבוריים.

המגרשים הם לפי מחירי המגרשים:

סוג I מ 81 — 130 ליים
סוג II מ 131 — 185
סוג III מ 186 — 240
סוג IV מ 241 — 308

תקנות

„קרית סיר משה מונטיפיורי"

חברה הדדית בערבון מוגבל

סעיף 2

שם החברה: „קרית סיר משה מונטיפיורי", חברה הדדית בערבון מוגבל.

סעיף 3

המשרד הרשום של החברה יהיה בירושלם, ת.ד. 248.

סעיף 4

א) החברה מרכבת מהאנשים אשר חתמו על בקשת הרשום, ומאנשים אחרים המוכשרים לפי סימן ב' של סעיף זה.

ב) כל איש מבן שמנה עשרה שנה ומעלה, שיש לו, או הרוצה לרכוש לו נכסי דלא ניידי, בגבולות השכונה של החברה והשואף להיות חבר בחברה יגיש לועד החברה בקשה בכתב, אשר תכיל את שמו, כתבתו, עבודתו. צורת הבקשה צריכה להיות כדלקמן:—

„אני הח"מ..... הדר ב.....

מבקש בזה להתקבל בתור חבר לחברה ההדדית „קרית סיר משה מונטיפיורי" בע"מ, והנני מתחייב לקיים את כל ההוראות והתקנות של החברה, החלטות ופקודות האספה הכללית והועד".

בהכנסו לחברה ישלם לקפת האגודה לירה מצרית אחת (דמי כניסה).

ג) הועד יכול לסרב לקבל מועמדים לחברים, מבלי לתת נמוקים לסרוב זה. (עד האספה הכללית הראשונה, על המיסדים לפעול בתור ועד בנוגע לקבלת חברים).

סעיף 5

אין לחברה קרן של מניות.

תקנות

„קרית סיר משה מונטיפיורי"

חברה הדדית בערבון מוגבל

סעיף 1

מטרות החברה:

א) ליסד שכונה עברית בקרבת ירושלם.

ב) לקנות, או להשיג באפן אחר, קרקעות ולחלק אותן כנגד תשלום בין החברים בשביל בנין בתים.

ג) לסלול, לתקן ולהחזיק כבישים, דרכים, שרות ענלות, מכוניות וחשמליות, מכון הספקת מים, חנויות ומחסנים. ובכלל לעשות את כל הנחוץ להתישבות מסודרת בשכונה, כגון: לחקים ולהחזיק בתי כנסת, בתי חנוך לאומי־חרדי, בתי מרחץ וטבילה, מוסדות צדקה וחסד, גנים, אולמים צבוריים וכדומה.

ד) לדאג להנהלה נכונה בשכונה.

ה) לסייע ליסוד חברות קואופרטיביות שמטרתן מכוונת להביא תועלת לחברי החברה, ולבקש זכיות מיוחדות וקונצסיות המועילות להתפתחות השכונה, ואם הושגו—להוציאן לפועל. ובכלל לעשות את כל הדברים שהאספה הכללית תחשוב אותם כעומדים בקשר עם מטרות החברה או המובילים להשגתן.

ו) החברה תצמצם את שרותה רק לחברים.

סעיף 6

א) חלק של חבר אפשר להעביר לאחר, על פי הסכמה בכתב של ועד ההנהלה וב"כ אפוטרופסי מונטיפיורי.

ב) עם כל העברה של חלק תעבורנה גם כל ההתחיבויות הקשורות לו בעת ההעברה, כלפי החברה.

ג) יתנהל פנקס של חלקי החברים שבו ירשם שם האיש שהוקצב לו החלק ותאריך ההקצבה; ואם העבר החלק, שם האיש שעל שמו העבר החלק ותאריך ההעברה; ואם החלק בוטל, תאריך הבטול.

ד) כל העברה של חלק בחברה תהיה בצורה הבאה:

„תעודה זו שנערכה ביום.....לחדש.....תר
בין מר.....מ.....ומר.....
מ.....מעידה כי נגד הסך של.....לי"מ ששלם
לי מר.....הנ"ל, אני.....הנ"ל
מעביר בזה ע"ש מר.....הנ"ל, האפוטרופסים
הממונים ובאי־הכח שלו, את החלק.....
במספר..... הרשום עכשיו בשמי בספרי
החברה הנ"ל, וכי אני.....הנ"ל מקבל
בזה את החלק הנ"ל על פי התנאים הנ"ל.
ולראיה באנו על החתום: שם המעביר.....
שם המעבר אליו.....

ה) מס ההעברה יהיה 3% (שלשה אחוזים) מהמחיר שלוקח המעביר מהמעבר אליו בעד חלקו בחברה, גודל המס עשוי להשתנות ע"י החלטת ועד ההנהלה והמועצה.

ו) העברת קרקעות או בנינים בשכונה שהחבר הוא בעלם הרשום בטאבו, או העברת חלק מהם, תתנהל על פי הסמנים א' עד ד' של הסעיף הזה.

סעיף 7

אין הרשות לחבר לדרש בחזרה את חלקו בחברה.

סעיף 8

כל סכום המגיע לחברה מחבר שמת, יהיה חוב על החבר המת לטובת החברה, ובתור שכזה יגבה מעזבון החבר המת; אולם תביעות של החברה הנובעות מהאחריות שקבל עליו החבר המת בהתאם לסעיף 15, אפשר יהיה לגבות רק במשך שנה אחת אחרי מותו, ורק בנוגע לחובות החברה שהיו כבר במציאות בזמן מותו.

סעיף 9

אם חבר יפשוט את הרגל, אז תשלם החברה לאפוטרופוס על פשיטת רגל, את העודף שישאר אחרי נכוי כל החובות המגיעים לחברה מפושט הרגל.

סעיף 10

במקרה של פטירת חבר, כל זכיותיו וחובותיו עוברות ליורשיו, לפי דיני ישראל, או לב"כ החוקיים. ועד ההנהלה יעביר את חלקו של המנוח בחברה ליורשיו הנ"ל או לב"כ החוקיים או ישלם להם את ערך החלק.

ועד ההנהלה יחליט מי מהיורשים יהיו לחברים בחברה במקום המנוח. ב"כ יוכל להרשם בתור חבר בתנאי שועד ההנהלה יסכים לזה.

סעיף 11

הריוח הנקי שישאר אחרי נכוי כל ההוצאות ותשלום הרבית על הלואות שתשיג החברה ממוסדות או אנשים פרטיים לצרכי החברה, יתחלק באופן זה: 25% של הריוח הנקי יוכנס לקרן המלואים, והעודף יוקצע לצרכי צבור בהתאם להחלטות האספה הכללית.

סעיף 12

כל הסכסוכים הנוגעים לעסקי החברה, בין החברים, או מי שהיו חברים, או אנשים שתובעים מחברים, או ממי שהיו חברים, או ועד ההנהלה של החברה, או פקידי החברה — יתבררו לפני בוררים. חבר הבוררים יתכונן מ 3 חברים שכל צד לסכסוך ימנה אחד מהם והשלישי על ידי שני הצדדים יחד. במקרה אם צד אחד לסכסוך לא ימנה את הבורר שלו במשך של שבעה ימים אחרי שהחברה הזמינה אותו לעשות ככה—יתמנה חבר הבוררים על ידי ועד ההנהלה מבין החברים הבלתי מעונינים.

סעיף 13

החברה יכולה להוציא חבר.

א) על ההוצאה מחליטה אספה כללית חוקית כמבואר בסעיף זה.

ב) הסבות להוציא חבר הן:

1) התנהגות מזיקה לחברה.

2) עבירה על תקנות החברה, או סרוב למלא איזו התחיבות מהתחיבויותיו לחברה.

3) פשיטת רגל.

ג) בכדי להגיש לפני אספה כללית הצעה להוצאת חבר, צריך שתקדמנה לה שתי התראות בכתב מאת ההנהלה (על החבר לענות במשך זמן מתאים שיתקבל להועד, על התראה ראשונה, ואם לא ענה שולחים לו התראה שניה) או שתבא הצעה בכתב על התנהגות מזיקה לשכונה. כתב האשמה נמסר ע"י הועד לחבר ונותנים לו זמן מתאים לענות עליו. הועד מחליט אם יש מקום להאשמה או לא. במקרה שהחליט בחיוב, נמסר הענין לאספה כללית והיא תחליט ברוב דעות נעלמות על הוצאת החבר.

ד) לחבר שהוצא באופן כזה, תשלם החברה את הערך של חלקו בחברה, וכמו כן את מחיר המגרש והבית שיש לו בשכונה — עפ"י הערכת מומחים — בנכוי מס החברה הנזכר בסעיף 6 והסכומים המגיעים מהחבר לאגודה. התשלום יעשה במשך שנה אחת מהיום אשר נתקבלה ההחלטה להוציא את החבר מהחברה. החבר אשר הוצא באופן זה, יהיה אחראי בתור חבר בהתאם לסעיף 15 עד סוף השנה הכספית שבה הוצא.

סעיף 14

החברה אינה רשאית לשלם רוחים (דוידנדים) לחברים.

סעיף 15

אחריות החברים בעד חובות החברה מגבלת הערבות. הערבות של כל חבר תעלה לסך חמשים (50) לי"מ.

סעיף 16

על כל חבר לשלם בהכנסו לחברה סך לירה מצרית אחת או איזה סכום אחר שיקבע על ידי האספה הכללית, לפני שיוכל להשתמש בזכיותיו בתור חבר. חוץ מזה על כל חבר לשלם למפרע על חשבון מחיר מגרשו את הסכומים שיקבעו על ידי ועד ההנהלה.

על כל חבר להכנים באופן תמידי תשלומים חדשיים לכסוי הוצאות החברה. התשלום הזה יקבע על ידי החברה באספה הכללית.

סעיף 17

לחברי החברה תהיה הזכות להשתמש בכל המוסדות הצבוריים והתרבותיים שבשכונה.

סעיף 18

האספה הכללית השנתית תהיה פעם בשנה בחדש ניסן. אספות כלליות מיוחדות תקראנה על ידי המזכיר

בפקודת המועצה או על פי בקשה חתומה על ידי חלק רביעי של חברי החברה, ותתאסף בהקדם האפשרי אחרי קבלת פקודה או בקשה כזו.

מקום האספה, זמנה ומטרתה, יודעו לחברים על ידי הזמנות, ולפי הצורך גם על ידי מודעות מיוחדות בעתון מקומי, לכל הפחות חמשה ימים לפני יום האספה. האספה הכללית השנתית או אספה כללית מיוחדת, יכולה לגשת לסדר היום אם יותר מחמשים אחוז מחברי החברה נוכחו בעצמם או על ידי באי כחם. באופן אחר תתפזר האספה ותדחה בו בזמן לתאריך לא מוקדם מעשרה ולא יאוחר משלשים יום. והאספה שנדחתה באופן כזה, יכולה לגשת לסדר היום מבלי להתחשב עם מספר החברים הנוכחים. חבר יכול להצביע באספה כללית שנתית, או מיוחדת, על ידי בא כח שיקבל ממנו כח הרשאה ב כ ת ב. אין חבר יכול לקבל באות כח של יותר מחבר אחד.

בכל אספה ישב ראש נשיא ועד ההנהלה, ובהעדרו ישב ראש אחד מחברי ועד ההנהלה או המועצה הנבחר על ידי האספה. אם מספר הקולות שוה אזי יהיה ליושב ראש קול שני או טכריע. אספה כללית מיוחדת אינה יכולה לדון על שום ענין שלא נזכר בהודעה על דבר האספה.

סעיף 19

לחבר יש רק זכות דעה אחת באספה כללית, מבלי להתחשב עם מספר החלקים שיש לחבר בחברה.

סעיף 20

כל שנוי או בטול בתקנות החברה יקובל רק על ידי רוב של שני שלישים ממספר החברים הנוכחים באספה חקית (כמבואר בסעיף 18) ובהסכמת רושם החברות ההדדיות.

סעיף 21

החברה והשכונה תתנהל על ידי:

א) ועד ההנהלה.

ב) המועצה.

ג) החברה באספה הכללית.

א) ועד ההנהלה.

על ועד ההנהלה לנהל את כל עסקי החברה והשכונה חוץ מהענינים שנמסרו באופן מיוחד למועצה או לאספה הכללית; למנות ולפטר פקידים בהתאם לתקציב שאושר על ידי האספה הכללית, לתווך בין החברה ובין ועד מזכרת משה מונטיפיורי" שבלונדון, ולשמור על מלוי החוזה שבין החברה ובין הועד הנ"ל, להשגיח על חלוקת ההלואות בין החברים ולגבות מהחברים את התשלומים לפרעון המלוה לועד הנ"ל שבלונדון, להוציא לפועל את החלטות המועצה והאספות הכלליות, לאשר קבלת חברים, להשגיח על הנהלת ספרי החשבונות של החברה, לגבות מהחברים את המסים המגיעים למשלה מנכסי דלא ניידי שלהם הנמצאים בשכונה ולמסרם למקומם הדרוש, לשאת ולתת בקנית קרקעות הדרושים לשכונה, ובדבר השגת הלואות לבנין בתים, לרכישת קרקע וכו', לבוא במו"מ עם הממשלה, מוסדות או פרטיים בשם החברה, ולחתם בשמה על תעודות שונות. על כל הוצאה מיוחדת שאינה עולה על סך מאה לי"מ רשאי ועד ההנהלה להחליט לבדו, אולם בנוגע לכל הוצאה מיוחדת שעולה על הסך מאה לי"מ, על ועד ההנהלה להשיג את הסכמת המועצה. על ועד ההנהלה למסר דו"ח לפני המועצה לא פחות מאשר פעם אחת לשלשה חדשים. ועד ההנהלה נבחר בדעות חשאיות ע"י אספה כללית למשך שנה אחת. מספר חבריו

יהיה לא פחות מחמשה ולא יותר מתשעה. במקרה של התפטרות חבר יכולה המועצה למנות חבר אחר של החברה למען ימלא מקומו של המתפטר עד לאספה הכללית הבאה.

ועד ההנהלה יתאסף לכל הפחות פעם בשבועיים בכדי לדון על עסקי החברה. הועד יכול לדון בהם אם יהיו נוכחים רוב החברים.

היושב ראש של ועד ההנהלה או סגן היו"ר או בא כחו יופיע בחור תובע או נתבע בשם החברה בכל משפט שהוא של החברה.

הועד יבחר ביושב ראש וסגן.

ב) המועצה.

המועצה תהיה מרכבת מאחד עשר עד חמשה עשר חבר הנבחרים על ידי האספה הכללית על פי דעות חשאיות, למשך שנה אחת.

תפקידי המועצה הם:

א) לבקר את פעולות הועד.

ב) להחליט יחד עם ועד ההנהלה בענינים הכלליים שיביאם ועד ההנהלה לפני המועצה, וביחוד בנוגע לכל הוצאה מקופת החברה העולה על סך מאה לי"מ.

ג) לשמוע דין וחשבון של ועד ההנהלה לפחות פעם אחת לשלשה חדשים, לדון עליו ולקבל החלטות בענינים הנכללים בדין וחשבון.

המועצה מתאספת לכל הפחות פעם בשלשה חדשים. יו"ר המועצה יכול לקרוא לישיבות שלא מן המנין אם הוא חושב זה לנחוץ.

הישיבה נחשבת לחקית אם משתתפים בה רוב החברים. ההחלטות מתקבלות ברוב דעות אם מספר הדעות שוה, אזי מכריע היו"ר או סגנו.

סעיף 22

ועד ההנהלה ימנה ויפטר פקידים לפי הצרך ובהתאם לתקציב שאושר ע"י האספה הכללית. הוא רשאי לדרוש ערבות מהפקידים.

סעיף 23

1) החברה תמסור פעם בשנה את חשבונותיה לבקורת על ידי מבקר חשבונות אחד או יותר שיש להם רשיון לעבוד בארץ־ישראל.

2) למבקר החשבונות לא תהיה שום משרה אחרת בקשר עם החברה.

3) מבקר החשבונות ישמש במשרתו במשך שנה ויוכל להבחר שוב.

4) החברה תמנה באספה הכללית ועד מפקח שיעבוד בתור מסייע למבקרי החשבונות בקשר עם בקורת החשבונות.

5) תפקידו של המבקר הוא לבקר את כל החשבונות בספרי החברה ולהכין בשביל האספה הכללית דין וחשבון על המצב הכספי של החברה. המבקרים יהיו רשאים לבקר בכל זמן שיהיה את כל הספרים, התעודות, השטרות והחשבונות ולבדוק עד כמה אלה מתאימים לספרים. הם ידרשו את כל המסמכים השייכים לזה.

סעיף 24

החברה תחרות את שמה על חותם באותיות נוחות לקריאה והחותם יהיה תחת משמרת היושב ראש של ועד ההנהלה או מזכיר האגודה, ויוכלו להשתמש בו רק בפקודת היושב ראש של ועד ההנהלה או ממלא מקומו.

סעיף 25

ועד ההנהלה ימנה את הפקידים הבאים: מזכיר,

מנהל חשבונות ופקידים אחרים לפי הצורך.

סעיף 26

החברה תנהל את הספרים האלה: ספר הקפה, יומן וספר ראשי, פנקס החברים, הפרטי־כל של האספות הכלליות ושל ועד ההנהלה והמועצה, פנקס הקרקעות שהושגו על ידי החברה ועוד פנקסים אחרים לפי הצורך.

סעיף 27

בהתחשב עם כל אסור או הגבלה שהממשלה יכולה להוציא, רשאית החברה ללוות כספים ולקבל כספים בתור פקדון מחברים ומבלתי חברים בשעבוד נכסי דנייד ודלא נייד של החברה, ובתנאי שסך ההלואה לא יעלה עפ"י חמש עשרה מהסכום הכללי של ערביות החברים.

סעיף 28

החברה רשאית להפקיד כספים בבנק בחשבון עובר ושב ובתור פקדון, או להוציא לפועל השקעת כספים אחרים שתבוא עליהם הסכמת האספה הכללית, בתנאי שתושג הסכמה כללית או מיוחדת של הרושם, במקרה שזה דרוש על פי החק.

סעיף 29

מותר ללוות כספים בתנאים דלקמן:

1) בשביל בנין בית על מגרש שהושג על ידי החברה או למטרות אחרות שיש להן קשר עם מטרות החברה.

2) החברה תקבל את הערבות שתחשבנה לנחוצה.

3) רבית על ההלואות תהיה פחותה מהמכסה המקסימלית ותשולם לחברה בתנאים שתחליט עליהם האספה הכללית.

4) הלואות שתתן החברה תשולטנה בחזרה במשך

20 שנה לכל היותר מהיום שבו נתנה ההלואה, אם לא תנתן ארכא על ידי האספה הכללית.

ס ע י ף 30.

קרן מלואים תוצר:

1) על ידי הפרשת שליש הריוח הנקי של החברה.

2) על ידי סכומים אחרים אשר יופרשו על ידי החברה באספה הכללית לתכלית זו.

בקרן מלואים כזו אפשר יהיה להשתמש על פי החלטת האספה הכללית על סמך הצעת ועד ההנהלה, במקרים המשפיעים לרעה על עסקי החברה או בשביל איזו מטרה אחרת, אולם בתנאי שתנתן לכל חבר ידיעה על דבר הצעה כזו של הועד, לא פחות מחמשה ימים שלמים לפני האספה.

ס ע י ף 31

מספר החברים אינו מוגבל.

ס ע י ף 32

החברה אינה מתעתדת ליסד סניף של החברה.

ס ע י ף 33

אין חבר רשאי לרכש בשכונה אלא מגרש אחד לבית. אם ימצא כי אחד החברים רכש לו בשכונה יותר ממגרש אחד על ידי זה שרשם את המגרש או המגרשים למראית עין על שם אנשים אחרים, אזי החברה רשאית לקבל בחזרה את המגרשים הנוספים ולשלם לבעלים את סכום הכסף שקבלה החברה בעד המגרש בזמן חלוקת האדמה בין החברים, לאחר נכיון של עשרה אחוזים להוצאות הכלליות של החברה.

ס ע י ף 34

מכל מגרש יופרש חלק מתאים בשביל הרכים,

5) תכנית הבית המאושרת על ידי השכונה צריכה להמצא בידי הבנאי האחראי או בידי המשגית על העבודה, והוא מחוייב להגישה לבא כח הועד בכל שעה שידרש.

6) אסור לעשות איזה שינוי שהוא בבנין, בלי נטילת רשות מהועדה הטכנית והמהנדס־המפקח ושתבא עליה גם הסכמת ועד השכונה.

לכל אחד מחברי החברה יהיה פנקס מיוחד אשר בו ירשמו כל הסכומים שקבל בהלואה מצד אפוטרופסי מונטיפיורי, הן בנוגע למגרשו והן בנוגע לבנין ביתו בחתיטת היו"ר של ועד ההנהלה ומזכירו. ועל כל חבר לחתם בנוגע לכל סכום שקבל על קבלה רשמית שתשמר בידי מרשה אפוטרופסי מונטיפיורי.

מגרשים צבוריים, גנים וצרכים צבוריים של השכונה, לפי החלטת האספה הכללית. האספה הכללית תחליט בנדון זה אחרי שתשמע את חות דעתם של מומחים בהתחשב עם החקים הכלליים.

ס ע י ף 35.

1) חובה מוטלת על כל בעל בית בשכונה לגור בביתו. אם לרגלי עבודתו או פרנסתו או מסבה מספיקה אחרת, אין החבר יכול לגור בביתו אשר בשכונה מותר לו להשכיר את ביתו לאחר אבל רק אחרי אשר יסכים ועד ההנהלה לשוכר.

הערה: הדרים בודדים מותר להשכיר בלי הסכמת ועד ההנהלה.

ס ע י ף 36.

1) ועדה טכנית, שבראשה יעמוד מומחה לדבר, תעבד את התכנית הכללית לבנין השכונה, גם חוקי חבנין בהתאם לחקי הממשלה, שיהיו לחובה על כל החברים לאחר שתתקבל התכנית הכללית באספה הכללית.

2) מותר להתחיל בבנין רק לאחר שהועד אשר את תכנית הבנין, ונמסר לו אבסמפלר אחד של התכנית המאושרת.

הרוצה לבנות, אם להתחיל או להוסיף בנין, מחוייב, לפחות שבועים לפני התחלת הבנין, להגיש לועד השכונה תכנית מפורטת בהתאם לתכנית הכללית. התכנית המפורטה צריכה להיות חתומה בידי מהנדס ובידי בעל המגרש והקבלן או הבנאי האחראי.

4) ראש הועדה הטכנית והמהנדס המפקח ב'כ אפוטרופסי מונטיפיורי ישגיחו על אופן הבניה. בלי השגחתו אסור לבנות.

בזה מעידים חברי הועד המקומי ל.קרית סיר משה מונטיפיורי", חברה הדדית בע"מ (הנזכר בסעיף 12 של שטר החוזה שבין החברה ובין אפוטרופסי מונטפיורי, ובסעיף 21 של תקנות החברה דלעיל) כי .....

הוא אחד מחברי החברה, וחתם על שתי העתקות משטר החוזה הנ"ל אשר תרגומו מאנגלית לעברית נדפס לעיל. מגרשו בשכונת קרית סיר "משה מונטיפיורי" נרשם בתכנית השכונה בספר.....

וע"ז באנו על החתום בירושלם

ביום.....

נאם נאם

נאם נאם

נאם נאם

ונאם

לאשר את כל הכתוב לעיל ולקים כי.....

הוא אחד מחברי החברה קרית סיר משה מונטפיורי חברה הדדית בע"מ.

באתי גם אני עה"ח בחדש.....ובשנה הנ"ל,

נאם

מרשה אפוטרופסי קרן מזכרת השר משה מונטיפיורי בירושלם.

שטר־חוזה

נעשה בו30 דצמבר 1925 בין ארטהור אליס פרנקלין 31 תרונמורטון סריט, בעיר לנדון, בנקיר, מאיור ג׳פרי סבג־מונטיפיורי, 15 פורטמן סריט, פורטמן סקויר, נורמן בנטוויטש, במשרדי הממשלה ירושלים, ואיזק די פוליאקוף, 3 רו פרגליז בפריז, (מצד עצמם ומצד אפוטרופסים אחרים לקרן מזכרת טיר משה מונטיפיורי, ואשר ידובר עליהם להלן בתור ,אפוטרופסי מונטיפיורי׳ והמבטא הזה יכלל גם את הבאים אחריהם ואלו שיקבעום) מצד אחד, והחברה החדדית קרית מונטפיורי בע״מ, אשר באי כחה הם היו״ר שלה ומזכירה (אשר להלן יזכירום בשם ,החברה׳) וחברי החברה אשר חתימותיהם מובאות בנספח השני להלן, מצד שני.

בהיות כי החברה היא הברת בנין העוסקת בזה בתוך או בקרבת ירושלם, ותכליתה העיקרית היא להספיק דירות טובות ונוחיות־החיים בקרב היהודים בירושלם, ולהשאיר לזכר עולם את שם המנוח סיר משה מונטיפיורי; ואפוטרופסי מונטיפיורי חפצים לתמכה במטרות אלה.

ובהיות כי אפוטרופסי מונטיפיורי קנו זה מקרוב בסך (11250) אחד עשר אלף ומאתים וחמשים לירה חתיכות קרקע בירושלם, המתוארות להלן ברשימה א׳ יותר בפרטות והם כעת הבעלים הנרשמים שלהן:

ובהיות כי מסכום מחיר המקנה אחד עשר אלף

ומאתים וחמשים לירה נתן סך ארבעת אלפים ושלש מאות ושתים וחמשים לירה מצד החברה, ונשאר סך ששת אלפים ושמונה מאות ושמונה ותשעים לירה אשר שלמו אפוטרופסי מונטיפיורי,

הנה הסכם כעת בזה מה שיבוא להלן: —

על אפוטרופסי מונטיפיורי להלוות לחברה עוד סך חמשה עשר אלף לירה בשלשה תשלומים שוים של חמשת אלפים לירה כל אחד. מזה ינתן התשלום הראשון תיכף, וכל אחד מהתשלום השני והשלישי כאשר תוכא בפני אפוטרופסי מונטיפיורי תעודה מצד המהנדס־המפקח שלהם כי עבודה בערך התשלום שנתקבל כבר, ונוסף לזה חמשים למאה מערך זה, הוצאה לפעל בהסכם למערך הבנינים אשר יזכר להלן בתנאי החוזה הזה, בהשאר בכל זאת רשות בידי אפוטרופסי מונטיפיורי לעכב מהתשלום השלישי סך אלף לירות כרשום בסעיף 4 מחוזה זה.

ובשים לב אל הנאמר, הנה החברה מתקשרת בזה עם אפוטרופסי מונטיפיורי וגם (בהתקשרות נפרדה) כל אחד ואחד מהחברים מתקשר עם יתר החברים ועם אפוטרופסי מונטיפיורי באפנים האלה, לאמר:

1) החברה צריכה להמציא מכיסה להקמת הבנינים הנזכרים להלן, לפחות עוד סכום שוה לחצי הסכום אשר נתקבל מאפוטרופסי מונטיפיורי (שליש מכל ההוצאות), זאת אומרת, סך שבעת אלפים וחמש מאות לירה בזמנים ובמתכנת הבאים, לאמר: סך אלפים וחמש מאות לירה ביום או לפני היום הראשון באוגוסט 1925, סך אלפים וחמש מאות לירה ביום או לפני היום הראשון בינואר 1926, וסך אלפים וחמש מאות לירה ביום או לפני היום הראשון בינואר 1927.

אם יהיה אפשר לאפוטרופסים להגדיל הלואתם או צריכים הסכומים הרשומים לעיל לגדל באופן פרופורציונלי.

2) כל הסכומים שנתנו כבר ואשר ינתנו עוד בהלואה מצד אפוטרופסי מונטפיורי היינו אחד ועשרים אלף ושמונה מאות ושמונה ותשעים לירה, צריך שישולמו מצד החברה בחזרה בתשלומים של חצאי־שנים בסך אלף וחמש ותשעים לירה כל אחד. התשלום הראשון יהיה ביום הראשון לינואר 1931, ומאז והלאה תשלומים הבאים אחריהם: תשלום תשלום בכל סוף חצי שנה, מהעת ההיא, עד אשר תשתלם כל ההלואה. כל הקרקע והבנינים צריכים להשאר רשומים בשם האפוטרופסים עד אשר ישולם כל סכום ההלואה.

3) עם כל תשלום מאלה הנזכרים בסעיף הקודם, ישולם סכום שוה לחמשה למאה מהתשלום ההוא בתור מס מגבה לשלום שכר הגביה, אך זה יושב בכל עת אשר ישולם תשלום בזמן לא יאוחר מאחד ועשרים יום מיום הניע ומנו הקבוע.

החברה תשלם עוד בכל שנה לקרן מונטיפיורי סכום של ארבע מאות לירה, החל מיום הראשון בינואר 1925 עד סוף תשלום הסכומים של ההלואה, בתור הוצאות־עבודה מצד האפוטרופסים.

4) החברה תקים ותבנה ותגמור לגמרי מכיסה היא, באופן טוב ומתאים לחקי הבניה המקובלים על הקרקעות הנזכרות, לא פחות מארבעים בית וטרחץ, ובנינים אחרים ותפתח את חלקי הקרקע האלה בתור שכונה ברחובות ועצים וגן כללי, ותעול על פי שיטה טובה בהסכם לתכניות ולמערכים הזקופים, ופרוטי העבודה והתרשיטים התחומים על ידי ועדת בנין הערים בירושלים, ואשר

העתקה מהם רצופה פה. העבודות האלה צריכות לצאת לפעל תחת הנהלת המהנדס־המפקח מצד אפוטרופסי מונטיפיורי שבאותו זמן (להלן יזכר בשם ,המפקח׳) אשר יתמנה בכתב על ידי האפוטרופסים לתכלית החוזה הזה והכתב הזה ימסר להחברה. לאפוטרופסי מונטיפיורי נתן החופש לעכב תחת ידם סכום של לא יותר מאלף לירות מהתשלום השלישי של חמשת אלפים לירה, ולעכב את תשלומו, עד אשר יתן המפקח תעודה כי החברה מלאה והוציאה לפועל כראוי כל התחיבויותיה שעפ״י כעיף זה.

5) תכף בהמסר חלקי הקרקע להחברה תתחיל החברה את העבודות ותמשיכן בזריזות, וכל העבודות צריכות בכל אופן להגמר במשך שלש שנים מהעת שתמסר לה הקרקע.

6) על החברה לשלם כל חמסים והארנוניות והדומה לזה שיוטלו על הקרקעות הנזכרות, או בנוגע להן הן מצד הממשלה והן מצד הרשות המקומית. כל אחד מחברי החברה חייב לשלם ג״כ לאפוטרופסי מונטיפיורי בעד כל מגרש אשר עליו יבנה בית וישתמש בו, בקשר לבית הזה סך חמש לירות להוצאות המפקח, וזה ישתלם בשני תשלומים שוים במשך זמן בנין הבית; ואחרי כן מיום גמר בנין הבתים והלאה סך שילינג אחד בשנה, ביום הראשון ליוני, לעולם.

8) שם המנוח סיר משה מונטיפיורי צריך שיחרת באופן בולט ונראה באחד ממקומות הבנינים הנבנים, לתת כבוד־עולם לשמו.

9) בית המרחץ והבנינים האחרים והגנות הקבועים לצרכי הצבור לדירי השכונה (הנקראים להלן בשם ,בניני הצבור׳) החזקתם ותקוניהם צריכים להיות על

חשבון החברה וכל מה שיעלה בעד ההחזקה והתקונים צריך שישלם כל חבר בהשואה לערך חלקו בקרקע ובבנינים.

10) כל חבר של החברה יכול לרכוש לו בית אחד מהבתים הצריכים להבנות, או חלק קרקע אחד מספיק להקמת בית אחד ולא יותר.

11) הבתים צריך שישבו בהם רק יהודים, והמה עליהם לקבל כל התקנות והחקים שתקבע החברה מעת לעת, לטובת ונוחיות היושבים, אם לא כי תקנות וחקים כאלה או חלק מהם אשר צריך לשומם לעיני אפוטרופסי מונטיפיורי להסכמה—ידחו מצד האפוטרופסים.

12) ועד מקומי יבחר מצד החברים בכל שנה, ועל הועד הזה החובה להשגיח על הבתים והבנינים העומדים על הקרקעות הנז׳ בזמנם, ולראות כי הבתים יהיו מתוקנים היטב ובתנאים סניטרים טובים ולנהל ולפקד על כל הענינים המקומיים הנוגעים לזה, וביחוד צריכים כל השנוים וכל התוספות שיאמרו חברי החברה לעשות בבנינים, להיות מתאימים לדרישת הועד המקומי הזה ואפוטרופסי מונטפיורי או מורשיהם.

13) כל חבר לפני שימסר לו הבית או המגרש, עליו לחתום על שטר שכירות או חוזה של שכירות, אשר על פיו שכר אותם למשך של חמש עשרה שנה מהיום הנזכר, ויתחייב לשלם כל התשלומים הצריכים להנבות ולהשתלם מצדו בנוגע להם בין עפ״י סעיף (2) של החוזה הזה ובין עפ״י סעיף אחר בזמן ובאופן הקבוע לתשלומים.

14) שום חבר לא יוכל (מבלי הסכמה בכתב מצד האגודה) לפני היותו, עפ״י סעיף 18 להלן, לבעל אחוזה אמתי של הבית או המגרש, למכור או להעביר או לחלק קנין כל בית או מגרש בזכות השמוש בו או כל ענין בו,

באופן אחר מאשר ע״י צואה או ע״י עברת הבית או המגרש לאחר פטירתו בלי צואה לבעלי זכות חקית. ואם יהין לעבר על זה, אז ישוב הבית לאפוטרופסי מונטיפיורי, וכל התשלומים ששלם חבר כזה, יחשבו כאלו שלמם בעד שכר דירה, וכל חבר או חברים כאלה אין להם כל דרישה ותביעה לא מאפוטרופסי מונטיפיורי ולא מהחברה בנוגע לתשלומים כאלה. אבל אם על פי סבה מוכרחת יאולץ אחד מהחברים למכר, להעביר או לחלק חלקו באחזת מגרש או בית או כל ענין שיש לו בו, עליו להודיע תחלה לנבחר החברה אשר תקבע מצדה לתכלית זו, וכן למורשה הותיק של אפוטרופסי מונטיפיורי היושב בירושלם בעת ההיא, ולהם החפש לתת הסכמתם או להמנע מזה, מבלי כל נתינת טעם על מעשה זה. אם יסכימו האפוטרופסים לזה צריך החבר הרוכש את הבית או את המגרש לקבל עליו לפני שתרשם ההעברה, לשמור את התנאים של החוזה הזה בכל המובנים כאלו היה הוא אחד החותמים על חוזה זה.

15) לא בתים ולא בנינים אחרים צריכים להבנות בשום מגרש כל זמן שלא הונשו התכניות והתרשימים והחזיות שלהם להמפקח ונתן הסכמתו עליהם בכתב. בטקרה של עברה על הסעיף הזה, אז תעבר הקרקע וכל הבנינים שיהיו עליה לאפוטרופסי מונטיפיורי, וכל התשלומים ששלם חבר כזה שעבר על סעיף זה, יהיו נחשבים כי שלמם בתור שכר דירה. ולחבר כזה לא תהיה כל תביעה לא על אפוטרופסי מונטיפיורי ולא על החברה בנוגע לתשלומים האלה.

16) לא ישתמשו בשום בנין שיוקם על איזה מגרש שהוא מלבד בניני הצבור, לשום צרך אחר מבית־דירה

משכן פרטי, מבלי ההסכמה המשותפת בכתב מהועד המקומי ומורשה אפוטרופסי מונטיפיורי,—לא יותר מחמשה ועשרים למאה משטח כל מגרש צריכים להיות מכוסים בבנינים,—קיר החזית של כל בית העומד להבנות צריך שיעמוד בשורה אחת עם קו־הבנין הנרשם על התכנית ושום בנין מאיזה מין שיהיה, מלבד גזוזטראות, אצטבאות, חלונות בולטים, מדרגות וכיוצא בבנינים כאלה שיסכים עליהם המפקח, ומלבד קירות־הגבול—לא יבנה על שום חלק מהקרקע שבין קו־הבנין ובין הדרך כרשום בתכנית הכללית הנזכרת.

17) כעת, ותכף כאשר תגמר החברה לשלם לאפוטרופסי מונטיפיורי כל התשלומים הצריכים להשתלם על פי הסעיפים 6.3.2 מהחוזה הזה, כל חבר ששלם לחברה כל התשלומים שהוא חיב לשלם, ואשר עם זה שטר כל התנאים הנזכרים, יוכל אחרי חתמו בראשונה על כתב התחיבות לשמור את הבנינים במצב טוב ומתוקן ובתנאים סניטרים מתאימים, ולבלי למכור לעולם או למסור חלקו לסי שאינו יהודי,—לדרש בכל זמן שלאחר כך, כי ימסרו לו באופן חקי ועל חשבונו, ביתו והקרקע שהוא עומד עליה; ואפוטרופסי מונטיפיורי והחברה צריכים לרשם, על הוצאותיו, את הנחלה בערכאות על שמו בתור בעליה, בתנאי כי עליו לשלם בכל שנה מס של שילינג אחד לצמיתות. תנאי זה ירשם בתוך שטר האחוזה.

18) כל הבנינים הצבוריים והקרקע שעליה נבנו או שעליה הם עומדים, ישארו לעולם קנין אפוטרופסי מונטיפיורי בכל עת לעשותם הקדש ליושבי הבתים, על הוצאות החברים.

ולעדות על כל זה חתמו אפוטרופסי מונטיפיורי על

שטר זה בחתימת ידם והחברה הנזכרת קבעה על זה חותמה הכללי וחברי החברה הזאת חתמו בחתימת ידם ביום ובשנה הרשומים לעיל בראשית שטר זה.

הנספח הראשון הנזכר לעיל.

חלקה מספר א.

דונמים 3,50

נקנתה מן:

אברהים, פטמה, עישה, ימנה ומוחמד אחמר אברהים עבד רבה, עזיזה בנת ג'אבר עלי, פטמה וג'וסון אולאד עבדאללה חסן עבד רבה, נעמה, עזיזה, סעדה, אולאד מוחמד חסן עבד רבה, מחמד, מוסא, וזהוה אולאד נעמן עבד רבה, מרים, קדיה, עישה בנת יעקוב חסן רבה.

נרשם במשרד רשימת הקרקעות בירושלים.

מספר פנקס הרשום 2 מספר הבקשה 1190

56 .923

חלקה מספר ב.

דונמים 20,86

נקנתה מן:

חי נאבר בן מוצטפה-נאבר, מדיר יאסין (ארץ-ישראלי).

נרשם במשרד רשימת הקרקעות בירושלים.

מספר פנקס הרשום 2 מספר הבקשה 574.

84

חלקה מספר ג.

דונמים 35,40

נרשמה במשרד רשום הקרקעות בירושלם.

מספר פנקס הרשום 4 מספר הבקשה 232

32 .634

חלקה מספר ז.

דונמים 4,21

נקנתה מן:

חי ג'אבר בן מוצטפה, רשיד מוחמד רשיד, עלי חוסין חמאר, חסן עלי זידאן ומחמד אסמעיל סמור.

נרשמה במשרד רשום הקרקעות בירושלם.

מספר פנקס הרשום 1267 מספר הבקשה 1144

23.

נקנתה מן:

עלי ומוחמד בני אסמעיל מוחמד.

נרשמה במשרד רשימת הקרקעות בירושלם.

מספר פנקס הרשום 2 מספר הבקשה 964

43 .32

חלקה מספר ד.

דונמים 11,68

נקנתה מן:

עלי, מוהמד, עיאש ואיאש אולאד חליל מוסטפה מוחמד סמור.

נרשמה במשרד רשימת הקרקעות בירושלם.

מספר פנקס הרשום 3 מספר הבקשה 994

92 .22

חלקה מספר ה.

דונמים 30,00

נקנתה מן:

צאלה ופטמה אולאד אחמד סאלה קאסם.

נרשמה במשרד רשימת הקרעות בירושלם.

מספר פנקס חרשום 3 מספר הבקשה 885

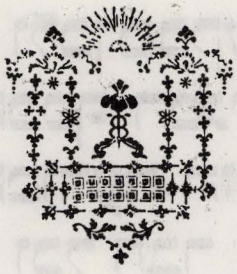
7 .1923

חלקה מספר ו.

דונמים 6,90

נקנתה מן:

צאפיה, עזיזה, שמעה, והלוה אולאד מצלה חסן, יוסף, עיסה, נעמה וחליליה אולאד אחמד יוסף רמדן, ביסה בנת מהמוד חמדאללה, מעזוזא בנת עלי חסן מזלה.

ב"ה י"ט אייר תרפ"ד

מודעה

חברים יקרים!

הוות ודוועד הקבוע סדר כבר את כל הדברים המעכבים שהיה בחברה, ואחרי שועדת הבקורת מצאה את עבודת המיסדים ודוועד הזמני נכון ובסדר, נגשנו לסדור עבודה פנימית.

ומכון שחלק מהחברים לא הכניסו עוד את שארית הכסף המגיע לחברה, אין אנו יכולים להמשיך בעבודה הלאה, ולהוציא את המטרות לפועל והן:

א) קנית קרקע חדש לחברים המיותרים
ב) חלוק הקרקע לפי מספר החברים
ג) סדור קושן לשם כל חבר וחבר
ד) השגת כסף לבנין בתים ומשק חקלאי

ולכן מבקשים מכל החברים והחברות להכנים את שארית הכסף המגיע לחברה במשך חדש ימים מיום פרסום המודעה הזו ולא יאוחר.

וכל חבר שיעבור על המודעה הזו ולא יכנים את שארית הכסף המגיע לחברה, אבד זכותו מכלי שום טענה ומענה.

הכספים יכולים להכנס לידי מר שמואל מזרחי מזכיר החברה בכל יום משעה 11—1 ומ 7—9 אירופית במשרד החברה בביתו בנחלת ציון.

נא להביא גם פנקסי חבר וקבלות של קפת עם

בשם הועד

דוד סלומון

בעזה"י

שכונת
נחלת ישרון
אגודה הדדית בע"מ

נוסדה מנ"א תרפ"א

מספר №.....

קבוצה.....

ירושלם התרפ"ד

דפוס סלומון בירושלם ת"י

יב) ובדרך כלל לעשות את כל הדברים האחרים שהאספה הכללית תחשב אותם לקשורים ומועילים להשגת המטרות הנ"ל.

יג) החברה תצמצם את שרותה רק לחברים.

סעיף 2 —שם החברה „נחלת ישרון", אגודה הדדית בערבון מוגבל.

סעיף 3 —המשרד הרשום של החברה יהיה בירושלם.

סעיף 4 —החברה תכיל אנשים שיהתמו על טופס בקשה מיוחד שהמועצה תסכים לקבל אותם בתור חברים.

בטופס הבקשה הנ"ל על המבקשים להכטיח כי חירושה בנוגע לקרקע, הבנינים והמשקים החקלאים אחרי פטירתם תסודר בהתאם לדת ישראל המסורתית.

בהכנסו לאגודה על כל אחד לשלם לקפת החברה לירה אחת מצרית על כל דונם אדמה שרוצה לרכש במושבת האגודה, אולם הסכום הזה עלול להשתנות מזמן לזמן על ידי החלטת האספה הכללית.

סעיף 5 — אין לחברה קרן של מניות

סעיף 6 1 מוהר לחבר להעביר את חלקו באגודה בהסכמת המועצה.

2) יתנהל פנקס של חלקי החברים שבו ירשם שם האיש שהוקצב לו החלק בהתחלה ותאריך ההקצבה אם הועבר החלק, שם האיש שעל שמו הועבר החלק ותאריך ההעברה, ואם החלק בוטל תאריך הבטול.

3) כל העברה של חלק באגודה תהיה בצורה הבאה:

תעודה זו ערוכה ביום חדש תר בין מר
מ ומר מ מעידה כי נגד הסך של לי"מ
שנשלם לי ע"י מר הנ"ל אני הנ"ל מעביר בזה על מר
הנ"ל על האפוטרופסים, הממונים ובאי כח שלו את החלק
במספר הרשום עכשיו בשמי בספרי האגודה הנ"ל וכי

התקנות של
„נחלת ישרון"

אגודה הדדית בערבון מוגבל

סעיף 1 מטרות האגודה:

א) ליסד מושבה עברית בסביבת ירושלם עיה"ק.

ב) להשלים במושבה הנ"ל את משעט ישראל עפ"י דיני התורה

ג) לקיים במושבה הנ"ל את המצוות התלויות בארץ.

ד) לקנות או להשיג באופן אחר קרקעות ולחלק אותם בין החברים בשביל בנין בתים או בנין בתים ויסוד משק הקלאי.

ה) לעבד תכנית של המושבה בעזרת מומחים בהתחשב עם חקי הבניה, הבריאות וההתישבות בכלל.

ו) לעשות את כל הבנות הדרושות להתישבות מסודרת במושבה.

ז) להשיג הלואות בתנאים נוחים לצרכי בנין, סדור המשקים החקלאיים, וצרכים אחרים של המתישבים.

ח) להקים בגבולות המושבה מוסדות דתיים כמו בתי כנסיות, ובתי מדרשות, מוסדות תלמוד תורה, בית הרב, מקואות וכו'.

ט) לדאג להנהלה נכונה במושבה.

י) להשיג מאת ממשלת ארץ ישראל זכויות מיוחדות וקנסציות המועילות להתפתחות המושבה שנוסדה ע"י החברה.

יא) לנהל תעמולה בארץ ובחוץ לארץ בכדי להפיץ את רעיונות האגודה ולהשיג עזרה מוסרית וחומרית להגשמתן.

אני הנ"ל מקבל בזה את החלק הנ"ל על פי התנאים הנ"ל, ולראיה באנו על החתום.

4) מס ההעברה יהיה:

א) 5% (חמש אחוזים) מהסך שהמעביר היה צריך להכנס לקפת האגודה עד יום ההעברה—כל זמן שהחברה לא קנתה קרקעות בשביל החברים.

ב) אחרי קנית קרקעות על ידי האגודה 2½% (שנים וחצי אחוזים) מהמחיר שמקבל המעביר מהצד השני בעד הקנו בחברה.

5) העברת קרקעות ובנינים במושבת האגודה שהחבר הוא בעלם הרשום בטאבו תתנהל על פי הסמנים 1 עד 4 של הסעיף הזה.

סעיף 7 — אין הרשות לחבר לקחת בחזרה את חלקו באגודה אם לא ימכר או יעביר את חלקו באגודה על איש המתאים להיות חבר באגודה שגם יתקבל קודם בתור חבר ע"י המועצה.

סעיף 8—במקרה של פטירת חבר גובה החברה את תביעותיה מעזבון הנפטר. אחריות בעד חובות החבר כלפי אנשים אחרים לפי מה שנמצאו בזמן פטירת החבר-חלה על עזבון החבר המת רק במשך שנה אחת מיום מותו.

סעיף 9 —אם אחד החברים פושט את הרגל מעבירה האגודה את חלקו לרשות האפוטרופוס על פשיטת הרגל.

סעיף 10 —המזכיר ינהל פנקס שבו ירשם את כל המנוים הנעשים על ידי חברי האגודה של איש או אנשים שעליהם צריך להעביר אחרי פטירתם את חלקם באגודה. אחרי שיקבל ועד ההנהלה הוכחה מספיקה על מות המנה, יעביר הועד את הרכוש הנזכר במנוי או ישלם לכל איש שיש לו הזכות על פי רעזרת המנוי את הערך המלא של הרכוש שנרתן לו.

כל ממונה יכול להרשם בתור חבר בתנאי שהמועצה תסכים לזה.

סעיף 11—אם ישאר ריוח נקי אחרי נכוי הוצאות ההנהלה וההפסדים— אם יהיו — יופרש השליש מהריוח הנקי לקרן המלואים והעודף ישמש לצרכי צבור בהתאם להחלטת האספה הכללית.

סעיף 12 —סכסוכים המתיחסים אל עסקי החברה בין חברים או חברים קודמים או בני-אדם תוכעים באמצעות הברים או חברים קודמים או בין תובעים הנ"ל ובין החברה או ועד ההנהלה או הפקידים של החברה נמסרים לרב דמתא אשר יתמנה ע"י האספה הכללית או בהסכמת שני הצדדים לדבר בוררים.

סעיף 13 — הטועצה רשאית להוציא חבר מהאגודה במקרים דלקמן:

א) אם החבר עובר על התקנות העיקריות של החברה או מסרב למלאות את חובותיו כלפי האגודה.

ב) אם החבר אינו מסלק לחברה את התשלומים המוטלים עליו

נ) במקרים א' וב' נחוצה התראה קודמת בכתב שנשלחה לחבר שלש פעמים.

הוצאת חבר ע"פ החלטת הטועצה תחשב לזמנית עד שתתאשר על ידי האספה הכללית. אחרי אשור האספה הכללית רשאי הועד למכר במכירה פומבית את חלקו בחברה של החבר היוצא ולגבות מהמחיר את המגיע מהחבר לחברה

סעיף 14 — האגודה אינה רשאית לשלם רוחים (דיבידינדים) לחברים.

סעיף 15 — אחריות החברים בעד הוצאות האגודה תחולנה על כל חבר וחבר לפי ערך חשתתפותו בחברה.

סעיף 16 — על כל חבר לשלם סכום של לירים אחת על כל דונם שרוצה לרכש במושבת האגודה טרם שיוכל להשתמש בזכויותיו כתור חבר.

לפני רכישת הקרקע על ידי החברה על החברים להכנים את כל הסכום האמור למחיר החלקה של כל אחד ואחד עפ"י דרישת ועד ההנהלה.

האספה הכללית יכולה במקרים מיוחדים לקבע גם סכומים אחרים של תשלומים בהתאם לצורך.

אחרי רכישת הקרקע יוסיפו החברים לשלם תשלום חדשי קבוע לצרכי בנין ולהוצאות אחרות כפי אשר יוקבע או באסיפה הכללית.

סעיף 17— כל חבר יקבל נגד תשלום חלקת אדמה בקרקע הנקנית על ידי החברה לשם בנין בית או לשם בנין בית ויסוד משק חקלאי, יקבל הלואות בשביל הבנין וסדור המשק בכספי הלואות שתשיג החברה כשביל המטרות הנ"ל, יהנה מהטוסדות הדתיים שיוסדו על ידי החברה לטובת החברים, בדרך כלל יהנה מכל פעולות החברה לשם הגשמת המטרות הנזכרות בסעיף 1.

סעיף 18 — אספה כללית נקראת על ידי המועצה פעם בשנה בחדש מנחם אב חוץ מזה על המועצה לקרא לאספה כללית כשהיא בעצמה מוצאת זה לנחוץ או על פי דרישת 20% (עשרים אחוז) מהחברים אחרי שינמקו את דרישם. מזמינים את חברי האגודה לאספה כללית הן על ידי מודעות פומבית הן על ידי מודעות בעתונים יומיים שבוע אחד לפני האספה. או ע"י הדאר.

בהתאם לדת המסורתית לא תהיה לנשים הזכות להשתתף באספה הכללית.

לכל חבר יש הרשות להשתתף באספה על ידי בא כח. לבא כח באספה אשר למנות רק חבר באגודה.

חבר אינו יכול להיות בא כח של יותר מחבר אחד.

האספה הכללית נחשבת לחקית אם השתתפו בה לכל הפחות ארבעים אחוז ממספר החברים בעצמם או ע"י בא כחם. אם לא הופיע באספה הכללית המספר הדרוש של החברים קוראים לאספה כללית שניה לא מוקדם מעשרה ימים ולא יאוחר מחדש ימים אחרי יום האספה הראשונה, וכחה של האספה השניה יפה להחליט כמה שיהיה מספר החברים הנכחים. החלטות בכל העניינים העומדים על הפרק מתקבלות ברוב דעות של המשתתפים חוץ מהמקרים שדרוש בהם רוב יותר גדול והנזכרים בסעיפים מיוחדים.

החלטה על דבר בטול האגדה יכולה להתקבל רק באספה כללית שישתתפו בה לכל הפחות שני שלישים מהחברים ברוב

של שלשת רבעי דעות המשתתפים.

את סדר היום לאספה מכינה המועצה, המועצה מחויבת להכניס לסדר היום גם הצעות של החברים אשר הוגשו ליושב ראש המועצה לא יאוחר משמונה ימים לפני יום האספה.

על סדר היום של האספה הכללית יעמדו חוץ מענינים אחרים:

א) דין וחשבון של ועד ההנהלה, המועצה וועדת הבקרת ווכוחים על הדו"ח.

ב) בחירת ועד ההנהלה, המועצה וועדת הבקרת כשיבא תור בחירתן.

פרטי כל האספה הכללית יכתב בספר מיוחד ויחתם על ידי יושב ראש האספה והמזכיר. המזכיר ירשם בפרטי כל את שמות המשתתפים באספה.

סעיף 19 — לכל חבר יש רק זכות דעה אחת באספה הכללית מבלי להתחשב עם גודל האחריות שקבל עליו בהתאם לסעיף 15.

סעיף 20 — אין תוקף לשום שנוי או בטול של תקנות האגודה בלי הסכמתו של הרוב ואם השנוי או הבטול הזה לא נתקבל על ידי אספה כללית שהשתתפו בה לכל הפחות חמשים אחוז ממספר החברים בעצמם או על ידי בא כחם, או ע"י רוב החברים הנוכחים באספה כללית שניה שנקראה לדון על שנוי התקנות לא פחות מעשרה ולא יותר מחמשים יום אחרי האספה הכללית הראשונה, אם באספה הכללית הראשונה לא היה נוכח מספר החברים הדרוש למעלה.

אין גם לאספה הכללית הרשות לשנות או לבטל את הפסקות ב', ג', ח', של הסעיף 1.

סעיף 21 — האגודה מתנהלת על ידי: 1) ועד ההנהלה, 2) המועצה, 3) האספה הכללית.

1) ועד ההנהלה.

ועד ההנהלה מנהל את כל עניני האגודה חוץ מהעניינים

שנמסרו בפירוש למועצה או לאספה הכללית. הוא משגיח על ספרי החשבונות, מסדר את המאזן השנתי, שומר את כספי האגודה בהכניסו אותם למוסד כספי בטוח, מפקח על הדיוק בתשלומי החברים, מנהל את המשא ומתן אודות קנית קרקעותו השגת ההלואות וכדומה.

ועד ההנהלה מרכב לא פחות מחמשה חברים ולא יותר משבעה חברים הנבחרים על ידי האספה הכללית לזמן של שנה אחת.

בהתאם לדת התורה המסורתית לא תהיה לנשים זכות בחירה בועד לא אקטיבית ולא פסיבית.

במקרה של התפטרות חבר הועד ממנה המועצה חבר אחר ממקומו.

יושב ראש ועד ההנהלה או ממלא מקומו קורא לישיבות הועד לכל הפחות פעם בשבוע וחוץ מזה גם אם עניני החברה דורשים את זה. הישיבה היא חקית אם משתתפים בה לא פחות מחמשת חברי הועד. החלטות מתקבלות ברוב דעות. אם מספר הדעות שוה מכריע העשב ראש או סגנו.

על היושב ראש או סגנו להופיע בבית המשפט בתור תובע או נתבע בשם האגודה ורשאי הוא למנות אחר במקומו.

בטושבה יהיה רק ועד ההנהלה אחד.

תפקיד המועצה הוא:

א) לפקח כי הועד ימלא את תקנות האגודה,

ב) לקרא לאספה כללית של החברים,

נ) לאשר קבלת חברים,

ד) לקבל החלטות בנוגע לקנית קרקעות ובנוגע לענינים אחרים שנמסרו למועצה על ידי התקנות האלה בסעיפים מיוחדים.

המועצה מתאספת לכל הפחות פעם בחדש. יושב ראש המועצה יכל לקרא גם לישיבות שלא מן המנין, אם חושב זה לנחוץ.

הישיבה נחשבת לחקית אם משתתפים בה לכל הפחות שבעה חברים. ההחלטות מתקבלות ברוב דעות. אם מספר הדעות שוה מכריע היושב ראש או סגנו. ההלטות בנוגע לקנית קרקעות בשביל האגודה מתקבלות ברוב של שני שלישי דעות המשתתפים, ורק בישיבה שמשתתפים בה לכל הפחות עשרה חברי המועצה.

במושבה תהיה רק מועצה אחת.

תפקיד האספה הכללית מבואר בסעיף מיוחד.

סעיף 22 — ועד ההנהלה ממנה ומפטר פקידים. אין לדרוש ערבות מהפקידים

סעיף 23 — ועדת הבקורת

א) ועדת הבקרת נבחרת על ידי האספה הכללית למשך של שנה אחת במספר של שלשה חברים.

ב) על ועדת הבקרת מושלת החובה לבקר את הפנקסים, הדוקמנטים והקפה של החברה לא פחות מפעם אחת בכל שלשה חדשים.

ג) ועדת הבקרת מחויבה לבקר את המאזן השנתי טרם שהוא מוצא לפני האספה הכללית, לאשר אותו בחתימה ולרשת את הבאורים הנחוצים.

סעיף 24 — חותם החברה מונח בידי יושב ראש ועד ההנהלה או סגנו אין רשות לשים את חותם החברה על איזו תעודה שהיא בלי הסכמת יושב הראש או סגנו.

סעיף 25 — ועד ההנהלה ממנה את הפקידים האלה: מזכיר, גזבר, מנהל חשבונות, הרשות לועד למנות גם פקידים אחרים לפי הצורך אבל בהסכמה קודמת של המועצה.

סעיף 26— האגודה תנהל את הכפרים האלה: ספר הקפה, יומן וספר ראשי, פנקס החברים, ספר הפרטי-כל של האספה הכללית ועד ההנהלת המועצה, פנקס הקרקעות שהושגו על ידי האגודה, ועוד פנקסים אחרים לפי הצורך. את ספר הקפה, היומן וספר ראשי ינהל מנהל החשבונות, פנקס החברים. ספר

הפרטי-כל ופנקס הקרקעות שהושגו על ידי החברה יתנהלו על ידי המזכיר.

סעיף 27 — החברה רשאית ללוות כספים ולקבל כספים בתור פקדון מחברים ומבלתי חברים בערבות רכוש החברה או החברים או שטרות החברים על פי תנאים שתבא עליהם הסכמת האספה הכללית.

סעיף 28 — החברה יכולה להשקיע את הקרן בקנית קרקעות בשביל החברים לצרכי התישבות, לבנין בתים במושבה בשביל החברים, לקנית מכשירים חקלאיים בשביל החברים, ולשכלול המושבה בכל המובנים (הגייני וכו').

על קנית קרקעות מחליטה המועצה. על כל ההשקעות האחרות מחליטה האספה הכללית. האספה הכללית יכולה למסור את כח ההחלטה בנדון זה בתנאים ידועים ועד סכום ידוע למועצה או ליועד ההנהלה.

סעיף 29 — החברה מלוה כספים לאחרים בסכומים ועל פי תנאים ולתקופה שיקבעו מזמן לזמן על ידי האספה הכללית.

סעיף 30 — קרן מלואים תוצר מהחצי של הריוח הנקי אם יהיה, ומאותם הסכומים שרתקציב אותה האספה הכללית למטרה זו. בקרן המלואים ישתמשו רק במקרים יוצאים מן הכלל על פי ההלטת האספה הכללית.

סעיף 31 — מספר החברים אינו מוגבל.

סעיף 32 — לחברה הרשות ליסד סניפים בכל מקום בארץ ישראל אם מספר החברים המוכנים להכנס לאגודה מגיע לכל הפחות לשלשים איש.

הסניפים מתנהלים לפי התקנות האלה.

המרכז אינו מקבל עליו אחריות בעד עסקי הסניפים.

סעיף 33 — על כל חברי האגודה לגשת לבנין ביתו על החלקה בקרקע המושבה שנפלה בחלקו ולהתישב במושבה בהתאם להחלטות האספה הכללית.

סעיף 34 — הקרקעות הנקנות על ידי החברה בשביל החברים נרשמות על שם החברה במשרד ספרי האחוזה של הממשלה.

כל חבר רשאי לדרש מהחברה שתעביר את חלקתו על שמו במשרד ספרי האחוזה אחרי שיבנה בית על חלקתו ויושלם הכל מה שמגיע ממנו לחברה.

אם חבר לא ירצה להשתמש בכספי הלואות שתשיג החברה לצרכי בנין והמשק בשביל החברים ויותר בכתב על זכותו מלקבל הלואות מהחברה אזי הרשות בידו לדרש מהחברה העברה מידית של חלקתו במשרד ספרי האחוזה אחרי ששלם בעד החלקה ואחרו שיתן ערבות מספקה שישא בעול ההוצאות הכלליות של המושבה. על גודל צורת הערבות תחליט המועצה.

סעיף 35 — יהד עם התחלת ההתישבות במושבה שתוסד ע"י החברה. על החברה לגשת לבנין המיסדות הדתיים בשביל המתישבים.

סעיף 36 — החברה תקבל ותאשר תכנית של המושבה אחרי התיעצות עם מומחים ועל פי חוות דעתם מתחשבות עם תקי הבניה, הבריאות וההתישבות בדרך כלל.

סעיף 37 — על כל חבר לרכש לו לפחות שני דונם אדמה לשם בנין בית או בנין בית וסדור משק חקלאי. כל חבר חייב להפריש מאדמתו חלק ידוע בשביל דרכים ואדמה צבורית בהתאם לתכנית הכללית שתעובד על ידי מהנדס מיומחה יתאשר על ידי האספה הכללית. בהתחשב עם תנאי המקום, טיב האדמה, כשרון המתישבים יכולה האספה הכללית להקציב ששח אדמה פחות או יותר גדול משני דונם בשביל כל חבר.

הרשות בידי כל חבר לרכש לו שתי חלקות אדמה או גם יותר אבל גם בזקרה זה אין לחבר יותר זכויות בחברה מאשר לחברים אחרים שיש להם חלקה אחת.

יותר משתי חלקות אדמה יכול חבר לרכש לו רק בהסכמת ועד ההנהלה.

סעיף 38 — אם החברה תקבל הלואה בשביל בנין בתים במושבה בעד החברים אזי יופרש הלק מתאים מכספי ההלואה להקמת המוסדות

הדתיים ולצרכי צבור הנחוצים לכל שכונה עברית גם החברים שלא ישתמשו בכספי ההלואה בשביל בנין הבתים מחויבים לשלם סכום מתאים למטרה הנ"ל. הסכום יוקבע ע"י המועצה.

סעיף 39 — החלקות מתחלקות בין החברים ע"י גורל ואזי על החברים המקבלים חלקות יותר טובות לשלם בעד החלקות שלהם יותר מהמחיר המטוצע ובהתאם זה על החברים המקבלים חלקות גרועות לשלם פחות מהמחיר המטוצע, הכל לפי שומת מומחים הנבחרים ע"י המועצה.

סעיף 40 — הרשות לחברים להשכיר את ביתם או את אדמתם בשכונה רק בהסכמת ועד ההנהלה.

כל התקנות נקראו בהאספה שהיתה באור ליום ה' ד' טבת והסכמנו להם, והחלטנו להדפיסם —**ובאנו על החתום**

חברי ועד ההנהלה והמועצה

נאם חיים יהודה ליב אויערבאך ד"ץ
נאם אפרים שמואל לערנער
נאם שמעון צבי הורוויץ
נאם חיים סיקרון
נאם מרדכי נבון
נאם חיים זבלון חרל"פ
נאם מאיר חמו
נאם מרדכי לעווין
נאם מרדכי ווינקלר
נאם יוסף דוד צרפתי
נאם שמואל מזרחי
נאם אריה צבי יפה

כל פינקס חבר צריך להיות חתום ל"פ משבעה מהמורכבים מחברי ועד ההנהלה והמועצה.

תעודת חבר

הפנקס הזה נתן למר .....

.....

ב..... לראיה שנתקבל..... לחבר..... בחברת

„נ ח ל ת י ש ר ו ן" קבוצה ..... ב.....

יום..... לחדש..... שנת.....

המזכיר

עפ"י כל התקנות הכתובים בספר הזה נתקבל בחברתנו
„נחלת ישורון"

החבר .....

.....

וה' הבוחר בציון ובונה ירושלם יושיע ציון ויבנה ערי יהודא ואוהבי שמו ישכנו בה.

חברי ועד ההנהלה והמועצה

נאם .....

נאם .....

נאם .....

נאם .....

נאם .....

נאם .....

נאם .....

ב"ה.

אני הח"ט מאשר בזה כי נבנסתי לחבר בחברת „נחלת ישורון" בע"מ (מלפנים נחלת בניימין) שנתיסדה בחודש מנ"א תרפ"א, והנני מאשר את התקנות הכתובים בספר הזה.

ולראיה באתי עה"ה יום ..... לחדש ..... תרפ"

חברת „נחלת ישרון"

תאריך	נתקבל לזכות						מקום ההתיסדה

האשור הרשמי

GOVERNMENT OF PALESTINE

ממשלת פלשתינה (ארץ ישראל)

ACKNOWLEDGMENT OF REGISTERY OF SOCIETY

הודעה על דבר רשום חברות קואופרטיביות

The Nahalath Yeshurun Cooperative Society Limitid

חברת נחלת ישורון, אגודה הדדית, בערבון מנבל.

Is Registered under the Cooperative Societies Ordinance 1920.

נרשמה לפי פקודת החברות הקואופרטיביות, 1920

This 13 day of Agust 1922 ביום 13 לחדש אגוסט, 1922

Signed : Register of Cooperative Societes

חתום : רושם החברות הקואופרטיביות

Seal
מקום חותם ממשלת א"י

מקור חיים תרפ"ה

„השם נקבע לזכר חיים כהן מבריסק, שנתן תרומת כסף לחברת „חובבי ציון" שנים אחדות לפני המלחמה לקנית אדמה על יד ירושלים לבנין שכונה של יהודים חרדים. לכשנתבטלה חברת „חובבי ציון" אחרי המלחמה ורכושה עבר לקרן הקיימת לישראל — עברה לקהק"ל גם חלקת האדמה, שנקנתה מאמצעי התרומה. הקהק"ל מצידה השקיעה סכום כסף לקנית שטח אדמה נוסף על יד החלקה הנ"ל, כדי ליצור את האפשרות לבנות על השטח המאוחד שכונה הראויה לשמה" („גאולת השמות" מאת יעקב א. אריכא).

השטח שעליו בנוי „מקור חיים" היה קרוי „אדמת עמוסי" כשם הערבי שממנו נקנתה האדמה.

חברת **בנין הישוב בע"מ** ירושלם

רחוב יפו, חצר משרד הרבנות הראשית

ת. ד. 723 | מען הטלגרפי: "ביהישוב ירושלים" | טלפון 562

נחלת
מצפה ירושלם
ירושלם

א ר ץ - י ש ר א ל

חברת בנין הישוב בע"מ

השכונה החדשה

מצפה ירושלם

ירושלם.

נחלאות „מצפה ירושלם" נמצאות בצד מערבית דרומית של העיר העתיקה ירושלם אצל שכונת „מקור חיים" (אחת השכונות של ירושלם החדשה). חמשה רגעים נסיעה מהתחנה הראשית של מסלת הברזל בירושלם. מסלת הברזל הראשית עוברת ממש בין נחלאות „מצפה ירושלם" א' ו„מצפה ירושלם" ב'. צנור המים המרכזי של עיריית ירושלם עובר על יד „מצפה ירושלם". על חלק גדול של נחלאות „מצפה ירושלם" הוכנס כבר צנור מים מקושר להצנור העירוני שנעשה בהשתתפות החברה „בנין הישוב" עם בית החרשת „סלע" המתגבל עם „מצפה ירושלם".

נחלת „מצפה ירושלם" נמצאת בגבעות ה„קטמון" בין „בית צפפה" ובין „מקור חיים" המקום היותר גבוה של כל הסביבה. המקום היותר בריא הן מצד הקרקע המשובחה והן מצד האויר הנקי.

נחלת „מצפה ירושלים" מתגבלת ממש עם נחלת חברת „חברת ירושלים" של עדת גליציע בירושלים (חברי חברת ירושלם הם כמאתים יהודים מתושבי ירושלים המתכוננים לבנות להם שכונה מיוחדת על הקרקע הנ"ז שקנתה בשנה העברה בקניה רשמית בממשלה).

נחלאות „מצפה ירושלם" הן כבר ע"ש חברת „בנין הישוב" בממשלה עם קושאנים חוקיים.

רוב הנחלאות של „מצפה ירושלם" הן מחולקות בפרצלציות למגרשים: כל מגרש מכיל מ־500 עד 600 מטרים מרובעים (או מ־900 עד 1100 אמות מרובעות). כל מגרש הוא ניטא אחרי נכוי הרחובות. המדידות והפרצלציות נעשו ע"י מהנדסים מוסמכים רשמיים. ומאושרות במחלקת המדידות של הממשלה.

בשנה העברה קנתה ממשלת א"י מחברת „בנין הישוב" שטח של 62000 אמות בראש הפסגה של נחלת „מצפה ירושלם" למטרת בנינים ממשלתיים במקום הזה.

בית החרשת „סלע" המתגבל עם נחלת „מצפה ירושלם" יש בו כבר מכונות חשמל (עלעקטרי) שיכולות להספיק השפל להרבה מאות בתים בשכונה החדשה הנ"ז.

נחלאות „מצפה ירושלם" נמצאות בצד מערבית דרומית של ירושלם במקום שהתפתחות היושב של ירושלם החדשה הולכת ומתקדמת.

חברת בנין הישוב

ירושלם

אישור החברה: החברה מאושרת מאת הממשלה והנציב העליון לא"י לחברה שיש בה תועלת צבורית להתפתחות הישוב בארץ ישראל. (מיום 1 ינואר 1926.)

תוכן החברה: החברה עוסקת בנחלאות עירוניות והכשרתן לבנין שכונות בתים בסביבות ערי ארץ ישראל, ובנחלות חקלאיות בתוך ובסביבות המושבות העבריות בארץ ישראל.

יסוד החברה: חברת בנין הישוב בירושלים יסודה כבר בא"י ובחו"ל בהמשך לדגלה הישן „אגודת בנין ישוב ארץ הקדושה" שנוסדה בשנת תרל"ס. תחת דגל האגודה הזאת וסעולותיהם הנמרצות של חבריה תושבי ירושלם נוסדו ונבנו הרבה שכונות יהודים בירושלם ומושבות עבריות בא"י.

פעולות החברה: חברת בנין הישוב מתמידה לגאול ולרכוש שטחי אדמה במקומות הכי חשובים בא"י בקניות רשמיות.

החברה נותנת שטרי־מכר קושאנים ממשלתיים לכל לקוחותיה בזמניהם.

החברה קוצבת אחוזים חשובים מהמכירות בהשתתפות להכשרת הדרכים בנחלאות החברה.

מכתבי הרבנים הראשיים בא"י

כ"ה

הנני בזה להודיע לידע שכי „החברה „בנין הישוב בע"מ" אשר נוסדה מקרוב בירושלם היא מורכבת מאנשים נכבדים ונאמנים והצעד הראשון שעשו בקנית חבל אדמה בשם „מצפה ירושלם" בקרבת ירושלם במקום מרכזם של הסכונות החדשות ההולכות ונבנות סביבות עיר הקודש היא סעולה נכבדה לגאולת הארץ ובנינה.

בעתיית הר אדר תרס"ז מצה"ק ת"ו

אברהם יצחק הכהן קוק

(מקום החתם)

ב"ה ירושלם, יום י"ד חשרי תרס"ח

אדון שפירא.

מכתבו מיום כ"ב אלול קבלתי והנני שמח להודיעו:

א) את מנהלי חברת „בנין הישוב" בע"ב ירושלם אני מכיר היטב בתור אנשים נכבדים מבני ציון היקרים העוסקים בזה במסירות נפשם וראוי לסמוך עליהם.

ב) בקרתי את ששה המגרשים של „מצפה ירושלם" אשר לחברה הזאת והוא באמת יפה נוף מפרורי ירושלם. עד כי גם הממשלה בחרה לקנות ששה חשוב במקום הזה בשביל בית הממשלה.

הנני מאחל ברכה והצלחה לכל חברי הקבוצה.

בכבוד גדול

ראש רבני עדת הספרדים באה"ק

הצב"י יעקב מאיר

(מקום החתם)

מכתב הרב ברלין

הסתדרות המזרחי

בית"ה, ז' שבט התרס"ז. שיקאגא.

אדוני הנכבד, מר יוסף ריבלין.

נדרש אני לשאלתו בענין להודיעו את דעתי על אדמת „בנין הישוב" של החברה המוכרת מגרשי אדמה במקומות הסמוכים וקרובים לירושלם עיה"ק, אלה המגרשים הנקראים „מצפה ירושלם" ובהם מצוינים בסובם ומראיהם ועכשיו כשבונים המקום הוא רכוש גדול נוסף לעירנו הקדושה.

ומעלה יתרה יש לחברת „בנין הישוב" שהיא מתענינת במכירת מגרשים מסביב לירושלם הקדושה, ובזה הם עושים סובת משנה, בונים את הארץ ואת העיר גם יחד ואלה העומדים בראש חברת „בנין הישוב" שם בארצנו הלא יש בהם אנשי שם ואנשי מעשה מפורסמים לתהלה.

אשרי מי שיש בידו ורוצה להשתתף בבנין העיר והארץ בסועל ממש, ולא בדברים בלבד.

בכבוד, וברכת ציון וירושלם.

מאיר ברלין

מכתב החזן ז. קווארטין

בזה אני מעיר כי אני ואשתי בקרנו את נחלת „מצפה ירושלם" אשר לחברת „בנין הישוב" בא"י הנמצאת אצל שכונת „מקור חיים" בסביבת ירושלם, אצל מסלת הברזל, וראינו בעינינו שהמקום יפה ונהדר, נשקף ומתגבל עם שכונת בתים יפה מצד מערב ומזרח כמו כן ראינו כי צנור המים המרכזי עובר על יד הנחלה הנ"ז. המקום מצא חן בעיני ובשביל זאת קניתי שמה מגרש בעדי קבלתי כבר את הקושאן הממשלתי על מגרשי על שמי והנני מברך את חברת „בנין הישוב" בהצלחה למען גאולת ארצנו הקדושה.

בכבוד,

זבולון קווארטין

מכתב ועד העיר ליהודי ירושלם.

ירושלם, י"ד שבט התרס"ז.

לכבוד מר לוריא, פורט־סעיד.

א. נ.

בתשובה למכתבו מיום 16 דנא, הננו מתכבדים להודיעו, כי

א) חברת „בנין הישוב" ידועה היא לנו וקימת בירושלים מזה שנים אחדות;

ב) חבריה ידועים לאנשים נכבדים, כמו האדונים חיים מיכל מיכלין, ז. סולובייציק, ירחמיאל אמדורסקי, זלמן ריבלין, נסים אופלסקה, ר"נ יפה, ד. הרלינג.

ג) כפי שידוע לנו, יש לה קרקעות על שמה בירושלים.

בכבוד רב

בשם ועד העיר ליהודי ירושלים

הנשיא: יוסף מיוחס

מחנים תרפ"ו

שכונה בחלקה הצפוני של העיר החדשה. ראשיתה בשנת תרפ"ו—1926. בקרב תושביה גם יוצאי תימן. רחובה הראשי נקרא על שמו של ניסן ב"ק, בונה בית־הכנסת תפארת־ישראל בעיר העתיקה, שנקרא גם על שמו. קצת מבתי מחנים בנויים על קברים קדומים מתקופת הבית השני. עד היום ניכרים פתחים מעוטרים של אחדים מהם. מחנים נמצאת כ־750 מ' מעל פני הים. בצדה עוברת דרך שמואל הנביא, המובילה אל השכונה ואל קבר שמואל הנביא, וכביש אל רמת־אשכול, אל גבעת־המבתר ואל הר־הצופים. סמוך למחנים קברי הסנהדרין בגן־ציבורי.

מקור ברוך תרפ"ו

השכונה נוסדה ע"י רבי ברוך אהרונוף (יש שרשמו הירשנוף) מארצות הברית וחבריו, ע"ש הכתוב „יהי מקורך ברוך" (משלי ה, י"ח), על שטח 47.000 אמות מרובעות ברוטו שנקנה מאת בית היתומים הסורי (שנלר), במחיר חמשה וחצי שילינג האמה, ונמכר לפי מספרים. נקנתה ע"י מר ירחמיאל אמדורסקי.

ועד שכונת מקור ברוך.

אל תושבי השכונה !

ח. נ.

בזה הננו מתכבדים להודיעכם, כי לאחר מאמצים מרובים עלה בידנו לארגן את חלוקת הנפט בשכונה בצורה נוחה ונאותה.

אנו פונים אל תושבי שכונתנו בבקשה נמרצת לבוא לעזרתנו ולאפשר לנו את חלוקת הנפט ללא הפרעות - לפי הסדר דלקמן:

א. השכונה חולקה לתשעה אזורים לפי ההתחובות.
ב. דירי כל רחוב יקבלו את מנת הנפט איש-איש בביתו מבלי שיהיה צורך לעמוד בתור.
ג. כל תושב יקבל כרטיס שעליו ירשם תאריך קבלת הנפט בכל פעם.
ד. שני מפקחים ילוו את עגלות הנפט ויעברו מבית לבית לפי רשימה ערוכה מראש.
ה. הקהל מתבקש לציית להוראות המפקחים ולעזד להם במלוי תפקידם.
ו. לכסוי הוצאות המפקחים וארגון הפעולה מטילים על כל משפחה תשלום מינימלי של (עשרה) 10 מא"י. לחדש.
ז. התשלום הנ"ל יגבה מדי חדש בחדשו ע"י המפקחים.

אנו מקוים כי ע"י הסדור הנ"ל נקל על תושבי השכונה להשיג את כמות הנפט הדרושה להם בקביעות, בכבוד ובלי גרימת סבל וקשיים. למם הצלחת הפעולה אנו מבקשים מאת התושבים לבלי לעמוד בתור ולא להגדר אחרי עגלות הנפט.

תלונות אפשר להגיש למר - ח. נימן (בר-כוכבא 9).
או " - י.מנובלא (רשם 14).

בכבוד ובברכה.

ירושלים י"ט בתשרי ת"ש.

ועד שכונת מקור ברוך
Waad Schechunath Mekor Baruch

Tel. טל. P. O. B. ת. ד.

Jerusalem 20/8/33 ירושלים

תקנות חברת שכונת מקור ברוך.

א. שם — החברה תקרא בשם „ חברת שכונת מקור ברוך".

ב. המטרות: 1. לשכלל את השכונה הידועה בירושלים בשם שכונת מקור ברוך.
2. לאחז בצעדים מעשיים להבראת השכונה ולשפר את התנאים החגיי[illegible] שלה.
3. לתת לתושבי השכונה את ההנחות שכרגיל כל תושבי עיר נהנים מהן: כגון: מדרכות, כבישים טובים, מאור, שמות לרחובות, ומספרים לבתים.

ג. חברים. — בחור חברים לחברה יספחו אנשים בעלי נכסי דלא ניידי בגבולות השכונה.

ד. עסקי החברה, יתנהלו ע"י ועד בן שבעה חברים הנבחר באספת חברי השכונה. לדעת השכונה הזה יהיה יפוי כח שלם לנהל את עסקי החברה ולהוציא לפעלאת המטרות הנ"ל.

ה. ועד השכונה יבחר מתוכו יושב ראש, סגן, מזכיר וגזבר.

ו. ועד השכונה יהיה כחו יפה לחתום על כל מסמכים והתחיבויות בשם החברה, לשים את חותמה, ובכלל להופיע בשמה לפני בתי המשפט האזרחיים והדתיים. לפני משרדי הממשלה, העיריה, וועדיהם. ועד השכונה מתאסף פעם לחדש לכל הפחות, והודעה לקריאת אספה כזו, תנתן לכל חבר במכתב פשוט שלשה ימים לכל הפחות לפני הועד האספה.

ז. כל נכסי דלא ניידי שרכשה או שתרכש החברה ירשמו בשמה. ועד השכונה יהיה כחו יפה לנהל כל נכסים כאלה.

ח. בכל שנה תאסף אספה כללית של החברה. ההזמנה לאספה כזאת תהיה על ידי פרסום בעתון יומי היוצא בירושלים לכל הפחות שבעה ימים לפני האספה. אפשר לקרא לאספות מיוחדות של החברה באיזה זמן שהוא בהחלטת רב ועד השכונה הנוכחים בעצמם. ההזמנה לאספה כזאת תהיה באותו האופן של הזמנה לאספה כללית רגילה, אלא שבהזמנה כזאת צריכים להזכיר את סדר היום של האספה, ואין לדון על נושאים אחרים מלבד הנזכרים בסדר היום, שלמענו קראו לאספה מיוחדת. חברי ועד השכונה לא יקבלו משכרת. כל האנשים חוץ מאלה שבשרותם משתמשת החברה יקבלו משכרת כפי שיוסכם עם הועד.

ט. ועד השכונה אינו רשאי לחוציא הוצאות למעלה מסכום חמשים לירות (50 לא"י) בלי אשור והחלטת אספה כללית מיוחדת שתקרא לשם זה.

י. לחברי החברה בלבד יהיה יפוי כח להטיל על עצמם מסים באספה כללית רגילה.

יא. אפשר לתקן ולשנות את התקנות הללו ע"י רב קולות של החברים הנוכחים בעצמם או ע"י שליח באספה כללית רגילה או מיוחדת של החברה.

יב. לכל חבר הן של החברה, או של ועד השכונה תהיה זכות קול אחד בלבד.

יג. הפקידים שלהם הרשות לחתם ולשים את החותמת של החברה הם הנשיא והמזכיר יחד.

יד. כל ענייני השכונה נחתכים ע"י רב דעות מחברי ועד השכונה שבאו לאספה ואין אחר ההלטתם כלום.

טו. על כל חבר לשלם לא פחות מששה שלנגים לשנה לטובת צרכי השכונה.

טז. חשבונות השכונה, הכנסותיה והוצאותיה יהיו תמיד גלויים ופתוחים בפני חברי השכונה. ועל הועד למסור מנקסי החשבונות וכל ענייני החברה לועד החדש שיבחר.

[illegible] יו"ר

[illegible] המזכיר

ועד שכונת מקור ברוך
ירושלים

סנהדריה תרפ"ו

בשנת תרפ"ו נרכשה האדמה בראשונה ע"י אגודת „נחלת בית" של „המזרחי הצעיר". נקנו כ־70 מגרש. אח"כ קנו עוד כ־40. הבתים הראשונים נבנו ע"י אשכנזים וקורדים. במאורעות תרפ"ט פינו את המקום, בתום המאורעות חזרו לשכונה.

„קרן עזרה" בנתה את „הבית המשותף" הגדול שבו 18 דירות. היה זה בית־מבצר לצפונה של ירושלים.
רב השכונה היה הרב ש.ב. שולמן. (הצופה, י"ד אייר תרצ"ה).

חברת
נחלת־בית
בערבון מוגבל
ירושלם, א"י.

ת. ד. 358

סנהדריה
שכונה
—מיסוד המזרחי הצעיר הא"י—
(בצפון העיר ע"י בתי הבוכרים)

א. נ.

חברת „נחלת־בית" בע"מ, מזמינה בזה את כ' לחגיגת יסוד השכונה

„סנהדריה"

והנחת אבן הפנה לבתים הראשונים

ביום השלישי א. ניסן תרפ"ו בשעה 2 אחה"צ.

בכבוד רב

הנהלת חברת „נחלת־בית" בע"מ.

ב"ה ג' בהו"ב

„תמוז"

ת. ד. מ. ש. 72

חוות שנתאשר גם תכנית הבנין ועפ"י התכנית הזה כבר נגשנו לחלק את המגרשים בברזלים לכל חבר וחבר בפני עצמו, ולסדר את הקושנים הפרטיים.

לכן מבקשים ומודיעים להחברים לבל לעכב את העבודה ולשלם כ"א המגיע ממנו, עד ג' במדבר תר"ץ.

ואם לאו מלבד מה שמפסיד את זכותו בהגורל נהיה נאלצים בעל כרחנו למכר ג"כ חלק מגרשו על חשבונו ואם יהי' הפסד ח"ו לא יהי' לו שום טו"מ כלל.

חברים חדשים מתקבלים למגרש שני

כן מודיעים שב"ה משיגים הלואה לבנין, וכ"א צריך לבוא לדרשם עד עש"ק במדבר והמאחר מפסיד.

המשרד בחצר ווינברג תחלת אחוה דרך מאה שערים
זמן: א. ג. ה. בלילה 8—7 אירופית
" ב. ד. ו. בצהרים 2—1 "

הדנהלה

דפוס רפאל חיים הכהן, ירושלם

קרית שמואל תרפ"ו

לזכר הגאון רבי שמואל סלאנט, רבה של ירושלים במשך שבעים שנה.

המגרש בשביל שכונה זו, בן 90.000 אמות, נקנה בשנת תרפ"ו ונתחלק למאה ועשרים מגרשים קטנים בני 700 אמות, מלבד שלושה מגרשים צבוריים: בית כנסת, תלמוד תורה, שוק וגן צבורי. הלואה של אלף דולר ניתנה לכל אחד מן הבונים, לפרעון בתשלומים במשך 20 שנה. יש שהעדיפו לבנות בכוחות עצמם.

בעזה"י.

בריך מציב גבול אלמנה.

הזמנה של מצוה

ביום ג' י"א שבט רצ"ב שעה 2 אחה"צ

תוכח אבן הפנה לבנין ביהכנ"ס "אהל רבקה"

בשכונת קרית שמואל

מגרשת הנבירה הצדקנית מרת רבקה רוטברג תחי'

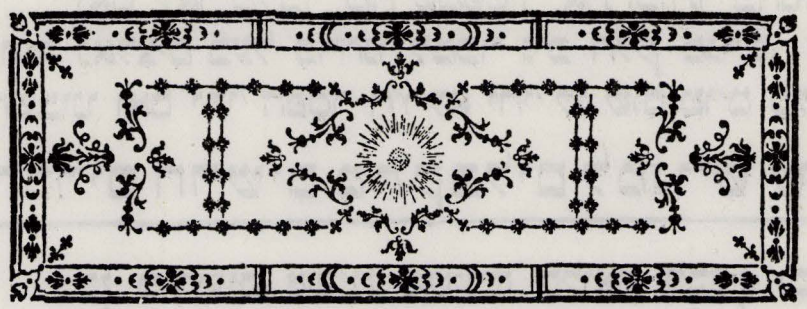
בנוכחות רבנו הגדול ראש רבני א"י מרן אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א

ורבני ונכבדי ירושלם

כבר מתבקש להשתתף בשמחה של מצוה זו

הועדה המסדרת

הסכוניות העמודנה לשרות הקהל בשנת רחוב הסלע ג'ורג' משעה 1 אחה"צ.

ב"ה

האומר לירושלם תושב ולערי יהודה הבנינה. (ישעי' מ"ד)

הזמנה לחניגה כפולה

מע"כ מוזמן להשתתף בשמחת בנין ירושלם לדורות ניכח

בחניגת ירית אבני הפנה:

א) לבנין "קרית שמואל" בירושלם.

ב) לבנין שכונת ישראל רוקח וביהכנ"ס

ע"ש הרה"ג המפורסם

מוהר"ר ישראל רוקח הי"ו מברוקלין.

החניגה—על מגרש קרית שמואל מול רחבי—תתחל

בשעה 2 אחה"צ ביום ח' ר"ח ניסן הבע"ט

בכבוד רב

הנה"ת גב"ח אוצר החסד קרן שמואל

מיסודו של

ועד הכללי כנסת ישראל

אוטומבילים לשרות הקהל יעמדו בפאת שערים ובסחנה יהודה משעה אחת וחצי אחה"צ והלאה.

ב"ח

קרית שמואל, ירושלם

אגדה הרדית בע"מ

ח. נ.

חננו מתכבדים להזמין בזה את כבודו לאספה הכללית השנתית של אגדתנו, שתהי' אי"ה במוצש"ק אור ליום י' טבת תרצ"ב, בשעה שבע בערב, באולם ועד הכללי.

סדר היום:

א) דין וחשבון

ב) אישור התקציב

ג) בחירות

ד) שונות.

הערה: אם האספה לא תתקיים מחוסר מספר חברים חקי, מזמינים בזה לאספה שניה שתהי' אי"ה באור ליום ג' י"ב טבת בשעה תנו' ובמקום הנו'.

חו תחשב לחקית באיזה מספר חברים שישתתף בה.

בכבוד רב

הועד.

תמונתו האחרונה של רבי שמואל סלאנט. מתפרסמת לראשונה

מאזן קרית שמואל ירושלם, אגדה הדדית בע"מ, לסוף אלול תרצ"א.

אקטיב.

	מיל	לא"י	מיל	לא"י
המגרש עם כל התוצאות שנכנסו לשומא, (כפי הפסורם בדו"ח המודפס לסוף תר"ץ.)	181	12612		
מגיע מחברים לסוף תרצ"א.	390	1462		
מזומן בקפה בסוף תרצ"א.	431			
	002	14075	002	14075

פסיב.

	מיל	לא"י	מיל	לא"י
חוב 124 מגרשים בחתאם לשומא,			181	12612
קרן לסלילת דרכים:				
עודף הקרן בסוף תר"צ, לפי הדו"ח המודפס בסוף תר"ץ	017	918		
הוצאות תרצ"א כפי רשימא א הרצופה בזה.	226	106	791	811
קרן לצנורות המים:				
חוב 124 מגרשים 4 לא"י כ"א.	000	496		
הוצאות עד סוף תר"צ כפי הדו"ח הנ"ל 312,329				
תקונים בשנת תרצ"א. 1,355	684	313	316	182
חוב לאוצר־החסד בסוף תר"ץ.	005	499		
שולם במשך שנת תרצ"א.	000	157	005	342
מגיע להחברים עודף תשלומים.			873	57
מגיע לשונים כפי רשימה ג'.			750	52
עודף הכנסה לסוף תרצ"א כפי רשימה ב'.			086	16
	002	14075	002	14075

רשימה א'

חשבון כללי של הוצאה והכנסה בתרצ"א

הכנסה:

	מיל	לא"י	מיל	לא"י
מזומן בקפה בסוף תר"ץ לפי הדו"ח המודפס.			145	
נכנס מחברים במשך תרצ"א.			052	390
דמי כניסה לחבר ומס העברה.			015	45
טוער השכונה סלוק חובם מאשתקד לפי דו"ח הנ"ל.			10	
חובות חדשים במשך תרצ"א.			436	45
ס"ה			648	460

הוצאה:

	מיל	לא"י	מיל	לא"י
הוצאות ע"ח הקרן לסלילת דרכים:				
מחיר 33,45 מטר מרובע קרקע על יד נבול המגרשים 63/1—63/2			550	14
להמטשלה, מס רשום של הנז'			060	1
עגלות ושמשות בקשר עם הקניה הנז'			680	
חשי סלילת דרכים: שולם במזומן להקבלן נ. קושניר				55
נשאר חוב להנ"ל לפי החשבון			686	31
להקרי־ילין בעד פרופוזים והשגחה לדרכים	106	226	250	3
הוצאות ע"ח הקרן לצנורות המים:				
תקונים בשנת תרצ"א		1355		
הוצאות חוזרות:				
להקרי־ילין בעד השגחה טכנית (ע"ח הבונים)			14	
להמטשלה טם וריקו (ע"ח החברים)			160	13
הוצאות שונות (ע"ח חברים פרטים)		29	600	2
הוצאות תקציב תרצ"א כפי רשימה ב'		136	536	
תשלום חובות:				
לאוצר־החסד ע"ח החוב			157	
החזר לחברים עודפי תשלומים			115	27
שולם ע"ח חובות לשונים		186	340	2
מזומן בקפה לסוף תרצ"א			431	
ס"ה			648	460

רשימה ב'

חשבון התקציב לשנת תרצ"א:

הכנסה:

	מיל	לא"י	מיל	לא"י
מס שנתי 106 חברים כ"א לא"י אחת, (כפי החלטת האספה הכללית טיום א' סבת צ"א)				106
מס שנתי 18 חברים הבונים כ"א 2,500 לא"י, (כפי החלטת האספה הנז')				45
דמי כניסה ומס העברה			985	15
ס"ה			985	166

הוצאה:

	מיל	לא"י	מיל	לא"י
עודף החוצאה בשנת תר"ץ				14 363
שמירה, להשומר ע. אנסי			200	55
משכרת להמזכיר				48
בעד רוכה ציד עם הכשירים והרשיון			800	9
קביעת התלפון בשכונה				4
לדר. א. הילמן לגמור חשבון בקרת הפנקסים עד סוף תר"ץ				2
הדפסת הדו"ח לסוף תר"ץ ועוד			650	4
קביעת חלוקם בשכונה עד להחשבון				2
וריקו בעד המגרשים הצבורים			050	1
להקרי־ילין בעד 20 נקודות				5
שמשות עגלות בולים והוצ"ש באספות			836	4 136
עודף החכנסה לסוף תרצ"א				16 086
ס"ה			985	166

רשימה ג'

חובות לשונים לסוף תרצ"א

	מיל	לא"י
להקבלן קושניר		31 686
להקר ילין		3 750
משרד הקבלני		4 814
לועד השכונה		12 500
	750	52 750

ב"ח,

אנחנו החתומים חברי ועדת הבקרת של שכונת קרית־שמואל, אגדה הדדית בע"מ, שנבחרנו באספה הכללית טיום א' טבת תרצ"א, עברנו על כל הספרים החשבונות הקבלות וכו"כ, המאזן הכללי ומצאנו שהכל בסדר ונכון. וח"ש יום כ"ג בסלו תרצ"ב, ירושלם.

יצחק אויערבאך מו"צ
בנימין זאב שפירא
יהושע ליב אייזינשטיין

דפוס סלומון

ב"ח,

אני הח"מ בקרתי את הפנקסים והחשבונות של קרית־שמואל ירושלם, אגדה הדדית בע"מ, בקרתי את המסמכים, קבלתי את הידיעות ובאורים שדרשתי, ותאמתי את המאזן אשר לסוף אלול תרצ"א אל החשבונות השייכים אליו, ואני מעיד בזה בהתיסתי כי מצאתי הכל נכון ובסדר, והכל מבוסס על מסמכים כראוי ובהתאם לחק. ואני מציע לאספה הכללית לאשר את המאזן.

ירושלם ה' טבת תרצ"ב 15,12,31

דר. א. הילמאן
רואה חשבון מוסמך מאת ממשלת א"י

קלפי

לשכונת קרית־שמואל ירושלם

ע"י אוצה"ח קרן־שמואל

אינגילשטיין בנימין
אפילמאן אברהם,
אזולאי שיון חיים
אריאלי יצחק
אייזינשטיין יהושע ליב
אינגילשטיין געשקע
אליאך יעקב יצחק
אליאך שלמה
אויערבאך יצחק

ברודר גדלי' נחמן
בינזמוביץ רבקה לאה
ברברמן זעליג
" חיים בר"ז
ברינשטיין שמואל
באסאן אלי'
ברינשטיין חיים
ברמן משה
ברודר שמואל
ברדקי ישראל

גלדברג יהודא דוד
גיסקאן רחל
גרסברג זאב
גלינצנשטיין שמעון
גמזו צבי
גלדברג זיסקינד
גאלדפיין אלי' (ממונטראל)

דיליאון אשר דוב
דיליאון יוסף בראד

הויזמאן משה
הירשמאן יחזקאל
" יוסף צבי
" ישראל
" חיים

הרשלר בנימין
חבלין זלמן
" חנוך הנדיל
העברי יוסף
הריסאן אשר
הורביץ שמעון צבי
הורביץ חיים שלום

וויינשטוק צבי ארי'
" פרומא
" ברוך בריל
ווינגארטען דוד
" אהרן יוסף
וואלפא ליפא יהונתן
וישנצקי שיינע רחל
ויניגראד חיים
וורנר הענדיך
וילנר אברהם

זאקס יהושע פישיל
זילברמאן זלמן כהן ור"ט קרינסקי
זקס מרדכי ליב
זלאטניק אלי'

חמילבסקי חיים
חרל"פ צבי מיכל
חיקין מנדיל ושמעון שינקר

יולים אברהם
יונגרייז אברהם
יהלומשטיין דינה אלטע
יודלעוויץ אידיל מאניש
ילקוט ליב
" מרדכי
יפה נחום צבי
ישראלי אביגדור
יעקובאוויץ אהרן

כהן ישראל
" אהרן

לוינזון יוסף זונדיל
לרנר אשר
ליברזאן גלדע פריל
לוינזון משה חיים
לאדמיר יהושע
לרנר מרדכי
" יהושע

מירסקי דוד טעביל
מינצברג ישראל זאב
" חיים יודא בהרי"ז
מרגליות יצחק יואל

נייטאן ליבא ברייגע

סלומון מתתי' בר"ח
" אברהם בר"מ
סלובייציק נפתלי ב"ר דוד

עטינגר ברוך מרדכי
" יצחק צבי
עפשטיין משה

פרוש זאב ב"ר נפתלי
פראנק שמואל תנחום
פריינקל אהרן
פריינד ארי' מרדכי
פורת נח

קאסמאן משה אהרן
קירשנבוים אלטער חיים יוסף
קלמנאוו אברהם ב"ר אהרן
קירשנבוים אברהם משה
קרויז יהושע

רויז טובי'
ריבלין חיים
" יצחק
" משה
רויזנר פישל
רזינטל חנה
רובין ישראל
" זאב
ריבלין יעקב זלמן
רבינוביץ ליב
" חנני'

שימשילבין ישראל מאיר
" אליקום יהושע
שיפמאן אהרן
שיפמאן אלחנן אלימלך
שפירא בנימין זאב
" אלי'
" משה ליב
" יהודא זרחי'
" שלמה יצחק
שכטר יהודא ליב
שלעזינגר אלי'
שמחאוויץ אלטער
שרייבר שלמה
שוורץ משה מרדכי
שניצר משה
שיינברגר פנחס צבי
שרף ישראל

חברת קרית שמואל
ע"י
אוצר החסד קרן שמואל
בעיה"ק ירושלם תובב"א

ב"ה. י"ד אייר פ"ח

מכתב־חוזר

חבר נכבד !

סוף סוף כבר הגענו לידי פעולות ניכרות וממשיות, המאפשרות את בנין שכונתנו קרית שמואל, עם התנאים הכי נוחיים ורצויים.

אחרי עבודה ויגיעה רבה, רואים אנו לעינינו, את כל הענינים הסדוריים, והטכניים כבר גמורים, התכנית היא גמורה ומאושרת, "הפורצלצי" נעשתה, גם על התכנית, וגם על המקום עם סמון נקודות ברזל, בבוטון, ובזמן האחרון גמרנו גם את תכניות עבודות הדרכים.

המועצה כתכבדת איפוא לחודיע בשמחה, לכל החברים, שבהתאם להחלטת האספה הכללית וההחלטות של המועצה נחלה החנחלה טו"מ, וגמרה עם מוסד קבלני ידוע, בדבר הוצאה לפועל עבוד הדרכים והכבישים של השכונה.

כמובן שעבוד הדרכים יתן את האפשרות הכי נוחה להתישבות גדולה שתחי' בע"ה בקרוב ויקל על בנין השכונה והתפתחותה.

ביחוד מורגשת עתה נחיצות תקוני הדרכים, אחרי שישנן האפשריות לגשת לבנין 50 בתים, בתור ההתישבות הראשונה על המגרש.

כל חבר מקבל רצוף לזה הודעה בדבר התשלומים לכסוי הוצאות עבודות הדרכים ועוד, והחברים מתבקשים לזכור את ההודעה ולקיימה בפועל.

בהתחשבות עם המצב הקשה השורר היום בעיר, החליטה המועצה לחלק את הסכום בתשלומים שונים.

בשם ההנהלה

משה ריבלין. שלום יעקבסון.

לכבוד החבר ח"ר.

ח. נ.

כב' מקבל בזה הודעה לסור למשרד ועד קרית שמואל בבית הועד הכללי, בכל יום אחרי הצהרים בשעות 4 וחצי עד 6 וחצי, החל מהיום עד יום כ"ח אייר, בכדי לסלק את התשלום הראשון עבור הדרכים בסך 2 לא"י, ולחתום על שט"ח ע"ס 8 לא"י, על מנת לסלק בתשלומים לשיעורים.

בכבוד רב

ההנהלה

רפוס סלומון

חברת קרית שמואל
ע"י
ה' גמ"ח אוצר החסד קרן שמואל

ב"ה ירושלם ת"ו. כ"ח חשון פ"ט

מכתב חוזר

חבר נכבד !

נעים לנו לבוא היום בסכום הפעולות שנעשו בחברתנו מיום הוסדה ועד היום, במשך הזמן הזה נעשו ונגמרו כל הפעולות הטכניות והסדורים העקריים, ברכישת הנחלה, אשור התכניות. חלוקת המגרשים על המקום. עבודת כבישים, ובאחרונה החערכה על החלקים היחידים והגרלתם להחברים.

אמנם ע"י סכום הפעולות הנ"ל יכולים לבוא לידי הכרה נכונה שהחברה התפתחה כראוי בכל המצועות והתפקידים המסיעים את הדברים לידי התגשמות המטרה הראשית, ואולם דבר עקרי אחד חסר לנו עוד ושבלעדו אין כל ערך ומיום להחברה.

"זהו הבסים החזקי והפרוצודורה של חברת קרית שמואל"

כיום נגשים אנו למלא את המקצוע המשפטי הנ"ל, ושמחים אנו למסור לכם שאחרי עיונים רבים והשגות אינפורמציות ממקורות בעלי נסיון, הצלחנו בע"ה לעבד —באמצעות עו"ד מומחה,— תקנות כאלו המתאימות למצבי החברה ותנאי התפתחותה.

כל חבר מקבל רצוף לזה הצעת התקנות, בכדי שיעיין בהם ויגיש הערותיו לא יאוחר מיום ג' ל' חשון דנא.

יחד עם זה הננו מודיעים להחברים שביום ד' א' כסליו זה תחי' אספה כללית מכל החברים במשרד [illegible] לבחור בועדה לבקור ההערות ולאשור תקנות האגודה.

בכבוד רב

משה ריבלין שלום יעקבזון

חברת קרית שמואל ירושלם נוסדה שנת תרכ"ה

הכתבת להחזיר ההערות על [illegible] אוצר החסד ת. ד. מ. ש. 28.

רפוס סלומון

חברת קרית שמואל

ע"י

חברת גמ"ח אוצר החסד קרן שמואל

ב"ה

יום ח' טבת תרפ"ט

הודעה כללית

באספה הכללית החוקית שהתקיימה באור ליום ח' ל' כסלו, נתקבלו תקנות לחברתנו קרית שמואל לפי פקודת האגודות החדדיות 1920, אחרי שהוכנסו השנוים שנתקבלו באספה זו.

על סמך ההחלטה זו הקובעת צורתה המשפטית של החברה והמאפשרת קבלת התלואות מאוצר החסד קרן שמואל והתחלה המידית בפעולות בנין. הננו מתכבדים להודיע בזה כדלקמן:

א. על כל חבר לסור למשרד הועד ולחתום על התקנות של החברה.

ב. על כל חבר הרוצה לקבל הלואה לבנין בשנה זו לבוא להרשם במשרד הועד, עד י"ח טבת דנא, כעבור זמן זה לא תתקבל עוד שום בקשת רשום, ותסודר התגרלה להלואות בנין.

בכבוד רב

בשם ההנהלה

משה ריבלין—שלום יעקבזון

הערה: הועד פתוח בכל יום משעה 3—5 אחה"צ.

תקנות „קרית שמואל"

אגודה הדדית בע"מ

נוסדה ע"י חברת „גמילות חסדים אוצר החסד קרן שמואל" מיסוד ועד הכללי כנסת ישראל, ירושלם.

1. מטרת האגודה היא: ליסד שכונה עברית בקרבת ירושלם, אשר תתנהל עפ"י התורה הכתובה והמסורה, ולשם זה האגודה רשאית:

א. לקנות או לרכש באופן אחר קרקעות או זכיות על קרקעות, להכשיר את הקרקעות למטרות בנין, למכר אותן או באופן אחר לחלק אותן בין חברי האגודה נגד תשלום בשביל בנין בתים וסדור גנות.

ב. לבנות, להרם ולשנות כל מיני בנינים, משרדים, חנויות, מחסנים, מכונים להספקת מים על האדמה השיכת לאגודה, למכר, לתת, להצמיד, להחזיק ולשכור דרכים, כבישים, מדרכות, וגשרים, ולהתקשר בחוזים עם קבלנים, בנאים ובעלי מלאכה אחרים לשם הוצאת המטרות הנ"ל לפעל, ולנהל ולהשגיח על הבנינים למיניהם, הדרכים וכל המקומות השיכים לאגודה, וגם לסיע ולעזר או להשתתף בבנין, שכלול, חנלה, השנחה והוצאה לפעל של הנ"ל.

ג. ליסד, לרכש, לעבד ולפתח ולנצל מחצבות, תעשית לבנים, הצין וטסקים דומים המועילים להגשמת מטרות האגודה, למכר ולהשתמש בתוצרת הנ"ל.

ד. להספיק בכל האופנים הנחוצים: הבראה, הרוחה והשבחה בשכונות האגודה, ולמטרה זו לבנות או להחזיק או לעזר בבנין או בהחזקת בתי־כנסת, ישיבות, בתי אולפנא חרדים, בתי־חולים, בתי מרחץ וטבילה, גנים ואולמים צבוריים, מוסדות חסד וצדקה וכל מיני הרוחה.

ה. לסדר שרות עגלות, מוביל, חשמליות וכדומה, כפי שהאגודה תמצא לנחוץ, להעברת נוסעים ולמשא.

ו. לדרש ולהשיג קונצסיה או רשיון בשביל סדור והחזקה של אור חשמלי או הספקת מים, או אמצעי הובלה, לסדר, ליסד להחזיק את כל העבודות הנ"ל או חלק מהן על האדמה השיכת לאגודה או הנמצאת תחת פקוחה והנהלתה לטובת חברי האגודה (או תושבי שכונת האגודה) ולהוציא לפעל ולעשות את כל מה שנחוץ בקשר עם זה ולסחר בכלים ובמכשירים המועילים למטרות האגודה האלו או חלק מהן.

ז. להתקשר עם הממשלה והשלטונות, העיריה או אחרים כשהתקשרות כזאת תועיל למטרות האגודה או חלק מהן ולדרש ולקבל מהן זכיות מיוחדות, קונצסיות ורשיונות כאלו אשר יכשרו בעיני האגודה להשיגם ולהשתמש ולמלא אחרי התקשרויות, זכיות וקונצסיות כאלה.

ח. לשבח, לנהל, לפתח, למכר, להחליף, להשכיר, למשכן, להעביר או באופן אחר להשתמש בחלק או בכל רכוש וזכיות האגודה.

ט. להוציא, למשך, לקבל ולנכות שטרי־חוב, שטרי־חליפין, שטרי־התחיבות ושטרות אחרים שאפשר להקנותם או להעבירם על שם איש אחר.

י. ללוות כסף מבנקים או ממוסדות־הלואה בתנאים שהאגודה תמצא לנכון, וכן בתנאי שהכסף הזה יהיה מבטח במשכנתא על הנכסים דלא נידי, קרקעות ובנינים וכל רכוש האגודה (חקים ושבעתיד) או חלק ממנו. האגודה יכולה לפדות את המשכנתאות ולפלק את החוב המובטח.

יא. לתת אשנים והלואות לחברים, עם או בלי במחון, בתנאים כאלה אשר האגודה תקבע מזמן לזמן.

יב. לתקן תקנות פנימיות ולקבע מזמן לזמן הוראות בנידון השכונה וגודל שטח הבנין, חבורות והנטיעות עם כל חלקת אדמה וכן בנוגע לסדור ואשוך תכניות, סדורים אסטיטיים, סניטריים, חברותיים, דתיים וסדורים אחרים של נוחיות והרוחה בשכונה, והתקנות וההוראות האלו יחיבו את כל חברי האגודה.

יג. לאחז באמצעים הדרושים בשביל השגת כל מיני מתנות, עם או בלי כל תנאי, ואשר ביכלתן לעזר להגשמת מטרות האגודה, כלן או מקצתן.

יד. לאגודה תהיה הזכות לחטיל, בעת הצורך, על החברים הוצאות השרות שהאגודה ממציאה לחברים בקשר עם החזקת השכונה או הרכוש של האגודה.

טו. לעשות את כל הדברים הצדדים הנסיעים להשגת המטרות הנ"ל.

טז. לשלם את כל ההוצאות העקריות והצדדיות שהיו ושתהינה דרושות ליסוד האגודה.

המטרות הנזכרות בסעיף 1 הן מכוונות רק לטובת האגודה וחבריה.

2. שם האגודה הוא „קרית שמואל", אגודה חדדית בע"מ.

3. המשרד הרשום של האגודה הוא ב י ר ו ש ל ם ארץ־ישראל.

4.

א. חברי האגודה יכולים להיות כל איש ואשה מבני שמונה עשרה שנה ומעלה המתנהגים עפ"י התורה הכתובה והמסורה, ושועד ההנהלה של האגודה יסכים לקבלם בתור חברים.

ב. ההלטת ועד ההנהלה בנידון קבלת חברים היא סופית.

ג. כל חבר וחבר חיב לרכש באגודה מגרש אחד, אשר גדלו ומחירו תקבע האספה הכללית של האגודה, או ועדה שתבחר ע"י האספה הכללית של האגודה.

ד. על כל חבר בהתקבלו לאגודה להתחיב בכתב לשמר ולקים את כל ההחלטות, התקנות וההוראות שתתקבלנה או תנתינה ע"י האספה הכללית או ע"י ועד ההנהלה והמוענה של האגודה ולשלם המסים או סכומים המגיעים ממנו לאגודה בתור חבר.

5. האגודה היא בערבון מגבל ואין לה קרן מניות.

6.

א. חבר באגודה יוכל להעביר לאחר את נכסי דלא ניידי שלו, כלם או חלק מהם, או את זכיותיו עליהם מכל מין שתהיינה בתוך קרקעות ושכונת האגודה או הנמצאות תחת ההנהלה והקונטרולה של האגודה, רק ברשיון והסכמת ועד ההנהלה בכתב. וגד ההנהלה רשאי לסרב מבלי לתת נמוקין לזה, בכל אופן הסכמה שכזאת לא תנתן עד שלא יכנס המועבר אליו, לפני החעברה על שמו, בתור חבר באגודה ויחתם על התחיבות בתאם לסעיף 4 (ד).

ב. עם כל העברה של נכסי דלא ניידי או זכיות עליהם מחבר לחבר, עוברות על הקונה גם כל ההתחיבויות הקשורות בנכסי דלא ניידי אלה בעת ההעברה כלפי האגודה.

ג. חבר שיעביר את נכסי דלא ניידי שלו בתוך קרמעות ושכונת האגודה או הנמצאים תחת ההנהלה והקונטרולה של האגודה או את זכויותיו עליהם באיזה מין שתהיינה בלי רשיון והסכמה בכתב מועד ההנהלה, מתחיב לשלם לאגודה מם העברה של 20 % מהמחיר שהוא מקבל מהמועבר אליו בעד הנכסים או הזכויות המועברים, והוא מאבד גם את כל זכויותיו בתון האגודה ורכושה הצבורי ולא תהינה לו כל תביעות ושענות ומענות שהן, במקרה שמחיר החעברה הוא פחות ממחיר השוק, על החבר לשלם לאגודה את 20 אחוזים הנ"ל עפ"י מחיר השוק בהתאם לדרישת ועד ההנהלה.

הוראות סעיף זה מחירות את באי־כחו ממלאי־מקומו ויורשיו של החבר וערכן כהתחיבויות שהוטלו עליהם ע"י החבר עצמו ע"י עצם חכנסו כחבר־לאגודה.

חבר לא יוכל להשכיר או באיזה אופן אחר למסר את נכסי דלא ניידי שלו הנ"ל למי שאיננו מתנהג עפ"י התורה הכתובה והמסורה, ועליו להכנים סעיף מפורש על שמירתן ע"י השוכר בכל חוזה שכירות, ועליו לבטל שכירות והחזקה עם כל שאיננו מתנהג עפ"י התורה הכתובה והמסורה במשפט או בכל אופן אחר עפ"י דרישת ועד החנהלה ולשאת בכל הנזקים והפצויים כלפי השוכר והמחזיק בנכסים ובכל הנזקים וההפסדים שיגרמו לאגודה בקשר עם זה. במקרם שהחבר נמנע לאחז באמצעים לשם בטול השכירות והחזקה בנכסיו, חרשות בידי ועד ההנהלה לחופיע בבא־כחו החזקי של החבר לשם ~~שבוד שכירות~~ ההחזקה כנ"ל על הוצאותיו של החבר, מבלי שיהיה צורך בשום יפוי־כח אחר ועם זכות העברת יפוי־הכח לאחרים.

ד. חבר יוכל להעביר לאחר את זכויותיו בתון האגודה גם מבלי שיעביר את נכסי דלא ניידי שלו רק בהסכמת וברשיון בכתב מועד ההנהלה.

הסכמת ועד ההנהלה תנתן על כתב־ההעברה בנוסח דלקמן:

אני הח"מ ——— מ ———

הנקרא בכתב זה „המעביר", תמורת הסכום של ——— לא"י

שקבלתי ממר ——— מ ———

שנקרא בכתב זה „המועבר אליו" מעביר את זכיותי בשכונת „קרית שמואל" אגודה הדדית בע"מ, אל המועבר אליו הנ"ל שיהנה מן הזכיות האלה בהתאם לתנאים והחגבלות הנזכרים בתקנות האגודה או החלטות האגודה, ובתנאי שההעברה תרשם בספרי האגודה המתאימים, אני המועבר אליו הנ"ל מסכים להחעברה הנ"ל בתנאים הנ"ל.

ולראיה באנו על החתום

ירושלם, יום ——— לחדש ——— שנת ———

7. אין רשות לחבר לקחת בחזרה את זכיותיו באגודה.

8. במקרה מות חבר, כל הכספים שעל החבר להכנים אל קופת האגודה והמגיעים ממנו בזמן מותו הן בנוגע לזכיותיו באגודה והן מסבות אחרות יחיו כחוב המגיע לאגודה מחבר זה ויוכלו להגבות מעזבון החבר חמת.

9. אם חבר האגודה יפשוט את הרגל, או האגודה מעבירה את זכיותיו בהון האגודה לאפוטרופוס החוקי על רכושו אחרי סלוק חובות החבר לאגודה. ועד ההנהלה יכול לסרב שזכיות חבר פושט רגל בהון האגודה יעברו לאיש בלתי רצוי לועד ההנהלה, במקרה זה יכול האפוטרופס בפשיטת הרגל לדרש רק את שוי הזכות ולא את הזכות עצמה.

העברת נכסי דלא ניידי של חבר פושט רגל הנמצאים בקרקעות האגודה או תחת הקונטרולה וההנהלה שלה תעשה בהתאם לתנאים הנזכרים בסעיף 6 של התקנות הללו.

10. הזכות בידי חבר לבקש מהאגודה לרשם בספר מיוחד לזה את שם הממונה שאליו תעביר האגודה, אחרי מות החבר, את רכושו, זכיותיו, והתחיבויותיו באגודה של החבר חמת.

האגודה יכולה לסרב מלרשם איזה ממונה שהוא, בלי נתינת טעם לסרוב כזה. האגודה תעביר את הרכוש, הזכיות והתחיבויות של החבר חמת לאותו האיש או לאותם האנשים, שלפי פסק־דין מבית דין מוסמך הוא היורש (היורשים) או בא־כחו החוקי (באי כחו החוקיים) של החבר חמת עפ"י דת ישראל.

11. רוחי האגודה יתחלמו כדלמטן.

8. 25 אחוזים מן הרוחים ינתנו אל קרן המלואים, ינהלו את הקרן הזאת וישתמשו בה לפי ההלטות והוראות האספה הכללית.

9. עודף הרוחים לא יתחלק בין החברים וישתמשו בו למטרות האגודה לפי הוראות וההלטות האספה הכללית של האגודה.

12. כל סיני סכסוכים בנוגע לעסקי האגודה בין חברים, או בין חברים קודמים או אנשים התובעים מהחברים הקודמים, או בין חברים, חברים קודמים ופקידי האגודה, או סכסוסים בין החברים או חברים קודמים והאגודה או ועד ההנהלה, יסודרו ע"י ועדה משפטית מיוחדת המורכבת מחמשת חברי האגודה שיבחרו ע"י האספה הכללית למשך שנה אחת. ההלטת הועדה המשפטית תהיה סופית.

13. יכולים לפטר חבר מהאגודה עפ"י ההלטה שהוצעה לאספה כללית ע"י ועד ההנהלה או המועצה. אם ההלטה זו נתקבלה ע"י רוב של לא פחות משני שלישים של חברים שהופיעו והצביעו. לא תוצע ההלטה כזאת אלא במקרה אם החבר אחר לשלם את התשלומים המגיעים ממנו לאגודה (בעד לכל הפחות ששה חדשים), או אם הוא נסרב בהתמדה לשפר את התקנות הפנימיות ואת הוראות האגודה או את ההלטות האספה הכללית. או אם הוא העביר את נכסי דלא ניידי שלו באגודה בנגוד לסעיף 6 "ג" או אם הוא [illegible] אחראי בעד כל החובות שמגיעים ממנו לאגודה בעת פטורו, ויחשב כחבר לצורך ההתחיבויות המוטלות עליו בעד עברה על סעיף 6 "ג". את שווי זכותו באגודה יקבל חבר כזה במשך שנה אחרי המאזן.

14. האגודה לא תשלם רוחים לחבריה.

15. האגודה מוגבלת בערבות. כל חבר מסכים להכנים לא יותר מסכום של 20 לא"י לרכוש האגודה במקרה של פשיטת רגל או פרוק האגודה.

16. על כל חבר בשעת התקבלו בתור חבר לאגודה להכנים במזומנים אל קופת האגודה מינימום של 100 מא"י ולשלם השלום שנתי של 1 לא"י אחת וכן לשלם התשלומים שיקבעו בכל פעם ע"י ועד ההנהלה של האגודה או האספה הכללית.

במקרה שחבר או יורשיו או באי־כחו לא יסלקו בזמן הקבוע את החובות המגיעים לאגודה, או הרשות לאגודה להעביר את זכויותיו בחן לאגודה של חבר זה לאחר, ולזקף את כל הסכומים על חשבון חבר זה שפגר בתשלומיו, בתנאי שהודעה מספיקה נמסרה ע"י ועד ההנהלה לחבר זה או ליורשיו או לבאי־כחו ולבעל שועד ההנהלה לא יחליט אחרת.

17. לכל חבר הזכות להשתמש ולהנות מכל הדברים שסודרו ע"י האגודה בהתאם לסעיף 1 ובהתאם לתקנות כללים שיסודרו מזמן לזמן ע"י האספה הכללית או ועד ההנהלה.

18. האספה הכללית הרגילה של האגודה תתאסף פעם אחת בשנה לא יאוחר מחדש תשרי והיא תהיה זוקית כשיהיו נוכחים בה רוב חברי האגודה. ההלטות תתקבלנה באספה הכללית עפ"י רוב דעות פשוט של הנוכחים באספה הכללית. במקרה של חלוקי דעות, דעת היושב ראש מכריעה. במקרה שבאספה לא יהיו נוכחים חברים במספר מספיק, או קוראים לאספה שניה עפ"י הדוגמא הראשתה, והאספה תהיה זוקית בכמספר הנוכחים, וההלטות שתתקבלנה ברוב דעות פשוט. קוראים לאספה כללית שלא מן המנין כשוענד ההנהלה או המועצה מוצאים את זה לנחוץ או עפ"י דרישת שליש החברים. האספה הכללית נקראת ע"י שליחת הזמנות בכתב לחברים או ע"י הודעה בעתון ארץ־ישראלי אחד לכל הפחות שלשה ימים קודם יום האספה. ההזמנה תכיל גם את סדר היום של האספה. הדרשות לכל חבר אם הוא בעצמו איננו משתתף באספה, להצביע ע"י בא־כחו, בתנאי שבא־כחו זה צריך שיהיה חבר באגודה או בא־כחו החוקי התמידי, ואין חבר יכול לקבל באות־כח כי אם מחבר אחד.

תפקיד האספה הכללית, מלבד מה שנזכר בסעיפים אחרים הוא:

א. קבלת ואשור דו"ח של ההנהלה בנוגע לעסקי האגודה.

ב. בקורת ואשור החשבון של האגודה אחרי שהתמו עליו מבקרי החשבונות.

ג. לקבע את התקציב של האגודה.

ד. לשאת ולתת ולהחליט בדבר כל הצעות שהוגשו ע"י ועד ההנהלה או המועצה.

ה. לבחר ע"י קלפי את המועצה, ועד ההנהלה, מבקר, ועדת הבקורת וועדה משפטית, וועדה טכנית.

ו. להחליט על אדות הפסקת פעולות האגודה.

19. לכל חבר יש רק קול אחד.

20. האספה הכללית של האגודה תוכל לתקן תקנות חדשות, לשנות את התקנות ולבטלן. שנוי התקנות או בטולן או סדור תקנות חדשות צריכים להנשות באספה הכללית שנוכחים בה שלשת רבעי החברים של האגודה, וההלטות צריכות להתקבל בשני שלישי דעות של המשתתפים באספה. מלבד החלק מסעיף 1 של התקנות המקובע את מטרת האגודה שאיננו ניתן להשנות כי אם בכל הדעות של כל חברי האגודה. במקרה שבאספה לא היו נוכחים חברים במספר מספיק, אז קוראים לאספה שניה עפ"י הדוגמא של הראשונה, ואז האספה השניה תהיה זוקית במספר החברים הנוכחים, וההלטות תתקבלנה ברב של שני שלישי החברים הנוכחים באספה הכללית השניה. אין תוקף לשנוי התקנות בלי הסכמת הפקיד הרושם.

21. עד האספה הכללית הראשונה, ועד ההנהלה מורכב מחמשת החברים הראשונים שהתמו על בקשת הרשום, והועד הזה מנהל את האגודה עד שיבחר ועד ההנהלה חדש ומועצה באספה הכללית הראשונה שתתאסף במשך חדש אחד אחרי רשום האגודה, אחיכ האספה הכללית תבחר, ע"י הקלפי, את ועד ההנהלה, את המועצה ואת ועדת הבקורת לזמן של שנה אחת.

ועד ההנהלה.

א. ועד ההנהלה מורכב משבעה חברים הנבחרים ע"י האספה הכללית למשך שנה אחת, והוא בוחר מקרבו ביור, סגן וגזבר. חויר של ועד ההנהלה הוא גם כן נשיא האגודה.

ב. התיטות שני חברי ועד ההנהלה יחד עם התיטת המזכיר מחזין להתיטות היור או סגנו מחיבות את האגודה.

ג. ההחלטות בישיבות ועד ההנהלה מתקבלות ברוב דעות פשוט של הנוכחים בישיבה. במקרה של שוני קולות־ היור מכריע. ההחלטה יש לה תוקף אם השתתפו לכל הפחות 4 חברים בישיבה.

תפקידי ועד ההנהלה:

1. מקבל חברים.

2. ממנה ומפטר את פקידי האגודה.

3. מנהל ומסדר את כל פעולות האגודה, עסקיה וענינה.

4. כוציא לפעל את ההלטות המועצה והאספה הכללית.

5. מגיש למועצה או לאספה הכללית הצעות בדבר הנהלת העסקים, סדור החשבונות, גבית המסים והתשלומים וכל מיני הצעות בקשר עם המטרות הנזכרות בסעיף 1.

המועצה.

המועצה מורכבת מחמשה עשר חברים הנבחרים ע"י האספה הכללית לשנה אחת

תפקידי המועצה הם:

1. להחליט על סדור ואשור תכניות, הכנסת שכלולים וכו'.

2. להחליט על אדות קנית מגרשים חדשים להקמת בנינים נוספים.

3. לבקר את פעולות ועד ההנהלה ולהשגיח על הנהלת עסקי האגודה וענינה.

4. להחליט על הצעות שמציע ועד ההנהלה.

5. המועצה רשאית להחליט על התקשרות עם חברת גמילות חסדים אוצר החסד, קרן שמואל, בכדי לרכש בשביל האגודה או באופן אחר להעמיד לשרות חבריה את הנהלה הנמצאת בקרבת שכונת רטיסבון, ירושלם, ועם כל אגודה, חברה, שותפות ואנשים אחרים לשם רכישת קרקעות שיהיו נצרכים לאגודה או זכיות שמוש בהן, כמו כן רשאית המועצה להחליט על התקשרות עם חברת גמילות חסדים הנ"ל או עם כל אגודה, חברה, שותפות, ואנשים אחרים לשם השגת הלואות לבנינים לחברי האגודה, ולקבע את תנאי ההלואה הכלליים בשביל החברים.

במקרה שסכומי ההלואות יהיו מוגבלים ביחס למספר חבונים, יחתך הדבר בגורל, חבר הנאות לקבל חצי הלואה, יהיה לו דין מדיפה על אלה המבקשים הלואה שלמה.

6. למנות ועדה טכנית אשר תעבד תכנית כללית לבניני השכונה של האגודה ותכנות בנין בהתאם לחוקי הארץ ודרישות השלטונות, ואלה יהיו לחובה על כל חברי האגודה, אחרי שיתאשרו ע"י האספה הכללית.

ההחלטות בישיבות המועצה מתקבלות ברוב דעות הנוכחים בישיבה. ההחלטות יש להן תוקף אם השתתפו לכל הפחות שמנה חברים בישיבה.

22. פקידי האגודה ימנו ויפטרו ע"י ועד ההנהלה ורק בדרישת ועד ההנהלה יתנו ערבות.

23. במשך שנים עשר חדש מיום רשום האגודה, על האגודה למנות מבקר חשבונות אחד מוסמך (או מבקרים אחדים), והוא, (או הם) יבחר לשנה אחת ויכול להבחר שוב, המבקר יבקר את כל החשבונות, ספרים ותעודות אחרות של האגודה ויסמר את הדרוש שלו ואת המאזן לאספה הכללית, למבקר תהי הזכות לדרש מועד ההנהלה או המועצה שאלה יאפשרו לו בכל עת לבקר את ספרי האגודה, חשבונותיה ותעודותיה וגם תהיה לו הזכות לדרוש מהאגודה את הידיעות והברורים הדרושים בשביל מלוי תפקידו בתור מבקר. האספה הכללית יכולה גם כן לבחר בועדה של שלשה חברים שיעזרו למבקרי החשבונות. הדין וחשבון של מבקרי החשבונות יחולק בין חברי האגודה לא יאחר משלשה ימים לפני האספה הכללית השנתית.

24. חותם האגודה יהיה שמור בידי יור האגודה וישתמשו בו ברשותו ובהעדרו יהיה שמור בידי סגן יור האגודה או יהיה שמור בידי המזכיר.

25. האספה הכללית של האגודה תקבע את הפקדים שעל האגודה למנות, ועד ההנהלה כחו יפה למנות פקדים באופן זמני, אבל האספה הכללית תבאה מזכרתה לאשר את יסוד משרות חדשות כאלה.

26. האגודה תנהל פנקסים הדרושים עפ"י התקנות שתוקנו בהתאם לפקודות האגודות ההדדיות וספרים אחרים כאלה הדרושים במהלך העסקים.

27. האגודה תוכל לקנות כספים מחברים ומבלתי חברים בערבות של נכסי דלא ניידי של האגודה (הקימים ושבעתיד) עד סכום של אלפים (2000) לא"י.

28. ועד ההנהלה ישקיע את כספי האגודה בהתאם להוראות או החלטות שנתקבלו באספה הכללית, בהתאם לתקנות שתעשינה מזמן לזמן ע"י הפקיד הרושם ובהתאם להגבלות המובאות בסעיף 28 של פקודת האגודות ההדדיות.

29. האגודה תוכל להלוות כספים לחבריה למטרות בנין, בערבות על משכנתא על נכסי דלא ניידי לתקופה של לא יותר מ־20 שנה, ובסכום שהמועצה תקבע בשביל כל חבר וחבר לחוד, בהתאם להוראות של האספה הכללית.

30. קרן מלואים צריכה להוצר מ־25 אחוז של הרוחים של כל שנה כספית (שהיא מתשרי עד תשרי) ומסכומים אחרים שהאספה הכללית תקציב אותם למטרה זו. האספה הכללית תחליט מזמן לזמן בנוגע למטרות שלשמן תוכל לשמש קרן המלואים. שום חבר העוזב את האגודה לא תהיה לו שום זכות בנידון קרן המלואים.

31. מספר חברי האגודה איננו מוגבל.

32. האגודה תיסד סניפים בארץ ישראל.

חוזה

שנעשה בין חברה „גמלות חסדים אוצר־החסד קרן שמואל", שתקרא להלן „החברה" מצד אחד ובין „קרית־שמואל", חברה הדדית בע"מ שתקרא להלן „האגדה" מצד שני.

המלים „לוה" או „לוים" בחוזה הנוכחי מכוונות לחברי האגדה שקבלו הלואה מהחברה.

היות ומטרת החברה היא לתת הלואות בלי רבית ליסוד שכונות עבריות בסביבות ירושלם, כדי שאנשים מהמעמד הבינוני יוכלו לרכוש להם בתי מעון בתנאים נוחים, והיות למטרה זו קנתה החברה חלקת אדמה בשטח 87550 אמות מרובעות הנמצא בקרבת שכונת רחביה בירושלם הרשומה על שמה במשרד ספרי האחוזה לשם בנין השכונה הראשונה שתקרא „קרית־שמואל" והמחלקת למגרשים המתאירים ברשימה המצרפת לחוזה הנוכחי.

והיות והאגדה רוצה להשיג מהחברה הלואות לחברים לשם הקמת בנינים על המגרשים הנ"ל.

והיות והחברה מסכימה לתת הלואות לחברי האגדה למטרות בנין בתנאים ידועים.

לכן מתקשרים שני הצדדים בחוזה זה ומקבלים עליהם למלא ולקים את כל הסעיפים והתנאים דלהלן:

א) החברה מסכימה לתת במשך שתים עשרה שנה מתאריך החוזה הנוכחי לחברי האגדה עפ"י גורל, שמספר המגרשים שהקצבו להם ע"י החברה היא מאה ועשרים וארבעה מגרשים, מאה ועשרים וארבעה הלואות, היינו הלואה אחת על כל מגרש. ודין קדימה לחברים שאין להם בתים משלהם.

ב) החברה מסכימה לתת הלואות כפי יכלתה לאותם הלוים שהאגדה תמסר את שמותיהם לחברה, במשך חדש ימים מתאריך הגשת רשימת הלוים לחברה.

ג) לא תנתן הלואה לחבר, אלא אחרי שהכנים לחברה את דמי המגרש שהקצע לו, וחתם על תקנות האגדה, ואחר שישלם את חלקו בהוצאות עפ"י הוראות האגדה.

ד) תנאי קודם לקבלת הלואה, שהלוה ישקיע בבנין קודם לכן לא פחות מהסך מאה לירות ארי.

ה) סכום כל ההלואה מאתים לא"י.

ו) ההלואה תשולם ללוה באופנים אלה: שבעים וחמשה לא"י אחרי שיוכיח להחברה לשביעת רצונה שהוא כבר השקיע בבנין מכיסו סך מאה לא"י, שבעים וחמשה לא"י אחרי שיגיש להחברה השבון של בנין בסך שבעים וחמשה לא"י נוספות ועוד חמשים לא"י אחרי גמר כל הבנין בשלמותו.

ז) כל הלואה תסולק מצד הלוה להחברה במשך עשר שנים בתשלומים שנתיים שוים בסך עשרים לא"י כל תשלום. התשלום השנתי הראשון יחול אחרי עבור שנתיים מתאריך קבלת התשלום האחרון של ההלואה.

ח) הלוה רשאי לסלק את ההלואה בתשלומים גדולים יותר כרצונו.

ט) המגרשים והבנינים ישארו רשומים ע"ש החברה, אבל אחרי שישלם הלוה את כל סכום ההלואה וכל המגיע ממנו, ואחרי שיחתם על כתב התחיבות לשמור את התקנות, ההחלטות וההוראות של האגדה, תעביר החברה את המגרש והבנין על שמו במשרד ספרי האחוזה ותוציא הקושן על שמו.

על החברה לקבל מכל לוה, לפני שתעביר לו את המגרש במשרד ספרי האחוזה, התחיבות בכתב לשלם להאגדה בכל שנה מס של שילינג אחד לצמיתות.

י) המסים וההוצאות הקשורים בהעברת המגרשים ע"ש הלוים במשרד ספרי האחוזה חלים על הלוים.

יא) ההתקשרות בעד כל הלואה והלואה תעשה ישר בין החברה ובין כל לוה עפ"י התנאים המפורטים בחוזה הנוכחי ואחריות בעד סלוק ההלואות ומלוי תנאיה חלה על הלוים, וגם הרכוש הצבורי של האגדה ישמש לתוספת בטחון לסלוק ההלואות.

יב) הבנינים שהלוים יקימו לא יוכלו לשמש לשום צורך אחר מלבד לדירות, חוץ אם נתקבלה הסכמה בכתב משותפת מהחברה והאגדה.

יג) תרכב ועדה טכנית שחבריה יהיו חצים מבאי־כח החברה וחצים מבאי־כח האגדה, אשר תעבד ותאשר תכנית לבנינים ותקנות בנין בעד הבנינים שיוקמו על המגרשים שהקצעו ע"י החברה בהתאם לחוקי הארץ ודרישות השלטונות, שיהיו לחזכה על הלוים. ע"י ועדה זו יהיה מהנדס שתחת הנהלתו ופקוחו צריכה לצאת לפועל כל עבודת בנין במגרשים הנ"ל, ושרק לתעודותיו בנוגע להשקעת כספים בבנינים ומלוי הוראות הועדה הטכנית יהיה ערך.

יד) הוצאות הועדה הטכנית והמהנדס חלות על הלוים כל אחד על מגרשו ובנינו.

טו) על הלוים חובת תקון הבנינים והחזקתם בעינם על חשבונם.

טז) המסים והארנוניות וכדומה החלים על המגרשים והבנינים חלים על הלוים כל אחד על המגיע על מגרשו ובנינו.

יח) כל חבר של האגדה יכול לקבל רק הלואה אחת בת מאתים לא"י, אפילו אם ירכוש לו יותר ממגרש אחד.

יט) יבחר ועד מחברי האגדה, ועל הועד הזה החובה להשגיח על הבתים והבנינים שיוקמו על המגרשים הנ"ל, ולראות כי הבתים יהיו מתוקנים וימצאו בתנאים סניטרים טובים.

כ) הלוים לא יוכלו לבנות על המגרשים כל זמן שהועדה הטכנית והמהנדס שעל ידה לא אשרו בכתב את התכניות והתרשימים של הבנינים שהם רוצים להקים.

כא) לוה לא יכול להוסיף על הבנין או להביא בו שנויים מאשר נקבע בתכניות והתרשימים שעל פיהם קבל רשות לבנות מהועדה הטכנית והמהנדס, כל זמן שלא סלק בשלמות את ההלואה וכל המגיע ממנו, וכל זמן שהמגרש והבנין לא נרשמו על שמו במשרד ספרי האחוזה, אלא אם קבל לזה רשות מיוחדת בכתב מהחברה והאגדה.

כב) לוה שלא ימלא אחרי תקנת האגדה ההחלטות וההוראות של האגדה והועד שלה, לא יוכל לדרוש העברת הנכסים על שמו במשרד ספרי האחוזה, והקרקע וכל הבנינים שיהיו עליה יעברו להחברה, וכל התשלומים שהכנים להחברה יחשבו בתור שכר דירה והחזקה בנכסים, ולא תהיינה ללוה כל תביעות וכל טו"מ על החברה.

כג) על האגדה לקבל את הסכמת החברה על קבלת אותם החברים לאגדה שירצו לקבל הלואות מהחברה.

ועל זה באנו על החתום.

ירושלם, אדר תר"ץ.

הנהלת
אוצר־החסד קרן שמואל:

גדלי' נחמן ברודר
אשר דוב די־ליאון
יעקב יצחק טייטילבוים
יעקב פסטינשטיין
נחום צבי יפה
יעקב חיים מרגובסקי
יצחק דוד מן
דב ווישנצקי, מזכיר

הנהלת
קרית שמואל ירושלם:

משה אפשתין, יו"ר
יצחק אריאלי סגן
מרדכי אפינגר
יצחק אויערבאך
משה ליב שפירא
זאב גרוסברג
אליעזר שתאי
משה ריבלין, מזכיר

ב"ה.

תעודה

בזה מאשרים ועד ההנהלה ל"קרית־שמואל"
י ר ו ש ל ם
אגדה הדדית בע"מ

כי ה' .....

הוא אחד מחברי האגדה, וחתם על תקנות האגודה. מגרשו בשכונת "קרית־שמואל" נרשם בתכנית השכונה המצורפת לפנקס זה במס. .....

השטח ..... מ"מ

מצריו: מזרח ..... מערב .....

צפון ..... דרום .....

ונתקבל ממנו מחיר המגרש סך .....

.....

ולאמוץ באנו על החתום

יום ..... לחדש ..... שנת .....

נאם
נאם
נאם
נאם
נאם
נאם
נאם
נאם

כל האמור לעיל מאושר, גם מהנהלת חברת גמ"ח אוצר־החסד קרן שמואל בירושלם.

יום ..... לחדש ..... שנת .....

נאם
נאם
נאם

בתי מונקטש תרפ"ח

„מטעם הנשיא של כולל מונקטש, הרה"ג רבי חיים אלעזר שפירא, באו לעירנו ה"ה ר' משה פוקס והר"ר אליהו הויזמן במטרה חשובה לקנות קרקע בעד הכולל ולבנות עליו בתים לבני הכולל, באופן שלפני כל בית תהיה גם גנת ירק בשביל בעל הבית" (מוריה, תמוז תרע"ד).

ב"ה

צְדָקָתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד

עַל הַטּוֹב יִזָּכֵר אֶת אֲשֶׁר עָשׂוּ הַיְקָרִים הַמּוּפְלָגִים וְהַיְרֵאִים נְיָ בְּנֵי הַמָּנוֹחַ

הַרַבָּנִי הַנָּגִיד הַיְרֵא עָשָׂה צְדָקָה וְחֶסֶד

מו"ה **מֹשֶׁה עֻזְרִיאֵל** זיל

שְׁאָלָאמָאן ב"ר אַבְרָהָם זיל מישׁוב דאווידקוף קטן שנפטר ביום צ"ג דהאי שׁתא תרע"א ובניו הנ"ל הפרישו מיניו ברכה סך חמש מאות כתרים 500 ℳ לקרן קיימת כפי התקנות (הנדפסים בהלוחות) אות ג' **ליסוד בנין בתים** לעניי כוללנו בירושלים עה"ק ת"ו וכן יש עוד שני כרני קיימת שהפרישו כבר ושלחו לידינו ויבואו אי"ה בטוח חשבון בשנת תרע"א כמ"ש בהקדמה, ומהם ילמדו וכן יעשו נא נדיבי גליל חיו כל הקודם זכה במצוה רבה ויוסיפו לו שנות חיים וברכה עושר וכבוד בכלל פ"י.

אמרין לפעלא טבא אייתר חילה של האשה הנבירה הנדיבה טובת לב החשובה ויקרה מ"ת **גיטל ראזנער** תחי' בת הר"ר יחיאל מיכל ז"ל מאמעריקא ובעת בעיה"ק ירושלים תו"ב אשר הפרישה ת"ומה גדולה מהונה סך שלשה מאית פּוּנד שטערלינג (שהוא לערך חמשים אלפים כתרים טש.) לבנין **בית המדרש** לתורה ותפלה מיוחד **על אחוזת מגרש כוללנו בתוככי ירושלים** תו"ב, ויהללו בשערים מעשי' צדקתה עומדת לעד ומשכורתה תהי' שלמה מעם ה' אלקי ישראל ברוב נחת ושיבה טובה דשן ורענן עבנצבב"א.

ומטנה יראו וכן יעשו נדיבי עמינו כרחוב ומקרוב ליקוד בלבם אש תמיד לאהבת ציון וירושלים על דרך הקודש ולקום על נדיבות ורב פעלים לטובת אחב"י באה"ק דכוללנו וכל הזוכים במצוה הלז אשרי להם ואשרי חלקם.

ואלו הן תקנות גדולות שנו כאן

א. להתנהג כמסורת מאבותינו ורבותינו הראשונים הן בעניני התפלה והן בעניני הלימוד, בלתי שום שינוי כל דהו ח"ו.

ב. שלא יחסר המזג תפלה בציבור ערב ובוקר מדי יום ביומו בין בחול ובין בשבת ויום טוב.

ג. לקבוע לכל הפחות זמן א' בכל יום בהתאסף עשרה אנשים יחדיו בביהמ"ד ללמוד תורה תמידין כסדרן.

ד. גם קביעת השיעורים דסדר לימוד משניות לעילוי הנשמות של מנדבי קרן קימת דהכולל יהיה רק בביהמ"ד הלז בכל עת על פי התקנות.

ה. כל בני הכולל (אפילו הדרים בריחוק מקום בעיר העתיקא קדישא) זקנים וגם נערים מחוייבים לבא בימות החול על כל פנים פעם בשבוע להתפלל בביהמ"ד הלזה תפלה אחת דחובת היום וליטול חלק בלימוד משניות הנ"ל, וגם בש"ק על כל פנים פעם א' בכל משך שני חדשים חק ולא יעבור.

ו. להרי"ק בהרחקה יתירה מכל דבר שבקדושה אותן השולחים את בניהם או בנותיהם לבתי הספר שאינם עפ"י חינוך הישן הנהוג מאבותינו מהרת הקודש.

ז. לדקדק שהמתפללים בביהמ"ד תמיד בקביעות יהיו מצוינים במלבושיהם ובצלם ה' על פניהם (היינו שלא לגלח זקנם כלל אפילו במספרים ושלא לגדל בלוריות). ומתנהגים על פי רוח ישראל סבא.

ח. בעזרת נשים תהיה השגחה על ידי נשים כשרות שלא יבואו לתוכה במלבושי פריצות ושקץ ובפרט בשערות ראשן ח"ו אפילו רק כל דהו מן הצד וגם בפיאה נכרית הדומה לשער לא יראה ולא ימצא.

ט. להתאסף בביהמ"ד לעשות בציבור סעודה שלישית בש"ק בהאי שעתא דבי רעוא דרעוין עפ"י דרך החסידות המורשה מרבינו אור ישראל חבעש"ט הקדוש ותלמידיו הקדושים זי"ע, כנהוג בתפוצות ישראל.

י. לבחירת הש"ץ או מרציא שעורים לרבים יבחרו רק באנשים שהם בחזקת כשרות ומתנהגים הם ונשיהם ובניהם ובנותיהם כהלכות גוברין ונשין יהודאין.

יא. גם לא יבא בקהל ועדה בביהמ"ד לנאום דרשה איש שאינו מרוצה להחרדים האמתיים בעיה"ק תו"ב בין בדברי תורה ובין בשאר עניני כוללות ובפרטות.

יב. כל אחד ואחד מוטל עליו חוב קדוש להשגיח על התקנות הללו שלא לעבור עליהם כלל, רק לקיים עליהם ועל זרעם עד עולם בדברי שלום ואמת והיו לאות ולמשמרת דת תוה"ק, ולהשומע יתעם ותבא עליו ברכת טוב.

חנני לאשר ולקיים התקנות האלו בעזה"י.

המצפה לישועת השי"ת ב"ב בקרוב, ולגאולה שלימה וקרובה, למען שמו באהבה.

(מקום החותם)

חיים אלעזר שפירא
נשיא כולל מונקאטש
ועשרה גלילות באה"ק תובב"א

אחוזת בני ברית תרפ"ט

„ועד המנהלים של קרן בני ברית לבנין בתים בארץ ישראל בא לידי הסכם עם ועד „בית וגן" להקצות בשטח בית וגן רכוז מיוחד של 50 דונם לשם בנין שכונה בשם „אחוזת בני ברית". המגרשים ברכוז זה שייכים לבעלים פרטיים והבונה על מגרשו מקבל הלואה מאת קרן בני ברית בתנאים נוחים. ההלואה ניתנת למשך זמן של 20 שנה בחמשה אחוזים. בשתי השנים הראשונות משלם הלווה רק את הרבית ומסוף השנה השלישית הוא משלם 8.550 לא"י לשנה למאה לא"י, הסכום הזה כולל את הקרן יחד עם הרבית. הבונים הראשונים שהתחילו לבנות בשנת תרפ"ט, קבלו כל אחד 490 לא"י. אח"כ הופחת סכום ההלואה עד 300 לא"י. קרן בני ברית תמכה גם בהקמת מגדל המים בשכונה.

בתרצ"ח היו באחוזת בני ברית 27 בית, חלק מהם בנוי בשתי קומות". (ממכתב של י. פרס לגרייבסקי, ספר הישוב, עמ' 82).

יפה נוף תרפ"ט

שכונה במערב העיר החדשה, בגבול בית הכרם ובשיפול הר הרצל. נוסדה בשנת תרפ"ט, ונקראת על שום מראה הנוף הנהדר הנשקף ממנה, בעקבות דברי תהלים: „יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון" (מ"ח, ג').

השכונה נמצאת כ־785 מ' מעל פני הים.

מרכז מסחרי שמאע תרפ"ט

ר' אליהו יוסף שמאע, מתוך היותו מעורה בחיי העיר וסוחריה, קנה בשנת תרפ"ח — דרומית לשער יפו, שטח אדמה רחב, שבעת ההיא נערך לשלושים ושמונה אלף אמה מרובעות.

אחרי מאורעות תרפ"ט ניגש במרץ רב לבנין המרכז המסחרי הנושא את שמו כמיסדו, אך גם בעזרתם של בעלי הון יהודים, מסוריה, מצרים, בריטניה וארה"ב. הוא גם סייע לסוחרים לרכוש לעצמו חנותו וביתו, בתשלומים שנתיים נוחים.

ר' אליהו הלוי שמאע מטובי עסקני הצבור בירושלים, ונבחר כנציג אגודת ישראל בעירית ירושלים, נשיא העדה החלבית וממנהלי ישיבת „פורת יוסף". נפטר ברושלים בכ"ב אייר תרצ"ג. בן נ"ב היה במותו.

תקנות

של

„מרכז המסחרי"

חברה הדדית, בע"מ,

בירושלים.

נתאשרו ע"י

הוד מעלתו הנציב העליון סיר הרברט סמואל

ביום 20 נובמבר 1922.

➔ L/45/C.S. ➔

ובשבחה כל מיני בנינים והרחובות ובנטעה, ביבשה, ברצפה, בעברה, בהשבירה והבחירה בנינים עפ"י חוזה, במברה, בנתנה מזומנים למפרע, ובעשותה כל מיני חוזים, סדורים והתקשרויות עם בנאים, שכנים או אנשים אחרים.

ב) לבנות, לשבח, להחזיק, לשכלל, לנהל ולהשניח על רחובות, דרכים, חשמליות, התנות למס"ב, גשרים, רזרוור, בית קבול למים, משרדים, חנויות, מחסנים וכל מיני רחובות ועבודות אחרות על האדמה השייכת לחברה ולהשתהף, לסיע או באופן אחר לעזור או לקחת חלק בבנין, שכלול, החזקה, עבור, הנהלה, הוצאה לפיעל או השנחה על הנ"ל.

ג) ליסד, לרכוש, לעבד, לפתח ולהביא בחשבון מחצבות, תעשית לבנים, חצצת אבנים ועסקים דומים המועילים להנשמת מטרת החברה, להשתמש, למכור או לפקד באפן אחר בהיצרת של הנ"ל.

ד) לדרוש ולהשיג קינצסיה או רשיון בשביל סדור, בנין והחזקה של איר חשמל, או הספקת מים,חשמליות (Tramways) או אמצעי הובלה אחרים לבנות וליסד, ולהחזיק את כל העבודות הנ"ל או חלק מהן על האדמה השייכת לחברה

תקנות

של

„המרכז המסחרי"

חברה הדדית בע"מ.

בירושלים.

סעיף 1) מטרת החברה היא: ליסד, לבנות ולהחזיק בעבור חבריה מרכז מסחרי גדול יחד עם הכלים, המכשירים, שרויות והרחובות הדרושים ולהשתמש בכל יפוי הכח הדרוש בשביל ההוצאה לפועל של מטרה זו.

הכל בין שאר הדברים:

א) לרכוש אדמה או איזה ענין בקרקע ולפתח ולהביא בחשבון איזה קרקע שנקנתה ע"י החברה או שבה החברה מעונינת וביחוד בסדרה ובהבינה את האדמה הנ"ל בשביל מטרות הבנין, בבנותה בשנותה, בהרסה, בקשטה, בתמכה, בהתאימה

לטובת חברי החברה (או תושבי המרכז המסחרי של החברה)ולהיציא לפיעל ולעשות כל מה שנחוץ בקשר עם זה ולסחור בכלים ובמכשירים המיבשרים לשמוש מטרות החברה האלו או חלק מהן.

ה) ליסד או לעזור ליסוד והחזקת כל טיני חברות הדדיות (קיאופרטיב) שבונתן לסיע לחברי החברה (או תושבי המרכז המסחרי).

ו) לקנות או באופן אחר לרכוש ולהחזיק חלק (מניות) או ענין אחר באיזה חברה הדדית (קואיפרטיבית) אחרת שעסקיה ייכלו להיעיל באופן ישר או בלתי ישר להנשמת מטרות החברה.

ז) להתקשר עם הממשלה והשלטונות, שלטון העיר המקומי (מוניציפל) או אחר כשהתקשרות כזו תועיל למטרות החברה או חלק מהן ולדרוש מהממשלה או השלטון זכויות פריוילגיים ורשיונות כאלו אשר יכשרו בעיני האגודה להשינם, להשתמש ולמלאות אחרי התקשרויות, זכויות וזכויות מיוחדות וקינצסיות שכאלה.

ח) למכור, לשבח, לנהל, לפתח, להחליף, להשכיר, למשכן, להעביר מרשות לרשות או באפן אחר להשתמש בחלק או בכל רכוש וזכויות החברה.

ס) להשתמש באמצעי פרסום המתאימים בשביל עסקי החברה והתוצרת שלה וביחוד במודעות, בעתונים, כתבי חזור, קונים, הערוכות, הוצאת ספרים, עתין פריודי, נתינת פרסים או נדבות.

י) ליסד או לעזור ליסוד וסיוע של אגודות, מיסדות, קרן, פקוח, הרווחות שמודרו לטובת פקידים או פקידים קודמים של החברה, לתת פנסיות ותמיכות, לסלק תשלומים לחברות לאחריות, לקבע ולערב כספים למטרות של צדקה וחסד.

יא) להוציא, למשוך לעשות, לקבל, לקבל בדיסקונט שטרות של הבטחה (promissory-notes). שטרי חליפין, בטוחות, שטרי התחיבויות ושטרות אחרים שאפשר לרשום, להקנותם או להעבירם על שם איש אחר.

יב) ללוות מבנקים או מוסדות הלואות על הסכום הכללי של 130000 לי"מ בתנאי שהכסף הזה יהיה מובטח באפותיקא על הנכסים דלא ניידי אדמה ובנונים ומובטח ע"י כל רכוש החברה (הנמצא כעת ושעתיד לבא). החברה יכולה לפדות את האפותיקא ולסלק את החוב המובטח.

יג) להקן תקנות מקימיות ולקבע מזמן לזמן הוראות בנדון המרכז המסחרי, הבנינים וכו' והתקנות

הבדל גזע ודת, יוכל להיות חבר לחברה.

ב) המועמדים להיות חברים מלבד החברים העקריים שחתמו על בקשת רשום החברה, יתקבלו לחברה עפ"י הצעת שני חברים ובהסכמת ועד ההנהלה.

ג) החלטת ועד ההנהלה בנדון קבלת חבר היא סופית.

ד) ועד ההנהלה מרכב מחמשת החברים הראשונים שחתמו על בקשת הרשום והוא מנהל את עסקי החברה עד שיבחר ועד הנהלה חדש באספה הכללית הראשונה שתתאסף במשך חדש אחד אחרי רשום החברה.

ה) כל חבר וחבר מחויב לבקש ולרכוש לכל הפחות חנות אחת או משרד אחד או מחסן אחד (מאגאזין) יחד עם האדמה שעליה החנות, המשרד או המחסן עתיד להבנות. מומחים שיעשו את תכנית המרכז המסחרי ושיקבעו את תקציב החברה ישומו באופן פרוביזורי את הערך הבינוני של החנות, המשרד או המחסן (יחד עם הקרקע). למטרת הקניה הנ"ל כל חבר בהתקבלו בתור חבר יכנים במזומנים אל קפת החברה 10 אחוזים מהערך הבינוני הנ"ל בתתו יחד עם זה שטרות על הסכום הנותר שזמן פרעונם יקבע לפי ראות עיני ועד ההנהלה.— אחרי שיגמרו הבנינים ויעמדו על מכונם ויהיה

ידוע בברור כמה עלו, אזי ועדת השומא שתבחר ע"י האספה הכללית תעריך את הבנינים באפן מחלט. בהגמר ההערכה יקבע הלקו של כל חבר וחבר ע"י גורל. אחרי כן לפי היצאות ההערכה החלטית כל חבר יוסיף להבנים אל קפת החברה עד הסכום שנקבע ע"י הערכה החלטית של חנותי, משרדו או מחסנו או כל אחד יקבל בחזרה מקרן החברה את ההפרש אשר בין הסכום שהוא הכנים ובין הסכום שנקבע בהערכה החלטית.

ו) חבר בהתקבלו לחברה יתחייב בכתב לשמור ולקים את כל ההחלטות שהתקבלנה ופקודות שתנתנה ע"י האספה הכללית או ע"י ועד ההנהלה של המרכז המסחרי ולשלם את מס החבר או סכומים המגיעים ממנו לחברה בהיותו חבר.

סעיף 5) החברה היא בערבות מגבלת ואין לה קרן מניות.

סעיף 6) חבר יוכל להעביר את זכויותיו לאחר ברשיון והסכמת ועד ההנהלה.

חבר שמוכר או משביר את חלקו בלי הסכמת ועד ההנהלה (אחרי שסלק את כל התשלומים המגיעים ממנו לחברה) יאבד את זכויותיו ברכוש הצבורי של החברה.

זההוראות האלו יחייבו את כל חברי החברה.

יד) לאחוז באמצעים הדרושים בשביל השגת כל מיני מהנות, עם או בלי בטחון, ואשר ביכלתן לעזור להגשמת מטרת החברה כלה או מקצתה.

טו) לחברה תהיה הזכות להטיל על החברים את הוצאות השרות שהחברה ממציאה לחברים בקשר עם החזקת המרכז המסחרי או הרכוש של האגודה.

טז) לעשות כל הדברים הצדדיים או המסיעים להשגת המטרות הנ"ל.

יז) לשלם את כל ההוצאות העקריות והצדדיות הדרושות ליסוד החברה.

המטרות הנזכרות בסעיף 1 הן מכוונות רק לטובת החברה וחבריה, והחברה יכולה להשתמש רק בהסתדרות שלה ולהוציאן לפועל. בנוגע להספקת מים, אור חשמל, הובלה גם אנשים אחרים שאינם חברים יוכלו להנות משרויות החברה עפ"י התנאים שהאספה הכללית של החברה תקבעם.

סעיף 2) שם החברה היא "מרכז מסחרי", חברה הדדית, בערבון מגבל.

סעיף 3) המשרד הרשום של החברה הוא בירושלם, א"י.

סעיף 4)

א) כל אחד מבן עשרים ואחת שנה ומעלה, בלי

הסכמת ועד ההנהלה תנתן על כתב העברה.
כתב ההעברה ינסח כדלקמן או כדומה
לפי מה שיפול דבר:

„אני הח"מ א. ב. מ הנקרא
בכתב זה המעביר בהתחשבות עם הסכום
של לירה מצרית שקבלתי
מה' מעיר שנקרא בכתב
זה המועבר אליו מעביר את כל זכויותי (חנות
משרד או מחסן) במרכז המסחרי חברה הדדית
בע"מ בירושלים אל המועבר אליו הנ"ל שיהנה
מן הזכויות האלו בהתאם להתנאים וההגבלות
הנזכרים בתקנות החברה או תקנות מקומיות
או ההלטות החברה ובתנאי שההעברה תרשם
בספרי החברה המתאימים. אני המועבר הנ"ל
מסכים להעברה בתנאים הנ"ל. ולראיה
באנו על ההתום ירושלים,
יום לחדש שנת

סעיף 7) אין רשות לחבר לקחת בחזרה את חלקו
בחברה.

סעיף 8) כל הכספים שעל החבר להכנים אל קפת
החברה הן בנוגע לחלקים שהוקצעו לו הן מסבות
אחרות יהיה כחיב המגיע לחברה מחבר זה
ויוכלו להגבות מנחלת חבר המת. במקרה שחבר

או יורשיו או בא כחו לא יסלקו בשעתו את החוב
המגיע מחבר לחברה או את השעורים בתאריכים
הקבועים או הוא יפסיד את כל התשלומים
והכסף שהוא הכנים ישאר בקפת החברה בשביל
מטרותיה הכלליות כמו פצוי, בתנאי שהודעה
מספיקה נתנה ע"י ועד ההנהלה לחבר או
ליורשיו או לבא כחו ובתנאי שיעד ההנהלה לא
יחליט אחרת.

לפני שחבר או יורשיו או בא כחו יסלקו לחברה
את כל התשלומים המגיעים ממנו וטרם שנגמרה
ההגרלה הכללית הנזברת בסעיף 4—ה' של
התקנות האלו—לא יוכלו החבר או יורשיו או
בא כחו לדרש מהחברה העודות רשמיות
(קישנים) בעד חלקו ברכוש החברה.

סעיף 9) אם חבר החברה יפשוט את הרגל או החברה
מעבירה את זכיותיו לבא כחו החקי המורשה
לזה, בתנאי שהרשות לחברה להתחשב עם חבר
הפושט את הרגל כעם חבר המתפטר ואם חבר
כזה משביר או מחזיק ברשיתי, מגרש, קרקע,
בנינים, לסרב מלהסכים שרכוש החבר ירשם
בשם איש בלתי רציי ליעד ההנהלה. במקרה
כזה האפיטרפוס (trustee) בפשיטת הרגל יוכל
לדרש מהחברה רק את חשיה כסף ולא את החלק

שיש לחבר ברכוש שהחברה מחזיקה בהתאם
לתקנות אלו. לחברה תהיה זכות המצרנות בנוגע
לנכסי דלא ניידי של חבר שפשט את הרגל
אם הנכסים האלו נמצאים באזור שתחת השגחת
דחברה או בשכונה שנבנתה ע"י החברה. נכסים
דלא ניידי של חבר בתוך אדמה או בשכונת
החברה יהיו בטחונות בעד תשלום החוב המגיע
לחברה מחבר שפשט את הרגל.

סעיף 10) הזכות בידי חבר לבקש מהחברה לרשום
בספר מיוחד לזה את שם או שמות האפוטרופסים
(nominees) שאליהם תעביר החברה אחרי מות
החבר את רכושו ואת זכויותיו ואת התחיבותו
החברתית של החבר המת.

החברה יכולה לסרב מלרשום איזה אפוטרופוס
שהוא בלי נתינת טעם לסרוב כזה.

החברה העביר את הזכויות ואת ההתחיבויות
של החבר המת לאנשים שלפי ראות עיני החברה
הם היורשים או הבא כח החקי של החבר המת.

סעיף 11) רוחי החברה יתחלקו כדלהלן אחרי נכוי
ההוצאות והתזיכות המתאימות:

א) 25% מן הרוחים ינתנו אל קרן המלואים.
ינהלו את הקרן הזאת וישתמשו בה לפי הוראות
והחלטות האספה הכללית.

ב) עודף הרוחים לא יתחלק בין החברים רק
ישתמשו בו למטרות החברה לפי החלטת האספה
הכללית של החברה.

סעיף 12) במקרה של סכסוך בנוגע לעסקי החברה
בין חברים או בין חברים קודמים או אנשים
התובעים מחברים או חברים קודמים או סכסוך
בין חברים, חברים קודמים ופקידי החברה סכסוך
כזה יתברר ע"י „ועד ההנהלה". סכסוך בין חבר
או חבר קודם והחברה או ועד ההנהלה יתברר
ע"י חברי המועצה או ע"י האספה הכללית.

סעיף 13) יכולים לפטר חבר מהחברה עפ"י החלטה
שהוצעה לאספה הכללית ע"י המיעצה אם החלטה
זו נתקבלה ע"י רוב של לא פחות משני שלישים
של חברים שנופיעו ומצביעים. אי אפשר להציע
החלטה כזו רק אם החבר אחר את התשלומים
המגיעים ממנו לחברה, אם הוא אחר לכל הפחות
שני חדשים או אם הוא מסרב בהתמדה
לשטור את התקנות המקומיות (Bye-Laws) ואת
הוראות החברה או את החלטות האספה הכללית.
חבר שפוטר יהיה בכל זאת אחראי בעד כל
החובות שמגיעים ממנו לחברה בעת פטורו.

סעיף 14) החברה לא תסלק רוחים לחברים.

סעיף 15) החברה היא מוגבלת בערבות, כל חבר

החברה מסבים להכנים לכל היותר סכום של 50 לי"ט לרכוש החברד במקרה של פשיטת הרגל או פרוק החברה.

סעיף 16) חבר בהתקבלו לחברה ישלם במזומנים לקפת החברה 10% מהסכים שבו העריכו באופן פריביזורי את חלקו שהוא עתיד לרכוש במרכז המסחרי של החברה. כל חבר וחבר ימסיר לידי החברה שטרות על המותר, ועד ההנהלה יקבע את זמן פרעונם של השטרות. חבר לא יוכל להנות מזכיותיו כמו חבר בחברה כל זמן שלא הכנים אל קפת החברה את עשרת האחוזים של ההערכה הזמנית הנ"ל.

סעיף 17) הרשות לכל חבר להנית מזכיות החברה לפי התנאים בתקנות אלו.

סעיף 18) האספה הכללית הרגילה של החברה תתאסף פעם אחת בשנה לא יאוחר מחדש בסלו והיא תהיה חיקית כשיהיו נוכחים בה רוב חברי החברה. החלטת האספה הכללית ע"י ריב דעית פשיט של הניכחים. במקרה של חלוק דעית דעת היו"ר מכריעה.

קוראים לאספה כללית שלא מן המנין כשועד ההנהלה מוצא את זה לנחוץ או ע"י דרישת שלשים חבר. האספה הכלית נקראת

החברים הניכחים, וההחלטות הן ברוב דעות פשוט. החלטות בנוגע לשנוי התקנות תהיינה ברוב של $\frac{2}{3}$ החברים מהניכחים באספה השניה.— אין תוקף לשנוי התקנות בלי הסכמת הפקיד הרושם.

סעיף 21) האספה הכללית הבחר, ע"י קלפי, את יעד ההנהלה, את המועצה ואת ועד הבקורת לזמן של שנה אחת.

ועד ההנהלה

א) מירכב מחמשה חברים והוא בוחר מקרבו ביו"ר ובסגן. היו"ר של הועד יהיה גם כן יו"ר החברה.

ב) ממנה ומפטר את פקידי החברה וממנה את מבקר החשבונות.

ג) יהיה אחראי בעד הנהלה מסודרה של כל פעולות החברה.

ד) ממנה שני אנשים מחברי יעד ההנהלה או מן החוץ שיחתמו בשמם את כל הנירות.

ה) מגיש לאספה הכללית הצעות בדבר סדור ההנהלה ומכין את הנירות הרשמיים, סדור החשבונות, גבית התשלומים והמסים, סדור המאזן וכו'.

ע"י שליחת הזמנה בכתב לחברים וע"י הודעה בשני עתונים מקומיים לכל הפחות שמונה ימים קודם וצריך גם כן להודיע את סדר היום של האספה. הרשות לכל חבר אם הוא בעצמו לא משתתף באספה, להצביע ע"י בא כחו, אלא שבא כחו זה צריך שיהיה חבר בחברה או בא כחו הרשמי התמידי.

סעיף 19) כל חלק (חנות, משרד או מחסן) נותן לבעלו זכות של קול אחד אבל אין לחבר אחד יותר משלשה קולות. חברות ומוסדות מסחריים שולחים את באי כחם הרשמיים.

בכל אופן אין חבר אחד יכול לקבל באות כח כי אם מחבר אחד ומשתמש במספר הקולות שיש לאותי חבר.

סעיף 20) האספה הכללית של החברה תוכל להקן תקנות חדשות, לשנות את התקנות ולבטלן, בנוגע לשנוי התקנות האלה או בטולן או לסדור תקנות חדשות צריכים להיות נוכחים באספה הכללית $\frac{3}{4}$ חברים של החברה וההחלטות צריכות להיות ב $\frac{2}{3}$ דעות של המשתתפים.

במקרה שבאספה לא היו נוכחים חברים במספר מספיק, אזי קוראים לאספה שניה ע"י הדוגמה של הראשונה ואז האספה חוקית במספר

חתימות של שני חברי ועד ההנהלה יחד עם חתימת איזה מנהל (Manager) של החברה יחייבו את החברה. ההחלטות בישיבות ועד ההנהלה מתקבלות ברוב דעות הנוכחים בישיבה. ההחלטה יש לה תוקף אם השתתפו לכה"פ שלשה חברים בישיבה. במקרה שאין רוב קולות, היו"ר מכריע.

המועצה.

המועצה היא מ15 חבר הנבחרים ע"י האספה הכללית לשנה אחת ויכולים להבחר שוב.

הפקיד המועצה הוא:

א) להחליט ע"א הלואות לבנינים, סדור ואשור הכניות, הכנסת שכלולים וכו'.

ב) לקנות מגרשים חדשים והקמת בניגים נוספים (עפ"י הוראות האספה הכללית).

ג) להשגיח על הנהלת פעולות החברה.

ד) להחליט ע"א ההצעות שמציע ועד ההנהלה.

סעיף 22) פקידי החברה ימנו ויפטרו ע"י ועד ההנהלה ורק ברדישת הועד יתנו ערבות.

סעיף 23) במשך שנים עשר חדש סיום הוסדה, על החברה למנות מבקר חשבונות אחד מוכשר (או מבקרים אחדים) והם יבחרו לשנה אחת ויוכלו

להבחר שוב. המבקרים יבקרו את כל החשבונות, ספרים, קבלות ותעודות אהרות של החברה והם ימסרו את הדין וחשבון שלהם ואת המאזן לאספה הכללית. למבקרים תהיה זכות לדרוש מהמועצה או מועד ההנהלה שאלה יאפשרו להם בכל עת לבקר את ספרי החברה, חשבונותיה ותעודותיה וגם תהיה להם הזכות לדרש מהחברה את הידיעות והברורים הדרושים בשביל מלוי תפקידם בתור מבקרים. האספה הכללית יכולה לבחור ביעד של שלשה חברים שיעזרו למבקרי החשבונות.

דין וחשבון של מבקרי החשבונות יחולק ע"י החברה בין החברים לא יאוחר משבעה ימים לפני האספה הכללית השנתית.

סעיף 24) שמירת חותם החברה והשמוש בו הוא בידי יו"ר החברה ובעת העדרו בידי סגן יו"ר החברה.

סעיף 25) האספה הכללית של החברה הקבע את הפקידים שעל החברה לקבל אבל אחד מהם יהיה מזכיר. ועד ההנהלה כחו יפה למנות פקידים באופן זמני אבל האספה הכללית הבאה מוברחה לאשר את יסוד משרות חדשות כאלה.

סעיף 26) החברה תנהל פנקסים הדרושים עפ"י התקנות שתיקנו בהתאם לפקודת חברות קואופרטיביות

וספרי חשכון אחרים כאלה הדרושים במהלך העסקים.

סעיף 27) החברה יכולה ללוות כסף מחברים, מאנשים שאינם חברים, במו מבנקים או מיסדות בתנאי שההלואות תשמשנה להנשמת מטרות החברה הנ"ל בסעיף 1 וביחוד לרכוש אדמה ולבנות בנינים וכו'. ההלואות האלח תהיינה בטוחות באפותיקא על הבנינים שיבנו ועל האדמה שתקנה ע"י החברה ושהחברה עתידה לקנות, עד שהחברה תשיב את הכסף לבעליהם. הסכום הכללי שהחברה יכולה ללוות מוגבל בסך של 130000 לירות מצריות ולא יותר.

סעיף 28) ועד ההנהלה ישקיע את כספי החברה בהתאם להוראות או החלטות שנתקבלו באספה הכללית בהתאם לפקודות שהפקיד הרושם יתן מזמן לזמן ובהתאם להגבלות המובאות בסעיף 28 של פקידת חברות קואופרטיביות.

סעיף 29) החברה לא תוכל להלוות הלואות לחברים.

סעיף 30) קרן מלואים צריך להוצר שיתקים מ 25 האחוזים של הרוחים הנקיים של השנה הכספית (שהיא מתשרי עד תשרי) ומסכומים אחרים שדאספה הכללית תקציע אותם לקרן המלואים. האספה הכללית תחליט מזמן לזמן לאיזה מטרות

תוכל לשמש קרן המלואים. חבר, בחדלו מהיות חבר לחברה, לא תהיה לו שום זכות תביעה בנדון קרן המלואים.

סעיף 31) מספר חברי החברה איננו מוגבל.

סעיף 32) החברה לא תיסד סניפים בפלשתינה, א"י.

סעיף 33) תפקיד האספה הכללית היא מלבד מה שנזכר בסעיפים הקודמים:

א). קבלת ואשור דין וחשבון של ההנהלה בנוגע לפעולות החברה.

ב). בקורת ואשור החשבון של החברה אחרי שחתמו עליו מבקרי החשבונות.

ג). לקבוע את התקציב של החברה.

ד). לשאת ולתת ולהחליט בדבר כל ההצעות שעברו ע"י ההנהלה.

ה). לבחר ע"י קלפי את המועצה, ועד ההנהלה וועד הבקורת.

6). להחליט ע"א הפסקת פעולות החברה.—

נוה שאנן נוה ישראל תרפ"ט

בשנים תרפ"א—פ"ב, התארגנו שתי קבוצות אברכים, רובם מבני הישיבות על מנת לבנות שכונות חרדיות כדוגמת השכונה „שערי־חסד". שתי הקבוצות פעלו בשיתוף פעולה והפכו להיות גוף אחד. המגמה היתה להמנע מהתחרות בלתי הוגנת על רכישת אדמה מצד אחד, דבר שעשוי להעלות את המחירים של המגרשים, וכן למנוע התחרות על הקונים. היה גם שיקול נוסף לאיחוד שתי הקבוצות שנקראו אחת בשם „נוה־שאנן" והשניה בשם „נוה־ישראל", כיון שעל ידי שיתוף פעולה אפשר היה לרכוש שטח גדול יותר וממילא אפשר להשיג אותו במחיר נמוך יותר.

ואמנם הצליחה החברה המשותפת לרכוש שטח של 135 דונם קרקע. המחיר ששולם היה 25 לא"י לדונם.

השטח נרשם על שם החברה בשני שלבים ובשני המקרים נאלצנו לעשות „שאלת חכם" כיצד לנהוג עם התשלום.

בשלב הראשון נאלצנו לשלם את דמי החכירה בשבת, כיון שבאותו יום עלול היה לפוג תקפו של חוזה המכירה. הבאנו את השאלה לפני רבנו הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, והוא הורה לנו כיצד לנהוג, להכניס את הכסף בתוך כיסן של בד ולתפור אותו לתוך שמלת ילדה קטנה, להלביש עליה את השמלה על שמלת השבת שלה, ועם סיום ההעברה במשרד רושם הקרקעות (טאבו), יוציא הערבי את השמלה העליונה עם הכסף הצמוד לה.

בשבת בבוקר אחרי שסיימנו תפלת שחרית כמנהג וותיקין, יצאנו ארבעתנו, כותב השורות ועמו היו הרה"ג ר' ישעי' וינוגרד, שהיה ראש ישיבת הבחורים „עטור רבנים" בעץ חיים, הר"ר יוסף לוי חגיז, ומזכיר החברה הר"ר משה אהרן גולומב. אתנו הבאנו את בתו של האחרון, שלבשה „שמלה יקרת ערך", וכאשר נסתיימה ההעברה, עשינו כפי שהורה לנו הרב. המוכר עבדאללה פתח, שהיה המוכתר של כפר מלחה בדרום מערב ירושלים, הרים את השמלה, פרם את החוטים שחיברו את הכיסן, נטל את ספר, אולם, לא חתמנו על שטר המכר. ביקשנו ממנהל הלשכה לתת את הרשות לחתום ביום ראשון בבוקר.

כך אירע הדבר, שגם השלב השני של ההעברה הגיע זמנו בערב חג השבועות. זימנו אותנו לביתו של עו"ד אהרון מני, בשעת אחרי הצהרים. היתה לנו התקוה לסיים את העיסקא לפני כניסת החג, אולם, בבדיקת המסמכים נתברר שחסרה חתימתה של אחת מתושבות כפר מלחה, שהיתה שותפת בבעלות על האדמה. המוכר נאלץ היה לחזור רגלי לכפר מלחה על מנת להביא את האשה, כדי להחתימה בנוכחות הנוטריון. בינתים התקרב מועד כניסת החג, והיה חשש לחילול יום־טוב. לכן החלטנו לחתום על שטר המכר לפני שחתמו עליו המוכרים. התפללנו מנחה במקום, הכסף הושם במקום שמור וכולנו ישבנו סביבו כדי למנוע כל הפעתה. כאשר נסתיימה הקנייה, היה כבר שעה לאחר שהקהל סיים תפלת ערבית. חזרנו למשפחותינו שהמתינו בחוסר סבלנות, כשטרם לבשנו בגדי שבת ויום טוב.

לחגיגת העליה על האדמה הוזמן להשתתף מרן זצ"ל, וכאשר הגענו אל השביל העולה אל השטח כשכותב השורות מלווה אותו, היתה הדרך מלאה אבני נגף. רבנו לא חס על כבודו, התכופף, נטל את האבנים, השליך אותם לצדדים, כשהוא ממלמל: סולו סולו המסילה, סקלו מאבן. (ישעי' ס"ב).

החברה ניגשה לחלוקת השטחים למגרשי בנייה, הקציבה חצי דונם לכל חבר, ואחרי הפרשת השטח שדרוש לדרכים וצרכי הרבים נשארו בידיו רק 350 ממ"ר לבנייה. אחרי חלוקת ההוצאה שווה בשווה בין החברים, שילם כל חבר סכום של 12.500 לא"י (שתים עשרה וחצי לירות) לכל חלקה.

לצערנו לא היתה יוזמה לבניין השכונה והשטח נשאר שומם ברובו, מתי מספר עלו על הקרקע ובנו לעצמם דירות.

על פי בקשתם של מאה מחברי החברה החדשה, החליטה הנהלת חברת „שערי חסד גמילות חסדים", לקבל על עצמה את מימון הבנייה, על פי התקנות שהותקנו בזמנם לבנין שכונת „שערי־חסד" והיתה מוכנה להשקיע האמצעים הדרושים. על פי ההחלטה היו צריכים להתחיל בבנין השכונה בשנת תרצ"ג. נתבקשתי להכין „פנקס תקנות" שמיוסד על פי תקנות „שערי חסד" בשינויים שהתחייבו מן הנסיון הראשון.

אולם, מעשה שטן הצליח למנוע בנין שכונה חרדית נוספת בקרבת „שערי חסד". חלק מחברי ההנהלה החדשה של חברת „נוה־שאנן" לא הסיכמו לתנאי שבשכונה זו יתגוררו רק חרדים לדבר ה'. אלה, כנראה, היו מעונינים יותר בעליית מחירי המגרשים וחששו שהגבלה כזאת תרתיע קונים. אולם, חברת „שערי חסד", היתה מעונינת לבנות שכונה חרדית מובהקת ועניניה לא היו לספקולציות קרקעיות של אנשים פרטיים.

בשלב מסוים ניסה חתני הר"ר עמרם בר"מ בלויא, לפתח את השכונה, כאשר התחיל לעסוק במסחר קרקעות. למטרה זו השקיע סכום כסף ניכר מכספו לסלילת כביש שיוביל אל השכונה. עזר על ידו אחי הרה"ג ר' אלי' נחום פרוש. לאחר עבודת הפיתוח עלו מחירי המגרשים לאין שיעור ביחס למחיר השקעה. אולם, מחוסר יוזמה לבנייה, נשאר הקפאון בשכונה — והשטח עמד בשממונו, פרט לכמה בתים בודדים.

אמר המבילה"ד (ר' משה עקיבה דרוק): צר לנו מאד לציין, שהשטח שנרכש להקמת שכונה חרדית הופקע על ידי השלטונות. בעלי הקרקעות, חברי החברה, קבלו אמנם פיצויים, אולם במקומה של שכונה חרדית, הוקם שם מוזיאון ישראל ועל חלק מן האדמה הוקמה שכונה חילונית. אילולא קוצר הראות של כמה מחברי הנהלת החברה, היתה שכונת נוה־שאנן למרכז חרדי גדול. (מתוך: שלשה דורות בירושלים, זכרונות ר' נפתלי צבי פרוש, ירושלים, תשל"ח, עמ' 95—98).

„שכן ארץ ורעה אמונה"

ב"ה.

גורל קודש!

אחינו ב"י כאשר עיניכם יחזו מישרים את פלאן הגורל אשר אנו מגישים לפניכם, וממשקל ראשון האמרו: ראה זה דבר חדש הוא! אל תתמהו על החפץ מה ראינו על ככה, אמרנו להודיע בקצרה הן ידוע ומפורסם אשר עזרת העניים רק הקצוב כמעט אין מספיק על שכר דירה, ובפרט בשנים הללו אשר רבו העולים בכל עת אל הקודש, ולעומתם עלה שכר הדירות פי שנים, וע"כ מצטמק העני ורע לו, איך יוכל העני-להגיע לבית לנוח בו מעצבונו, וה' ברחמיו האיר עיני עניים להתחבר יחד ולהשתתף בפרוטי לקנות לכל הפחות חלק קרקע מחוץ לעיר שיכיל בנין בית מעון צר באיזה זמן מהזמנים — ולמטרה הזאת עצת ה' כוננה לייסד לאטעריא הלז, אשר חלק מזה בערך 25 % יהיו קודש לעזר בנין בתי מחסה לאביונים, ואשרי משכיל לחשוב חשבונו של מצות שתים שהן הרבה זכות לגוף הזוכים בגורל ולנפש תחשב להם לצדקה, וחלק זכות בבנין חרבות ירושלם, ומגן ומחסה לאביונים. וע"כ תיכון עתירתנו לפניכם להביא אל תוך בתיכם הגורלות האלה והי' ראשיתה מצער ואחריתה ישגא מאד לפי ערך הקונים ויהיו בטוחים כי מערכי הגורל ההי' בצדק ויושר לפני בר"צ ולפני הרבנים הממונים שיחיו והזוכים יקבלו זכיותיהם בלי שום איחור.

תקנות הגורל אשר לחברת בנין בתים בעד עניים היוצא מבזל ווילנא זאמוט קורלאנד וליפלאנד בעה"ק ירושלם ת"ו:

א) הגורל הנוכחי מתחלק לר' מערכות ומספר הנומערין אלף, כחציהם יזכו בגורל היינו חמש מאות זוכים בזכיות שונות כמבואר הלאה, ובהם שלטים חצאים, רבעים, ומטומנים באותיות א ב ג ד.

ב) במוצא הגורל של המערכה הראשונה, יותן בהקלפי כל האלף נומערין, ומהם יזכו חמשה ושלשים נומערין (בזכיות שונות כמבואר הלאה); במוצא הגורל של מערכה השניה ישאר בהקלפי השעה מאות וחמשה וששים נומערין אשר עדן לא זכו, ומהם יזכו עוד חמשה ושלשים נומערין; במוצא הגורל של מערכה השלישית ישאר בהקלפי תשעה מאות ושלשים נומערין אשר עדן לא זכו ומהם יזכו עוד שלשים; ובמוצא הגורל של מערכה רביעית ישאר בהקלפי תשעה מאות אשר עדן לא זכו ומהם יזכו ארבעה מאות נומערין.

ג) מחיר כל נומער שלם בעד כל מערכה בירושלם: 15 גרוש; ברו"פ 1.25 רו"כ; ובחו"ל 4 פראנק — וזה דוקא להקונים ממערכה הראשונה ואילך, אמנם האיש החדש החפץ לקנות במערכות האחרונות עליו לשלם גם בעד מערכות הקודמות. כן הזוכה במערכות הראשונות כחדש יחשב ביתר המערכות.

ד) הזוכה יקבל זכותו כפי הפלאן נגד שטרו אחרי עבור חמשה עשר יום מיום הזכיה פה עה"ק, ובחו"ל נתוסף זמן לפי ריחוק המקום בנכיון 25 % למאה אשר יהיו להוצאת הגורל ולבנין בתים בירושלם, ועוד שנים למאה למוכרי הגורלות. — והאיש אשר נאבד שטרו עליו להודיע תומ"י להמוכר למען יורשם שמו בפנקס ולא יקבל זכותו כי אם אחרי עבור שלשה חדשים מיום הזכיה — כן המתאחר מלהביא שטרו יותר מששה ירחים מיום הזכיה איבד זכותו.

סוכן: **הר"ר יצחק סענגלל.** מנהלי הגורל: **אברהם רישקין, וו. פרידמאן, י. שפירא.**

פלאן לגורל א' מחברת **נוה שאנן** יכב"ץ לבנין בתים.

אלף שטרות וחמש מאות זוכים — 1000 לאזן, 500 געווינע!

מערכה ראשונה

יוטל ביום ר"ח טבת תרנ"ב.

הזוכים	סכום	יחד
1	500	500
1	200	200
3	100	300
30	41 1/2	1245
35		2245

מערכה שניה

יוטל ביום א"ח של פסח תרנ"ב.

הזוכים	סכום	יחד
1	600	600
1	300	300
1	150	150
2	100	200
30	62	1860
35		3110

מערכה שלישית

יוטל ביום טו"ב אב תרנ"ב.

הזוכים	סכום	יחד
1	800	800
1	300	300
1	200	200
1	150	150
1	100	100
25	82 1/2	2062 1/2
30		3612 1/2

מערכה רביעית

יוטל ביום טו"ב חשון תרנ"ג

הזוכים	סכום	יחד
1	13000	13000
1	1000	1000
1	600	600
1	350	350
1	235	235
2	175	350
393	82 1/2	32422 1/2
400		47957 1/2

חכנסה

מערכה א)	1000	כל א' 15 גרוש עולה	15000
ב)	965	" " " " "	14475
ג)	930	" " " " "	13950
ד)	900	" " " " "	13500
			56925

הוצאה

מערכה א)	35	שטרות זוכים בגורל סך	2245
ב)	35	" " " "	3110
ג)	30	" " " "	3612 1/2
ד)	400	" " " "	47957 1/2
			56925 גרוש

אדרעסע: Verein „Nowe-Schanon“ von Gemeinden Wilna, Samut, Kurland, Lifland, in JERUSALEM,

ספר התקנות

לחברת

נוה שאנן־ירושלם

חזה ציון קריית פועלנו, עיניך תראינה ירושלם נוה שאנן, אהל בל יצען, כל יסע יתדותיו לנצח ישעיה לג׳

נוסדה תרפ״א

מאושרת מהממשלה מספ׳ 3939|184

דפוס מוריה עין־צדר (שעהנבוים
בע״מ) ירושלם
שנת תרפ״ד

תכן העניינים.

יסוד חברת נוה־שאנן ירושלם.
סדור התקנות.
תקנות החברה.

א) השם
ב) המטרה.
ג) קבלת חברים.
ד) הנהלת החברה
ה) הרכבת הועדים של הנהלה ובחירתם
ו) תפקידי הועדים וגבולי פעולותיהם
ז) האספה הכללית
ח) חוקי הבחירות להנהלת החברה
ט) גאולת האדמה
י) תכנית השכונה
יא) חלוקת המגרשים, השומא והגורל
בנין העיר וקרן ההלואה הפנימית
יב) תשלום שנתי לקרן הבנין
יג) תנאי ההלואה הפנימית
יד) צרכי הצבור וצרכי העיר
טו) חובות החברים
טז) מסי העברות מכירות ומשכנתות
יז) תוקף התקנות ואשורם

ב״ה. ירושלם תרפ״ד.

יסוד חברת נוה שאנן־ירושלם.

מתוך רוממות רוח קדוש וחבה טהורה לעירנו ואדמתנו, נועדו ונדברו יחד בני ירושלם התרדים אל דבר ה׳ וחפצים במצותיו יוצאי יריכם של מיסדי ובוני הישוב הישן בארץ הקדושה למען המשיך עבודת הקודש לרומם את עיר ד׳ ולהעמיד חרבות, ולבנות סביבות ירושלם עיירות ופרורים חדשים למושבי יהודים תרדים הנאמנים לתורתנו עמנו ואדמתנו.

ובלב ונפש חפצה נתאגדו לשם המטרה הנשגבה הזאת, איש לרעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק, ויהיו לחבורה אחת אשר קראו לה בשם נוה שאנן־ירושלם ת״ו.

סדר התקנות.

ביום ר״ח כסלו תרפ״ג נאספו כל חברי „נוה שאנן־ירושלם״ לאספה כללית בה נפתחה הקלפי של הבחירות להנהלה ויצאו ברוב דעות נעלמות אחד עשרה חברים לועד הנהלה אשר ינהל ויפקח על כל דרכי החברה ויסודה, ועליהם הושל לערוך ולסדר את תקנות החברה, ולהציע אותם לפני האספה הכללית לאשור.

ועד ההנהלה הנ״ל בחר מתוכו ועד מצומצם של חמשה חברים לסדר התקנות, ועד המצומצם הזה אחרי התענינות והתיעצות גם עם כל ועד ההנהלה הוציאו התקנות לפני אספה כללית חוקית ביום ש״ז מנ״א וביום ר״ח אלול תרפ״ג ואחרי משא ומתן וויכוחים נתקבלו ונתאשרו ע״י האספה הכללית כל תקנות המבואים בספר הזה, בתור תקנות קבועות וקיימות.

תקנות חברת נוה שאנן־ירושלם.

א השם:

שם החברה נוה שאנן־ירושלם

ב המטרה:

א) הרחבת ישוב היהודי החדשי ע״י בנין עירם ושכונות בסביבות ירושלם ברוח התורה והמצוה:
ב) לעזור לחבריה ע״י הלואות בסכום פנימיות וחצוניות כמבואר להלן.

ג קבלת חברים:

א) לחברים מתקבלים יהודים חרדים ויר״א המתנהגים בדרכי ההוגרה הכתובה והמסורה והמחנכים את צאצאיהם בבתי החנוך הישן וברוח המסורה העתיקה. תקנה זו אין לשנות.

ב) החברים מתקבלים בתנאי וקבלה תחלה עליהם ועל כל באי כחם לקיים כל תקנות החברה אשר בספר הזה. ולהתענות לכל פקודות והחלטות ההנהלה בעניני השלומים ובכל הענינים הנוגעים לחברה.

ד הנהלת החברה:

סדרי ההנהלה של החברה הם: א) ועד המועצה. ב) ועד הפועל. ג) ועד הכספים. ד) ועד הבקרת. ה) האספה הכללית.

ה). הרכבת הועדים ובחירתם.

א) ועד המועצה היא ועד ההנהלה הראשי, נבחר פעם בשנה מאת כל החברים בימי החנוכה. בקלפי ובדעות נעלמות. מספר חבריו אחד עשרה.

ב) אחרי בחירת ה״א חברים לועד המועצה יבחרו חמשה חברים לועד הפועל וארבעה חברים לועד הבקרת. שנים מועד המועצה ואחד מועד הפועל יבחרו לועד הכספים.

ג) בחירות ועה״ם, ועה״ב, וועה״כ תהינה ע״י ומאת ועד המועצה ברעות נעלמות על משך שנה אחת.

ו). תפקידי הועדים וגבולי פעולותיהם.

א) ועד המועצה הוא המנהל הראשי של כל ענני החברה עפ״י מה״ת ותקנותיה המבואים בספר הזה, ועה״ם דן ומחלים על כל שאלה הנוגע על הפ״ק מפקח ומבקר על כל פעולות ועה״פ, וקורא לאספות כלליות של החברים מן המנין ושלא מן המנין כפי ראות עיניו.

ב) ועד המועצה מתאסף לא פחות משם אחת בשני הדשים ובכל עת שידרש לזה מאת ועד הפועל, אספתו נחשבת לחוקית כשששת־מים בה רוב החברים ובהזמנת כל חברי הועד.

ג) ועד הפועל תפקידו לנהל בפועל את ענני החברה הרגילים. לאשר ענני מכירות ומשכנתות מאחד לחברו, ולהוציא לפועל את כל החלטות והוראות ועד המועצה. נושא ונותן עיד הצעות חדשות של בנין וסדור הלואות קניות ומכירות ומביאם לפני ועד המועצה וזקוק לאשורו.

וגר הפ״על מתאסף לא פחות משלש פעמים בשובעים.

ד) ועד הכספים, הוא אחראי על כל כספי החברה. כל כספי האגודה יתו מיפקדים במוסד כספי בטוח ונאמן אשר יחליט עליו ועד המועצה. לפקודת שנים משלשת חברי ועד הכספים, וכל ההכנסות וההוצאות של החברה עפ״י החלטת הוגד העברנה עפ״י המחאת ועד הכספים ותתימת שנים משלשת חבריו.

ה) כל הועדים יערכו פרטי כלים מפורט על אשר דן, ואשר יחליט ברוב דעות, ולחתום עליו כל הנאספים, וע״ד ההלטת הפרטי כלים יודן כל דבר.

ו) ועד הבקורת, עומד על השמ״ר, לבקר בכל עת שירצה מצב הקופה השטרות והתעודות, לפקח על ההנהלה בכללה עפ״י חוקי החברה שבספר הזה. ואם נעשה עפ״י הפרטי כלים, ולסדר החשבונות, והצעת מצב הקופה, ופעם

אחת לפני האספה הכללית הקבועה חובה עליו.

ג) כל חברי ארבעת הועדים הנ"ל עובדים את עבודתם בנאמנות ולא ע"מ לקבל פרס. והרשות בידם להוציא לפי דעתם כל ההוצאות הסקריות הדרושות להם לצורך עניני האגודה.

ה) כל הועדים אשר יבחרו עפ"י הקנות החברה כנ"ל נאמנים הם על החברה בכל דבריהם ופעולותם משבועה וגיש וקבלה, ובכל עניני החברה אשר יאושרו מההנהלה כחק, אין אתר מעשיהם כלום, וכחם ככח כ"ד השוב הן כלפי פנים והן כלפי חוץ.

ו) אחרי כל בחירת ועדים חדשים חיבים הועדים הקודמים למסור לועדים החדשים ולרשותם את כל ספרי החברה, ספרי החשבונות ויתר התעודות והידיעות השייכים להחברה.

ז) אין רשות לועד ההנהלה להסב את החברה או חלק ממנה תחת השעבד אגודה אחרת או מוסד מי שהוא, ואף אם תדרוש לזה טיבת החברה ע"י השנת הלואה וכדומה, אם תנאי ההשעבה החצונית פוגעים במה שהיא לאחת מתקנות החברה הנוגעים בעניני הדת, ותקנה זו אינה סובלת שינוי.

יא) אין ההנהלה רשאית להעביר את נחלת החברה או חלק ממנה בתור מכירה למלוים אפילו בהמכה כי אם ברצון משנתא סתמית. ובאספת חברים כחק, ואם לא תשיג החברה הלואה נגד משכנתא בשום אופן אז תקרא ההנהלה לאספת חברים כללית, אשר יהאספו אליה לא פחות משני שלישים ממספר כל החברים, וכמו שיהחליטו רוב מכספר כל החברים כן יקום, ואם לא תהיה האספה במספר חברים כנ"ל, וההברעה לא תהיה ברוב של חברים כנ"ל יעש הועד משאל חברים פרטי ועפ"י תשובות שני שלישים מהחברים יקום דבר.

ז) האספה הכללית.

א) אספה כללית רגילה וקבועה, נקראת ע"י ועד המ"עצה, פעם בשנה בימי החנוכה, בה יסמור ועד ההנהלה דו"ח שנתי לפני כל החברים, ירציא על מצב החברה, ומצב הקופה, וישאל חות דעת האספה הכללית בכל הדברים הראוים להפתי בדעת ה"אספה הכללית.

ב) אספה כללית שלא מן הענין נקראת בכל עת אשר ימצא ועד המועצה לנחוץ, או עפ"י דרישת המחצית מחברי החברה.

ג) אספה כללית נחשבת לחוקית, (מלבר בפ"ט יוצא מן הכלל כלעיל פ"ו ס"ו) אם משתתפים בה רוב החברים המצאים בעת ההיא בירושלם. אז לא באו אל האספה רוב החברים תקרא אספה שני' לא יאוחר מחדש ימים ממועד האספה ה"ראשונה, ואז תהי' חוקית בכל מספר החברים אשר ישתתפו בה.

ח חוקי הבחירות להנהלת החברה:

א) זכות הבחירה לכל הועדים ולכל מוסדות ההנהלה שבחברה לבחור ולהבחר—הוא לנברים מבן שמונה־עשרה שנה ומעלה.

ב) כל ה"בחירות של ועד ההנהלה הנ"ל יהי' ע"י קלפי וידעות־נעלמות.

ג) בחירות ועד ההנהלה תהינה פעם בשנה בימי חנוכה, ע"י כל החברים הנמצאים בארץ ישראל, ודבר הבחירות יפורסם לכל החברים ע"י ה"ודעות ופ"סום בעתונים.

ד) כל חבר וחבר באספה כללית וכן בבחירות הועדים יש לו זכות של דעה אחת, ואם הוא מלוא יד מחברים אחרים רבים או מועטים יש לו עוד זכות דעה אחת נוספת ולא יותר.

ה) חברים אשר לא יהיו דעתם בבחירה מאיזה טעם שהוא, אין להם רשות לערער על הבחירה ותוצאותיה.

התכנית והתקנות של
שכונת נוה שאנן־ירושלם

ט) נאולת האדמה

בשנת תרס"ב קנתה ה"חברה מידי הערבים בכרת ארץ בת 94 דונמים מאדמת כפר מלחא, במערבית הדומית לירושלם, מקום נבוה ויפה הנשקף על פני ירושלם אויר צח, לשם יסוד השכונה של חברת נוה שאנן וקראו לה כשם החברה נוה שאנן־ירושלם.

י) תכנית השכונה

א) התכנית בכללה, חלוקת מגרשיה לדיורים ולבניני צבור, ולדרכים וגנים וכו' עובדה בהשתדלות ההנהלה ע"י אדריכלים ואמנים מומחים ונתאשרה ע"י ההנהלה בכללה גם מאת מועצת עירית ירושלם ועידת המשלחה לבנין ערים (מאן פלין קאמישין) בתור תכנית רשמית לשכונת נוה שאנן אשר בעיקריו וכלליו לא ישונה, מלבד פרטים קטנים וקלים כפי ראות עיני ההנהלה.

ב) גם בניני הבתים של הדיורים ושל הצבור יובנו עפ"י התכנית והתבנית אשר יערך ועד ה"הנהלה על פי דעת מומחים, ואין רשות לכל חבר לשנות בבנין להוסיף או לגרוע על התכנית המאושרת, וכל ה"שנה ידו על התחתונה.

ג) מדרתנאים העקריים הוא שיהיו הרחובות והדרכים רחבים סלולים וביובים יבני לאורך כל הרחובות לצרכי בהכים ושופכין.

ד) מלבד גני העיר הכלליים חייב כל חבר להשאיר לפני ביתו על יד הרחוב מגרש פנוי ברוחב שלשה מטעד לנן פרטי.

ה) החברים אשר ירצו לשנות את בנין בתיהם מבפי התכנית הכללית הנ"ז יציעו דרישתם בצרוף תכניתם לפני ועד ההנהלה. ואם ימצא הועד בעיניו בקי ומומחה שאין בתכניתם של אלה שום הזק וקלקול לטובת ויופי של התכנית הכללית יתנו להם הרשיון לבנות עפ"י תכניתם בכתב תחום בידי חברי ועד ההנהלה בעת ההיא.

יא) חלוקת המגרשים לחברים. השומא והגורל:

א) כל הנחלה נחלקת (עפ"י התכנית המאושרת) בחלקות של חצי דונם ברוסה כל אחת.

ב) חלוקת המגרשים לחברים תהי' ע"י שומא וגורל.

ג) אחרי כלות חלוקת כל המגרשים למצייהם לפי מספר החברים כל מגרש ומגרש בן חצי דונם ברימו. ימנה ועד ההנהלה שמאים מומחים ונאמנים אשר יעריכו את כל הלקי ה"נחלה עדית. בניינית וגבוהית, זה לעומת זה ויבאיו על הספר שויו ומחירו של כל סביבה וסביבה ושויו ומח"ו של כל חלק והלק לפי שעת הקנ' שהיתה 25 לירה מצרי כל דונם ויקראו את כל אחד במספרו ומצריו עפ"י התכנית והרשום של השכונה.

ד) ומתנאי השומא וההערכה הוא, שמי שיזכה בגורל בעדית או בבינונית ויהי, הלקו שוה יותר מהסכום שנים עשר וחצי ל"ט אשר נתן לקופת האגודה ע"ח האדמה. עליו להכניס אחרי צאת הגורל את הסכום הנוסף ההוא לקופת ה"חברה.

ה) ומי שיזכה בגורית או בבינונית אשר ישוה חלקו פחות מהסכום אשר הכניס לחברה ע"ח הנחלה, לא יוחזר לו הסכום הניסף, אלא ישאר זה בקופת החברה ויחשב לו על חשבון הכנסותיו לקרן בנין.

ו) אחרי גמר השומא והגורל חיבים כל החברים כלם להכניס לקרן בנין הבתים כאותו הסכום אשר נשאר בקופה מכסף החבר אשר זכה בפחית ובזול של החלקים.

ז) כסף ה"עודף הזה כניז יכנס לקופת ההלואה לכל דבר רק מחלק אחד מנחלתו ומי שיש לו יותר מחלק אחד. אין יתר החלקים נחשבים ע"ד התקנה הזאת ורק ע"ד שהי של הקרקע יהשב לו. אם מעט יותר לו כסף, ואם רב יוסיף לפי השומא זולת אם יבר מחלקיו לאחר שנם לה"שני יהי' זכות להלואה הנמינית או ישלים ה"חבר החדש את דמי ההפרש כפי שאר החברים.

ח) ה"רשות ביד הועד לחקל על החברים את תשלומי השומא שישלמום בשיעורין.

ט) אחרי הבירור הנמיר, כמה יעלה כל חלק וחלק, וכמה יצטרכו לרוסף בקופה הזובים בעידית, ובבינונית, ואך נקבעו פרטי תשלומי ההערכה ומאת ההנהלה תחלק כל המגרש לשלשה סוגים.

ע י ד י ת, ב י נ ו נ י ת, ז ב ו ר י ת,

י) אחז יעש הועד משאל חברים, וכאיא יהיה דעתו והמצו לזכות. בעידית, בינונית, או בזבורית, והיה אם תשובת החברים תהאים ברובה לפי חלוקת הסיגים של אדמת השכונה אזי יחלקו את הסיגים לשלשת הקבוצות של החברים, כל סוג האדמה לקבוצת החברים הרפצים בה. וישלו גורלות מסורטות בין החברים אשר בכל סוג וסוג בפני עצמו.

יא) אולם אם תשובות החברים לא תתאימנה אל מדת סיגי הנחלה, כגון שרוב ה"חברים ירצו בסוג אחד שחלק אדמתו לא יסגיך להדורשים או יושל גורל אחד כללי לכל החברים על כל הסיגים יחד.

יב) וכן גם אם תשובות ה"חברים ברובם התאימנה לסוגי הנחלה, גם אז אלו הדברים אשר לא יחלשו על סוג מה שהוא ויואילו להכנס בגורל כללי של כל הסוגים יושלו בגורל דכללי ויזכו באשר יצא להם הגורל.

יג) אחרי השומא והסכמת חברים באוספי הגורל כנ"ל יעשו גורל צדק בהזמנת כל החברים באספה כללית אחרי הודעה ופרסום בעתונית ע"ד הגורל. וכאשר יצא דגורל כן יקום וכן יהי' כאיא על חלקו ועל נחלתו.

יד) וזה משפט הגורל: שמות כל החברים ומספרי החלקים (כל אחד חצי דונם ברימו) יושלו בקלפות נעלמות ויצאו שמות החברים לעמת מספרי ה"חלקים זה לעמת זה. בגורל צדק וישר.

טו) חבר אשר יש לו שני חלקים יכול לדרוש שיתנו לו את חלקיו זה אצל זה ויוטל בקלפי בשם אחד ומקום שיזכה לראשונה יזכה את שני חלקיו יחד, ועפ"י הגורל לאיזה צד.

טז) חבר אשר לו יותר משני חלקים, יותן לו לפי דרישתו במקום אחד ובמצר אחד ובגורל אחד כמבואר בסעיף הקודם עד שני דונמים, ולא יותר.

יז) שנים או שלשה חברים שיש לכל אחד ואחד לא יותר מדונם אחד (שני חלקים) ורוצים שחלקיהם יהיו קרובים וסמוכים זלזל על חד מצר, הרשות בידם אלא שצריכים להודיע הפצם זה שבועים קודם ההגרלה, ובכל מקום אשר יזכה האחד מהם יותנו על כציו החלקים לכלם בלי שום נודל. ואחרי הברור והגורל אין עוד רשות לשאר לחזור מהחלטתם הקודמת ולהסתלק מזכות הגורל שזכה לדם חברם, ואין להם שום טו"ם של אסמכתא וכיומה.

יח) חבר שיש לו יותר מחלק אחד ומכר אחד מחלקיו לאחר, עליו לפרש בשטר המכירה כי מכר לחברו ולזכותו מלבד עצם הנחלה גם את זכות הכסף ששלם ע"ה נחלה זו לקופת הבנין, ואם לא פירש נחשבים כל הכספים אשר שלם על השבונו וזכותו של המכר.

בנין השבונה וקרן ההלואה הפנימית.

יב) תשלום שנתי לקרן הבנין:

א) כל החברים כלם חיבים להכנים לקופת החברה לשם קרן־הבנין שש לירות מצריות לשנה.

ב) כל החברים שוין בתשלום השנתי הזה בין אלה שיש להם רק חלק אחד ובין אלה שיש להם שני חלקים או יותר אינגו מחיבים לשלם יותר משש לי"ם לשנה.

ג) חבר שיש לו יותר מחלק אחד צריך להכנים בשנה הראשונה של ההחלת חבנין שני לי"ם בתור הלואה לקרן הבנין בעד כל חצי דונם נוסף שיש לו בנחלה. והכסף הזה יוחזר לו אחר עבור שלש שנים מיום ההלואה.

ד) אין רשות לשם חבר להפקיע אע"פ מתשלום השש לי"ם הנ"ל לקרן הבנין, ואינו יכול לטעון ולומר כי מוטר הוא על זכות ההלואה מצד החברה.

ה) חבר שיש לו יותר מחלק אחד ומתחייב לשלם שש לי"ם לשנה לקרן־הבנין בעד כל חלק וחלק שיש לו, הרשות בידו ויש לו זכות ההלואה הפנימית על כל חלק וחלק אבל אין לו יותר מזכות אחד בכל זכיות הלואות הבאות ממוסדי הון, ואם נתן או מכר את אחד מחלקיו לאחר יש לשני זכות מלא ככל שאר החברים בין בהלואה הפנימית ובין בהלואה החצונית אשר תשיג החברה באופן שישלם הסכום ששלמו שאר החברים שיש להם זכות הבנין עד אז.

ו) התשלום השנתי של השש לי"ם יכול להפחת עפ"י החלטת ההנהלה אחרי שתשיג החברה הלואה נוחה ממוסדים חצוניים זולת העזרה הדדדית של קרן־הבנין של האגודה.

חבים עיד חצע בבנין בית בגורל כגיל, גם יודיע אז כל חבי על חצעו בבנין בית יחדי או כזול.

יב) בבנין עשרים הבתים הראשונים אם ימצא אחר או אחדים מהחברים עד עשרים במספר אשר ירצו להשקיע בבנין חמשים אחוזים מהוצאות הבנין במזומן תנתן להם הלואה של חמשים האחוזים האחרים על חדר אחר מקרן ההלואה של החברה בלי שום גורל.

ג) ואחרי גמר בנין עשרים הבתים הראשונים אם ימצאו חברים עד מלאת בנין מאה הבתים הראשונים אשר יואילו לתת מכספם הם שני שלישים מהוצאות הבנין במזומן, יורגן להם בהלואה השלישי האחרון בלי שום גורל.

יד) יד כל החברים שוה בזכות הבנין הן דל והן עשיר, וכלם שותפין בזכיות דומות בנוגע להלואה הפנימית, ואולם אם תשיג החברה הלואה לבנין ממוסדות חיץ אז דין הקריטה לאלה מהחברים שאין להם אחוזת בית בשקום אחר.

טו) חבר שיש לו אחוזת בית במקום אחר, ומכר או נתן את מגרשו לאחר שאין לו בית, בסכירה ונתינה גמורה וחלוטה, יש לשני זכות בנין מלא גם בזכות ההלואה החצונית כיתר החברים אשר אין להם אחוזת בית.

יד) צרכי צבור וצרכי השבונה.

א) כל המגרשים אשר הפ־ישה החברה לצרכי הצבור כמו בהכיג, תיח, תנור, טרחיץ, בורות, גגים, וכו' כאשר גרשמו בתבנית העיר, ישארו לרכוש החברה כולה עד עולם, ולא יכירו לא לחידים ולא לקיבוצים בכל אפן שהיא.

ב) מלבד הכנסת הכספים הגיל יקבע הועד תשלומים מקריים הן מבעלי הנחלאות להוצאות צרכי הצבור הנחוצים לשובת דרי השבונה ולשובת החברים כלם, הרשלומים לצרכי הצבור מתחילים מיד אחרי האסף מספר עשרה הדורים הראשונים בהשבונה.

ג) התשלומים לצרכי הצבור נחלקים לשנים; א) סלול הדרכים והרחובות, ביב והשייך לזה הא לפי הדונמים. ב) שאר הוצאות הצבוריות הוא לפי מספר החברים אם מעט ואם רב נחלתו, ואם מכר מנחלתו לאחר ואחר יבנה בית לעצמו או החבר בעצמו יבנה על שאר חלקיו עלו לשלם את כל הוצאות העולות לחבר וחבר עיה צרכי הצבור מסוג השני.

ד) צרכי השבונה היגו הצריכים המקויים הנוגעים רק לענינים של דרי השבונה ישולמו רק מאת נרי השבונה בפי החלטת ועד ההנהלה.

טו) חובות החברים

א) החברים אשר זכו בבנין בית יחתמו שלשה חדשים לפני משך הדיורות על תוה־רשני באופן המועיל עפ"י דית ותוקי המשלה, אשר בו יבואר כי שכר את הבית מהחברה מהיום עד אשר יגמר לשלם את כל המגיע ממנו לחברה ואם לא ישאר להבנים שום שנה שנה את כל התשלומים המגיעים ממנו הרשות, ביד ההנהלה להשכיר את הבית לאחר בלי שום טו"ם ודיוד כלל וכלל,

ב) לא ישבור חבר ביתו בהשבונה אלא למי ששומר תורה ומצוה לפי תקנת החברה, ואם השכן אינו שומר די"ת כגיל הרשות ביד הועד להוציאהו מן השבונה על הוצאות החבר בעל אותו הבית.

ג) כל חבר צריך לשלם כל הוצאות שבדי מכר של דמשלה ביום העברת הנחלה על שמו כפי החלטת הועד.

ד) כל החברים אחראים וערבאים זה על זה בעיני הנחלה והבנין במלוא יוצא מן הכלל עד עשרים שנה אחר כלות כל בניני השבונה, וכל החברים מחיבים לסבול בעול הוצאות שיעלה עי"ז.

ה) החברים מחיבים לשלם בדיוק את כל תשלומי הכספים המזכרים לעיל, ובפירוש הוחנה, שכל הזמנים הן בנחלה והן בבתים המה רק לחברים אשר יכנסו כל תשלומים בפועדם, ויישמרו על כל הוקי דחברה, ויענו לכל הוראות ועד ההנהלה, ואשר יעברו על אחת שאלה הרשות ביד ההנהלה לקנסו בממון, ואם גם באלה לא יועיל ידינו אותו דין עובר על הקנת החברה כלהלן סעיף זיין.

ו) חובות החברים דרי השבונה לעשותה .לנוה שאנן, לחיות בשלום ובפישור ועל ועד ההנהלה להתאבץ בכל עוז להחיק כל ריב ובדון, ואם יצמא חי בין החברים או השכנים מתחי ריב ומדון יתרה בו הועד נ' סעמים ואם לא ישמע גם אחרי ההתראות הרשות ביד הועד לצרף אליו טועצת נ' תיח מן החברים ולהחליט על הוצאות אותו האיש מן השבונה.

ז) העובר על תקנת החברה הרשות בי"ד ההנהלה למנוע ממנו אחרי ההתראה שבשיש הדברים אשר תחת רשותם כולם אי מקצתם, ואם לא ישמע באלה יצרף אליו הועד נ' תיח מהחברים וישלח לו התראה אחרונה ויקבעו לו זמן, ואחרי עבור זמן ההתראה אם לא השמ הי־כו יכול הועד לשבור את זכותו של הבית ושל דנחלה לאחר אף בלי שומת בי"ין בהכרזה של שלשה חדשים וכספו יוחזר לו בכל עת אשר תשיג יד החברה, אחרי נכוי הוצאות והפסדות, ודין החזרתהכסף יהי כדין יורד לנכסי חברו שלא ברשות שידו על התחתונה, כי כח תקנת החברה יפה וחזק, באשר נתאשרו ונתקבלו באספת חברים כחק, ועל דעת כן נתקבל כל אויא לחבר באופן שיקיים תקנות החברה, והעיבי עליהם אינגלא סלתא למסרע כי זכות גורלו וכן זכותו בחברה לא לו הם כי כל זכות שבמסין תנאי קיים ומועיל.

טז) העברות, מכירות, ומשכנתות.

א) המוכר והנותן זכותו לאחר עליו להכנים לקופת החברה אחד למאה מהמחיר שיקבל מהלוקח בעד אשור ההעברה בפנקסי דחברה.

ב) המשעבד חלקו לאחר במשכנתא, עליו לתת לקופת החברה חצי למאה מסכום המשכנתא.

ג) כל מסירת זכות ושעבוד של הנחלה והבנין כלה או מקצתה אין עובר מאחד לשני בלי הסכמת ועד הפועל בח"י ותותם דהחברה, ואין להעברה בלי הסכמת הועד שום ע"ך לא בד"י ולא בחוקי המשלה.

ד) כל החברים הן בעלי בתים והן בעלי נחלאית חיבים לשלם תשלום שנתי חמשה שילינג 25 גרוש לכל חלק היינו חצי לי"ם לרונם להוצאות דחברה כגון מסי הממשלה ושאר הוצאות.

יג) תנאי ההלואה הפנימית.

א) מתשלום השנתי של כל חבר וחבר. שש הלי"ם לשנה, שתי הלי"ם אשר יכניסו בעלי החלקים המרובים על כל חלק וחלק כגיל ומדמי השומא והכנסות פנימיות אחרות, יוקם קרן ההלואה לבנין הבתים בשבונת „נוה שאנן".

ב) מקרן ההלואה יתנו להברים אשר יבנו ביתם בשנה הראשונה לפי ראות עיני הועד, בשאר השנים, יתנו להברים הזוכים בבנין מאה וחמשים לי"ם, ושליש נגד הסך הנ"ל, צריך כל חבר וחבר להוסיף מכספו במזומן.

ג) מספר ההלואות בכל שנה ושנה יהי' כפי סכום הכסף אשר ימצא בעת דהיא בקופה.

ד) החברים אשר יזכו בהלואה לבנין בית חיבים לשלם שנה שנה (מלבד התשלום של שש לי"ם לשנה לקרן הבנין ושאר התשלומים להוצאות המקומיים של השבונה והוצאות דחברה) גם שכר הדירה של הביה כפי ערכה ושויה לפי בקיסה ולפי הזמן עפ"י העיכוב ההנהלה, והיי זה על השבון תשלום ההלואה אשר הלוהה להם החברה לבנין ביתם.

ה) כשתשיג יד החברה לבנות בתים לא תפזר הבנין בשנה אחת במקומות מפתרים של הנחלה אלא תבנה כל שנה ושנה על מקום ורבע אחד. באופן שיהיו דבתים הנבנים קרובים זה לזה, ויהיו בנוים בסדר ומשער אחד.

ו) לסיכך, מרם שיגשו להטיל את גורל הבנין יחלקו את אדמת השבונה לפי רבעי השבונה, ויחליטו מראש את כל הרבעים למניהם אשר כל אחר מהם יהשב למקום בנין אחד, ועליו יבנו הבתים בזמן אחד.

ז) אחיכ יעשו משאל חברים כללי וכאו"א מהם יחוה דעתו על חפצו להכנס בגורל לבנין ביתו, (אלא שיהי' להם הלקים בכי או ג' רבעים יודיעו באיזה רבע חפץ לבנות את ביתו) והיה אם עשרה מהחברים יענו חפצם לבנות ברובע אחד ועל הרבעים האחרים יחסרו ממספר העשרה אז יבנו כל הבתים בשנה הזאת ברבע אשר בחרו בו העשרה.

ח) ואם על שני רבעים או יותר הי' תשובת עשרה מהחברים או יותר שחפצו בהם לבנין בתים, יוטל הגורל בין הרבעים אשר הסכימו עליהם העשרה, ואשר יזכה בגורל יבנו בו את הבתים בשנה הזאת.

ט) וכן, אם באלה אשר הביעו חפצם לבנות ברבע אשר הוחלט בו הבנין בשנה הזאת ימצאו חברים יתר ממספר הבתים הבנינים אז יוטל בין כל החברים אשר בחרו ברבע זה גורל צדק, וכאשר יצא בגורל כן יקום וכן יהיה.

י) גורל הבנין שנה שנה, כגורל לחלוקת המגרשים יהיה, גם היא בפומבי ובפרסום.

יא) ששה חדשים לפני משך הדיורות יעשה הועד שנה שנה משאל

יז תוקף התקנות ואשורם.

א) כל החבֿרים כלם, אשר אתנו אנחנו היום ואשר יתקבלו להחברה אח"כ צריכים לחתום בספר הראשי של החברה לאשר ולקים כל התנות החברה הכתובים בספר הזה, וגם את כל אשר יתקבלו ע"י החבֿרים באספה כחק. וכן צריך כל חבר לחתום בפנקס החבר אשר בידו.

ב) ואף אם בשביל איזו סבה שהוא לא בא מי מהחבֿרים על החתום הלז עליו כל התקנות בלי שום מגרעת כי קבלו וקימו עליהם כל התקנות כמות שהם לחק ולא יעבור באופן חוק עפ"י ד"ת ונשפי השמשלה.

כל הנ"ל נתאש"ר ונתקים באספה כללית חוקית של חבֿרי חברת נוה־שאנן ירושלם ביום ט"ז מנח"א וביום ר"ח אלול פ"ג ובאנו עה"ח לאשר ולקים כל אלה.

ועד ההנהלה

דוב בער אברמוויץ	יחאל מיכל טוקצנסקי
פלפנים רב בסאנפ לוא"ז פאי	שלמה זלמן זלזניק
ישעי' זאב ווינגראד	אהרן יעקב פרוש גליקמאן
שלמה זלמן כהנא שפירא	יוסף לוי חנין
משולם פייביל לאביל	בן ציון לובצקי
יצחק זמברוער אריאלי	

משה אהרן בהר"ר נתן מאיר זצ"ל גאלאמב הממזיר

הנני מקבל את כל התקנות הכתובים בספר הזה שנתקבלו מאת ועד ההנהלה ובאספת חברים כחק.

ולאמר"ן בא עה"ח יום.....לחדש.....תר"....

נאם .....

על מנת לקיים כל תקנות הח' הנ"ז נתן החברה הפנקס הזה להחבר ה' .....

.....

ויהי' החלק .....

.....מספר.....

מצריו

מזרח .....

דרום .....

צפון .....

מעריב.....

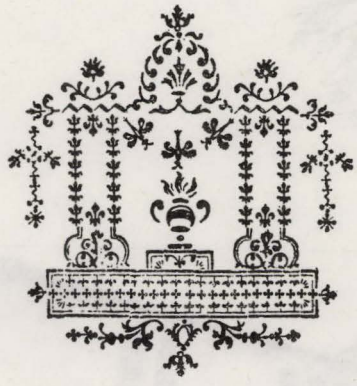
נתקבל כאתו הסך.....

ע"ח אחוזת נחלתו בחברת "נוה שאנן"־ירושלם וישב עמי בנוה שלו' ובשכנות מבטחים וה' האומר לירושלם תושב ולערי יהודה תבנינה וחרבותי' אקומם הוא יבנה את ערי יהודה, ואוהבי שמו ישכנו בה

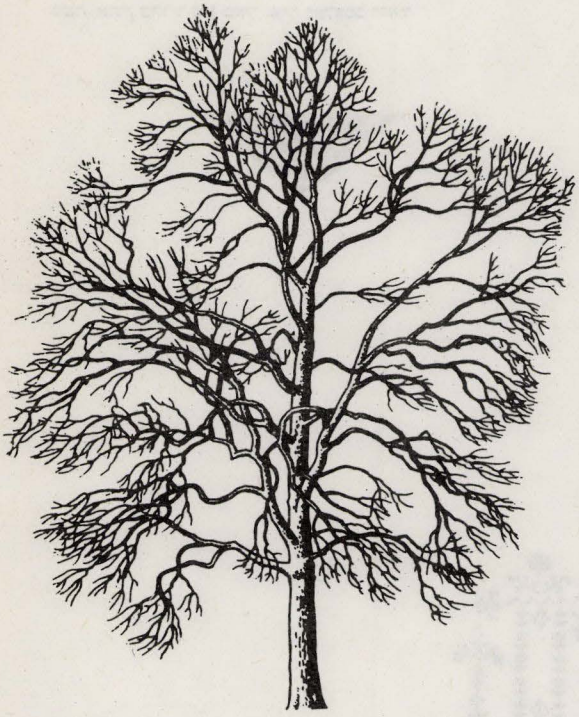
ולאמר"ן באעה"ח יום.....לחדש.....שנת.....

ועד ההנהלה

נאם	נאם
נאם	נאם
נאם	נאם
נאם	נאם
נאם	נאם
נאם	

עץ חיים תרפ"ט

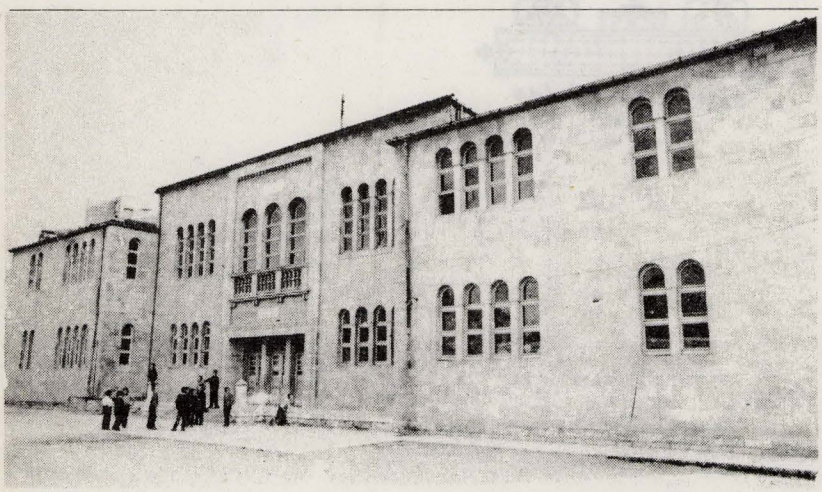

השכונה הזאת הממוקמת ע"י קרית משה מול „מוסד הרב קוק", נוסדה ע"י גבאי הת"ת המרכזי „עץ חיים", ביחוד הרב יחיאל מיכל טוקצינסקי בעזרת ר' נפתלי פרוש.

בשנת תרפ"ח נקנה המגרש, 26.000 אמה, במחיר 12 גרוש האמה.

בשנת תרפ"ט ירו אבן הפינה לבנין.

בשנת תרצ"ד הלווה הגביר מר שלמה וואלפזון ורעיתו נעכא שרה גלזגו, 6000 פונט לסלקם במשך עשרים שנה, להשקיעם בבניינים. על כן נקראת השכונה גם: „שכונת וואלפזון קרן קיימת עץ חיים".

עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר, הבנין החדש של ת"ת וישיבת „עץ חיים"

ב"ה

הנני יסד בציון אבן, אבן בוחן
פנת יקרת מוסד (ישעי' כ"ח, ט"ז)

תנו כבוד לתורה

ברוך שהחיינו וקימנו וליום הגדול אשר בו תרחוג ירושלם ת"ו את החגיגה של

ירית אבן הפינה

להשכונה החדשה

„שכונת עץ חיים"

קרן קיים להחזקת והרחבת

בתי הת"ת וחישיבה עץ חיים

שבעיה"ק ת"ו וסביבותי'

קהל חובבי התורה והישוב הא"י

מזמן להשתתף בחגיגה הזאת

אשר היהדות החרדית בארץ ישראל תחוג

ביום ג' ו' ניסן תרפ"ט בשעה 2 אחה"צ

על מגרש השכונה רחוב יפו פינת דרך קרית משה

בברכת התורה והארץ

הנהלת עץ חיים

דפוס סלומון תלפיון 536

יציאת אבן־הפנה לשכונת עין חיים, ו׳ ניסן תרפ״ט
Laying of the Corner-Stone for the Etz-Hayim Settlement, 6th Nissan, 5689.

הנחת אבן על ידי נדיב בונה בשכונת עין חיים
Corner Stone laid by a building donor

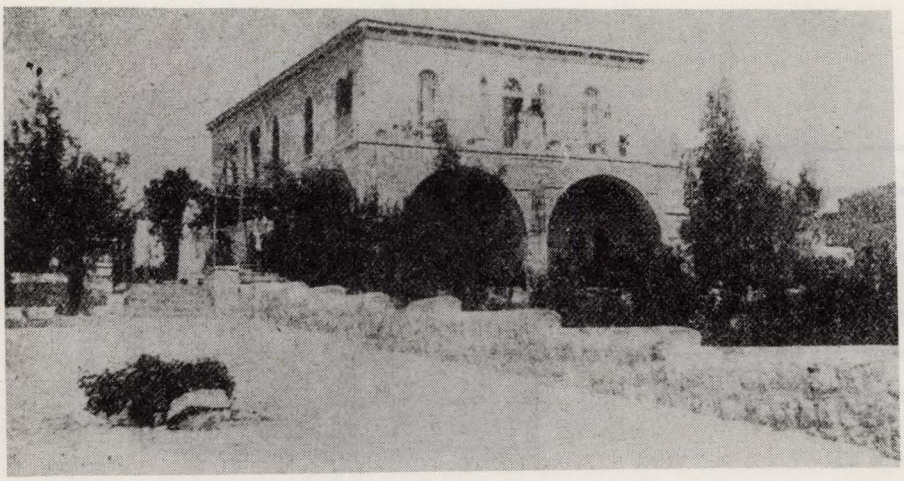
הרבנים וב״כ הממשלה נואמים בחגיגת הנחת אבני הפנה לשכונת עין חיים
The Rabbis and Government representatives address the gathering of the corner-stone ceremony

כרם אברהם תר"ץ

דער אריינגאנג־שטיער צו »כרם אברהם אבינו«

המגרש שגדלו 100.000 אמות מרובעות, מחיר כל אמה 250 מיל א"י האמה ברוטו, נקנתה ע"י מר חי אלישר מאת „נאמני החברה לעזרת היהודים הנרדפים" בלונדון.
רב השכונה היה הרב צבי פפסח פרנק, רב ואב"ד בירושלים.

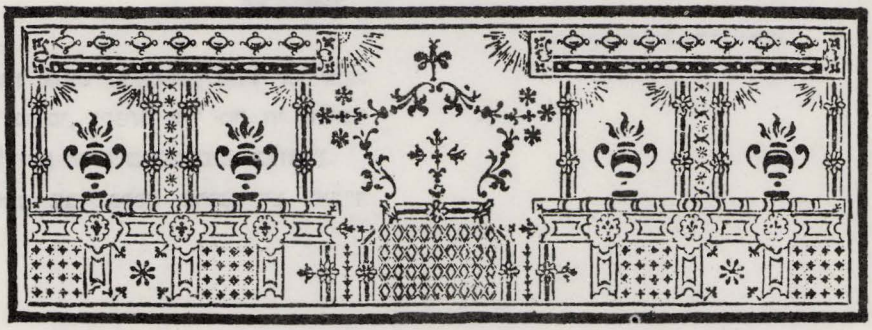

וואוינהויז אין דער קאלאָניע »כרם אברהם«

מגדל עדר תר"ץ

הרבה בטרם היות כפר עציון, שלא לדבר על גוש עציון, היתה „מגדל עדר", ספק מושבה ספק מושב של עולי בגדאד, שניסו להיאחז במקום, שלימים היה כפר עציון. בעיקר בשל הבדידות וההתנכרות להם, לא החזיקו אנשי „מגדל עדר" מעמד ימים רבים, ואז הופיע על במת ההר, שמואל צבי הולצמן, וחברתו „אל ההר".

בתרצ"ד 1934 קנה הולצמן במסגרת „חברת אל ההר" 12 אלף דונם של אדמות „מגדל עדר" ועוד שטחים סמוכים שהם שטחי גוש עציון של היום.

תמונת בית־הכנסת, בטגדל־עדר

(תבונת מחסן המים הממשלתי זבית אחד מן המתישבים עלי יד הכביש בטגדל־עדר)

קטעי עיתונות

ישוב חדש בסביבות ירושלים

אחרי הרפתקאות שונות התחילה השבוע האגודה ההרירית "זכרון דוד" בבנין נקודה חדשה בסביבת ירושלים בדרך לחברון, מקום שעד עתה לא היה בו כל ישוב יהודי. האגודה קבלה לע"ע קושנים על שטח של 1200 דונם. הקרקע נמצא בערך בקילומטר העשרים מירושלים, לימין הדרך המובילה לחברון, וגובלת עם האחוזה הרוסית (בת 400 דונם בערך) הנמצאת שם. באדמת האגודה נמצא המעין ערוך (צ"ל ערוב), העשיר במים, שעד סידור הספקת המים מעין פארה, השתמשת ירושלים במימיו שהועברו לברכות שלמה ומהם בצנורות העירה. על האדמה נמצאת גם תחנת משטרה קבועה.

ביום א' שבוע זה (2 לינואר — כ"ח טבת) התחילה העליה על הקרקע. יצאו לשם כ־15 משפחות. הובאו 3 צריפים ועומדים להקים עוד אחרים. ועד האגודה מקים שם צריף לעצמו. משפחות אלה התחילו לנטוע בערך כ־20—15 אלף נפנים. זיתים ועצי פרי אחרים בשביל חברי האגודה, שהשיגו לשם כך הלואה קטנה.

האגודה הקיימת זה כשנתיים, מונה 155. רובם מבין העולים החדשים של השנים האחרונות. כל אחד רכש לו לא פחות מחמישה דונם ויש שרכשו 10—15—25 עד 50 דונם. מטרת האגודה היא ליסד במקום הזה עיר גנים חקלאית, שתושביה יחיו בעיקר על גידול ירקות, עופות וכדומה. הם מקוים שקרבת השוק הירושלמי היהודי הגדול יקל את קיומם והתבססותם. לאגודה נוספים עתה גם חברים חדשים והיא עומדת לסדר את הקשרים עם העיר ע"י אוטו שהיא קונה עתה לעצמה.

("דבר" — 6 לינואר 1927)

ההתיישבות במגדל עדר

ביקרתי בישוב החדש הזה. על ראש גבעה עומדים שלושה צריפים קטנים, שניים של עץ ואחד של פח. על יד אחד מהם ישב תימני, מחכה לאוטו הנוסע ירושלימה. נכנסתי אתו בשיחה. הוא שח לי: קנינו ארבעת אלפים דונם. כל דונם — חמש ורבע ל"מ. ואני קניתי לי 10 דונם. בניתי צריף ועליתי על אדמתי. אתי יחד עלו עוד שתי משפחות, האחת תימנית והשניה אשכנזית. צריף הפח שייך למשפחה האשכנזית. אולם היא עזבה את המקום ושבה ירושלימה. תבואת החורף לא זרענו, כי אין לנו סוסים, מחרשות וכלי שדה. יכול להיות שתבואת קיץ נזרע. אנו משתדלים להשיג הלואה. "אגודת ישראל" הבטיחה. ובינתיים הגיעה השעה לחרוש את האדמה ולהכשירה לתבואת קיץ ומחרשות וסוסים אין. לעת עתה נטענו מעט נפנים. האם יודע אתה לעבוד בחקלאות?

— לא. זה שלוש שנים אני בארץ. עד כעת גרתי בתל־אביב. צורף אנוכי. בהתחלה הרווחתי, אבל אח"כ בא המשבר והלכתי וקניתי לי 10 דונם ואתיישב פה. שאירית כספי השקעתי בצריף שעלה 11 ל"י. עבודה אין לי. לפעמים אני נוסע ירושלימה, אולי אשיג שם עבודה.

— ומים יש לכם?

— לא. הממשלה אינה מרשה לנו להשתמש במי המעין ערוב שנמצא באדמתנו, ואנו לוקחים לשתיה משלוליות מי־הגשמים שלמטה בעמק. ראשי החברה אמרו לנו: כאשר יעלה רוטנברג את מי הירדן ירושלימה, יעברו המים דרך מגדל עדר ואנו נוכל להשקות במים אלה את אדמתנו, ואפשר שנוכל לנטוע פרדסים.

("דבר" כ"ז אדר ב' תרפ"ז 31.3.1927)

בזכרון דוד הכל כשורה

בדרך לחברון ישנה מושבה חדשה ו"זכרון דוד" שמה. שם ישנם בערך שלושים נפש. והיות שמתהלכות שמועות שהשלג גרם שם לנזקים רבים, לכן הגנו להודיע שכל גרי השכונה בריאים וגרים בצריפים, ואעפ"י שהשלג מגיע שם לגובה של מטר וחצי, לא קרה שם כלום.

קצין משטרה אדיב, אפנדי פטיני מחברון, רוכב במשך כל היום בדרך המובילה לחברון, ומתעניין בכל. הוא ביקר את המושבה החדשה, ומצא את גריה בריאים. יהודי חברון המציאו להם אוכל, גם שכניהם הערבים מ"בית אומר" המציאו לגרי השכונה אוכל וכו'.

שני אנשים מגרי השכונה "זכרון דוד", יצחק גרינוולד, מזכיר המושבה ורוזנבלום, נסעו פעמיים אל המושבה והוכרחו לחזור כלעומת שבאו, מפני גובה השלג.

(דאר היום — ט"ו אדר א' תרפ"ז)

השלג בהר חברון

בזכרון דוד, מה נורא היה מצבם של יושבי זכרון דוד בימים אלה. כידוע, עלו משפחות אחדות של הימנים על אדמות חברת "זכרון דוד" בין ירושלים וחברון. הם בנו להם צריפים ארעיים וקשה מאד הישיבה בהם בימי סופות וסערות, לולי הצריף הציבורי שעמד להם, מי יודע אם יכלו לעמוד בפני הקור והסערה. מיד בהתחולל הסערה התאספו כולם, 25 נפש, אל הצריף הציבורי הגדול. ביום שבת אפסו אצלם המזונות. שכניהם שבכפר בית אומר המציאו להם ביום שבת לחם ותאנים. זכרה להם זאת ה' לטובה! בחברון נתפשטו עליהם שמועות מבהילות. דברו על קפואי קור ונפוחי רעב. רבני העדה הספרדית שבידם קופת הכולל, לא שמו לב לדבר. וייזכר לטוב ראש ישיבת כנסת ישראל הגר"ר סרנא, שברוב עמל ותלאה הצליח לשלוח לבני זכרון, ביום שני, לחם סוכר ותה, וביום רביעי שלח שוב צורכי אוכל. במסירות נפש ממש המציאו להם צורכי אוכל אלו על ידי רוכב על פרד. שום מקרי אסון לא קרו להם ועזרת חברון עמדה להצילם מרעב...

מיום חמישי 17.2.27. ה ד נ י

("הארץ" — י"א אדר א' תרפ"ז 21.2.1927)

חורבן מגדל עדר

יעקב רוזנבלום, המנהל והמוכתר של המושבה "מגדל עדר", בדרך לחברון, מוסר כי ביום השישי בשעה שתיים וחצי אחרי הצהריים, ראה איך העמיד השוטר את המכוניות שנסעו לחברון ולירושלים ושאל: "מה נשמע בירושלים?".

הערבים ענו: "דם דורי" (דם נשפך). כאשר נגש ה' ר. לשמוע אמר המנהיג הערבי שלולא נוכח כאן השוטר היה הורג בראשונה את ה' רוזנבלום.

השוטר בקש את ר. ר. לא להסתובב בכביש ולהכנס הביתה. ב"מגדל עדר" נמצאות 7 נפשות: 2 נשים ו־5 גברים. כולם נכנסו וסגרו את הדלתות. מהחלונות ראו שהערבים "נסעם, מתכוננים להתנפל עליהם ולכן ברחו למגזר הרוסי, אשר על יד המושבה ושם מצאו להם חסות. באותו היום באו הערבים מבית אומר למגזר ומסרו למוכתר היהודי כי הערבים עבדל רג'ג'ק, איבן אבו שנרא מבית פג'ר, מתכוננים להרוג אותם ועליהם לעזוב את המקום.

ביטבת בערב נסעו כולם לבית אומר. שם נמצאו כל הזמן עד יום שני בשעה ארבע אחה"צ עד שבאה המשטרה האנגלית ולקחה אותם לחברון. מחברון עברו ירושלימה.

המושבה "מגדל עדר" נחרבה ונשדדה לגמרי. הערבים אומרים כי השוטר עלי ושומר המים סעיד הם היו הראשונים שהתחילו לשדוד.

(מתוך תעודות על "ההתקפה על הישוב היהודי בארץ־ישראל בתרפ"ט")

בעוה"י.

גארטען־שטאדט

מִגְדַּל עֹדֶר

ויסע ישראל ויט אהלה מהלאה למגדל עדר (בראשית לה, כא.)
אתרא דמתמן עתיד דאתגלי מלכא משיחא בסוף יומיא
(תרגום יונתן שם)
ואתה מגדל עדר עפל בת ציון עדיך תאתה ובאה הממשלה הראשונה ממלכת לבת ירושלם
(מיכה ד, ח)

נעגרינדעט דורך די חברה

זכרון דוד

אין עה"ק ירושלם תובב"א

וועלכע בעצוועקט צו גרינדען גארטען שטאדט צווישען ירושלם און חברון

(בעשטעטינט פון די רעגירונג)

דפוס י. א. וויס ירושלם

גארטען־שטאדט מגדל־עדר

חברה זכרון דוד

בעשטעטיגונג און ערקלערונג פון דען אבער ראבינאט אין ירושלים עה"ק תו"ב וועגען די גרויסקייט און וויכטיגקייט פון די ערהאבענע הילינע גארטען־שטאדט מגדל־עדר.

אל כבוד אחינו כל בית ישראל די בכל אתר ואתר יברככם ה' מציון חיים כלכם היום.

אחים יקרים!

נשען בחמלת ה' על מדת טובכם באהבת וחיבת קדושת ארץ קדשינו הנטוע בקרב לבבכם קודש, יצאנו כיום בשורותינו אלה, לעורר אתכם ע"ד החברה זכרון־דוד אשר אגודתה על ארץ יסדה ליסד מושבה חרדית חקלאית באה"ק על יסוד שמירת וקיום דת"ק ברוח ישראל סבא, וחפץ ה' הצליח בידה לקנות מגרש גדול ורחב ידים כעשרים ק"מ מירושלים על אם הדרך העולה חברונה, בהמקום ההיסטורי הנושא עליו שמו העתיק "מגדל עדר" וכבר נתישבו שמה עשרה משפחות מאחב"י יראי ה', ובנו שם ביהמ"ד לתורה ולתפלה.

והנה זה בקרוב אשר מאתנו בקרנו את המקום ההוא לשם הכשרת מקוה טהרה בעד המושבה וכה באד נתננו שמחה בלבינו בהעלות על רוחינו איך נשמות ארץ הקדושה הולכות ונבנות בחסדי ה' ע"י בני בוני השבי ם אל"י לעבדה ולשמרה בטהרה כדת"ק זכשום לב לזכרון נוסף זו הקדושה החופפת על המקום העתיק הזה מגדל־עדר אשר נודע הוא ביהודה ובישראל גדול שמו, וזכרונו בא להתהלה בתורה"ק ובדברי חז"ל, ואשר זה כאלפי שנים שהי' המקום הזה עזוב ושמם, ועתה נהי' לכר נרחב ברוחב עין, והמקום ראוי וטוב לבנות ולנטוע מצד אויר הצח המסחר והנעים, ומים חיים

אפיסערס פון די חברה זכרון דוד אין ירושלם עה"ק תו"ב

הרה"ג פויה ישראל זאב מינצבערג . . . . . עהרען פרעזידענט

הר' אריה טויבר . . . . . פרעזידענט

ה"ב משה ווערטהיימער . . . . . וויס פרעזידענט

ה"ב מאיר וואלדמן . . . . . 2 טע' וויס פרעזידענט

ה"ב קלמן יצחק אייזנמאן . . . . די מיטגלידערס פון די קאמיטעט

הר"ב נח ווינטראב

הר"ב דוד פלינט

ה' יצחק נרינוואלד . . . . . סעקרעטער

די ראטה קאמיטעט

הר"ב זלמן נראסמאן

ה' חיים מכל מיכלין

ה' משה ליבערמאן

ה' שלמה וויסבערג

ה' שמואל מרדכי בעדנארוש

מהמעין הגדול הירוע בשם מעין „ערוב" העומד על גבול, הנשען להמושבה, ברוכים הם לה' כל העוסקים והמסייעים לזה.

ולבינו לחוקקי ישראל אשר מאז ומעולם הנה הם קשורים בחבלי עבותות אהבת אמת בארץ חמדתינו לקוח חבל במצוה זו לגאול את המקום הקדוש הזה וסביבותיו איש איש בכל אשר תמצא ידו וכל אשר ירבו הקונים כן ישתרע ויתרחב הישוב מאחב"י לקיים מש"כ גאולה תתנו לארץ והשי"ת ברחמיו יעזרינו עדכ"ש ויזכינו בכל"י לראות בטוב אה"ק ירושלים על תלה בנוי ובית קדשינו נכון בראש הר המוריי בב"א,

כנפש הבעה"ח לכבוד עם ה' ואה"ק.

נאם **צבי פסח פראנק**

נאם **ישראל זאב מינצבערג**

נאם **ירוחם פישל בערינשטיין**

(חותם) הרבנות הראשית לארץ־ישראל
בעה"ק ירושלים תובב"א
chief Rabbinate of Eretz-Israel Jerusalem (Palestine)

ירושלם עה"ק כ"ג אדר ב' ת' תרפ"ז

אנחנו בד"צ החי"ם באנו לאמץ את ידי העוסקים בקדש בבנין חרבות ארצנו וישוב שומסותיה.

הועד הנכבד יראי ה' של חברת „זכרון דוד" אשר רכשו מגרש גדול על הדרך בין ירושלים עיה"ק לחברון ת"ו, לשם יסוד מושבה „ועיר נגים", ברוח התורה והמסורה, וכבר הקימו שמה בתים אחדים של המתישבים הראשונים, כאשר ראינו בעינינו כשבקרנו את מקום זה מקרוב לשם סדור הכשרת בנין המקוה ע"פ תוה"ק, ומתאמצים הם להרחיב ולהגדיל את שטח האדמה הנקנית לנאול הארץ טרדי זרים.

לכן מהראוי שכל אחבי"ו הקשורים ברשפי אש אהבה לבבית לארץ חמדה ואדמת קודש וחפצים בישובה, יתנו ידם אליהם לקנות על ידם איש כערכו, והדעת נותנת כי אם יאמצו ויחזקו את ידי הועד הנז"ל בהרחבת מצבה הכספי של החברה, עתיד מזהיר ותקוות גדולות נשקפות לישוב החדש הזה, המתאים מאד למטרתו, וקובע שבח לעצמו, בהיותו קרוב לעה"ק ירושלים ת"ו ועוד יותר לעה"ק חברון ת"ו, ותפלתנו להשוכן בציון, כי יעמוד ליטין כל העוסקים בקדש על טהרת הקודש.

ויהי נועם ה' עליהם ומעשה ידיהם יכונן, עד ישים ירושלים תהלה בארץ, יבנה ערי יהודה וישבו שם וירשוה בב"א.

הכו"ח למען ישוב אה"ק ת"ו, בד"צ לכל מקהלות האשכנזים פעה"ק ירושלם ת"ו.

נאם **מרדכי ליב רובין**

נאם **דוד צבי קרעלענשטיין**

נאם **יצחק במוהר"א ז"ל פרענקעל**

בי"ה, דברי הבד"צ נ"י הרה"ג, א"צ חיזוק, ולא נצרכה אלא לברכה לכל המסייעים והמשתדלים בזה, יזכו בזכות זה לראות בבנין בהט"ק זבנאולה קרובה לכלל ופרט.

כמתירת לב ונפש המחכה לישועה קרובה

הק' **יוסף חיים זאנענפעלד** (אב"ד בעה"ק ירושלם ת"ו)

תמונת העובדים בחפירת המקוה במגדל־עדר

מפת המגרש והעיר **מגדל־עדר**

ואתה „מגדל-עדר" עופל בת-ציון עדיך תאתה ובאה הממשלה הראשונה, ממלכת לבת ירושלם (מיכה ד' ח')

שדות בכסף יקנו, וכתוב בספר וחתום, והעד עדים בארץ בניטין, ובסביבות ירושלם, ובערי יהודה וגו' ובערי הנגב, כי אשיב את שבותם נאם ה'(ירמיה ל"ב מ"ד)

זכרון יוסף תרצ"א

שכונה בגבול מחנה יהודה, נוסדה בשנת תרצ"א, מיושבת ע"י יהודים כורדיים. נקראה ע"ש יוסף לוי, יהודי אשכנזי.

בנו יצחק רכש את האדמה ומכרה לתושבים, בתנאי ששם אביו יקרא על בתיהם.

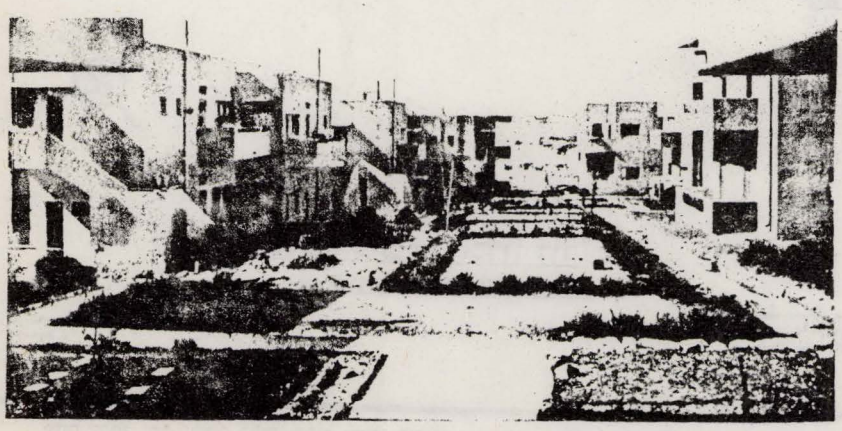
מעונות עובדים א' תרצ"ג

אנשי ירושלים אשר בנו את המעונות המשותפים הראשונים ראו לפניהם את הדוגמה של בתי „החלוקה" — וזו היא הסבה שהשאיפה של הבונים היתה: מכסימום פרטיות בתוך הבית המשותף, כניסה נפרדת לכל דירה.
אבל אם גם הגיעה הפרטיות בבנינים החדשים האלה לידי תוצאות מספיקות בנוגע לכניסה, שמש ורוח, — הרי נשארה עוד ההגבלה בגובה: דירה בקומת הקרקע או בקומה עליונה, גג או גן — השאלה הזאת לא נפתרה, והבית המשותף הנו עדיין יותר מדי משותף...
כתשובה על שאלה זאת, הוקם בית משותף שכל דירה בו הנה בהחלט פרטית: אם כניסה מבודדת, בשתי קומות (גג וגן פרטיים).

מעונות עובדים ב' תרצ"ד

התכנית הכללית מקיפה 14 בתים בשלשה גושים ובית יחיד. כל בית מכיל שתי דירות בנות 4 חדרים, דירה לקומה. נבנו בס"ה 1411 מ², כלומר 34% של השטח.
כדי לתת לדירות אורור מקסימלי נערכו הבתים בצורה משולבת זה נגד זה. חדרי המדרגות של הגוש הצפוני נדרשו ע"י בעלי הבנין בתוך החצר, כמו כן דרשו בעלי הבנין שכל דירה שבקומות העליונות תחובר עם מדרגות מיוחדות לחוץ. כל מבוא נדרש בריחוק מקום האפשרי מחברו.

קירות החוץ וכן הקירות החוצצים בין הבתים נעשו מבטון יצוק בעובי 22 ס"מ. קירות הדרום והמערב מבודדים. כל התקרות עשויות בטון מזוין. תפרי התפשטות סודרו בגושים המזרחי והמערבי, תפר לגוש, ובגוש הצפוני סודרו שני תפרי התפשטות. הבניה הצפופה נעשתה נגד רצונו של האדריכל, היות ובעלי הבנין רכשו את הקרקע במחיר גבוה. (הבנין, עתון לאדריכלות ולבנין ערים, גליון 1, עמ' 21, 1937).

תקנות

של

מעונות עובדים ב', בירושלים

אגודה הדדית בע"מ

(אושרו ביום 12.10.1934)

דפוס „ארץ־ישראל", ירושלים, טלפון 2013.

חלק א': שם האגודה, מענה, סמכויותיה והסתנפותה

1. השם והמען:

שם האגודה יהיה מעונות עובדים ב' בירושלים, אגודה הדדית בע"מ. ומשרדה יהיה בירושלים.

2. המטרות:

מטרת האגודה לארגן ולשפר את התנאים הכלכליים והחברותיים של חבריה בהתאם לעקרונות קואופרטיביים וביחוד:—

א) לעשות את כל הפעולות המוקדמות כדי להגשים בנית מעונות לעובדים בשכונה מיוחדת בירושלים על קרקע השייכת לקרן־הקימת לישראל בע"מ או על אדמה פרטית.

ב) לסדר את בנית המעונות, לסלל כבישים, להכשיר את הקרקע ולהקים כל המוסדות הצבוריים בשכונה.

3. הסמכויות:

לשם המטרות הנ"ל תהיה האגודה מוסמכת לעשות ולפעל כדלקמן: —

א) לרכש בכל האפנים ולהעביר בכל האפנים נכסים נדים ובלתי נדים וזכויות בנכסים כאלה לצרכי עסקי האגודה ומפעליה.

ב) להשיג הלוואות לצרכי הקמת המעונות ולצרכי פתוח מפעלים קואופרטיביים שונים, ולשם זה למשכן את נכסיה הבלתי נדים ולשעבד את נכסיה הנדים;

ג) לנטוע גנים, לכבוש כבישים ודרכים, לסדר הספקת מים, אור וחמום, לסדר מפעלים משותפים לשם ספוק צרכים שונים של חברי האגודה, כגון: אגודת צרכנים, מכבסה משותפת וכדומה. לבטח באופן קואופרטיבי, תוך חברות ביטוח, את החברים, את בניניהם ואת כל רכושם נגד מקרה אסון, מחלה, מות, שרפה ונזקים אחרים.

ד) לדאג לספוק הצרכים הסנטריים, ההיגייניים, המדיציניים, החברותיים— תרבותיים והספורטיביים של חברי האגודה, וביחוד צרכי חנוך של ילדי החברים על ידי סדור והחזקה של מוסדות רפואיים, בתי תינוקות, גני־ילדים, בתי־ספר, שעורי השתלמות במקצועות שונים ובמדעים שונים, ספריות, קלובים לאספורט ומוסדות תרבות שונים.

ה) לעסק בכל עסק אחר שהאספה הכללית תמצא אותו מועיל לחברים.

ו) ובדרך כלל לעשות כל דבר הנחוץ לשם השגת מטרות האגודה.

4. הסתנפות: (עם האגודה מסונפת לאגודה אחרת)

האגודה מסונפת לחברת העובדים העברים השתופית הכללית בא"י בע"מ (הנקראת להלן „חברת העובדים"), אשר לה הזכויות הקבועות בתקנות אלו.

חלק ב': תנאים החלים על חברים

1. הכשרת החברים:

א) חברי האגודה יהיו מורכבים:

I) מהאנשים המשתתפים בבקשת הרשום;

II) מאנשים וגופים אחרים המתקבלים כחברים מדי פעם בפעם בהתאם לתקנות הללו:

ב) כל חבר יהיה:—

I) תושב קבוע בירושלים, הרוצה לגור במעונות האגודה ושאין לו בית אחר בירושלים;

II) בעל אופי טוב;

III) בן 18 לכל הפחות מלבד אם הוא יורשו של חבר שנפטר;

VI) חבר בחברת העובדים. מלבד במקרים המפורטים בחלק ד' להלן.

2. בקשה להתקבל כחבר:

כל המבקש להתקבל כחבר באגודה לרבות אלה שחתמו על בקשת רשום האגודה יגישו לאגודה התחיבות בכתב בנוסח דלקמן:—

„אני..... שמקום מגורי בירושלים, שהגני.....
(ציין את משלוח היד) ושנולדתי בשנת..... הנני מבקש בזה להתקבל כחבר למעונות עובדים ב' בירושלים, אגודה שתופית. אם אתקבל בתור חבר הנני מתחייב למלא אחרי תקנות האגודה ואחרי ההחלטות וההוראות של האספה הכללית, של ועד ההנהלה

ושל הפקידים המורשים של האגודה והנני מקבל עלי אחריות בעד כל ההתחיבויות, הקנסות והתנאים המפורטים בתקנות הללו. כמו כן הנני מסכים כי הרשימות בספרי האגודה תחייבנה אותי בקשר עם כל ענין הנוגע לחובותי לאגודה או לתביעותי מהאגודה. וכמו־כן הנני מתחייב למלא אחרי כל ההחלטות של חברת העובדים, הנוגעות לשכון חבריה על יסודות קואופרטיביים.

3. קבלת חברים:

א) בהתחשב עם הוראות הסעיף 3 (ד) בחלק ו' תוגש הבקשה לאספה של ועד ההנהלה והועד יוכל להחליט ברוב דעות החברים הנוכחים באספה לקבל את המבקש או לדחותו מבלי לתת כל סבה לכך; החלטת ועדת ההנהלה על קבלת חבר טעונה אשור האספה הכללית ברוב דעות של שני שלישים ממספר הנוכחים באספה.

ב) מי שבקשתו נדחתה ע"י ועד ההנהלה יוכל לערער בפני האספה הכללית הקרובה של החברים שבה יצביעו הצבעה חשאית בפתקאות ואם לא פחות מ⅔ ממספר החברים הנוכחים יצביעו בעד קבלתו יקבלוהו כחבר מיד.

4. ההתחיבויות הכספיות של החברים:

חלק ג' מתקנות אלה דן בחובותיהם הכספיים של החברים. שום חבר לא יהיה רשאי להשתמש בזכותו כחבר אלא אם כן סלק את כל המגיע ממנו לאגודה על חשבון מסים, תרומות להון האגודה או על חשבון תרומות אחרות.

5. ממונים של חברים:

חברים רשאים למנות ממונים כנאמר בסעיף 31 מפקודת האגודות השתופיות 1933 ובתקנות האגודות השתופיות 1934 תקנה מספר 8.

6. הפסקת חברות:

החברות של חבר נפסקת:—

א) במותו;

ב) בחדלו להחזיק בהון האגודה את החלק הדרוש;

ג) בעקרו את מושבו ממעונות של האגודה;

ד) בצאתו את האגודה אחרי מתן הודעה בכתב למזכיר 3 חדשים למפרע בתנאי שיציאה כזאת לא תקבל תוקף כל זמן שהחבר נשאר חייב ככף

לאגודה או נשאר ערב בעד חוב בלתי מסולק אלא אם כן יחליט ועד ההנהלה אחרת;

ד) במקרה שיחלה במחלת רוח תמידית;

ו) במקרה של גרושו מהאגודה;

ז) באם יכריזוהו לפושט רגל או, אם החבר הוא גוף משפטי, באם נמסרו ענייניו לחסול;

ח) אם חדל להיות חבר בחברת העובדים;

בתנאי שהוראות הסעיפים 32 ו־33 מפקודות האגודות השתופיות 1933 תחולנה לגבי אלה.

7. גרוש חברים :

יכולים לגרש חבר מהאגודה אם יצביעו בעד הגרוש 3/4 ממספר החברים הנוכחים באספה כללית אשר בסדר יומה נכנסה הצעה לגרש את החבר מפני אחת הסבות דלקמן:

א) אם אינו משלם את חלקו בהון האגודה למועד קבוע;

ב) אם נמצא חייב בחטא פלילי שביסודו אי יושר;

ג) אם הוא מתרשל בקביעות בתשלום חובותיו לאגודה;

ד) אם אינו ממלא את התחייבויותיו כלפי האגודה ומסרב או מתרשל להשמע לתקנות ולהוראות של האספה הכללית והחלטות ולהוראות של ועד ההנהלה או של הפקידים המורשים של האגודה;

ה) אם יאשם באיזה מעשה בלתי הוגן הגורם רעה למטרות האגודה או לעניני הקואופרציה;

ו) כשעומדים לגרש חבר מהאגודה, חייב מזכיר האגודה לשלח לחבר הזה 10 ימים לפני האספה הכללית שתדון על גרושו הודעה בכתב שתפרט את הסבות לגרושו. העתקה מן ההודעה הזאת ותשובת החבר אם ניתנה, תושם לפני האספה הכללית.

חלק ג' : הוראות כספיות

1. הון האגודה :

הון האגודה מורכב מהשקעות החברים שאת תמורתן אפשר לשלם בשעורין כפי שתחליט האספה הכללית, בתנאי שבהפסק חברותו של חבר יחולו הוראות החק בדבר תשלום מניות גם לגבי השקעות אלה.

2. השתתפות החברים בהון :

כל חבר ישתתף בהון האגודה בהשקעה ראשונה של —.5 לא"י, ויוסיף להשקיע סכומים נוספים, כפי שתחליט האספה הכללית, לשם רכישת הקרקע, בנין המעונות וספוק הצרכים הצבוריים בהתאם לתקנות הללו.

3. אחריות החברים :

כל חבר יהיה אחראי בעד חובות האגודה בסכום של —25 לא"י נוסף להשתתפותו בהון האגודה ובמקרה של פרוק האגודה תכלנה הוצאות הפרוק בתוך חובות האגודה.

4. מסים ותרומות של החברים :

א) כל חבר ישלם בכניסתו לאגודה דמי כניסה בסך 500 מא"י;

ב) החברים ישלמו את המסים שיוטלו מדי פעם בפעם ע"י ועד ההנהלה בגבורות שיקבעו ע"י האספה הכללית, בתנאי שמסים לשם הקמת מפעלים צבוריים או החזקתם יוטלו רק על אלה מהחברים, אשר יודיעו מראש כי ישתתפו במפעלים אלה.

5. פדיון זכויות חבר :

א) בהפסק חברותו של חבר תפדה האגודה את זכויותיו של החבר שחברותו נפסקה בהתאם להוראות סעיף 17 מפקודת האגודות השתופיות 1933 ותקנה מספר 21 מתקנות האגודות השתופיות 1934 ובהתאם לתנאים נוספים אשר יקבעו בחוזה השכירות שבין החבר ובין האגודה, ואת תמורתן תשלם לו אחרי אשר יתקבל חבר אחר במקומו, ואם לא יתקבל חבר אחר במקומו — במשך חמש שנים מיום צאתו את האגודה;

ב) חבר שחברותו נפסקה לא יוכל לקבל מהאגודה שום תשלום תמורת חלקו בקרנות האגודה מלבד כנאמר בסעיף הקטן הקודם. ביחוד אין לו רשות לקבל את חלקו ברכוש הצבורי של האגודה.

6. לאיזה מטרות ישמש הון האגודה :

הון האגודה ישמש לשם כל המטרות המפורטות בחלק א' 2.

7. שנת הכספים :

שנת הכספים של האגודה תתחיל ב־ינואר 1 ותגמר ב־31 בדצמבר.

8. מאזן וחשבון רוח והפסד :

המאזן וחשבון הרוח וההפסד יוכנו מיד עם כלות שנת הכספים בנוסח הקבוע בתקנות האגודות השתופיות (טופסים וחוזרים) תקנה מספר 2 (א).

9. בקרת חשבונות :

את המאזן ואת חשבון הרוח וההפסד יבקרו באופן הקבוע בסעיף 20 מפקודת האגודות השתופיות 1933 ובתקנות מספר 5, 6 ו־7 מתקנות האגודות השתופיות 1934 ובתנה מספר 2 מתקנות האגודות השתופיות (טופסים וחוזרים) 1934.

10. חלוקת הרוחים :

הרוח הנקי של האגודה יחולק כפי החלטת האספה הכללית השנתית בהתאם להוראות סעיפים 39, 40 ו־41 מפקודת אגודות השתופיות 1933 ותקנה מספר 10 מתקנות האגודות השתופיות 1934; בתנאי כי:—

א) לפחות 50% יופרשו לקרן השמורה;

ב) לפחות 10% יופרשו לחברת העובדים.

11. קרן שמורה :

את כספי קרן השמורה אפשר להשקיע בהשקעות שונות או להשתמש בהם לשם פתוח עסקי האגודה.

חלק ד': הוראות מיוחדות בנידון עסקי האגודה

1. הסמכות לקבל הלואות והזכות לקבל פקדונות מחברים ומלא־חברים.

האגודה רשאית לקבל הלואות, אשראי ופקדונות לצרכי עסקיה בתנאים דלקמן:

א) האספה הכללית קובעת את מרבית ההלואות והאשראי אשר האגודה רשאית לקבל ממוסדות כספיים ומאנשים שאתם סוחרת האגודה לרגלי עסקיה כמפורט במטרותיה.

ב) האגודה רשאית לקבל פקדונות והלואות מחבריה בלי כל הגבלה.

ג) שום פקדונות לא יתקבלו מהקהל הרחב (מבלתי חברים) מלבד כנאמר בסעיף קטן (א) לעיל.

2. מתת הלואות לחברים :

האגודה לא תתן הלואות לחברים.

3. פעולות האגודה ואופן רשום רכוש האגודה :

כל המקרקעין והבתים ירשמו בשם האגודה והחברים יחזיקו במעונות בתורת שוכרים מאת האגודה בתשלומים ובתנאים כאלה שתקבע האספה הכללית, ואשר יכנסו לחוזים מיוחדים שיחתמו בין החברים ובין האגודה; אחרי אשר תסלק האגודה את כל חובותיה ותשחרר את רכושה ממשכנתאות ושעבודים תקרא אספה כללית מיוחדת אשר תחליט על התכן והתנאים של חוזה חכירה חדש שבין האגודה לבין החברים וכמו־כן על הבטחת האמצעים הדרושים להחזקתם של הבנין והחצר ושאר מוסדות ודברים משותפים במצב טוב.

4. תקנון מעונות האגודה :

א. האספה הכללית תתקן תקנות והוראות שתהיינה לחובה על כל חברי האגודה בדבר הסדר הצבורי במעונות האגודה, בדבר הבנינים, בדבר העבודה בגנות ובמקומות העבודה האחרים במעונות האגודה, בדבר הבטחון הצבורי וכדומה, בתנאי שבין שאר חובות החברים תהיינה גם אלה:

(1) אסור לחבר להחזיק בשכונה בעלי חיים מזיקים;

(2) אין רשות לחברים להשכיר את דירותיהם, כלן או מקצתן, בלי הסכמת ועד האגודה לתנאי השכירות;

(3) אסור לחברים לסדר חנויות פרטיות, או להשכיר את דירותיהם למטרה זו;

(4) כל חבר מחויב להשתתף בכל פעולות העזרה ההדדית כפי שיוחלטו באספות הכלליות או הועד;

(5) חובת שמירה להלכה ולמעשה של חוקת חברת העובדים וכל מצוותיה;

(6) החבר אחראי בעד זה שהתקנות אשר תקבענה תחיבנה גם את בני משפחתו של החבר הגרים אתו.

ב. האגודה תסדר הנהלה טובה בתוך מעונותיה, אשר תגן על שויון זכויות מלא ומקיף בין כל חברי האגודה ותושבי מעונותיה בלי הבדל מין ותבטיח הרות מוחלטת לכל החברים והתושבים בעניני דת, מדיניות ומפלגה.

5. קנסות :

במקרה שהחבר יפגע בתקנות האגודה או הוראותיה, יהיה עלול להקנס ע"י החלטת ועד ההנהלה, בתנאי שהקנס לא יעלה על —.5 (חמש) לא"י לכל מקרה של פגיעה כנ"ל ובמקרה של פגיעה נמשכת בתנאי שהקנס לא יעלה על

—5. לא"י לכל שבוע שבו נמשכת הפגיעה ובתנאי שהחבר שנקנס יהיה רשאי לערער בפני האספה הכללית נגד הקנס, אולם הערעור לא יעכב את הוצאת ההחלטה בדבר הקנס לפועל.

6. שרויות לבלתי חברים :

אם מספר המעונות של האגודה יעלה על מספר החברים, רשאית האגודה להשכיר דירות ללא־חברים בתנאי שתקבל אשור האספה הכללית ברוב של שני שלישים ובתנאי שתושב כזה יקבל עליו את החובות המוטלות על שאר התושבים. פרטי היחסים יקבעו בחוזה מיוחד שבין האגודה לבין התושב.

חלק ה': הנהלת האגודה

1. האספה הכללית :

א) השלטון העליון על האגודה יהיה נתון בידי האספה הכללית של האגודה;

ב) האספה הכללית השנתית תתקים מיד עם כלות הבקרת השנתית של חשבונות האגודה,

ג) לאספה הכללית הראשונה תהיה אותה הסמכות אשר לאספה כללית שנתית;

ד) אספה כללית שנתית תדון בכל הענינים המפורטים בתקנה מספר 17 מתקנות האגודות השתופיות 1934 וכן גם בכל ענין אחר הכלול בסדר היום.

ה) בשעת הצורך יכול ועד ההנהלה לקרוא על דעת עצמו אספה כללית יוצאת מן הכלל ומחויב הוא לקרוא לאספה יוצאת מן הכלל במשך 21 יום מיום קבלו בקשה בכתב מאת הרושם או מאת ברית הפקוח או מאת אגודה מרכזית אחרת שהאגודה מסונפת אליה או מאת חברת העובדים (מוסדות נבחרים אחרים של האגודה) או מאת לא פחות מרבע ממספר חברי האגודה;

ו) המודעות המזמינות לאספה הכללית שבהן יפורט גם סדר היום של האספה צריכות להמסר לחברים לא יאוחר מ־7 ימים לפני היום שבו נקבעה האספה;

ז) האספה לא תחליט בשום ענין שאינו נכלל בסדר היום של האספה;

ח) בכדי שאספה כללית תוכל לקבל החלטות באיזה ענין שהוא נחוצה נוכחותם של לא פחות משני שלישים ממספר חברי האגודה ובתנאי שאם לא יהיו נוכחים חברים במספר הנ"ל ידחו את הדיון בענינים העומדים על סדר־היום לאספה שניה שתקרא לא לפני עשרה ימים ולא אחרי שלשים יום מיום האספה הראשונה ובה יחליטו על הענינים הנ"ל ברוב דעות החברים הנוכחים;

ט) מלבד בענינים הנידונים בתקנה ב' 3 (ב) לעיל תעשה ההצבעה באספה כללית על ידי הרמת יד בתנאי שאם ידרשו את הדבר לא פחות מעשירית החברים הנוכחים תעשה ההצבעה בחשאי ע"י פתקאות. כל החלטה תתקבל ברוב דעות מלבד באותם הענינים שבהם קובעת פקודת האגודות השתופיות 1933 והתקנות שהותקנו לפיה רוב מיוחד. החלטה מכיון שנתקבלה תחייב את כל חברי האגודה בין אם כן נוכחו באספה ובין אם נעדרו ובין אם הצביעו בעדה או נגדה;

י) לכל חבר תהיה זכות דעה אחת ושום חבר לא יהיה רשאי למסור את דעתו לאחר;

כ) בכל אספה כללית יבחרו ביושב ראש ולו תהיה דעה מכרעת במקרה שהדעות נחלקות במדה שוה בעד ונגד;

ל) כל הדברים הנידונים באספה כללית ירשמו בספר פרטי כלים ויחתמו על־ידי היושב־ראש באספה הזאת. הפרטי כל יכלול גם רשימת החברים שנוכחו באספה.

2. ועד ההנהלה :

א) ועד ההנהלה יורכב מלא פחות מ־5 חברים של האגודה שהגיעו לגיל 21 שנה;

ב) חברי ועד ההנהלה יבחרו באספה הכללית השנתית למשך שנה אחת ויוכלו להבחר שנית;

ג) אם במשך השנה יתפנה מקום בועד ההנהלה יכנס לתוכו אותו המועמד שבבחירות האחרונות קבל רוב דעות אחרי החברים שנבחרו, או, אם אין מועמד כנ"ל בנמצא, תקרא אספה כללית לשם בחירת חבר. חברים שנתמנו בהתאם לסעיף זה ישמשו במשרתם עד האספה הכללית הבאה.

ד) חבר ועד ההנהלה יאבד את מקומו בהנהלה במסבות המפורטות בתקנה מספר 17 מתקנות האגודות השתופיות 1934, ואם יעדר מ־3 אספות של הועד בזו אחר זו ולא יתן סבות אשר תועד יקבלן כמספיקות;

ה) ועד ההנהלה יתאסף לעת הצורך ובכל אופן לא פחות מפעם בכל 30 ימים. יושב ראש ועד ההנהלה יקרא את הועד לאספה מיוחדת בכדי לדון בענינים תכופים בכל פעם שיקבל דרישה לכך מאת שני חברים של הועד;

ו) חברי ועד ההנהלה יבחרו מתוכם יושב ראש וגזבר;

ז) בכדי שאספת הועד תוכל להחליט על איזה ענין שהוא יהיה צורך שיהיו נוכחים בה 3 חברים;

ח) לכל חבר ועד ההנהלה תהיה דעה אחת ואם דעות החברים יתחלקו במדה שוה תהיה ליושב ראש דעה מכרעת;

ט) ועד ההנהלה יכל לתת סמכות לכל שנים מחבריהם לחתם יחד על תעודות בשם האגודה ואשר תחייבנה את האגודה;

י) כל הענינים הנידונים והנחתכים באספות ועד ההנהלה ירשמו בספר פרטי כלים ויחתמו על ידי יושב ראש האספה שבה נתאשר הפרטי כל;

כ) ועד ההנהלה ישתמש בכל הסמכויות הניתנות לאגודה מלבד באותן הסמכויות המיוחדות לאספה הכללית, וזה בהתאם לכל מיני הגבלות או תנאים שיקבעו על ידי האגודה באספה כללית או בתקנות הללו וביחוד יהיו לועד ההנהלה הסמכויות והתפקידים המפורטים להלן. בהנהלת עסקי האגודה צריכים חברי ועד ההנהלה להראות זהירות וחריצות כאנשי מסחר רגילים והם יהיו אחראים בעד כל ההפסדים שיגרמו לאגודה מחמת התרשלות או מחמת מעשים המתנגדים לחוק, לתקנות המותקנות עפ"י החק ולתקנות הללו;

I) למלא בכל פעולותיהם אחרי הוראות החק הנוגע לאגודות שתופיות ואחרי ההוראות שתעשנה לפי החק הזה ואחרי הוראות התקנות הללו;

II) לנהל חשבונות נכונים ומדויקים מכל עסקי האגודה;

III) להשגיח שהפנקסים הדרושים יהיו מדויקים ומושלמים;

IV) להשגיח על הנהלת החשבונות ולאשר כל מיני הוצאות;

V) להגיש לרושם במועד הנכון את כל החוזרים הנדרשים לפי התקנות;

VI) להכין את השבון הרוח וההפסד ואת המאזן ולהגישם אחרי הבקרת לאספה הכללית;

VII) להקל את בקרת החשבונות ולמסר ידיעות שלמות לברית הפקוח או לרואה החשבונות בהתאם למצב הדברים;

VIII) לעיין בכל ההערות שתוגשנה על ידי הרושם או על ידי ברית הפקוח או על ידי רואה החשבון ולעשות את כל הנחוץ בקשר עם ההערות הללו;

IX) לבחר בחברים חדשים;

X) לפדות או להעביר מניות ולהוציא מניות חדשות;

XI) לסדר את גבית הכספים המגיעים לאגודה;

XII) לקרא לאספות כלליות;

XIII) אם האגודה היא בעלת נכסים נדים ולא נדים — לסדר שינכו בכל שנה ושנה מעודפי האגודה סכום מספיק מהערך המקורי של הנכסים בתורת הפחתת ערך;

XIV) להקל את בדיקת הספרים על ידי כל איש המורשה לבחנם;

XV) למנות ולפטר פקידים ולקבל מהם ערבות על נאמנותם אם ימצאו את הדבר לנחוץ;

XVI) לרכש באשור האספה הכללית מניות באגודות מרכזיות בעד האגודה;

XVII) ועד ההנהלה יזדקק לתביעות של האגודה או לתביעות המוגשות נגד האגודה או ועד ההנהלה או מוסד נבחר אחר של האגודה או נגד פקיד או פקידים של האגודה בדברים הנוגעים לעסקי האגודה; וע"י חבר מחברי האגודה או על ידי פקיד של האגודה או על ידי איש אחר מורשה על ידו ינהל ויגיש משפטים, יגן ויתפשר, ימסר לבוררות או יסכים לותורים;

XVIII) ובכלל יוציא לפועל את עסקי האגודה.

3. המזכיר :

א) ועד ההנהלה ימנה מזכיר, והמזכיר יוכל לקבל משכרת או הטבה בהסכמת האספה הכללית;

ב) המזכיר יהיה אחראי בעד סדר הנהלת העסקים של האגודה וימלא את אותם התפקידים שועד ההנהלה יטיל עליו מדי פעם בפעם.

4. גזבר הכבוד :

ועד ההנהלה ימנה את אחד מחבריו בתור גזבר כבוד והוא יהיה אחראי בעד שמירת כל הכספים שיתקבלו על ידי האגודה וישלם את התשלומים שהועד ירשה. החבר הזה יבחן את ספר הקפה לפחות פעם בשבוע ויציין אם מצאו בסדר ועליו להמציא את מאזן המזומנים בכל עת שידרש לכך על ידי ועד ההנהלה או ברית הפקוח או רואה החשבון.

5. פקידים :

לועד ההנהלה תהיה הסמכות למנות ולפטר את הפקידים אשר ידרשו לשם הנהלת עסקי האגודה.

6. ועדת פקוח :

א) ועדת פקוח תהיה מרכבת משלשה חברים שיבחרו באותו האופן שבו נבחרים חברי ועד ההנהלה והסעיפים של סימן ז' (2) יחולו — עד כמה שהם מתאימים, על ועדת פקוח.

ב) ועדת פקוח תפקח במשך השנה על עסקי האגודה, תבדוק מדי פעם בפעם את פנקסי החשבונות ואת מצב הקפה. היא תמסר דו"ח לאספה הכללית השנתית ולכל אספה כללית שתקרא על יסוד דרישת ועדת הפקוח.

חלק ו' — שונות

1. סדור סכסוכים :

א) כל הסכסוכים הנובעים מעסקי האגודה אשר יתגלעו בין חברים או בין חברים לשעבר או אנשים התובעים עד ידם או בין חברים כאלה, חברים לשעבר או אנשים התובעים על ידם מצד אחד ובין האגודה או ועד ההנהלה או הפקידים של האגודה מצד שני, ימסרו לבוררות של משפט החברים של ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בא"י בהתאם לתקנון משפט בוררים זה ובתנאי שועד ההנהלה רשאי לפי שקול דעתו לפנות לבתי־המשפט ולתבוע כספים המגיעים לאגודה או מחברים לשעבר;

ב) סכסוכים הנוגעים בפירוש התקנות האלו או ערעור חבר, אשר חברותו נפסקה, נגד סבת הגירוש ימסרו להכרעת ועדת בוררות המורכבת משלשה חברים שיתמנו על ידי ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בא"י.

2. חסול האגודה :

א) החלטה לחסל את האגודה תהיה בת תקף אם הצביעו בעדה 3/4 של החברים של האגודה ואם חתמו על הבקשה הנאמרת בסעיף (1) 46 מפקודת האגודות ההדדיות, 1933;

ב) במקרה של חסול האגודה ימסרו את הרכוש הצבורי וכל הכספים שישארו בידי האגודה אחרי סלוק כל החובות של האגודה ואחרי תשלום ההשקעות לחברים, לחברת העובדים בע"מ.

3. זכויות חברת העובדים בע"מ :

נוסף על הזכויות הנזכרות בתקנות אלו, תהיינה לחברת העובדים בע"מ הזכויות הבאות:

א) חברת העובדים בע"מ תהיה חבר באגודה, אולם היא לא תהנה מזכויות חברים לפי התקנות האלו וכ"כ לא תהיה חייבת לשלם איזה מסים, תרומות או תשלומים אחרים החלים או שיחולו על החברים, וכ"כ לא תהיה אחראית בעד חובות או התחייבויות אחרות של האגודה. הוראות חלק ב' סעיף (2) לא תחלנה על חברת העובדים בע"מ.

ב) חברת העובדים בע"מ תהיה רשאית ע"י ב"כ מורשה להשתתף באספות הכלליות של האגודה עם זכות דעה אחת בהצבעה ולקבל הזמנות לאספות הכלליות בכתב בהתאם להוראות חלק ה', סעיף (1) (ו). חברת העובדים בע"מ תקבל העתקי ההחלטות של האספות הכלליות, אשר ישלחו לחברת

העובדים בע"מ ע"י האגודה תוך ג' ימים מיום האספה, אם בא־כח של חברת העובדים בע"מ לא השתתף בה.

ג) למרות מה שכתוב בחלק ד' מתקנות אלו תהיה חברת העובדים בע"מ רשאית למנות חבר אחד לועד ההנהלה.

ד) ועד ההנהלה יעביר לחברת העובדים בע"מ את כל הבקשות של המועמדים לחברות באגודה, בין אם נתקבלו מחברי חברת העובדים בע"מ ובין אם לא מלא־חבריה, ואם תוך חדש ימים מיום העברת הבקשה, תתקבל ע"י ועד ההנהלה הודעה מחברת העובדים בע"מ שאין זה רצוי לקבל את המועמד כחבר לאגודה, תדחה הבקשה למרות מה שכתוב בחלק ב' סעיף (3).

ה) אם באספה הכללית לפחות 25% מהחברים הנוכחים או ב"כ חברת העובדים בע"מ יהיו או יהיה בדעה שההצעה העומדת לפני האספה מתנגדת לעקרים כלליים של הקואופרציה העובדת בארץ־ישראל או לתקנות חברת העובדים בע"מ — הם או הוא יהיו רשאים לדרש שההצעה תעבר להכרעת ועדת בוררים (המורכבת משלשה חברים שיתמנו על ידי ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בא"י) אשר תחליט אם ההתנגדות היא מוצדקת ובמקרה שהוידה תחליט בחיוב — ההצעה לא תעמוד להצבעה באגודה. בתנאי שאם במשך חדשיים לא תוציא הועדה את ההחלטה, יפול הערעור באפן אוטומטי והאספה תהיה רשאית להחליט בשאלה הנדונה.

בית חנוך עוורים תרצ"ד

במשך 31 שנות קיומו הראשונות של המוסד (תרס"ב—תרצ"ג) היו מפוזרים בבתים שכורים, ובלתי מתאימים לתפקידם. עד שנקנה המגרש מנדבת מר מרס לוין משיקאגו, שעליו הוקם הבנין הגדול, ע"י שכונת קרית משה, מכספים שנאספו ע"י חברת „מגדל אור" בניו יורק.

המקשר תרצ"ד

התחרות לתכנית שכונת „המקשר" בירושלים

יש לציין שהשטח ליד „קרית משה" שעמד לרשות הבניה מצומצם הנהו וקשה מאד היה לסדר עליו תכנית כללית משביעה רצון מנקודת ראות יחסי שכנות ומרחקים מספיקים בין הבתים.

ובאמת גרם הקשי של הפרובלמה הנ"ל אצל רוב המש־תתפים להסתבכות ידועה וחפוש עצבני של אפשרות להעמיד את כל עשרת הבתים הדרושים בתוך השטח ועם תוצאה בלתי רצויה של חוסר שטח וכוון ברור. חלק קטן מהמשתתפים החשיב גם כנראה בראש וראשונה את המרחק בין בית לבית והשתדל להעמיד בתים סביב לחצר פנימית גדולה, אבל בעקב חצר זו הועמדו הבנינים בלי שיטה וכוון ברור. השופטים באו לכלל דעה שעל אף הקשי והצמצום בשטח אין בשום אופן להזניח את היסוד של תכון כללי ורציונלי, ז. א. למצוא שיטה ברורה להעמדת בתים עם אותו כוון כלפי רוח ועם סיסטמה ברורה מחושבת. מענין שנמצאו שתי תכניות דומות בדיוק זו לזו עם פרינציפים שהוכרו ע"י השופטים אחרי בקור במקום, בתור החשובים במקרה זה והם:

א) יצירת ציר ויזואלי מרחוב א בכוון צפוני מערבי עם שטח ירוק שמשני צדדיו עומדים הבתים בכוון אחיד.

ב) העמדת יתר הבתים באותו כוון כמו הבתים הנ"ל, בזוית לרחוב ב עם יצירת משולשים זרועים ירק ומבדילים במקצת את הבתים מתנועת הרחוב.

ג) לזוית הפנימית — בצורת הרחבה בפנת רחובות אין שום ערך מנקודת בנין ערים. לא כדאי להתחשב בה ולהיפך רצויה הצעת תקון הרחוב שהוצעה ע"י אחד מנושאי הפרס.

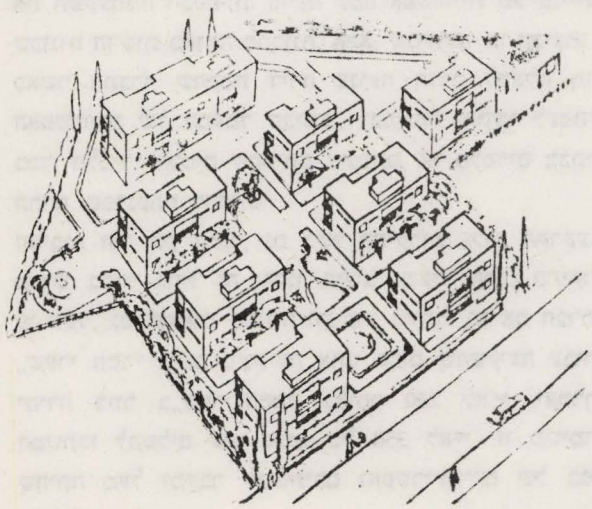
שתי התכניות של ריכרד קויפמן ואנקשטין־ברון, זכו בפרסים. ההבדלים בין שניהם קטנים מאד. אצל קויפמן הנהו המרחק בין הבתים קצת יותר גדול (מה שחשוב כמובן במקרה זה), אצל אנקשטין־ברון, הנם אמנם המרחקים בין הבתים יותר קטנים אבל בעקב זה הנה התכנית של הדירה עשירה יותר.

מעניגים בהתחרות הזאת כמה נסיונות של המשתתפים לפתור את הפרובלימה באופן יסודי (אמנם בנגוד לפרוגרמה).

בין אלה — העבודה האנליטית של ויגרוב ומנספלד עם חקירה מפורטת, תוצאות, והצעה של בניית רק 9 בתים.

נסיון מענין מאד של ברוצקוס־גליקסון, לתכן רק 8 בתים במרחקים נאים וטובים עם הצעה לחלק את יתר 2 הבתים בתור דירות על הגג. תכנית דירה אורגנית ויפה של קוצ'ינסקי אם מדרגות חיצוניות שבמקרה בנין בית של שתי קומות מתקבלת מאד על הדעת, כי המדרגות נותנות נימה אינדיבידואלית לכל דירה.

תכנית הדירה של צ'לנוב מעובדת טוב ועם חוש ארכי־טקטוני. (הבנין, עתון לאדריכלות ולבנין ערים, גליון 1, עמ' 22, 1937).

ביטה: מנספלד ויגרוב

סמל 'המקשר'
שרות קואופרטיבי של מכוניות ציבו־ריות בירושלים. מעל הגה המכונית חומת ירושלים ושער בתוכה. בו האותיות ים — ירושלים. ולמעלה: ש.מ.ע. — שרות מכוניות עירונית.

שרות קואופרטיבי של מכוניות צבוריות שהיה בירושלים, אחרי מלחמת העולם הראשונה ועד מזוגו עם אגד. שמו נשאר לשיכון קטן של נתני הקואופרטיב, סמוך אל המוסך של האוטובוסים, במערבת של חעיר החדשה

קרן הבנין תרצ"ו

בשנת תרצ"ו יסדה החברה מפעל יחיד במינו בשם „קרן הבנין" שמטרתו לבנות דירות ולהשכירם לבע"ב בעלי מעמד בינוני במחיר מוזל, היינו כל דירה 2 חדרים ונוחיות בעד עשר לא"י לשנה, להוציא מסים, ואחרי שישולם מחיר בנין הבתים משכר הדירה הנ"ל, ישארו הבתים האלה הקדש עולמית בעד עניים שיגורו בבתים אלה, חינם משך כמה שנים.

נבנו 18 דירות. (שלשה דורות, עמ' 100).

מפעל „קרן הבנין" של חברת „שערי חסד"

(מתוך: שלשה דורות בירושלים, זכרונות ר' נפתלי צבי פרוש.)

מפעל הבנייה השני שיזמה והפעילה חברת „שערי חסד גמ"ח הכללי" היה מפעל „קרן הבנין" שהציב לפניו תכנית נרחבת של שיקום ובנייה מחדש של בתי מגורים, על מנת להקל את מצוקת הדיור של אנשי ירושלים, במיוחד תלמידי חכמים שהתגוררו בתנאים קשים.

הרעיון למפעל זה החל להתגבש עם סיום עבודות הבנייה של שכונת „שערי חסד" והחברה החלה כבר לקבל בחזרה את השקעותיה הכספיות. בדקנו כמה אפשרויות של בניית שכונות חדשות באותה מתכונת, אלא, שנרתענו מן הביצוע, כאשר התברר שהקמת דירה צנועה תהיה למעלה מן האפשרויות של המעמד הבינוני, ובמיוחד יתקשו לעמוד בכך, תלמידי חכמים שתורתם אומנתם, או מלמדים בבתי הת"ת שפרנסתם דחוקה.

הסיבות היו, בין היתר, גם בשל התיקרות עלות הקרקע. מגרש בסדר גודל זה שקנו תושבי שערי חסד, התיקר פי עשר, גם הוצאות הבנייה התיקרו ביותר. גם אם חברת „שערי חסד" היתה משקיעה אותו סכום שהשקיעה עבור יחידת דיור ב„שערי־חסד", כלומר 250 לא"י, יצטרך המשתכן להשלים עוד סכום של 350 לא"י, זו משימה שהיתה מעל ומעבר לכחותיהם ואפשרויותיהם של בני ירושלים.

כמו כן, הטרידה אותנו שאלת המשך הבנייה של שכונות מגורים למחוסרי אמצעים, ללא תשלום שכר דירה. כיון שזה יותר מעשר שנים שפסקה הבנייה בכיוון זה. כידוע נתברכה ירושלים עיר הקודש במספר גדול של שכונות מגורים, שנבנו על ידי „ועד הכללי לכנסת ישראל" שבנה את שלשת השכונות, וכן נבנו שכונות אחרות, כמו: בתי הונגרים, בתי ורשא, בתי הורדנא, וילנא, וכו', שהוקמו בנדיבות לבם של יהודים מאותן ערים.

על כן החליטה הנהלת החברה לכונן קרן חדשה בשם „קרן־הבנין", שהציבה לפניה מטרה לבנות בתים להשכרה במחצית המחיר של שכר דירה המקובל, עד שהחברה תקבל בחזרה את השקעותיה, ולאחר שהבתים ישתחררו משעבוד זה, יוכלו למסור אותן למגורים למשפחות מחוסרות אמצעים בתנאים המקובלים בשכונות דומות, על ידי כך תושג מטרה כפולה, דירות בשכר דירה מוזל למעמד הבינוני ולבסוף יתווספו דירות חינם למחוסרי אמצעים, תלמידי חכמים שתורתם אומנתם.

אחי הרה"ג ר' אלי' נחום פרוש שהיה סגן גבאי בחברה, הכין, ללא קבלת פרס, את התקנות ואת כל המסמכים החוקיים.

נקבעו שלשה סוגים של השתתפות, נדיבים לקרן הבנין שתורמים את הסך חמש לא"י לקרן קיים. וכן מפקידים ללא ריוח, שנקראו בעל „פקדון אמיד", והסוג השלישי, העממי, העניק למפקידים זכויות שונות, כולל רווחים משכר הדירה.

בשטר הפקדון (צילום בעמ' 8—106) נאמר: חמש לא"י הנזכרים יושקעו על־ידי החברה בבנין ורכישת בתי מעון

שיושכרו בחצי המחיר ליהודים נצרכים שומרי דת למשך חמש שנים חליפות, עד שיסולק על־ידי שכר הדירה בחצי המחיר את כל ההוצאות שיעלה בנין הבתים והחזקתם ותקונם. אחרי כן ישארו הבתים האלה הקדש בשביל עניים שומרי דת שידורו בהם חליפות שנים בחנם, עפ״י דעת הנהלת החברה.

החברה תחזיר את חמש לא״י הפקדון עפ״י גורל צדק שיוטל בכל שנה, במשך עשרים וחמש שנים, בהתאם לתנאים המפורטים להלן:

א) חברת שערי חסד גמילות חסדים הכללי בגמרה בעזה״י בהצלחה רבה את בנין השכונה הגדולה שערי חסד בירושלים ת״ו, החליטה ליסד קרן הבנין לבנית בתים בירושלים גם להבא. ואותו סכום הכסף השקוע בבנין שכונת שערי חסד תשקיע אותם מעתה בעזה״י בהלואה בלי שום רבית וקומיסיון למפעל בנין בתים להשכירם בחצי המחיר. וקוראת קריאה של מצוה להנדיבים בעם ומזמינה את טובי הלב בירושלים ובארץ לקחת חלק במצוה רבה זו, להיות לה לאחיעזר ואחיסמך אל הרעיון הנשגב הלזה המכיל בקרבו ארבעה פעולות נשגבות: 1) בנין הארץ, 2) השכרת בתים לנצרכים בחצי המחיר, 3) בתים לעניים בחנם, 4) פרנסה לאחב״י שומרי דת העוסקים במקצוע הבנין.

ב) למען תת היכולת לכל אחינו בני ישראל להשתתף במצוה רבה זו הן עשיר ואמיד והן בינוני ונצרך, סדרנו שלש כתות של משתתפים: 1) המנדב לקרן הבנין סך חמש לא״י לקרן קיים, יחשב בתור חבר לחברתנו ע״פ תקנה א׳ כפי תקנות החברה ויקבל תעודת חבר. 2) המפקיד בקופת חברת שערי חסד גמ״ח הכללי סך חמש לא״י לקרן הבנין בתור פקדון בלי שום ריוח, שיקרא בעל פקדון אמיד. 3) המפקיד סך חמש לא״י כנז׳ בתור פקדון, ומקבל חלק משכר הדירה של הבתים מאה מיל לשנה, שיקרא בעל פקדון רגיל. (על בעל פקדון רגיל להוסיף 250 מיל עבור הוצאות).

ג) חברת שערי חסד גמ״ח הכללי תבנה או תרכוש בתים מכספי קרן הבנין שלה, ושל בעלי הפקדונות ותשכיר אותם בחצי המחיר.

ד) חצי המחיר של שכר דירה נקבע מראש:

1) בית בן חדר אחד עם חדרי שרות ואינסטלציה של מים וחשמל 7 לא״י לשנה לבד מסים ותקונים.

2) בית בן שני חדרים עם חדרי שרות ואינסטלציה של מים וחשמל 10 לא״י לשנה לבד מסים ותקונים.

3) בית בן שלשה חדרים עם חדרי שרות ואינסטלציה של מים וחשמל 14 לא״י לשנה לבד מסים ותקונים.

ה) השכרת בתים בחצי המחיר יהיה ע״פ גורל צדק למשך חמש שנים חליפות, ורשימת הנצרכים המועמדים להיות מוטלים בגורל, תסודר ע״י חברת שערי חסד גמ״ח הכללי וחברי הועד של קרן הבנין, גם לכל בעל פקדון יהיה הזכות המלא להציע מועמדים לפי דעתו כפי מספר שטרי הפקדון שיש לו, מועמד לכל שטר פקדון. לחברת שערי חסד גמילות חסדים הכללי תהיה אבל תמיד הזכות להציע מספר מועמדים שיעלה לחלק העשירי ממספר כל המועמדים שהציעו בעלי הפקדונות.

ו) הזכות לדור בהדירה בפועל נתנת רק ליהודי אשכנזי המתנהג עפ״י התורה הכתובה והמסורה, ושיהיה ביכלתו לשלם את שכר הדירה כפי שנקבע בסעיף ד׳ וסעיף ח׳.

ז) העברת הזכות לדירה, או השטר פקדון מאחד לשני טעון אישור בכתב מחברת שערי חסד גמ״ח הכללי, נגד תשלום של מאה מיל דמי העברה, ובלי אשור בכתב אין להעברה שום ערך.

ח) חברת שערי חסד גמ״ח הכללי תסדר חוזה שכירות חוקי עם הזוכה בדירה על משך שנה אחת, ועל הזוכה לשלם דמי הדירה במוקדם ששה שבועות לפני משך הדירות, וכן בכל שנה ושנה עד תום חמש השנים שזכה. והזוכה בגורל ע״פ הצעת בעל פקדון יקבל את הדירה מחברת שערי חסד גמ״ח הכללי רק נגד חזרת שטר הפקדון של המציע אותו. הזוכה בדירה שלא ישלם את תשלום דמי הדירה בזמן הנזכר, או לא ירצה לחתום חוזה בכל שנה, יוציאו אותו מהדירה על הוצאותיו, ויאבד זכותו גם על העתיד, והדירה תמסר לאחר עפ״י גורל צדק, והותנה בזה מפורש כי הזוכה מותר ומוחל מעתה על כל זכויותיו לתבוע את ההנהלה לא בדיני ישראל ולא בדיני הממשלה יר״ה. כי ע״מ כן זיכו אותו בדירה, בתנאי מפורש קודם למעשה ובאופן היו״מ ע״פ דתה״ק. וחברת שערי חסד גמ״ח הכללי וחברי ועד קרן הבנין נאמנים בכל עניני מפעל קרן הבנין, ופטורים משבועה וקבח״ר והן צדק.

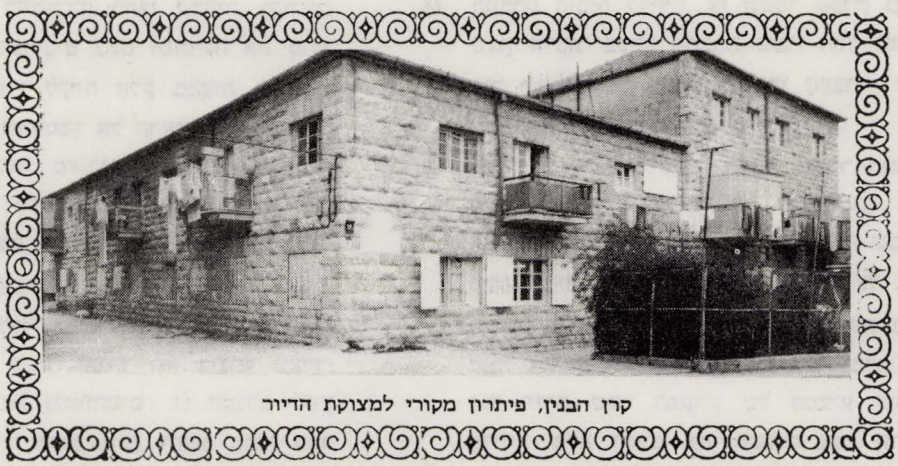
ט) בכל שנה חדש ימים אחרי משך הדירות תחלק חברת שערי חסד גמ״ח הכללי את כספי שכר הדירות, ע״פ סדר זה: לראשונה תחלק דמי דירה מאה מיל לשנה לכל בעל פקדון רגיל, ומהנותר תחזיר ע״פ גורל צדק למספר מבעלי הפקדונות את קרן הפקדון הסך חמש לא״י. סדר זה יתנהג עד שכל בעלי הפקדונות יקבלו חזרה את פקדונותיהם. בכל אופן מתחייבת חברת שערי חסד גמ״ח הכללי להחזיר בכל שנה לא פחות מארבעה אחוז ממספר בעלי הפקדונות באופן אשר במשך עשרים וחמש שנה יקבלו כל בעלי הפקדונות

חזרה את כספם.

י) בעל פקדון שזכה בקרן הפקדון, ולא בא לקחת את כספו, אין לו שום חלק בדמי דירה התשלום של מאה מיל לשנה, ואם רוצה שישאר קרן הפקדון גם להבא כדי שיהיה לו הזכות להציע מועמד בגורל הדירות, עליו לתת הצהרה בכתב כי משאיר את קרן הפקדון לעוד חמש שנים ואז יהיה לו הזכות להציע מועמד במשך חמש שנים אלו. אם לא נתן הצהרה, ולא בא לקבל את כספו חזרה עד עבור עשר שנים, מביע בזה בעל הפקדון את הסכמתו הגמורה, כי נתן הסך חמש לא"י לכתחילה בתור נדבה לחברת שערי חסד גמ"ח הכללי לקרן הבנין.

יא) בעל פקדון שיפקיד בקופת חברת שערי חסד גמ"ח הכללי עשרים לא"י ויחתום על הצהרה שיקבל אותם חזרה רק בסוף עשרים וחמש שנה, ויוותר על חלקו דמיב האמה מי ללשנה לטובת חברת שערי חסד גמ"ח הכללי, יקנה לו ע"י זה זכות חבר בחברת שערי חסד גמ"ח הכללי ע"פ תקנה א' מתקנות החברה וירשם שמו בפנקס החברים.

יב) בעל פקדון אשר ידבנו לבו למסור לטובת קופת קרן הבנין עשרים שטרי פקדון במתנה גמורה, יוחרת שמו לברכה על אבן שיש בבית הועד של חברת שערי חסד גמ"ח הכללי, למזכרת עולם.

קרן הבנין, פיתרון מקורי למצוקת הדיור

זכרון יעקב תרצ"ז

השכונה בסביבת מחנה יהודה, נוסדה בשנת תרצ"ז. רוב תושביה בני עדות המזרח.
בונה השכונה היה נחום מזרחי, והוא קרא את שמה לזכר אביו.

זכרונות

כינוי לגוש שכונות שבשמן המלה „זכרון": זכרון אחים, זכרון טוביה, זכרון יעקב. כולן מיושבות בעיקר מבני עדות המזרח: כורדים, אורפלים, תימנים ואחרים. הותיקה שביניהן — זכרון טוביה.

קֶרֶן בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם

(נוסדה ביום העשירי לחדש מנחם אב, תרפ"ד)
(נרשמה בבית השלטון ב19 ספטמבר 1924 מספר 3939/307)

מ ט ר ה: לעזור לבנין בתים למחוסרי דירות בירושלם ע"י הלואות בלי רבית ובתשלומין לשעורין.

קוֹלָהּ שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם

בְּוֹנָה יְרוּשָׁלַיִם ה', נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס
(תהלים קמ"ז-כ')

ירושלם, תרפ"ד

חק', לחדש ביתר עז את הרעיון הנשגב לגאול את אדמת ארצנו ולבנות את הריסותיה, ואם אמנם לגאולת הארץ נמצאו דואגים של קבוצים ויחידים שהקיפו גם את ירושלים, נשארנו לדאבוננו כמעט באפס מעשה בנוגע לבנין בעיר המטרופולין שלנו.

חברות לעשרות נוסדו אמנם למטרת בנין בתים, ועלה בידן לגאול אלפי דונמים, אבל עד כאן ולא יותר. המגרשים הרחבים עומדים בודדים ושוממים ומצפים לפקודת בניתם, הלב גם מהסס, שמא על ידי שומטותם זו יפלו גם הם חלילה חזרה לידי זרים יהיחידים, אלה אשר צמצמו וחשכו מפרוסת לחמם לתשלום המגרשים, תוהים ומתיאשים כאלו הניחו כספיהם על קרן הצבי. כי הרי אחרי כל עמלם לקבץ פרוטה לפרוטה לקנית המגרש, אינם רואים אף שביב של תקוה לבנות את ביתם. ללוות ברבית, הוא דבר שאי אפשר להחוגים הבינונים והנמוכים, והשאלה הבוערת „שאלת חסר הדירות" — במקומה עומדת, ומה גם כעת, אחרי שחק הדירות בוטל לגמרי והעליה מתגברת ת"ל, הלא לבנו ימס בקרבנו כשאנו מציירים בדמיוננו את התמונה המחרידה והמזעזעת שירושלם תקבל במוחרם הבא בעת שתהא רשות לבעה"ב להעלות את שכר הדירה כאות נפשו, ולא

בעזהי"

קוֹלָהּ שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם

לָכֵן כֹּה אָמַר ה' שַׁבְתִּי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים
בֵּיתִי יִבָּנֶה בָּהּ נְאֻם ה' צְבָאוֹת וְקָו יִנָּטֶה
עַל יְרוּשָׁלָם: (זכרי' א'—ט"ז)

אמר ר' יוחנן: עתידה ירושלם לֵעשות מטרופולין לכל הארצות.
(שמות רבה, פ' כ"ג)

כמדומה שהשם בעצמו—„קרן בנין ירושלים"—כבר אומר די וכבר מביע את המבוקש, כי הרי יסוד קרן כזאת במטרה כזו: „לעזור לבנין בתים למחוסרי דירות בירושלים ע"י הלואות בלי רבית ובתשלומין לשעורין"—הוא דבר כ"כ נחוץ, כ"כ מוכרח וכ"כ מורגש בכל ארץ ישראל וביחוד בירושלים עיה"ק.

אחרי המלחמה העולמית, כשאך נבקע האור, והתחלנו להתכונן ל„שיבת בנים לגבולם", התעוררו כל החוגים בארצנו

תהא לו הרשות להוציא את השכן מדירתו —ד' ירחם!

לזאת התעוררנו ויסדנו קרן עממית בשם „**קרן בנין ירושלם**", לתת על-ידה את האפשרות גם להחוגים הבינונים והנמוכים שירכשו להם בתים—ע"י הלואות בלי רבית ובתשלומין לשעורין, עפ"י תכנית זאת נבנו בירושלם הרבה שכונות, מקרן מונטיפיורי וכו'.

האמצעים הם: לרכוש חבריו שיחיו נחלקים לשלשה סוגים: 1) משלשים עד ששים גרש לשנה. 2) משששים עד מאה. 3) ממאה ומעלה. כמו"כ לאסוף כספים בכל הזדמנות של שמחה וכו' למטובת קרן בנין ירושלם.

אל נבוז לקטנות, עלינו רק להתאמץ שתצא תכנית זו לפעל, ובעיקר עלינו לשאוף לעשותה לקרן עממית במובנה הרחב של המלה הזאת. קרן, אשר כל יהודי ישתתף בה בלי יוצא מן הכלל, תדיר יום יום בכל המקומות ובכל הזמנים, בעת צרתו וביום שמחתו יעלה את ירושלם על לבבו „אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני", „אם לא אעלה את ירושלם על ראש שמחתי".

התעוררו איפוא אחים יקרים! קומו ועזרו לנו ביסוד וחקמת קרן זו, לפתוח תעמולה רחבה. בעיקר ישים נא כל אחד אל לבו כי בפרוטותיו הוא מוסיף נדבך על בנין ירושלם

התקנות היסודיות של „קרן בנין ירושלם"

שנתאשרו באספת הועד ביום כ"ה אלול, תרפ"ד

א.

ה ש ם : „קרן בנין ירושלם".

ה מ ט ר ה : 1) לעזור לבנין בתים למחוסרי דירות בירושלם ע"י הלואות בלי רבית ובתשלומין לשעורין. 2) להמציא עבודה בבנית הבתים שיבנו ע"י הקרן למאות ואלפי פועלים יהודים.

ב.

ה כ נ ס ו ת ה ק ר ן : 1) ע"י תשלומי חברים בארץ ובחוץ, הנחלקים לשלשה סוגים : א) משלשים עד ששים גרש לשנה. ב) מששים עד מאה. ג) ממאה והלאה.

ה ע ר ה : התשלומין משתלמים גם לשעורין חדשים.

2) ע"י אוסף כספים בכל הזדמנות בשמחות של מצוה וכ'. 3) לקבוע את שבת נחמו לנדבות מכל עולה לתורה ולהעמיד קערות בבתי הכנסיות בערב יום הכפורים.

ג.

פ ע ו ל ו ת ה ק ר ן : 1) הקרן מתחילה לפעול את פעולתה, אחר שתרכוש לה סכום של אלף לירות מצריות.

2) פעולותיה הראשונות של הקרן תהיינה לבוא לעזרת החברות הקימות שרכשו להם כבר מגרשים—עפ"י גורל.

וחיא חזרת ונבנית חזרת ונבנית, והקרן קימת לעולם ויחד עם זה תעסיק קרן כזאת פועלים יהודים למאות ולאלפים.

ה ר ב ו ח ב ר י ם ו ע ס ק נ י ם, ואז יצטרפו הפרוטות לזהובים והיו למאות ולאלפים ועם רבוי עובדיה ועסקניה תגדל התכנית ותתרחב הפעולה, והכל לפי רב המעשה.

„ואלהי השמים הוא יצליח לנו ואנחנו עבדיו נקום ובנינו!

נאם דוב בער אברמוביץ טלפנים רב באמנט לואיז	נאם יצחק אריאלי
נאם נחמי' ירושלמי טלפנים רב בלובאן	נאם בן ציון לוינזון
נאם ישראל דוב כהן	נאם פייביל לאבל
נאם יצחק ראשקעס	נאם חיים ריבלין
נאם י. מרדכי ברינשטיין	נאם א. ד. פרלשטיין
נאם יחזקאל ראבינאוויץ	נאם יצחק ריבלין
נאם מיכל שרגא העררים	נאם מרדכי דוד סגל
נאם אורי סגל המבורגר	נאם צבי הירש קויפמאן
נאם ירחמיאל אמדורסקי	נאם שמואל פלנט

ד.

ה ה נ ה ל ה : 1) הקרן מתנהלת ע"י ועד של 17 איש, עשרה מהם למועצה, המשה לועד פועל, שנים לועדת בקרת.

2) הכספים נכנסים בהבנק ע"ש הקרן לפקודת ועדת הכספים שהיא מורכבת מארבעה חברים של הועד.

ה ע ר ה : אפשר להוציא כסף מהבנק נגד חתימות שלשה מועדת הכספים.

3) לועדת הכספים אין רשות להוציא כסף מהבנק כ"א עפ"י פרטי־כל חתום מלב חברי הועד.

ה.

זכות ההלואה היא רק לשומרי תורה ומצוה.

מקבלי ההלואה מתחייבים להעסיק אך פועלים יהודים דתיים.

הכתובת :

קרן בנין ירושלם ת. ד. ירושלם

KEREN BINIAN JERUSALEM.

דפוס „ציון" של האחים ר ו ה ל ד, ירושלם
בהנהלת יוסף ח. קוסובסקי.

כִּי עֲבָדִים אֲנָחְנוּ וּבְעַבְדָתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ
אֱלֹהֵינוּ, וַיֵּט עָלֵינוּ חֶסֶד לִפְנֵי מַלְכֵי פָרָס לָתֵת
לָנוּ מִחְיָה לְרוֹמֵם אֶת בֵּית אֱלֹהֵינוּ וּלְהַעֲמִיד
אֶת חָרְבוֹתָיו וְלָתֵת לָנוּ גָּדֵר בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלָם:

(עזרא ט'-ט')

יהודי ירושלם!

סכנה של הוצאת מאות ואלפי משפחות מדירותיהן ושל ספסרות בלתי מוגבלת בהעלאת שכר הדירה נשקפת לנו מבטול חוק הדירות ע"י הממשלה.

הגנו על עניניכם החיוניים!

באו הערב בשעה 7 לחצר ביה"ם

<u>למל</u> למען הביע את התנגדותכם והתמרמרותכם נגד מעשה זה.

באו בהמונים, איש אל יחסר!

ועדת הדירות

שע"י ועד העיר ליהודי ירושלם

דפוס כהנא

ב"ה. ירושלים עיה"ק ת"ו י"ב אלול תרצ"ו

לכבוד ועדי השכונות וגבאי בתי הכנסיות.

רצוף פה חשבון הוצאות והכנסות עבור עשיית הערוב הכללי הפנימי המקיף כל חשבונות (כפי הגבולין שנתפרסמו במודעות מט"ו מנ"א), וכפי שיראה כב' הנה רבה הוצאה על ההכנסה, מפני שיש עוד שלא השתתפו.

ואולם העיקר הוא ההשגחה והתקון התמידי בכל שבוע ושבוע, ובלא זה הנה אם גם חוט אחד יקרע אסור לטלטל, ועל ידי זה שיסמכו על ערוב בלי השגחה ותקון תמידי יהפך ח"ו התקון לקלקול ולחלול שבת של רבים. ומובן שהשגחה ותקון התמידי בכל שבוע צריך הוצאות.

ובודאי שחוב מוטל על כל דייר ודייר בהשכונות להשתתף ולסייע להשגחה ותקון הערוב באופן תמידי, אבל שלא להרבות בהוצאות הנביה כבל יחיד ויחיד, לכן לא מצאנו דרך אחרת רק לפנות ולבקש מכל ועדי השכונות שישתתפו בהוצאות השגחה ותקון תמידי של העירובין, ויתנו או מקופת הועד או שיגבו מהדיירים כעת גרוש אחד ע' כל בית דירה בשכונתם, ואחרי חצי שנה עוד גרוש אחר על כל בית דירה.

ובמקומות שאין ועדי השכונה מתלמנו לפנות אל גבאי בתי הכנסיות שהם יעשו בנוי שיכניסו כעת גרוש אחד על כל בעל בית מתפלל, ואחרי חצי שנה עוד גרוש אחד על כל בעל בירה מתפלל. הכספים ינתנו רק על פי קבלה חתומה של שני חברי הועד הר"ר זאוויל שפיצער והר"ר זלמן סאלאוויציג הי"ו, ובסוף השנה נשלח בעזה"י חשבון צדק של ההוצאה וההכנסה לועדי השכונות ולגבאי בתי הכנסיות.

ובטוחים אנו כי אחינו בני ישראל ישימו לב לדבר הגדול הזה להציל אלפי ישראל מחלול שבת וישתתפו כנ"ל, ובזכות שמירת שבת כהלכתה נזכה לגאולה שלמה בב"א.

החותמים בברכת כתיבה וחתימה טובה

הועד המפקח על העירובין בירושת"ו

נאם זאב שחור

נאם זאויל שפיצער

נאם יחיאל מיכל מושקין

נאם ראובן מילצקי

נאם זלמן הלוי סאלאוויציק

דפוס צוקרמן.

ארי׳ טורף ושואג

ורוח הקודש למולם מרעים, הוי על כל שכני וכו׳
מה שהקראם מודיעים, ואשר עשו לא מודיעים.

זה כמה שנים שהתירו להם השכנים את עמלם של בעלי הבתים שהזקינו וסבנו נפשותיהם בימים ובלילו ואשר בעמל, זיעה ודם קנו או בנו חורבה מחורבות ירושלם ת״ו כמה רבית שלמו, ומשלמים, עד שבאו אל הנחלה. חמש שנות מלחמה היו שומעין, ואח״כ נגזר גזרת חק לטובת השכנים, ונחלתנו נהפכה לזרים, ורבים ממנו נכשלים בשכנים רעים שאומרים הלא לנו הבה, ומי אדון לנו וכו׳ וכו׳. ועתה בחמלת ד׳ עלינו זכינו ע״י הממשלה יר״ה לבא אל נחלותינו כבשנים מדמוניות כדין תוה״ק בעשרת הדברות ״לא תחמוד את בית רעיך״ ובחושן משפט סמן שי״ב, בזה״ל ״אם שכרו לזמן קצוב כיון שכלה הזמן יכול להוציאו מיד אפילו באמצע ימות הגשמים וכו״. אלפי שנים מיום שנתישבה הארץ נהוג כן, ודור תהפוכות הופכים דברי אלקים חיים, ומשמיעים קול צוחה, ובוש לא יבושו לקרוא את הבתים שלא עמלו עליהם, ולא קנו, ולא בנו, כי בתי הם המה בשביל שעד עתה שלטו בהם כרצונם. ע״ד הסכומים הגבוהים של הדירות אשר השכנים צועקים על בהע״ב. אולי ימצא חלק קטן מאד מהם שצריך לתווך מצד היושר, אבל בדבר השכנים הבלתי רצויים לבעל הבית מפני טעמים שונים ידועים, אשר בזמן קיום החוק היינו אנוסים עפ״י חוק הממשלה יר״ה ועכשיו במה נצטדק. וכמה שכנים החזיקו כספם בבנקים ועל משכנתות בריבית נפרזה וחיו חיי עושר וכבוד ובכל מיני לוקסוס בחדרים מרוחים בפרס קטן, ועיני בהעה״ב תבלינה ועומד כעני בפתח טרם יקבל מה משכר דירתו הפעוט, כי מי יוכל לדון עם הרתקוף ממנו, וכמה יתומים ואלמנות שנפל חבלם בשכנים תקיפים סובלים מזה, ויש בזה משום אלמנה ויתום לא תענו.

ולהרבנים דורשי האמת והצדק נבקש בואו חשבון!

1 הרבה מאות שכנים דרים בדירות ההקדשות והחוק אינו נוגע להם.

2 רוב השכנים הם חדשים, ואינם שייכים להחוק.

3 הרבה שכנים יש להם בתים וחנויות להשכיר, ודרים בעל כרחם של בהע״ב וגם יש מהם שעוד ישכירו לאחרים, ועושים סחורה בפרתו של חבירו.

4 הרבה שכנים דרים בחדרים הרבה יותר מצרכם, יען כי לקחו מאשר בחרו.

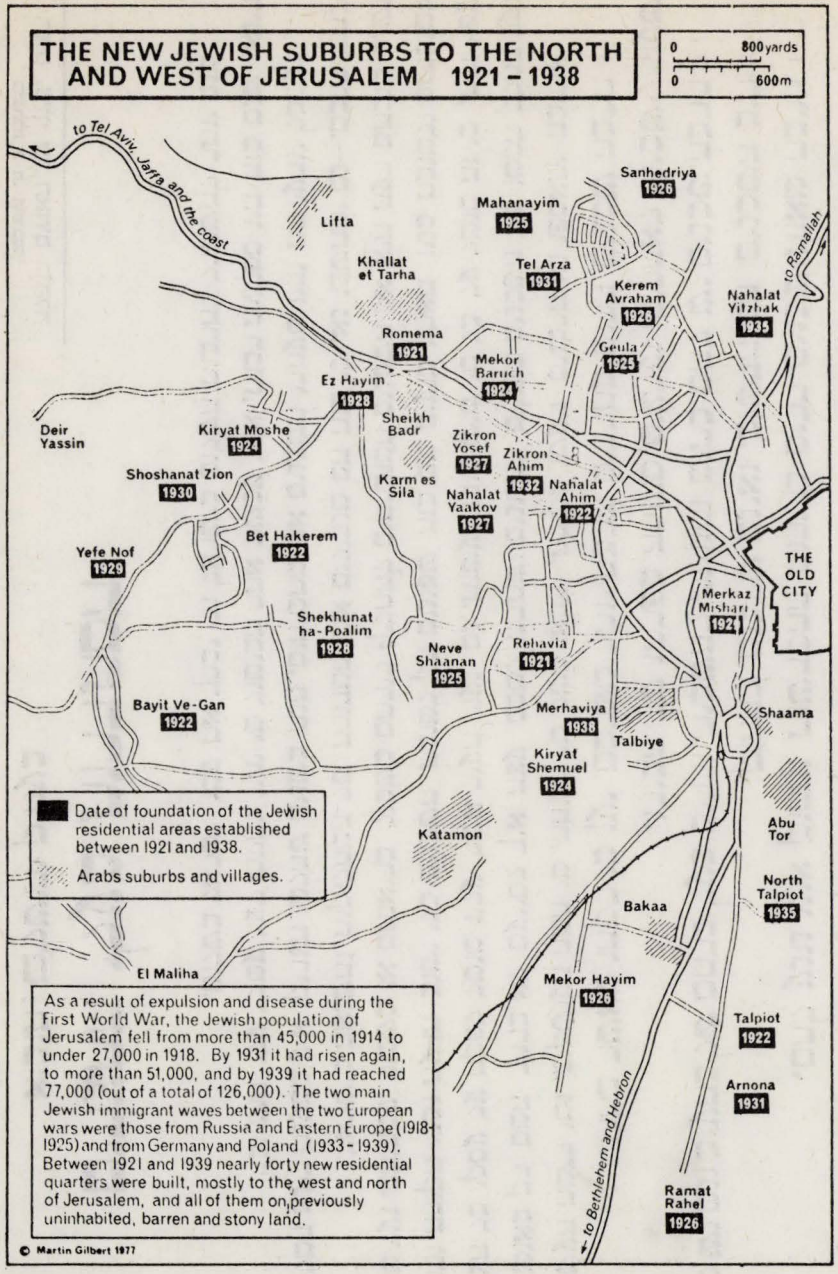
אדרבה יתאספו נא הרבנים ויעשו בקורת, ויראו בשל מי הצוחה, מי המה העושקים, ומי המה העשוקים. ועל החלק המטו של השכנים העניים ההגונים ישתדלו לטכס עצה איך לסייעם לא בדרך חמס רק באופן רצוי עפ״י ד״ת, כי זה מוטל על כל מי שיש בידו לעשות. גם ועד העיר אשר עליו מוטל לפקח על עסקי כל הצדדים לטובתם ולטובת בניו הארץ טועים הם בזה שפונים רק לטובת השכנים בלי ישוב הדעת ובלי חקירה ודרישה ושגם טובתם רעה היא אל השכנים המוכרחים להחליף דירתם בשביל בריאותם או בשביל עסקיהם. וע״י טובתם יגדרו דרכם.—גם יתחשבו נא, כי בזה הם מגדילים את המדורה של המחלוקות והשנאה בישראל.

ועל כל יודעי דת ודין מעוזרי השכנים אנו מתמיהים. הנה בשנים שחלפו הצדיקו א״ע בטענת דינא דמלכותא דינא, שגם בזה היו ספיקות רבות, אבל עכשיו אחר הביטול מי יהין להיות יוצר עמל״ עלי חוק וכו׳ טוב יותר להשתדל להרבות השלום בישראל וד׳ יברך את עמו ישראל בשלום.

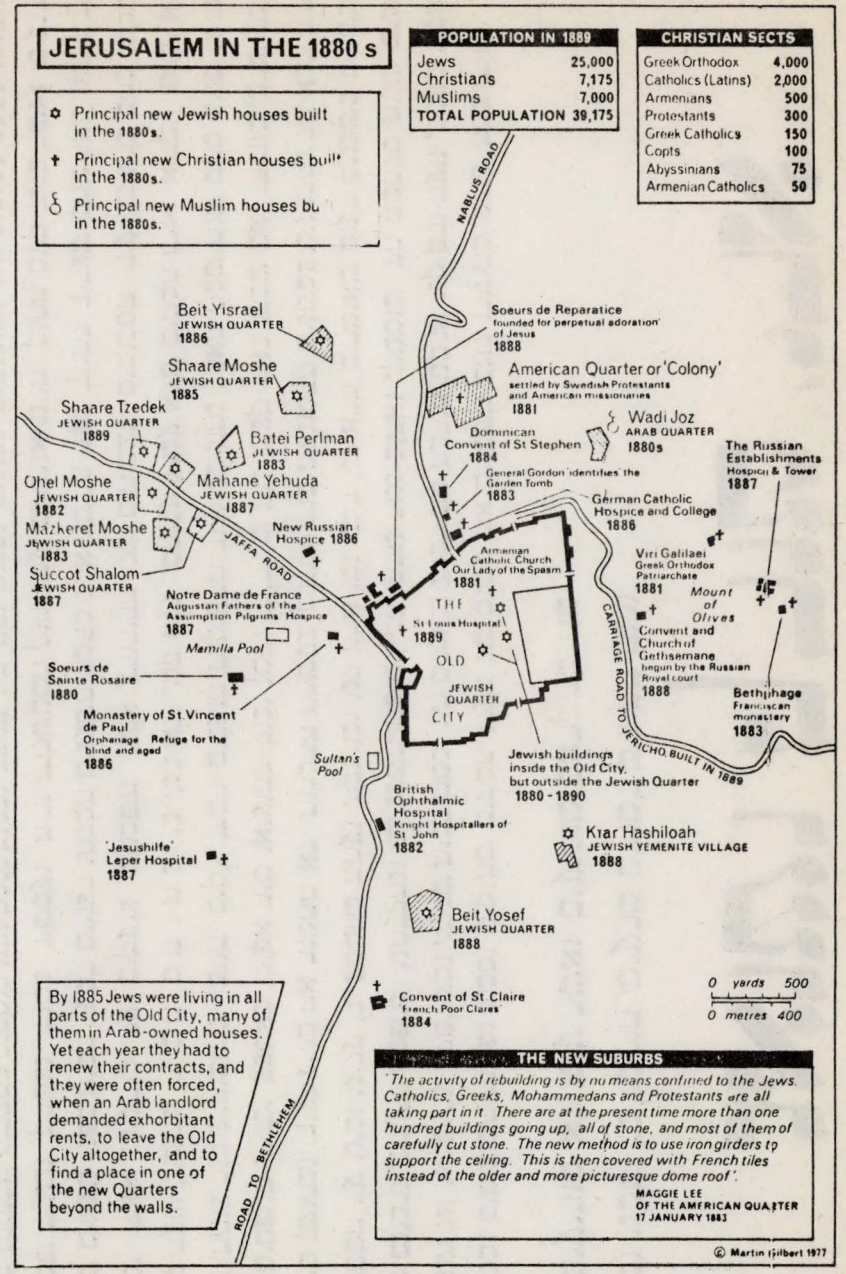
הסתדרות בעלי החצרים

בעה״ק ירושלם תוב״א

דפוס ״ציון״ של האחים רוהלר
בהנהלת י. ה. קוסובסקי

THE NEW JEWISH SUBURBS TO THE NORTH AND WEST OF JERUSALEM 1921 – 1938
0 800 yards
0 600m
to Tel Aviv, Jaffa and the coast
to Ramallah
Lifta
Sanhedriya 1926
Mahanayim 1925
Khallat et Tarha
Tel Arza 1931
Kerem Avraham 1926
Nahalat Yitzhak 1935
Romema 1921
Mekor Baruch 1924
Geula 1925
Ez Hayim 1928
Sheikh Badr
Deir Yassin
Kiryat Moshe 1924
Zikron Yosef 1927
Zikron Ahim 1932
Shoshanat Zion 1930
Karm es Sila
Nahalat Yaakov 1927
Nahalat Ahim 1922
Bet Hakerem 1922
Yefe Nof 1929
THE OLD CITY
Merkaz Mishari 1921
Shekhunat ha-Poalim 1928
Neve Shaanan 1925
Rehavia 1921
Bayit Ve-Gan 1922
Merhaviya 1938
Shaama
Talbiye
Kiryat Shemuel 1924
Abu Tor
Katamon
North Talpiot 1935
Bakaa
El Maliha
Mekor Hayim 1926
Talpiot 1922
Arnona 1931
to Bethlehem and Hebron
Ramat Rahel 1926
Date of foundation of the Jewish residential areas established between 1921 and 1938.
Arabs suburbs and villages.
As a result of expulsion and disease during the First World War, the Jewish population of Jerusalem fell from more than 45,000 in 1914 to under 27,000 in 1918. By 1931 it had risen again, to more than 51,000, and by 1939 it had reached 77,000 (out of a total of 126,000). The two main Jewish immigrant waves between the two European wars were those from Russia and Eastern Europe (1918-1925) and from Germany and Poland (1933-1939). Between 1921 and 1939 nearly forty new residential quarters were built, mostly to the west and north of Jerusalem, and all of them on previously uninhabited, barren and stony land.
© Martin Gilbert 1977

Map 41

JERUSALEM IN THE 1880 s
Principal new Jewish houses built in the 1880s.
Principal new Christian houses built in the 1880s.
Principal new Muslim houses built in the 1880s.
POPULATION IN 1889
Jews 25,000
Christians 7,175
Muslims 7,000
TOTAL POPULATION 39,175
CHRISTIAN SECTS
Greek Orthodox 4,000
Catholics (Latins) 2,000
Armenians 500
Protestants 300
Greek Catholics 150
Copts 100
Abyssinians 75
Armenian Catholics 50
NABLUS ROAD
Beit Yisrael JEWISH QUARTER 1886
Shaare Moshe JEWISH QUARTER 1885
Shaare Tzedek JEWISH QUARTER 1889
Batei Perlman JEWISH QUARTER 1883
Ohel Moshe JEWISH QUARTER 1882
Mahane Yehuda JEWISH QUARTER 1887
Mazkeret Moshe JEWISH QUARTER 1883
Succot Shalom JEWISH QUARTER 1887
JAFFA ROAD
New Russian Hospice 1886
Soeurs de Reparatice founded for 'perpetual adoration' of Jesus 1888
American Quarter or 'Colony' settled by Swedish Protestants and American missionaries 1881
Wadi Joz ARAB QUARTER 1880s
Dominican Convent of St Stephen 1884
General Gordon identifies the Garden Tomb 1883
The Russian Establishments Hospice & Tower 1887
German Catholic Hospice and College 1886
Armenian Catholic Church Our Lady of the Spasm 1881
Virgin Galilaei Greek Orthodox Patriarchate 1881
Mount of Olives
Convent and Church of Gethsemane begun by the Russian Royal court 1888
Notre Dame de France Augustan Fathers of the Assumption Pilgrims' Hospice 1887
Mamilla Pool
THE St Louis Hospital 1889
OLD JEWISH QUARTER CITY
CARRIAGE ROAD TO JERICHO, BUILT IN 1889
Soeurs de Sainte Rosaire 1880
Monastery of St Vincent de Paul Orphanage Refuge for the blind and aged 1886
Sultan's Pool
Jewish buildings inside the Old City, but outside the Jewish Quarter 1880 - 1890
Bethphage Franciscan monastery 1883
British Ophthalmic Hospital Knight Hospitallers of St John 1882
'Jesushilfe' Leper Hospital 1887
Kfar Hashiloah JEWISH YEMENITE VILLAGE 1888
Beit Yosef JEWISH QUARTER 1888
ROAD TO BETHLEHEM
Convent of St Claire French Poor Clares 1884
0 yards 500
0 metres 400
By 1885 Jews were living in all parts of the Old City, many of them in Arab-owned houses. Yet each year they had to renew their contracts, and they were often forced, when an Arab landlord demanded exhorbitant rents, to leave the Old City altogether, and to find a place in one of the new Quarters beyond the walls.
THE NEW SUBURBS
'The activity of rebuilding is by no means confined to the Jews. Catholics, Greeks, Mohammedans and Protestants are all taking part in it. There are at the present time more than one hundred buildings going up, all of stone, and most of them of carefully cut stone. The new method is to use iron girders to support the ceiling. This is then covered with French tiles instead of the older and more picturesque dome roof'.
MAGGIE LEE OF THE AMERICAN QUARTER 17 JANUARY 1883
© Martin Gilbert 1977

Map 29

מפת עה"ק ירושלם ת"ו וחצרותי' סביב

MAP OF JERUSALEM AND ENVIRONS

מפת ירושלים, הוצאת יוסף לוי חגיז

מפתח

הקדמה 3—4
ירושלים החדשה — לונץ 5—6
ירושלים החדשה — פירסט 7—12
אבן ישראל 36—38
אגודת שלמה 97
אהלי יעקב 55—66
אחוה 167—171
אחוזת בני ברית 282
בית דוד 45
בית הכרם 226—232
בית וגן 198—205
בית חינוך עורים 309
בית יוסף 74—75
בית יעקב 42—44
בית ישראל 67—73
בית יתומים דיסקין 233
בני משה 128
בתי אוהל משה אלכסנדר 157
בתי אונגרין 117—123
בתי ברוידא 147—150
בתי הורנשטיין 172—174
בתי וורנר 157
בתי וורשה 112—116
בתי זיבנבירגן 175—178
בתי כולל הורדנא 105—110
בתי כולל מינסק 151—155
בתי מונקטש 280—281
בתי מילנר 97
בתי נייטין 157
בתי פרלמן 74
בתי ראנד 197
בתי שמעון הצדיק 78
גאולה 237—240
גבעת שאול 182—187
ג'ורת אל ענב 111
החבשים 156
המקשר 309
זכרון טוביה 76
זכרון יוסף 304
זכרון יעקב 313
זכרון משה 158—162
יגיע כפים 179—180
ימין משה 98—104
יפה נוף 282
כנסת ישראל 89—93
כפר השילוח 57—58
כרם 59
כרם אברהם 299
כרם התימנים 124—125
מאה שערים 28—35
מגדל עדר 300—303
מושב זקנים המאוחד 129—132
מזכרת משה — אהל משה 48—54
מחנה יהודה 60—65
מחנה ישראל 22—24
מחנים 265
מעונות עובדים א' 304
מעונות עובדים ב' 304—308
מצפה ירושלים 264
מקור ברוך 265—267
מקור חיים 263
מרכז מסחרי שמאע 283—288
משכנות ישראל 39—41
משכנות שאננים 13—21
נוה בצלאל 241—244
נוה יעקב 245—248
נוה שאנן — נוה ישראל 289—295
נוה שלום 77
נוה שלום (בקעה) 79—80
נחלת אחים 235
נחלת דוד 235—236
נחלת יעקב 112—116
נחלת ישורון 258—262
נחלת ישראל רמה 133—137
נחלת צבי 117—123
נחלת צבי 12—125
נחלת צדוק 181
נחלת צבי 124—125
נחלת שבעה 25—27
נחלת שמעון 94
סוכת שלום 60—65
סנהדריה 268
עזרת ישראל 126—127
עזרת נשים 144—146
עיר שלום 60—65
עץ חיים 296—298
פליטי רוסיה — בית אברהם 138—141
קריה נאמנה 46—47
קרית משה 249—257
קרית שמואל 270—279
קרן הבנין 310—312
רוחמה 188
רוממה 198
רחביה 206—216
רחובות הבוכרים 84—88
רמתיים צופים 217—221
שבת צדק 128
שושנת ציון 234
שער הפנה 76
שערי חסד 188—196
שערי ירושלים — אהל משה 142—143
שערי משה 66
שערי צדק 76
שערים 94—96
תלפיות 222—225
תמוה 269
ת"ת עץ חיים 163—166
קולה של ירושלים 314—315
הודעות ומודעות כלליות 316—320